

ANNE RICE

A Csontok Szolgálója

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
Anne Rice: *Servant of the Bones*

Copyright © 1996 by Anne O'Brien Rice
All rights reserved

Fordította
SÓVÁGÓ KATALIN

Borító
SZENDREI TIBOR

ISBN 963 9278 50 5

Hungarian translation © Sóvágó Katalin, 2000
Hungarian edition © Szukits Könyvkiadó, 2000

Lektor: Szóts Katalin
Tördelés, képszerkesztés: **ITBooks**, Illés Tibor
Színre bontás, tipográfia: A-SzínVonal Bt.
Felelős kiadó: Szukits László
Felelős szerkesztő: Tóth Róbert

Szegedi Kossuth Nyomda Kft.
Felelős vezető: Gera Imre

Ajánlom ezt a könyvet

ISTENNEK

137. ZSOLTÁR

*A Babilonnak folyóvize mellett ott ülünk vala, és
sírunk vala; mikor megemlékeznénk a Sionról.*

*A fűzfákra felfüggesztjük vala hegedűnket,
Babilonnak közepette.*

*Jóllehet ott ugyanazonok, kik minket fogva elvittek vala és elrontottak
vala; kívánnak vala mi tőlünk vígasságos éneket, ezt mondván: Énekeljete
néküink a Sionnak énekei közül!*

Mimódon éneklettük volna az Úrnak énekét az idegen földön?

*Ha elfelejtkezem rólad óh Jerúsálem; felejtkezzék el magáról az én
jobbkezem!*

*Ragadjon az én nyelvem az én ínyemhez, ha meg nem emlékezem rólad, és
ha az én fő vígasságom a Jerúsálemben nem leszén!*

*Emlékezzél meg Uram az Edomiták ellen a
Jerúsálemnek napjáról, kik ezt mondották:
Rontsátok, rontsátok mind fundamentomig,
valami abban vagyon!*

*Babilonnak leánya, te is elpusztíttatol: Boldog leszén, valaki megfizet
néked a te gonoszságodért, mellyel mi hozzánk voltál!*

*Boldog ember leszén, aki megragadja, és
a kősziklához veri a te kicsiny gyermekeidet!*

Károli Gáspár fordítása

M

eggyilkolták. A haja fekete volt; a szeme is fekete. Az Ötödik sugárúton történt a gyilkosság, egy elegáns ruhaüzletben, a legnagyobb tolongásban. Volt is hisztériázás, mikor összeesett... talán.

Láttam a televízióban, amelyről levettem a hangot. Esther. Ismertem. Igen, Esther Belkin. Valaha a diákom volt Esther, a gazdag és bájos.

Az apja. Annak a világegyháznak a feje. Új Korszak-frázisok és pólók. Belkinéknek annyi pénzük volt, amennyit ember akarhat vagy összefantáziálhat, és most Esther, az édes Esther, az a virágszál leány, aki mindig olyan félénken kérdezett – halott.

Úgy rémlik, a híradóban láttam is „élőben” a halálát. Olvastam, nemigen figyeltem oda. A híradó némán darált egybe filmsztárokat és háborút, lanyhán váltakozó, csiricsaré színeket festett a falakra. Hangtalan ugrándozások és lobbanások egy televízióban, amelyet senki sem néz. Olvastam tovább, miután Esther „élőben” meghalt.

Azután hébe-hóba hallottam róla. Valami rémségek követték a halálát, az apjához és Belkin elektronikus egyházához volt valami közük. Még több vér folyt.

Az apjával sose találkoztam. Csatornatöltelékek voltak a követői.

Ám Estherre nagyon jól emlékeztem. Mindent tudni akart, az a szíves, alázatos, örökké figyelő fajta volt, és kedves, igen, nagyon kedves. Persze, hogy emlékeztem rá. Bizarr, hogy egy ilyen őzikét mészároljanak le. Aztán az apja szédelgéseinek a tragédiája.

Sohasem próbáltam összefüggéseiben látni a történetet.

Elfelejtettem Esthert. Elfelejtettem, hogy meggyilkolták. Elfelejtettem az apját. Azt hiszem, azt is elfelejtettem, hogy Esther élt valaha.

Jöttek a hírek és a hírek és a hírek.

Ideje volt kicsit szüneteltetni a tanítást.

Elvonultam, hogy megírjam a könyvemet. Fölmentem a hegyekbe. Fölmentem a hóba. Még egy imát sem szenteltem Esther Belkin emlékének, mert történész vagyok, és nem imádságos ember.

A hegyekben megtudtam mindent. Esther halála utánam jött, jelentéstől duzzadva és lüktetőn, valaki másnak a szavaival.

BÁNAT CSONTJA

Bánat csontja mind arany.
Ragyog, ám otthontalan.
Mint tüske hóba,
Befelé suhan.

Síró apa, kortynyi csak,
Anyatej és furcsa szag –
Álom, de nem gondolat.
Arany csont szeg partfalat.

Arany, ezüst, réz, selyem.
Tejes víz a gyötrelem.
Szívroham, rák, gyilkos lázak.
Lám, e csontok hogy bokáznak!

Bánat csontja mind arany.
Csontváz csontvázat szorít.
Szellem-szó száll, hangtalan.
Tudást nem találni itt.

Stan Rice: *Bizonyos bárány*, 1975
(*Tóthfalusi*

István

fordítása)

E

z Ázriel meséje, ahogyan ő mesélte, könyörögve, hogy legyek tanúja, és örökítem meg szavait. Szólítsanak Jonathannak, ahogyan ő tette. Ezt a nevet választotta azon az éjszakán, amikor belépett kitárt ajtómon, és megmentette az életemet.

Ha nem keresett volna írnot, biztosan nem érem meg a hajnalt.

Itt megjegyezném, hogy közismert vagyok historikus, régészeti, sumerológiai körökben. Jonathan valóban egyike neveimnek, amelyeket születésemkor kaptam, de önök hiába keresnék azoknak a könyveknek a borítóján, amelyet a diákok olvasnak, vagy mert muszáj, vagy mert annyira szeretik a régi korok titkait, mint én.

Ázriel tudta ezt – hogy tudós, tanító vagyok –, amikor eljött hozzám.

Közös akarattal döntöttük el, hogy kettőnknek Jonathan lesz. Ázriel választotta ki a könyveim impresszumában szereplő, háromszemű névláncból. Én pedig hallgattam rá. Neki Jonathan lettem a hosszú órákban, amíg mesélt, azt a mesét, amelyet sohase jelentetnék meg rendes tanári nevem alatt, mert ugyanolyan jól tudom, mint ő, hogy senki sem fogadná el.

Tehát Jonathan vagyok, az írnot, és úgy mondom a mesét, ahogy Ázriel mondta. Neki tulajdonképpen mindegy, melyik nevemet használom. Egyedül az számított, hogy valaki leírja, amit mondania kell. Ázriel könyve, ahogy Jonathannak diktálta.

Tudta, ki vagyok, ismerte összes munkámat, lelkiismeretesen végig is olvasta őket eljövetele előtt. Ismerte tudós híremet, és talált valamit a stílusomban, ami megragadta a fantáziáját. Talán az tetszett meg neki, hogy elértem a tiszteletre méltó hatvanöt éves kort, de továbbra is ugyanúgy írtam és dolgoztam éjjel-nappal, mint egy fiatalember, még csak az iskolából se akartam nyugdíjba vonulni, bár időnként faképnél kellett hagynom a tanítást.

Tehát nem csak úgy, véletlen szeszélyből mászta meg az erdős meredélyt a hóban, gyalog, kezében egyetlen szál csövé tekert újsággal, míg magas mivoltát nem védte más, mint a vállakon túlgűrűző fekete haj dús erdeje – igazi oltalmazó palást a férfiú fején és nyakán – és egy olyan körgalléros, lengő télikabát, amelyet csupán a szálas termetűek és regényes szívűek viselhetnek öntudattal, vagy kellően ígéző közönnyel.

Kedves ifjú ember képében jelent meg a tűz világánál, nagy fekete szemével, sűrű, erős szemöldökével, rövid, tömpe orrával, szeráfi széles ajkaival; hajába hópelyhek akadtak, kabátja vadul lobogott a szélben, amely berontott a házba, szerteszét hordva drága papírjaimat.

Aztán mintha túl nagy lett volna rá az a kabát. Külseje tökéletesen megváltozott, hogy olyan legyen, mint az az ember a magával hozott képeslap borítóján.

Ezt a csodát láttam meg elsőnek, még mielőtt tudtam volna, ki ő, vagy hogy életben maradok, mert elmúlt a láz.

Tudniuk kell, hogy nem vagyok eszelős, még csak csodabogár sem, és sohasem voltak önpusztító hajlamaim. Nem meghalni mentem föl a hegyekbe. Vonzó ötletnek tűnt elvonulni északi házam teljes magányába, ahol nem köt a világhoz telefon, fax, televízió vagy az elektromosság. Be kellett fejeznem egy könyvet, amelyet nagyjából tíz éve írtam, és ebben az önként vállalt száműzetésben akartam a végére járni.

Házam szokás szerint jól fel volt töltve rengeteg palackos ivóvízzel, lámpába való olajjal és petróleummal, gyertyával ládázám, elemekkel minden elképzelhető méretben a kis magnetofonhoz, amelyet használok, meg a laptop számítógépekhez, amelyekkel dolgozom, és a hatalmas pajtában száraz tölgyfahasábokkal, hogy fűthessek, amíg idefent vagyok.

Volt annyi nélkülözhetetlen gyógyszerem, amennyi elfér egy fémdobozban. Volt egyszerű élelmiszer, ami tűzön elkészíthető: rizs, kukoricaliszt, számtalan doboz sózatlan erőleves, és néhány hordó alma, amelyen egész télen kihúztam volna. Hoztam egy-két zacskó jamgyökeret, mert rájöttem, hogy fóliába csomagolva meg tudom pirítani a fa- és széntűzőn.

Tetszett a jamgyökér harsogó narancsszíne. Kérem, higgyék el, nem dölyfből ettem ilyen kosztot, nem is írni akartam róla valamelyik magazinban. Egyszerűen belefáradtam a dús asztalba, ráuntam New York zsúfolt, divatos éttermeire, a fogadási csillogó büfékre, sőt még a csodálatos étkekre is, amelyekre hetenként voltam hivatalos a kollégáknál. Szóval azt próbálom magyarázni, hogy a test és a lélek számára akartam üzemanyagot.

Felhoztam minden szükségemet, hogy békén írhattak. Nem volt közte semmi különös.

A ház már ki volt tapétázva könyvekkel; a régi istálló deszkafalait leszigetelték, aztán a mennyezetig beépítették könyvekkel. Megvolt a másodpéldánya minden fontos munkának, amelyet otthon tanulmányoztam, és itt volt az a néhány kötet vers, amelyeket újra és újra elolvastam a mámor kedvéért.

Már korábban felhozták tartalék számítógépeimet, csupa kisméretű darabot, amelyeknek roppant teljesítménye messze meghaladta minden valaha is megszerezhető tudásomat meghajtók, bájtók, megabájtók vagy 486-os csipek tárgyában, iszonytató mennyiségű lemez kíséretében, hogy legyen mire „mentenem” vagy másolnom a munkámat.

Igazság szerint többnyire kézzel írtam, sárga jegyzetblokkokra. Több doboz fekete tollam volt, az a nagyon vékony hegyű fajta. Tökéletes volt minden.

És itt még hozzá kellene tennem, hogy a világ amelyet otthagytam, egy kicsivel még a szokásosnál is hibbantabbnak tűnt.

Minden híradóban annak a vérben tocsogó gyilkossággal vádolt híres sportolónak a tárgyalását mutatták, aki a vád szerint elvágta a felesége torkát. Ez volt ám a mulatság! Teljesen felvillanyozta a tereferéket, a híradókat, még azt a sekélyes, naiv, gyerekes kapcsolatot is a világhoz, amely szórakoztatásnak nevezi magát, nagy SZ betűvel.

Oklahomában egy szövetségi hivatalt röptettek a levegőbe, és nem külföldi terroristák, mint képzeltek, hanem a saját amerikai honfitársaink, milicisták, ahogy magukat nevezték, mert úgy döntöttek, meglehetősen hasonlatosan a réges-régi hippikhez, hogy kormányunk veszedelmes ellenség. De míg a hippik és a vietnami háború ellenzői csak a sínekre feküdtek vagy énekeltek, ezek a közeledő kárhozatról fantáziáló, torzsára nyírt új bajnokok a mieinket ölték százával.

Aztán ott voltak a külföldi hadakozások, amikből már szabályszerű cirkusz lett. Nem múlt el nap, hogy ne emlékeztették volna az embert, miféle szörnyűséget követtek el már megint a bosnyákok és a szerbek a Balkánon, ahol valamilyen okból évszázadok óta háborúznak. Én már rég nem tudtam, kicsoda muzulmán, keresztény, orosz szövetséges vagy barát. Szarajevó neve évek óta ismerősen csengett a tévő Amerika fülében. Szarajevó utcáin naponta haltak meg emberek, köztük olyanok, akiket az ENSZ békefenntartóinak neveztek.

Afrikában emberek hullottak a polgárháborúk és az éhínség miatt. Esténként a sörreklámhoz foghatóan hétköznapi látvány volt a legújabb tévéfelvétel a puffadt hasú, légymásztá arcú, sorvadó afrikai babákról.

Jeruzsálem utcáin arabok harcoltak zsidókkal. Bombák robbantak, a hadsereg a tiltakozókra lőtt, a terroristák, követelései nyomtatékosítására ártatlanokat pusztítottak.

Ukrajnában a bukott Szovjetunió roncsai háborút indítottak hegylakók ellen, akik sohasem adták meg magukat semmiféle idegen hatalomnak. Az emberek úgyszólván megmagyarázhatatlan okokból pusztultak a hidegben és a hóban.

Sommásan, tucatnyi hely volt, ahol lehetett harcolni, meghalni, filmezni az őrjöngést és a szenvedést, miközben a világ parlamentjei hiába próbáltak olyan válaszokat találni, ahol mellőzhető a puskagolyó. Ebben az évtizedben tört ült a háború.

Aztán jött Esther Belkin halála, amelyet a Lélek Templomának botránya követett. Fegyverraktárakra bukkantak a Templom előretolt helyőrségeiben New Jerseytől Líbiáig. Kórházaiiban robbanóanyagokat és mérges gázokat tárolt. A népszerű nemzetközi egyház nagyszerű mentora – Gregory Belkin – elmebeteg volt.

Voltak Gregory Belkin előtt más bolondok, akik hatalmas álmokat szőttek, de kevesebb volt rá a pénzük. Jim Jones és a Népek Temploma, amely a guyanai őserdőben követett el tömeges öngyilkosságot; a magát Krisztusnak tekintő David Koresh, aki fegyver és tűz által pusztult el Wacóban, egy texasi tanyán.

Csak nemrégiben helyeztek vád alá egy japán vallási vezetőt, mert ártatlan embereket ölt meg a földalattiban.

Minapában a Naptemplom szép nevére hallgató szekta három különböző helyen szervezett tömeges öngyilkosságot Svájctól Kanadáig.

Egy népszerű terefere házigazdája arra oktatta nézőit, hogyan gyilkolhatják meg az Egyesült Államok elnökét.

A közelmúltban végzetes vírus csapott le iszonyú dühvel egy afrikai országra, aztán elmúlt, de minden gondolkodó elmében fölébresztette az ősrégi megszállottságot, hogy talán a világvége közeledik. A vírusnak több mint három válfaja volt, és még számos ugyanilyen gyilkos pusztító lappang az esőerdőkben.

És még száz és száz szürreális sztori töltötte ki a tévéhíradót és a naponkénti elkerülhetetlen, civilizált társalgást.

Én tehát elfutottam ettől és még sok mástól. Menekültem a magányba, a hó fehérségéhez, a toronymagas fák és a parányi téli csillagok embertelen közönyéhez.

Jöttem terepjárómon „a bőrharsnyás erdőn” át, ahogy néha még ma is nevezik őket James Fenimore Cooper tiszteletére, hogy eltorlaszoljam magam a télre. A terepjáróban volt telefon, amellyel a kellően kitartó ember elérhette a külvilágot. Le akartam tépni, de nem vagyok egy ezermester, és csak úgy tudtam volna meglazítani, ha kárt teszek a kocsimban.

Tehát, mint látják, nem vagyok bolond, csak tudós. Tervvel érkeztem. Felkészültem a hószakadásra, és arra, hogy szél fütyörészik majd az egyetlen vascsőben a kerek tűzhely fölött. Szeretem könyveim szagát, a tölgyfából rakott tüzet, a havat, ahogy apró pelyhekben alápörög a lángokba. Időnként szükségem van az ilyesmire. Sokszor teleltem már a házban, és mindegyik tél pontosan azt adta, amit kértem tőle.

Az éjszaka ugyanúgy kezdődött, mint akármelyik. Váratlanul tört ki rajtam a láz; még emlékszem, amint nagy tüzet rakok a kerek kályhában, mert nem akartam táplálni. Már nem tudom, hogy mikor ittam ki az őszeses vizet, ami a legközelebb volt az ágyhoz. Nemigen lehettem eszméletlen. Azt tudom, hogy az ajtóhoz mentem, kireteszeltem, aztán nem tudtam becsukni; ennyire emlékszem. Nyilván a terepjáróhoz próbáltam elvergődni.

Egyszerűen lehetetlen volt bereteszelní az ajtót.

Sokáig hevertem a hóban, mire visszamásztam a házba, ki, nekem úgy tűnt, a tél szájából.

Azért emlékszem ezekre a dolgokra, mert tudtam, hogy nagy veszélyben vagyok. Teljesen kimerített a hosszú utazás vissza az ágyhoz, a hosszú utazás vissza a tél melegéhez. Gyapjú pokrócok és tűzött takarók halma alá rejtőztem a házamba betört forgószél elől. Tudtam, hogy ha nem tisztítom ki a fejem, ha nem térek magamhoz valahogyan, hamarosan bejön a tél, örökre elaltatja a tüzet, és engem is.

Hanyatt fekve, a takarókat államig húzva izzadtam és vacogtam. Néztam, hogy repülnek a hópelyhek a tető rézsútós gerendái alatt. Figyeltem a fahasábok lángoló gúláját. Éreztem az égett zománc szagát, amikor a leves elforrt. Láttam, ahogy asztalomat belepíti a hó.

Kiterveltem, hogyan keljek föl, aztán elaludtam. Álmodtam azokat a szagokat, ostoba álmokat, amelyeket a láz hoz, aztán hirtelen fölébredtem, felültem, visszaestem, megint álmodtam. A gyertyák kialudtak, de a tűz még égett, és a hó most már megtöltötte a szobát, paplant borított asztalomra, székemre, talán az ágyra is. Annyira emlékszem, hogy egyszer lenyaltam szájamról a havat, és jó íze volt, és időnként nyalogattam az olvadt havat, amit fel tudtam markolni. Pokolian szomjaztam. Még álmodni is jobb volt, mint ezt érezni.

Éjfélkor jöhetett Ázriel.

Színpadi érzékből választotta az órát? Szó sincs róla. Ahogy jött meszsziről, havazáson és szélen át, meglátta fent a hegyen a tűz fényét, a kéményből repkedő szikrákat és a nyitott ajtóból hunyorgó fényt. Sietett a fároszok felé.

Tudta, hogy errefelé az enyém az egyetlen ház. Azoknak az odavetett, tapintatos megjegyzéseiből tudta, akik hivatalosan és gyengéden figyelmeztették, hogy most néhány hónapig nem vagyok elérhető, mert elvonultam a világtól.

Abban a pillanatban láttam meg, ahogy a küszöbre ért. Láttam fürtös fekete hajának fénylő erdejét, és két szemében a tüzet. Láttam az erőt és a fürgeséget, amellyel becsukta és bereteszelte az ajtót, majd felém jött.

Azt hiszem, azt is mondtam: – Meg fogok halni.

– Nem, dehogy fogsz, Jonathan – felelte. Hozott egy palack vizet, megemelte a fejemet. Ittam és ittam, ivott a lázam, és áldottam őt.

– Ez csak figyelmesség, Jonathan – szólt egyszerűen.

Bóbiskoltam, miközben ő ismét megrakta a tüzet, elsöpörte a havat. Van róla egy nagyon tiszta, csodálatos emlék, amint rendkívüli gondnal összeszedgeti a papírjaimat, majd a tűzhely mellé térdelve szétrakosgatja őket száradni, hátha még meg lehet menteni valamit az írásból.

– Ez a te munkád, a te becses munkád – mondta, mikor észrevette, hogy figyelem.

Levetette dupla galléros felöltőjét, ingujjban volt, tehát biztonságban vagyunk. Megint éreztem a fővő tyúkhúsleves illatát. Odahozta egy cserép szilkében, egy olyan rusztikus edényben, amelyeneket a házhoz vásároltam, és azt mondta, igyam meg, én pedig megittam.

Vízzel és erőlevessal térített magamhoz. Egyszer se jutott eszembe, hogy megemlítssem a néhány gyógyszert a fehér elsősegély-ládában. Hideg vízzel mosta le arcomat.

Aztán tetőtől-talpig lemosott, lassan, türelmesen, gyengéden megfordított, és ropogós tisztára cserélte alattam a lepedőt. – Levest – mondta –, nem, tessék meginni a levest. – És a vizet. – Egyfolytában itatott vízzel.

Van-e annyi, kérdezte, hogy neki is jusson? Majdnem elnevettem magamat.

– Hát persze, drága barátom, szolgálj csak ki magad!

Ő pedig mohón, hatalmas kortyokban itta, és azt mondta, hogy már csak vízre van szüksége azóta, amióta az égi lajtorja eltűnt, és itt hagyta őt a zátonyon.

– A nevem Ázriel – mondta az ágy mellé telepedve. – Hívtak a Csontok Szolgájának, de én felláztam és lettem pártos szellem, keserű és arcátlan dzsinn.

Kigöngyölte a magazint, hogy lássam. A fejem tiszta volt. Felpolcolva ültem, élveztem a tiszta párnák isteni fényűzését. Oly kevésbé hasonlított szellemhez, amennyire csak ember tud, izmos volt, harsogóan életteli, és még erősebbnek, elevenebbnek látszott a kézfején és a karján sötétlő pihétől.

Gregory Belkin meredt rám a híres *Times*-címlapról. Gregory Belkin, Esther apja, a Lélek Templomának alapítója. Az ember, aki milliókat akart elpusztítani.

– Én öltem meg azt az embert – mondta Ázriel.

Megfordultam, ránéztem, és akkor láttam először a csodát.

Akarta, hogy lássam. Nekem csinálta.

Kicsit kisebb lett; fekete fürtjeinek őserdejét fölváltotta a modern üzletember nyírott frizurája; még a buggyos bő ing is kicserélődött tökéletesen szalonképes, makulátlanul szabott fekete öltönyre. Ott előttem, a szemem láttára öltötte fel Gregory Belkin képét.

– Igen – mondta – ilyen voltam azon a napon, amikor választottam, amikor örökre eldobtam hatalmam, hogy magamra vegyem az igazi húst és az igazi szenvedést. Szakasztott mása voltam Gregorynak, amikor lelöttem.

Mielőtt válaszolhattam volna, ismét változni kezdett, feje megnőtt, vonásai darabosabbak lettek, a homloka magasabb, jellegzetesebb, Belkin pengeszájából kivirultak arkangyali ajkai. Szúrós szeme kikerekedett a szemöldök alatt, amely hajlamos volt kissé lejjebb bocsátkozni, ha Ázriel mosolygott, titkolózóvá és csábítóvá téve a mosolyt és a pillantást.

Nem volt boldog mosoly. Hiányzott belőle a humor vagy a szelídség.

– Már azt hittem, örökre ilyen maradok – mutatta a magazint. – Azt hittem, ebben az alakban halok meg. – Sőhajtott. – A Lélek Templomát lerombolták. Nem halnak meg az emberek. Asszonyok és gyerekek nem esnek össze holtan az úton a gonosz gáztól. De nem haltam meg. Ázriel vagyok megint.

Megfogtam a kezét. – Élő ember vagy – vigasztaltam. – Nem tudom, miként tetted magad olyanná, mint Gregory Belkin.

– Nem – tiltakozott –, nem ember vagyok, hanem szellem, olyan erős szellem, amely abba a hüvelybe is bele tud bújni, amit élteben viselt, most pedig nem tudja levetni. Miért művelte ezt velem az Isten? Nem vagyok ártatlan. Vétkeztem. De miért nem halhatok meg?

Váratlanul elmosolyodott. Most majdnem fiús volt lapos arcával és gyönyörű széles arkangyal-szájával a kócos fürtök sötét keretében.

– Talán azért engedett élnem, hogy megmentselek, Jonathan. Talán ennyi az egész. Visszaadta régi húsomat, hogy megmászhasam ezt a hegyet, és elmondhassam ezeket, te pedig meghalhattál volna, ha nem jövök.

– Meglehet, Ázriel – mondtam.

– Most pihenj – szólt. – Hűvös a homlokod. Én majd várok és figyelek; ha néha azt látnád, hogy visszaváltozom azzá az emberré, az csak azért lesz, mert megpróbálom felmérni, mennyire nehéz. Még sohasem volt ennyire nehéz alakot változtatnom a boszorkánymester számára, aki előhívott a csontokból. Még sohasem esett ennyire nehezemre áztatni Mesterem ellenségeit, vagy azokat, akiket ki akart rabolni és be akart csapni.

– Most meg az a nehéz, hogy más legyek, mint az ifjú, aki akkor voltam, mikor elkezdődött. Amikor elhittem a hazugságaikat. Amikor szellem lett belőlem, nem pedig a vértanú, ahogy ígérték. Most feküdj nyugodtan, Jonathan, és aludj. A szemed tiszta, arcod kipirult.

– Adj még egy kis erőlevest – kértem.

Adott.

– Ázriel, halott lennék nélküled.

– Ugye, hogy az? De most ráléptem az égi lajtorjára. Rajta álltam, ezt én mondom neked, mikor meghoztam a döntést. Azt gondoltam, hogy ha majd mindennek vége lesz és a Templom elpusztul, talán ismét leengedik értem a lajtorját. A hászidok tiszta és ártatlan emberek. Jó emberek. De a küzdelmet rá kell bízniuk az olyan szörnyetegekre, mint én vagyok.

– Isten, uram! – mondtam. Gregory Belkin. Az a hibbant terv. Emlékszem töredékekre... – És volt az a gyönyörű lány – próbálkoztam.

– Esthernek hívták.

– Igen.

Kigöngyölte az átnyirkosodott magazint, amely csúnyán meggyűrődött, mióta szikkadni kezdett a szobában. Megláttam Esther Belkin híres fényképét az Ötödik Sugárúton. Láttam a hordágyon, egy pillanattal azelőtt, hogy betették volna a mentőautóba, egy pillanattal a halála előtt.

Csak hogy ezúttal egy másik alakra összpontosítottam a nagy címlapfotón, aki, igen, már előzőleg is feltűnt a tévében, de mostanáig nem figyeltem oda rá eléggé. Láttam egy fiatalembert a hordágyánál, aki úgy kapta a fejéhez a kezét, mintha Estherért sírna, aki a gyönyörű szárnyas szemöldökét és a fürtös fekete sörényét leszámítva ugyanolyan homályos folttá mosódott, mint a többi alak a tömegben.

– Ez te vagy – mondtam. – Ázriel, ez te vagy itt a fényképen.

Nem figyelt rám, nem is felelt. Rámutatott Esther alakjára. – Ott halt meg ő, Esther, a lánya.

Elmeséltem, hogy ismertem Esthert. Akkor a Templom még új volt és vitatott, nem olyan szilárd, hatalmas és fáradhatatlan. Esther jó tanuló volt, komoly, szerény, figyelmes.

Ázriel sokáig nézett. – Szelíd, jószívű lány volt, ugye?

– Az bizony. Cseppet sem hasonlított a mostohaapjára.

Rámutatott magára a képen.

– Igen, a szellem, a Csontok Szolgája – mondta. – Akkor láthatóvá lettem bánatomban. Már nem tudhatom meg, ki szólított. Talán csak Esther halála, annak a halálnak a sötét, rettenetes szépsége. Sose tudom meg. De azt te is kitapinthatad, hogy szilárdra tömörült az alakom, amely azelőtt nem volt más, mint pára. Isten betakart engem régi húsomba, mind jobban megnehezíti, hogy eltűnhessek és visszatérhessek, hogy levegővé válhassak és újra egyesítsem magamat. Mi lesz velem, Jonathan? Egyre erősebb leszek ebben az emberinek látszó alakban, és attól félek, hogy nem halhatok meg, sohasem fogok meghalni.

– Ázriel, el kell mondanod mindent!

– Mindent? Ó, el is akarom, Jonathan. Azt akarom.

Egy órán belül már tudtam járkalni a házban anélkül, hogy elszédültem volna. Ázriel előkereste vastag fürdőköpenyemet és bőrpapucsomat. Néhány óra múlva már éhes is voltam.

Megvirradhatott, mire elaludtam. És mikor késő délután felébredtem, ismét önmagam voltam, a fejem kitisztult, vágott az eszem, és a házban nemcsak a tűz tartott oltalmazó meleget, de Ázriel néhány gyertyát is gyújtott, abból a vastag fajtából, úgyhogy lágy, simogató félhomály töltötte be a zugokat.

– Jó lesz így? – kérdezte kedvesen.

Kértem, hogy gyújtson még néhány gyertyát, és a petróleumlámpát is gyújtsa meg az íróasztalomon. Játszva teljesítette kéréseimet. Értett a gyufához és az öngyújtóhoz. Feljebb csavarta a lámpát. Két gyertyát állított az éjjeliszekrény kő lapjára.

A szoba láthatóvá vált az egyenletes, puha fényben. A deszka ablaktáblák ugyanolyan szorosan be voltak reteszelve, mint az ajtó. A szél huhogott, újabb marék havat vágott a kéménybe, de az ott szétolvadt a hőségtől. A vihar enyhült, de még mindig havazott. Körülvett bennünket a tél.

És senki se jöhet, senki, aki zaklathatna, zavarhatna. Mohó érdeklődéssel meredtem Ázrielre, és annyira örültem, mint szinte még soha.

Megtanítottam, hogyan készítsen gulyás-kávét, úgy, hogy csak beleszórja az örleményt a kannába. Jó sokat ittam, élveztem a kávé illatát.

Bár ő akarta csinálni, magam kevertem össze a kukoricalisztet egy kiadós adaghoz. Megmutattam, hogy apró tasakokba csomagolják, annyit kell csak tenni, hogy elkeverjük zubogó forró vízzel, majd addig keverjük, amíg finom puliszkává sűrűsödik.

Nézte, ahogy eszem. Azt mondta, ő nem kér semmit.

– Miért nem kóstolod meg? – kérdeztem.

– Mert nem veszi be a testem – válaszolta. – Már mondtam, hogy nem emberi.

Felállt, lassan az ajtóhoz ment. Arra gondoltam, ki akarja nyitni, és behúztam a nyakamat, várva a bezúduló szélrohamot. De eszembe sem jutott arra kérni, hogy hagyja csukva. Azok után, amit értem tett, nem tilthatom meg neki, hogy ne lássa a havat, ha azt akarja.

Ő azonban csak fölemelte a karját, és csakugyan szélnek zúgását hallottam, holott zárva maradt az ajtó, Ázriel pedig elhalványodott, egy percig mintha pörgött volna a színes örvényben, aztán eltűnt.

Megbabonázottan tápászkodtam föl a tűz mellől, a mellemre szorítva a szilkét, mint egy riadt gyerek.

A szél elült. Ázriel nem volt sehol. Megint fújni kezdett a szél, de most forrón, mintha kohóból nyaldosna engem.

A tűz túloldalán állt Ázriel, és engem nézett. Ugyanaz a fehér ruha, fekete nadrág. A kihajtott gallér nyílásából ugyanúgy sötétlett a sűrű, fekete szőr.

– Hát sose leszek *nefes*? – kérdezte. – Sose leszek egy a test és a lélek?

Ráismertem a héber szóra.

Leültettem. Azt mondta, vizet képes inni. Azt mondta, minden szellem és lélek tud vizet inni, felisszák az áldozatok illatát, innen van az a sok régi beszéd az italáldozatról, illatáldozatról, égő áldozatról, és hogy egyenesen fölszáll-e az oltárról a füst. Ivott vizet, és mintha újra fölengedett volna tőle.

Leült az egyik repedezettre nyútt bőrszékemre, ügyet se vetve a teknőkre és púpokra. Föltette a lábát a tűzhely kövére, és láttam, hogy a cipője még mindig nedves.

Megettem az ételt, elmosogattam és visszatértem Esther képéhez. Ezt a kerek kandallót hatan is körül tudták volna ülni. Közel voltunk egymáshoz. Ázriel az asztalnak és az ajtónak fordította a hátát, én a szoba melegebb, kisebb, sötétebb részének, a törött rugójú, pufókra kárpitozott karfájú, trehányul leborozott és kávézott, kedvenc fotelemben.

Esthert néztem. Féloldal volt a sztoriban, amelyet kizárólag Gregory bukása miatt verkliztek le újra.

– Ő ölte meg, ugye? – kérdeztem. – Ez volt az első gyilkosság.

– Igen – felelte Ázriel. Csodáltam, hogy a meseszép, sűrű szemöldöke olyan borongós lehet, miközben a szája annyi gyengédséggel mosolyog. Esthernek nem az alteregója halt meg. Belkin a tulajdon mostohalányával végzett.

– Akkor jöttem én – folytatta. – Akkor jöttem elő a sötétségből, mintha a boszorkánymester hívna, csak éppen nem hívtak. Teljesen kiformált alakban csaptam le a New York-i utcára, csak hogy lássam Esther halálát, szörnyű halálát, és megöljem azokat, akik megölték.

– A három embert? A három embert, akik leszúrták Esther Belkint?

Nem válaszolt. Akkor eszembe jutott, hogy a gyilkosokat a tulajdon jégtörő késeikkel lyuggatták ki, alig másfél saroknyira a bünténytől. Olyan sűrű volt a tömeg az Ötödik Sugárúton azon a napon, hogy senki sem hozta kapcsolatba a három utcai vagány halálát a gyönyörű lánnyal, akit Henry Bendel disztíngvált üzletében mészároltak le. Csak másnap mutatták ki a jégtörő kések a vért, Esther vérének mindhármójukon, a hármak vérének azon az eggyen, amelyet kiválasztott valaki, hogy végezzen a gyilkosokkal.

– Azt hittem, ez is hozzátartozott Belkin trükkjéhez – mondtam. – Azt állította, hogy Esthert terroristák ölték meg, majd hidegre tette a bérenceket, hogy még nagyobbra fújhassa a hazugságot.

– Éppen ellenkezőleg, a bérenceknek meg kellett volna úszniuk, hogy Belkin még nagyobbra fújhassa a terroristákról szóló hazugságot. De jöttem én, és megöltem őket. – Rámnézett. – Meglátott az ablakból a halála előtt, a mentőautó ablakából, és kimondta a nevemet: „Ázriel”.

– Így tehát ő szólított.

– Nem, ő nem volt varázslónő, nem ismerte az igét. Nem voltak nála a csontok. Én a Csontok Szolgája voltam. – Hátradőlt. Szótlatlanul nézte a tüzet, szeme villogott a felpöndörödő sötét pillák alatt, homlokcsontja ugyanúgy feszítette a bőrt, mint az állkapcsa.

Nagysokára a legfénylőbb és legártatlanabb kisfiús mosolyával nézett rám. – Most már jól vagy, Jonathan. Kigyógyultál a lázból. – És nevetett.

– Igen – feleltem. Hátradőltem, élveztem a szoba száraz melegét, az égő tölgyfa illatát. Addig ittam a kávé, míg zacba haraptam, és akkor letettem a bögrét a kerek tűzhely kövére. – Megengeded, hogy megörökítek, amit mondasz? – kérdeztem.

Arca ismét fénylett a lángban. Térdére támasztotta hatalmas kezét, és egy kisfiú lelkesedésével előrehajolt. – Megtennéd? Leírnád, amit mesélek?

– Van gépem – mondtam –, amely helyettünk emlékszik minden szóra.

– Ó, igen, tudom! – Elégedetten mosolyogva hátravetette a fejét. – Ne tarts ám holmi bugyuta szellemnek, Jonathan! A Csontok Szolgája sohasem volt az.

Erős szellemmé tettek, azzá a fajtává, amelyet a kaldeusok úgy neveztek volna, hogy dzsinn. Ha megidéztek, tudtam mindent – a korról, a nyelvről, a világról –, amit tudnom kellett, hogy szolgálhasam Mesteremet.

Könyörögtem, hogy várjon. – Hadd kapcsoljam be a kis magnót – kértem.

Jó érzés volt úgy fölállni, hogy a fejem nem forog, a mellem nem sajog, és nagyjából feltisztult a láb maszatosságára.

Két kis gépezetet vettem elő, mint azok szokták, akik már veszítettek mesét, mert egyetlen felvételt készítettek belőle. Ellenőriztem az elemeket, megtapintottam a követ, nem túl forró-e, betettem a kazettákat, majd azt mondtam: – Mesélj. – Felvételre állítottam a két kis készüléket. – De előbb én hadd mondjam meg – szóltam mikrofonpróba gyanánt –, hogy fiatalnak látszol, alig húsz évesnek, szőrös a mellkasod és a karod, a szőr sötét és erős, a bőrod olajbarna, a hajad pedig olyan fényes, hogy a nők is megirigyelhetnék.

– Szeretnek hozzáérni – felelte kedves, gyengéd mosollyal.

– Azonkívül bízom benned – folytattam a mikrofonba. – Megmentetted az életem, és én bízom benned. Pedig magam se tudom, miért kellene. A szemem láttára változtál át egy másik emberré. Később majd azt fogom hinni, álmodtam az egészet. Láttam, amint eltűntél, és később visszajöttél. Később nem fogom elhinni. Azért akarom, hogy most örökítse meg Jonathan, az írnok. Most már kezdhethük a történetedet, Ázriel.

Felejtsd el ezt a szobát, felejtsd el a kort. Menj vissza a kezdetekig a kedvemért, jó? Meséld el, mit tud egy szellem, hogyan lesz szellem, mire emlékszik az élők világából, de ne... – Elhallgattam, a szalag üresen csévélődött. – Most követtem el a legnagyobb baklövést.

– És mi az, Jonathan?

– Úgyis úgy fogod elmesélni a mesédet, ahogy akarod.

Ő bólintott. – Jóságos tanító – mondta – húzódjunk kicsit közelebb. Toljuk összebb a székeket. Húzzuk közelebb kis gépeinket, hogy halkabban beszélhessünk. De nincs ellenemre úgy kezdeni, ahogyan szeretnéd. Úgy akarom kezdeni. Azt akarom, hogy legalább mi ketten tudjunk mindent.

Elvégeztük az igazításokat, amelyeket kért; székünk karjai összeértek. Megszorítottam a kezét, ő pedig nem rántotta vissza; a keze meleg volt, a marka erős. És mikor ismét elmosolyodott, a szemöldökének az az enyhe fodrozódása majdnem játékosá tette az arcát. Pedig attól volt csak ilyen, hogy a szemöldöke majdnem összeért az orra tövén, mielőtt kedves ívben elindult volna a halánték irányába. Olyan lett tőle a nézése, mintha titkos magaslesről kukucskálna, a mosolya pedig még fényesebben ragyogott.

Húzott a vízből, nagyot, mohót kortyolt.

– Te is szereted, ha a tűz melegít? – kérdeztem.

Bólintott. – De nézni még jobban szeretem.

Majd rám nézett. – Előfordul majd, hogy megfedkezem magamról, és arameusul, vagy héberül beszélek hozzád. Néha perzsául, görögül vagy latinul is szólhatok. Akkor téríts vissza az angolhoz, hozz vissza gyorsan a te anyanyelvedhez.

– Azt fogom tenni – ígértem –, de még sohasem sajnáltam ennyire hiányos nyelvtudásomat. A hébert megértem, a latint is, de a perzsát soha.

– Ne bánd – felelte. – Abban az időben talán a csillagokat vagy a hőesést nézted, talán szerelmeskedtél. A dzsinn azon a nyelven beszél, amelyen a Mester, és azok, akikkel érintkeznie kell, hogy teljesíthesse ura parancsát. De itt én vagyok a Mester. Ezt már tudom. Magamtól választottam a nyelvedet. Legyen elég ennyi.

Készen álltunk. Nem tudom, mikor volt ennél kellemesebb meleg a házban, vagy hogy élveztem-e valaha jobban másnak a társaságát. Nem kívántam mást, csak hogy itt ülhessünk és beszélgethessünk, de mindeközben az a fájó kis előérzet motoszkált bennem, hogyha Ázriel egyszer befejezi a meséjét, és véget ér ez a meghitt közelség, nem lesz ugyanaz a világ.

Egészen más lesz minden.

Beszélni

kezdet.

N

em emlékeztem Jeruzsálemre – mondta. – Nem ott születtem. Anyám gyerek volt, amikor Nabukodonozor a családunkat, az egész törzsünket elhurcoltatta, úgyhogy Babilonban születtem héberként egy gazdag házban, ahol rengeteg nagynéni, nagybácsi, unokatestvér hemzsegett, gazdag kereskedők, írnokok, néha próféták, alkalmilag udvari táncosok, énekesek és apródok közé.

– Hát persze – mosolygott – életem minden napján sírtam Jeruzsálemért. – Ismét mosolygott. – Énekeltem a dalt: „Ha elfelejtkezem rólad óh Jérusálem; felejtkezzék el magáról az én jobb kezem!” Az esti imákban és a reggeli imákban is azért könyörögtünk az Úrnak, hogy vigyen vissza a földünkre.

De most azt próbálom elmondani, hogy nekem Babilon volt az egész életem. Húszéves koromra, amikor elérkeztem sorsom első, hogy is mondjam, nagy tragédiájához, ugyanúgy ismertem Babilon énekeit és isteneit, mint a héber nyelvet és Dávid zsoltárait, amelyeket naponta másoltam, vagy Sámuel könyvét, meg akármilyen más szöveget, amelyet családunk folyamatosan tanulmányozott.

Nagyszabású élet volt. De mielőtt részletesebben leírnám magamat, hogy úgy mondjam, a körülményeimet, hadd beszéljek Babilonról.

Hadd énekeljem Babilon énekeit egy idegen földön. Nem találok tetszésre az Úr előtt, különben nem lennék itt, így tehát azt hiszem, azt énekelhetek, amit akarok, nem gondolod?

– Hallani akarom – feleltem komolyan. – Öntsd olyan formába, amilyenbe akarod. Csörgedezzenek a szavak. Nem akarsz féket vetni a nyelvedre, ugye? Most az Úristenhez beszélsz, vagy csak a mesédet mondd?

– Jó kérdés. Hozzád beszélek, hogy helyettem mondd el a mesét, az én szavaimmal. Igen. Fogok örjöngeni, sírni és káromolni, amikor csak akarok. Zúdítom majd magamból szavaimnak árját. Mindig is így zubogtak belőlem. Családomat az örületbe hajszolta a tény, hogy Ázrielnek nem lehet befogni a száját.

Akkor hallottam először szívből nevetni. Könnyű, őszinte kacaj volt, olyan természetes, mint a lélegzet, híján mindennemű erőltettségnek vagy restelkedésnek.

Figyelmesen nézett.

– Meglep a nevetésem, Jonathan? – kérdezte. – Azt hiszem, a nevetés az egyik közös tulajdonsága a szellemeknek, lelkeknek, még az olyan hatalmas szellemeknek is, amilyen én vagyok. Mít szűrtél le tudós tanulmányaidból? A szellemek híresek a nevetésükről. A szentek nevetnek. Az angyalok nevetnek. A nevetés a mennyek hangja. Így gondolom. Így hiszem. Nem tudom.

– Talán közel érzed magad a mennyekhez, mikor nevetsz – véltem.

– Talán – mondta. Tényleg gyönyörű volt az a széles angyalszája. Ha valamivel kisebb, gyermekivé tette volna az arcot. De nem volt kicsi, és ez a száj, meg a sűrű fekete szemöldök és a villogó nagy szem tette olyasvalakivé, akit rögtön észre kellett venni.

Úgy fürkészett megint, mintha tudna olvasni a gondolataimban. – Tudósom – mondta – olvastam minden könyvedet. Tanítványaid szeretnek, igaz? Bár gondolom, a vén hászidokat megbotránkoztatod bibliai stúdiumaiddal.

– Nem vesznek tudomást rólam – mondtam –, a hászidoknak én nem létezem, bár úgy hallottam, anyám hászid volt, tehát én is érthetek valamicskét a dolgokhoz, amelyek majd segítségünkre lesznek.

Most már tudtam, hogy rokonszenves nekem, akármit is művelt, olyan rokonszenves, amennyire az a húszéves fiatalember lehet, akinek mondta magát, és noha még mindig zákányos volt a fejem a láztól, a megjelenésétől, a trükkjeitől, kezdtem megszokni.

Néhány percig töprengő hallgatásba merült, majd elkezdte:

– Babilon – mondta. – Babilon! Mondj még egy városnevet, amely olyan zengőn és hosszan visszhangzik, mint Babiloné! Még Rómáé se olyan, nekem elhiheted. És akkoriban nem is volt még Róma. Babilon volt a világ közepe. Babilont az istenek építették, hogy lenne kapujuk. Babilon volt Hammurábi hatalmas városa. Egyiptom, a Tengeri Népek, Dilmun hajói kötöttek ki partjainál. Boldog gyermek voltam ott.

Láttam, mi áll ma Irakban, magam mentem oda, hogy megnézzem a falakat, amelyeket a zsarnok Szaddam Husszein restauráltatott. Láttam a sivatagban a homokdombok rücskeit, amelyeknek mindegyike egy régi aszszír, babiloni vagy héber várost takar.

És jártam a berlini múzeumban, hogy sírjak a látványtól, amelyet régészek, Koldewey teremtett újjá a hatalmas Istár-kapuból és a Felvonulások Útjából.

Ó, barátom, hogy milyen érzés volt végigsétálni azon az utcán! Hogy milyen volt felnézni a fénymázás kék téglából emelt falakra, elmenni Marduk aranysárkányai előtt!

De ha keresztül-kasul járod is a régi Felvonulások Útját, még akkor is csak ízelítőt kapsz abból, mi volt Babilon. Minden utcánk egyenes volt, sokuk mészkővel és piros breccsával kirakva. Mintha ékkövek között lett volna lakásunk. Képzeld el egy egész várost a legszebb színárnyalatok zománcos ragyogásában, képzeld hozzá a mindenütt jelenlevő kerteket!

Marduk isten a tulajdon két kezével építette Babilont, így mondták nekünk, és mi elhittük. Korán összeédesedtem a babiloni szokásokkal, tudtam, hogy mindenkinek van egy istene, egy személyes istene, akihez imádkozik, akihez könyörög ezért-azért, és én Mardukot választottam. Marduk volt az én személyes istenem.

Képzelheted azt a felhördülést, mikor besétáltam a házba, kezemben Marduk sárarany szobrocskájával, és beszéltem hozzá, ahogy a babiloniak szoktak. De apám csak nevetett. Ez jellemző volt az apámra, az én gyönyörű, gyermekem apámra.

Hátravetette a fejét, és dalolni kezdte csodálatos hangján: „Az Úr a te Istened, atyádnak és atyád atyjának Istene, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak Istene”.

Mire az egyik savanyú nagybácsim nyomban rávágta: „No és a kezében az a bálvány?”

„Játék!, legyintett apám. Hadd játsszon vele! Ázriel, ha majd ráunsz ezekre a babiloni babonásokra, törd össze a szobrot. Vagy add el. A mi Istenünket nem törheted el, mert Ő nem arany vagy nemesfém. Neki nincs temploma. Ő fölötte áll az ilyesminek.”

Bólogattam, bementem szobámba, amely tágas volt és telis-tele selyem függönyökkel és párnákkal, oly okokból, amelyeket majd később mondok el, aztán lefeküdtem, és elkezdtem, hogy is mondjam, szölongatni Mardukot, hogy legyen az én őrizőm.

Ma ugyanezt csinálják az amerikaiak az őrangyalokkal. Nem tudom, egyáltalán hány babiloni vette komolyan a babiloni személyes istent. Ismered azt a régi mondást, hogy ki a dolgát istennel kezdi, jól végzi? No, mit jelent?

– A babiloniak – mondtam –, inkább praktikus emberek voltak, mint babonások, ugye?

– Szakasztott olyanok voltak, mint a mai amerikaiak – felelte Jonathan. – Még sose láttam senkit, aki annyira emlékeztetett volna az ősi sumerokra vagy babiloniakra, mint a mai amerikaiak.

Mindenük volt a kereskedelem, de azért mindenki csillagjósokhoz járkált, mágiát emlegetett és a gonosz szellemeket próbálta elkergetni. Családot alapítottak, ettek- ittak, hajszolták a sikert minden lehetséges módon, de másról se tudtak beszélni, mint a szerencséről. Mármint az amerikaiak nem démonokat emlegetnek, nem, viszont „negatív gondolkodásról”, „önpusztító elképzelésekről” és „rossz önképéről” karattyolnak. Nagyon sokban ugyanaz volt Babilon és Amerika, nagyon sokban.

Mondanám, hogy itt Amerikában találkoztam azzal, ami legjobban emlékeztetett a szó jó értelmében vett Babilonra. Mi nem voltunk rabszolgái az isteneinknek! Nem voltunk rabszolgái egymásnak.

Hol is tartottam? Marduknál, az én személyes istenemnél. Örökké hozzá imádkoztam. Áldozatokat mutattam be neki, tudod, tömjénmorzsákat, mikor senki sem nézett oda, töltöttem neki egy kis mézet és bort a kápolnájában, amelyet hálósobám vastag téglafalában alakítottam ki a számára. Nemigen figyeltek ránk.

Hanem akkor Marduk elkezdett válaszolni. Nem tudom, pontosan mikor kezdte, de még egész kicsi lehettem. Mondtam neki valami hiábavalóságot, hogy látod, az öcsém összevissza futkosnak, apám meg csak nevet, mintha ő is csak egy apróság lenne, és nekem kell csinálnom mindent! Mire Marduk elnevette magát, mert már mondtam, hogy a szellemek nevetnek, majd valami olyan kedves dolgot válaszolt, hogy ismerhetnéd apádat, azt fogja tenni, amit mondasz neki, Nagy Fivér. A hangja bárhányos volt, emberi hang. Kérdezgetni majd csak akkor kezdett, mikor már majdnem betöltöttem a kilencet, és akkor is volt, hogy csak tréfálkozott, találósakat kérdezett, Jahvéről csipkelődött...

Fáradhatatlanul bosszantott Jahvéval, hogy micsoda isten, aki szívesebben lakozik sátorban, és több mint negyven évig nem tudta kivezetni a népét egy semmi kis sivatagból. Megkacagtatott vele. És bár próbáltam nagyon tisztelettudóan viselkedni, egyre bizalmasabban, sőt kissé szájasan és neveletlenül bántam vele.

„Miért nem te mondd el ezt a sok badarságot Jahvénak, ha egyszer isten vagy?, kérdeztem. Hívd meg, hogy látogasson le híres templomodba, ami egy merő libanoni cédrus és arany!” Mire ő azzal vágott vissza: „Micsoda? Beszéljek az isteneddel? Hiszen mindenki szörnyethal, aki az arcába néz. Ezt kívánod nekem? És ha tűzszloppá változik, mint mikor benneteket hozott ki Egyiptomból, hahaha!, és szétveri a templomomat, úgyhogy végül engem is sátorban kell hurcolászni?”

Igazán akkor ütött szöget a fejembe, mikor voltam úgy tizenegy. Akkor jöttem rá, hogy nem mindenki hallott még személyes istenről, és azt is megtanultam, hogy Marduk akkor is szólhat hozzám, ha nem szólítom meg. Néha a legalkalmatlanabb pillanatok választotta a társalkodásra. De okos ötletei is voltak. „Menjünk le a fazekasok negyedébe, vagy menjünk a piacra!” És mentünk.

– Hadd szóljak közbe, Ázriel! – kértem. – Amikor ez történt, beszélgettél Marduk szobrocskájával, vagy vitted magaddal?

– Nem, egyáltalán nem, mert a személyes isten mindig az emberrel van. Az otthoni bálvány megkapta a tömjént, igen, úgy is mondhatod, hogy az isten lejött beszívni az illatot. De Marduk csak úgy volt.

A buta fejemmel még abban is utánoztam némely babiloniakat, hogy időnként megfenyegettem Mardukot, így valahogy: „Hát miféle isten vagy te, hogy még abban se tudsz segíteni, hogy megtaláljam a húgom nyakláncát! De nem is kapsz tőlem több tömjént!” Mert a babiloniak így óbergattak nagy mérgesen az istennel, ha nem úgy ment minden, mint kellett volna. Ordítottak, rikácsoltak a személyes istenüknek: „Hát ki imád úgy, mint én! Miért nem teljesíted a kívánságaimat? Ki más önt neked italáldozatot?”

Ázriel ismét kacagott. Én persze a történész szemével néztem az ismerős témát, de azért én is nevettem.

– Hát nem gondolnám, hogy annyira megváltoztak volna az idők – mondtam. – A katolikusok nagyon tudnak haragudni a szentjeikre, ha azok nem produkálnak eredményt. Ha jól emlékszem, Nápolyban történt, hogy mikor a helyi szent nem volt hajlandó kirukkolni az éves csodával, az egész gyülekezet felugrott és azt bömbölték: „Adta disznó szentje!” De mennyire mélyen gyökerezik ez a meggyőződés?

– Itt egy frigyről van szó – felelte Ázriel –, és ennek a frigynek számos rétege van. Úgy is mondhatom, hogy a frigy olyan fonadék, amelyben sok szál hurkolódik. De az igazság abban áll, hogy kellünk az istennek! Marduknak kellett... – Ismét elhallgatott. Hirtelen nagyon szomorúnak látszott. A tüzet figyelte.

– Kellettél?

– Hát, kellett neki a társaságom – felelte Ázriel. – Azt nem mondhatom, hogy én kellettem volna. Ott volt neki egész Babilon. Bár ezek az érzelmek hihetetlenül összetettek. Rámnézett. – A te apád csontjai hol vannak? – kérdezte.

– Ahol a nációk elásták Lengyelországban – mondtam –, vagy a szélben, ha elégették.

Láthatólag megrendítették a szavaim.

– Tudod, hogy a második világháborúról beszélek, és a vészkorszakról, a zsidóüldözésről, ugye?

– Igen, igen, nagyon sokat tudok róla, de akkor is fáj hallanom, hogy apád és anyád abban veszett oda, és most már semmi értelme a kérdésemnek. Mindössze arra akartam kilyukadni, hogy nyilván neked is megvannak a magad babonái a szüleiddel kapcsolatban, hogy nem szívesen háborgatnád a csontjaikat.

– Vannak ilyen babonáim – mondtam –, a szüleim fényképeivel kapcsolatban. A világért se engedném, hogy bajuk essék, és ha elveszíteném valamelyiket, ezt olyan mérhetetlen bűnnek érezném, mintha őseimet és törzsemet káromoltam volna.

– Pontosan erről beszéltem! – bólogatott Ázriel. – Mutatni akarok neked valamit. Hol a kabátom?

Felállt a tűzhely mellől, megkereste a körgalléros nagykabátot, és kivett a belső zsebből egy apró plasztikcsomagot. – Látod? Plasztik. Szeretem.

– Igen – válaszoltam, figyelve, ahogy jön vissza a tűzhelyhez. Leült, kibontotta a csomagot. – Ki merem mondani, hogy az egész világ szereti a plasztikot, de te miért?

– Mert megtartja a dolgokat tisztának – nézett föl rám, majd egy képet nyomott a kezembe. Hasonlított Gregory Belkinre, de nem ő volt. Ez a nagyszakállú, pajeszos férfi a hászidok fekete selyem kalapját viselte. Nem értettem.

Ázriel nem magyarázott.

– Arra lettem, hogy pusztítsak – mondta. – Ugye, emlékszel arra a szép héber szóra, amellyel annyi régi zsoltár kezdődik? Mikor előírják, milyen dallamra kell énekelni. „Ne pusztíts.”

Gondolkodnom kellett.

– Ejnye, Jonathan, tudod te azt! – nógatott.

– Altashéth! – mondtam. – Ne pusztíts!

Mosolygott, és könnyek szöktek a szemébe. Remegő kézzel visszacsomagolta a képet a plasztikba, majd félretette a székeink között álló zsámolyra, elég messze a tüztől, hogy ne essék baja, majd ismét a tüzet nézte.

Váratlanul olyan mély megindulás kerített hatalmába, hogy szólni se tudtam. Nem csak azért, mert szóba került apám és anyám, akiket a nációk öltek meg Lengyelországban. Nem csak azért, mert Ázriel eszembe juttatta Gregory Belkin örült összeesküvését, amely olyan veszedelmesen közel járt a megvalósuláshoz; nemcsak Ázriel szépsége tette, nem is az együttlétünk, vagy hogy egy szellemmel társalkodom. Nem tudom, mi tette.

Ivánra gondoltam *A Karamazov testvérek*-ből, és arra gondoltam, hogy most álmodom? Tulajdonképpen haldoklom, a szobában felgyülemlik a hó és én haldoklom, azt képzelem, hogy ezzel a gyönyörű ifjúval beszélgetek, akinek úgy göndörödik a fekete haja, mint a British Museum mezopotámiai faragványain azoké a fenséges királyoké, akik sohasem nagymacskszerűek, mint a fáraók, hanem úgy benövi az arcukat a szőr, hogy az már csaknem érzéki, sötét szőr, olyan sűrű, amilyen a heréik körül lombosodhat. Nem tudom, mi jött rám.

Ránéztem. Lassan felém fordult, és akkor egyetlenegy pillanatig féltem. Először esett meg velem. Attól volt, ahogy a fejét mozdította. Felém fordult, nyilván a gondolataimra fülelt, vagy a felindulásomban olvasott, vagy a szívemet érintette meg, vagy mit tudom, hogy lehet még mondani ezt, és akkor döbbsenem rá, hogy fortélyt mutatott a kedvemért.

Más ruha volt rajta: derékban lazán megkötött, puha vörös bársonytunika, bő vörös bársonynadrág és papucs.

– Nem álmodsz, Jonathán ben Izsák, én vagyok itt.

A lángok szikraesőt záporoztak. Úgy repült a szikra, mint mikor a tűzre dobnak valamit.

Akkor vettem észre, hogy valami más is megváltozott rajta. Pontosan olyan nagy bajusza, fürtös szakálla volt, mint a királyoknak és a katonáknak a régi agyagtáblákon, és azt is láttam, miért ajándékozta meg Isten azzal a szeráfi széles szájjal: mert olyan száj volt, amely nem tűnt el a szőr között, beszédes száj, olyan száj, amelyet akkor fejlesztett ki a természet, mikor a szájnak a szőrrel kellett versengenie.

Összerezcent, megérintette a szőrt, és a homlokát ráncolta. – Ezt nem is akartam. Azt hiszem, hagyom, ahogy van. A szőr vissza akar jönni.

– Az Úristen akarja, hogy szőrös légy? – kérdeztem.

– Nem hinném. Nem tudom!

– Hogy változtattad meg a ruhádat? Hogy tünteted el magadat?

– Nem nagy dolog. Egy napon tudományosan is meg lehet majd csinálni. A mai tudomány mindent tud az atomokról és a neutrínókról. Annyit tettem, hogy ledobtam magamról az atomnál kisebb részecskéket, amelyeket, mondjuk úgy, mágneses erővel vonzottam magam köré a régi ruhámhoz. Nem igazi ruha volt, csak olyan, amelyet egy szellem csinál. Majd pedig azokkal a szavakkal küldtem el őket, ahogy a varázslók szokták: „Menjete vissza, amíg nem hívlak.” Aztán új ruhát hívtam magamra, mondván magamban varázsló hittel:

„Élőkből és holtakból, a puszta földből és mindenből, amit kovácsoltak, csiszoltak, szöttek és elrejtettek, jöjjetek hozzám, homokszemnél parányibbak, hang nélkül, észrevétlenül, senkit sem bántva, olyan gyorsan, ahogy bírtok, törjete át minden akadályt, hogy felöltöztessetek rubinszínű puha vörös bársonyba. Lássátok e ruhát elmémben, jöjjetek.”

Sóhajtott. – És jöttek.

Egy darabig ült és hallgatott. Engem annyira elbűvölt ez az új, vörös ruha, és az, ahogyan megváltoztatta Ázrielt, olyan uralkodóivá tette a külsejét, hogy én sem szóltam. Újabb rönköt löktem a lángok piramisába, még egy kis szemet kanalaztam rá a kannából, anélkül, hogy el kellett volna hagynom szuvasra korhadt vén karszékem szentélyét.

Aztán, de csak aztán néztem rá. És akkor, amikor láttam a szemén, hogy messze jár tőlem, akkor hallottam, hogy dúdol, nagyon halkán dúdol, olyan halkán, hogy hegyeznem kellett a fületem, ha ki akartam hüvelyezni a dallamot a lángok lágy surrogásából.

Héberül énekelt, de nem a hébert ismertem föl, hanem a tartalmat, a zsoltárt, amely úgy kezdődik: „Babilonnak folyóvize mellett”. Mire befejezte, még felindultabb és megrendültebb voltam, mint előtte.

Arra gondoltam, hogy esik vajon Lengyelországban a hó? Arra gondoltam, hogy eltemették vagy elhamvasztották-e a szüleimet? Arra gondoltam, hogy össze tudná-e hívni Ázriel a szüleim hamvait, de ez iszonyú, káromló gondolatnak tűnt.

– Oda akartam kilyukadni, hogy vannak dolgok, amelyekkel kapcsolatban babonásak vagyunk – szólalt meg Ázriel. – Amikor olyan otrombán rákérdeztem a szüleidre, azt akartam értésedre adni, hogy elhiszel bizonyos dolgokat, de nem hiszel bennük. Kettős tudati állapottal élsz.

Eltűnődtem.

Ráérsen nézett, a szemöldökét összehúzta, bár angyalszája mosolygott. Tisztelettel, őszinte volt az arca. – Én pedig nem hozhatom vissza őket az életbe. Ezt nem tehetem! – mondta.

Visszanézett a lángokba.

– Gregory Belkin szülei Európában pusztultak el a vészidőszakban – folytatta. – Gregoryból eszelős lett. A testvéréből szent ember, cádik. Belőled pedig tudós, tanító, a megértetés képességének szelíd adományával.

– Megtisztelsz – mondtam halkán. Ezernyi kis kérdés méhaja zsongott körülöttem, de nem akartam ellaposítani a percet.

– Folytasd, Ázriel, kérlek! Mondd el, amit mondani akarsz! Mondd el, amit tudatni akarsz!

– Ó, igen. Mint mondtam, mi voltunk a gazdag száműzöttek. Nabukodonozor rárontott Jeruzsálemre, levágta a katonákat, hullaszőnyeget terített az utcákra, és otthagyt egy babiloni kormányzót, hogy parancsoljon a parasztnak, akik művelték birtokainkat, szőlőseinket, és hazaküldje az Udvarnak a termést. A szokásos.

De a gazdagok, a kereskedők, az írnokok, mint akiből az én családom állt? Bennünket nem vágta le. Nabukodonozor nem mártotta belénk a kardját. Elhurcoltak Babilonba, minden javunkkal, amelyet magunkkal tudtunk vinni, bár Nabukodonozor az utolsó szögig kifosztotta a templomot, mi hozhattuk szekérszám szép holmijainkat, és kaptunk szép házakat, hogy üzletet nyithassunk és szolgálhassuk Babilon piacait, szolgálhassuk a templomot és az Udvar.

Ezerszer is megtörtént azokban a századokban. Még a kegyetlen asszírok sem cselekedtek másként. Kardélre hányták a katonákat, aztán elhurcolták a férfit, aki tudott három nyelven írni, és a fiút, aki tökéletesen tudott elefántcsontot faragni. Velünk is így volt. Rosszabb ellenséget is el lehet képzelni a babiloniaknál. Képzeld el, ha Egyiptomba hurcolnak vissza. Csak képzeld el! Egyiptomba, ahol az emberek csak azért élnek, hogy meghaljanak, ahol éjjel és nappal a halálról énekelnek, és nincs ott semmi, csak falvak és szántóföldek!

Nem, nem is volt olyan rossz dolgunk.

Tizenegy éves koromra magam is a templomba kerültem apródként, mint sok gazdag zsidó fiú, és láttam Marduknak fenséges szobrát az isten magas szentélyében, a hatalmas Étemenanki zikkurat ormán. Beléptem a belső szentélybe a papokkal, és döbbenetes gondolatom támadt. Ez a nagy szobor még jobban hasonlított rám, mint a kicsi, arról is mindig azt tartottam, hogy engem formáz.

Ezt persze nem kotyogtam ki. De ahogy felnéztem a fényességes Mardukra, a hatalmas arany Mardukra, a szoborra, amelyben az isten élt és uralkodott, amelyet minden évben fennen kellett volna hordozni az Újévi Felvonuláson, a szobor elmosolyodott.

Volt annyi eszem, hogy ne szóljak a papoknak. Éppen a belső szentélyt készítettük elő az asszonynak, aki majd idejön és az istennel tölti az éjszakát. A papok mégis észrevettek valamit. Látták, hogy Mardukot nézem, és az egyik megkérdezte: „Mit mondtál?”, bár én persze nem mondtam semmit, Marduk mondta: „Na, mit szólsz az én házamhoz, Ázriel? Én elégszer jártam nálad.”

Attól kezdve a papok rajtam tartották a szemüket. Bár ennek ellenére is alakulhattak volna másképp a dolgok. Lehetett volna hosszú halandó életem. Járhattam volna más ösvényen. Fiaim, lányaim lehettek volna. Nem tudom.

Akkor én ezt nagyon mulattatónak és csodálatosnak tartottam, és imádtam Mardukot ezért a kis trükkért. De csak rendezgettük tovább a kamrát, amely valóban pompás volt, arannyal futtatva, és a selyem nyoszolyát, amelyen az asszonyt éjszaka magáévá teszi az isten, aztán kimentünk, és az egyik pap azt mondta: „Az Isten mosolygott rád!”

Megfagytam a félelemtől. Nem akartam válaszolni.

A magunkfajta gazdag héber túsokkal vagy száműzöttekkel, mint mondtam, nagyon jól bántak, ennek ellenére nem úgy beszéltem a papokkal, mintha héberek lennének. Olyan istenek papjai voltak, akiket tilos volt imádnunk. Különbözően sem bíztam bennük, túl sokan voltak, és voltak köztük nagyon ostobák, mások meg nagyon ravaszak és agyafúrtak. Mindössze annyit mondtam, hogy én is láttam a mosolyt, de azt hittem, napsugár.

A pap reszketett.

Ezt évekre elfelejtettem. Nem tudom, miért épp most jut eszembe, ha csak azért nem, mert talán ez volt a pillanat, amikor sorsom megpecsételődött.

Attól fogva Marduk folyton beszélt hozzám. Ülhettem az agyagtáblák házában a legnagyobb munkában, magolva valamelyik sumer nyelvű szövegünket, hogy másolni, olvasni, sőt recitálni tudjam bármelyiket, holott addigra már senki sem beszélt sumérül. Jaj, el kell mondanom valami vicceset! Csak nemrég hallottam ebben a huszadik századi világban. New Yorkban hallottam, azután, mikor minden lezárult, mindennek vége lett, mármint Gregory Belkinnek, és én mindenféle csatangoltam, próbáltam magamra öltetni mások alakját, de folyton visszaváltottam, akkor hallottam ezt a vicceset...

– Mit? – kérdeztem mohón.

– Hogy még mindig nem tudja senki, honnan jöttek a sumérek! Ma se! Csak úgy megjelentek a semmiből, az egyetlen más nyelvhez sem hasonlítható nyelvükkel, és megépítették szépséges völgyeinkben az első városokat. Mindmostanáig senki sem tud róluk többet.

– Így van. Akkor tudtad?

– Nem – felelte – azt tudtuk, ami a táblákra fel volt róva, hogy Marduk agyagból gyúrt embereket, és életet lehet beléjük. Ennyit tudtunk. De hogy kétezer év múlva azt kelljen hallanom, hogy most sincs több régészeti vagy történeti adat a sumérek eredetéről – miként fejlődött ki a nyelvük, honnan vándoroltak le a völgyekbe és a többi –, hát ez egy vicc.

– No és az még nem tűnt fel, hogy a zsidók eredetéről sem tudunk többet? – kérdeztem. – Vagy most azt fogod mondani, hogy babiloni fiúkorodban kész tényként fogadtátok el Ábrahám elhívását Ur városából vagy Jákob tusakodását az angyallal?

Nevetett, vállat vont. – Hogy mennyi változata volt annak a mesének! Ha tudnád! Hát persze, hogy az ember minden korokban tusakodott az angyalokkal! Ahhoz nem fért kétség. De mit olvashattok ma a szent könyvekben? A csonkokat. Nyomtalanul eltűnt az egész rege az Úr győzelméről a Leviatán felett. Pedig hányszor lemásoltam! De nagyon előreszaladtam. Egy kis rendet akarok tartani a mesében. Nem, egyáltalán nem lep meg, hogy senki sem tudja, honnan jöttek a zsidók, mert már akkor is túl sok volt körülötte a mese...

– Hadd meséljek a házamról. A gazdag zsidónegyedben állt. Már elmagyaráztam, mit jelentett a száműzetés.

Előkelő polgárok voltunk a minden nemzetek városában. Hadizsákmány voltunk, akiknek megengedték, hogy szaporodjunk, sokasodjunk és termeljünk hasznat. Az én időmre, mint nyilván kitaláltad, Nabukodonozor meghalt, és Nabonidus uralkodott rajtunk, aki nem lakott a városban, és mindenki utálta. Utálta, mint a bűnt.

Bolondnak vagy ördögösnek tartották, mint ez le is van írva Dániel könyvében, bár ott rossz néven szerepel. És igaz ami igaz, a prófétáink derekasan igyekeztek is az örületbe kergetni a jóslataikkal, hogy engedjen haza bennünket. Bár nem gondolom, hogy jutottak vele valamire.

Nabonidus titkos eszméeknek volt a megszállottja. Nabonidus egyrészt tudós volt, a sírhantok áskálója, és eltökélt, hogy megtartja Babilont a dicsőségre, másrészt viszont eszelősen belehabarodott Szin istenbe. Persze, hogy még Marduk templomában is volt sok más templom és kápolna, de akkor is, hogy a király örüljön bele egy másik istenbe?

És hogy aztán elrohanjon tíz évre, el tíz évre a sivatagba, és egy ilyen Belsázárt hagyjon itt uralkodni, ettől csak még jobban utálták. Nabonidus távolléte alatt nem tudták megrendezni az Újévi Ünnepet, pedig ez volt a legnagyobb ünnep Babilonban, amikor Marduk kézen fogja a királyt, és végigmegy vele az utcán. Ez nem történhetett meg a király nélkül. Úgyhogy mire komoly munkához jutottam a templomban és a palotában, Marduk papjai már nagyon utálták Nabonidust, és velük együtt még sokan mások is utálták.

Megmondom az igazat: nekem sohasem sikerült teljes egészében megfejtenem Nabonidus titkát. Ha elő tudnánk idézni, mint mikor az endori boszorkány megidézte a halál álmából Sámuel prófétát, emlékszel, hogy Saul, a király, szólhasson vele... ha így megidézhetnénk Nabonidust, talán csodákat mesélne. De most nem az a dolgom, hogy halottidéző vagy boszorkánymester legyek, most az egek lajtorjáját kell megtalálnom, végeztem a homállyal és a köddel, amelyben a kárhozott lelkek bódorognak, sírva valakiért, hogy mondjon ki egy nevet.

Különben is, lehet, hogy Nabonidus fölment a fénybe. Talán rég felhágott a grádicsokon. Végül is nem kegyetlenkedett, nem devernyázott; annyit tett, hogy áhítattal imádott egy istent, aki nem városának istene volt.

Egyetlenegyszer láttam, életem utolsó napjaiban, amikor már persze nyakig belegabalyodott az összeesküvésbe. Már akkor halott embernek láttam, olyan királynak, aki fölött eljárt az idő, ám ugyanakkor valami áldott közöny is látszott rajta az élet iránt. Annyit akart azon az utolsó napon, amikor találkoztunk, hogy Babilont ne dúlják föl. Mindenki ezt akarta. Így veszítettem el a lelkemet.

Majd hamarosan sort keríték arra a szörnyűségre.

Most az életről beszéltem. Füttyültem én Nabonidusra! Éltünk a gazdag zsidónegyedben, micsoda gyönyörű házaink voltak, méter nyolcvan vastagra építettük a falakat, ami neked most nyilván örülségnek tűnik, de ha tudnád, milyen üdítően hűvösen tartotta az ilyen fal a házat; szétterpeszkedő építmények voltak, sok előszoba, nagy ebédlőtermek, és az összes helyiséget egy tágas udvart vett körül. Apám háza három emeletes volt, és a legfelső, deszkafalú szobákban hemzsegték a rokonok és a vénséges nagynénik, akik gyakran le se jöttek az udvarba, csak kiültek a nyitott ablakba, és ott hűtözték a szellőben.

Az udvar maga volt az éden. Olyan volt, mint a függőkerteknek vagy a többi városi közparknak egy darabkája. Tágas. Volt egy fügefánk, egy fűzfánk, két datolyapálmánk, mindenféle virágok, szőlő futott föl a fákra, ahonnan csak le kellett tépni a vacsorát, és voltak szökőkútjaink, amelyek szüntelenül ontották szikrázó sugaraikat a medencékbe, az élő boglárként cikázó halak közé.

A téglafalat gyönyörűen bevonták üvegmázzal, és sok-sok figurát is épített bele valami akkád, aki előttünk járt itt, még a kaldeusok eljövetele előtt, csupa kék, piros, sárga és virág volt az egész, de fű is bőven nőtt az udvaron, és onnan nyílt a szoba, ahová az ősoket temették.

Ott nőttem fel, a datolyapálmák és virágok között játszadozva, és szerettem is, amíg... amíg meg nem haltam. Szerettem kifeledni késő délutánonként, hogy hallgassam a szökőkutak csilingelését, és süketnek tettem magam, ha azzal nyaggattak, miért nem vagyok az írószobában, miért nem másolok zsoltárt vagy más effélét. Nem születtem lustának, csak azt szerettem tenni, amihez kedvem volt. De nem voltam rossz, épp ellenkezőleg, én voltam a legelső tudós a családban, legalábbis én így láttam, és a nagybátyáim, bár fennszóval be nem ismerték volna, gyakran nekem hozták oda Dávid valamelyik zsoltárának három változatát, hogy szerintem melyik a leghívebb, aztán hallgattak a szavamra.

Természetesen nem volt hivatalos gyülekező helyünk az imákhoz, hiszen egetverő terveket dédelgettünk, hogy hazamegyünk, és ismét felépítjük Salamon templomát; miként is barmolhattunk volna össze holmi templomocskát egy babiloni mellékutcában? A templomot megszentelt mérték szerint kell építeni, és miután meghaltam, elkárhoztam, és lettem a Csontok Szolgája, a zsidók tényleg hazamentek és felépítették azt a templomot. Tudom, hogy ezt tették, mert láttam egyszer... mintegy ködön át, de láttam.

Babiloni életünk során magánházakban gyülekeztünk imára, meg hogy meghallgassuk, mikor a vének felolvassák a leveleket a felkelőktől, akik még mindig bujdosnak Sion hegyén, vagy a prófétáinktól, akik Egyiptomból írtak. Jeremiás sokáig raboskodott Egyiptomban. Nem emlékszem, hogy az ő leveleiből valaha is olvastak volna, annál inkább Ezékiel eszelős írásaira, amiket nem magától írt. Mások jegyezték le, amit fel-alá járkálva beszélt és prófétált.

Így tehát házaikban imádkoztunk láthatatlan és mindenható Jahvénkhez, minden alkalommal megemlékezve róla, hogy mielőtt Dávid templomot ígért neki, az Úr és a Szövetség Ládája pusztában lakott, megemlékezve ennek jelentéséről és súlyáról. Sokan a vének közül úgy tartották, hogy a templom ötletét a babiloniak találták ki. Vissza a sátorba.

Másrészt családunk kilenced-ízigen gazdag kereskedőkből állt, városi emberekből, ha jól tudom, Jeruzsálem előtt Ninivében laktunk, kevés fogalmunk volt a nomád életről, vagy a sátoros szentségekről. Nemigen tudtuk hová tenni Mózes történetét. Hogy lehet negyven évig nem kitalálni a pusztából? De már megint ismétlem magam, ugye?... Hol is tartottam...

Nekem a sátor az ágyam selyem mennyezete volt, amelynek piros fényében tarkóm alatt összekulcsolt kezekkel pihentem, miközben Mardukkal beszélgettem az imádságos összejövetelekről, vagy hallgattam az isten tréfáit.

Némelyik ilyen összejövetelekre eljöttek a helyi prófétáink is, akiknek a könyvei mostanra elvesztek, és nagy pövedálást és rikoltozást csaptak. Gyakran rámszögezték ujjukat és azt mondták, hogy kedvre találtam az Úr előtt, bár hogy ez mit jelentett, azt senki se tudta biztosan.

Olyasmit érthettek alatta, hogy messzebb látok másoknál, bele tudok látni a lelkekbe, mint egy szent, egy cádik, bár én nem voltam szent, csak egy fékezhetetlen ifjú.

Elhallgatott, mintha fájdalmasan belehasított volna az emlék.

– Boldog voltál – mondtam. – Boldog természetűnek születted, igazi boldognak.

– Ó, igen, tudtam ezt, és a barátaim is tudták. Gyakran ugrattak is, hogy túlságosan boldog vagyok. Soha, semmit nem láttam nehéznek. Sohasem láttam sötétet! A sötétség a halálban jött el, egy pillanattal előtte volt a legrosszabb, és talán... és talán most. Hanem a sötétség... Ó, befogni a sötétséget, ez olyan, mintha az ég csillagait próbálnád feltérképezni.

Szerettem az ódon sumert. Szerettem másolni elejétől végéig Gilgames meséjét, a „Midőn fönn az ég nevetlen”-t*, és mindenféle nyilvántartást, hogy friss táblákat küldhessenek Babilon minden városába. Tudtam sumérül beszélni. Itt helyben leülhetnék és megírdhatnám neked sumer nyelven az életem történetét ... – Elhallgatott. – Nem, nem tudhatnám. Nem tudhatnám, mert ha meg tudnám, akkor nem kapaszkodtam volna föl erre a havasへgyre, hogy téged kérjelek meg... nem tudok... semmilyen nyelven... nem tudok írni... A beszéd átszakítja a fájdalom gátját...

– Nagyon megértem, és azért vagyok itt, hogy figyeljek rád. Szóval az a lényeg, hogy ismered a sumer nyelvet, tudod olvasni, fordítani.

– Igen, igen, igen, és az akkádöt is, azt a nyelvet, amelyet a sumer után használtak, és a perzsát, amely akkor lopakodott be közénk, és a görögöt – görögül is olvasok –, és az arámit, amely elfoglalta hétköznapijainkban a héber helyét, de héberül is írtam.

Megtanultam a leckéimet. Gyorsan írtam. Úgy döföltem az íróvesszővel az agyagot, hogy mindenki nevetett rajtam, de az írásom jó volt. Nagyon jó. És azt is szerettem, ha állva kellett hangosan olvasni, tehát valahányszor a tanító beteg volt, vagy elhívták, vagy hirtelen szüksége lett a közönségesen csak sernek ismert medicinára, én álltam fel és kezdtem olvasni a Gilgamest pojácásan túlzó modorban, amitől ők hahotáztak.

Persze ismered a régi mítoszt. És akármilyen tökkelütött hülyeség, mégis fontos helye van a történetünkben. Itt ez a Gilgames király, akire rájön a bolondóra – az egyik táblán óriás, a másikon akkora, mint egy ember. Úgy tombol, mint egy bika. Örökké vereti a dobokat, a kétségbeesésbe kergetve a városát, holott doboltatni csak meghatározott okból szabad, ha szellemeket akarsz elijeszteni, vagy menyegzőre hívsz.

Na jó, tehát itt van Gilgames, aki fel-alá koslat Uruk városában. És mit tesznek erre az istenek, lévén sumer istenek, tehát körülbelül olyan okosak, mint a tavalyi kos – alkotnak Gilgamesnek egy méltó párt, egy Enkidu nevű vadembert, aki tetőtől-talpig szőrös, az erdőben lakik, és a barmokkal jár az itatóra – hú, nagyon fontos ám abban a világban, hogy ki mit eszik-iszik, és kivel! –, na szóval, lejön a vad Enkidu a barmokkal a patakra, és akkor szelídül meg, amikor hét napot tölt egy templomi örömlánnyal!

Bárgyú, nem? A barmok látni se akarják Enkidut, azután, hogy közölte magát az örömlánnyal. Miért? Féltékenyek voltak rá netán, mert nekik nem sikerült üzekedni a lánnyal? A barmok nem barmokkal párzanak? Vagy nincsenek baromi örömlányok? Miért teszi a nőzés baromnál alávalóbbá a férfiembert? Na szóval, az én szememben sohasem volt több értelme a Gilgamesnek, mint egy kacifántos kódnak. Hiszen minden kód, nem igaz?

– Szerintem igen – válaszoltam. – Csakugyan kód, de minek a kódja? Meséld tovább Gilgames meséjét! Mondd el, hogy végződött a te változatod! – Nem bírtam ki, hogy ne kérdezzem meg. – Nekünk csak töredékek maradtak, nem az a régi írás, amelyet te olvastál.

– Ugyanúgy végződött, mint a ti modern változataitok. Gilgames nem bír belenyugodni, hogy Enkidu is meghalhat. Enkidu is meghalt, már nem emlékszem, mitől. Gilgames úgy viselkedett, mint aki még sose látott meghalni senkit, és elment a halhatatlanhoz, aki túlélte a vízözönt. A vízözönt. A ti vízözönötöket. A mi vízözönünket. Mindenki vízözönét. Nálunk Noé volt és a fiai. Náluk egy halhatatlan, aki Dilmun földjén lakott, a tenger közepén. Ő volt a nagy túlélő. Hozzá indul ízibe a lángeszű Gilgames, hogy megszerezze a halhatatlanságot. És mit mond a vénség, aki a héberben Noé lenne? „Gilgames, ha hét nap-hét éjjel fent tudsz maradni, halhatatlan leszel.”

Mire mi történik, Gilgames azonnal elaludt. Azonnal! Még egy napot se vár! Egy éjszakát se! Összenyaklik, kész, passz, és már alszik is. És ezzel vége is lett volna a mesének, ha a vízözönt túlélte halhatatlan ember halhatatlan felesége meg nem sajnálja; akkor azt mondták Gilgamesnek, hogy ha követ köt a lábára, és lemerül a tenger fenekére, talál ott egy füvet, amelyet ha megesz, örökre fiatal marad. Szerintem vízbe akarták fojtani a pasast.

De a mi változatunk, akárcsak a tietek, követte Gilgamest ezen az expedíción. Lemerült, megtalálta a növényt. Aztán feljön és elalszik... megvan ez a rossz szokása, az örökös alvás... mire jön egy kígyó, és elemeli a füvet. Ó, de borzasztó szomorúság ez Gilgamesnek! És a végén jön az általános erkölcsi tanulság:

„Éljed az életed, töltsd meg a bendőd étellel-itallal, és fogadd el a halált. Az istenek maguknak tartják meg a halhatatlanságot, minden, aki ember, halálba mén”, és hasonló mély értelmű bölcselmi kinyilatkoztatások.

Nevettem. – Tetszik, ahogy mondod. Mikor felálltál az agyagtáblák házában, akkor is ezzel a hévvel szavaltad?

– Ó, mindig! – felelte. – De tudod, mink volt már akkor is? Morzsák és törmelékek. Urukot több ezer éve építették. Talán tényleg élt egy ilyen király. Talán.

Ha van az egésznek tanulsága, hadd vonjam le most. A bolondság a királyok közös osztályrésze. Azt hiszem, királyoknál ritkaság az ép elme. Gilgames megbolondult. Nabonidus bolond volt. De ha tudni akarod a véleményemet, Fáraó is bolond volt minden mesében, amit hallottam róla.

De meg is értem. Azért értem meg, mert belenéztem Perzsiái Kürosz arcába, Nabonidus arcába, és tudom, hogy a királyok egyedül vannak, mérhetetlenül egyedül. Belenéztem Gregory Belkin arcába, aki ugyancsak király volt a maga módján, ugyanazt a magányt és rettenetes gyöngeséget láttam benne; se anya, se apa, csak a korlátlan hatalom, és a királyoknak pusztulás az osztályrésze. Néztam más királyok arcába, de ezt majd gyorsan átugorjuk, mert most már úgysem számít, amit a Csontok gonosz Szolgájaként műveltem, kivéve, hogy ahányszor embert öltem, egy világegyetemet semmisítettem meg, nem igaz?

– Meglehet, vagy pedig elküldted a gonosz lángot, hogy tisztuljon meg Isten hatalmas tüzeiben.

– Ó, ez olyan szép!

Örültem a bóknak. De hiszem is, amit mondtam?

– Na szóval, folytassuk az életemet – szölt ő. – Mikor elhagytam az agyagtáblák házát, az Udvarhoz kerültem munkára. Rendkívül fontos volt, amit írásban-olvasásban megtanultam. Ismertem minden nyelvet. Láttam sok különös okmányt és régi levelet sumer nyelven, hasznomat vette Belsazár, a király helytartója. Belsazárt, mint mondtam, nemigen szerették. Nem tudta megtartani az Újévi Ünnepet, vagy a papoknak nem kellett, vagy Marduk nem állhatta, de nem arra született, hogy szeressék.

Ennek ellenére sem állíthatom, hogy ez elrontotta volna a hangulatot a palotában. Nagyon kedélyesen elvöltünk, és persze vég nélkül írtuk a leveleket. Ömlöttek a távoli területekről a levelek, panaszkodtak, hogy a perzsák megindultak, vagy hogy az egyiptomiak megindultak, vagy hogy ilyen-és-ilyen csillagjós szerint a csillagok nagyon rossz vagy nagyon jó dolgokat jeleznek a királynak.

Megismerkedtem a palotában a bölcs emberekkel, akik mindenben tanácsot adtak a királynak. Szerettem hallgatni őket, és rájöttem, hogy mikor Marduk szól hozzám, néha a bölcsek is hallják. Innen tudtam meg, hogy a mosoly sohasem merült feledésbe. Marduk rámosolygott Ázrielre.

Hát ilyen titkaim voltak nekem.

No szóval megyek haza. Tizenkilenc éves vagyok. Nagyon kevés életem maradt, de nem tudok róla. Mondom Marduknak, hogy hallhatják a bölcsek, amikor szólsz hozzám? Mire ő azt felelte, hogy ezek az emberek, ezek a bölcsek ugyanolyan látnokok és varázslók, mint a mi héber bölcseink és látnokaink, bár ezt senkinek sem akaródzik beismernie, és ezeknek ugyanúgy megvan a képességük, hogy hallják a szellemeket, mint nekem.

Sóhajtott és azt mondta sumérül, hogy rendkívül elővigyázatosnak kell lennem. „Ezek az emberek ismerik a hatalmadat”.

Még sohasem hallottam Mardukot lehangoltnak. Régóta túljutottunk már azon a bolond korszakon, mikor szívességeket kunyeráltam tőle, vagy azért nyaggattam, hogy vicceljen meg másokat, most már mindig csak beszélgettünk, és ő gyakran mondta, hogy tisztábban lát a szememen át. Nem tudtam, mit akar ezzel mondani, de azon a napon, mikor olyan csüggedtnek látszott, ideges lettem tőle.

„Az én hatalmam!, mondtam gúnyosan. Miféle hatalom? Te mosolyogtál! Te vagy az isten!”

Néma csend, ennek ellenére tudtam, hogy ott van. Mindig megéreztem, mint a hőséget és hallottam, mint a lélegzetet. Mint mikor a vak tudja, hogy ott van valaki.

A kapunkhoz mentem és már léptem volna be, mikor megfordultam, és akkor először a szememmel is láthattam. Láttam Mardukot. Nem az arany szobrocskát a szobámban. Nem a nagy szobrot a templomban, hanem Mardukot, őt magát.

Az átellenes falnál állt, keresztbe font karokkal, fél térdét meghajlítva, és csak nézett. Marduk volt, tetőtől-talpig aranyba vontan, mint a szentélyben, de élt, és a fürtös haja-szakállá mintha nem tömör arany lett volna, mint a szoboré, hanem élő arany. A szeme barnább volt az enyémnél, vagyis világosabb, több sárga elegyedett a szívérványhártyájában. Mosolygott rám.

„Ó, Ázriel!, mondta. Tudtam én, hogy be fog következni! Tudtam!” Azzal odajött és megcsókolta a két orcámat. Milyen selymes volt a keze! Olyan magas volt, mint én, és jól láttam, valóban nagyon hasonlítottunk, bár az ő szemöldöke picit íveltebb volt, és a homloka simább, úgyhogy nem látszott olyan vásottnak vagy vadnak, mint én.

Szerettem volna átölelni, és ő nem várta, hogy kérjem, hanem azt mondta: „Tedd meg, bár attól kezdve mások is megláthatnak.”

Úgy öleltem át, mint a legrégibb barátomat, aki legdrágább szívemnek az apám után, és akkor este követtem el a hibát, mert elmondtam apámnak, hogy mindig beszélgettem az istennel. Ezt nem lett volna szabad megtennem. Vajon mi történt volna, ha nem teszem?

Félbeszakítottam. – Tudomásod szerint meglátta még valaki?

– Igen, meg. Meglátta házunk portása, és majdnem elalélt a színarany ember láttán, meglátta egyik húgom, aki fentről hajolt ki a rácson, és egy villanásnyit észrevett belőle a héberek egyik véne, aki este botjával hadonászva hirdette, hogy látott egy ördöggel vagy egy angyallal, de nem tudja, melyikkel.

És akkor mondta az én apám, az én drága, szelíd, jószívű apám: „Marduk volt az, Babilon istene, vele láttad.” És talán ezért... ezért vagyunk itt most. Apám sohasem akart bántani. Soha. Soha életében nem akart rosszat senkinek! Soha! Ő volt... ő volt az én kistestvérem.

Hadd magyarázzam el, amit kiagyaltam. Én voltam az elsőszülött fiú, akkor jöttem a világra, mikor apám még fiatal volt, mert az elhurcoltatás Jeruzsálemből kegyetlenül megviselte népünket, tehát korán házasodtak, hogy legyenek fiaik.

De az apám az ő családjában a legfiatalabb volt, a körülrajongott benjámin, és valahogy úgy alakult, hogy az idősebb testvéreinek éreztem magam, és úgy is bántam vele. Zsarnokoskodtam vele egy kicsit, úgy is, mint elsőszülött. Vagy inkább... vagy inkább olyanok lettünk, mint a barátok.

Apám keményen dolgozott, de ez nem ártott meghitt közelségünknek. Együtt ittunk. Együtt kocsmaztunk. Megosztottunk a nőkön. És akkor este részegen elmeséltem neki, hogy Marduk évek óta beszél hozzám, hogy aznap láttam, és az én személyes istenem Babilon főistene saját személyében.

Hogy tehettem ezt a bolondságot! Hát mi jó sültetett ki belőle? Apám először nevetett, aztán nyugtalankodott, végül kétségbeesett. Ó, sohasem lett volna szabad megtennem! Marduk tudta! Ott volt a kocsmában, de olyan messze, hogy nem látszott, páraszerű volt és aranyszín, akár a fény, csak én láthattam, és rázta a fejét, hogy „ne!”, aztán a hátát fordította felém, mikor mégis elmondtam apámnak. Csak hát szerettem apámat, és úgy örültem! Azért akartam, hogy tudja. Hadd tudja, hogy átöleltem az istent!

Én ostoba!

Hadd térjek vissza a háttérbe. Az előtér hirtelen annyira áttüzesedett, hogy fáj, és marja a szemem.

A család. Már mondtam, kik voltunk. Gazdag kereskedők, és a magunk szent könyveinek írnokai. A maga módján minden babiloni héber törzs írnoka volt a szent könyveknek, buzgón másolták őket minden időkben családtagjaiknak, de a miénk nagyvállalatnak számított, mert közismertek voltunk gyors és pontos másolatainkról. Hatalmas könyvtárunk volt régi szövegekből. Azt hiszem, már említettem, hogy talán, nem is tudom, huszonöt változatban voltak meg József, Egyiptom, Mózes és a többiek történetei, úgyhogy mindig lehetett vitatkozni, mit tegyünk bele, mit ne. Annyi mesénk volt Józsefről Egyiptomban, eleve el kellett döntenünk, hogy nem hisszük el mindet. Vajon mi lett azzal a rengeteg agyagtáblával, azokkal a tekercsekkel? Nem hittük el, hogy az a sok mese mind igaz lehet. Bár talán tévedtünk. Ó, hát ki tudja?

No de térjünk vissza életem szövetéhez. Ha eljöttem a palota udvarából, az agyagtáblák házából vagy a piacról, mentem egyenesen haza, hogy házunk tágas írószobáiban a szentíráson munkálkodjam húgaimmal, unokatestvéreimmel és nagybátyáimmal.

Mint mondtam, sose voltam az a csendes természet, úgyhogy hangosan fújtam is a zsoltárokat másolás közben, ami leginkább a süket nagybácsimat bosszantotta. Nem tudom, miért. Nem is hallotta. Azonkívül jó hangom van.

– Igen, az.

– Miért is paprikázódna fel tőle egy süket nagybácsi? Csakhogy ő tudta, hogy nem úgy énekelem a zsoltárokat, mint neked az imént, hanem mintha talpalávalót fújnék, érctányérok pengése közepette, hogy úgy mondjam, kissé túlfütötten, aminek a bácsi nem nagyon örült.

Azt mondta, megvan az ideje az írásnak, és megvan az ideje annak is, amikor éneket énekelünk az Úrnak. Vállat vontam, és annyiban hagytam a dolgot. Mégis mindig velem volt a baj. De nem akarok rossz benyomást kelteni. Nem voltam én olyan rossz...

– Tudom, milyen ember vagy, és milyen voltál...

– Igen, azt hiszem, mostanra már tudod, és ha rossznak hittél volna, talán már ki is dobtál volna a hóba.

Rámnézett. A pillantásán nem látszott vadság. A szeme épp elég nagy volt az összehúzott, sűrű szemöldök alatt, hogy szép tekintetű legyen. És most valahogy melegebbnek, ellazultabbnak tetszett. Rokonszenvesnek találtam, és hallani akartam mindent, amit mondani fog.

Aztán az jutott eszembe: kidobhattam volna a hóba?

– Sok életet oltottam ki – mondta ő, egyenesen az agyamból csippentve ki a gondolatot – de téged sose bántanálak, Jonatán ben Izsák. Dehogy bántanék ilyen embert. Én gyilkosokat öltem. Legalábbis azután hogy magamhoz tértem, ez volt a elvem. Ma is ez.

Szolgásgom korai napjaiban, mikor dühös, keserű szellem voltam, ártatlanokat öltem a hatalmas varázslónak, mert Mesterem így akarta, mert azt hittem, meg kell tennem, azt hittem, hogy az ember, aki megidézett, parancsolni tud nekem, és teljesítettem akaratát, egész addig, amíg hirtelen rá nem döbbsentem, hogy nem kell örökké rabszolgának lennem, mert ha lelkem el is vétetett szellememtől, s lelkem és szellemem el is vétetett húsomtól, még mindig tetszésre találhatok az Úr előtt. Még mindig lehet a háromból egy. Ó!

A fejét rázta.

– De Ázriel, talán már meg is történt!

– Ó, istenem, ne vigasztalgass engem, Jonathan. Nem bírom! Csak hallgass meg. Ügyelj, hogy szalagjaid megőrizték szavaimat. Emlékezz meg rólam. Emlékezz arra, amit mondom...

Hirtelen elfogyott a magabiztossága. Megint a tüzet nézte.

– A családom, az apám! – mondta. – Az apám! Hogy fájt neki, amit tett! Hogy nézett rám! Tudod mit mondott a szenvedésemről? Azt mondta: „Ázriel, melyik fiam szeret úgy, mint te? Soha, senki nem bocsáthatná ezt meg nekem, rajtad kívül!” Komolyan gondolta. Komolyan gondolta, az én apám, a kistestvérem, ahogy nézett rám könnyben úszó szemmel, őszintén, szívből jövő meggyőződéssel!

Ne haragudj, előreszaladtam. Nemsokára úgyis meghalok. Már nem olyan sok oldal. – Ismét összeborzongott, és könnyek szöktek a szemébe. – Bocsáss meg, és emlékezz rá, hogy sok ezer éven át nem jutottak eszembe ezek a dolgok. Én voltam a keserű szellem, emlékek nélkül. Most minden visszajött, és én elébed ontom. Könnyekben ontom eléd.

– Folytasd. Add nekem a te könnyeidet, a te bizalmadat és a te szenvedésedet. Nem foglak cserben hagyni.

– Ó, milyen ritkaság vagy te, Jonatán ben Izsák – szólt ő.

– Nem igazán. Tanító vagyok és boldog ember. Van feleségem és gyerekeim, akik szeretnek. Nincs énbennem semmi különleges.

– Ó, de te jó ember vagy, aki hajlandó szóba állni valakivel, aki gonosz. Ez a ritkaság! A hászidok rabbija, az a hátát fordította nekem! – Váratlanul fölnevetett, mély hangú, keserű nevetéssel. – Túlságosan jó ember volt, hogy hajlandó legyen beszélni a Csontok Szolgájával.

Elmosolyodtam. – Mindnyájan zsidók vagyunk. Van ilyen zsidó, van olyan zsidó.

– Igen, és most más izraeliek is, akik lehetnének a makkabeusok! És vannak hászidok.

– És másfajta ortodoxok, és neológok, és így tovább. Térjünk vissza a te idődhöz. Tehát nagy és boldog család voltatok.

– Igen, így van, és mint már elmagyaráztam, teljesen szabályszerű volt, hogy a gazdag héberek a palotában dolgozzanak, ott dolgozott apám is, és sok unokatestvérem. Írnokok voltunk, de ugyanakkor kereskedők is, akik ékkövekkel, selymekkel, ezüsttel és könyvekkel kereskedtünk. Apámnak érzéke volt hozzá, hogy a legszebb edényeket válassza ki a király asztalára, az isten asztalára Marduk templomában, és magának Marduknak is.

Mármost akkoriban a templom tele volt kápolnákkal, és naponta egyszer tálaltak minden istennek, beleértve Mardukot, úgyhogy a templomnak hatalmas készlete volt arany és ezüst edényekből erre a célra. És apám válogatta ki a nem megfelelő edényeket.

Mindig lekísértem a kikötőbe, hogy lássam a tengerről érkező hajókat, amint hozzák a legkitűnőbb új munkákat Egyiptomból vagy Görögországból, tőle tanultam, hogyan kell értékelni egy serleg vésetét, ő tanított felismerni a legsúlyosabb, legfinomabb aranyötvözetet. Megtanultam felismerni az igazi rubint, gyémántot, gyöngyöt – gyöngyök, de szerettem a gyöngyöket, mindenfélével kereskedtünk, csak mi nem gyöngynek hívtuk, hanem úgy, hogy a tenger szeme.

Hát így éltünk mi – a piacon, a templomban és a palotában.

A családomnak a piac szélében-hosszában voltak asztalai, ahol mindenféle drágakővel, mézzel, bíborra és kékre festett kelmékkel, a legfinomabb selyemmel és patyolattal kereskedtünk, és árultak tömjént is, bár azt a bálványimádóknak árulták, akik Nabúnak, Istárnak és természetesen Marduknak égették azt a tömjént.

De ebből éltünk, ez volt erőnk forrása, ettől maradtunk együtt és erősödünk, hogy egy napon majd hazamehessünk. Ugyanolyan fontos volt, mint a szent könyvek másolása.

– Régi mese – mondtam.

– Különböző ez a kalmárkodás adta meg otthonomnak azt a fényűzést, amelyet talán nélkülöznünk kellett volna, ha tevénytényesztünk. Ezt meg kell értened, mert a gazdagságunk ugyanúgy emelte apám becsét, mint az enyémet.

Nemcsak kereskedtünk, de a házunk mindig tele volt átmenő portékával. Tudod, hogy van ez. Jött Dilmunból egy fenséges cédrus szobra Istár istennőnek, és a nagybátyám egy-két hétig otthon tartotta, hadd díszítse a nappali szobát, mielőtt eladnánk. A házban egymást érték a gyönyörű, törékeny, egyiptomi bútorok, a görögök szép fekete-vörös urnái és fazekai, egyáltalán minden, ami hordozható, díszes, és kedves a szemnek.

– Tehát szépségben nőttél fel.

– Igen – felelte Ázriel. – Abban. Csakugyan abban. Azonkívül szeretetben, akármennyit nyelveltem és kacérkodtam is Mardukkal – apám szeretetében. Öcsém szeretetében. A húgaiméban. Sőt a nagybátyáiméban. Még a siket nagybátyám is szeretett. Egyszer még Azarel próféta is azt mondta: „Az Úr szeretettel tekint rád”. Mint a vén boszorkány Aszenát. De mennyi szeretettel.

Elnémult, és csak ült, a vörös bársony ragyogásában, természetből hullámozó, fényes hajával, ifjú arcával, amelynek sima bőre olyan bársonyos lehetett, mint, gondolom, egy lányé. Nyilván vénülök, ha az ifjakat olyan szépségesnek látom, akár a lányokat. Nem mintha kívánnám őket. Maga az élet a gyönyörteljes.

Fel volt dűlva. Szenvedett. Nem akaródzott sürgetnem. Aztán megnyitotta ajkait, de nem szólt.

M

ilyen érzés volt a templomban kószálni? Hát a palotában? – kérdeztem. – A mesés szép házat, azt el tudom képzelni. De a palota, az is vont arany volt? Hát a templom?

Nem válaszolt.

– Adj nekem képeket, Ázriel. Fesd le a korodat képekkel. Elmondod, milyen volt a templom?

– Igen – felelte. – Ékkövek és arany háza volt. Mély tűzzel villogó drágaságok, édes illatok, hárfazene és fuvolaszó világa volt, olyan világ, ahol virág alakúra formálták még a sima csempét is, amelyen meztelen talppal jártál. – Mosolygott.

És sokkal mulatságosabb volt, mint gondolnád. Egyáltalán nem ünnepélyes. Persze irdatlan nagy volt mindkét épület, mert Nabukodonozor a múlt dicsőségére építette a palotát, ő legalábbis így gondolta, és jelentősen kibővítette a zárt kerteket; és óriás volt az Észagila néven ismert templom, mögötte pedig Étemenanki magasodott, a nagy piramis, amelyen grádics vezetett az égbe fel, és rámpáinak legvégén, a csúcson állt az én kedvenc és hatalmas, mosolygós istenem temploma.

A templom és a palota tele volt elzárt és lepecsételt ajtókkal. Volt pecsét, amelyet száz éve nem törtek fel. És persze, mint nyilván tudod, szerződéseket is készítettünk így... felírtuk a szerződést egy agyagtáblára, kiszárítottuk, aztán bezártuk egy agyagburokba, amelybe ugyanazokat a szavakat írták, úgyhogy a táblához nem lehetett hozzáférni a burkolat feltörése nélkül. Így ha valami romlott ember ki is cserélte a burkot, a bepecsételt agyagtábla megmondta az igazat.

Sok ilyen fordult elő az udvarnál, hozták az emberek a szerződéseket, feltörték a burkolatot, akkor látták, hogy valami csirkefogó megváltoztatta a szerződést, aztán a király, a tanácsadói és a bölcsei kihirdették az ítéletet. Sose kísértem el egyetlen elítéltet sem, hogy végignézzem a kivégzését. Én, mint mondtam, szépségben nőttem fel.

Babilon utcáin sose láttam éhezőket. Sose láttam nyomorult rabszolgákat. Babilon volt az álma mindenkinek, aki nem lakhatott ott; Babilonban boldogan élt mindenki, a király védőszárnyai alatt.

De hogy visszatérjek a kérdésre: a templomban lehetett kószálni. Csak úgy kószálni. Belopózhattam ékköves drága papucsomban a kápolnába, ahol a többi istenek álltak – Nabú, Istár, valamelyik másik isten vagy istennő, amelyet egy másik városból hoztak át a szentélybe.

Mert előfordult az ilyesmi. Perzsiai Kürosz végképp megindult, sorra vette be a görög városokat a parton. Egész Babilonból hozzánk küldték isteneiket a rémült papok, a nagy kapu oltalmába, mi pedig beállítottuk a látogató istenségeket a kápolnába, a hunyorgó fények közé.

Igen valós félelem volt, hogy az ellenség elviheti az isteneket. Maga Marduk is kétszáz évig raboskodott egy másik városban, és nagy napja volt az Babilonnak, jóval a születésem előtt, mikor Mardukot visszaszerezték és hazahozták.

– Mesélt erről valaha? – kérdeztem.

– Nem – válaszolta Ázriel –, bár nem is kérdeztem. Erről is lesz majd még szó...

Tehát mint mondtam, szerettem kószálni a templomban. Üzenetet vittem a papoknak; felszolgáltam az asztalnál, mikor Belsazar evett, és lettek barátaim az egész udvari népből, eunuchok, templomi rabszolgák, más apródok közül, összebarátkoztam még néhány templomi prostituálttal is, akik természetesen mind csodaszépek voltak.

Mármost ennek a templomi és udvari munkának megvolt a maga babiloni értelme. A kormány okosan politizált. A magunkfajta gazdag túszoikat, gazdag deportáltakat nem csak azért hozták be, hogy csillogóbbá tegyék velük a kultúrát; a hozzám hasonló fiatalokból válogatták ki azokat, akiket megtanítottak a babiloni szokásokra, mégpedig azért, hogy ha majd hazaengednek vagy elküldenek egy távoli tartományba, ott is jó babiloniak legyünk, azaz csiszolt és hűséges szolgálói a királynak.

Rengeteg héber volt az udvarnál.

Ennek ellenére voltak nagybátyáim, akik mérgelődtek, mert apámmal a templomban dolgoztunk, de ilyenkor csak vállat vontunk, mondván: „Mi nem imádjuk Mardukot! Nem eszünk a babiloniakkal. Nem esszük az edelt, amelyet az istenek ettek.” A közösség jelentős része ugyanúgy érzett, mint mi.

Hadd térjek ki itt az evésre, ami még ma is fontos a hébereknek. Nem igaz? Nem esztek a pogányokkal. Akkor sem ettetek. És sohasem ettetek meg semmit, amit valaha a bálvány lábához tettem. Ilyen nagy dolog volt ez.

Mint jó héberek, mi csak egymás között törtük meg a kenyeret, a kezünket gondosan megmostuk, miközben imákat mondtunk, és csak azután nyúltunk az ételhez. Nem volt életünknek olyan részlete, amelyet ne tüzesített volna át a vágy, hogy mindenben Jahvét dicsérjük, a jövevények Istenét.

De hát meg kellett maradni Babilonban. Mindenképpen gazdagon akartunk visszatérni a hazába. Erősnek kellett lennünk. Az pedig akkor is ugyanazt jelentette a hébereknek, mint most. Olyan erős légy, hogy a szétszórattatásban se lehessen elpusztítani.

Ismét a szokott elnémulás. Előrehajolt, megpiszkálta a tüzet, ahogy akkor szokták az emberek, ha gondolkozni akarnak, ha érezni akarják, hogy csinálnak valamit. A tűzpiszkálás különösen alkalmas erre, ha nem iszik az ember. Én a kávé bögrémet szorongatom úgy, mintha fizetnének érte.

– Akkor is ilyen volt a külsőd, ugye? – Ezt a kérdést már fölvettem egyszer. Ez is egy olyan halk verbális jelzés volt, ami azt akarja mondani: Isten a megfelelő ajándékokkal halmozott el, ifjú ember.

– Igen – válaszolta. – Most sima arcú akartam lenni. Ezt mintha már mondtam volna. De úgy tűnik, nincs olyan szerencsém.

Ezúttal önnön alakomban jöttem, és máig nem tudom, ki szólított. Miért most? Miért gyűlt körém a saját testem? Miért? Nem tudom.

Régen, mikor boszorkánymesterek idéztek föl, abban az alakban hívtak, amilyennek akartak, az pedig elég borzasztó lehetett. Nem várták be, nem akarták látni, milyen lehetek igaziból. Különleges igével kellett hívni: „Ázriel, Szolgája az Arany Csontoknak, melyeket kezemben tartok, jöjj elő lobogó tűznek képében, és emészd el ellenségeimet! Égesd őket hamuvá!” Ilyesféle bűvige volt.

Hogy a kérdésedre válaszoljak, amikor meghaltam, pontosan ilyen voltam, mint most, leszámolva egyetlen szembeszökő tulajdonságot, amelylyel azelőtt ruháztak fel, hogy meggyilkoltak volna. Erről majd később mesélek. Olyan vagyok, mint holtomban.

– Miért volt hiba, hogy meséltél az apádnak Mardukról? Miért? Mit jelentett ez? Mit tett veled az apád, Ázriel?

Megcsóválta a fejét. – Ezt lesz a legnehezebb elmondanom, Jonatán ben Izsák. Még sohasem meséltem el senkinek. Egyetlen Mesternek sem. Hát sose felejt az Isten? Mindörökre el fog tiltani a mennybe vezető grádicsoktól?

– Figyelmeztethetlek valamire, Ázriel? Csak mint öregebb ember, bár a lelkem lehet tán újszülötté. Ne légy olyan biztos a Mennyországban. Ne vedd bizonyosabbra a mi istenünk arcát, mint Marduk vette.

– Ez azt jelenti, hogy hiszel az egyikben, de a másikban nem?

– Ez azt jelenti, hogy szeretném elvenni kínod élet a meséléssel. Szeretném, ha kevésbé hinnéd, hogy sorsszerűen rendeltetél szörnyűségekre, azért, amit mások műveltek veled.

– Milyen bölcs vagy – mondta – és milyen nemes lelkű. Számos dolgokban még mindig igen bolond vagyok.

– Látom és megértem. Menjünk vissza Babilonba, jó? Meg tudod magyarázni, mi volt az összeesküvés? Apádnak mi köze volt hozzá?

– Ó, az apám és én! Hogy milyen jó barátok voltunk! Nem volt jobb barátja nálam, és nekem a legjobb barátom Marduk volt!

Én voltam a vezér minden ivászatunkban, és ő... egyedül ő bírhatott rá, hogy megcselekedjem, amit cselekedtem... a dolgot, amely a Csontok Szolgájává tett.

Különös, hogy összejön minden... – Dúlt mormolássá tompult a hangja. – Kiválogatják az alkotórészeket és összekeverik őket, mert a bájital egyedül akkor működik, ha mindent beleadsz. A papok egyedül, ők sohasem bírhatták volna rá. Kürosz, a perzsa? Bízta benne annyira, mint bármely zsarnokban. Hát a vén Nabonidus, ő ugyan mit tanácsolt? Egyedül Kürosz figyelmességének és intelligenciájának köszönhettem, ha ott volt. A perzsa birodalom intelligens volt. Talán minden birodalom az.

– Csak nyugodtan – biztattam. – Fújd ki magad.

– Igen... hadd adjak képeket a családomról. Anyám meghalt, amikor kicsi voltam. Nagyon beteg volt, és sírt, hogy már nem látja meg, amikor az Úr ismét felénk fordítja arcát, és visszavisz bennünket Cionba. Az egész rokonsága írkokból állt. Ő is írkok volt, és egy időben, mint hallottam, afféle próféta, de megszűnt annak lenni, mihelyt fiai születtek.

Apámnak iszonyúan hiányzott életem legeslegutolsó napjáig. Két pogány asszonya volt, nekem is kettő; pontosabban szólva többnyire ugyanazon a két nőn osztoztunk, de nem házasság vagy utódnemzés kedvéért, csak mulatságból.

Otthon a családban apám szorgosan másolta a zsoltárokat, és erősen iparkodott, hogy a helyes szavakat hüvelyezze ki abból, amire Jeremiásból emlékeztünk, akin éjjel-nappal vitatkoztunk. Apám ritkán vezette az imát, már ha egyáltalán. Pedig gyönyörű hangja volt, máig emlékszem, hogyan zengett dicséretet az Úrnak.

Annak a közös titoknak a tudatában dolgoztunk a templomnak, hogy minden bálványimádó sültbolond. Akkor meg miért ne dolgozzunk nekik és ne vessük ki őket?

Mint mondtam, a papokkal rendszeresen feltáltuk az ételt Marduknak. Sok-sok barátom volt a papok között, de tudod, az is olyan volt, mint minden csoport: volt, aki mindent elhitt, volt, aki semmit. De azért csak összehúztuk a fátolyfüggönyöket az isten asztala körül, aztán elvittük az ételt, amelyet Marduk a maga módján természetesen megízlelt – az illaton és a nedvességen át, amelyet képes volt érzékelni –, és segítettük feltálatni azt az ételt a királyi családnak, a királyi túszoznak, a papoknak és az eunuchoknak, akik elköltötték az isten étkét, vagy a király asztalánál ettek.

De mint jó héberek, mi nem illettük azt az ételt. Nem, mi sose tettünk volna ilyet.

Minden lehetséges módon betartottuk Mózes törvényeit. És napokkal ezelőtt, amikor lezuhantam New Yorkban, és elkezdtem vándorlásomat, hogy megtaláljam Esther Belkin gyilkosait, amikor belebotlottam Gregory Belkin nagyapjába, a brooklyni rabbiba, akkor láthattam, hogy sok zsidó, legyenek akár milyen szigorúak, ugyanolyan, ahogy mi mondtuk, *handlírozásból* élnek New York hatalmas városában, mint mi Babilonban.

És azt is láttam, hogy mint te mondtad, a jámborság minden fokán állnak zsidók.

Ismét elhallgatott. Már nem félt, hogy ismét jönni fog a fájdalom.

– De térjünk vissza Babilonba. Nézd, amint táncolok apámmal a kocsmában. Együtt táncolnak a férfiak. Akkor éjszaka nem voltak szajhák, csak férfiak. Mondom neki: „A tulajdon szememmel láttam az istenemet. Láttam, és a szívemhez szorítottam. Apám, bálványimádó vagyok, de esküszöm, láttam Mardukot, és Marduk velem halad.”

És ott a tulsó sarokban, nézd, Marduk hátat fordít, és a fejét rázza.

Még órákkal később is vitatkoztunk az apámmal. „Bölcs ember vagy, látnok vagy, de rosszra használtad az erődöt, mondta. A mi érdekünkben kellett volna használnod.”

„Azt fogom, apám, értünk fogom használni, de mondd meg, mit akarsz, mit tegyek, Marduk semmit sem kér. *Te* mit akarsz, mit tegyek?”

Másnap a házunktól alig néhány saroknyira jelent meg Marduk, arany páráként, mindazonáltal láthatón, és figyelmeztetett: „Ne érints, különben kitör a vallási botrány!”

„Most haragszol, amiért elmondtam apámnak?”, kérdeztem kerekén. Úgy jártunk együtt, mint a barátok, és olyan megnyugtató volt, hogy látom.

„Nem, nem haragszom rád, Ázriel, csak nem bízom a templom papjaiban. Sok-sok alattomos vénség van közöttük, akiről sose tudhatod, mit akarnak. Most pedig figyelj. Mondanom kell neked valamit, mielőtt még mélyebben belemászunk ebbe a dologba, mármint te, mert én máris olyan mélyen vagyok, amennyire lehetek. Menjünk a közkertekbe. Szeretném látni, ahogyan iszol és eszel.”

Elmentünk a kedvenc helyére, egy hatalmas közparkba az Eufrátesz partján, túl a mólókon, a hajóépítő műhelyeken, a sürgés-forgáson, ott, a számos csatorna egyikének torkolatánál; tulajdonképpen közelebb esett a csatornához, mint a folyóhoz, ahol mindig nagy volt a nyüzsgés. Ebben a parkban azok a nagy szomorúfűzek nőttek, amelyek a zsoldárban szerepelnek, néhány zenész is fújta a flótáját, meg táncoltak néhány csecsebecséért.

Marduk leült velem szemközt, és keresztbe fonta karjait. Tényleg annyira hasonlítottunk, hogy testvérek lehettünk volna. Az jutott eszembe, hogy jobban ismerem, mint bármelyik öcsémet. Jut eszembe, egyáltalán nem utáltam úgy az öcséimet, ahogy a zsidók szokták a mesékben. Ezt felejtse el. Szerettem az öcséimet. Kicsit halvérűek voltak, ha inni és táncolni kellett. Jobban mulattam az apámmal, de azért a testvéreimet is szerettem.

Elnémult, mintha a halott testvérek iránti tiszteletből tenné. Leírhatatlanul gyönyörű volt a vörös bársonyban. Nem tudtam megállni, hogy az ilyen elhallgatásoknál rá ne nézzek. De aztán ismét beszélni kezdett:

Marduk rögtön nekem esett. „Most elmondom neked az igazságot, de jól figyelj! Nem emlékszem a kezdeteimre. Nem emlékszem arra, amikor kettészeltem Tiámatot, a nagy sárkányt, és a hasából megteremtettem az eget, a többi részéből pedig a világot. De ez nem azt jelenti, hogy nem történt meg. Többnyire ködben mozgok. Látom az istenek szellemeit, a holtak bolyongó szellemeit, hallgatom az imákat és megpróbálok válaszolni rájuk. De azért sivár hely ez, ahol élek. Nagy öröm, ha visszavonulhatok a templomba a lakomára, mert akkor feltisztul a köd. Tudod, mitől tisztul fel?

„Nem, de találgathatok... attól, hogy a papok látnak, a hatalmas jóvendőmondók látnak.”

„Pontosan, Ázriel, tömör és látható lehetek a boszorkányok, a varázslók számára, mindazoknak, akiknek van szemük a látásra, aztán feliszom az áldozatul kitöltött vizet. Magamba iszom, akárcsak az étek illatát, és kedvem lesz tőle az élethez. Aztán beköltözöm a szoborba, pihenek a sötétségben, megszűnik az idő, és én hallgatom Babilont. Hallgatom. Hallgatom. De a kezdet mítoszaira egyáltalán nem emlékszem, érted, mit akarok mondani?”

„Nem egészen, vallottam be. Azt akarod mondani, hogy nem vagy isten?”

„Nem, én isten vagyok, még hozzá hatalmas. Ha úgy tartaná kedvem, szélviharral söpörhetném tisztára ezt a piacot és ezt a kertet. Nem nehéz. De most azt akarom mondani, hogy az istenek se tudnak mindent, és ez a történet, hogy hogyan lett Marduk az istenek vezére, hogyan vágta le Tiámatot, hogy építette az égig érő tornyot... vagy elfelejtettem, vagy gyengülök, és már nem bírok emlékezni rá. Az istenek meghalhatnak. Elhalványulhatnak. Pont mint a királyok. Alhatnak, és sok fáradságba kerül felébreszteni őket. De ha ébren vagyok és éber vagyok, szeretem Babilont, és Babilon viszontszeret.”

„Figyelj, uram, mondtam, azért vagy fáradt, mert tíz éve nem tartottak Újévi Ünnepet, mert Nabonidus királyunk elhanyagolt téged és papjaidat. Ennyi az egész. Ha rávehetnék a zápeszü vén szamarat, hogy jöjjön haza, és tartsa meg az ünnepet, rögtön megélednél; eltelne azoknak a babiloniaknak az életével, akik látnának téged a Felvonulások Útján. Nem érted? Nem úgy van az, ahogy mondják! Ugyan már!”

Akkor elhallgatott, egy mozdulattal jelezve, hogy vegyem fontolóra e szavakat, majd azt mondta, szeretne megpróbálni valamit. A következő perceknek sorsdöntő hatása volt szellemlétemre, de akkor én ezt nem tudhattam.

„Ázriel, monda, szeretném, ha megtennél valamit. Nézz rám, és gondolatban hánts le rólam mind ez aranyat, lássál élettől rózsásnak, mint magadat, hogy a szakállam fekete legyen, a szemem barna, aztán nyújtsd ki a két kezéd, és érints meg. Engedd ki az istent az aranyból. Próbáljuk meg.”

Reszkettem.

„Mitől félsz! Csak egy szép ruhájú nemesembert láthatnak veled átellenben, senki mást.”

„Azért félek, mert megtörténhet, uram, feleltem, és mert igen nyugtalanító gondolatom támadt: te szökni akarsz, Marduk. Meg akarsz lógni. És ha beválik, ha kezem és érintésem látható testet ad neked, akkor megszökhetsz, igaz?”

„És mi az ördögnek retenti ez Jahve egyik fiát?” Mélyen beszívta a levegőt. „Ne haragudj, ha indulatos voltam. Jobban szeretlek minden imádómnál és minden alattvalómnál. Nem fogom elhagyni Babilont. Itt leszek, amíg Babilonnak szüksége van rám. Itt leszek, mikor jön a homok, hogy eltemessen. Akkor talán majd megszököm. De ez valóban szabadságot adna nekem. Megtanítana, miként kell istenként emberi testbe költöznöm, hogy jár hassak. Megtanulnék valamit abból, hogy mire vagyok képes, hát nem érted? Tudok vihart kelteni, tudok néha gyógyítani, bár ez nagyon kényes, képes vagyok teljesíteni a kívánságokat, mert tudok ezt-azt, és tudom, hogy a démonok, amelyekről az emberek félnek, nyugtalan holtak csupán.

„Ez igaz?”, kérdeztem. Bár itt hadd szúrjam közbe, hogy Babilonban nagyipar volt a démonűzés. Emberek vagyonokat kerestek azon, hogy kiűzték a démonokat a házakból, a betegekből, satöbbi. Voltak hozzá szertartások, talizmánok, az ember elment az ördögűzőhöz, aztán azt tette, amit az mondott. Úgyhogy rögtön tudni akartam, tényleg nincsenek-e démonok? Ám Marduk nem válaszolt azonnal.

Majd mégis szólt hozzám: „Ázriel, a *legtöbb* démon nyugtalan halott. De vannak erős szellemek, olyan erősek, mint az istenek, amelyeknek némelyike el van telve gyűlölettel, és ezek szeretnek ártani. Csakhogy ők többnyire nem bajlódnak azzal, hogy megbetegítsenek egy fejlányt vagy megrontsanak egy kis házat. Ezek a nyugtalan holtak rossz tréfái. A nyugtalan holtaknak szükségük van rossz tréfákra, hogy felszálljon a köd és a füst, amelyben bolyonganak.”

Nem vártam tovább. Mélyen megindított nagylelkűsége és türelme – azonkívül tudnod kellett, milyen tündöklő volt, ahogy ott ült, az a gyönyörű, nemes alak, talpig aranyban. Szerettem szívem dobogásával, szerettem könnyekkel, szerettem nevetéssel!

Kinyújtottam a keze, és miközben megérintettem, azt kívántam, hogy hulljon le róla az arany, legyen olyan szabad, mint egy ember, és jár hasson közöttünk. Kitalálad, mi történt?

– Élő ember képében lett láthatóvá – mondtam.

– Abban bizony, én pedig akkor megtanultam valamit a szellemekről, amit később előnyömre fordíthattam, és nem is olyan rég még használtam is. Úgy jelent meg, mint egy úr, ünnepi öltözkében ült velem szemközt a márványszatnál, maga előtt boroskupával, és mosolygott. Mocorgás támadt, mikor az emberek meglátták és felfigyeltek rá. Nem hinném, hogy akkor vették volna észre, mikor, ahogy ma mondják, megjelenítette magát. Csak felfigyeltek rá, mert gyönyörű volt.

– Látszott rajta, hogy Marduk? – kérdeztem.

– Nem. Arany nélkül lehetett volna király vagy követ. A szobor, tudod, stilizáltabb volt. Ám *őt* mindenki meglátta. Még a zenészek is felhagytak a sípolással, amíg feléjük nem fordult, intve, hogy folytassák. Ők pedig látták Mardukot, és folytatták.

Kővé meredtem a szorongástól. „Jöjj, barátom!”, mondta. Tisztábban látok, mint valaha, és bár ez a test könnyű, szeretem a formáját, és megnéznék benne, amitől ugyanakkora hatalmam lesz, mint az Újévi Felvonuláson. Látnak engem! Nem tudják, ki vagyok, de látnak. Jöjj, barátom, sétáljunk, fel akarok hágni a falakra, át akarok menni a templomon veled, mindent meg akarok nézni veled. Nem kell hazavinned, a nagybátyáid meg is örülnének. Sajnos, isteni fülemmel hallok, hogy máris összecsisztították Júdea bölcseit, mert rólad akarnak beszélni, aki látod és hallod a pogány isteneket. Jöjj, menjünk, járni akarok!”

Felállt, átkarolt, és kísértünk a kertből. Sétáltunk egész délután. Kérdezem: „Mi fog történni, ha nem térsz vissza a templomba a reggeli lakomára?”

„Szamár!”, nevetett ő. „Nagyon jól tudod te, mi történik. Csak szagolom az ételt, de nem eszem meg. Leteszik a szobor elé, aztán elviszik és kiosztják a templomi személyzetnek, amely az isten asztaláról él. Semmi sem fog történni!”

Bejártuk Babilont, sétáltunk a folyóparton, a csatornáknál, átmentünk hidakon, különböző körzeteken, a piacon, a nyilvános kerteken és parkokon. Majd kinézte a szemét, és most, mikor szellem vagyok, nagyon jól tudom, milyen érzés lehetett neki látni azokat az élénk színeket. Már jobban értem, mit kellett elviselnie.

Az Istár-kapu közelében megtorpant. „Látod?” Láttam: az istennő volt az, személyesen. Öldöklőn nézett ránk. Vastagon elborította az arany meg a drágakő, és láthatatlan volt. Átláttam a dühös arcán.

„Ahá, nem tetszik neki, amit csinálok, hogy elszöktem!” Marduk megállt, és nyugtalankodni kezdett. Majd először látszott rajta félelem. Nem, nem is félelem. Balsejtelem. Óvatos lett. Láttam is, miért. Most már sok szellem volt körülöttünk, akik mind őt bámulták, irigységtől öklelő szemekkel, és istenek is voltak közöttük. Ott volt Nabú isten! Láttam! Majd hirtelen észrevettem Samas istent. Babilon istenei voltak mind, saját templommal, papsággal, de látszott rajtuk, hogy haragszanak ránk.

„Te miért nem félsz tőlük, Ázriel?”, súgta Marduk bizalmasan.

„Azt kellene, uram? Először is, veled vagyok, másodszor héber vagyok. ők nem az én isteneim.”

Ezt olyan mulatságosnak találta, hogy kacagni kezdett. Először hallottam kacagni, amióta megtestesült. „Hát ez egy igazi héber válasz!”, állapította meg.

„Szerintem is, mondtam én. Uram, botránykozás lenne-é, ha megpróbálnám nem látni őket? Botránykozás lenne-é, ha elűznéd őket?”

„Nem, mert itt én vagyok a főisten”. Azzal határozott, haragos, lendületes mozdulatot írt le, mire a szellemek kifakultak, füstszerűvé lettek, még a dúló-fülő Samas is, és eltűntek. Csak a holtak maradtak, a nyugtalan holtak. Marduk kitárta karjait, és áldást mondott rájuk. Sumérül kezdett beszélni, és ontotta rájuk az áldásokat. „Térjete vissza szenderegéseitekbe, térjete vissza Földanyába, térjete vissza síroktól békéjébe és az emlékek biztonságába, gyermekeitek szívébe és lelkébe.”

Hála legyen Istennek, akkor ezek a holtak is mind elmentek. Persze, ahogy álltunk egymás mellett, szemmel láthatón, jó nagy feltűnést keltettünk, mert ott ez a nemes úr, aki hadonászik a nagy semminek, mellette pedig egy fölékszerezett héber, mint apródja, kísérelője vagy akármicsodája.

De a holtak elfakultak. Szívem összeszorult. Eszembe jutott Sámuel szelleme, amikor az endori boszorkány fölidézte Saul királynak. Azt mondta Sámuel: „Miért háborgattál pihenésemben?” Ó, az a keserű pihenés! Nem akartam halott lenni. Nem akartam. Nem akartam halott lenni! Utánanyúltam és megragadtam a kezét. Marduk persze most már erősebb volt, mert annyian megnézték. Nem kell felmondanom neked a világegyetem metafizikáját. Egyszerű ez: annál erősebb lett, minél többször jelent meg.

De a többi dolgokat nem értettem. Például miért nem engedi, hogy a papok életre keltsék aranyban? Az arany isten végigmehetne a városon. Persze még sose hallottam, hogy isten ilyet művelt volna, de nem is találkoztam istennel Marduk előtt. Kiolvasta a gondolataimat az agyamból. Még mindig szorongani látszott.

„Ázriel, először is a papok nem olyan erősek, hogy tömör és látható arannyá tehesse nek. Nem mozgathatnák a szobrot. Nem tudnak olyan arany képet alkotni rólam, mint te, nincs hozzá hatalmuk. Hiányzik belőlük a te adottságod. De ha bírának ilyesmivel, akkor is, milyen életem lenne? Szakadatlan újévi felvonulás az imádók között? Láttam már isteneket, akik ebbe buktak bele! Nem marad semmijük, mindenki megkaparinthatja őket, aki megérinti a ruhájukat, a bőrüket, a hajukat, úgyhogy a végén elmenekülnek a ködbe, sikoltozva, mint a háborodott holtak. Nem, én akkor csinálnék csak ilyet, ha Babilonnak szüksége lenne rá, márpedig Babilonnak nincs erre szüksége. Van viszont másra, méghozzá hamar. Te is tudod, miért.

„Perzsiai Kürosz miatt, válaszoltam. Minden nappal közelebb van. Fel fogja dúlni Babilont. És... és... Vagy az én népemet is levágja a város lakosaival együtt, vagy talán meghagy bennünket.”

Marduk átkarolt, és vakmerően átvágtunk a hatalmas tömegben, amely összeverődött, hogy megbámuljon bennünket és különös viselkedésünket, majd bementünk egy másik nagy parkba, az egyik kedvenc parkomba, ahol a muzsikások mindig hárfáztak. Az volt a helyzet, hogy itt a héberek játszották dallamaikat, és a héber férfiak gyakran összegyűltek táncolni. Nem akartam én egyenesen beszélni a népem közé, de mint később kiderült, úgymint mindegy volt.

„Ázriel, mondta sietve Marduk, azt hiszem, rosszfélé jöttünk.”

„Miért, itt se keltünk nagyobb feltűnést, mint másutt! Azt fogják látni, hogy egy gazdag emberrel vagyok. Kereskedő vagyok. Majd azt mondom, hogy tőlem vetted a szépséges arany övedet meg ezeket a drágaköveket.”

Ezen nevetett egy jót, de azért gyorsan leült. Folytattuk a sugdolózást. „Mit tudsz a perzsákról?, kérdezte. Mit tudsz a városokról, amelyeket Kürosz leigáz? Mit tudsz?”

„Nos hát, tudom a hazugságokat, amelyeket a perzsák terjesztenek, hogy Kürosz békét, virágzást hoz, és nem bántja az embereket, de nem hiszek nekik. Ugyanolyan öldöklő király, mint a többi. Haddal vonul, mint Asszurbanipál. Nem hiszem, hogy a perzsák elfogadnák a város békés megadását. Ki hinne nekik? Te hiszel?”

Akkor vettem észre, hogy nem figyel rám. Mutatott valamit. „Erre gondoltam, mikor azt mondtam, hogy rosszfélé jöttünk. Bár mindenképp megtaláltak volna. Maradj nyugodt. Egy szót se szólj. Ne mutass semmit.”

Akkor már én is láttam, amit ő látott; héber vének népes csoportja csörtetett felénk, félretaszítva útjukból a sokaságot. A csoportot Énok próféta vezette, olyan dühösen, hogy szanaszét ágaskodott a fehér haja, és abból, ahogy Mardukra meredt, tudhattam, hogy ő látja Mardukot, bár kényelmetlenül feszengő követői, akik nagyon nem szerettek volna zavargást, csak egy nemesembert láttak, meg az ő kissé kótyagos Ázrieljüket, akiről egyébként is tudták, hogy bajkeverő a maga szelíd, engedelmes és erőteljes módján.

Marduk farkasszemet nézett a prófétával. Én is. Énok megtorpant a közelünkben. Félmeztelen volt, ami gyakori szokás prófétáknál, hamutól és piszoktól retkes, és botot tartott a kezében. Már akkor se volt a kedvencem, mikor először hallottam róla, de rögtön látni lehetett, hogy igazi próféta, amilyen lángoló felháborodással és erőszakos hittel meredt Mardukra.

„Te!” Megemelte a botját és Mardukra bökött vele. A sokaság rémülten hátrahőkölt, hiszen Marduk úgy festett, mint egy gazdag ember! Ám akkor a legirtóztatóbb dolog történt. A próféta tágra meresztette a szemét, és azt kiáltotta: „Vedd magadra martalékokat, az aranyat, amelyet katonáid a mi jeruzsálemi templomunkból loptak, takarózz bele, te ostoba, haszontalan bálvány, távozz innen, te csak arra vagy jó, hogy ércből legyél!”

És mielőtt észbe kaptam volna, arany szállt alá Mardukra, és beburkolta, de ő ellenállt, én is próbáltam távol tartani, úgyhogy csak híg máz lett az aranyból, hiányzott belőle régi látomásaim sűrű életszerűsége, de akkor is tokba zárta Mardukot, és az utca szaladó lábak dobogástól visszhangzott. Fölnéztem a kertet övező házakra; a tetők zsúfolásig voltak bábáskodókkal.

Hirtelen apám könyökölte át magát a tömegen, és kitárt karral ugrott Énok elé. „Nekünk ártasz ezzel, értsd már meg!”, kiáltotta, aztán ő is meglátta az aranyfüstös Mardukot, Énok pedig ráhúzott apámra a botjával.

Felbőszültem, de öcséim körülvették a prófétát, és Marduk karon fogott. „Maradj mellettem!, esdekelt suttogva. Tiszta arany vagyok?” Megmagyaráztam, hogy tetőtől-talpig aranyba van vonva, és vastagszik rajta a fém, de egyáltalán nem annak a mozgó bálványnak tűnik, amilyennek először láttam. Ő csak mosolygott, felnézett a háztetőn a szájtatókra, majd megfordult maga körül, egyszer, kétszer. Az emberek sikoltottak.

„Csend!”, üvöltötte Énok rezgő szakállal, és megdöngötte a téglát a botjával. Látnod kellett volna! Ez volt neki a dicsőség netovábbja. Én mondom neked, gyilkosok a próféták, gyilkosok fajzata! „Te, Marduk, Babilon istene, nem vagy egyéb imposztornál, akit a templomból küldtek!”, mennydörögte.

Marduk kuncogott. „Legalább hagy egy kiutat, Ázriel! Ezt a megkönnyebbülést!”

„Akarod, hogy higgyenek benned, uram? Annyit kell tenned, hogy eltűnsz, és ismét megjelenesz. Majd én segítek.”

Megsemmisítő pillantást vetett rám.

„Tudom, csalódást okozok neked, mondtam. Nem akarsz isten lenni.”

„Ki a fene akar, Ázriel? Nem, ezt nem lett volna szabad mondanom. Inkább úgy fogalmaznék, hogy ki adná érte az életét? De most nincs idő erre. Ez a ti prófétátok úgy bög, mint a bika.”

Énok valóban azt tette. Fölemelte hatalmas hangját, bár nehezen lehetett elképzelni, hogy jöhet ki akkora orkán abból a girhes mellkasból, és közölte velünk:

„Babilon, eljött a te idő! Porba aláztatol! Jön már a felkent, az ostor, kit az Úr küldött büntetésedre, azért, amit választott népével műveltél, Czírus, a perzsa, aki visszavisz bennünket országunkba!”

Rivalgás támadt a héberek között, rivalogtak, fohászkodtak, énekeltek, és hajlongtak, bókoltak a Jövevények Istenének, a babiloniak meg hüledezve bámultak bennünket, némelyek még nevettek is, Énok pedig ismét prófétált:

„Az Úr megváltót küld Czírus képében ennek a városnak a megmentésére... haj bizony, még te, Babilon, még te is megmenekülsz a bolond Nabonidus kezeiből, és esel a szabadító kezébe!”

Szívverésnyi csend lett. Csak egy szívverésnyi időre. Aztán felharsantak mindenknek – héberek, babiloniak, görögök, perzsák. Az egész tömeg nagy fennszóval kiáltott az örömtől. „Igen, igen, szabadítson meg bennünket Perzsiái Kürosz, az Úr felkentje a bolond királytól, aki elhagyta a várost!”

A sokaság hajlongani kezdett Marduk előtt, földig hajoltak előtte, tárogatták a karjukat, aztán elháráltak...

„Jól vagyon, imposztor, élvezd ki a pillanatot!, kiáltott Énok. Az Úr akarja, hogy városod vérontás nélkül adja meg magát! De te nem vagy igaz isten, hanem imposztor, a templomokban pedig csak faragott képek vagynak! Faragott képek, mondom! Még meglátod papjaiddal, amint dicsőséggel távozunk, és majd hálát adsz nekünk, amiért megmentettük Babilont neked!”

Úgy éljek, elakadt a szavam. Ezt azért nem hittem volna! De Marduk csak bólintott, túrta a próféta sértegetéseit, majd megfordult, és a magasba lökte karjait. „Most elhagylak, Ázriel, de vigyázz magadra, és semmit se tégy, míg tanácsomat nem hallod! Őrizkedj azoktól, akik szeretnek téged, Ázriel! Rettegek, nem Babilonért, Babilon győzni fog, hanem érted. És most jön az én magasztos pillanatom!”

Akkor arany fénnel kezdett izzani, én pedig láttam bösz tekintetét, hogy ő árasztja az izzást, mivel pedig a héberek és babiloniak is látták, erőt merített belőlük, hogy még vakítóbban ragyogjon, majd így kiáltott hatalmas hangon, emberénél hatalmasabb hangon, amely megrázta a rácsokat és visszaverődött a házak faláról:

„Távozzatok tőlem, te, Énok, és egész törzsed! Megbocsátom hebehurgya szavaidat. A ti istenetek arctalan és könyörtelen. Én azonban most a szelet szólítom, hogy szétszórjon benneteket!”

A szél pedig jött. A sivatagban támadt fel, és homokot sodorva, hihetetlen dühvel csapott át a háztetőkön. Marduk arany alakja hirtelen óriásivá nőtt szemem előtt, de tudtam, hogy ez csak érzéksalódás, mert máris halványodott, és ahogy bámultam föl rá, egyszer csak arany permetté robbant szét, amitől az emberek teljesen elveszítették az eszüket.

Futottak, hajtotta őket a vakrémület. Hajtotta őket, amit láttak, amit hallottak. Vagy ha semmi más, hát a homoktól szűrös szél hajtotta őket.

Csak én maradtam. Öcsém rohantak hozzám, Énok próféta meg nevetett, csak nevetett és a karjait tárogatta. Majd nekem rontott, félretaszítva apámat a botjával. Gonosz szemeket vetett rám, és azt mondta: „Megfizetsz még azért, hogy a hamis istenek étkét eszed. Megfizetsz! Megfizetsz!” Azzal leköpött, majd markolt a homokból és hozzám vágta. Az öcsém könnyörgtek, hogy hagyja abba, de ő csak nevetett és azt mondta: „Megfizetsz!”

Dühös lettem, nagyon dühös. Boldog természetem elhagyott. Akkor éreztem először a haragot, amely hamarosan rendes állapotom lesz halálom után. Előrehajoltam és azt kiáltottam:

„Szólítsd az Urat, hogy állítsa le ezt a homokvihart, te bolond!” Aztán az öcsém a szó szoros értelmében elvonszoltak.

Jámbor vének raja rohant Énokhoz, hogy eltakarják; fölkapták a vonagló-rikácsoló prófétát, és elcipelték, mint egy háborodottat, a szél pedig fokozatosan gyengült, és mire megérkeztünk házunk menedékehez,
véggépp
elült.

M

ajd nem rosszul voltam, mire a házhoz értünk. Az öcsém vittek. És kit látunk a kapu előtt?

Két prófétát a csendesebbjéből, akik csak visszhangozták Jeremiás Egyiptomból küldött, régi szavait, és velük egy vénasszonyt, akit mindenki rettegett és gyűlölt. Aszenátnak hívták, törzsünkbeli volt, de mindenki tudta róla, hogy halottidéző, pedig ez tilos, ha százszor is megidézett Saul, a nagy király az endori boszorkánnyal Sámuel prófétát.

Szóval időnként mindenki kért Aszenáttól segítséget. Tehát nem volt olyan nagy dolog, hogy a kapunk előtt látom, mert ismerte anyámat és a nagyszüleimet. Nem volt ő sátán, csak egy kétes hírű személy, aki gyilkos mérgeket és szerelmi bájitalokat tudott kotyvasztani.

Bozontos haja volt, vakító fehér, a szeme nemhogy kifakult, de még ragyogóbb kék lett a kortól, hosszú fonnyadt arcán harsogó diadal ült, és tetőtől-talpig skarlátba öltözött, kihívó skarlát selyembe, mint holmi egyiptomi szajha. Kígyóban végződő kampós bottal járt, amely kissé emlékeztetett a prófétákéra, és azt mondta:

– Jer hozzám, Ázriel, vagy engedj be!

Addigra az egész háznép az udvaron sikoltozott és rikoltozott, hogy takarodj a ház elől, vén boszorkány, az öcsém is küldték volna el, de akkor az apám nagy meglepetésemre azt mondta: – Gyere be, Aszenát, jöjj csak be!

A következő, amire emlékszem, hogy az ágyamon heverek, és hallgatom az emberek beszédét. Az öcsém tudni akarták, hogy az ördögbe keveredtem én ebbe, miként hihettem, hogy ez a démon Marduk, holott nyilvánvalóan démon, és miért nem szóltam nekik soha, hogy más istenekkel társalkodom! A húgaim meg csak hajtogatták: – Ó, hagyjátok már békén! – és egy pillanatra mintha anyám szellemét láttam volna, de álom is lehetett.

Az összes nagybácsik és a vének az udvarra nyíló hosszú írószobákban gyülekeztek. Nem tudtam, hol az apám.

Végre küldetett értem. Az öcsém feltámogatott, talpra állított, és hozzá kísért. Nem tetszett az ajtó, amelyen beléptünk. Az ősök szobájából nyíló, apró helyiség volt, vagyis az a kis cella, amelybe ugyanennek a háznak az asszír és akkád lakói a halottaikat temették. Az ő pogány kultuszukhoz tartozott ez a kis szoba, amelynek falairól sohasem kapartuk le az idegenek papjainak, papnőinek, őseinek a képmását. Visszariasztott a babona, meg különben is, lehettek akármilyen bálványimádók, az ő csontjaik nyugodtak a padló alatt.

Három szék állt odabent, ismered azt az egyszerű fajtát, bőr és kecskeláb, de a legjobb székeink, meg három mécsestartó, és mindegyikben lobogó lánggal égett az olívaolaj, ragyogó, de rémítő fénybe vonva a szobát.

A vén Aszenát ült az egyik széken, az apám a másikon. Valamit sugdolóztak, akkor hagyták abba, mikor beléptünk. Leültem az üresen hagyott székbe, az öcsém kimentek, otthagytak a festett asszírok között, a levegőtlen szobában, a mécsesek lobogásában. Behunytam a szemem. Kinyitottam. Tudatosan látni akartam a holtakat, mint Marduk társaságában. És egy pillanatra láttam is árnyalakjaikat, amint csoszogva-motyogva-mutogatva megtöltik a szobát, majd megráztam a fejemet, szólván: – Távozzatok!

Aszenát kinevetett. Ilyen vén satrafához képest nagyon fiatal hangja volt.

– A hatalmas Marduk istentől tanultad fejedelmi modorodat, mi?

Hallgattam.

Majd azt mondja a banya: – Hogy? Apád előtt már nem is vállalod istenedet? Nem vagyok meglepve. Azt hiszed, te vagy az első héber, aki babiloni isteneket imád? Jeruzsálem körül a dombokon egymást érik az oltárok, ahol a héberek még ma is a pogány isteneknek áldoznak.

– Mi közöm hozzá, vénasszony? – kérdeztem, olyan dühösen és türelmetlenül, hogy magam is meglepődtem. – Térj a tárgyra. Mi mondanivalód van nekem?

– Neked semmi. Az apádnak mondtam el. Magadról magad rendelkez. Te döntesz. Tíz éve ülték meg utoljára az Ünnepet, de megszámlálhatatlanul több éve annak, hogy megtörtént az Ünnep igazi csodája. Az öreg papok tudják, hogy kell csinálni, de nem tudnak mindent, és ezért, amit a kezemben tartok – ormótlan csomagot húzott elő a ruhája alól – mindent megadnának nekem, és meg is fognak.

Ránéztem. Ősrégi sumer agyagburok, vagyis érintetlen, ősrégi sumer agyagtáblát rejt magában. Látszott rajta, hogy egyszer sem bolygatták.

– Mi közöm hozzá? Mi dolgom nekem az Ünnep igaz csodájával? – kérdeztem.

Apám intett, hogy hallgassak.

Aszenát az apám kezébe nyomta a titkos táblát rejtő agyagburkot. – Rejtsd el ide az asszírok csontjaihoz – mondta és nevetett. – És emlékezz arra, amit mondtam: Jeruzsálemet megadnák érte! Azt tedd, amit mondok! Már küldtek értem. Nélkülem még az aranyat se tudják kikeverni. Segítek nekik, ám ha a táblát kérik, az már biztonságban lesz nálad.

– Kiktől kaptad ezt a drágalátos táblát, Aszenát? – kérdeztem gúnyosan. Egyre idegesebb és türelmetlenebb lettem. Még sose láttam apámat ilyen komolynak! Nem tetszett ez nekem!

– Nézd meg jól, tudós, írnok, nagyokos! – felelte a banya. – Mit gondolsz, milyen öreg?

– Ezer király uralkodott azóta – válaszoltam. – Olyan öreg, mint Uruk. – Ami azt jelentette, mintha a ti korotokban mondanák valamire, hogy kétezer éves.

Aszenat bólintott. – A pap adta, akit megölettek, csak hogy bosszantsa őket – válaszolta.

– El akarom olvasni a külsejét! – mondtam.

– Nem! – tiltakozott. – Nem! – Fölállt, rátámaszkodott kígyós botjára, vagy mi az ördögnek hívta, és így szólt apámhoz: – Ne feledd, kétféle módon lehet csinálni! Kétféle módon. Hallgasd meg a tanácsomat! Ha az én fiam lenne, én odaadnám nekik a táblát. Odaadnám a legbecsvágóbb kezébe! Oda, a legnyughatatlanabbnak, aki mindenképpen szabadulni akar innen, az pedig a fiatal pap, Remath. Okos légy! Népedet tartod a kezében!

Elfordult, előrelökte botját, és láss csodát, az ajtók maguktól felpattantak. Majd rámnézett és így szólt: – Nincs nálad kiváltságosabb, mert neked adom egyetlenegy esélyemet a halhatatlanságra! Ha megtartanám, ha elviselném, hatalmas szellemként szállhatnék a világ és a botladozó holtak feje fölé!

– És miért nem teszed? – kérdeztem.

– Mert te megmentheted a népedet. Megmenthetsz mindnyájunkat. Visszavihetsz bennünket Jeruzsálembe, utána pedig, mivel megérdemelsz valamit ezért, igen... lehetsz angyal vagy isten.

Felpattantam, megpróbáltam visszatartani, hogy még többet kérdezzek, de otthagytam, szétugrasztva a családot bösz fenyegetéseivel, végigsietett az előtermeken, a kapu felpattant a botjától, lángoló vörös selymeiben kifordult az utcára, és már ott se volt.

Apámhoz fordultam. Ült, szorongatta a burkolatba rejtett táblát, és engem bámult könnyben úszó nagy szemével. Még sose láttam ilyen dermedtnak. Mintha izmai nem ismernék eléggé a gyászt vagy a kint, hogy arcot formáljanak hozzájuk. Össze volt törve.

– Mi a gyehennáról beszélt ez, apám? – kérdeztem.

– Ülj ide szorosan mellém – felelte. A könnyek akkor már úgy patakzottak a szeméből, mint egy asszonyéból. Megfogta a kezemet.

– Megengeded, hogy elolvassam azt az átkozott valamit? – kérdeztem.

Nem válaszolt. A táblát a melléhez szorította és gondolkozott. Az ajtó nyitva maradt, láttam leselkedő öcséimet, aztán bejött a húgom és megkérdezte: – Apám, bátyám, nem innátok egy kis bort?

– Nincs a világnak az a bora, amitől most le tudnék részegedni – felelte apám. – Csukd be az ajtót.
– A húgom engedelmeskedett.

Apám hirtelen felém fordult. Nagyot nyelt. – Marduk volt az veled, ugye? Vagy egy szellem, aki Marduknak nevezte magát. Igazi volt.

– Igen, apám, ki merném jelenteni, hogy pontosan ez az igazság. Gyerekkorom óta beszélgetek vele. Most ezért fognak büntetni? Mi fog történni? Mi volt ez az egész Remathról, a papról? Ismered? Mert én nem.

– Ismered te – felelte apám. – Csak nem emlékszel. Azon a napon, mikor Marduk rád mosolygott kisfiú korodban, Remath a lakomaterem sarkában állt. Fiatal, nagyravágyó, tele van gyűlölettel Nabonidus iránt, és épp eléggé gyűlöli Babilont, hogy szabadulni akarjon innen.

– Mi közöm nekem ehhez?

– Nem tudom, fiam, gyönyörű, imádott fiam. Nem tudom. Annyit tudok, hogy egész Izrael hozzád könyörög, hogy tedd meg, amit Marduk papjai meg akarnak tétetni veled. És hogy mi ez a beburkolt tábla? Nem tudom. Egyszerűen nem tudom!

Sokáig sírt. Kedvem kerekedett kitépni a kezéből a táblát, és hirtelen meg is tettem. Elolvastam a sumer szöveget.

„Így csináld a Csontok Szolgáját.”

– Mi ez, apám? – kérdeztem. Felém fordította arcát, amely kissé eltorzult a sírástól, megtörölgette nedves ajkát-szakállát, és visszavette a táblát. – Bízd ezt az én ítéletemre – szólt tompán, majd felállt és végigment a fal mellett, meglazult köveket, kijáró téglákat keresve, aztán mikor megtalálta, amit akart, a rejtékhelyet, eldugta a táblát.

– „Így csináld a Csontok Szolgáját” – ismételtem. – Mit jelenthet ez?

– Föl kell mennünk a templomba, fiam, a palotába. Királyok várnak ránk. Az üzlet megkötött, az ígérek megkötöttek. – Magához ölelt, és összecsókolta az arcomat, a számat, a homlokomat, a szememet.

– Amikor az Úr megparancsolta Ábrahámnak, hogy hozza Izsákot és áldozza fel – mondta –, tudod, hogy Ábrahám atyánk engedelmeskedett a parancsnak.

– Így mesélik az agyagtáblák és a pergamentekercsek, apám, de neked is az Úr mondta, hogy fel kell áldoznod? Az Úr jött el hozzád most, Énokkal, Aszenáttal és a többiekkel? Azt várod, hogy higgyem el? Apám, te gyászolsz engem. Gondolatban már el is temettél. Mi ez? Miért kell meghalnom? Minek? Ha azt akarják, hogy nyilvánosan tagadjam meg az istent, és mondjam meg a királynak, hogy az isten minden jót kíván neki, hát csak rajta! Eljátszom én azt a szerepet! De akkor ne sirass úgy, apám, mintha máris halott lennék!

– Igen, szerep az – felelte –, de nagyon erős színész kell az eljátszásához, olyan, akinek van kitartása, meggyőződése, és nagy-nagy szíve, tele szeretettel. Szeretettel a népe, szeretettel a törzse, szeretettel a mi elveszett Jeruzsálemünk, szeretettel a Templom iránt, amelyet ott leszünk építendők az Úr tiszteletére. Ha azt hinném, meg tudom tenni, ha én is kibírnám végig azt az alakítást, akkor én csinálnám. Te pedig szembeszegülhetnél velük, nemet mondhatnál, elmenekülhetnél.

De Marduk papjai téged akarnak, fiam, téged akarnak. És mások is, akik náluk hatalmasabbak, Téged akarnak. Tudják, hogy erősebb vagy testvéreidnél. – Elcsuklott a hangja.

– Értem – mondtam.

– És te vagy az egyetlen, aki valaha is meg tudja bocsátani nekem, amiért ilyen sorsra ítélt.

Mintha villám sújtott volna. Csak néztem rá, néztem könnyes szemét, és azt mondtam: – Tudod, apám, talán igazad van, legalábbis ebben. Bármit megbocsátanék neked, mert tudom rólad, hogy nem cselekednél ellenem gonoszsgot, nem tennél ilyet.

– Nem, nem tennék. Ázriel, tudod te, mit jelent nekem, hogy elragadnak tőlem, és veled együtt leendő feleségedet, leendő fiaidat és leányaidat? Ó, mit számít az! Bocsáss meg, fiam, azért, amit cselekedni fogok. Bocsáss meg. Könyörgök! Mielőtt elkezdődne, mielőtt felmennénk a palotába, végighallgatnánk a hazugságokat és megnéznénk a térképet, bocsáss meg!

Az apám volt, az én kedves, jóságos apám, aki roskadozott a gyász, a szörnyű gyász és a fájdalom súlya alatt. Nem esett nehezemre átölelnem, mintha az öcsém lenne, és azt mondanom: – Apám, megbocsátok.

– Ezt sose feledd, Ázriel! – mondta. – Ha majd szenvedsz, ha ólomlábon vánszorognak az órák, ha kínok gyötörnek, bocsáss meg... nem érettem, fiam, hanem magadért!

Kopogtattak. Papok jöttek a palotából.

Nyomban felálltunk, megtörölgettük az arcunkat, és kimentünk az udvarra.

Remath állt ott, és amint megláttam, rögtön emlékeztem rá, ahogy apám jósolta. Sose beszéltem vele valami sokat, mert vérbeli zúgolódó volt; elképzelhetetlenül gyűlölte Nabonidust, mert a király nem adta meg Marduk templomának, ami jár, de mindenki mást is gyűlölt. Többnyire csak ácsorgott a palotában meg a templomban, és nem csinált semmit. De tudtam róla, hogy körmönfont. Azonkívül roppant nyughatatlan volt, ráadásul fiatal és okos.

Figyelmesen tanulmányozott bennünket mélyen ülő szemével, amelyet mintha belefaragtak volna fehér bőrébe. Hosszú, vékony orra megvetővé tette az arcát, egyébként olyan volt, mint mindenki, a szokott fürtös fekete hajzuhatag... és nagyon elegáns papi öltözet, egészen az ékköves szandálig. Apám mellé lépett, és megkérdezte: – Odaadta neked Aszenát?

– Igen – felelte apám –, de ez nem azt jelenti, hogy én is odaadom neked.

– Ostoba vagy, ha azt teszed. Akkor a fiad a földbe kerül. Mi a jó abban?

– Ne szidalmaz, pogány! – szólt apám. – Essünk túl rajta! Gyerünk!

Az előszobában más papok is ácsorogtak, és ahogy kiléptünk a házból, láttuk, hogy pompásan felékesített gyaloghintók várnak ránk, azzal vittek föl a palotába, mindkettőnket külön gyaloghintón. Elheveredtem a magaméban, és próbáltam kitalálni, mi folyik itt.

– Marduk, fogsz segíteni nekem? – súgtam.

Azt felelte: – Nem tudom, mit mondjak, Ázriel. Nem tudom. Látom, minek kell történnie. Nem tudom! Azt tudom, hogy amikor ez így vagy úgy véget ér, én még mindig itt leszek. Járnai fogom Babilon utcáit, keresek szemeket, hogy lássanak, imát és tömjént, hogy felélénküljek. De te hol leszel akkor, Ázriel?

– Meg fognak ölni. Miért?

– Majd közlik. Megtudod. De egy dolgot bizonyossággal mondhatok: ha nem vagy hajlandó megtenni, amit akarnak, mindenképpen megölnék, és valószínűleg megölik apádat is, mert tudomása van az összeesküvésről.

– Értem. Tudhattam volna. Szükségük van az együttműködésekre, és ha nem leszek hajlandó, nagyon megbánom.

Marduk csak hallgatott, de éreztem a lélegzését, és tudtam, hogy a közelemben van. Nem anyagi volt, de nem számított; így még közelebb voltunk ennek a gyaloghintónak a sötétségében, ahogy összevont függönyök mögött, kongó visszhangok közepette vittek bennünket Babilon kikövezett utcáin.

– Marduk, tudsz segíteni, hogy kimászhaszak ebből? – kérdeztem.

– Ezen gondolkoztam órákon át, attól kezdve, hogy a próféták rám köpködte a mocskát. Faggattam magamat: „Mit tudsz tenni, Marduk?” De nézd, Ázriel, a te erőd nélkül nem tehetem meg, amit tenni akarok. Nem bírom. Lehetek ülő arany isten a trónusán. Lehetek álló szobor, amelyet körmenetben hordoznak. Ilyen tárgyaik vagy tokjaik már vannak. És ha elszöknék veled... hová mehetnénk, ha elmenekülnénk?

Különös hang töltötte be az elfüggönyözött kis fülkét. Marduk sírt, majd váratlanul így szólt:

– Mondj nekik nemet, Ázriel! Utasítsd el szennyes terveiket! Szegülj szembe velük! Ne tedd meg, se Izraelért, se Ábrahámért, se Jahvéért! Tagadj!

– És haljak meg.

Nem felelt.

– Nohát, így is, úgy is meghalok, nem?

– Van harmadik út – mondta.

– Aszenátról beszélsz és a tábláról.

– Igen, de az rettenetes, Ázriel. Rettenetes. Nem is tudom, igaz-e. Öregebb, mint én. Öregebb Marduknál, öregebb Babilonnál az a tábla; Uruk városából való. Lehet, hogy még korábbról. Nagyon régi. Mit mondhatnék neked? Ismerd meg magadat; kockáztass!

– Marduk, ne hagyj el engem – mondtam. – Kérlek.

– Nem foglak, Ázriel. Te vagy szívemnek valaha volt legdrágább barátja. Nem foglak elhagyni. Idézz, ha rémíteni vagy fékezni kell őket. Idézz meg, majd próbálkozom. De nem foglak elhagyni, én vagyok az istened, a te istened, a te személyes istened, és veled leszek.

Megérkeztünk a palotához. Egy oldalkapun hoztak át, majd kisegítettek apró rekeszeinkből, hogy fölsétálhassunk az aranyból és üvegmázaz téglából rakott pompás lépcsőn, átmehezzünk az óriási termeket elválasztó, nagyszerű függönyök között, és mi mentünk is, apám és én, szóltanul követtük a papokat, ők pedig bevitték a trónterembe, ahol Belsazar naponta rendezett törvénytevő komédiát, ahol bölcsei óránként közölték vele, mit mondanak a csillagok, és mentünk még azon is túl, egy ékes kis lakosztályba, amelyet akkor láttam először.

Láttam ajtónyitás közben, hogy itt pecsétet törtek fel, ősrégi pecsétet. Ám jöttek a szolgák. Fényűzés vett körül, drága szőnyegek, párnák, a szokott fátylak, mindenfelé lámpák csüngtek a mennyezet gerendáiról, ragyogott a fény, édesen illatozott az olaj.

A szoba közepén férfiak ültek egy asztalnál, és mögöttük álltak a nagybátyáim, két nagybátyám, köztük a siket, hadd ne mondjam a nevét, és a fogságba hurcolt Izrael vénei, azonkívül Aszenát és Énok, a próféta.

Csak fokozatosan engedtem meg magamnak, hogy tekintetem ráérősen végigjárja az asztalnál ülő embereket, noha velük átellenben volt helyünk, és a szolgák sietve húzták elő számunkra az arany székeket.

Ránéztem nyomorult régensünkre, Belsázarra, aki italtól elhülyülten, rémulten motyogott valamit Mardukról, aztán rájöttem, hogy Nabonidust nézem, a vén Nabonidust, igaz királyunkat, aki életemnek csaknem fele idejére elhagyta a várost. Igazi királyunk teljes díszben ült ott, noha nem trónuson, nagy, vizenyős szeme máris halott volt és üres; mosolygott, és azt mondta: – Szép, szép... szépet választottatok... olyan szép, mint az isten.

– Elég szép, hogy isten legyen! – szólt egy hang. Ránéztem magammal átellenben az elegáns, jóképű férfira, aki a legmagasabb volt a szobában, vékonyabb is nálunk; a haja göndör, fekete, de rövidebb a miénknél, mint ahogy a szakállát és a bajuszát is megkurtíttatta.

Perzsa volt! Perzsák álltak mögötte! Perzsa ruhát viseltek, nagyon hasonlót a miénkhez, de királykéek színűt, vastagon kivarrva arannyal, drágakövekkel; ujjukat gyűrűk borították, és a mi templomi kelyheinket tették elébük!

Ezek a férfiak a perzsa birodalomból jöttek, amely leigázott, öldökölt bennünket. Eszembe jutottak Énok furcsa jóslatai, és láttam, hogy a próféta kihívóan bámul, csaknem vásott mosollyal, Aszenát pedig egészen odáig van az ámulattól.

– Ül le, ifjú! – szólt a magas, izmos férfi, akinek nevető, nagy szeme volt, a legmutatósabb férfi, aki fénylett a hatalomtól. – Kuras vagyok, és szeretném, ha itthon éreznéd magad.

– Kürosz! – mondtam. Kürosz, a hódító!

Hirtelen élességgel hasított belém, mi mindent tett már ez az ember. Az akhaimenida Kürosz király volt a fél világ ura. Egyesítette a médeket a perzsákkal, és be akarta venni Babilont. Ez az az ember, akitől köröttünk minden város retteg. Itt már nem kocsmai szinten folyik a paláver a háborúról. Maga Kürosz ül körünkben.

Földre kellett volna borulnom előtte, de senki sem tett ilyet, azonkívül ő mondta csengő hangon, kifogástalan arámi nyelven, hogy érezzem magam itthon.

Nagyon helyes. A szeme közé néztem. Végül is meg fogok halni. Na szóval mi van?

Apám mellém ült az üres székre.

– Ázriel, fiam, szépséges fiam! – szólt Kürosz, friss és derűs hangon. – Napok óta itt vagyok Babilonban. Ezer és ezer katonám van a városban. Régen jöttek, sok-sok kapun át. A papok tudják. Tudja szeretett királyotok, Nabonidus is, akit az istenek tartsanak meg sokáig jó egészségben! – Nagyvonalúan bólintott a gyanakvó, halódó öreg királynak. – Királyotok összes régense és tisztviselője tudja, hogy itt vagyok. Véneitek is. Ne félj! Örülj! Törzsetek gazdaggá lesz, örökéletű lesz, és haza fog menni.

– Ó, és ez attól függ, mit teszek én? – kérdeztem.

Akkor se tudtam, máig nem tudom, miért viselkedtem vele olyan hideg megvetéssel. Parancsoló volt, mégis emberi és fiatal. De ugyanakkor, akármit művelt is addig, nekem pogány volt, még csak nem is babiloni. Így hát hideg voltam hozzá.

Csendesen, méricskélőn mosolygott.

– Tehát attól függ, mit teszek én? – ismételt meg a kérdésemet. – Vagy a te döntésedtől, uram, mert már döntöttél?

Kürosz nevetett, vidám szarkalábak íródtak szeme sarkába. Megvolt benne a királyok energiája, de még hiányzott belőle az örültségük. Túl fiatal volt, felitta Ázsia véré. Tele volt erővel. Tele győzelemmel. – Vakmerően beszélsz – szólt elnézőn. – Vakmerően nézel. Elsősülöttje vagy az apádnak, ugye?

– Az előírt három napig nagyon erősnek kell lennie – szólt közbe az egyik pap. – Abban a vakmerőség is szerepet játszik.

– Hozzatok még egy széket! – parancsoltam. Engedelmeddel, Kürosz király uram, és a ti engedelmetekkel is, Nabonidus király uram, Belsazar uram. Ide tegyétek az asztal végébe!

– Miért, kinek? – érdeklődött Kürosz udvariasan.

– Marduknak – feleltem. – Az én istenemnek, aki velem van.

– Te nem utasíthatod a mi istenünket! – mennydörögte a főpap. – Neked nem fog lejönni az oltárról! Sose láttad a mi istenünket, igaziból, hazug zsidó vagy, te csak...

– Elhallgass, mester! – szólt rá fojtottan Remath. – Láta az istent, beszélt vele, az isten mosolygott rá, és ha széssel kínálja az istent, az isten valószínűleg ide is jön.

Kürosz mosolygott, megcsóválta a fejét. – Hát tudjátok, ez tényleg egy csodálatos város. Nagyon fogom szeretni Babilont! Dehogy bántanám akár egy tégláját is! Ó, Babilon!

Talán tudtam volna nevetni agyafúrtságán, tiszteletlenségén a vének és az öreg papok iránt, könnyörtelenségén és éles nyelvén. De akkor már túl voltam a nevetésen. Néztem a lámpák lángjába, és azt gondoltam: „Meg fogok halni.”

Egy kéz érintette meg a kezemet. Ködszerű kéz. Senki sem láthatta, de Marduk volt. A balomra telepedett, láthatatlanul, áttetszően, aranylón, élőn. Apám a jobbomon ült, a tenyerébe temette az arcát, és csak sírt és sírt.

Úgy sírt, mint egy gyerek. Sírt.

Kürosz türelmesen és részvétellel nézte.

– Lássunk dologhoz – mondta a főpap.

– Igen – helyeselt Énok – most már lássunk neki!

– Hozzatok zsámolyokat ezeknek az embereknek, a véneknek, a papoknak, és a próféta-
nőnek, hogy kényelembe helyezhessék magukat – rendelkezett Kürosz nyájas barátsággal. Rámmosolygott.

– Mind egy csónakban evezünk.

Mardukhoz fordultam. – Mind?

Némán figyelték, miként beszélek láthatatlan istenemhez.

– Nem mondhatom meg, mit tegyél – szólt Marduk. – Túlságosan szeretlek, semhogy hibázni
merjek. Nincsenek helyes válaszaim.

– Akkor maradj.

– Mindvégig – ígérte.

Fürgén hozták a székeket és a zsámolyokat, a vének csak úgy leülhettek a hódító perzsa mellé, a
király mellé, aki világszerte az örületbe kergette a görögöket, most pedig a városunkat akarta, és
mindene megvolt, ami nekünk, kivéve a várost.

Csak Remath pap maradt állva; kissé távolabb támaszkodott egy aranyozott oszlophoz. A főpap
felszólította, hogy távozzék, de ő elengedte a füle mellett a parancsot. Egy idő után megfedekeztek
rőla. Bennünket figyelt, apámat és engem. Felfedeztem, hogy látja Mardukot. Nem tisztán, de látja.
Remath kissé változtatott a helyzetén, hogy egyszerre láthasson hármunkat; egy távolabbi oszlophoz
ment, ahol Kürosz katonái várakoztak ugrásra készen, hogy bármikor elkezdhessék a kaszabolást.
Onnan bámulta Remath mindentudó hideg szemmel hol az üres széket, hol engem.

N

ohát, uram, mit akarsz tőlem? – kérdeztem. „Hogyhogy én, egy héber írnok egyszer csak ilyen fontos lettem?

– Figyelj, gyerek – mondta Kürosz. – Ostrom nélkül akarom Babilont. Gyilkolás nélkül. Úgy akarom, ahogy a görög városokat vettem be, ha volt eszük és engedték. Nem akarok hamut és romokat hagyni magam után! Nem fáklyával és zsákkal jöttem, mint egy tolvaj. Nem fogom megerőszakolni a városotokat, és deportálni a lakosságot. Épp ellenkezőleg, áldásommal küldelek haza mindőtöket Jeruzsálembe, hogy megépítsétek a templomotokat.

Most felállt Énok, és egy tekercset helyezett elénk. Elolvastam. Kiáltvány volt, amely megengedte, hogy az összes héberek hazamenjenek. Jeruzsálemet Kürosz veszi jóakarátú oltalmába.

– Ő a Messiás! – közölte Énok. De hogy megváltozott az öregember hangja! Most, hogy Nagy Kürosz szóba állt velem, a saját prófétám is szóba állt velem. Messiás alatt azt értette: „felkent.” Később a keresztények borzasztó hűhót csaptak ezzel a szóval, de az én időmben csak ennyit jelentett. Bár akkor is nagy szó volt.

– Vegyetek hozzá ehhez a kiáltványhoz – mondta Kürosz – aranyat, annyi aranyat, amennyit el sem tudtok képzelni, és engedelylemet, hogy magatokkal vihessétek minden javatokat, visszaköveteljétek szőlőseiteket, szántóitokat, és hívek lehessetek egy erős birodalomhoz, amely hagyja, hogy megépítsétek templomotokat Jahvének.

Mardukra néztem. Marduk sóhajtott. – Annyit mondhatok, hogy igazat szól. Mindenképpen hódítani fog.

– Úgy, tehát bízhatok benne? – kérdeztem istenemet.

Mindenki megdöbbsent. – Igen – felelte Marduk –, de hogy mennyire... csak figyelj. Neked van valamid, amit ők akarnak, mégpedig az életedet. Talán lehet még egy út, amelyen megszabadulhatsz.

– Á, dehogy! – kiáltott Aszenát. – Tévedsz, Marduk isten! Egyetlen útja van a szabadulásra, és arra az útra kell rálépnie, mert jobb az az életnél is!

Akkor értettem meg, hogy látja Mardukot, legalábbis részben, és hallja az isten szavait.

Marduk a vénasszonyhoz fordult. – Ezt hadd döntse el ő. Még a halál is lehet jobb annál, mint amit ti tartogattok neki.

Kürosz álmélkodva figyelt bennünket. Majd a körénk gyűlt papokra pillantott, Marduk főpapjára pillantott, és az oszlopnál álló, körmönfont Remathra.

– Szükségem van istenetek áldására – mondta. – Igazatok van, de mennyire igazatok – szólt alázattal, mégis fortélyosan, hiszen a papok épp ezt akarták hallani.

– Látod, Ázriel – folytatta Kürosz – ilyen egyszerű ez. A papság erős. A templom erős. Istened, ha itt ül velünk, mely esetben bevallom, hogy kész vagyok imádni őt, ugyancsak erős. És ellenem fordíthatják Babilon városát. Kezemben van Babilónia többi része, de ez a legfőbb drágaköve, ez a Mennyeeknek Kapuja.

– De hogy lehetne kezében a többi rész! – vitatkoztam. – Városaink biztonságosak és erősek. Tudtuk, hogy jössz, de valaki mindig jön.

– Igazat beszél – szólalt meg Nabonidus. Minden tekintet feléje fordult. Nem volt agyalágyult vagy ostoba, csak nagyon öreg és fáradt. – A városok be vannak véve, Kürosz karjaiba omlott valamennyi. Megadták magukat a tűzjelző tornyok is, a jeleket Kürosz emberei továbbítják Babilon áltatására, de a városok elestek, és a jelek hamisak.

– Nézzétek – mondta Kürosz – visszaküldöm a városokba az összes istent, amelyet ide menekítettek. Azt akarom, hogy virágozzanak a templomaitok! Nem értitek? Ölelni akarlak benneteket! Nem rontottam porba Epheszoszt vagy Milétoszt se. Máig görög városok, ahol filozófusok veszekszenek az agórán. Ölelni akarom Babilóniát, nem elpusztítani!

Hirtelen elfordult, és rámeredt az „üres” székre. – Ám ha tűzvész nélkül akarom elfoglalni ezt a várost, Marduk isteneteknek kell fognia a kezem. Akkor majd hazaküldöm Babilon összes isteneit, ahogy ígértem.

Marduk, akit a perzsa nem láthatott, csak ült és figyelt. Ám a főpap kijött a béketúrésból. – Semmiféle isten nem ül abban a székben! Istenünk, akit királyunk elhanyagolt, mély álomba merült, amelyből senki sem ébresztheti föl!

– Nézd – mondtam – minek kellek ehhez én? Mi dolgom nekem ebben? Itt van az Észagilában Marduk szobra, amely a felvonuláshoz kell. Állj föl mellé a nagy szekérre, fogjátok meg egymás kezét, és Babilon királya vagy. Ha a papok engedik, hogy elvidd a szobrot, mi keresni valóm nekem itt? Netán holmi pletykát hallottál, felség, hogy utasíthatom az istent, vagy ellened fordíthatom? Arany bálványra van szükséged a művedhez? Itt van, odaát a kápolnában.

– Nem, fiam! – felelt Kürosz. – Elegendő lenne, ha minden évben megrendeztéték volna a felvonulást az istennel, ha az emberek láthatták volna az arany bálványt, ahogy te nevezed, ha megéljenezhették volna Mardukot és Nabonidus királyotokat, ám ezeket a felvonulásokat nem tartották meg, és a drága szobor nem jön velem felvonulni, akkor se, ha akarnám. nekem arra a szertartásra van szükségem, amit régen csináltak.

Végigfutott rajtam a hideg. Marduk rám nézett és azt mondta: – Keveset tudok arról, amit beszélsz, de a szellemek a jövőbe látnak, és iszonyatot látok neked. Ne szólj. Csak várj.

Eközben a papok nagy jövő-menésben voltak. Behoztak saroglyán valami vászonnal takart nagy kupacot, az asztal mellé állították, fáklyavívők közé, lehúzták róla a vásznat, és nekünk elakadt a lélegzetünk.

A felvonulási szobor volt az, de eltörött; korhadt belsejéből korhadt csontok meredeztek, embercsontok. Ott, ahol a vastag aranyzománc mocsokká folyt szét, kilátszott a fél koponya. Utálat és förtelem volt az egész.

A főpap vasvilla szemmel nézett rám. Keresztbe fonta karjait. – Te műveltetted ezt, héber? – kérdezte. – Te bírtad rá Mardukot, hogy hagyja el a szobrot? Hogy hagyja el a várost? Te tetted, nem pedig királyunk, kit anynyit vádoltunk?

Rengeteget megértettem abban a pillanatban. Istenemre néztem, aki csak ült, és hidegen bámulta a romhalmazt.

– A te csontjaid ezek, uram? – kérdeztem Marduktól.

– Nem – felelte –, és most már csak homályosan emlékszem, mikor tették ide őket. Ennek az ifjúnak a szelleme gyöngye volt, legyőztem őt, és folytattam uralkodásomat. Talán új erőt adott, amikor helyembe állították? *Nem tudom*, Ázriel! Ennél bölcsebbet nem mondhatok. Nem tudom. De azt mindketten tudjuk, hogy ezek *téged* akarnak a helyembe állítani.

– Te mit akarsz, uram? – kérdeztem.

– Azt, hogy ne bántsanak téged, Ázriel – felelte Marduk. – Ám akarsz-e az lenni, ami én vagyok? Akarod-e, hogy csontjaidat háromszáz évre bezárják e tokba, amíg szét nem mállanak, hogy új ifjat kelljen behálózniuk az áldozatra? De most nézzük a te szempontodból. – Felém hajolt.

Elfelejtettem, mily nagy a te szíved, Ázriel. Azt kérdezed, én mit akarok. Ennyit mondhatok: úgy jövök-megyek, ahogy kedvem tartja. Egy intéssel elűztem az utolsó pótléket, és az visszament a ködbe. Ily fantasztikus módon végrehajtott gyilkosság nem feltétlenül teszi a halandó embert istenné vagy erős szellemmé. – Vállat vont. – Magadra gondold, csakis magadra! Hogy mi vagyok... azt tudod. – Szívfájdítóan szomorú lett az arca. – Nem akarom, hogy meghalj! – súgta.

A főpap nem győzte tovább türelemmel ezt a párbeszédet. Nem látta és nem hallotta Mardukot. Fújt mérgében. Am Aszenát mindent hallott, és nagy kíváncsisággal nézett hol az istenre, hol rám. Remath, a körmönfont, nem árulta volna el magát, de tudta, hogy valami ül az üres székben. Tudta. Valamit értett abból is, amit Marduk mondott.

– Aranyszoborról beszéltek – szólt közbe apám. – Az én fiam nélkül nem csinálhattok aranyszobrot?

– A csontok az isten csontjai! – jelentette ki a főpap. – Ezért ilyen a városunk, amilyen, ezért van szükségünk a perzsa szabadítóra! Az isten öreg, a csontok megrohadtak, a szobor nem áll meg a lábán, új istenre van szükség.

– Hát a szobor a Szentek Szentjében? – kérdezte apám, gyerekesen.

– Azt nem lehet végigvinni az utcákon – felelték a papok. – Az csak egy darab...

– Érc! – mondta Énok próféta kegyetlen mosollyal.

– Csak az időt vesztegetitek – szólt közbe Kürosz. – A szertartást a régi módon kell végrehajtani – pillantott rám. – Magyarázzátok meg neki, papok, ne álljatok itt! Magyarázzatok. Hát te, bátor Ázrielem, mit mond neked Marduk?

A vén, fehér hajú Aszenát válaszolt. Megdőngette a padlót a kígyós botjával, hogy mindenki fogja be a száját. – Az isten azt mondja, hogy megy vagy marad, amint neki tetszik, hogy nem érdeklik a csontok a szoborban, nem az ő csontjai, ez az, amit mond! – Mardukra tekintett. – Vagy nem ezt mondtad, nyavalyás istenke, aki reszketsz az Úr fényétől?

A papok tökéletesen összezavarodtak. Most hogy védjék meg Marduk becsületét, akinek nem is lenne szabad itt tartózkodnia?

– Nézd, fiam! – kért Kürosz. – Légy isten! Vonulj fel a körmenetben. Majd szép gyengéden bearanyoznak, habár a régi képlet, hogy is mondjam... – pillantott a főpapra – ...hiányzik? – Élni fogsz a máz alatt. Elég ideig kell élned, hogy foghasd a kezem, és a másik kezeddal integethess alattvalóidnak. Meg fogod élni a három napot, amelyek szükségesek a káosz legyőzéséhez, majd visszatérsz velem Észagila udvarába, ahol királlyá koronázol. Gyorsabban keresztülvihető, ha kitalálunk hozzá valami elfogadható módot.

– Élve, arany burokból! – hüledeztem. – És aztán?

Aszenát közbevágott: – Addigra az arany megkeményedik, te pedig meghalsz. Egy darabig fogsz látni és hallani, de belülről meghalsz, és mikor észreveszik, hogy rohad a szemed, kivájják, és drágakő-szemet tesznek a helyébe. Marduk szobra lesz a szemfödeled.

Apám a tenyerébe temette az arcát, aztán fölneézett. – Én sose láttam a régi módot – szólt halkán –, de az apám apja látta egyszer, legalábbis ezt állította. Az aranyba kevert méreg fog megölni. Lassan halsz meg, ahogy beléd hatol az arany, ahogy eléri a szíved, a tüdőd, és aztán... de ahogy mondják, legalább békességben leszel.

– Miután végigvittek a Felvonulási Út teljes hosszában – szúrta közbe Aszenát – aranyosan, csillogva, miközben egyre merevebb mozdulatokkal integetsz és forgatod a fejed, mert keményszik rád a vastag réteg.

– Cserébe – mondta Énok – visszatérünk Jeruzsálembe mind, még a börtönben senyvedő rabok is, és módunkban lesz ismét megépíteni az Úrnak templomát, Salamon királynak mércéje szerint.

– Aha – mondtam. – Szóval eredetileg élő ember volt! És mikor szétmállik a szobor...

– Káromló! – kiáltott a főpap. – Azok Marduk csontjai.”

Ez már túl sok volt Marduknak. Elrúgta a székét, hatalmasan meglendített bal kezét, és a csontok szerteszét röpültek. Összezúzódtak, szétporlottak a falakon. Mindenki lapult. Még én is lehajtottam a fejem. Kürosz csak bámult szilaj gyerekszemével, a vén Nabonidus pedig a karjára hajtotta a fejét, mint akinek alhatnékja van. Énok próféta megvetően fintorgott.

Marduk hozzám fordult. Előbb engem nézett átható pillantással, aztán Aszenátot. – Ismerem felforgatásaidat, vénasszony! De mondj el neki mindent! Mondd el a teljes igazságot! Ismered a holtakat. Mit mondanak, amikor földézed őket? Ázriel, azt tedd, amit tenni akarsz népedért és törzsedért. Itt leszek utána, mint most is itt vagyok, de hogy láthatsz-e akkor és adhat-e nekem erőt, és én láthatlak-e akkor és adhatok-e neked erőt, azt senki sem tudhatja. Lelkednek próbája lesz a fényes felvonulás, ez a harc a káosszal, ez az udvari koronázás, ez a kinszenvedés! Ám a kinszenvedés nem feltétlenül emel szellemmé, visszaenyészhet a ködbe a fáradt, kósza holtak közé, függetlenül istenektől, angyaloktól, démonoktól vagy Jahvétől. Azt tedd, amit becsületes emberként tenni akarsz. Mert miután meglett, nem tudom, megtalálhatlak-e, segíthetek-e rajtad, legyenek bármilyen erős.

Aszenát nem bírta magával. – Imádnálak, Marduk, ha nem lennél gonosz, haszontalan isten! Hiszen te okos vagy!

– Mit mond az isten? – kérdezte Kürosz.

Énok Aszenátra nézett. – Csak annyit, hogy el kell mondanunk, mi fog történni. Ázriel, te hasonlítasz Marduk szobrára. Majd bearanyoznak, és bolondítod a barátaidat. Senki sem fogja tudni, hogy nem isten vagy, élő aranyembernek fogsz látszani. Zsibbadást érzel és némi fájdalmat, igen, lassú fájdalmat, amint elszivárog az élet, de az nem szörnyű. Miközben te a Felvonulások Útján vonulsz végig, néped arra készülődik, hogy kivonuljon Babilonból!

– Nohát, ez csak egyszerű – mondtam. – Engedd el most az egész héber népet, és megteszem. – Torkom összeszorult. Tudtam, hogy ez ifjonti ostobaság, mert hamarosan olyan iszonyat lesz osztályrészem, amely csaknem elviselhetetlen.

– Azt nem lehet, fiam – tiltakozott Kürosz. – Szükségünk van népedre, szükségünk van prófétáitokra. Ki kell kiáltaniuk, hogy Kuras, a perzsa, istenetek fölmentje. Az kell, hogy az egész város egy hangon mennydörögjön. Nem akarlak becsapni, én nem hiszek Marduk istenedben, és abban sem hiszek, hogy istenné leszel, ha ezt megteszed.

– Mondj el neki mindent! – követelte Marduk.

– Most nem, az a rész különben sem számít – felelte Aszenát. – Te is tudod, hogy még nemet mondhatna rá.

– Ázriel – fordult hozzám Marduk, és átölelt. – Szeretlek. Veled leszek a felvonuláson. Igazat beszélnek. El fogják engedni a népedet. Nem bírom tovább ezt a halandó társaságot. Aszenát, légy jó a holtakhoz, kiket oly gyakran idézel, mert kétségbeesetten szeretnének közel lenni az élethez. Kétségbeesetten.

– Tudom, bálványozók istene – mondta a vénasszony. – Eztán majd hozzám gyere, és velem beszéljessél.

– Soha! – rikoltotta a főpap. Aztán összeszedte magát, és a két másik papra nézett, akiket futólag ismertem. – Ne feledd – figyelmeztette Remath, a körmönfont –, ő az egyetlen, aki tudja, miként kell vegyíteni az aranyat!”

Fölkacagtam, nem bírtam abbahagyni. Kacagtam.

– Ahá! – mondta Kürosz. – Tehát a kénita boszorkányhoz fordultok, mert már bölcséitek se tudják a titkot!

Végre abba tudtam hagyni a nevetést, amelyben senki sem osztozott.

Nagy bátorságra volt szükségem, hogy apámhoz fordulhassak. Úgy ült ott, mint megtört ember, akinek immár vége, nedves szemmel, mozdulatlan arccal. Mint akinek a fiát már el is temették.

– Neked is jönnöd kell, apám, és minden öcsémnek.

– Ó, Ázriel...

– Nem, ez az utolsó, amit kérek, apám. Gyertek. Amikor végigvisznek a Felvonulások Útján, hadd lássam fölemelt arcodat és rokonaim arcát. Mármint természetesen ha hiszel ezeknek az embereknek, és elhiszed a kiáltványt.

– A pénz már gazdát cserélt – szólt közbe Kürosz. – A futárok útban vannak Jeruzsálem felé. Családod nagy lesz majd a törzsben, és megemlékeznek rólad áldozatodért.

– Egy frászt, nagykirály – közöltem. – A héberek nem emlékeznek meg olyanokról, akik babiloni isteneknek játsszák meg magukat. De azért megteszem. Megteszem, mert apám akarja, hogy megtegyem... és... és megbocsátok neki.

Apám rám nézett. A tekintetében benne volt minden szeretete, minden szívfájdalma. Aztán Énokra nézett, Aszenátra, törzsünk véneire, akik egész idő alatt hallgattak. Majd annyit mondott nagyon egyszerűen. – Úgy szeretlek, fiam.

– Apám – szóltam – azt akarom, hogy tudd: van még egy ok, amiért megteszem... Megteszem érted, a népünkért, Jeruzsálemért, és mert egy istennel szólottam. De van rá még egy, egyszerű okom. Nem viselném el, hogy valaki másnak kelljen elszenvednie ezt. Senki másnak nem kívánnám.

Természetesen volt ezekben a szavakban hiúság, de ez mintha senkinek sem jutott volna eszébe. Vagy ha igen, akkor megbocsátották. A vének felálltak, kezükben a kiáltvánnyal. Mindenki meg volt elégedve. Ezt elintézték. Perzsiai Kürosz lett a Messiás.

– Holnap reggel megszólalnak a trombiták – mondta a főpap. – Közhírré tétetik, hogy Marduk elküldte nekünk Küroszt, aki megszabadít Nabonidustól. Már folynak az előkészületek a Felvonulások Útján. Mire magasra hág a nap, mindenki az utcán lesz. A folyón várakozik a bárka, hogy levigyen a kertek házába; ott vágod le Tiámat sárkányt, ami semmiség. A második napon visszatérünk. Támogatunk, és elkövetünk minden tőlünk telhetőt, hogy enyhítsük fájdalmadat.

A harmadik napra még maradnia kell annyi erődnök, hogy felkelj, és rátedd Kürosz fejére a koronát a palota udvarán. Ennyi az egész. Utána nyugodtan meghalhatsz az aranyban, amely egyenesen tart, melegít, elzsibbaszt, megöl. A hátralevő időben, amikor fölolvassák a költeményeket és a sorsigéket, annyi lesz csak a dolgod, hogy nyitva tartod a szemedet.

– És ha nem bírom ki a három napot?

– Ki fogod. A többiek is kibírták. Ezek után esetleg megkönnyíthetjük a halálodat azzal, hogy még egy kis aranyat teszünk a szádba. De nem fog fájni.

– Képzelem – mondtam. – Van fogalmad róla, mennyire megvetlek?

– Nem érdekel – felelte a főpap. – Héber vagy. Sose szeretted engem. Sose szeretted istenünket.

– Dehogynem szereti! – rikkantott Aszenát. – Épp ez a baj! Ám sose félj, Ázriel; oly nagy áldozatod hozol Izraelért, hogy a Jövevények Istene megbocsát neked, és lángod egyesül a halálban az Ő nagy tüzével.

– Esküt teszek rá – szólt Énok.

Megvetően kacagtam. Fölemeltem a fejemet, csak el akartam fordítani tekintetemet, így jelezve, mennyire lenézem őket, mire mit látok, a szoba megtelt szellemekkel. Füstként lebegtek körülöttünk, nem tudom, kik és mik voltak, a ruhájuk annyira leegyszerűsödött. Semmi sem maradt a köntösökből, csak itt egy khitón, ott egy lepel, de helyenként még alak se volt, csak egy arc meredt rám.

– Mi az, fiam? – kérdezte Kürosz jóságosan.

– Semmi. Csak látom a kárhozott lelkeket, és reménykedem, hogy nyugovást találok az én istenem tüzeiben, bár... ilyet még gondolni is bolondság.

– Most hagyjatok magunkra, menjetek mind, hagyjátok itt velünk a fiút! – parancsolta Remath. – Ki kell csinosítanunk, és fel kell öltöztetnünk, hogy ő legyen a legszebb Marduk, akit valaha végigvittek a Felvonulások Útján, te pedig, vénasszony, állani fogod, amit ígértél, és megmondod, miként keverjük az aranyat, majd hogy kenjük rá, a bőrére, a hajára, a ruhájára.

– Menj, apám! – kértem. – De engedd, hogy lássalak holnap! Tudd, hogy szeretlek, tudd, hogy megbocsátok neked. Tégy bennünket hatalmas nemzetséggé, apám, tégy bennünket hatalmas nemzetté! – Lehajoltam, forrón megcsókoltam, a száján és a két orcáján, aztán Kürosz királyra néztem.

Végül is, még nem bocsátott el. Apám elment, a papok kivették a vén Nabonidust, aki tényleg elaludt, és a bamba részegséggel dünnögő, siralmas Belsazárt. Nagyon úgy festett, mint aki megérett az orgyilkosságra. Nem érdekelt, mi fog történni velük. Apám lépéseit hallgattam, amíg hallhattam.

Aztán Énok távozott a vénekkel, valami jó nagy szavalatot csapva, amiből egy mukkra sem emlékszem, csak arra, hogy eléggé úgy hangzott, mint egy rossz Sámuel-utánpótlás.

Kürosz merő pillantással figyelt. A szeme beszélt, azt mondta, hogy tisztel, és megbocsátja a bárdolatlanságomat, megbocsátja, ha nem vagyok alázatos és jól nevelt.

– Rosszabb módja is van a halálnak! – vigasztalt a főpap. – Hódolód vesznek majd körül, és mikor látásod elködösül, rózsaszirmok záporát látod majd, és egy király térdepel lábad előtt.

– Most el kell vinnünk – türelmetlenkedett Remath.

Kürosz intett, hogy menjek oda hozzá. Felálltam, megkerültem az asztalt, lehajoltam. Átölelt, mint férfi a férfit, majd ő is felállt. – Fogd a kezemet ezen a három napon, fiam, erősen fogd, és én ígérem neked, hogy Izráel örökké fog élni jogarom alatt mindaddig, amíg Kuras és Perzsia él, Jahvének pedig meglesz a temploma. Bátrabb vagy nálam, fiam, holott magamat tartom a világ legbátrabb emberének. De te bátrabb vagy. Most menj, és holnap elkezdjük közös utunkat. Kísérjen szeretetem, határtalan szeretetem, egy király szeretete, aki király volt, mielőtt hozzád jött volna, és még nagyobb király lesz a te jóvoltodból.

– Köszönöm, uram – mondtam. – Légy jó a népemhez. Szerény szóvivője vagyok Istenemnek, de azért ő hatalmas.

– Hódolok neki – mondta Kürosz – mint mindazok hiedelmeinek és isteneinek, akiket védelmembe veszek. Jó éjszakát, gyerek. Jó éjszakát.

Elfordult. Katonái körülvették, ő pedig nagyon egyenes derékkal, nagyon nyugodtan kísért a szobából. Most már senki sem volt ott, csak én, a papok és Aszenát.

Körülnéztem. A holtak elfakultak. De Marduk visszajött, és keresztbe font karokkal figyelt. Talán ő kergette el a holtakat.

– Búcsúzni jöttél? – kérdeztem.

– Veled leszek – ígérte. – Minden erőmet összeszedem, hogy veled lehessen, enyhíthessem fájdalmadat, és segíthesselek. Már mondtam, hogy semmire se emlékszem az ilyen felvonulásokból, vagy születésből és halálból. És ha lángod majd fölszáll istened tűzébe, én még talán akkor is itt leszek Babilonnak. Ha ennyire szereted a népedet, akkor talán én is szerethetem egy kicsit jobban a sajátomat.

– Ó, nem kell kételkedned benne, finom démon ez – mondta Aszenát.

Marduk öldöklőn nézett rá, majd eltűnt.

A vén pap úgy emelte fel a kezét, mintha meg akarná ütni a boszorkányt. Aszenát a szemébe nevetett.

– Nélkülem nem csinálhatjátok meg, te bolond! Az lesz a legokosabb, ha leírjátok, amit mondok. Kész nevetség vagytok, Marduk jámbor papjai! Már az is csoda, hogy van köztetek olyan, aki egyáltalán el tudja olvasni az imákat!

Remath odament a vénasszonyhoz.

– Emlékezz arra, amit ígértél – sziszegte.

– Idejében, majd a maga idejében – felelte Aszenát. – Az apa olyan helyre dugta a táblát, ahol sohasem találod meg, és ha majd a három nap letelt, ha majd a hadsereg bevonult az összes kapun, ha majd a héberek elindultak, akkor kimódoljuk, hogy megismerd a tartalmát.

– Miféle tábláról beszéltek? – kérdeztem. – Hogy jön ez ide? – Természetesen tudtam, hol a tábla, és hová rejtette apám a házunkban.

– Imádság a lelkedért, fiam – felelte Aszenát –, hogy megláthasd az Istent. Amire nyilván azt mondd, hogy hazudok. – Megrázta a fejét. Kiapadt belőle a káröröm, még a gyűlölet is. – Régi ráolvasás. Majd akkor válassz, mikor haldokolni fogsz, most semmi okod az aggodalomra. Csak egy bűvölés, amilyenekben a régiek hittek, semmi más. A többi része, amit most csinálunk, orvostudomány, nem mágia.

Átvezettek a palotán. Feltörtünk egy másik ősrégi pecsétet, és beléptünk egy tágas helyiségbe. Siető szolgák hozták az asztalokat és a lámpákat. Láttam, amint hoznak egy nagy üstöt. Láttam, amint hozzák a parázstartót, amely majd a földre kerül, az üst alá. Először fogott el igazi félelem. Félelem a fájdalomtól, a sebestől, az égéstől.

– Hogyha hazudtatok a szenvedésről, akkor most mondjátok meg az igazat. Könnyebb lesz elviselni.

– Nem hazudtunk mi semmiről! – felelte a főpap. – Évszázadokig fogsz állni Észagila templomában, és fogadod italáldozatainkat. Légy a mi istenünk! Ha láttad valaha, akkor légy Mardukká! Miért lett azzá, ami, ha nem érettünk tette?

Heverőt hoztak, lefeküdtem, és behunytam a szemem. Hátha otthon vagyok és csak álmodom. De nem voltam. Szépíteni kezdtek. Feküdtem csukott szemmel, hol a fal felé fordultam, hol feléjük, éreztem a kezüket, amint megnyírják hajamat és szakállamat, tökéletes hosszúságúra vágják a körmömet, amikor kellett, fölemeltem a tagjaimat, hogy levetköztethessenek és megfürdethessenek. Aztán sötét lett. Csak az üst alatt égett a tűz.

Hallottam, hogy az öregasszony sumérül kántál. Képlet volt, az arany és az ólom elegyítéséről gyógyfüvekkel és bájitalokkal; némelyiket ismertem, sok olyan volt, amelyeket csak egy varázslónő ismerhet, de annyit én is tudtam, hogy akárkit megölnének.

Felismertem a főzetben azokat a magvakat, amelyeket azért szoktak rágni az emberek, hogy látomásaik legyenek, meg sokféle bájitalt, amelyeket azért isznak, hogy vadakat álmodjanak; tudtam, hogy ezek a mérgek fogják enyhíteni fájdalmamat és elködösíteni gondolataimat. Az jutott eszembe, hogy hátha észre se fogom venni a haláloamat.

Odajött Remath. Az arca nagyon egyszerű volt, nem látszott rajta rosszindulat. Majdnem sajnálkozva beszélt.

– A ruhát csak hajnalban adjuk rád – mondta. – Már itt van kikészítve a szomszéd szobában. Az arany felforr, de le fog hűlni, nem kell félned, hűvös lesz és sűrű, amikor a bőrödre kenjük. Most pedig mit hozhatunk neked, Marduk úr és isten, mit hozhatunk neked, hogy boldoggá tegyünk ma éjszaka?

– Aludni akarok – mondtam. – Félek attól a zubogó aranytól.

– Ugyan már, le fog hűlni! – biztatott Aszenát. – Ne feledd, napokig kell még élned, mielőtt az arany beléd enné magát. Le fog hűlni. Mosolygó istennek kell lenned, ameddig bírsz, aztán fölemelt kezű istennek, ameddig bírsz, végül látó istennek, ameddig bírsz.

– Jól van, akkor most hagyjatok.

– Nem akarsz imádkozni a mi istenünkhöz? – kérdezte Aszenát.

– Nem mernék – suttogtam.

Hátat fordítottam nekik, behunytam a szemem, és fura módon még el is aludtam.

A legpuhább takarókkal takartak be.

Elaludtam olyan kimerülten, mintha már mögöttem állna a megpróbáltatás, és nem előttem. Aludtam. Hogy miről álmodtam, azt nem tudom. Számít? Arra emlékszem, hogy érthetetlen módon nem akartam viszontlátni Mardukot; emlékszem, amint elgondolom: mi ez, már nem is akarok zokogni a vállán? Pedig így volt, senkinek a vállán nem akartam zokogni. Megkaptam a gyilkos csapást. Nem tudtam, mi vár rám. Füst, köd, láng, vagy olyan hatalom, mint Marduké? Nem tudhattam, és ő sem tudhatta.

Mintha énekelni kezdtem volna a zsoltárt, amelyet annyira szerettem otthon, aztán azt gondoltam, pokolba vele, Jeruzsálem az övék lesz, nem az enyém.

Akkor látomásom támadt. Azt hiszem, Ezékielből, akit annyit másoltunk, és folyton veszekedtünk meg vitatkoztunk rajta... láttam egy völgyet, és benne a holtak csontjait, minden halottak csontjait, a halandó férfiak, asszonyok és gyermekek csontjait. Nem jutott eszembe a csontok feltámasztása, megélesztése, csak néztem őket, azt gondolván: „Ezért a völgyért teszem, ezért a völgyért, valamennyiünkért, akik halandók vagyunk.”

Túl büszke voltam? Nem tudom. Fiatal voltam. Nem akartam semmit. Aludtam. Majd hamarosan, túlságosan hamar jöttek a lámpák, a fények, és felcsillant a márványpadlón az ajtón beesonó, távoli napsugár.

§

zédelegtem. Azt hiszem, a gőz tette. A tűzön egész éjszaka rotyogott a hatalmas üst aranymáz, a rengeteg arany, ólom, meg még mit tudom én, micsoda. Dús, kéjes illata volt, megtántorodtam tőle.

Felállítottak.

Megráztam magam, hogy felébredjek, hogy ne fájjon a szemem a lámpafénytől. A nap süt, ugye? Ott volt Aszenát, aztán a papok kenni kezdték az aranyat. A lábamnál kezdték, azt mondták, tartsam erősen és egyenesen magamat, és lelkiismeretesen, csaknem simogató mozdulatokkal bevonták a lábamat arannyal. Meleg volt, de nem fájt. Nem csípett. Lassan befestették az arcomat. Az orrlukaimba is felnyúltak az ecsettel, majd egyenként befestették a szempilláimat, aztán áttértek hajam és szakállam gyűrűire, hogy sorra megaranyozzák őket.

Akkor már teljesen éber voltam.

– Nagyra nyisd a szemed – utasított Aszenát.

Majd behozták Marduk szép ruháit. Igazi ruhák voltak, amelyeket naponként ráadtak a szoborra. Most értettem meg, mit akarnak; nem aranyszegényt festenek a ruhákra, hanem arany kéreggel vonják be őket, hogy csakugyan olyan legyek, mint egy élő szobor.

Felöltöztettek és munkához láttak; megfestették a hosszú köntös minden redőjét, a hosszú, bő ujjakat, és időnként megkértek munka közben, hogy emeljem föl a karomat, vagy járjak.

Egy tükör előtt álltam. Láttam magamat, és olyan voltam, mint az isten. Az istent láttam.

– Az isten vagy! – mondta egy fiatal pap. – Te vagy a mi istenünk, és mi örökké szolgálunk neked. Mosolyogj rám, Marduk úr és isten, kérlek!

– Tedd meg – utasított Aszenát. – A zománcnak nem szabad túlságosan gyorsan megkeményednie. Nem lehet törekeny. Ahol megkeményedik, a papok ráfestenek még egy kicsit, úgyhogy mozgathatod az izmaidat. Mosolyogj, nyisd ki a szemed, csukd be, így, így, gyönyörű fiam. Így már jó. Hallod ezt a lármát?

– Mintha az egész város morajlana – feleltem. Hallottam a trombitákat is, de arról nem akartam beszélni.

– Szédülök! – mondtam.

– Támogatni fogunk – ígérte a fiatal pap. – Maga Kürosz fog támogatni, kíséroid is támogatnak. Ne felejtsd el, fogd kézen Küroszt, kapaszkodj a kezébe. Gyakran fordulj oda hozzá, és csókold meg. Az a kis arany az ajkadról nem fog ártani a bőrén. Meg kell tenned.

Percek alatt kint voltunk a társzekérnél. Virágszőnyeget láttam körös-körül, minden szép virágot, amely megterem Babilónián belül és kívül, meg távoli tájak virágait, Egyiptomból és a déli szigetekről.

A társzekérre harci kocsit tettek, amelynek a kerekeit rögzítették. Arra állítottak. Kísérok támogattak, akik mögöttünk és alattunk helyezkedtek el, egyikük a derekamat fogta. Kürosz fellépett a kocsira.

Sikítózás, kiáltozás támadt. A kapukat kitárták, bezúdult a nép. Elkezdődött a Felvonulás. Hunyorogtam. Látni próbáltam. Láttam a levegőben röpködő szirmokat, rózsaszínt, pirosat, fehéret, éreztem a tömjén illatát, Letekintettem, mert merevedett a nyakam, és láttam, hogy a papság és a templomi asszonyok térdre borulnak a hatalmas udvar csempéin. A fehér ösvérek lassan elindultak.

Kábán megfordultam, ránéztem a királyra. Milyen gyönyörű volt, milyen ragyogó!

Ahogy kiértünk a kapun, akkor lett a leghangosabb a sikongás és a kiáltozás. A héberek álltak a háztetőkön. Néztam. Ködös volt a látásom. De azt hallottam, hogy Sion zsoltárait énekelik. Az arcok kicsik és távolik voltak.

A társzeker felgyorsult, már amennyire ekkora alkotmány gyorsulhat, ami nem sok, de azért egyenletes sebességgel gurultunk, fél kézzel kapaszkodtam a kocsí mellvédjébe, megmarkoltam aranyozott ujjaimmal, aztán magamtól kinyújtottam a kezemet, mintegy ösztönszerűen, mert senki se mondta, kézen fogtam Küroszt és első ízben megcsókoltam.

A tömeg magánkívül volt. Önálló élőlénynek látszott minden ház a Felvonulások Útjának mentén, minden ablakból és háztetőn az élet sikongott, az élet tolongott az ajtóknak, minden mellékutcán énekeltek, pálmaágakat lengettek a népek, és mindegyre hallottam a héber muzsikát. Követett a héber muzsika.

Már nem emlékszem, mikor keltünk át a nagy csatornán, bár mintha láttam volna a szikrázó vizet. A kísérők keményen tartottak, és nyersen rám szóltak, hogy legyek erős.

– Te vagy az én istenem, Marduk – mondta Kürosz. – Légy elnézéssel hozzájuk, hisz bolondok. Fogd a kezemet, én istenem. Most már király és isten vagyunk, és ezt senki sem tagadhatja.

Mosolyogtam, majd ismét hozzáhajoltam, és megcsókoltam az arcát. A sokaság ismét visítani kezdett az örömtől. A folyóhoz közeledtünk. Most feltesznek a bárkára, és elvisznek a Párviadal Házába Tiámathoz, hogy az isten megvívhasa a nagy harcot a káosszal. Vajon milyen lesz?

Nem érdekelt. Olyan voltam, mint aki túl sokat ivott. Egész testemen keményedett az arany. Éreztem a simogatását, ahogy előre mondták. Keményen megvettem a lábamat, a kísérők markoltak, Kürosz élő keze melegen, szorosan fogta az enyémet, miközben integetett, hajlongott és ezer köszöntést kiáltott a buzgó babiloniaknak.

Mulatságos gondolatom támadt, miközben úszott a folyón a bárka. Tömegek álltak a partokon, és én azt gondoltam: „Kürosz azt képzele, hogy ez miatta van. Pedig csak arról van szó, hogy Babilon ilyen. Babilon gyakran tart mulatságot vagy ünnepet, csak a perzsa még sose látta a várost, amikor táncról és italtól tombol, úgyhogy nagyon le van nyűgözve. Na, hadd élvezze.” Csak ködösen tudatosult bennem, hogy nem láttam a családomat. Bizonyosan itt voltak, de én nem láttam őket.

A Párviadal Háza ezüsttől, smaragdoktól és rubinoktól ragyogott. Arany oszlopai lótuszvirággá nyíltak szét a tetejükön. A tetőt megnyitották, körülöttünk százával tolongtak a babiloni nemesek, a gazdagok, a más városból való főtisztviselők, a papok, akik isteneikkel védelemért jöttek Babilonba, és ugyancsak százával Kürosz udvarnokai, akik nagyon hasonlítottak ránk, mégis nagyon különböztek, magasabbak, vékonyabbak, szúrósabb nézésűek voltak.

Hirtelen egyedül álltam az udvar közepén. Mindenki elhátrált tőlem. Remath maradt csak mellettem, és másik oldalamon az érző szívű fiatal pap.

– Emeld föl kardodat – szólt a pap. – Vond ki kardodat a hüvelyből.

– Kardomat? Nem is tudtam, hogy az is van.

– Pedig van – mondta a fiatal pap lelkes komolysággal. – Ó, igen, emeld csak magasra!

Nem is tudom, szót fogadtam-e. Összefolyt előttem a világ. A nemesek énekeltek, hárfák zengtek. Majd ismerős hangot hallottam, ismertem sok elmúlt látványosságról és vadászatokról, amelyekre apámmal és öcsémmel jártam. Oroszlánok, ketrecbe zárt oroszlánok hangját hallottam.

– Ne félj – nyugtatott Remath. – A vadakat jóllakatták és megitták főzetekkel, amelyektől lomhák lesznek. Egyenként jönnek majd, és fölágaskodnak, mert erre idomították őket, hogy lenyalják a mézet, melyet most ajkakra kenek, a mézet és a vért, és mikor ezt teszik, beléjük merítéd kardodat.

Kacagtam. – És ti, hol lesztek ti akkor? – érdeklődtem.

– Melletted – válaszolta a fiatal pap. – Semmi ez, Marduk uram és istenem, ezek az oroszlánok meg akarnak halni érted.

Kelhet tartott ajkamhoz. – Idd ki a mézet és a vért – mondta.

Ittam. Alig éreztem, hogy nyelek. Hirtelen rádöbbsentem, hogy bőröm alig érez valamit, olyan vagyok, mint akit sivatagi hideg éjszakában dermesztett meg az éjszakai szél. De azért nyeltem, ő pedig addig itatott, amíg nyelvemen és ajkamon vastag lepedék képződött mézből és vérből.

Iszonyú izgalom vágott végig a tömegben. Éreztem a félelmet. Kiengedték az első oroszlánt. A perzsák a falakig hátráltak. Éreztem a félelmet, beszívtam a szagát. – Jaj de mulatságos! – mondtam. – Én félhalott vagyok, az oroszlán meg részeg!

Az oroszlán hirtelen ugrott, a két papnak tartania kellett, hogy az állat súlya hanyatt ne döntsön. Fölemeltem a kardot. Az aranyzománchoz fohászkodtam, hogy adjon erőt, és az oroszlán szívébe döftem a pengét. Forró, bűzös lehelet csapta meg orromat, nyelv súrolta ajkamat, aztán az állat lomhán összerogyott és meghalt. A tömeg dalt zengett a bátorságról.

Most odajött mellém a király, ő is karddal. Kiengedték a második meg a harmadik oroszlánt. Láttam, hogy ezeket közösen kell megölnünk. A király arca olyan merev volt, akár az enyém, és keskenyre húzott szemmel figyelte a vadat. – Úgy veszem észre, fölöttébb elevenek – mondta.

– Eh, te király vagy, én pedig isten, úgyhogy öljük csak meg őket!

A vadak mögött álló pap csördített az ostorral. Az egyik állat Kürosznak ugrott, a király hátratántorodott dőfés közben, majd lerúgta magáról az oroszlánt. Az a hátára henteredett, és üvöltve halt meg. A második fenevad fölágaskodott rám. Éreztem, hogy a pap megemeli a csuklómat. – Most szúrj! – Szúrtam, nem egyszer, de többször, annyira akartam, hogy haljon már meg, ne legyen rajtam.

Az emberek újra énekeltek és éljeneztek; hallottam, hogy kint is énekel és éljenez a sokaság. Láttam, amint fölemelik és kiviszik az oroszlánokat. Hallottam, hogyan zengik a papok Mardukot, aki levágta a gonosz Tiámatot.

– Irhájából teremtette az eget és a földet és a tengert... – szárnyaltak az ősrégi sumer szavak. Majd elénekelték akkádul, aztán héberül. Olyan volt, mint ölelkező hullámai a hangnak, és én úsztam bennük.

Egyedül álltam az udvaron. A papok mézzel és vérrel mázoltak. – Nem árthatnak neked – mondta Remath.

– Mi? – kérdeztem. Pedig tudtam. Ugyanolyan tisztán hallottam őket, mint az oroszlánokat. Méhek voltak. Vékony arany bordákra varrott, botokkal mozgatott nagy selyem sárkány indult felém, és láttam, hogy tele van méhekkel. A sárkány körém tekergőzött, betakart selyem sátrába. A farka még a fejemet is elfedte. Szakadt a selyem. A méhek rám zúdultak, elleptek tetőtől-talpig. Rémült undor töltött el, de a földbe gyökerezett a lábam. A fullánkok nem szúrták át az aranyat, és mikor a méhek a szemem közelébe jöttek, egyszerűen behunytam a szememet. Aztán fokozatosan tudatosodott bennem, hogy a méhek haldokolnak. Megölte őket a tulajdon szúrásuk és talán az aranyba kevert méreg. Nagyot sóhajtottam.

– Nyisd ki a szemed! – kiáltott Remath.

Mikor az összes méh lehullott, és felhasítottam kardommal az összelappadt nagy selyemsárkányt, ismét felharsant a kiáltozás.

Fölvittek a lépcsőn, a tetőre. Kiláttam a mezőre. Láttam a hömpölygő embertömeget. Fölemeltem kardot tartó karomat, fölemeltem újra és újra, fordultam keletnek, nyugatnak, északnak és délnek, emelgettem és mosolyogtam, és a tömeg dalolt nekem. Az egész föld nekem dalolt.

– Olyan gyönyörű! – kiáltottam. – Leírhatatlanul gyönyörű! – De nem volt ott senki, hogy hallja. Kicsit felébresztett a friss levegő, amely megsimogatta orrlíkaimat, torkomat, hűtötte szememet. Körülvettek a templom papnői, virágokat szórtak, aztán már csak azt tudtam, hogy vezetnek a királyi nyoszolyához.

– Annyit kaphatsz, ahányat akarsz, de inkább azt tanácsolnám, hogy aludj – mondta Remath.

– Igen, jó ötlet. És miként tartóztatod föl halálomat?

– Hallom a szívedet. Elélsz addig, hogy megcsinálhasd a visszautat. Erősebb vagy, mint képzeltünk.

– Akkor adj egy szajhát – mondtam.

Nagy felzúdulás támadt. – Na? – kérdeztem.

A szajhák visongtak gyönyörűségükben. Intettem, hogy jöjjenek, bár úgyse mentem velük semmire. Annyit tudtam tenni, hogy a karjaimba vettem őket, és mérgezett csókot nyomtam a föltartott, hálás, édes szájacskákra, majd hagytam, hogy alélvezve eltántorogjanak, és remélhetőleg minél előbb ledörgöljék ajkukról a csókot. Mély hangon hahotáztam, csukott szájjal.

Más dolgok is történtek azon az éjszakán, de én aludtam. Semmit sem érzékeltam a tűzből, a költeményekből, a táncolásból.

Állva aludtam, megdöntve, mintha magam tartanám így magamat, nyitott szemmel, amelyet frissen aranyoztak, hogy ne tudjam becsukni, de azért aludtam.

A téboly aknájába zuhant a világ. Időnként felriadtam, és láttam a lobogó lángokat, táncoló alakokat. Időnként suttogást hallottam vagy más hangokat. Vagy futó lábak dobaját. Éreztem a markolászó emberkezeket.

Egyszer mintha a királyt láttam volna táncolni a mélyben. Láttam a királyt, amint különös, lassú táncot jár az asszonyokkal, láttam lassú körforgásukat, aztán a király a magasba lökte karjait, és mélyen meghajolt előttem. De tőlem nem vártak semmit. Arcomra most már rámerévtette a mosolyt a megkeményedett arany. Csak mikor nevettem, akkor éreztem a hús bizsergését.

Másnap délben, amikor elindultunk a körmenettel visszafelé, az Észagila udvarába, már bizonyosan tudtam, hogy haldoklom. Alig bírtam mozogni. A kísérők lázasan mázolták arannyal a térdemet, hogy ruganyos maradjon. Elbújtak a selyem stólák és köntösök leple alá, hogy a nép ne lássa őket. Nem annyira fáradtan, mint bambán bámultam magam elé.

A kapukhoz értünk... és bevonultunk az udvarra, ahol majd felolvassák a „Midőn fönn az ég nevetlen” kezdetű, nagy költeményt, és a színészek bemutatják az élőképeket. Hirtelen elszomorodtam, borzasztó zűrzavar és bánat lett úrrá rajtam. Nagyon nem volt jól valami.

Ám akkor mintha egy ima talált volna meghallgatásra, és egy csapásra kiköszörülte a hibát. Hallottam apám énekét. Hallottam őt és öcséimet:

És ad néked tiszta aranyat, mint a port, és Ofir tartományból való vízben termett tiszta aranyat, mint a követ.

Erőlködtem, hogy jobban halljam a drága, ismerős hangokat:

Ezt mondja az Úr az ő megkent királyáról Czírusról, kinek jobb kezét fogtam, hogy ő előtte meghódoltassam a népeket...

– Fordítsd feléjük a fejedet, Marduk uram és istenem – mondta Kürosz. – Apád az, ki neked énekel.

Arra fordultam. Semmit se láttam, csak integető karok elmosódó erdejét, levegőbe dobált virágfüzérek, hulló szirmokat, de hallottam apám hangját:

Én te előtted megyek, és az egyenetleneket megegyenesítem ...És néked adom az elrejtett kincseket, és a titkos helyre tétetett gazdagságokat; hogy megtudjad, hogy én vagyok az Úr, ki téged neveden nevezlek, Izráelnek Istene!

Így szárnyalt a dal, és követett bennünket a templom kapujáig. Majd fölcsapott az ordítás: – Messiás, messiás, messiás! – Kürosz pedig integetett, csókokat dobált, és végre eljött a koronázás ideje.

Levettek a harci kocsiról és a társzekérről, majd virágszőnyegen vágunk neki a nagy Étemenanki zikkurat végeérhetetlen lépcsőjének, hogy a távolból is láthassanak a szélesre tárt kapukon át az emberek. Azt hittem, meghalok, mielőtt a csúcsra érnék, nem néztem föl, az arany fokokat figyeltem a lábam előtt, és Jákob álmára gondoltam az égi lajtorjáról, amelyen föl-alá járnak az angyalok.

Végül ott álltunk a csúcson, a hegyen, amelyet az isten alkotott az istennek, és kezembe adták a koronát. Addigra úgy rémlett, hogy már nem parancsolhatok tagjaimnak. Nem éreztem semmit. Mosolyogtam, mert mosolyogni volt a legkönnyebb. Karom hirtelen megfájdult a fáradtságtól, miközben fölemeltem a nagy perzsa aranykoronát, és ráillesztettem az élő király fejére.

– Most már meghalhatok! – súgtam. Elborított a kimerültség. Fájt a térdem, a lábam, mindenem, amely már nem mozoghatott szabadon.

Tisztán láttam Kürosz szeretetteljes tekintetét, láttam arcán az ünnepélyességet, láttam ...az elkötelezettséget a királyságra. Mintha a királyi eszelősségből is láttam volna egy csipetnyit.

A papok fortélyosan és furfangosan férköztek a közelembbe, újra és újra átfestve arannyal, hogy mozgathassam tagjaimat, és egy kicsit életre keljek. – Tartsd nyitva a szemedet! – sürgetett Remath. – Tartsd nyitva a szemedet!

Nyitva tartottam. Levittek az udvarra. A lakoma órákig elhúzódott. Tudom, hogy jöttek a költők és énekeltek, tudom, hogy a király lakomázott, és a nemesek lakomáztak. Ültem mereven, és bámultam. Már akkor se csukódott volna be a szemem, ha akarom. Milyen buták voltak, hogy átfestették, csak ruganyosabbá tették vele a szemhéjakat. Lenéztem kezemre, amely az asztalon pihent, és azt gondoltam: „Marduk, egyszer sem kiáltottam hozzád.”

„Nem volt szükséged rám, Ázriel”, szólalt meg a fülemben a hangja. „De azért veled vagyok.”

Aztán minden befejeződött végre. Leszállt a sötétség. A királyt megkoronázták, Babilóniából Perzsia lett, a palota kapui és a templom kapui mögött berúgott a város, a kapukon belül mások énekeltek és ittak.

– Most pedig – szólta a fiatal pap – fölviszünk a szentélybe. Már nem kell járnod. Csak el kell foglalnod helyedet a lakomaasztalnál, és ha még néhány óra múlva sem halsz meg, aranyat öntünk a szádba.

– Még ne – mondta Remath. – Kövessetek, de szaporán, mert el kell végeznünk még egy szertartást, amelyet szabályszerűen kell csinálni.

A fiatal pap nem értette. Én se, de nem érdekelt. Füttyültem rá. Semmi sem érdekelt. Máris bóbiskoltam. Fölrémlettek körülöttem a holtak, és riadtan sandítottak rám. Ez tetszett. Arra számítottam, hogy dübörögve rontanak nekem, mint egy ármádia, és kirángatnak arany ruháimból – „Gyere, bukdácsolj velünk az örökkévalóságig!” – de nem tették.

Kibírhatatlan forróság csapott meg. Hatalmas tüzet láttam. Mintha apám hangját hallottam volna, bár nem voltam biztos benne, majd Aszenát mondta:

– Ez hatalmas, nagyon hatalmas varázslat! Azt akarod, hogy meghaljon! Add ide!

Egy kurta pillanatra láttam összezavarodott apámat, ahogy odaadja a boszorkánynak az agyag burokba rejtett, ősrégi táblát. – Ázriel! – kiáltotta, és nyúlt volna felém.

Szólni akartam, de nem bírtam. Már semmit sem tudtam tenni.

Az ajtók becsapódtak, kizárták apámat és a világot.

Rekkenően forró szobában voltunk, ahol perzselt a tűz, és arany rotyogott a színing töltött üstben. Aszenát feltörte az ősi tábla agyag burkolatát. Csak úgy odacsapta az agyagot, majd a fáklyafénybe tartotta a titkos táblát.

Magamtól álltam, olyan merev voltam, hogy nem tudtam mozogni, olyan merev, hogy elesni se tudtam, csak bámultam. Mit művelnek ezek, Remath és a vénasszony? Hol van a főpap? Időnként mintha láttam volna.

Akkor Aszenát olvasni kezdett, de ez nem sumer volt, hanem héber, réges-régi, kánaáni héber.

– ...és hogy lássa tulajdon halálát és lássa lelkét és szellemét és húsát ráfőni a csontokra, hogy lakozna a csontokban mindörökkön-örökké, és hogy csak a Mester hívja elé, aki tudja a nevét, és nevéen szólítván...

– Nem! – sikoltottam. – Ez nem ráolvasás! Ez héberül van és átok! Te hazug boszorkány!

Végigrepedt rajtam az arany, ahogy minden részeg erőmmel nekiugrottam a banyának, de Aszenát úgy szökkent hátra, akár egy táncos, Remath pedig torkon ragadott. Annyira bamba és gyöngé voltam, mint mikor az oroszok megrohantak.

– Te boszorkány, ez átok! – mondtam.

– ...hogyan lássa mindenét, ami látható és láthatatlan, és minden testnedvei forrjanak belé a csontokba, és köttessék hozzá ama csontokhoz és a csontok Mesteréhez, bárki legyen is az, és legyen zárva előtte a Seólnak setétsége és az Istennek világossága mindörökkön örökké!

– Marduk! – sikoltottam.

Hátralöktek, bele a zubogó aranyba. Sikoltottam és sikoltottam. Kimondhatatlan volt. Az nem lehet, hogy ennyi fájdalom létezzen! Az nem lehet, hogy velem történjék ilyen, hogy olvasztott arany tömjé el torkomat, fogja le szememet!

És mikor azt gondoltam, hogy megőrülök, egyszerűen megőrülök az iszonyattól és a kintől, mikor már nem maradt emberi gondolatom, kilöttem az üstből, és a rotyogó test fölött lebegtem, amelyből már csak egy nyitott szem látszott az arany buborékjai között. A test, amely az enyém volt! És én nem voltam benne!

A magasban voltam, kitárt karokkal, onnan bámultam le. És láttam Aszenát fölemelt arcát.

– Igen, Ázriel – visította – nézd csak, mint forr az arany, mint válik le csontjaidról a hús, nézd csak a csontokat, mint lesznek arannyá, le ne vedd róla a szemed, különben visszaránt a kínba és a halálba!

– Marduk! – jajgattam.

– Te döntesz – mondta Marduk. – Térj vissza a kínok katlanába, és meghalsz. – Megtört, vagy szomorú volt a hangja. Akkor vettem észre, hogy ő is alattam áll, és onnan néz föl.

Először látszott kicsinek és egyszerűnek, akiben nincs semmi magasztos vagy isteni. Aszenát nem egyéb bolond vénasszonynál. Remath meredt szemmel bámulta a buborékok között hánytorgó testet, és közben szökdécselt, rázta ökölbe szorított kezét, káromkodott és rikoltzott.

Nem volt idő. Nem történt döntés. Vagy talán csak a gyávaság tette. Abba a kínba nem mehettem vissza. Nem főzethettem meg magamat elevenen. Az elviselhetetlen, hogy emberrel ilyen történjék. Néztam és néztam az arany moslékban úszkáló, lemállott húst, a tetején úszkáló koponyát, az üst forrt, forrt, forrt, és a szobában egyre sűrűbb lett a pára.

Aszenát fuldoklott. Nem kapott levegőt, arcra esett. Remath az üstöt bámulta, Marduk engem nézett döbbenetben.

Végül az üstből elpárolgott minden, annyi maradt, ami én voltam. Remath szétrugdalta és eltaposta a tüzet. Olyan közel ment a forró vashoz, amennyire bírta, és lebámult az üst fenekén halmozódó, arany csontokra. Nem volt ruha, elpárolgott, nem volt hús, elpárolgott, nem volt folyadék, elpárolgott. Nem maradt más, csak a csontok, és hajdani testem részecskéi a zárt szoba gőzeiben. És a csontok arannyá lettek.

– Hívjad, szellem! – parancsolta Remath. – Hívd magadhoz a húst, hívd magadhoz széles e világból, szólítsd a csontok mélyéből, és a levegőből, ahová menekülni próbál, hívjad!

Leereszkedtem a talpamra. A kínzókamra sűrű gőzében láttam, hogy van testem. Párából volt, de az enyém volt. Aztán sűrűsödni kezdett.

Marduk fejcsóválva hátrált egy lépést.

– Mi az? Miért teszed ezt? – kérdeztem.

– Ó, az ősök isteneire, Remath! – kiáltotta Marduk. – Mit kavartál a banyával?

– Az enyém vagy, Csontok Szolgája! – mennydörögte Remath. – Mert én vagyok a Csontok Mestere! Engedelmeskedni fogsz nekem! Engedelmeskedni!

Marduk a falig hátrált, és rémülten bámult rám.

Remath lerántott egy leplet a fekhelyről, abba tekerte a kezét, hogy fel tudja borítani az üstöt. A csontok kigurultak, ami nem gurult, azt Remath kapkodta ki, megperzselt, fájó ujjakkal, míg végül az összes csont a padlón hevert.

– Kelj föl, vénasszony! – rikácsolta. – Kelj föl! Most mit kell csinálni!

Mellette álltam. Testem annyira megsűrűsödött, mintha élne. Testszínű volt és ruganyos, mint Remathé. De nem volt igazi. Nem volt szíve, tüdeje, lelke, vére; csak formája volt, amelynek utolsó részletét is a szellem határozta meg.

– Figyelj már, bolond – mondtam –, Aszenát meghalt. Ha annyira érdekel, mit kell csinálnod, akkor jobb, ha ideadod a táblát, mert én vagyok itt az egyetlen, aki tudja olvasni az ókénitát.

R

emath nem mozdult. Ahhoz is rémült volt, hogy mozduljon. Még a csontokhoz se nyúlt, amelyek aranyosan csillogtak a padló csempéin. Hátborzongató volt, ahogy szétszóródtak a fogak, meg a kéz- és lábcsontok parányi kavicsai.

Marduk dermedten állt.

Tompa süvöltés hallatszott. Mintha szél vonulna végig a palota és a templom többi részében, lassan, folyosóról folyosóra, fülkéről fülkére, és mikor föltekintettem, láttam a szellemek világát olyannak, mint még soha.

A mennyezet és a falak eltűntek. A világ megtelt motyogó, mutogató, bámész kísértetetekkel, amelyek egyelőre még félősen kapkodtak felém.

– Távozzatok! – mennydörögtem, mire azonnal eloszlott a felhő, csak fületem hasogatta az átható vonítás, és mikor ismét felnéztem, idegennek láttam Marduk arcát; már nem volt rajta félelem, de a szokott bizakodó gyengédség is eltűnt.

Megfordultam, odamentem Aszenáthoz, ruganyosan, könnyedén, ahogy egy férfi jár, és kivettem kezéből a táblát. Nem volt könnyű szöveg. Valóban héberül írták, de egy régebbi kor nyelvén. Álltam és magamban olvastam.

Megfordultam. A pap elbújt a legtávolabbi sarokba, az isten csak nézett. Olvastam a szavakat, amennyire tudtam.

– „És miután látta halálát, és látta nedveit, húsát, szellemét és lelkét belefőni a csontokba, és mindörökkéig beléjük záratni aranynak átal, küldjed belé a csontokba, rekesszed beléjük, és maradjon bennök addig, míg a Mester elé nem hívja.”

– Tedd azt! – kiáltott Remath. – Menj a csontokba!

A táblára néztem. – „És ha e csontokat összeszedik, mindörökre bennök léssen a szellem, így száll nemzedékről nemzedékre, hogy szolgálja a Mestert, aki gazdája és ura, teljesítse a Mester parancsait, és aszerént moccanjon, ahogy a Mester akarja. Ha a Mester azt mondja: 'Jöjj!', a Csontok Szolgája megjelenik. Ha a Mester azt mondja: 'Öltsél testet!', a Csontok Szolgája testet ölt, és ha a Mester azt mondja: 'Térj vissza a csontokba!', a Csontok Szolgája engedelmeskedik, és ha a Mester azt mondja: 'Öld meg nekem ezt az embert!', a Csontok Szolgája megöli amaz embert, és ha a Mester azt mondja: 'Feküdj és figyelmezz, rabszolgám', a Csontok Szolgája megteszi. Mert a Szolga és a Csontok immár egyek. És nincsen szellem az ég alatt, kinek ereje vetekedhetne annak erejével, aki a Csontok Szolgája.”

– Nahát! – mondtam. – Még ez ám a história!

– Be a csontokba! – parancsolta Remath. – Menj a csontokba! – Reszketve állt, roggyant térdekkkel, kezét ökölbe szorítva. – Térj vissza a csontokba! – parancsolta. – Feküdj és figyelmezz, rabszolgám! – parancsolta.

Nem csináltam semmit.

Hosszasan tanulmányoztam a papot. Semmi sem változott bennem.

Ránéztem a kelmére, amelyet a pap lekapott az ágyról. Frisset húztak, amióta utoljára aludtam itt. Fogtam, batyuvá kötözgettem, beletettem az agyagtáblát, aztán a csontokat. Fölvettem a combcsontot és a sípcsontot, a karcsontokat és a koponyát, a tulajdon aranyos koponyámat, amely még mindig sütött a hőségtől, összegyűjtöttem minden parányi töredékét Ázrielnek, az élő embernek, a tökkelütött számárnak. Összeszedegtettem a fogakat, a lábujjak csontocskáit. Majd mikor minden együtt volt, összecsomóztam a batyut, a vállamra lódítottam. Aztán ránéztem a papra.

– Ördög vigyen a pokolba, menj a csontokba! – harsogta.

Hozzáléptem, kinyújtottam jobbomat, és kitörtem a nyakát. Még térdre sem esett, mikor már halott volt. Láttam magasba emelkedni egy rémült, hártavékony, mafla szellemet, mely hamarosan elveszítette formáját, széteszlott és eltűnt.

Mardukra néztem.

– Most mitévő leszel, Ázriel? – kérdezte. Mérföldtlenül zavartnak látszott.

– Mit tehetnék, uram? Mi mást tehetnék, mint hogy fölkeresem Babilon leghatalmasabb varázslóját, aki van olyan erős, hogy megtaníts végzetemre és korlátaimra? Vagy bolyongjak így, ahogy vagyok? Te is látod, hogy semmi sem vagyok, csak látszata az élőknek. Kóboroljak így? Nézd, tömör és látható vagyok, de akkor is semmi, és ami maradt belőlem, az itt van ebben a zsákban.

Nem vártam meg a válaszát, megfordultam, eljöttem. Szomorúan, és attól félek, érzéketlenül, gorombán bocsátottam el magamtól, de éreztem, hogy a közelemben lappang és figyel.

Férfi meggyőző képében vágtam keresztül a templomon. Az örök mindegyre utamat állták, de jobbommal félrelöktem őket. Dárda döfte át hátamat. Kard szúrta át testemet. Semmit se éreztem, csak ránéztem a mit sem értő, nyomorult támadóra, és mentem tovább.

Bementem a palotába, a király terméihez közeledtem. Őrei rám rontottak, de átléptem rajtuk, épp csak megborzongtam, míg ők egymáson estek át megettem. Mikor felnéztem, láttam, hogy Marduk figyel a távolból.

Bementem a király szobájába. Kürosz ágyban volt egy gyönyörű szajhával, és mikor meglátott, pőrén pattant ki az ágyból.

– Ismersz engem? – kérdeztem. – Mit látsz?

– Ázriel! – kiáltotta, majd őszinte örömmel folytatta: – Ázriel, hát kijátszottad a halált, mégis megmentettek? Jaj, fiam, fiam!

Olyan szívből jövő őszinteséggel mondta, hogy egészen elhültem. Jött felém, de ahogy átölelt, rádöbrent, hogy semmi vagyok, csak látszom szilárdnak, hüvely vagyok, vagy még annál is könnyebb, buborék a víztükrön, mely bármikor szétpattanhat. De nem pattant. Nem pattantam. Éreztem magamon az erős karok súlyát, aztán Kürosz hátrahőkölt.

– Igen, halott vagyok, uram király! – mondtam. – Ami maradt belőlem, itt van ebben a batyuban, arannyal borítva. Most pedig fizetni fogsz nekem.

– Hogyan, Ázriel? – kérdezte.

– Ki a legnagyobb varázsló a világon? Kürosz csak tudja. Perzsiában él a bölcsek legbölcsebbike és legerősebbike? Ióniában? Vagy Lüdiában? Mondd meg, hol van! Iszonyat vagyok. Iszonyat! Még Marduk is fél tőlem! Ki a legbölcsebb ember, Kürosz, akire te is rábíznád a magad kárhozott lelkét, ha így állnál itt, mint én most!

A király lesüllyedt az ágy szélére. A szajha magára rántotta a lepedőt, és bámult. Csendesen belépett Marduk, és noha nem fagyasztotta már arcát a gyanakvás, melegséget se találtam rajta.

– Tudom, ki az – szólt Kürosz. – Minden varázslók közül, akik valaha is illegették magukat előttem, egyedül ebben van igaz erő és jóság.

– Küldj el hozzá. Embernek látszom, nem? Élőnek látszom? Küldj el hozzá.

– Elküldelek – ígérte. – Milétoszban van, ott csatangol nap mint nap a piacokon, vásárolja a világ minden részéből hozott kéziratokat, abban a nagy görög kikötővárosban gyűjtögeti a tudást. Azt mondja, az életnek az a célja, hogy tudjunk és szeressünk.

– Tehát azt mondd, jó ember?

– Nem jó embert akarsz?

– Ezen még nem gondolkoztam – vallottam be.

– És a néped?”

Ez a kérdés zavarba hozott. Villanásnyi időre lepergett előttem egy névsor, bőr és haj szagát éreztem, aztán már nem tudtam, kik ezek. – A népem? Van nekem népem? – Kétségbeesetten akartam hátrálni, hogy megtaláljam emlékeimet. Hogy kerültem ebbe a szobába? Az üstre emlékeztem. Az asszonyra is emlékeztem, de hogy is hívták, és a pap, akit megöltem, meg az isten, a kedves, jó isten, aki itt áll, csak a király nem látja, az ki?

– Te Kürosz vagy, Perzsia és Babilon királya, a világ királya – mondtam. Rettenetes, hogy nem emlékszem a nevére azoknak, akiket szerettem, még alig néhány perce! És az az öregasszony, aki meghalt, ismertem őt is egész életemben! Megfordultam, körülnéztem a szobában. Zsúfolásig volt ajándékokkal, nemes babiloni családok ajándékaival. Észrevettem egy ládát. Cédrusfából és aranyból készült. Nem volt nagy. Odamentem, kinyitottam.

A király szótlánul figyelt. A ládában tányérok és kupák voltak.

– Vedd, ha akarod – mondta Kürosz, nagyon jól leplezve félelmét. – Hadd hívassam hozzád hét bölcsemet.

– Nekem csak a láda kell – mondtam. Elővigyázatosan kiszedegettem a drágaságokat, nehogy behorpadjanak, majd fölemeltem a cédrusfa ládát. Éreztem a cédrus illatát a vörös selyem bélés alatt. Felszakítottam a szegény vászonbatyut, elsőnek az agyagtáblát helyeztem el, amelyet még nem is olvastam végig, aztán csontjaimat rakosgattam be óvatosan.

Javában rakosgattam, mikor odajött a gyönyörű szajha, és arany selyemfátylat nyújtott felém. – Ebbe csomagold – kérte. – Hogy puhán legyenek. – Elvettem a fátylat, belecsavargattam a csontjaimat, akkor a szajha adott egy másik fátylat, mélybíbort, azt is elfogadtam, még szorosabban bebugyoláltam a csontokat, hogy akkor se zörögjenek, ha mozgatják a ládát. Szinte nem is néztem maradványaimra.

– Küldj beléjük, Kürosz! – mondtam. – Küldj a csontokba!

Kürosz a fejét rázta.

– Ázriel – szólalt meg Marduk –, menj beléjük magadtól, aztán gyere elő megint, most tedd, különben sose leszel képes rá, nem tanulod meg. Egy szellem tanácsolja ezt, Ázriel. Dobd félre a részecskéket, amelyek testedet alkotják, keresd a sötétséget, és ha nem tudsz előjönni, majd én szólítalak.

A király zavarba jött, mert ő nem hallhatta és nem láthatta Mardukot. Újból a hét bölcsével hozakodott elő, és hallottam is embereket, ahogy sutyorognak az ajtó előtt.

– Ne engedd be őket, uram! – kértem. – A bölcsék hazugok, a papok hazugok, az istenek hazugok!

– Megértelek, Ázriel – mondta Kürosz. – A hatalom angyala vagy démona lettél, nem tudom, melyik, de közönséges bölcs nem tudna parancsolni neked.

Mardukra néztem.

– Menj a csontokba – kérlelt. – Ígérem, minden erőmet összeszedem, hogy kihozzalak. Ellenőrizd, találsz-e menedéket bennük, mint én a szobromban. Szükséged van menedékre!

Bólintottam. – A csontokba, amíg azt nem parancsolom magamnak, hogy vissza; ti, akik részeim vagytok, maradjatok a közelemben, és várjatok, míg újra hívlak!

Hatalmas szél lobogtatta meg az ágyfüggönyöket. A szajha a királyhoz futott, aki szótlanul magához ölelte. Hatalmas és légies lettem, a festett szoba négy sarkáig, mennyezetéig értem, aztán a forgószél rámtekeredett, és éreztem a vonító, visító lelkek elviselhetetlen szorítását. – Ne, távozzatok, pokolba veletek! – ordítottam. – A csontok, nekem a csontjaimban lesz menedékem! Megyek a csontjaimba!

Sötét volt. Teljes sötétség és mozdulatlanság. Lebegtem. Soha nem pihentem még ilyen édeset. Bár mintha tennem kellene valamit. De nem tudtam. Nem tudtam. Aztán Marduk nyugodt hangja:

– Kelj föl, Csontok Szolgája, és öltözz alakot!

Hát persze hogy ezt kell tennem! Meg is tettem. Olyan volt mint mélyen beszívni a levegőt, aztán kiengedni egy hangtalan kiáltásban. Ott álltam tűrhetően tökéletes Ázriel-másolatban a nyitott láda és az arany csontok mellett. Testem vibrálni látszott, majd megállapodott. Olyan volt a hűvös levegő, mintha most érezném először.

Küroszra néztem. Mardukra néztem. Már tudtam, hogy ha a csontokba megyek, nem lesz erőm visszatérni. Számít? Ott vár a bárszony álom. Ott vár az az álom, amelyet kisfiúként alszol a domboldal meleg füvében, mikor a szellő simogat, és semmi gondod a világon.

– Uram király – mondtam –, hozzád könyörgök. Nem megyek vissza a csontokba. Küldd el őket ebben a ládában a táblával együtt milétoszi bölcs emberedhez. Tedd meg értem, mert ha elárulsz... akkor mi van? Nem tudom. Valami más... elárult, de már nem emlékszem, ki volt...

Odajött hozzám, és megcsókolta a számat, ahogy a perzsáknál szokás királyok és egyenlők között. Megfordultam, Mardukra néztem.

– Jöjj velem, Marduk. Már nem emlékszem, mi volt közöttünk, csak arra, hogy mindig jó volt.

– Nincs erőm hozzá, Ázriel – felelte nyugodtan. – Úgy van, ahogy Kürosz király mondja. Az vagy, amit a mágusok a hatalom angyalának vagy démonának hívnak. Nekem nincs ilyen erőm. Gondolataimnak gyöngéd lángját Babilon népe szítja, akik hisznek bennem, és imádkoznak hozzám. Még fogságomban is rabtartóim jámborsága éltetett. Nem mehetek veled. Azt se tudom, hogyan tegyem.

Összeráncolta a szemöldökét. – De miért is bízna emberben, akár még királyban is? – kérdezte. – Fogd azt a ládát magad, és indulj, ahová akarsz...

– Nem. Nézd, mint reszket a test! Újszülött vagyok és nem valami erős. Nem tehetem. Meg kell bíznom... Küroszban, a perzsák királyában, és ha le akarna rázni, ha olyan cudarul és kegyetlenül akarna bánni velem, mint mindenki, akit szerettem, ha ilyet tenne, akkor megtalálnám a módját a bosszúnak, nem igaz, nagy király?

– Nem adok okot rá – felelte Kürosz. – Fordíts el gyűlöletedet rólam. Sebet ejt rajtam. Érzem.

– Én is – mondtam. – Isteni érzés gyűlölni! Dühösnek lenni! Pusztítani!

Egy lépést tettem feléje.

Szeme se rebtent. Merőn figyelt, én pedig mintegy szelíd delej rabjaként éreztem, hogy semmit sem tehetek. Farkasszemet néztünk. Nem igazán próbáltam dacolni vele, de így is éreztem fölényét, amely a rettenthetetlenségből és a győzelmeiből fakadt.

– Bízzál bennem Ázriel, mert ma a világ királyává tétél, én pedig rajta leszek, hogy elvigyenek a mágushoz, aki megtanít mindenre, ami szellemnek tanítható.

– A világ királyává? Ezt tettem érted, szépséges férfiú? – kérdeztem. Megrázkódtam. Persze ismertem. Emlékeztem a drámára. Az oroszán leheletére.

Aztán megint nem. Nem tudtam semmit.

Megszólint Marduk, de mostanra Marduk is csak egy szellem volt, jó és barátságos.

– Ázriel, tudod, ki vagyok én?

– Barát, szellembarát?

– És még?

Kétségbe estem. – Nem emlékszem! – Mondtam, hogy emlékszem az üstre, a névtelen pap megölésére, a halott öregasszonyra. Ismertem a királyt. Ismertem őt. De nem emlékeztem igazán. Váratlanul rózsailat csapott meg. Odanéztam, és láttam, hogy a padlót beborítják a szirmok.

– Add oda neki – mondta Kürosz a szajhának, a szirmokra mutatva.

És a kedves, szelíd szajha marokszám szedte föl a szirmokat.

– Tedd be hozzám a ládába – kértem. – Milyen város ez? Hol vagyunk?

– Babilonban – felelte Kürosz.

– Te pedig Milétoszba küldesz egy nagy varázslóhoz. Tudnom kell a nevét, meg kell tanulnom.

– Majd ő szólít – mondta Kürosz.

Egy utolsó pillantást vetettem rájuk. Az ablakhoz mentem, amely a folyóra nyílt. Kinéztem és azt gondoltam, micsoda gyönyörű város ez, mennyi fény ragyogja be ma éjszaka, hogy kacagnak és vigadoznak benne!

Hangomat föl sem emelve még egyszer szétbontottam magamat, rárivalltam a körülöttem rajzó lelkekre, és ismét belevettem magam a bársony feketeségbe, ám ezúttal rózsák illatát éreztem, és a rózsákkal jött egy emlék, egy körmenet emléke, ujjongó, éljenző, integető embereké, egy szemrevaló férfié, aki gyönyörű hangján énekel, és a virágszirmoké, amelyeket olyan magasra dobtak, hogy záporként hullottak a vállunkra... de aztán elhalványodott az emlék.

Mindezekre a dolgokra, ezekre a pillanatokra, amelyeket most elmeséltem, kétezer éven át nem emlékezhettem.

Ázriel hátradőlt.

Majdnem reggel volt.

Behunyta a szemét.

– Most pihened kell, Jonathan – mondta –, különben ismét megbetegszel, és nekem is aludnom kell, bár félek, mi fog történni. De olyan fáradt vagyok!

– Hol vannak a csontok, Ázriel? – kérdeztem.

– Ezt majd akkor mondom el, ha felébredtünk. Elmondok mindent, ami Estherrel, Gregoryval és a Lélek Templomával történt. Elmondom...

Túlságosan fáradtnak tűnt, hogy folytathassa.

Felállt, aztán határozott mozdulattal felsegített a székről. – Innod kell még egy kis erőlevest, Jonathan.

Kezembe nyomta a tűzhelyről elvett csészét, amelyet kiittam, aztán kitámogatott a kunyhó apró fürdőszobájába, udvariasan hátat fordított, amíg vizeltem, majd visszasegített az ágyhoz.

Csúnyán reszkettem. Torkom bedagadt, nyelvem felpuffedt.

Láttam Ázrielen, hogy szenved. Agyongyötörhette a mesélés.

Nyilván megérezte a részvétemet. – Soha többé nem mondom el senkinek! Nem is akarom, nem akarom látni azt a fortyogó üstöt... – Elhalt a hangja.

Megrázta dús fürtjeit, hogy felébredjen, azután segített ágyba feküdnöm. Itatott még velem hideg vizet, ami nagyon jólesett.

– Miattam ne aggódj – mondta. – Jól vagyok. Csak egy kicsit elfáradtam, egy kicsit legyöngültem.

– Ittam még egy derekas kortyot, majd odakínáltam a palackot. Ő még nálam is jobban meghúzta, és mosolygott.

– Mit tehettek most érted? – kérdeztem. – Vendégem és oltalmazóm vagy.

– Engednéd, hogy melletted aludjak? – kérdezte. – Mintha fiúk lennénk a réten, hogy... hogy... hogy ha eljön értem a forgószél, ha eljönnek a lelkek, akkor kinyújthassam a kezem, és megérinthessem a te meleg kezedet.

Bólintottam. Betakart, majd mellém feküdt az ágyra. Feléje fordultam, de elfordította az arcát. Átkaroltam. Finom, meleg tapintása volt a vastag vörös bársonyruhának. Elernyedten feküdt, feje mélyen belesüppedt a párnába. Ott volt az arcom előtt a nagy fekete hajerdő, fürtjei a tiszta téli levegőtől és a tölgyfa édes füstjétől illatoztak.

Az ajtó alatt akkor kezdett beosonni a napfény. Ragyogásából és a szoba melegéből megállapíthattam, hogy a hóvihar elült. A tűz harsányan ropogott. Csendes reggel volt.

Délben riadtam fel.

Tűzforró voltam, félrebeszéltem, és valami iszonyút álmodtam. Ázriel föltámasztott, és bőségesen megitatott hideg vízzel, amelybe havat tett. Tiszta íze volt. Ittam és ittam, aztán visszafeküdtem.

Mintha csillámlott volna a mélyfekete szemű, vörösruhás alak. A haja és a szakálla olyan volt, akár a selyem. A régi szövegekre gondoltam, amelyek hajra való kenetekről, olajokról, illatszerekről szólnak; Ázriel haja érdekes volt mindezekre. Eszembe jutottak a fali domborművek, amelyeket világszerte megnéztem.

Láttam a British Museum fenséges asszír faragványait. Láttam a könyvek képeit. „Fekete fejű nép”, így nevezték magukat a sumérek. Mi pedig tőlük eredtünk, vagy valamiként elegyedtünk velük, és most már tudtam, hogy több közöm van a hosszú köntösű, szakállas királyokat ábrázoló különös faragványokhoz, mint a szívemnek kedves, európai képekhez.

– Jól aludtál? – kérdeztem, de már süllyedtem is vissza az álomba.

– Igen – felelte. – Most aludj. Kimegyek a hóba, járok egyet. Te pedig aludj, hallod? Majd ha felébredsz, főzök neked vacsorát.

A

lkonyatkor ébredtem. Megint az ajtó alatti fénypálcából állapítottam meg, hogy az ég felhőtlen lehet, és a nap lángolva haldokol.

Ázrielt nem láttam a házban, amely alig volt több egyetlen szobánál. Fölkeltem, magamra öltöttem legvastagabb háziköntösömet, kasmír köntöst, majd keresni kezdtem, benéztem a hátsó apró helyiségekbe, a fürdőszobába, a kamrába. Nem volt ott. Emlékeztem, hogy azt mondta, kimegy sétálni, de a távolléte akkor is idegesített.

Rámeredtem a tűzhelyre, és megláttam a nagy leveses fazekat, tele burgonyával és sárgaréppával. Ezt Ázrielnek kellett beletennie. Ezek szerint nem álmodtam. Járt itt valaki. Nagyon enyhe émelygést éreztem. A fejem egyelőre nem volt kristálytisza, amilyen majd akkor lesz, ha teljesen elmúlik a betegség.

A lábamra néztem. Bőrtalpú, vastag gyapjúzokni volt rajta. Nyilván Ázriel adta rám. Az ajtóhoz mentem. Meg kellett találnom, ki kellett derítenem, hol van. Hirtelen félni kezdtem, hogy elment. Rettegtem.

Számtalan okból fogott el a rettegés, de nem ismertem ezeket az okokat.

Csizmát húztam, fölvettem nagykabátomat, a tűz mázsás, otromba jószágot, amelyet úgy szabtak, hogy a legvastagabb pulóver is elférjen alatta, majd kinyitottam az ajtót.

A haldokló nap még mindig fénylett a hegyek távoli haván, egyébként eltűnt az égről a fény, és egyre jobban elmosódott a szürke, fehér, fémes világ.

Sehol sem láttam. A levegő mozdulatlan volt és annyira elviselhető, mint a legkomiszabb télben, amikor egy időre eláll a szél. Fölöttem jégcsapok lógtak az ereszről. A frissnek és nem túl mélynek látszó hóban nem voltak nyomok.

– Ázriel! – kiáltottam. Miért voltam olyan kétségbeesett? Féltettem? Tudom, hogy igen. Féltettem őt, magamat, egészségemet, ép eszemet, életem biztonságát és békéjét...

Becsuktam az ajtót, és kísé távolabb mentem a háztól. Arcom és kezem kezdett fájni a hidegtől. Tudtam, hogy ostobaságot művelek. Vissza fogok esni a lázba. Nem maradhatok itt.

Többször kiáltottam a nevét, de nem hallottam semmit. Gyönyörű havas tájra borult a szürkület. A fenyők fenségesen viselték a havat. Kezdek kikönyökölni a csillagok. A nap lement, félhomály volt.

Valamivel távolabb észrevettem az autót. Többé-kevésbé egész idő alatt azt néztem, de nem vettem észre, mert belepte a hó. Támadt egy gondolatom. Zsibbadó lábakkal siettem a dzsiphez, és kinyitottam a hátulját.

Volt ott egy ócska televízió, az a hordozható fajta, amelyet halászoknak gyártanak a hajókra. Apró képernyője volt, hosszúkás alakjával, beépített fogantyújával inkább emlékeztetett egy óriási elemlámpára. Szárazelemmel működött. Évek óta nem használtam. Kivettem, bezártam a terepjárót, és visszafutottam a házba.

Alig csuktam be az ajtót, máris úgy éreztem magam, mint egy áruló. Mintha kémkedni akarnék arra a világra, amelyről Ázriel mesélt – Belkin világára, a Lélek Templomából szított erőszak és terrorizmus ocsmány világára.

Tudtam, hogy nem lenne szabad ezt tennem. Bár talán nem is működik a tévé. A tűz mellé telepedtem, lehúztam csizmámat, melengtettem kezemet-lábamat. Milyen ostoba vagyok, gondoltam, bár még csak nem is dideregtem. Majd odamentem az elemek magas tornyához, feltöltöttem a fogantyújánál lógatott, kis televíziót, és visszahoztam a tűzhöz, hogy leülhessek.

Kihúztam az antennát, elforgattam a tárcsát. Sose használtam még itt. Egy örökkévalóság óta ücsörgött az autóban. Ha eszembe jut indulás előtt, bizonyosan nem hozom fel.

Egyszer használtam egy hajón, öt éve, mikor horgászni mentem a nyáron. Akkor is működött, most is. Fekete-fehér villámok szaladtak a képernyőn, majd végül egy „híradós hang” nagyon pattogósan, a hírügynökségek fölényével összefoglalta a legfrissebb eseményeket.

Hangot adtam rá. A kép táncolt, ugrált, futott, de a hang tisztán hallatszott. Újabb rettenetes fejlemény a balkáni háborúban. Szarajevóban rakéták csapódtak egy kórházba, emberek haltak meg. Japánban a szektavezetőt letartóztatták előre megfontolt szándékkal elkövetett emberölésért. Gyilkosság történt egy közeli városban. És így tovább, gyors, eleven mondatokba csomagolva a tényeket. A kép megállt. Egy bemondónőt láttam, kissé elmosódottan, de most már jobban odafigyelhettem a hangjára.

– ...ért véget a horror a Lélek Templomában. A bolíviai templom valamennyi tagja meghalt, inkább magukra gyújtották a házat, mintsem megadják magukat az Interpol ügynökeinek. New Yorkban folytatódik Gregory Belkin követőinek letartóztatása.

Izgatottan fölkaptam a kis tévét, és közelebb tartottam a szememhez. Összemosódó képekben láttam a letartóztatottakat, kéz- és lábbilincsből.

– ...New Yorkban annyi mérges gázt, amely elegendő lett volna az egész város lakosságának kiirtására. Időközben az iráni hatóságok közölték az Egyesült Nemzetekkel, hogy őrizetbe vették Belkin Templomának valamennyi tagját, habár hivatalos személyek közlése szerint huzamosabb időt vesz igénybe, amíg Belkin terroristáit kiadják az Egyesült Államoknak. Kairóban megerősítették, hogy Belkin követői megadták magukat a hatóságoknak. A birtokukban levő vegyi anyagokat lefoglalták.

Újabb képek, arcok, emberek, lövöldözés, tűz, rettenetes tűz, amely parányi fekete-fehér villogással töpörödött a kezem között. Majd a bemondónő boldog arca, és hangnembváltás, mintha a kamerán keresztül egyenesen az én szemembe nézne.

– Ki volt Gregory Belkin? Valóban ikrek voltak Nathan és Gregory, ahogyan a szektavezető mogulhoz legközelebb álló személyek gyanítják? Két holttest maradt, az egyik a zsidó temetőben, a másik a manhattani hullaházban. És bár a Belkin nagyapja által alapított brooklyni hászid közösség továbbra sem hajlandó nyilatkozni a hatóságoknak, a törvényszéki orvos szakértők tovább nyomoznak a két ember után.

A nő arca eltűnt, és megjelent Ázriel. Az ő képe volt, elnagyolt, távoli, de félreismerhetetlen.

– Eközben továbbra is szabadlábban van a Rachel Belkin meggyilkolásával gyanúsított férfi, aki valószínűleg kulcsszerepet játszhat az összeesküvésben.

Majd állóképek sorozata következett, amelyeket nyilvánvalóan ipari kamerák felvételeiből gyűjtöttek össze: Ázriel szakáll és bajusz nélkül, amint átmegy egy épület előcsarnokán; Ázriel a tömegben, ahogy sír Esther Belkin mellett. Ázriel közeliben, szakáll és bajusz nélkül, egyenesen előre bámulva, miközben benyit egy ajtón. Füzérben jöttek a szinte használhatatlanságig elmosódott képek, bizonyára más ipari kamerák felvételei, az egyiken a borotvált állú Ázriel magával Rachel Belkinnel, Esther anyjával, Gregory feleségével, a riporter legalábbis ezt mondta. Rachelből csak egy vékony testet, a hihetetlenül magas sarkú cipőt és a zilált haját lehetett látni, de a férfi Ázriel volt, semmi kétség.

Le voltam nyűgözve.

Hirtelen feltűnt egy kopasz washingtoni tisztviselő, aki ugyancsak szenvedni látszott a dermesztő időtől, hogy közölje megnyugtatónkra:

– Egyáltalán semmi okunk félni a Templomtól és világrengető terveitől! A rendőrség minden egyes filiálét megostromolt, és a szektatagok vagy magukra gyújtották a helyiséget az ostrom alatt, vagy az utolsó emberig letartóztatták őket. Ami a titokzatos férfit illeti, őt senki sem látta Rachel Belkin halálának éjszakája óta; nagyon valószínű, hogy a New York-i templomban pusztult el, több száz hívővel együtt, abban a tűzben, amely teljes huszonnégy órán át dühöngött, mielőtt megfékezhetnék volna a lángokat.

Egy másik férfi – még parancsolóbb és talán még mérgesebb – ragadta magához a mikrofont. – A Templomot semlegesítették; a Templomot leállították; jelen pillanatban is folyik a pénzügyi szálak felgöngyölítése. Párizs, London és New York pénzügyi köreiben több letartóztatásra került sor.

Statikus recsegés hallatszott, fehér fények villogtak az apró képernyőn. Megráztam a kicsi készüléket. Ismét megszólalt a hang, de már áttért egy dél-amerikai terrorista bombamerényletre, drogbárókra, a Japán elleni kereskedelmi szankciókra. Letettem a kis tévét, kikapcsoltam. Talán keresnem kellett volna másik csatornát, de elegendő volt.

Köhögtem kettőt – meghökkentően mélyről szakadt fel a köhögés, és meghökkentően fájt –, aztán emlékezni próbáltam: Rachel Belkin. Rachel Belkin meggyilkolása. Mindössze napokkal Esther Belkin után történt. Rachel Belkin Miamiban. Meggyilkolták.

Ikrek. Eszembe jutott a kép, amelyet Ázriel mutatott: a szakállas, pajeszos hászid a selyem kalapban.

Agyamban valamely óriás kartotékrendszer kiugrasztotta a kártyát, hogy Rachel Belkin Gregorynak volt a nagyvilági felesége, aki tüntetően bírálta a Templomot. Nevéről, kilétéről, létezéséről egyetlenegyszer vettem tudomást, Esther temetésének töredékes képében. A kamerák a fekete autóig követték az asszonyt, ordító hangok követeltek tőle nyilatkozatot. Belkin ellenségei ölték volna meg a lányt? Közel-keleti terrorista özszeesküvés volt?

Hullámként tört rám a szédülés, és azzal fenyegetett, hogy csak rosszabb lesz. Letettem a televíziót, és visszatértem az ágyhoz. Lefeküdtem. Fáradt voltam, szomjaztam. Betakaróztam, majd feltámaszkodtam annyira, hogy ihassak. Ittam, ittam, ittam, aztán visszafeküdtem és gondolkodtam.

Nem a készülék és a rejtélyes jelentések tűntek valóságosnak.

Ez a szoba és a lángok tánca tűnt valóságosnak, meg az, hogy Ázriel itt volt. És valóságosnak tűnt a zubogó folyadékkal töltött katlan, és a kimondhatatlan, elképzelhetetlen gondolat, hogy valakit belelökjenek egy ilyen katlanba. Bele a fortyogó lébe. Behunytam a szemem.

Aztán hallottam, amint ismét azt énekl:

A Babilonnak folyóvize mellett ott ülünk vala, és sírunk vala; mikor megemlékeznénk a Sionról.

Hallottam, hogy én énekelem.

– Gyere vissza, Ázriel, gyere vissza! Meséld el, mi történt még! – mondtam, aztán elaludtam.

Ajtónyílás ébresztett. Odakint teljesen besötétedett, idebent csodás meleg volt. Minden fázás kiment a csontjaimból.

Egy alak állt a tűzhely mellett, és a lángokat nézte. Halk kiáltás szakadt fel belőlem, mielőtt fegyelmezhettem volna magamat, ami nem éppen férfias vagy bátor viselkedés.

Ám az alakból gőz vagy pára csapott fel, és olyan volt, mint Gregory Belkin, legalábbis a haja és a feje, aztán visszaváltozott Ázriel fürtjeinek sűrű erdejévé, Ázriel összemorcolt szemöldökévé. Újabb próbálkozás. Penetráns bűz töltötte be a szobát, olyan orrfacsaró, mint a hullaházé. Aztán eloszlott.

Az önmagává visszaváltozott Ázriel állt ott, háttal nekem. Kitérte karjait és mondott valamit, valószínűleg sumérul, bár ezt nem tudom. Hívott valamit, és az a valami édes illat volt.

Pislogtam. Rózsaszirmokat láttam a levegőben. Éreztem, ahogy az arcomra hullanak. A hullaházi bűz eltűnt.

A tűznél Ázriel ismét kitárta karjait, és változott; Gregory Belkin halvány mása tűnt fel, villant egyet, és beleolvadt az eredeti alakba. Ázriel sóhajtva leengedte karjait.

Kimásztam az ágyból és a magnóhoz mentem.

– Bekapcsolhatom? – kérdeztem.

Fölnéztem, és láttam a lángok fényében, hogy kétrészes kék bársonyruhát visel, amelynek a gallérjára, a kezélőjére és a nadrág szárára valamilyen régi mintát hímeztek arannyal. Széles kék öve is arannyal volt kivarrra, és az arca kissé idősebbnek látszott, mint korábban.

Felálltam és odamentem a közelébe, olyan udvariasan, ahogy csak tudtam. Mi is változott? Nos, a bőre kissé sötétebb lett, mint olyan emberé, aki napfényes égövön él, a szeme határozottan részletesebb lett, a szemhéj vonala megpuhult, már nem volt olyan tökéletes, de ettől talán még szebb lett. Még a pórusait is láttam, és a haja tövén a sötét, finom pihéket.

– Mit látsz? – kérdezte.

Leültem a magnetofon mellé. – Minden egy kicsivel sötétebb és aprólékosabban részletezett – válaszoltam.

Bólintott. – Már nem tudom tetszésem szerint felölteni Gregory Belkin alakját. Másokra se tudok huzamosabb ideig hasonlítani. Nem vagyok annyira tudós ember, hogy megértem. Egy napon majd megértik. A részecskékhez és a rezgéshez lehet köze. Ilyen köznapi dolgokhoz.

Majd megörültem a kíváncsiságtól.

– Nem próbáltál más alakot ölteni, olyasvalakiét, akit egy kicsit jobban kedvelsz Gregory Belkinnél?

A fejét rázta. – Rúttá tudnám tenni magamat, ha ijesztgetni akarnálak, de nem akarok rút lenni. Senkit sem akarok ijesztgetni. Elhagyott a gyűlölet, és azt hiszem, egy kis erőt is magával vitt. Tudok fortélyokat. Ezt nézd!

Megfogta a nyakát, majd lassan végighúzta tenyerét ruhája hímezett mellrészén. Antik pénzekre emlékeztető, cizellált aranykorongokból fűzött nyaklánc maradt a keze nyomán. Az egész ház recsegett-ropogott. A láng egy pillanatra megnyúlt.

Megemelte a nyakláncot, hogy mutassa, mennyire tömör és súlyos, majd visszajejtette.

– Félsz az állatoktól? – kérdezte. – Utálsz állatbőrt viselni? Nem látok semmiféle szőrmét, meleg prémet, például medvebőrt.

– Dehogy félek – feleltem. – Nem is utálkozom.

Hirtelen forróbb lett a szoba levegője, a tűz ismét ropogott, mintha szítanák. Selyemmel bélelt, nagy, sötét medvebőr takaró ölelt körül. Belefűrtam ujjaimat a prémbé. Hosszúszálú, fenséges gerezna volt, az orosz erdőkre kellett gondolnom tőle, és az orosz regények alakjaira, akik mindig prémekbe öltöznek. Zsidókra gondoltam, akik prémes kalapot viseltek Oroszországban, vagy talán még ma is azt viselik.

Felültem, és kényelmesebben eligazgattam magamon a takarót.

– Hát ez csodálatos! – mondtam. Reszkettem. Annyi gondolat tolongott az agyamban, hogy azt se tudjam, melyiket vegyem előre.

Ázriel mélyet sóhajtott, és teátrális mozdulattal belerogyott a székébe.

– Ez kimerített – mondtam. – A változások, a trükkök.

– Igen, némileg. De a beszédhez nem vagyok kimerült, Jonathan. Ennyit tehetek, nem többet... de akkor... ki tudja? Mit művel velem az Isten?

Tudod, csak arra gondoltam, hogy ezúttal, ha megfeleltem ezen a próbán, le fog ereszkedni a hágcsó... vagy jön a mély álom. Azt gondoltam... sok mindenre gondoltam.

És azt akartam, hogy vége legyen.

Egy kicsit hallgatott. – Megtanultam valamit – mondta. – Az utóbbi két napban megtanultam, hogy a mesélés nem az, aminek hittem.

– Magyarázd meg.

– Azt hittem, hogy ha elmondom a fortyogó üstöt, az kiűzi belőlem a fájdalmat. Nem űzte. Képtelen vagyok gyűlölni, haragudni. Reménytelenséget érzek.

Megint hallgatott.

– Meséld el végig a történetet. Amiben te hiszel. Azért jöttél, hogy mindent elmesélj.

– Hát, mondjuk úgy, hogy be fogom fejezni, mert... mert valakinek tudnia kell. Valakinek meg kell örökítenie. És már udvariasságból is el kell mondanom, mert te könyörületes vagy, figyelsz rám, és szerintem tudni is akarsz.

– Azt akarom. Bár meg kell mondanom, nagyon nehéz volt elképzelnem ekkora kegyetlenséget. Hogy a tulajdon apád vessen oda ennek a sorsnak! És ilyen fondorlatos halált! Még mindig megbocsátasz apádnak?

– Most nem – válaszolta. – Erről beszéltem, hogy az elbeszélésből nem lett megbocsátás. Közel hozta hozzám apámat, hogy lássam, miközben mesélek.

– Abban igazat mondott, hogy nem volt olyan erős, mint te.

Csend lett közöttünk. Rachel Belkinre gondoltam, Rachel Belkin meggyilkolására, de nem szóltam.

– Jó volt járni a hóban? – kérdeztem.

Meghökkenően fordult felém, majd elmosolyodott. Nagyon fénylő, nagyon kedves mosoly volt.

– Igen, jó, te viszont nem etted meg a vacsorát, pedig megmelegítettem. Ne, maradj csak ott, mindjárt hozom, meg egy ezüst kanalat is.

Bekanalaztam egy tál hamisgulyást. Ázriel keresztbe font karokkal figyelt.

Eltoltam magamtól az üres tányért. Ázriel elvitte a kanállal együtt. Hallottam a vízcsobogást, ahogy mosogat. Majd tiszta vizet hozott egy tálkában, és mellé törülközőt, mintha egy másik országban lennének. Nem volt szükségem rá, de azért leöblítettem ujjaimat, megtörülgettem a számat, ő pedig elvitte a tálat és a törölt.

Most vette észre a hajóra való, fogantyús kis tévét az apró képernyőjével. Nyilván túlságosan közel hagytam a tűzhöz. Váratlan szégyenkezés fogott el, mintha távollétében kémkedtem volna a világára, mintha ellenőrizni akarnám a szavait.

Sokáig nézte a készüléket, aztán elfordította a tekintetét.

– Működik? Beszélt hozzád? – kérdezte kedvetlenül.

– Valamilyen közeli városból sugároz híreket a helyi csatornán. Belkin templomait végigrazziázták, az embereket letartóztatták, a publikumot nyugtatgatják.

Sokáig hallgatott, mielőtt megszólalt volna.

– Nos, igen, vannak talán még más helyek, amelyeket eddig nem fedeztek föl, de ott is halott már mindenki. Ha ilyen fegyveröves emberekkel találkozol, akik esküvel fogadták, hogy az országgal együtt magukat is megölik, akkor jobb... ott helyben kiirtani őket.

– Mutatták az arcodat – mondtam. – Simára borotválva.

Nevetett.

– Vagyis sose találunk meg ennyi szőr között!

– Főleg akkor nem, ha megkurtítod, bár az elég baj lenne.

– Nincs szükségem rá – mondta. – Még mindig képes vagyok a legfontosabb dologra.

– Azaz?

– El tudok tűnni.

– Á! Örömmel hallom. Tudod, hogy keresnek? Rachel Belkin meggyilkolásáról mondtak valamit. Nem nagyon ismerem ezt a nevet.

Nem látszott rajta se meglepetés, sem sértődés, sem felindulás.

– Esther anyja volt. Nem akart meghalni Gregory házában. De elmondom neked a legkülönösebbet. Gregory csakugyan megszakadó szívvel nézte a felesége holttestét. Szerintem tényleg szerette. Mindig elfelejtjük, hogy ilyen emberek is tudnak szeretni.

– Azt akarod elmondani... hogy csakugyan megölted-e? Vagy ilyet ne kérdezzek inkább?

– Nem öltem meg – felelte egyszerűen. – Tudják. Ott voltak. Idő előtt történt. Különben miért bajlódna azzal, hogy keresnek?

– Az összeesküvés, a bankok, a cselszövés és a Templom hosszú csápjai miatt van az egész. Titokzatos ember vagy.

– Ó igen, és mint mondtam, olyan ember is, aki szükség esetén el tud tűnni.

– Vissza a csontokba? – kérdeztem.

– Ó, a csontok, az arany csontok!

– Elmeséled?

– Azon töröm a fejem, hogyan csináljam. Még egy kicsivel többet el kell mondanom, mielőtt rátérnék Esther Belkin halálára. Voltak Mesterek, akiket szerettem. Ezt egy kicsit részletesebben ki kell fejtenem.

– Nem mesélsz mindegyikről?

– Túl sokan voltak – felelte –, köztük olyanok, akikre nem érdemes emlékezni, és olyanok, akikre egyáltalán nem emlékszem. Kettőt akarok bemutatni. Az első és az utolsó Mestert, akinek engedelmeskedtem. Azóta nem hódoltam senkinek. Lemészároltam, aki hívott, nemcsak a férfit vagy az asszonyt, de azt is, aki szemtanúja volt a hívásnak. Éveken át csináltam ezt. Idővel héber, német és lengyel nyelvű figyelmeztetés került a csontokra, és attól kezdve senki sem merte kockáztatni, hogy megidézze a Csontok Szolgáját.

– Hanem erről a kettőről mesélni akarok – az első és az utolsó Mesterről, akiknek engedelmeskedtem. A többieket, akikre emlékszem, néhány szóban elintézhethetjük.

– Derűsebbnek, pihentebbnek látszol – jegyeztem meg.

– Úgy-e? – Fölnevetet. – Hogyhogy? Hát persze, aludtam, és erős vagyok, nagyon erős, ahhoz kétség nem fér. Maga a mesélés is hozzájárul, hogy testet ölthessek.

Sóhajtott.

– Nem tudok olyan életet a halálban, amely ment lenne a fájdalomtól – mondta. – Bár, gondolom, ezt érdemlem, amiért hatalmas démon vagyok. Az utolsó Mester, akit szolgáltam, egy zsidó volt Strassburg városából, ahol porrá égették az összes zsidót, mert őket hibáztatták a fekete halálért.

– Ahá – mondtam. – A XIV. században lehetett.

– A mostani időszámítás szerinti 1349-es évben – igazított ki mosolyogva. – Utáneztem. Akkor Európa-szerte öldökölték a zsidókat, mert őket tették felelőssé a fekete halálért.

– Tudom. És azóta is volt tömegmészárlás elég.

– Tudod, mit mondott Gregory? A mi szeretett Gregory Belkinünk? Amikor azt képzelte, hogy ő a Mesterem, és segíteni fogok neki?

– Fogalmam sincs.

– Azt mondta, hogy ha Európán végig nem vonul a fekete halál, akkor Európa ma sivatag lenne. Azt mondta, hogy a lakosság eszeveszetten szaporodott; a fákat olyan ütemben irtották, hogy addigra a régi Európa összes erdei eltűnőben voltak. A mostani európai erdők nem régiek a XIV. századnál.

– Igaz – mondtam. – Tehát ezzel igazolta a gyilkolást?

– Ó, ez csak az egyik volt a sok közül. Komolyan mondom, Gregory rendkívüli ember volt, mert becsületes volt.

– Nem eszelős, aki megalapította a világegyházat, és teletömte terroristákkal?

– Nem – csóválta a fejét Ázriel – csak könyörtelen és becsületes. Azt mondta egyszer, hogy egyetlen ember létezett, aki csakugyan megváltoztatta a világtörténelmet. Azt vártam, Krisztust fogja mondani, vagy Perzsiái Küroszt. Esetleg Mohamedet. De nem. Nagy Sándor volt az az ember, aki megváltoztatta az egész világot. Gregory példaképe. Gregory teljesen épelméjű volt. Egy gigászi gordiuszi csomót akart kettévágni. Majdnem sikerült neki. Majdnem...

– Mivel állítottad meg? Hogyan történt?

– A saját végzetes fogyatékosága állította meg – válaszolta Ázriel. – Ismered azt az óperzsa legendát, amely szerint a rosszat nem a bűn, nem is az Isten, hanem egy tévedés szabadította rá a világra? Egy hiba a szertatásban?

– Hallottam róla. Nagyon ősi mítoszokra, zoroasztriánus töredékekre célzol.

– Igen – felelte –, olyan mítoszokra, amelyeket a médektől vettek át a perzsák, majd tovább adták a zsidóknak. Nem engedetlenség. Téves ítélet. Majdnem mint a Teremtésben, nem gondolod? Éva tévesen ítél. Megsért egy rituális előírást. Ez azért mégse azonos a bűnnel, nem gondolod?

– Nem tudom. Ha tudnám, boldogabb ember lennék.

Fölnevetett.

– Gregoryt az győzte le, hogy nem volt hibátlan az ítélőképessége – mondta.

– Hogyhogy?

– Arra számított, hogy ugyanolyan hiú vagyok, mint ő. Vagy talán csak félreismerte a hatalmamot, a hajlandóságomat a beavatkozásra... Nem, úgy gondolta, hogy lehenget az elképzeléseivel, amelyeket ellenállhatatlannak tartott. Tévesen ítél. Ha nem mesél el dolgokat, kulcsfontosságú dolgokat, mindig a kellő pillanatban, akkor talán még én sem akadályozhatom meg a tervét. De neki el kellett mondania, dicsekednie kellett, arra volt szüksége, hogy elismerjem és szeressem... hogy még én is szeressem.

– Tudta, hogy ki vagy? Csontok Szolgája? Szellem?

– Ó, igen, köztünk egy pillanatig sem volt kétséges a hitelesség, ahogy most mondanák. De erre majd később térek rá.

Hátradőlt. Ellenőriztem a magnetofonokat. Eltávolítottam a kis kazettákat, újakat tettem a helyükbe, majd fölcímkeztem őket, hogy el ne tévesszem, aztán visszatettem a két gépet a kandallóra.

Őszinte érdeklődéssel, nyájasan figyelt.

Mégis mintha vonakodott volna elkezdni, vagy talán nehéznek találta, holott vágyott rá.

– Szavának állt Perzsiai Kürosz? – kérdeztem. Egyfolytában ezen törtem a fejem, amióta szünetet tartottunk. – Csakugyan elküldött Milétoszba? Nehezen tudom elképzelni, hogy Perzsiai Kürosz megtartsa a szavát...

– Nehéznek? – Rám nézett, mosolygott. – Pedig, mint tudod, azt állta, amit Izraelnek ígért. A zsidóknak megengedték, hogy elhagyják Babilont, így hát hazatértek, ismét királysággá tették Judeát, és felépítették Salamon templomát. A történelemből tudhatod. Kürosz teljesítette, amit a meghódított népeknek ígért, főleg amit a zsidóknak. Jusszon eszedbe, Kürosz vallása nem különbözött olyan rettentően a miénktől. Lényegében, hogy is mondjam, etikai vallás volt, nem gondolod?

– Igen, és azt is tudom, hogy a perzsa uralom alatt Jeruzsálem virágzott.

– Igen, sok száz éven át, egészen a római korig, amíg ki nem tört a felkelés, majd jött Maszadánál a végső vereség. Azért említjük ezeket a dolgokat, hogy emlékezzünk. Akkoriban fogalmam sem volt, mi jön. De már akkor tudtam, hogy Kürosz ura lesz a szavának, és el fog küldeni Milétoszba. Megbíztam benne az első pillanattól fogva. Nem volt hazug. Nos, legalábbis nem annyira, mint a legtöbb ember.

– De ha voltak saját bölcsei – kezdtem –, miért engedett volna ki ekkora hatalmat... úgy értem, ilyen hatalmas lényt, mint te... miért engedett volna ki a markából?

– Azt se tudta, hogy szabaduljon tőlem! – mondta Ázriel. – De komolyan! A bölcsei szintűgy. Nem engedett ki a markából, inkább még ő küldött Zurvanhoz, a leghatalmasabb mágushoz, akit ismert. Zurvan pedig hűséges volt Küroszhoz. Gazdag ember volt és Milétoszban lakott, Milétosz pedig úgy hódolt be Kürosznak és a perzsáknak, mint Babilon: egyetlen csetepaté nélkül. Később persze ezeknek az ión városoknak a görögjei fellázadnak a perzsák ellen. De akkor, amikor én ott álltam öklelő pillantással, és könyörögtem a nagy királynak, hogy küldjön el egy hatalmas mágushoz, Milétosz még viruló görög város volt, perzsa fennhatóság alatt.

Figyelmesen nézett rám. Kérdésre nyitottam a szám, de elhallgattatott.

– Kimentél a hidegre, pedig nem kellett volna. Most már megmelegedtél, és a láz is csak egy kicsit ment följebb. Hideg vízre van szükséged. Hozom is. Iszol, aztán folytatjuk.

Fölállt, az ajtóhoz ment, és behozott egy palackot. Látszott, hogy nagyon hideg, és csakugyan szomjas voltam.

Odanéztem, és láttam, hogy ezüst kehelybe tölti a vizet. Nem ókori ezüstkehelybe, inkább újnak, sőt talán gépi készítésűnek látszott, de attól még szép volt, és körös-körül harmatos lett a hidegtől. Olyan volt, mint a Grál, vagy egy serleg, vagy akármi, amiből egy babiloni – vagy talán Salamon – inna.

Ugyanilyen kehely állt a székkal szemben.

– Hogy csináltad a kelyheket? – kérdeztem.

– Ugyanúgy, ahogy a ruháimat. Összehívom a szükséges részecskéket, hogy jöjjenek feltűnés és zavarkeltés nélkül. Nem túlzottan értek a kelyhek tervezéséhez. Ha apám tervezte volna, mesés lenne. Annyit mondtam a részecskéknak, hogy alkossanak díszes kelyhet, a kor ízlése szerint... Ennél több szó és több energia kell hozzá, de ez a lényeg.

Bólintottam. Hálás voltam a magyarázatért.

Kiittam a vizet. Újratöltötte a kelyhet. Ittam. A kehely tömör volt. Valódi ezüst. Szemügyre vettem. Sima talpa volt, szokványos bacchanáliát ábrázolt, a perem köré szőlőfürtöket cizelláltak. Ezzel együtt nagyon szép volt.

Gyöngéden tartogattam a két kezemben, csodáltam hosszúkás formáját, a szőlőgerezdek mély vésetét, amikor egyszer csak halk hangot hallatott, és cseppnyi szellő csapta meg az orromat. Akkor láttam, hogy az én nevem van felírva a kehelyre. Héberül. Jonatán ben Izsák. Pici, hibátlan héber betűkkel futott körbe a peremen.

Ázrielre néztem. Csukott szemmel dőlt hátra a széken. Mély lélegzetet vett.

– Az emlék minden – szólt halkán. – Addig nem bírunk együtt élni Isten tökéletlenségének gondolatával, amíg tudjuk, hogy emlékezik... mindenre emlékezik...

– Úgy érted, mindent tud. Azt akarjuk, hogy felejtse el a kihágásainkat.

– Azt hiszem.

Ismét töltött magának a vízből a kupájába, amely névtelen volt, de szakasztott olyan, mint az enyém, és kiitta. Ismét pihent, lebegett, bámulta a tüzet, mellkasa zihált.

Azon tűnődtem, milyen lenne egy olyan világban élni, ahol mindenki ilyen?

Milyen lehetett az Észagila? Aranyban úszó, fontosságuk tudatától fénylő, szakállas férfiak, hosszú köntösben.

– Tudod-e – kérdezte mosolyogva –, hogy az óperzsák úgy hitték, hogy... az utolsó feltámadást megelőző évezredben az emberek fokozatosan elfordulnak a hús és a tej, de még a növények fogyasztásától is, és kizárólag vízen fognak élni, Tiszta vízen.

– És aztán jön a feltámadás?

– Igen, a csontok világa feltámad... a csontok völgye életre kel. – Mosolygott. – Így gondolom néha, mikor azzal akarom vigasztalni magamat, hogy a magamfajta hatalmas angyalok vagy hatalmas démonok... tehát mi csupán utolsó állomásai vagyunk az emberi fejlődésnek... annak, mikor az emberek már csak vízen élnek. Tehát... nem vagyunk ördögiek, mindössze nagyon fejlettek.

Elmosolyodtam. – Olyanok is vannak, akik azt hiszik, hogy anyagi testünk csupán egy biológiai fokozat, a szellemek alkotják a másikat. Kizárólag részecskék és atomok dolga az egész, ahogyan mondtad.

– Te odafigyelsz ezekre az emberekre?

– Magától értetődik. Nem félek a haláltól. Reménykedem, hogy fényem visszaolvad Isten világosságába, bár az is lehet, hogy nem. De odafigyelek, nagyon odafigyelek arra, amit mások hisznek. Nem közönyös a mi korunk, még ha annak látszik is.

– Igen, egyetértek veled – mondta Ázriel. – Józan, gyakorlatias kor ez, amelyben a tisztesség a legfőbb erény – tudod, tisztességes ruha, tisztességes lakás, tisztességes étel...

– Igen – feleltem.

– Ugyanakkor a gondolkodás pazarló dúskálásának kora is. Talán az egyetlen kor, mikor a gondolkodásért nem jár büntetés, amikor mindenki azt prédikál, amit akar, mégsem hurcolják el láncra verve. Nincs az emberi szívekben inkvizíció.

– De van, minden szekta minden fundamentalistájának szívében él az inkvizíció, de a világ nagyobb részében nincs hatalmuk, hogy elhurcoltathassák a prófétát vagy a káromlót. Ez tűnt föl neked.

– Igen – felelte.

Hallgattunk.

Ázriel kiegyenesedett. Láthatólag felfrissült, és hajlandó volt folytatni elbeszélését. Kissé felém fordult, bal kezével fogva a szék karfáját. A kék bársonyon valószínűleg történelmileg szentesített mintában írta le hurkait és köreit az arany. Talán még neve is van ennek a mintának. Vastag aranyfonal volt, hunyorgott a lángok fényében.

Ázriel a magnetofonokra pillantott. Kézmozdulattal jeleztem, hogy csupa fül vagyunk, én is, a magnók is.

– Kürosz szavának állt – kezdte egy vállrándítással. – Mindenkinek megadta, amit ígért. Apám családjának, a babiloni hébereknek. Azok a héberek, akik akartak, mellesleg megjegyzem nem mind akartak, de akik akartak, visszatértek Sionba és újjáépítették a templomot, és a perzsák sose kegyetlenkedtek Palesztinával. Csak évszázadokkal később kezdődtek a bajok a rómaiakkal, mint mondtam volt. Azt is tudod, hogy sok-sok zsidó maradt Babilonban, ott tanultak, ott írták a Talmudot, és Babilon nagyon tudós hely volt, egészen addig a rettenetes napig egy későbbi században, amikor felgyújtották és elpusztították. Ám ez jóval később történt. Először a két Mesterről akarok mesélni, akik megtanítottak minden hasznosra.

Bólintottam. Ázriel hallgatott, én pedig nem törtem meg a csendet.

A tüzet néztem, és egy percre megszedültem, mintha életem, szívem, lélegzésem üteme, magának a világnak az üteme fokozatosan lelassult volna. A tüzet olyan hasábokból rakták, amelyet nem én hoztam ide. A tölgyön kívül cédrus és másfajta fák is égtek benne. Illatozott, ropogott; én pedig ismét azt gondoltam, hogy talán meghaltam, és már csak lélek vagyok. Éreztem a tömjén szagát, és mérhetetlen boldogság töltött el. Tudtam, hogy beteg vagyok. Fájt a mellem és a torkom, ám ez nem számított a boldogság mellett. És ha tényleg meghaltam?

– Élsz – mondta Ázriel halkan, higgadtan. – Áldjon és tartson meg téged az Úr Isten.

Fürkészőn nézett rám, de nem szólt többet.

– Mi az, Ázriel? – kérdeztem.

– Csak az, hogy kedves vagy nekem – válaszolta. – Bocsáss meg. Ismertem a könyveidet, szerettem is őket, de nem tudtam ...hogyan téged is kedvelni foglak. Most már sejtem, mi vár rám... Látok valamit abból, amit Isten készített számomra, de ezzel most ne foglalkozzunk. A múltból beszélünk, nem Istenről és a jövőről...

Szopj az ujjadból egy költeményt.
Úgy mondd el,
hogyma szirmai kifehéredjenek,
Mint bokályban az agy.
Viasz dió, gondolatot izzadó.
Tedd szinte léhasáig
jól értesült költeménnyé,
Csorogjon belőle a tudás,
Mint megszárt kéregből a cukros lé.
Mázasd meg vele
A ringyócska molekulát
Cuppantson bele a magba.
Fejd, amíg ki nem facsarod belőle
Az embriót. Csináljon
Kerek gyömbérszín gyereket
Kutyák nyüssítsenek, amerre jár,
Engedd ki a palackból,
Hágasd vele hullánkat, káoszunkat,
Legyen éhes, gonosz, és a Halál ellensége.
Vesd papírra, olvasd. Sőhaja legyen
Szike, fullánkjáért skorpiók nevezzék istennek.
Most csináld, mielőtt feldobnád a talpad,
Szopjad, verjed, ejakuláld,
Hogy hathatós és fitt legyen.
Legyen költeményebb, mint amennyit költemény kibír.

M

ost elkezdem a történetet két Mesteremről, és arról, amit tanítottak. Biztosíthatlak, hogy ez lesz legrövidebb része mesémnek. Türelmetlenül szeretnék már rátérni a jelenre. De azt akarom, hogy ezt is tudd és írd le, ha lennél olyan jószágos. Tehát...

Zurvan hatásosan mutatkozott be. Mint már mondtam, beleszálltam a csontokba. Sötétben voltam és aludtam. Volt bennem éber tudat, mindig is lesz, de ezt nem tudom szavakban kifejezni. Talán olyan vagyok álomban, mint az agyagtábla, amelyre történelmet írnak. Bár ez a kép túl anyagi és nehézkes.

Aludtam. Nem ismertem sem félelmet, sem kint. Bizonyosan nem éreztem úgy, hogy csapdában vagyok. aztán Zurvan szólított:

– Ázriel, Csontok Szolgája, jöjj hozzám láthatatlanul, csak páráként, szállj, milyen sebesen bírsz!
– Éreztem, hogy felszippantanak az égbe. Szálltam a hang felé, amely hívott, és most is láttam, akárcsak korábban, hogy a leget zsúfolásig töltik a szellemek, szellemek minden irányban, szellemek, akik között nagy elszántsággal vágtam át, igyekezve, hogy ne tegyek kárt bennük, bár borzasztóan féltem jajgatásuktól, és kétségbeesetten elszánt arcuktól.

Néhány szellem még meg is ragadott, és megpróbált visszatartani. Ám nekem parancsom volt, így leráztam őket csodaszzerű erővel, amelyen nem győztem nevetni.

Dél volt, mikor megláttam magam alatt Milétosz városát; a levegőben megritkultak a szellemek, ahogy közeledtem a földhöz, bár az is lehet, hogy azért nem láttam őket, mert más sebességgel haladtam a félszigeten elnyúló Milétosz felé. Az első ión vagy görög gyarmati város volt, amelyet láttam.

Gyönyörű volt és téres, tele csodaszép nyílt terekkel, oszlopsorokkal, mindazzal a tökélyel, amelyet már abban a korai szakaszában is birtokolt a görög művészet. Az agóra, a palaisztra, a templomok, az amfiteátrum... olyan volt az egész, mint a tenyér, ha nyílik, hogy elkapja a nyári szellőt!

Három oldalról mély tenger vette körül, amelyen görög, föníciai, egyiptomi kereskedőhajók úsztak, a kikötőben hemzsegték a kalmárok, hosszú sorokban álltak a leláncolt rabszolgák.

Minél mélyebbre ereszkedtem, annál jobban láthattam szépségét; ugyan már Babilonban megszoktam a szépséget, de ez akkor is látványosság volt fényes fehérségében, ez az isteni márvány város, amelyet nem torlaszoltak el a sivatagi szélviharok ellen. Olyan város volt, amelynek lakói egész nap a szabad ég alatt jártak-keltek, beszélgettek, üzleteltek, mert a hőség nem volt elviselhetetlen, és nem jött be a homok a sivatagból.

Rögtön Zurvan házába érkeztem, aki az asztalánál ült, kezében levéllel.

Perzsa volt, vagy inkább médet kellene mondanom? Fekete haját és szakállát alaposan megütötte már a dér, pedig még nem is volt túlságosan öreg. Föltekintett nagy kék szemével, azonnal tökéletesen érzékelve láthatatlan alakomat, és így szólt:

– Testesülj csak meg, tudod te, hogy kell azt! Csináld máris!

Pontosan a megfelelő taktikát alkalmazta, mert nagyon büszke voltam rá, hogy testet tudok hívni magamra. Tulajdonképpen csak azokat a szavakat ismertem, amelyeket a táblára véstek, mégis másodperceken belül megcsináltam magamnak a testet, és jól csináltam, Zurvan pedig hátradőlt, és nevetett a gyönyörűségétől. Gondolom, úgy nézhettem ki, mint most.

Máig emlékszem, mennyire elcsodálkoztam az udvar köré épült, szép görög házban, amelyben nyitva állt minden ajtó, és a falfestmények fodrozódó köntösű, nagy szemű, karcsú görög alakjai, amelyekről Egyiptomra kellett gondolnom, holott félreismerhetetlenül hellének voltak.

Zurvan leengedte maga alá húzott lábát, és fölállt. A lazább görög divat szerint öltözködött, amely többet mutat a testből, nincsenek szoros ujjai, mint a mi ruháinknak, és szandált viselt. Félelem nélkül tanulmányozott, úgy, ahogy apám nézett volna egy ezüstmíves remeket.

– Hol vannak a körmeid, szellem? – kérdezte. – Hol van arcodról a szőr? Hol a szempillád? Gyorsan! Ezentúl annyit kell csak mondanod: „Hozzátok el az összes részletet, amelyekre az adott pillanatban szükségem van”, egy szóval se többet! Alkoss egy képet, neked ennyi a dolgod. Ez az! Ez az!

Összezsapta a tenyerét.

– No, most már elég teljes vagy ahhoz, amit tenned kell. Ül le ide. Látni akarom, amint mozogsz, sétálsz, beszélsz, fölemeled a karodat. Ül már le!

Leültem. Görög szék volt, kecses, magas karfájú, támlátlan. Körülöttem másképp ragyogott a verőfény; kint magasabbra tornyosultak a felhők. Tisztább volt a levegő.

– Mert a tengerparton vagy – magyarázta Zurvan. – Érzed a levegőben a vizet, szellem? A víz mindig segítségére lesz. Ezért szeretik a kelekótya holt lelkek és a démonok a nyirkos helyeket, mert szükségük van a vízre, a hangjára, a szagára, a hűvösségére, hogy átítassa őket minden alakjukban.

Hosszú léptekkel járkált a szobában. Ültem nagy hetykén, tiszteletlenül, de Zurvant nem érdekelte.

A földig érő babiloni vagy perzsa köntös jobban illett volna öreg pipaszár lábához, de túl meleg volt.

Tekintetem elszakadt tőle, és a padló mozaikjain álmélkodott. Otthon se volt ritkaság a tarka, míves padló, ám ezen nem körmenet vonult merev rozetták között, hanem táncosok szökelltek, kövér szőlőgerezdek duzzadtak, még a széleket is kirakták mindenféle színes kővel. A hajlékony vonalak valósággal ujjongtak. A görög vázákra gondoltam, amelyek a kezem alá kerültek a piacon. Hogy szerettem kecses kidolgozásukat! Ugyanilyen kedvesek és elevenek voltak a falfestmények is, és viszontláthattam a szemvidítón ismétlődő, színes csíkokat.

Zurvan megtorpant a szoba közepén. – Szóval csodáljuk a szépséget? – Nem feleltem. Akkor ő azt mondta: – Beszélj, hallani akarom a hangodat.

– Mit kellene mondanom? – kérdeztem föl sem állva. – Mit akarok mondani? Vagy te mit akarsz mondatni velem? Az igazi gondolataimat, vagy valami szolgálalkú számárságot? Hogy a szolgálzellemed vagyok?

Elnémultam. Hirtelen elpárolgott minden önbizalmam. Rádöbrentem, hogy magam se tudom, miért mondok ilyeneket. Erőlködnöm kellett, hogy emlékezzek. Ehhez az emberhez küldtek. Ez az ember egy nagy varázsló. Ez az ember állítólag mestere annak, amit művel. Szolga vagyok. Ki tett szolgálvát?

– Ne engedd szertefoszlani magadat kicsinyes aggályokkal – figyelmeztetett a mágus. Jól és tisztán beszélsz, ezt akartam tudni, azonkívül gondolkozol, és rendkívül hatalmas vagy, talán a leghatalmasabb angyal, amellyel életemben találkoztam. Soha nem idéztem még föl semmit, amelynek ekkora ereje lett volna.

– Ki küldött? Király volt – mondtam –, ám elmém hirtelen elködösült, és kínszenvedés nem tudnom.

– Ez a szellemek csapdája, ez teszi őket gyengévé, ezzel sántítja le őket Isten, hogy sose legyen elég erejük, ne tehessenek túlzott kárt az emberekben és asszonyokban. Ám te tudod, ki küldött. Gondolkozz! Kényszerítsd ki magadból a választ! Most majd kezdesz emlékezni a dolgokra, kezdesz odafigyelni. Először is, engedd ki magadtól a dühöt. Semmi közöm azokhoz, akik bántottak és megöltek. Gyanúm szerint elég kontár módon csinálták, nálad gyöngébb szellem talán ki se bírja. De te győztél fölötte. Szóval ki küldött? Te kérted rá, hogy küldjön, emlékszel? Csak azt tette, amit kértél.

– Ó, igen, Kürosz király küldött Milétoszba, ahogy kértem – tisztult ki a tény, és még tisztább lett, amikor úgy próbáltam szabadulni a dühtől, mintha levegőt fújnék ki a tüdőmből. Még éreztem is a tüdömet. Éreztem, hogy lélegzem.

– Erre ne pazarold az időd – figyelmeztetett a mágus. – Emlékszel a kérdéseimre? A körmeidre? A szempilládra? Ezek látható részletek. Nincs szükséged belső szervekre. Szellemed kitölti tökéletes hüvelyét, amelyet senki sem tudna megkülönböztetni egy élő embertől. Ne pocsékolj az időt arra, hogy szívet, vért vagy tüdőt alkoss, csak hogy embernek érezhesd magad. Ez dőreség. Csak hébe-hóba lesz majd rá szükséged, hogy egy kis vért folyass testedből, és az semmi. De ne éhezz emberi alakodra. Jobb vagy így!

– Jobb-e? – kérdeztem a széken téhenkedve, egyik bokámat a másik térdemre pakolva. De a bölcs öreget nem hozta ki a sodrából a pökhendiségem. – Jó vagyok, vagy olyasmi vagyok, amelynek rosszat kell művelnie? A hatalom angyalát emlegetted. A király is ezt a kifejezést használta. De ő démont is mondott. Vagy másról van szó?

Zurván egykedvűen állt a szoba közepén, alig észrevehetően billegette magát, és keskenyre húzott szemmel figyelt.

– Gyanúm szerint az leszel, ami lenni akarsz – mondta –, bár mások talán megpróbálhatnak azzá tenni, amivé ők akarnak. Mennyi gyűlölet van benned, Ázriel, mennyi gyűlölet!

– Igazad van, gyűlölök. Fortyogó üstöt látok és rettegést érzek, majd gyűlöletet.

– Soha többé senki sem bánthat így. És emlékezz, kiemelkedtél az üstből. Érezted az égető aranyat?

Egész testemben összerázkódtam. Megeredtek a könnyeim. Még most se bírtam beszélni róla. Nem is akartam. – Egy pillanatra éreztem – mondtam –, egyetlenegy pillanatra, hogy tudjam, mit jelentene az üstben maradni, és meghalni kínok között. Éreztem... éreztem, amint áttör valami vastag, zsidbasztó páncélon, de ahol fáj... az a szemem volt.

– Aha. No, most már semmi baja a szemednek. Szükségem van a kánaáni táblára, amellyel létrehoztak. Szükségem van a csontokra.

– Hát nincsenek itt?

– Ördögöt vannak – felelte. – Egy tolvajbanda ellopta. Sivatagi útonállók. Rárontottak Kürosz küldöttségére, lekasabolták őket az aranyukért, és elszeleltek a ládával. Azt hiszik, színaranyból vannak a csontok. Csupán egyetlen perzsának sikerült elvergődnie egy közeli faluba, onnan küldött üzenetet. Most pedig indulj, keresd meg a csontokat, a táblát, az egész ládát, és hozd ide nekem.

– Meg tudom tenni?

– De mennyire. Jöttél, mikor hívtalak. Menj vissza arra a helyre, vagy oda, ahonnan jöttél. Látod, fiam, ez a mágia titka. Légy precíz. Mondd azt: ott legyek, ahonnan jöttem. Így ha a zsidványok tíz mérfölddel eltávolodtak attól a helytől, ahonnan megidéztelek, akkor is megtalálod őket. Amint odaérsz, maradj meg ember képében, és öld meg a tolvajokat, ha tudod. Ha nem vagy elég erős hozzá, ha anyagi fegyverekkel jönnek ellened, amelyektől visszatántorodsz, ha varázsigéket szórnak rád, amelyektől megrémülsz – figyelmeztetlek, nincs oly varázsigé a föld hátán, amelytől a Csontok Szolgájának rémüldöznie kellene –, akkor légy anyagtalan, de a csontokat hozd magaddal, úgy szippantsd magadba őket, mintha sivatagi portölcser lennél, gyűjtsd össze őket, és hozd ide hozzám. A tolvajokra majd gondom lesz. Menj, hozd el a csontokat.

– De te azt szeretnéd jobban, ha megölném őket?

– A sivatagi rablókat? Igen, öld meg őket mind! Öld meg őket a saját fegyvereikkel. Ne fáradozz varázslattal. Csak az erődet pocskolnád. Ragadd fel kardjaikat, és csapd le a fejüket. Egy darabig látni fogod a szellemeiket, kiálts rájuk, hogy elkergesd őket, de hidd el, nem lesz semmi bajod. Ez talán enyhíti fájdalmadat. Menj, hozd el a csontokat és az agyagtáblát. Siess!

Felálltam.

– Szádba kell rágnom, mit mondj? – érdeklődött Zurvan. – Parancsold, hogy legyél azon a helyen, ahonnan jöttél, és mostani tested minden részecskéje ugrásra készen várja, hogy köréd gyűlve látható és erős testtel ruházhasson föl, mikor majd megérkezel a csontok helyére. Élvezni fogod. Siess! Becslésem szerint ez eltart mondjuk úgy vacsoráig. Estebédezeni fogok, mire visszajössz.

– Történhet velem valami?

Vállat vont. – Tűrheted, hogy annyira megijesszenek, amitől felsűlsz, én pedig kinevetlek.

– Nem lehetnek erős szellemeik?

– Ugyan már, sivatagi zsványoknak! Majd meglátod, milyen szórakoztató lesz. Ja, és majd elfelejtettem mondani, mielőtt visszatérnél, természetesen tedd láthatatlanná magadat. Amikor meghaltak, szorítsd magadhoz a ládát, mintha szél örvénylene körülötte. Nem akarom, hogy ember képében sétálj be ide a ládával. Meg kell tanulnod mozgatni a dolgokat. Ne törődj vele, ha valaki meglát; még észbe se kapott, mikor te már eltűnsz a szeme elől. Siess!

Fölálltam, és miközben fülemben orkán bömbölt, testi valómban toppantam be ismét egy sivatagi zömök kis kunyhóba, ahol beduinok ülték körül a tüzet.

Rikoltozva pattantak föl látásomra, és kardot rántottak.

– Ti loptátok el a csontokat, ugye? – kérdeztem. – Ti öltétek meg a király embereit!

Emberi életemben egyszer sem éreztem ekkora élvezetet, még sohasem töltött el ily vakmerőség vagy ennyire korlátlan szabadság. Úgy rémlik, még vicсорítottam is a gyönyörűségtől. Kirántottam az egyik rabló kezéből a kardot, és kaszabolni kezdtem őket, miszlikbe vágtam valamennyit, játszva csapkodtam le a védekezésre emelkedő karokat, leütöttem itt-ott egy fejet is, majd félrerugdaltam tagjaikat. A tűzre bámultam. Eldobtam a kardot, besétáltam a tűzbe, a másik végén kísétáltam. A lángok nem ártottak ennek a testnek, nem ártottak emberi látszatának! Akkorát bődültem, hogy valószínűleg lehallatszott a pokolba. Eszeveszetten boldog voltam.

A ház büzlött a vértől és a verejtéktől. Az egyik hörgött még egy sort, aztán elhallgatott. Felpattant az ajtó, két fegyveres beduin rontott rám, mire elkaptam az egyiket, és lecsavartam a fejét a nyakáról. A másik addigra már térdén állt, de azért őt is megöltem, ugyanolyan játszva. Kintről tevék bőgése és ordítás hallatszott.

Ám a szobában nem maradt élő. Megláttam egy nagy kupacot, amelyet durva gyapjúpokróccokkal takartak le. Szétdobáltam a pokróccokat, és fölfedeztem csontjaim ládáját. Belenéztem. Be kell vallanom, nem volt egy öröm. Megtörte az öldöklés kéjes lendületét. Belenéztem, megláttam a csontokat, aztán sóhajtottam, és azt gondoltam: „Na és, tudod, hogy meghaltál”. Más kincsek is voltak ott. Zsákszám.

Mindent összekötöttem egy pokrócba, két karral magamhoz öleltem, és így szóltam: – Hagyjatok el, részecskéi ennek a testnek! Legyek láthatatlan, sebes és hatalmas, akár a szél, tartsátok erősen karjaiban e drágaságokat, és vigyetek Milétoszba Mesteremhez, aki küldött!

A rengeteg kincs olyan volt, mint egy horgony, egy szikla, amely lassúvá, de élvezetessé tette utazásomat. Gyönyörűség volt fölemelkedni a felhőig, majd lecsapni a csillámló tengerre. Szépsége annyira megdöbbenett, hogy majdnem elejtettem mindent, ámde szigorúan ráparancsoltam magamra. – Most Zurvanhoz mész, te számár! Most térj vissza az emberhez, aki küldött!

Becsapódtam az udvarba a ládával. Alkonyodott. Isteni lángoló színekben úszott az égbolt. A felhők széle is lángolt. Ember képében hevertem az udvaron, úgy látszik, elég volt kívánnom, és velem volt a kincs, a láda, amely eltört a becsapódástól, és egy másik kazetta, amelyből kiborultak a levelek.

Kijött a kertbe új Mesterem, és rögtön szedegetni kezdte a leveleket. – Ezek a nyomorult fattyúk! Hiszen ezt nekem küldte Kürosz! Remélem, mindet megölted!

– Még hozzá nagy örömmel – válaszoltam. Feltápaszkodtam, felemeltem a félig összezúzott csontos ládát, és vártam, hogy segíthessek. Zurvan a karomra vetett néhány tarisznyát, amelyekben a tapintásukból ítélve ékszerek lehetnek. Ennyit kellett csak behoznom, a ládán és a leveleken kívül. A pokrócot a mágus félredobta.

Meghökkenésemre a pokróc ellebegett, mintha a huzat kapta volna fel, gyűrötten átvitorlázott a falon és eltűnt.

– Valami szegény éhes ember majd megtalálja, és kezdhet vele valamit – mondta Zurvan. – Mindig emlékezz meg a szegényekről és az éheesekről, mikor félredobod, ami nem kell!

– Téged tényleg érdekelnek a szegények és az éheesek? – kérdeztem, miközben követtem a házba. Visszatértünk a nagy szobába, ahol sok olajlámpa világított. Most vettem, észre az agyagtáblák polcait, és a könnyű deszkaállványokat a tekercseknek, amelyeket a görögök jobban szeretnek. Háttal voltam nekik, amikor a széken tehenkedtem.

A padlóra tettem a megsérült ládát, és kinyitottam. Jól van, megvoltak a csontok.

A mágus az asztalára tette a leveleket és az ékszeres tasakokat, majd leült, az asztalra könyökölt és azonnal belemerült a levelek olvasásába, csak hébe-hóba csípett ki egy szőlőszemet a mellette levő ezüst tálból. Kibontotta a zacskókat, temérdek ékszer borított az asztalra, volt közte egyiptomi, volt természetesen görög, majd folytatta az olvasást.

– Ahá! – rikkantotta. – Itt a kánaáni tábla a szertartással, amely megteremtett. Négybe tört, de eggyé tudom tenni. – Összerakosgatta a négy darabot, majd eggyé varázsolta őket.

Úgy rémlik, fellélegeztem. Tökéletesen elfelejtkeztem a tábláról. Nem a ládában volt. Olyan tökéletesnek látszott a parányi ékírással borított, vastos kis agyaglap, mintha sohasem tört volna el.

A mágus hirtelen fölnézett. – Ne állj itt. Dolgoznunk kell. Rakd csak ki a csontokat emberalakba!

– Nem rakom! – vágtam rá. Olyan düh fogott el, hogy még ebben a hüvelyben is éreztem perzselését. Nem olvasztott meg, de szinte láthatóan vibráltam tőle. – Én ugyan nem nyúlok hozzájuk!

– Jól van, ahogy akarsz, akkor ülj le és maradj csöndben. Gondolkozz, próbálj fölidézni magadban mindent, amit tudsz. Használd az eszedet, amely mindig a szellemedhez kapcsolódott, sohasem a testedhez.

– Ha elpusztítjuk a csontokat, akkor meg fogok halni? – kérdeztem.

– Azt mondtam, gondolkozz, nem pedig hogy beszélj – intett le. – Nem, nem fogsz meghalni. Nem halhatsz meg. Csetlő-botló hülye szellemként akarsz végezni, aki a szélben motyog? Láttad őket, nem? Vagy elbutult angyalként, ki a mezőkön kószálva próbál emlékezni égi himnuszokra? Most már a földhöz tartozol, nyugodtan mellőzheted pazar ötleteidet a csontok bedarálásáról. A csontok a szó szoros értelmében összetartanak. A csontok megadják a nyugvóhelyet, amelyre borzasztó szükséged van. A csontok olyan formában tartják szellemedet, amelyben használhatja erejét. Figyelj erre, amit mondok. Ne légy ostoba.

– Nem vitatkozom veled – mondtam. – Elolvastad már a kánaánita táblát?

– Csitt!

Mérgeesen sóhajtottam és hátradőltem. A körmeimet néztem. Pompásak voltak. Megtapogattam a hajamat. Sűrű volt, és ugyancsak pompás. Milyen lenne ilyennek lenni? Tökéletesen egészségesnek, tökéletesen frissnek és erősnek, akire nem hat éhség, fáradság, semmilyen kényelmetlenség... milyen lenne tökéletes szobornak lenni? Csoszogtam papucsos lábammal. A kedvenc hímezett ruhámat viseltem, természetesen, és bársony papucsot. Kellemes hangja volt.

A mágus végzett a táblákkal. – No jó – mondta –, ha már egyszer annyira nem akaródzik hozzányúlnod a csontjaidhoz, nyúlszívű, finnyás ifjú szellem, majd elvégzem helyetted a munkát én.

A szoba közepére állt, és a padlóra borította a csontokat. Hátralépett, kinyújtotta a karjait, majd lassan térdhajlításba sülyyed, és dűnnyögni kezdett egy hosszú, perzsa nyelvű igézést. Láttam, hogy jön valami a kezéből, de csak annyit lehetett látni, mint mikor a levegő rezeg a tűz fölött.

Megdöbbenésemre a csontok maguktól álltak össze temetéshez kiterített ember alakjába. Zurvan folytatta a ráolvasást, öltésre emlékeztető, lendületes mozdulattal magához hívott egy hatalmas orsóra való, vastag drótot, aranyat, rezet vagy mit, azt nem állapíthattam meg, majd ismételt öltögető mozdulatokkal úgy felfűzte a drótra a csontokat, akár a gyöngyöket. Anélkül állította össze a csontvázat, hogy hozzáért volna. A kezek és a lábak fölött kissé hosszabban időztek az ujjai, mert azokban annyi az apró csont. Majd rátért a bordákra és a medencecsontra, végül pedig, jobbjának hosszú lendítésével összeöltötte a gerincet, és hozzákapcsolta a koponyához. Immár össze volt varrva minden. Akár ki lehetett volna akasztani egy kampóra, szélcsengőnek.

Láttam egy csontvázat, mintha nyitott sírban feküdne. Félretoltam minden emléket az üstről, a kínról, és csak néztem.

Közben a mágus átsietett egy másik szobába, ahonnan két kisfiúval tért vissza, alacsony, tíz év körüli gyerekekkel; rögtön láttam rajtuk, hogy nem igaziak, hanem szellemek, alig többek páránál. Újabb ládát hoztak, amely kisebb volt, mint az első. Cédrus illatát árasztotta, ám befuttatták ezüsttel-arannyal, és vastagon kirakták drágakövekkel. Zurvan felnyitotta a ládát. Láttam benne a selyemből hajtogatott ágyat. A Mester utasította a kisfiúkat, hogy fogják a csontvázat, és rendezzék el a ládában úgy, mintha magzat lenne az anyaméhben, könyökben behajlított karokkal, lehajtott fejjel, felhúzott térdekkel.

A kicsik engedelmeskedtek. Majd fölálltak, és rám néztek éjfekete szemükkel. Az összehajtogatott csontváz épphogy befért a ládába. Újjnyi fölösleges hely nem maradt mellette.

– Távozzatok – mondta Zurvan a kicsiknek –, és várjátok következő parancsomat. – Nem akartak menni. – Távozzatok! – mennydörögte a mágus.

A kicsik kiszaladtak a szobából, az ajtóban megálltak, onnan kukucskáltak vissza rám.

Felálltam, a ládához léptem. Olyan volt, mint egy sírhely a dombok között, a régi időkben, amikor így temették el az embereket Földanya méhébe. Néztem.

A mágus tűnődött. – Viaszt! – mondta. – Sok olvasztott viaszt akarok! – Felállt, megfordult. Azonnal elfogott a rémület. – Mi bajod? – kérdezte.

Visszajött a két szolga; nagy vödör olvasztott viaszt cipeltek, közben óvatosan pillogtak rám. Zurvan elvette tőlük a vödröt, és a csontokra öntötte a viaszt, amely a szemem láttára keményedett meg, helyhez rögzítve a csontokat, mint egy sima, fehér foglalat. Majd ismét rászólt a kicsinyekre, hogy távozzanak, szabaduljanak meg a vödörtől, és testi alakjukban játszhatnak még egy órát a kertben, ha nem zajonganak. A kicsik örvendeztek.

– Kísértetek? – kérdeztem.

– Nem tudják – felelte a mágus, még mindig a viaszba fagyott csontokat bámulva. Láthatólag nem érdekelte a kérdés. Lecsukta a ládát. Erős vasalásai voltak és erős zárja. Zurvan ellenőrizte a zárat. – Idővel – mondta –, bár ilyen vén fejjel nem fogok várni túl sokáig, majd készítek ehhez egy ezüsttáblát, és rámasolok minden szükségeset a kénita tábláról, de egyelőre elég, hogy a csontok így vannak, ahogy vannak. Menj beléjük, aztán gyere vissza.

Természetesen nem akartam. Utáltam a csontokat, és lázadó kedvemben voltam. Zurvan várt, mint bölcs tanítóhoz illik, és én engedelmeskedtem. Széteszlottam, ismét éreztem a bársonyos, sötét nyugalmat, majd ismét kiszippantott a forró légörvény, és emberi alakomban álltam a mágus mellett.

– Kitűnő! – dicsért Zurvan. – Kitűnő! Most mondj el az életedről mindent, amire emlékszel.

Ezzel a kéréssel kezdődött halhatatlan létem egyik legkellemetlenebb vitája. Semmire sem emlékeztem az életemből. Akármennyit nyaggatott, nem bírtam emlékezni. Azt tudtam, hogy féltem egy üsttől. Tudtam, hogy féltem a forróságtól. Tudtam, hogy féltem a méhektől, és a viasz a méheket juttatta eszembe. Tudtam hogy láttam Küroszt, Perzsia királyát, és a kegy, amelyet kértem tőle, nem volt híján az indoknak. De ezen kívül csak általánosságokat tudtam.

Zurvan újra és újra megkért, hogy emlékezzek. Újra és újra nem sikerült. Sírtam, hogy hagyjon békén, mit akar tőlem. Ő pedig megérintette a vállamat.

– Na, na, hát nem érted, hogy ha nem emlékszel az életedre, akkor az erkölcsi leckéire sem emlékezhetsz?

– És ha nem volt semmi? – kérdeztem sötéten. – Ha mást se láttam, mint árulást és hazugságot?

– Az képtelenség – felelte. – De Küroszra emlékszel, és arra is, amit ma tettél?

Annyira emlékeztem, hogy eljöttem hozzá, hogy azt mondta, menjek, öljem meg a beduinokat és élvezzem, emlékeztem arra, hogy visszajöttem, és arra, ami azóta történt. Itt-ott belekérdezett a részletekbe, például hogy miből rakták a tüzet a beduinok táborában? Azt feleltem, tevetrágyából. Voltak ott nők? Nem. Hol volt az a hely? Törnöm kellett a fejem a válaszon, mert nem jegyeztem meg, de aztán Zurvan nagy meglepődésére kivágtam a feleletet, hogy Milétosztól ötven mérföldre keleti irányban, ott, ahol a sivatag kezdődik.

– Ki most a király?

– Perzsiai Kürosz – mondtam. Akkor sorra tette föl a kérdéseket, és mindre válaszoltam. Kik a lüdiaiak, a médek, a hellének, hol van Athén, ki a fáraó, melyik városban koronázták Küroszt a világ királyává, és én válaszoltam, válaszoltam és válaszoltam.

Feltett gyakorlati kérdéseket a színekről, ételekről, a levegőről, a melegről, a hőségről. Mindre tudtam a választ. Ismertem mindent, ami általános, de semmit, aminek az életemhez volt köze. Rengeteget tudtam az aranyról, ezüstről, el is tudtam mondani a mágusnak, akire ez mély hatást tett. Megnéztem a smaragdokat, amelyeket a király küldött Zurvannak, megállapítottam, hogy rendkívül értékes és feltűnően szép példányok, majd sorba állítottam őket érték szerint. Megneveztem a virágokat a mágus kertjében. Aztán elfáradtam.

Különös dolog történt. Sírva fakadtam. Úgy sírtam, akár egy gyerek. Nem bírtam abbahagyni, és már az sem számított, hogy megszegyenülök Zurvan előtt. Amikor végül fölnéztem, láttam, hogy várakozón néz rám ragyogó, kíváncsi, könyörtelen kék szemével.

– Valóban komolyan gondoltad az imént, amikor azt mondtad, hogy mindig emlékezzek meg a szegényekről és az éhesekről? – kérdeztem.

– Igen – válaszolta. – Most elmondom neked a legfontosabb dolgokat, amelyeket én tudok. Figyelj. Azt akarom, hogy mindannyiszor ismételd el, ha kérdezem. Nevezd Zurvan leckéinek, és ha már meghaltam, kérd Mestereidet, hogy ők is mondják el neked, amit tudnak, és védj jól emlékezetedbe, jegyezd meg azt is, ami ostobaság, mert tudni fogod, hogy mi az ostobaság. Okos, nagyon okos szellem vagy.

– Jól van, égszínké szeme Mester – szóltam dühösen. – Akkor mondj el mindent, amit tudsz.

Összevonta szemöldökét a sértő gúnyra. Komoran ült, egyik térdét átvetve a másikon. A khitón lógott sovány testén. Ugrásra kész éberség ült vállig érő, őszes hajjal keretezett arcán.

– Ázriel – mondta – megbüntethetnélek a pimaszságodért. Meg tudnám csinálni, hogy fájdalmat érezz. Bele tudnák dobni az üstbe, amelytől rettegsz, és nem éreznéd, hogy nem valódi! Bármikor megtehetem!

– Ha pedig megteszed, én kimászom abból az üstből, és darabokra szaggatlak, varázsló!

– Igen, többé-kevésbé azért nem tettem meg – mondta. – Úgyhogy fogalmazzunk másképp. Elvárom és megkövetelem az udvariasságot cserébe azért, amire megtanítalak. Azért vagyok a Mestered, hogy kiszolgáljam az óhajaidat.

– Jól hangzik – szemtelenkedtem.

– Helyes. Mármost ezt tudod, és sose felejtsd el. Amíg gyűlölsz, amíg a harag gyehennájában sülsz, addig korlátoztak lesznek a lehetőségeid. Ki leszel szolgáltatva más szellemeknek és varázslóknak. A harag olyan indulat, amely összezavar, a gyűlölet megvakít. Nos tehát. Magadat nyomorítod meg vele. Legszívesebben kiverném belőled, amit persze nem lehet.

Ám hogy rátérjünk a leckékre. Fogadd el azt, amit haragod és gyűlöleted elfogadni enged. Először is és mindenekelőtt, egy Isten van, a neve nem számít. Jahve, Ahura-mazda, Zeus, Aton, mindegy. Hogy miként imádják, milyen szertatással szolgálják, az sem számít.

Egy célja van az életnek, egyetlenny: hogy tanúsítsd és a lehető legjobban megértsd a világ összetettségét, szépségét, titkait, talányait. Minél többet értesz, minél többet látsz, annál jobban örülsz az életnek, annál nagyobb békére lelsz. Ennyi a lényeg. Minden más vicc és játék. Ha egy tevékenységnek nincs köze a szeretethez és a tanuláshoz, akkor az értéktelen.

Harmadszor, légy jó. Ha van lehetőség a választásra, légy jó. Emlékezz meg a szegényekről, az éhesekről, a szerencsétlenekről. Mindig emlékezz meg a szenvedőkről és az ínségesekről. Légy angyal, szellem, férfi, nő, vagy gyermek, a leghatalmasabb alkotó erő ezen a földön az, ha segítesz másokon... a szegényeken, az éheseken, az elnyomottakon. A legnagyobb erőd, ha enyhítheted a fájdalmat és örömet adsz. A jóság, hogy úgy mondjam, emberi csoda. Egyedül az emberek, és a fejlettebb angyalok vagy szellemek tudnak *jók* lenni.

Negyedszer, ami a mágiát illeti. A mágia minden földön és minden iskolában ugyanaz. A mágia az a törekvés, amely uralkodni akar a láthatatlan szellemeken és az emberben lakozó szellemeken, illetve vissza akarja hozni a holtak szellemeit, amelyek körülveszik a földet. Ennyiből áll a mágia. Szellemek keltik az illúziókat, mutatják be a trükköket, hozzák a kincseket, vagyis testetlen lények, amelyek gyorsabban és láthatatlanul lopkodhatnak, kémkedhetnek, szállíthatnak stb. Ez mind mágia. Epheszosztól Delphoin át az északi sztyeppékig országonként változnak a szavak, de azért csak egy az. Ismerek minden mágiát, ami ismerhető, és egyre kutatok újak után. Egy új varázsigé új lehetőségekre tanít. Most jól figyelj! Új lehetőségre tanít, de nem növeli hatalmam; hatalmam a megértés és az akarat által gyarapszik. Minden varázslat ugyanaz. Ezzel azt akarom mondani, hogy sok mindent akkor is megtehetsz, ha nem ismered a varázsszavakat!

A varázslók többnyire születnek, de vannak, akik kitanulják a varázslást... az igék iskolázzák és irányítják őket. De végső soron nem a szavak számítanak. Isten fülében minden nyelv egyforma. A szellemeknek minden nyelv egyforma. Az igék inkább a gyenge varázslókat segítik, mint az erőseket. De hát ezt te is látod, nem? Te nagyon erős vagy. Igézés nélkül is képes vagy tenni dolgokat. Ma láttam. Te is láttad. Sose hidd el másoknak, hogy büvigéssel hatalmat nyerhetnek fölötted. Egy varázsló természetesen hatalmasabb lehet nálad, de sose engedd bebolondítani magad pusztá szavakkal. Ha ellen akarsz állni a hatalomnak, szállj szembe vele! Kelj föl, és olvasd rá a magad igéit! A bájolás egyformán megijeszti a szellemeket és embereket. Ha azt kívánod, hogy úgy legyen, ahogy te akarsz, dalold az erő, a hatalom dalát, és megnyílnak az ajtók.

Pattintott ujjával. Várt egy darabig, aztán folytatta:

– És végül, egyetlen ember sem tudja, mi jön a végső halál után. A szellemek nagyon közel juthatnak a tudáshoz; láthatják a mennybe vezető fényes grádicsokat, láthatják a paradicsom gyümölcsfáit, szólhatnak a különböző alakot öltött holtakkal, villanásokra láthatják Isten fényét, ő, ez mindig látható, egy-egy villanásnyi fény, de akkor sem tudható, mi jön a végső halál után. Igazából senki sem menekülhet a földtől, és a földhöz kötött szellemek mindig visszajárnak. Előtted is megjelenhetnek. Szólhatnak hozzád. De a halálon túli tartományból nem szólíthatod vissza őket. Ha egyszer meghaltak, rajtuk vagy Istenen múlik, megjelennek-e idelent vagy sem. Úgyhogy senkinek se higgy, aki azt állítja, hogy mindent tud a mennyországról. Azok a szellem- vagy angyalbirodalmak, amelyekről valaha is tudomást szerezhettünk, te vagy én, a földből vétettek, nem a halálon túlról. Megértetted?

– Igen, attól félek, értem – válaszoltam. – De miért kell szeretni és miért kell tanulni? Miért ez az élet értelme? Hogy alakult így, miért határozná el valaki, hogy kizárólag ezt csinálja?

– Butákat kérdezel – felelte Zurvan. – Nem számít, miért van így; így van, és kész. Az élet célja a szeretet és a tanulás. – Sőhajtott. – Tegyük fel, másoknak kell megválaszolnunk a kérdést... hogy miért olyan fontos szeretni és tanulni? Egy kegyetlen, ostoba embernek elegendő: „Így a legbiztonságosabb az élet.” Egy nagy embernek: „Ez a legérdemesebb, legtanulságosabb élet.” Az önző, elvakult személynek azt mondanám: „Akkor lelsz a legnagyobb békére, ha megemlékezel a szegényekről, az elnyomottakról, az éhesekről, ha megemlékezel másokról, ha szeretsz, ha tanulsz.” – Vállat vont. – Maguknak az elnyomottaknak így szól a válasz: „Könnyíteni fog szenvedéseiteken, szörnyű szenvedéseiteken.”

– Aha – mondtam, és elmosolyodtam. Nagy hulláma öntött el az örömmek. Nagy, édes hullám.

– Á! – mondta Zurvan. – Szóval érted!

Ismét sírva fakadtam. – Nincs egyszerű jelszó? – kérdeztem.

– Például?

– Nem mindig könnyű szeretni és tanulni; az ember követhet el förtelmes hibákat, förtelmes tévedéseket, bánthat másokat. Nem létezik jelszó! Mint például... a héberben az Altashéth... ne pusztíts... – Alig bírtam beszélni. Fuldokoltam a könnyektől. Egyre ezt a szót hajtogattam, míg suttogássá tompult a hangom. – Altashéth...

Komolyan nézett rám, aztán azt felelte: – Nem, nincs egyszerű jelszó. Nem énekelhetjük, hogy Altashéth... addig, amíg ezt a dalt nem zengi az egész világ.

– Bekövetkezik egyáltalán, hogy egyet énekel az egész világ?

– Senki sem tudja. Se a médek, se a héberek, se az egyiptomiak, se a görögök, se az északi országok harcosai, senki se tudja. Emlékezz! Elmondtam mindent, ami tudható. A többi dal, cserregés, dübörgés és kacaj. Most pedig add ünnepélyesen szavadat, hogy engem szolgálj, én pedig ünnepélyesen szavam adom, hogy amíg élek, sohasem fogsz szenvedni, ameddig hatalmamban áll megakadályozni.

– Szavam adom – feleltem. – Köszönöm a türelmedet. Azt hiszem, amíg éltem, én is jó voltam valamikor.

– Miért sírsz egyre?

– Mert nem szeretek gyűlölni és dühösködni – feleltem. – Tanulni és szeretni akarok.

– Helyes. Szeretni fogsz és tanulni fogsz. Este van, öreg vagyok, fáradt vagyok. Olvasni akarok, míg magától be nem csukódik a szemem, ahogy szoktam. Aludj a csontokban, amíg nem szólítalak. Csak az én hívásomra felelj. Valószínűleg nem fog hívni más, de az ember sose tudhatja, miben fenekednek a démonok, mivel próbálkozhatnak a féltékeny, gonosz angyalok. Csak az én hangomra válaszolj. Hogyha szólítanak, gyere hozzám, ébressz fel. Nem igazán aggódok miattad... A te erőddel megszerezhetsz nekem mindent, amit akarok.

– Mindent, amit akarsz? De mit akarsz? Én nem...

– Ne izgulj, fiam, leginkább csak könyveket – felelte. – A gazdaságból annyi a hasznom, amennyi szépséggel körülvehetem magamat. Ami nem azt jelenti, hogy gazdag vagyok, csak hogy elég gazdag vagyok. Könyveket akarok minden földről, hogy eljussanak különböző helyekre, északi barlangokba, és délen Egyiptom városaiba. Te megteheted ezt. Majd elmondok neked mindent, és mire meghalok, elég erős leszel, hogy ellenállhass a Mestereknek, akik nem méltók az erődre. Most pedig menj a csontokba.

– Szeretlek, Mester – mondtam.

– Ó, persze, persze! – legyintett. – Én is szeretni foglak téged, és egy napon majd végig kell nézned, amint meghalok.

– De szeretsz engem... úgy értem, kimondottan... engem... szeretsz?

– Igen, haragos ifjú szellem, kimondottan téged szeretlek. Nincs több kérdés, mielőtt aludni küldenék?

– Miről kellene kérdeznem?

– A kánaánita tábláról, amellyel teremtettek. Egyszer sem kérdeztem, hogy olvassam-e fel, vagy olvasd el, holott nyilvánvalóan tudsz olvasni.

– Sok nyelven tudok olvasni – feleltem. – Nem akarom látni a táblát. Soha.

– Á, persze, megértem. Jöjj karjaimba, csókolj meg, így ni, ajkon, ahogy a perzsáknál szokás, arcon, ahogy a görögök teszik, aztán hagyj magamra, amíg ismét szólítalak.

Jólesett a teste melege, annyira jólesett! Végigsúroltam homlokommal az arcát, majd szavára nem is várva beleparancsoltam magam a csontok sötétségébe. Majdnem boldog voltam.

M

int már említettem, történetemnek ez a része – a két Mesteremmel foglalkozó rész – lesz a legrövidebb.

Ám mindent el kell mondanom Zurvanról, hogy ki volt és mire tanított. Későbbi Mestereimből, azokból, akikre emlékszem és akikre nem, meggyőződésem szerint hiányzott Zurvan ereje, de még fontosabb, hogy nem élt bennük Zurvan érdeklődése a tanulás és a tanítás iránt. Egész további létemet, még azokban az időszakokban is, amikor Zurvanból nem emlékeztem másra, mint éles kék szemére és kuszált fehér szakállára, ez határozta meg, hogy Zurvan imádott tanítani, és egyáltalán nem félt se tőlem, se a függetlenségemtől.

Más szavakkal, örökre hordoztam magamban Mesterem leckéit, még a legsötétebb pillanatokban is.

Zurvan gazdag volt, hála Kürosznak, és megvolt mindene, amit akart. Komolyan mondta, hogy a legnagyobb kincsei a kéziratok; sokszor elküldött, hogy kémleljem ki különböző kéziratok rejtékhelyét, néha rögtön lopjam is el őket, vagy jöjjenek vissza a tájékoztatással, amelynek birtokában Zurvan alkudhatott rájuk. Könyvtára óriási volt, kíváncsisága kielégíthetetlen.

Már első ébredésem után sokkal különb dogokra tanított annál, mint hogy miként kell parancsának engedelmeskedve láthatatlanul utazni a légen át.

Megrendítő volt első ébredésem Mesterem házában. Ott álltam a dolgozószobában, legjobb testutáztatomban, babiloni hosszú ujjú ruhában. Akkor kelt a nap, és glóriát rajzolt a márványpadlóra. Figyeltem egy darabig, és csak fokozatosan tudatosodott bennem, hogy Ázriel vagyok, meghatározott ok miatt vagyok itt, és halott vagyok.

Átmentem a házban, más élőlényt keresve. Benyitottam egy hálószoza festett ajtaján. De nem a falfestmények vagy a kertre nyíló ablakok szépsége rendített meg, hanem az a félig látható horda, amely rikácsolva-szökdécselve menekült előlem az ágyban fekvő Zurvanhoz.

Nem volt könnyű látni őket villódzásukban; hol árnyékok voltak, hol fénylobbanások, itt-ott feltűnt egy fintorgó pofa, és visongattak is, de képtelenség volt kivenni alakjukat. Emberformák voltak, de kisebbek, gyengébbek, halványabbak, és úgy viselkedtek, mint a hülye gyerekek.

Végre valamennyien odaértek az ágyhoz, nyilván azért, hogy megvédjék Zurvant, esetleg nála keressenek oltalmat. Zurvan kinyitotta a szemét. Hosszasan nézett rám, majd izgatottan feltápáskodott, és úgy bámult, mint aki nem hisz a szemének.

– Bizonyosan emlékszel a tegnapi napra, Mester, mikor hozzád jöttem. Azt mondtad, hogy ma reggel te fogsz szólítani.

Bólintott, majd karját kinyújtva elzavarta a többieket. A helyiség kiürült és visszaváltozott elragadó, festett falú, civilizált görög hálószozává. Az ágy lábánál álltam.

– Tehát mit tettem rosszul?

– Meghallottad, hogy álomban szólítottalak, erre előjöttél, ez pedig azt jelenti, hogy hatalmad még annál is nagyobb, mint képzeltem. Félálomban feküdtem itt, azon töprengve, mitévők legyünk veled, mivel kezdjük, és ez elég volt, hogy előhívjon a csontokból. Mellesleg a csontok itt vannak, nem nyúltam hozzájuk. Akkor ébredtél fel, mikor megérezted magad a gondolataimban.

A ládára mutatott, amely a padlón állt, az ágy közvetlen közelében.

Elfordult, kilépett az ágyból, felállt, úgy tekerve magára a lepedőt, mint egy hosszú tógát.

– De mi felhasználjuk ezt az erőt, nem próbáljuk meg elfojtani az én céljaimra vagy a mások céljaira. – Töprengett.

– Menj vissza a csontokba – mondta –, és mikor szólítalak, öltözz, és keress meg délben az agórán. A kocsmában leszek. Jöjj el hozzám, felöltözve, szilárd testben, gyalog tedd meg a távolságot, és nevedet ismételve keress.

Úgy tettem, ahogy mondta. Visszasüllyedtem a bársonyos, puha sötétségbe, ám ezúttal zaklató gondolatokat is vittem magammal, például hogy miért a másik szobában ébredtem, bár igaz, tegnap ott láttam Zurvant, aztán elaludtam.

Amikor a fény és a hőmérséklet parányi változásaiból megállapítottam, hogy dél van, újra ott találtam magam a nappali szobában, szépen formáltan és felöltözve. Ellenőriztem a részleteket. Ellenőriztem kezemet, lábamat, ruháimat, gondot fordítottam hajam és szakállam ápoltságára, és ezt kizárólag azzal értem el, hogy végighúztam magamon a kezemet, és azt kívántam, hogy így legyen.

Nagy, csiszolt tükör állt a szobában. Meghökkenem, mikor megláttam magam benne, mintha arra számítottam volna babonás hittel, hogy a szellemeknek nem lehet tükörképük. Majd eszembe jutott valami. Mennem kell a Mesterhez, igen, még hozzá tüstént, ahogy elrendelte, de miért ne szólítanám előbb a többieket, hogy tényleg itt vannak-e?

– Mutassátok magatokat, gyáva kis szörnyetegek! – mondtam hangosan, és a szoba nyomban megtelt apró szellemekkel, akik áhítatos rémülettel pillogtak rám. Ezúttal nem mozdultak, és úgy rétegződtek a levegőben, mintha anyaguk egymásba hatolhatna; a jóformán csak arcból és végtagokból álló lidérckéik között fölfedeztem magas, jól formált emberalakokat is, akik gyanakodva sandítottak rám. Tovább néztem őket, mondván: – Mutassátok magatokat! – És hamarosan más szellemeket is észrevettem a szobában, fáradt és bánatos szellemeket, talán friss holtakat. Az egyik ilyen nagyon lassan fölemelte a kezét, és azt kérdezte: – Merre?

– Nem tudom, testvér – mondtam. Kinéztem a kertbe, és láttam, hogy a levegő színültig van szellemekkel. Olyan tisztán láttam őket, mintha mozdíthatatlan formába rögzültek volna. Éreztem, hogy ez csak egyik módja a látásnak. Eszembe jutott támadásuk a palotában, közvetlenül miután szellemmé tetek, és alighogy ez megjárta az eszemet, rögtön megváltozott a szellemi látványosság.

A csendes, tűnődő holtakat minden irányból megrohanták az egyperces koromból ismerős, dühös, forgó-pörgő, vonító szellemek. Felkiáltottam: – Vissza! Távozzatok! – Megdöbbsenem, olyan harsogás szakadt föl a számon. Az ellenség zöme elszelelt, ám az egyik nekem ugrott, belémkarmolt, bár nem hagyott rajtam nyomot, mire megfordultam, ráhúztam öklömmel, és megátkoztam, hogy térjen vissza legbiztosabb búvóhelyére, különben elpusztítom! Pánikba esetten tűnt el.

A szoba üres volt és csendes. Hunyorítottam. Láttam a várakozó kis szellemeket, Ám ekkor tisztán hallhatóan szólalt meg a fülemben egy hang: – Megmondtam, hogy gyere az agórára, a kocsmába. Hol vagy?

Természetesen Zurvan volt.

– Rajzoljak térképet? – folytatta a hang. – Emlékszel parancsomra? Indulj el felém. Meg fogsz találni, és ne engedd, hogy élők vagy holtak még egyszer letérítsenek utadról.

Szorongató aggodalom fogott el, amiért nem engedelmeskedtem tüstént, ám eszembe jutott parancsa, eszembe jutott a reggel, megerőltettem magam, hogy emlékezzek, majd kísértáltam a házból az utcára.

Ez volt az első hosszú sétám a márványos Milétoszban, a gyönyörű, nyílt városban, köztereken át, a parti friss levegőben, a tenger fényétől vakító felhők alatt. Mentem és mentem, sok dolgot láttam, apró üzleteket, pultokat, magánházakat, szökőkutakat, falba mélyített pici szentélyeket, majd kiértem a hatalmas piactérre, és láttam a kocsmát kerthelyiségét, amely fölött hófehér vászon ereszt lobogtatott a tengeri szél, és megláttam Zurvant. Bementem és elébe álltam.

– Ül le – mondta. – Magyarázd meg, miért nyitottad ki házam kapuját, holott csak át kellett volna sétálnod rajta.

– Nem tudtam, hogy átmehetek rajta. Test voltam. Azt mondtad, testben jöjnek hozzád. Most haragszol? Megzavartak a szellemek. Mindenütt szellemeket láttam, de hogy az micsoda spektakulum...

– Csitt, nem kértem minden gondolatodat, csak azt kérdeztem, miért nem sétáltál keresztül az ajtón. Még a legtömörebb formádban is átmehetsz a fán. Azért mehetsz át, mert az, ami téged tömörre tesz, nem azonos azzal, amitől a kapu lesz tömör. Érted? Most pedig tűnj el, aztán jelenj meg ugyanitt. Senki se fog észrevenni. Félig sincs a kocsmá. Mozgás.

Megtettem. Vérpezsdítő volt, mint egy jó nagy nyújtózkodás és nevetés. Aztán visszajöttem testi alakban.

Zurvan sokkal barátságosabb arccal fogadott, és most tudni akarta, mit láttam. Elmeséltem. Akkor megkérdezte: – Amikor élő ember voltál, láttál szellemeket? Felelj anélkül, hogy gondolkodnál, vagy emlékezni próbálnál.

– Igen – mondtam. Fájdalmas volt, nem emlékeztem a részletekre. Nem akartam. Gyűlöletet és árulást éreztem.

– Tudtam – sóhajtott a mágus. – Kürosz írta, de olyan elmosódottan és diplomatikusan fogalmazott, hogy abban nem volt bizonyosság. Kürosz valamiért szeret, és leköteleztednek érzi magát. Figyelj, átmegyünk a szellemek birodalmába. Ez lesz a legjobb, átmenni, hogy megismerd, milyen. Hanem előbb hallgass ide:

Minden varázslónak, akit valaha ismerni fogsz, más térképe lesz a szellemek földjéről. Más elképzelései lesznek a szellemek mibenlétéről és viselkedésük okairól. De lényegében minden szellemország utazáson ugyanazt fogod látni.

– Akkor kérsz egy kis bort, Mester? – kérdeztem. – Üres a kupád.

– Miért szakítottál félbe ezzel a kérdéssel? – ütődött meg Zurvan.

– Szomjas vagy – feleltem. – Tudom, hogy az vagy.

– Mitévő legyek veled? Mivel érjem el, hogy figyelj?

Megfordultam, és intettem a felszolgáló fiúnak, aki rögtön futott, és megtöltötte Mesterem kupáját. Kérdezte, óhajtok-e valamit, nagy reverenciával kérdezte, még Mesterem iránt se mutatott ily tiszteletet. Ez a díszes ruhának szólt, a hímzéseknek, a fényes babiloni ékszerkiállításnak, az ünnepies hajzatnak és szakállnak.

– Nem – feleltem, és szomorú voltam, amiért nincs pénzem, amit neki adhatnék, ám ekkor észrevettem, hogy ezüst sékelek hevernek az asztalon. Mindet odaadtam a fiúnak, és ő elment.

Zurvanra pillantottam. Ült az asztalra könyökölve, és engem tanulmányozott.

– Azt hiszem, már értem – mondta.

– Mit? – kérdeztem.

– Te nem arra lettél illetve születél, hogy engedelmeskedj. Ez az egész kénita rítus a táblán...

– Muszáj arról az undorító tábláról beszélned?!

– Csitt! Sose ismertél idősebbet, tanítót, apát, királyt? Ne vágj már örökösen a szavamba! És figyelj ide. Minden istenekre, Ázriel, fogd már fel, hogy nem halhatsz meg! Én megtaníthatlak arra, aminek hasznát veszed! Ne légy ilyen pimasz, és ne engedd, hogy a figyelmed elkódorogjon. Tehát figyelj!

Bólintottam. Könnyek szöktek a szemembe. Elszégyelltem magam, amiért megharagítottam a varázslót. Selyemkendőt vontam elő ruhám alól, és megszárogattam a szememet. Vizes volt, ha jól emlékszem. Vizes.

– Ahá, ez az! Megharagudtam, és ettől már engedelmeskedsz!

– Elhagyhatnálak, ha akarnám?

– Valószínűleg, de bolond lennél, ha azt tennéd. Most pedig figyelj. Mit mondtam neked, mielőtt úgy döntöttél, hogy rám férne egy ital bor?

– Azt mondtad, hogy a különböző varázslók különböző vonalakkal vázolják fel a szellemek birodalmát, különböző nevekkal és tulajdonságokkal ruházzák föl a szellemeket.

Zurvan egészen elhült ettől a választól, fogalmam sincs róla, miért. Mindazonáltal elfogadhatónak találta.

– Igen, pontosan. Most pedig tedd azt, amit mondok. Nézz körül. Nézz körül a kocsmában, az agórán, nézz ki a napra. Keresd a szellemeket. Ne szólj hozzájuk, ne hallgass hívásukra, ne válaszolj gesztusaikra, csak nézz és láss. Úgy kutass a levegőben, mintha parányi, nélkülözhetetlen drágaságokat keresnél, de ne mozgasd a szádat.

Tettem, amit mondott. Arra számítottam, hogy az undok démonocskákat fogom látni, amelyek elárasztották Zurvan házát, de nem láttam őket, csak a megzavarodottan kószáló holtak árnyait vagy szellemeit, ahogy a kocsmasztaloknál roskadoznak, beszélni próbálva a halandókhoz, vagy úgy bolyonganak, mintha keresnének valamit.

– Most nézz túl a röghöz kötött holtakon, a friss holtakon, és lásd az idősebb szellemeket, akiket szellem voltuk éltet – parancsolta a mágus.

Szót fogadtam, és felfedeztem azokat a merev pillantású, magas lényeket, akiknek teljes átlátszóságuk ellenére is ember alakjuk volt és kifejező arcuk. Nem csak azokat vettem észre, akik engem néztek, rám mutogattak, de egész falkáikat láttam. Megtöltötték az agórát. Fölnéztem az égre, és ott újabb, fénylő szellemeket láttam. Halkan felkiáltottam. Ezek a fénylő szellemek nem voltak zaklatottak, haragosak, nem tévelyegtek, nem keresgéltek; amilyen magasra fölért a pillantásom, mindenütt csak őket lehetett látni, ahogy sebesen jönnek-mennek. Állandó mozgásban volt a szellemvilág, mozgás szerint lehetett volna osztályozni a lakóit: a holtak árnyai lomhán cammogtak, az idősebb szellemek lassan, emberies léptekkel járkáltak, ezek az angyali szellemek pedig, ezek a boldogok olyan sebesen cikáztak, hogy emberi szem nem követhette őket.

Azt hiszem, hangosan álmélkodtam a gyönyörűségtől. Megigézett ezeknek a nap felé emelkedő légies lényeknek a szépsége. Akkor egy halott árnya döcögött felém, éhesen, kétségbeesetten, én pedig undorral hátrahököltem. Akkorra sok szellem vett észre, és társaik figyelmét és fölhívták rám. Ezek a köztes szellemek voltak, félúton angyalok és holtak között, de láttam, hogy vad szellemek furakodtak soraikba, akik szörnyű pofákat vágva cikáztak előre-hátra, és úgy rázták rám az öklüket, mintha verekedni akarnának.

Hihetetlenül megsűrűsödött a látomás. Már nem érzek a kocsmá eresztét, az agóra köveit, a szemközti házakat. Ezeknek a lényeknek a birodalmában voltam. Meleg, élő érintést éreztem. Zurvan keze volt.

– Légy láthatatlan – utasított –, és vegyél körül, tarts olyan erősen, ahogy bírsz, ragadj föl a magasba, ki innen. Kénytelen vagyok emberi testben maradni, de majd körülveszel, mint egy láthatatlanná tevő palást, és megvédsz.

Megfordultam és láttam a mágust az élő hús ragyogó színpompájában. Engedelmeskedtem, körülforogtam Zurvant, addig ernyesztettem és nyújtottam tagjaimat, amíg tökéletesen bebugyoláltam, majd kipörögtem a kocsmából, és az égbe emelkedtem a mágussal, föl az égbe, át a szellemek sűrű kásáján, hagyva a démoniakat, akik vonítva-sziszegve kapkodtak hozzánk, de leráztam őket.

Felszálltunk a város fölé. Úgy láttam a mélyben Milétoszt, mint első alkalommal, a kék tengerbe nyúló, gyönyörű félszigetet, a különböző zászlók alatt horgonyzó hajókat, a látszólag értelmetlen, de bizonyára nélkülözhetetlen tevékenységeiket végző, lázasan sürgölődő embereket.

– Vigyél a hegyekbe – kérte Mesterem. – Vigyél a legmagasabb hegyre a világ végén, a hegyre, amelyről az istenek jöttek, és amely körül a nap forog, vigyél a hegyre, amelynek a neve Meru. Oda vigyél.

Átrepültünk a sivatagon, át Babilónián. Láttam szétszórta városait, mintha virágok vagy csapdák volnának. Csapdák. Olyanok voltak, akár a csapdák. A csapdák, amelyek arra készültek, hogy az istenek beléjük repüljenek... mint ahogy a virág is csapda a méheknek.

– Észak felé menj – utasított a mágus –, a legmesszebb északra, burkolj be takarókba, hogy ne fázzam, és szorosan tarts. Fokozd a sebességet, amíg fel nem kiáltok a fájdalomtól.

Szót fogadtam. Fülig bebugyoláltam Zurvant finom gyapjúba, és egyre szálltam észak felé, míg semmi mást nem láttam magunk alatt, mint hegyeket, hósípkás hegyeket, itt-ott egy behavazott, kopár fennsíkot, ahol nyájak legeltek, férfiak lovagoltak, majd ismét hegyeket.

– Meru – mondta Zurvan. – Találd meg Merut.

Merura összpontosítottam, és csak lassan tudatosult bennem, hogy nem megy. – Nincs Meru, amit megtalálhatnék – mondtam.

– Gondoltam. Szálljunk le a földre, abban a völgyben, ahol a lovak futnak, szálljunk le ott.

Leszálltunk. Továbbra is bebugyoláltam Zurvant meleg takarókba és láthatatlanságomba. Rájöttem, hogy ebben az állapotban az arcom összeérhet az övével.

– Van egy régi mese, egy régi legenda a nagy hegyről – szólt Mesterem. – Ő sugallja a zikkuratokat és piramisokat a népeknek, amelyek már csak homályosan emlékeznek a hegyre. A hegy ihlette minden országok magas templomait. Engedj most el, Ázriel, légy testté, és fegyverkezz föl jól e sztyeppéi harcosok ellen. Ne engedd, hogy bántsanak. Öld meg őket, ha megpróbálják.

Azt tettem, és elengedtem Zurvant, aki vacogva burkolózott pokrócaiba. Csupán néhány pásztor látott meg bennünket, és tüstént rohantak inuk szakadtából a lovon ülő fegyveresekhez, akik úgy hatan szóródtak szét, valamiféle őrséget tartva. Gyönyörű volt a hó, de tudtam, hogy hideg, éreztem hidegét. Átöleltem testies karjaimmal Zurvant, megparancsoltam magamnak, hogy meleg legyen és melegítsem a Mestert. Rögtön jobban érezte magát.

Vágtában érkezett a hat harcos, a sztyeppék hat mocskos lakója, akik még lovaiknál is orrfacsaróbban szaglottak, és körbe fogtak bennünket. Mesterem megszólította őket egy nyelven, melyet még sohasem hallottam, de azért értettem. Azt kérdezte, hol a hegy, amely a világ köldöke.

A lovasok meghökkentek. Vitatkozni kezdtek, majd nagyjából észak felé mutogattak valamennyien, bár egyikük se tudta biztosra, és még sohasem látták.

– Légy láthatatlan, emelj föl és vigyél el tőlük. Hadd hűledezzenek. Nem bánthatnak, az pedig nem érdekes, hogy mit látnak.

Ismét észak felé szálltunk. A szél most már szinte elviselhetetlenül hidegen fújt. Félttem, hogy nem tudom megvédeni Zurvant, szőrméket parancsoltam köréje, melegemet annyira fokoztam, amennyire tudtam, de kezdett fájni neki. Túl messzire mentem.

– Meru – mondta a Mester. – Meru.

Ám így sem leltük az irányt. – Ázriel – szólalt meg Zurvan váratlanul – vigyél haza, amilyen gyorsan csak bírsz.

Bömbölő harsogás kelt, ahogy felgyorsítottam: a táj gyakorlatilag eltűnt a fehér maszatban; szerteszét futottak előlünk a szellemek, úgy maradtak el, mintha erőnk fújta volna le őket pályájukról. Látómezőmet elárasztotta a sivatag sárgája, majd ismét ott volt Milétosz, majd Zurvan nappali szobájában álltunk. Kigöngyölgettem takaróiból és szőrméiből, majd az ágyhoz vittem és lefektettem.

A szellemecskék áhítattal álltak körül.

– Ételet és italt – parancsolta nekik Zurvan. Ők pedig rohantak engedelmeskedni, sűrű levest hoztak tálban, és bort arany kupában. A kehely görög volt és gyönyörű, mint minden akkori görög munka, kecsesebb és hajlékonyabb a merev keleti míveknél.

Aggódtam Zurvanért, aki összefagyottan gubbasztott az ágyán. Ráfeküdtem, melegítettem, körülörvényletem, majd mikor eleven színe lett, elengedtem, és ráterítettem a pokrócokat.

Szellemecskéi segítettek fölülnie, kanállal etették, még a kupát is a szájához tartották.

Az ágy lábánál ültem. Nekem nem kellett leves. Büszke voltam rá. Felszabadultam. Erős voltam. Nagysokára a mágus rám nézett.

– Jól csináltad – dicsért. – Remekül csináltad.

– Meg se találtam a hegyet.

Zurvan kacagott. – Valószínűleg nem is fogod, se te, se én, se más. – Elzavarta a többieket, azok menekültek, mint a szolganép, és a szoba ismét kitisztult. – Minden ember őrizget magában egy szent legendát, talán egy ódon mesét, amely az igazság fényében ragyog, vagy talán egyszerűen csak szép. Így voltam én a szent hegygel. Erőddel fölhágtam a világ tetejére, és magam szemével láttam, hogy Meru nem hely, hanem gondolat, elképzelés, ideál.

Pihent. Az arcára ismét kiült a kíváncsiság. Eltűnt róla minden csalódás vagy fáradtság. Rám nézett, és a szeme felragyogott örömeiben.

– Mit tanultál utunkon, Ázriel? Mit láttál?

– Legelsősorban azt tanultam, hogy egy ilyen dolgot meg lehet csinálni – mondtam, majd elmeséltem mindent, amit láttam, hogy a városok csapdáknak tetszettek, amelyekkel az égi isteneket csalogatják le a földre.

Mulatságosnak és érdekesnek találta.

– Olyannak látszottak – mondtam –, mintha kimondottan arra tervezték volna őket, hogy fölkeltsék az istenek figyelmét, hogy az istenek megszakítsák isteni röptüket, és lejöjjenek, például Marduk templomába. A hegyre, ahogy mondtad. Telepötytyözték velük a földet, hogy olyanok legyenek, mint mindmegannyi hívogató tenyér, vagy talán ez téves, inkább olyanok, mint cifra lejáratok a földre, ó, ez biztosan tetszene a papoknak, hogy Babilon az istenek kapuja!

– Minden város – szúrta közbe Zurvan lenézően – valamilyen isten kapuja.

– Kik voltak a magasabb szellemek, akiket láttam, a fel-alá cikázó boldogok, akik áthatoltak a köztes szellemeken, akiket nem láthattak a holtak?

– Mint már említettem – felelte Zurvan –, minden mágus más magyarázatot fog adni, de te láttad, amit látni kell; sokat láttál. Idővel többet fogsz látni, ám eddig is láttad önnön tiszteletet parancsoló hatalmadat; láttad, hogy a köztes szellemek, ahogyan hívod őket, nem árthatnak neked, viszont a démoni szellemek idióták, attól elszaladnak, ha szörnyű pofát vágasz rájuk. Láttad.

– De mi ez az egész, Mester?

– Amit tegnap mondtam. Ez minden, amit megtudhatunk a földről. A boldogok felszállnak, a köztesek látnak, a sápadt, szomorú holtak olyanok lesznek, mint a köztesek. Hát a démonok? Ki tudja? Hogy emberek voltak-e mind? Nem hiszem. Megszállhatják és zaklathatják-e az embereket? Azt bizony megtehetik. De te, a Csontok Szolgája láthatod őket gyengeségükben, ezért sose félj tőlük, érted? Ha utadat állják, csak lökd félre őket. Ha megszállják a védelmed alatt álló embert, hogy belefurakodjanak húsába, és eltöltsék saját szándékaikkal, nyújtsd ki láthatatlan kezedet, ragadd meg a láthatatlan támadót, és meglátod, hogy le tudod tépni emberi gazdájáról, és el tudod vetni messzire.

Nagyot sóhajtott. – Most pihennem kell, töredelmes volt ez az utazás. Ember vagyok. Menj, járkalj a városban. Testben járkalj, úgy, ahogy az emberek szokták, és nézegess emberek módjára. Ne menj át ajtókon vagy falakon, mert még megijesztesz valakit, és ha jönnek a szellemek, hogy megtámadjanak, üzd el őket haraggal és öklöddel. Ha szükséged van rám, hívj. De inkább csak sétálj.

Örültem a lehetőségnek. Fölkeltem, az ajtóhoz mentem. Hangja visszahívott.

– A legerősebb szellem vagy, akit láttam vagy ismertem – mondta. – Tekintsd magadat, pompás arany-kék ruhádban, válladra omló, fényes hajaddal. Tekintsd magadat. Látható, láthatatlan, anyag és illúzió, te mindet tudod. Tökéletes eszközökre lennél a gonosznak.

– Nem akarok az lenni! – tiltakoztam.

– Emlékezz erre, mindenekelőtt erre emlékezz! Téged kontár mód barmoltak kétbalkezes hülyék. És az eredmény? Erősebb vagy, mint bármely varázsló kívánná, és megvan benned, ami az emberekben...

Sírva fakadtam. Ugyanaz a pillanat alatt jött, csillapíthatatlan sírás volt, mint az előbb. – Lelkem? – kérdeztem. – Lelkem van?

– Erre a kérdésre nem tudom a választ – felelte a mágus. – Én valami másról beszéltem. Szabad akaratod van.

Hátradőlt, behunyta a szemét. – Visszafelé hozz nekem valamit, amivel senkit sem bántasz.

– Virágokat! – mondtam. – Egy gyönyörű csokrot erről a falról, abból a kapuból, amabból a kertből.

Zurvan nevetett. – Igen! És bánj szelíden a halandókkal. Ne bántsd őket. Még aki sérteget, mert halandónak gondol, azt se bántsd. Légy türelmes és jó.

– Megfogadom, hogy az leszek – ígértem.

Azzal

elindultam.

A

mire Zurvan az elkövetkező tizenöt évben tanított, az csak kibővítése és részletezése volt annak, amit első három közös napunkban tanultam. Boldog vagyok, hogy végre tisztán emlékezhetem rájuk, évszázadok óta első alkalommal! Az összes részletet el akarom mondani! Ó, Istenem, hogy emlékszem élő és halott voltomra, hogy össze tudom kapcsolni egyik emléket a másikkal, ez...ez nagyobb irgalom, mint mikor teljesítenek egy fohászt.

Mondtam, hogy megértem, de nem szóltam többet, mert alig vártam, hogy folytassa.

– Tehát Zurvan elküldött, hogy emberi testben csatangoljak. Csak a hívásra tértem haza, éjjélkor, vagy még annál is később. Addigra hatalmas csokrot szedtem, amelyben nem volt két egyforma virág. Vázába állítottam, majd elhelyeztem a dolgozószoza asztalán.

A Mester elmondatta, hogy mit láttam és tettem. Leírtam az összes milétoszi utcát, amelyen kóboroltam, hogy mennyire szerettem volna keresztülmenni a szilárd tárgyakon, de engedelmeskedtem a tiltásának, hogy leghosszabban a hajókat bámultam a kikötőben, és hallgattam a parton a nyelvek zűrzavarát. Elmeséltem, hogy időnként megszemjastam, ilyenkor ittam a szökőkutakból, bár magam se tudtam, mi fog történni, és a víz eltöltötte testemet, nem a belső szerveimet, mert nekem olyanok nincsenek, hanem minden rostomat.

Zurvan mindezt végighallgatta, majd megkérdezte: – És együtt vagy külön-külön mi a véleményed a látottakról? Mit mondanál róla?

Megvontam a vállamat. – Káprázatos. Leírhatatlanul gyönyörű templomok. Márvány, mennyi márvány! És ez a sok országból jött ember. Még sose láttam ilyen sok görögöt; megálltam egy csoport athéni mellett, füleltem, hogyan vitatkoznak filozófiáról, amit nagyon mulatságosnak találtam, de azért élvezet volt hallgatni, és természetesen elvetődtem a perzsa udvarhoz, be is engedtek a templomba és a palotába, nyilván a ruhám és viselkedésem miatt, majd kószáltam régi világom újonnan épült erődjai között, aztán visszatértem a görög istenek templomaihoz. Tetszik nyitottságuk és fehérségük, tetszik a görögök életrevalósága, amely még annál is jobban különbözik a babiloniakétól, mint képzeltem.

– De volt valami, amit különösen szeretnél elmondani? – nyaggatott Zurvan. – Ami megharagított, vagy elszomorított?

– Nem akarok csalódást okozni, de semmi ilyen nem jut eszembe. Mindenütt csak káprázatot láttam. Ó és a virágok színei, ezt nézd! Hébe-hóba feltűntek szellemek, de annyit kellett tennem, hogy úgymond szemet hunyjak rájuk, és már ismét az élők ragyogó világát láttam. Megkívántam dolgokat. Megkívántam ékszereket, és tudtam, hogy ellophatnám ebben a formámban. Rájöttem egy kis trükkre. Magamhoz tudom hívni az ékszert, ha elég közel állok hozzá, és minden erőmmel hívom. De visszaadtam, amit loptam. És pénzt találtam a zsebemben. Aranyat. Nem tudom, hogy került oda.

– Én tettem bele – mondta Zurvan. – Még valami más? Észrevettél vagy éreztél még valami mást?

– Tudod, a görögök – mondtam –, olyan gyakorlatiasak, mint a mi népünk volt... bár nem tudom, ki a csuda volt a népem... ám az istenek imádatától függetlenül hisznek az etikában, nem arról van szó, hogy az istenek nagyobb dicsőségére ne sanyargasd a szegényt, gyámolítsd a gyöngét, hanem hogy ezzel igazolj valami... valami...

– Elvontat – szólt Zurvan. – Ami láthatatlan és nincs köze az önzéshez.

– Pontosan! A görögök törvényeket emlegetnek, amelyek nem a vallások módjára határozzák meg a viselkedést. Bár ettől még nem lesz több lelkiismeretük. Tudnak kegyetlenek lenni. Minden nép tud.

– Pillanatnyilag ez elég. Elmondtad, amit tudni akartam.

– Mit? – kérdeztem.

– Nem irigyled az élőket.

– Egek, hát miért kellene? Egész nap kószáltam, és nem vagyok fáradt, egy csöppet sem, csak egy kicsit szomjas. Senki sem bánthat. Miért irigyeljem az embereket, akik még élnek? Szánom őket, ha csak az vár rájuk, hogy csetlő-botló szellem vagy démon legyen belőlük. Bárcsak újjászülethetnének, mint én, de tudom, hogy csak azt láthatom, hogy is mondtad, ami a földből vétetett. Különben...

– Igen?

– Már nem is emlékszem, hogy éltem valaha. Tudom, mondtad, hogy éltem, vagy én mondtam, vagy talán mindketten tudjuk, szó esett arról az átkozott tábláról, és kontárkodásról, de nem emlékszem, hogy éltem volna. Nem emlékszem fájdalomra, perzselésre, bukásra, vérzésre. Mellesleg igazad van. Csakugyan nincsen szükségem belső szervekre. És ha megvágom magamat, vérzek vagy nem vérzek, ahogy tetszik.

– Azt természetesen tudod – vetette közbe Zurvan –, hogy a holtak között, akiket látsz, sokan gyűlölik az élőket. Gyűlölik őket.

– Miért?

– Mert gyöngé árnyéklétet élnek, és mindig olyan dolgokra vágyakoznak, amelyeket nem kaphatnak meg. Nem lehetnek láthatók, nem mozgathatnak tárgyakat, nem tehetnek mást, mint hogy láthatatlan méhek módjára zöngicsélik körbe a világot.

– Mi lenne, ha láthatatlanná tenném magamat – kérdeztem – és fölmennék a boldogokkal, kik oly serényen forgolódnak, és úgy tetszik, az égi érnek?

– Tedd meg, aztán térj vissza hozzám, ha csak meg nem leled a paradicsomot.

– Úgy hiszed, hogy meglelném?

– Nem hiszem, de sohase tagadnám meg tőled a paradicsomot vagy a mennyországot; te megtagadnál valakitől?

Azonnal engedelmeskedtem, ledobtam magamról a test és a ruhák súlyát, de megparancsoltam nekik, hogy maradjanak a közelemben.

Kimentem az udvarra, kerestem a szellemeket, meg is találtam őket: sűrű tömegben vettek körül. A démonok megvadultak rájuk szögeződő szememtől, úgyhogy sokat kellett tusakodnom. A tévelygő holtak mindegyre visszatartottak szálnalmas kérdéseikkel, egyre azokat firtatták, akiket maguk mögött hagytak az élők világában.

Úgy láttam, hogy e holtak egyaránt tévelyegnek a magasabb és az alsóbb szinteken, csak a felsők könnyebbek, erősebbek lettek, vagy talán csak külön helyzetben voltak, mint a föld hátán tiptródó, vak, nyomorúságos holtak.

Fölszálltam a boldog lények legébe, kik legott felém fordultak csodálkozó arccal, és szelíden mutatták, hogy menjek le. Szempillantás alatt körülvettek, sokuknak volt ködszerű, mégis csillámló alakja, néhánynak még szárnya is, néhányan hosszú, fehér lepelbe burkolóztak, de mindahányan azt parancsolták, hogy menjek le, úgy sürgettek, mutogatva, gesztusokkal, mintha gyerek lennék, ki nagy maflán becsörtetett egy szentélybe. Nem volt bennük sem harag, se megvetés, csak a föld felé szögezték ujjukat, és mondták, hogy mennem kell.

– Nem, nem megyek! – tiltakoztam, de mikor emelkedni próbáltam, láttam, hogy elállják utamat, és soraikon messze túl mintha szemfájdító fény lobbant volna egy pillanatra; lezuhantam és visszacsapódtam a földre.

Valami sötét helyen hevertem, a démonok közeledtek, tépték láthatatlan hajamat és testemet, így tehát széteszlottam, egyszerűen kitértem előlük, majd fölénk emelkedtem, jobb kart, bal kart növesztettem, félresöpörtem őket, addig szórva rájuk az átkokat saját nyelvükön, míg elmenekültek.

Próbáltam összeszedni az eszemet. Az igazi föld színe alatt lennék? Nem tudtam. Hamuszürke homályba hullottam, ködbe, amelyben nem látszott semmi. A szellemek, amelyek menekültek, vagy a közelemben ólálkodtak, a levegő sűrű szennyéből elevenedtek meg.

Majd hosszú léptekkel előjött a ködből egy hatalmas szellem, ugyancsak ember képében, alamuszín mosolygott rám, és én rögtön veszélyt éreztem. Rám rohant, két kézzel markolta meg torkomat, mire a démonok ismét közelebb húzódtak. Ádázul küzdöttem vele, átkoztam, tehetetlennek szidtam, ontottam a bűvigéket, és addig ráztam és fojtogattam, míg sívítva könyörgött kegyelemért. Emberi alakjából kivetkőzve inkább fátyolrongyhoz volt hasonló, amikor elrepült, és a démonok iszkoltak.

– Vissza kell térnem Mesteremhez – mondtam. Behunytam a szemem, szólítottam Mesteremet, szólítottam várakozó testemet, várakozó ruháimat, majd fölébredtem. A görög székben ültem Zurvan dolgozószobájában. Mesterem az asztalánál ült, egyik lábát zsámolyra helyezve, ujjával dobolt és figyelt.

– Láttad, hová mentem és mit csináltam? – kérdeztem.

– Részben. Láttam, hogy emelkedsz, de aztán nem bírtál magasabbra menni, a felsőbb lég szellemei nem akarták engedni.

– Nem, nem akarták, de azért kedvesek voltak. Láttad a fényt, messze fölöttük?

– Nem, nem láttam – felelte.

– Az lehet a mennynek fénye – mondtam –, onnan kell leereszkednie egy lajtorjának, egy grádicsnak, igen, a földre, de miért nem minden holtnak? A dúltaknak és dühöseknek miért nem?

– Senki sem tudja. Nincs szükséged az én válaszomra. Magad is ki tudod okoskodni. De mitől veszed olyan biztosra, hogy lesz bárkinek is grádics, lajtorja? A zikkuratok, a piramisok ígérik? Vagy Meru hegyének legendája?

Sokáig töprengtem. – Nem – mondtam végül. – Bár persze ezek is bizonyítékok, nem, nem is bizonyítékok, hanem jelzések. A magasabb szellemek arcából tudom... ahogy leküldtek. Nem láttam rajtuk komisszást, gonosztságot vagy haragot. Nem ordítottak, mint egy palota kapusai, egyszerűen megakadályozták, hogy tovább menjek, és ismételten mutatták, merre kell mennem... vissza a földre.

Zurvan töprengett egy percig. Annyira izgatott voltam, hogy nem bírtam hallgatni.

– Láttad azt az erőset, aki megtámadott? – kérdeztem. – Azt, aki odajött hozzám, magassága, termete az enyémhez volt hasonló, és mosolygott, aztán pedig nekem támadt?

– Nem. Mi történt?

– Torkon ragadtam, megráztam, legyőztem és elzavartam.

Mesterem kacagott. – Szegény bolond szellem!

– Rólam beszélsz?

– Róla beszélek, gúnyolódva – mondta Zurvan.

– De miért nem beszélt hozzám? Miért nem kérdezte, ki vagyok? Miért nem köszöntött, mint vele egyenlőt, érted? Miért nem keresett más közeledési módot, mint a tusakodást?

– Ázriel, a legtöbb szellem azt se tudja, mit csinál és miért – mondta a mágus. – Minél hosszabb ideje sodródnak, annál kevésbé tudják. Közös tulajdonságuk a gyűlölködés. Az a szellem az erejét próbálta ki rajtad. Ha legyőz, talán megpróbált volna rabszolgájává tenni a láthatatlanok között, de ezt nem tehette. Valószínűleg nem ismer mást, mint harcot, parancsolást és megalázkodást. Sok ember van, aki ugyanígy él.

– Ó, igen, tudom! – feleltem.

– Menj ahhoz a vizeskancsóhoz – utasított. – Idd ki fenéig. Ihatsz, amikor csak akarsz. A víz minden alakjában erősebbé teszi szellemtestedet. Ez érvényes minden szellemre és kísértetre. Szeretik a vizet és áhítoznak a nyirkosságra. Igaz, ezt már mondtam. Siess. Megbízásom van számodra.

Csodálatos íze volt a víznek. Olyan sokat ittam, amennyit halandó ember sohasem ihatott volna. Letettem a kancsót, és vártam Zurvan parancsát.

– Maradj emberi testben, menj ki a falon át a kertbe, aztán gyere vissza. Ellenállást fogsz érezni. Ne végy tudomást róla. Más részecskékből épülsz föl, mint a fal, ezért fájdalom nélkül át tudsz hatolni a részecskéi között. Tedd meg, addig ismételd, amíg habozás nélkül át nem tudsz sétálni bármely szilárd felületen.

Nagyon könnyűnek találtam. Átmentem ajtókon, átmentem méteres falakon, átmentem oszlopokon. Átmentem bútorokon. Minden alkalommal éreztem az akadály vagy a tárgy pörgő részecskéit, de nem fájt az áthatolás, mindössze a kitérés vagy a hátrálás természetes ösztönét kellett legyőzni.

– Fáradt vagy?

– Nem – feleltem.

– Nos, ez lesz az első igazi megbízatásod – mondta. – Menj el Lüsandrosz görög kereskedő házába az írnokok utcájába, lopd el a könyvtárából az összes kéziratot, és hozd ide hozzám. Négy fordulóval csináld, ember képében, és rá se ránts, ha meglát valaki. Jól jegyezd meg, ha a tekercseket át akarod hozni a falon, el kell rejtened őket tested belsejébe, amelyhez most már ruhád is tartozik. Burkold be őket szellemeddel. Ha túl nehéz, akkor ajtón át jöjj-menj. Bárki üssön is meg... nem bánthat téged.

– Én bántsam őket?

– Nem, hacsak nem áll hatalmukban visszatartani. Törjeik és kardjaik ártalmatlanul hatolnak át rajtad. De ha megragadják a tekercseket, amelyek anyagiak, esetleg le kell ráznod őket. Csináld, mondjuk, gyengéden, vagy ahogy akarod, attól függően, mennyire fenekedik rád az illető. Ezt rád bízom.

Fölemelte nádtollát, és írni kezdett. Észrevette, hogy nem mozdulok.

– Na? – kérdezte.

– Lopnom kell?

– Ázriel, lelkiismeretes, újszülött szellemem, Lüsandrosz házában az utolsó szög is lopott! Akkor jutott hozzá, mikor a perzsák végigmentek Milétoszon. Könyvtára zöme az enyém volt. Lüsandrosz rossz ember. Megölheted, ha úgy tetszik. Nekem nem számít. De most indulj, hozd vissza a könyveket. Tedd, amit mondok, és ilyen témákban sose vitasd a döntésemet.

– Akkor sose akard, hogy meglopjam a szegényt, bántsam a megszorítottat, riogassam az alázatosat és a gyöngét.

Fölnézett. – Ázriel, ezt már megtárgyaltuk. Úgy beszélsz, mint egy nagyképű felirat valamelyik asszír király lábánál.

– Nem akartam hosszabb kérdésekre vesztegetni az idődet – mondtam.

– Engem kizárólag az illetudó viselkedés érdekel – közölte Zurvan. – Próbáld nem elfelejteni a tanításaimat. Szeretem még a kiállhatatlan háziszellemeket is, amelyeket azért tartok, hogy teljesítsék parancsaimat, de Lüsandrosz gonosz ember, aki profitért lop és csal, és még olvasni se tud.

Egész könnyű munkának bizonyult. Csak szét kellett csapnom a szolgák között, máris iszkoltak, és három fordulóval átszállítottam az egész könyvtárat Mesterem házába. Bár azért a nagy tekercskégekkel nehezen jöttem át az ajtón. Nem bírtam beburkolni őket szellemembe és áthozni a részecskék között. Ám idővel ezen is javítottam. Megtanultam valamit, amit Zurvan nem is mondott: hogy ajtóban és falakban kiterjesszem magam, hathatósabban beburkolva a tekercseket, majd élő ember nagyságára zsugorodva álljak tovább kincseimmel.

Igazság szerint ezt csak utoljára csináltam, egy különösen hatalmas zsákmánnyal, amikor hatalmasra fújódta, majd összelappadtam.

A mágus merőn nézett, és én megértettem valamit. Érkezésem óta egyfolytában el volt képedve tőlem. Ezzel a tekintettel palástolta. Nem mutatott félelmet.

– Nem félek tőled – felelte gondolatomra –, de igazad van: mágusként, tudósként, emberként nem szokásom hüledezni és kiabálni.

– És most, Mester? – érdeklődtem.

– Menj a csontokba, és majd akkor gyere, mikor hallasz... mikor fennhangon szólítalak. Ha álmodom rólad, vagy gondolok rád, az nem elég.

– Megpróbálom, Mester – mondtam.

– Csalódást okozol, ha nem engedelmeskedsz; túl fiatal és erős vagy, hogy duhajul tombolj. Megbántasz, ha akkor próbálsz előjönni, mikor gondolok rád.

Megint szúrták a szememet a könnyek. – Akkor nem teszem, uram – mondtam.

Bementem a csontokba. Mielőtt szemem lecsukódott volna, egy percre láttam a ládát, amint elrejtik biztos helyre, egy falba vájt fülkébe, ám aztán jött a bársony álom, és a gondolat: „Úgy szeretem! Szolgálni akarok neki!” Ennyi volt az egész.

Reggel felébredtem, de nem mozdultam. Hosszú ideig feküdtem a sötétségben, semmit sem érezve az anyagból, vártam, majd mikor meghallottam Zurvan hívását, nagyon tisztán, válaszoltam a hívásra.

Ismét kinyílt körülöttem a napfényes világ. A kertben ültem, a virágok között. Zurvan egy heverőn fekvé olvasott. Kócos volt és úgy ásítózott, mintha semmit sem aludt volna.

– Most vártam! – mondtam.

– Ó, tehát érezted, hogy ébren vagy, mielőtt hívtalak volna?

– Igen, de vártam, hogy örülj. Eszembe jutott egy morzsányi emlék, bár lehet, hogy csak most emlékszem rá, de egy kérdéshez elég.

– Kérdezz. Ha nem tudok válaszolni, akkor sem beszélek mellé.

Hogy nevettem ezen! Mindent megbocsátó hangulatomban szilárd meggyőződésemm volt, hogy a papok és a mágusok úgy hazudnak, mintha könyvből olvasnák. Zurvan elégedetten bólintott.

– Tehát a kérdésed?

– Van nekem rendeltetésem? – kérdeztem.

– Minő különös kérdés! Miből gondolod, hogy bárkinek lenne rendeltetése? Tesszük, amit teszünk, aztán meghalunk. Már megmondtam. Egyetlen teremtető Isten létezik, a neve nem számít. Valamennyiünknek az a rendeltetése, hogy szeressünk, és egyre jobban ismerjük, értékeljük a környezetünket. Miért lenne a tied más?

– Ó, de hát épp erről van szó! Nem az lenne a természetes, hogy én különleges dolgokra legyek rendeltetve?

– A különleges rendeltetésbe vetett hit egyike a világ legelterjedtebb és legkártékonyabb öncsalásainak. Ártatlan kisbabákat tépnek le a királynők emlőjéről, különleges rendeltetésekre hivatkozva – hogy uralkodjanak Athénen, vagy Spártán, vagy Milétoszon, vagy Egyiptomon, vagy Babilonon. Micsoda ostobaság! Bár tudom, mi lappang kérdésed mögött. Akkor most jól figyelj. Hozd a kénita táblát, és el ne törd! Ha eltöröd, össze kell állítanom, és akkor megríkatlak.

– Hmmm. Könnyű megríkatnod, ugye?

– Láthatólag – mondta. – Hozd a táblát és siess! Ma még utaznunk kell. Ha el tudsz vinni az északi sztyeppékre, a hegyek közé, ahol állítólag az istenek hegye nyúlik az égbe, akkor máshová is el tudsz vinni. Haza akarok menni Athénbe! Athénben akarok sétálni! Menj, erős szellem! Hozd a táblát! Siess!

A

tudatlanság

senkinek

se

jó.

Ne

félj!

M

egfogtam a kánaánita táblát, noha undorral és gyűlölettel töltött el. Reszkettem a gyűlölettől. Annyira elteltem gyűlölettel, hogy egy darabig mozdulni se tudtam. Zurvan szólított, és azt mondta, tilos eltörnöm a táblát. Emlékeztetett, hogy az írás nagyon apró, egyetlen lepattant szilánk is hiányossá tenné a történetet, márpedig mindent tudnom kell.

– Miért kellene? – kérdeztem. A szobákban halmozódó párnák felé intettem. Kihozhatok egyet? Akkor nem kellene bepiszkolnom a ruhámat, amikor a lábadhoz telepedek? A mágus bólintott.

Leültem keresztbe vetett lábakkal. Zurvan felvonta a heverőre a fél lábát, ami úgy látszik, kedvenc testtartása volt, és a napba tartotta a táblát, hogy jól láthassa. Ez az emlék nagyon mélyen belém vésődött, talán mert a fal fehér volt és piros virágok futották be, talán mert az olajfák pontosan olyan vének, göcsörtösek, szövevényes koronájúak voltak, mint olajfákhoz illő, talán mert a kert márványkockái között zsengén zöldült a fű. Szerettem végigborzolni a tenyeremmel. Szerettem rátenni tenyerem a márványra, hogy érezzem a nap melegét.

És természetesen szeretettel emlékezem a nyápic, elégedett, kortalan Zurvanra is, buggyos görög khitónjában, amelynek szegélyén megkopott az aranyfonal, ahogy jártatja kék szemét a táblán, hol közelebb húzza az arcához, hol eltolja. Biztosan elolvasta az utolsó szóig, a hosszú oszlopokba szedett ékírásos jeleket. Gyűlöltem azt a táblát.

– Téged hülyék szabadítottak rá a szellemvilágra – jegyezte meg a mágus. – Ez egy régi kánaánita varázslás, egy hatalmas gonosz szellem földézésére, olyan gonoszéra, amilyen gonoszat csak elküldhet a földre az Isten. Ezzel teremt *málákot* a varázsló, olyan erőset, mint az a Málák volt, amellyel Jahve leölette az egyiptomiak elsőszülöttjeit.

Annyira elhültem, hogy nem is válaszoltam. Sok fordítását ismertem az egyiptomi kivonulásnak, és volt egy elképzelésem a Málákról, az Úr Haragjának tüzes angyaláról.

– A kéniták veszélyesnek tartották ezt az információt, ezért, ha pontos a dátum, ezer évvel ezelőtt lepecsételték a táblát. Ez fekete mágia volt, gonosz mágia, az a fajta mágia, mint az endori boszorkányé, aki felidézte Saul királynak Sámuel szellemét.

– Ismerem ezeket a történeteket – mondtam halkan.

– Szóval a varázsló alkot magának egy málákot, amely olyan erős is lehet, mint az a sátán vagy bukott angyal vagy gonosz szellem, amely valamikor Jahvéval együtt vett részt a teremtésben.

– Értem.

– Az előírások nagyon szigorúak. A málákot olyasvalakiből kell varázsolni, aki a körme hegyéig gonosz, aki ellensége Istennek és a jósnak, aki elrúgta magától Istent, annyira gyűlöli kegyetlenségét és igazságtalanságát az ember és a világ iránt. A kiszemelt embernek olyan megátalkodottnak, dühösnek és gonosznak kell lennie, aki Istennel is verekszik, ha teheti, vagy ha erre utasítják. Képesnek kell lennie reá, hogy közelharcban legyőzze Isten bármely angyalát.

– A jó angyalokról beszélsz?

– Igen, a jókról és a rosszakról; neked angyalokkal kellett volna egyenlőnek lenned, és lehetsz is. Málák vagy, nem közönséges szellem. De mint mondtam, a leendő máláknak kötelező kőszívűnek lennie, olyasvalakinek, akiben nem él semminemű türelem Isten iránt, és az emberiség lázadó szellemét akarja szolgálni, azt, amely nem volt hajlandó elfogadni Isten törvényeit. Ezt a szellemet nem azért teremtik, hogy ördögöt vagy démont szolgáljon, hanem hogy ördög vagy démon legyen.

Felhördültem.

– Elég fiatalnak látszol, hogy ilyen elfajzottan gonosz légy... legalábbis ebben a magad választotta formában, amely élő mivoltod tökéletes kisugárzásának látszik. Ilyen gonosz voltál? Ennyire gyűlölted Istent?

– Nem, legalábbis nem hiszem, hogy ezt tettem. Ha gyűlöltém, nem volt róla tudomásom.

– Te döntöttél úgy, hogy a Csontok Szolgája leszel?

– Nem! Azt tudom, hogy nem én.

– Újabb baklövés. Nem voltál gonosz, nem voltál hajlandó, és nem tettél esküt, hogy szolgálod a csontok gazdáját, igaz?

– Azt biztosan nem! – Emlékezni próbáltam, de olyan nehéz volt, a múlt felragyogott, majd kifakult. Vissza tudtam menni Kürosz hálósobájáig, emlékeztem, hogy Kürosz küldött Zurvanhoz, és még azelőttől emlékeztem valamire... egy halott papra a padlón.

– Megöltem azt, aki a Mester lett volna – mondtam. – Megöltem, és halál volt körülöttem, már haldokoltam, mikor csinálták. Csak egy kis láng pislákol bennem. Meg kellett halnom. Talán a mennyei lajtorjának kellett volna leereszkednie, vagy a fénybe kellett volna visszaszállnom. Nem tudom, melyik történt. De bármint legyen is, én nem akartam Csontok Szolgája lenni, el akartam menekülni... emlékszem, ahogy futkostam, és segítségért kiáltoztam, hajtogattam, hogy ez egy kénita rontás, de nem emlékszem, kihez kiáltoztam. Csak ezután vittem egy zsákban a csontjaimat a király hálósobájába.

– Ő is így mesélte. Nos, a tábla szerint a gonoszság és a kegyetlenség ingyencének kellett volna lenned kiválasztásod előtt, magadnak kellett volna könyörögnöd Isten angyalaiéhoz fogható örök életért, és készségesen kellett volna vállalnod a kínhalált. Amikor már túl sok lett volna a kín, szellemednek külön kellett volna válnia a testtől, és végig kellett volna néznie, ahogy a testet belefőzik a csontokba. De csak akkor, mikor már elviselhetetlenné fokozódik a fájdalom. Csupán akkor. Addig kellett volna tűrnöd az üstben rotyogó aranyat, ameddig bírod, hogy töményebb legyen gyűlöleted Isten iránt, aki érzőnek alkotta az embert; azután, csakis azután lehetett volna szabadulnod, abban a tudatban, hogy legyőzted a halált, hogy gyűlöld Istent, a halál teremtményét, hogy málák akarsz lenni, olyan erős, mint Jahve kegyetlen szíve volt, mikor azokra tekintett, akiket Saul vagy Dávid vagy Józsué le akart mészárolni. Neked kellett volna megbosszulnod Ádámot és Évát, akiket istenetek aljasul becsapott. Mond ez neked valamit?

– Kontármunka volt az egész, mint mondtad. Nem emlékszem, hogy *benne* vagyok az üstben, csak arra, hogy iszonyúan félek tőle. Úgy rémlik, kimenekültem a testemből, mielőtt érezni kezdte volna a kint, úgy rémlik, nem bírtam elviselni, minden összezavarodott, gyenge, önző emberek vetek körül, kiveszett már belőlem minden nagyság. Minden fenség. Valamit tettem, valamit, amit mások vártak el tőlem, de olyan romlottnak tűnt, rettenetesen romlottnak. Meg voltam zavarodva.

– Volt ebben a romlott cselekedetben fenség?

– Úgy gondolom, volt. Emlékszem valami nagy áldozatra, célra. Emlékszem rózsaszirmokra és álmos, lassú halálra, amelyben az a tudat volt a legnagyobb szenvedés, hogy a dolog visszafordíthatatlan; a halál ráérősen jön, de jön. Nem tudom, miért mondtam fenséget. Mit mondott Kürosz rólam?

– Nem eleget. Ám ez agyagtábla szerint téged nem lehet elpusztítani. Ha a csontokat megsemmisítik, rászabadulsz a világra, mint a dögvész, és bosszút állsz minden élőn.

Reménytelenség lett úrrá rajtam, olyan mérhetetlen reménytelenség, amelyet még néhány órája is elképzelhetetlennek tartottam volna. Amikor emelkedtem a boldog arcok felé, mikor megláttam a fényt, még nem ismertem a reménytelenséget. Annyira ismertem, mint a gyerek, akit elküldenek a nyálánkságok edényétől. Most már ismertem.

– Meg akarok halni – suttogtam. – Komolyan meg akarok halni, mint ahogy meg is kellett volna, mielőtt ezt művelték velem azok a kétbalkezes eszelősök! Mielőtt próbát tettek ezzel az ijesztő varázslattal! A hülyék! Ó, Istenem!

– Meghalni? – kérdezte Zurvan. – És tévelyegni a buta holtak között? Zúgolódó démonná lenni, utálatos ellenségévé mindennek, ami jó, kinnak és halálnak hozójává?

– Nem, csak meghalni, meghalni, mintha anyám karjaiba bújnék, elrejtőzni Földanyában, vagy ha fénné kell lenni és van mennyország, akkor legyen úgy, de ha nem, akkor egyszerűen csak meghalni, és élni emlékként minden jóban, amit valaha tettem valakivel, minden jócselekedetben, minden jó és szerető és...

– ...és mi?

– Azt akartam mondani, hogy azoknak a cselekedeteknek az emlékében akarnék élni, amelyeket Isten dicséretére tettem, de most már nem érdekel. Csak meg akarok halni. Most már nem bánám, ha békén hagyna az Isten. – Felálltam, lenéztem a mágusra. – Mondta Kürosz, ki voltam életemben? Hogyan ismert meg?

– Nem. Magad is elolvashatod a leveleit. Annyit írt, hogy az erőd olyan hatalmas, amellyel legföljebb a magamfajta varázsló bír, hogy nagyon sokkal tartozik neked, és ő okozta a halálodat. – Elhallgatott, gondolkozott, a szakállát húzogatta. – Természetesen a világ királya nem írná bele egy levélbe, hogy fél egy szellemtől, és igyekszik a lehető legmesszebb tudni magától, de volt a levélnek egy ilyen, hogy is mondjam, kicsengése. Tudod, mint: „Nem parancsolhatok ennek a szellemnek. Nem merek. Pedig neki köszönhetem a királyságomat.”

– Nem emlékszem, hogy Kürosz bármiben is adósom lenne. Annyira emlékszem, mikor kérem, hogy küldjön... arra emlékezem...

– Mire?

– Hogy mindenki cserbenhagyott.

– Nahát, ezek a bolondok nem démont csináltak, hanem valamit, ami sokkal inkább angyal.

– A hatalom angyala – mondtam. – Magad használtad e szavakat. Kürosz használta. Marduk használta... – Torkomon akadt a szó, annyira meghökkentett ez a Marduk név, amelyhez semmit sem tudtam kapcsolni. Egyáltalán honnan került a beszédembe?

– Marduk, Babilon istene? – kérdezte a mágus.

– Ne gúnyold, aki szenved – mondtam, újult megdöbbenésemre.

– Bosszút akarsz állni azokon, akik ezt tették veled?

– Bosszút álltam. Nem emlékszem senkire, aki ne lenne halott. A pap művelte, és ő... és az öregasszony, az meghalt, a boszorkány, a jósnő. Nem bírtam emlékezni... annyit tudtam, hogy egyedül Kürosz segíthet rajtam, és tudtam, hogy jogom van belépni az ágyasházába, mert figyelni fog rám. Nem, nem akarok bosszút. Nem. Nem emlékszem semmire eléggé, hogy annyira akarjam, amennyire az életre sóvárgok. Van valami, amit akarok... meghalni... pihenni, aludni, halottnak lenni az édesen illatozó földben... vagy látni a fényt, mikor beleolvadok, mikor Isten fényének parányi szikrája visszatér a tűzbe. Leginkább a halált akarom... még a félynél is jobban. Csak a csendes halált.

– Ezt most akarod – mondtá. – Nem akartad, mikor sétálni mentél, vagy a szellemek birodalmában csatangoltál, vagy elhoztad a tekercseket. Vagy mikor először ültél ki a kertbe, és a fűvet simogattad.

– Ez azért van, mert te jó ember vagy – mondtam.

– Nem, azért van, mert *te* vagy jó ember. Vagy voltál. A jóság most is olyan fényesen világít benned, mint mindig. Veszélyesek a lelkek, akiknek nincs emlékezete. Te emlékezel ...de csak a jóra.

– De nem, már mondtam, mennyire gyűlölöm őket...

– Igen, de ők elmentek, gyorsan távolodnak tőled. Nem emlékszel a nevükre vagy az arcokra... nem gyűlölöd őket. De a jóra emlékezel. Tegnap este mesélted, hogy aranyat leltél a zsebedben. Mit tettél vele? Nem is mondtad.

– Hát, odaadtam a szegényeknek és az éheseknek, egy családnak, hogy ehessenek. – A márvány repedéseiből nőtt füvet tépkedtem. Ránéztem a gyöngéd zöld szálakra. – Igazad van. Emlékszem a jóságra vagy ismerem. Ismerem, látom és érzem...

– Akkor megtanítok neked mindent, amit tudok – ígérte Zurvan. – Utazni fogunk. Elmegyünk Athénbe, aztán le Egyiptomba. Még sohasem jutottam elég mélyre Egyiptomban. Menni akarok! Varázslattal fogunk utazni, és időnként természetes módon, mert erős őriző vagy, és meg kell jegyezned mindent, amire tanítalak... hajlamos vagy rá, ez a gyengeséged, hogy felejtéssel üzd el a fájdalmat, és mikor majd meghalok, némi fájdalmat fogsz érezni.

Elcsendesült. Azt hiszem, egy kis időre befejeződött a tanítás. Zurvan behunyta a szemét. Ám nekem volt még egy sürgető kérdésem.

– Kérdezd, míg el nem alszom.

– Ezek a kéniták, akik az átkot kitalálták, ezek héberek voltak?

– Nem igazán – felelte. – Nem olyan héberek, mint te. Az ő Jahvéjük csak egy volt a sok isten között, a legerősebb, hadisten, ha jól tudom. Ősi nép voltak, és más istenekben is hittek. Most örülsz, hogy ezt hallod?

Felriadtam révedezésemből. – Gondolom, igen. Illetve igen. De nekem most már nincs törzsem. Az a sorsom, hogy a Mesterek legkülönbjéhez tartozzak, mert nélküle elfelejthetnék mindent, elsodródhatnék... megszűnnék látni vagy hallani vagy érezni... és nem fogok meghalni, csak várok egyre, hogy szólítsanak.

– Nem fogok sokáig élni – mondta a mágus. – Majd megtanítlak minden trükkre, amelyet ismerek, megtanítalak, hogy vezesd félre az embereket illúziókkal, hogy igézd meg őket szavakkal, viselkedéssel... ennyi az egész, jegyezd meg... szavak, viselkedés... mármint az elvont, nem a konkrét. Tudod, hogy egy magtári listából is csinálhatsz átkot, ha megfelelően mondod el? Majd tanítalak, te figyelsz rám, és ha majd meghaltam...

– Akkor?

– Majd meglátjuk, mit tanultál addigra a nagyvilágtól.

– Ne várj tőlem túl sokat – mondtam. A szeme közé néztem, amit mindezidáig ritkán tettem vele. – Kérdelek, mire emlékszem? Emlékszem, hogy megöltem a beduinokat, és nagyon élveztem. Nem annyira, mint virágokat szedni csokorba, de az ölés... van még a földön az öléshez fogható?

– Talált – jegyezte meg Zurvan. – Majd meg kell tanulnod, hogy a szeretet jobb... jónak lenni pedig még annál is jobb. Ha ölsz, a hitek, érzések és nemzedékek világegyetemét ölod meg egyetlen személyben. De ha jót cselekszel, az olyan, mint kavicsot dobni az óceánba: szüntelenül gyűrűzik a nyomán a víz, és egyetlen hullám sem ugyanaz többé, még azok sem, amelyek a távoli Egyiptom vagy Itália partjait mossák. A jóság sokkal nagyobb hatalom, mint az ölés. De majd meglátod. Tudtad, amikor éltél.

Egy darabig gondolkozott, majd befejezte a napi penzumot:

– Nézd, azon múlik az egész, mennyire jól méred föl a dolgokat. Ha leszúrsz egy embert, nem látod halála összes következményét, akkor még nem. Érzed, még így, szellemként is, ki ember képét viseli, mint harsog benned a vér. De ha jót teszel, akkor gyakran látod a jóságot... látod, látod, látod... és ez győzi le végül az ölés vágyát. A jóság túl fényesen világít, ez... tagadhatatlan. Séta közben magad is láttad az embereken, ugye? A jóságot. Senki sem akart bántani. Még a palota őrei sem. Beengedtek. A ruhád és a viselkedésed tette? Vagy mosolyogtál is rájuk? Fénylett arcodon a jóság? Valahányszor visszatérsz hozzám, boldog vagy, és szellemednek, bármi alkotta is, nagy a képessége a szeretetre.

Nem feleltem.

– Mi jár a fejedben? – érdeklődött. – Mondd el.

– A beduinok – feleltem. – Hogy micsoda multság volt megölni őket.

– De csökönyös vagy! – mondta.

Behunyta a szemét és elaludt. Ültem, néztem, aztán magam is elbólintottam, ember képében, hallgatva a virágokat, hébe-hóba felnézve az olajfák ágaira, hogy lássam a madarakat, miközben fülemben dallammá simult a város távoli zaja. És mikor álmodtam, kerteket láttam, fényt, gyümölcsfákat, és boldog lelkeket, arcukon szeretettel.

Szavak szövődtek álmaimba:

– „...És néked adom az elrejtett kincseket, és a titkos helyre tétetett gazdagságokat; hogy megtudjad, hogy én vagyok az Úr, ki téged neveden nevezlek, Izráelnek Istene... Én formálom a fényt és én teremtem a sötétet; én vagyok az, aki békességet szerzek és háborúságot szerzek...” Szemhéjam felpattant, de aztán szelídebb verzetek jöttek, mire visszasüllyedtem az félálomba, dallamok és fuvalomtól imbolygó fűzfák közé.

T

izenöt éven át utazgattam Zurvannal. Mindenben engedelmeskedtem neki. Mint mondtam, gazdag volt, és sokszor kedve szottyant utazni; elhajóztunk Egyiptomba, aztán vissza Athénbe és más városokba, ahol a mágus ifjúkorában járt, és majd meghalt, úgy szerette volna viszontlátni őket.

Szinte sohasem árulta el, hogy mágus, bár hébe-hóba fölismerték olyanok, akiknek volt látnoki adottságuk. Ha kérték, hogy gyógyítsa meg a betegeket, megtette, amire képes volt. Ahol csak megfordultunk, mindenfelé vásárolt mágiával foglalkozó agyagtáblákat és tekercseket, vagy én kértem kölcsön, esetleg loptam el neki. Áttanulmányozta őket, aztán felolvasta, bemagoltatta velem, és még szilárdabbá lett a meggyőződésben, hogy minden mágia többé-kevésbé egyforma.

Isteni kegy, hogy kristálytiszta emlékezhetem ezekre az évekre, mert arról az időszakról, amely elválasztja Zurvan halálát a jelenkortől, alig vannak tisztán körvonalazott emlékeim. Tudom, hogy voltak idők Zurvan halála után, mikor emlékezet nélkül ébredtem, unalomból szolgáltam Mestereimet, néha végignézttem, mikor pusztulást hoztak magukra, és mulatságosnak találtam, míg hébe-hóba magam vittem át a csontokat egy másik Mesternek. De mindez köddé mosódik össze. Értelmetlen.

Zurvan igazat beszélt. Azzal reagáltam a kínra és a szenvedésre, hogy felejtettem. A szellemeknél általános hajlandóság a felejtés. Hús és vér, testi szükségletek – az embernek ez adja az emlékeit. És ha ezek hiányoznak, édes lehet semmire sem emlékezni.

Zurvan a halála előtt még készített egy különb ládát a csontoknak: nagyon erős fából, kívül-belül arannyal futtatva, megfelelően kimélyítve, hogy a csontok összegömbölyödve pihenhessenek, mint az alvó gyermek. Ehhez asztalosokat kellett igénybe vennie, mert nem találta elég precíznek háziszellemei munkáját. Azt mondta, hogy aki ismeri az anyagot, nagyobb tisztelettel bánik vele.

A ládára, amelynek négyszögében éppen elfért a csontvázam, rávéste a nevemet, hívásom módját, és a szigorú figyelmeztetést, hogy sohasem szabad gonosz célra megidézni, mert a gonoszság a hívó ellen fordul. Óva intett a csontok megsemmisítésétől, amelynek következtében végképp elveszítenék fölöttem az uralmat.

Mindezt varázsigék és megszentelt versek formájába öntötte, majd számos nyelven telis-tele írta velük a ládát.

Rátette a ládára az életet jelentő héber betűt vagy szimbólumot.

Nagyon jó volt, hogy idejekorán gondoskodott minderről, mert teljesen váratlanul érte a halál. Álmában halt meg, és engem csupán akkor idéztek meg, mikor szürakuszi házat megrohanták kisstílű tolvajok, és a falusi nép, akik tudták, hogy a mágusnak nincsen rokona, és nem féltek tőle. Mivel pedig Zurvan nem hagyott démonokat teteme őrzésére, a betörők felprédálták a házat, megtalálták a ládát, szóltak a csontokhoz, és akkor előjöttem.

Kiirtottam őket egy szálig, az utolsó porontyot is, aki Zurvan ruhái között kotorászott. Végeztem mindőjükkel. Éjszaka a falusiak visszajöttek felgyújtani a mágus házat, hátha azzal kiűzhetik a gonoszt. Örültem ennek, mert tudtam, hogy Zurvan, aki tulajdonképpen görögnek született, bár nem tartozott semmiféle nemzethez vagy törzshöz, el akarta égettetni a porhüvelyét, én tehát gondoskodtam róla, hogy a házban ez kapjon elsőnek lángra, és gyorsan égjen el.

Visszatértem Milétoszba, majd Babilon felé indultam, bár magam sem tudtam, miért. Gyászoltam Zurvant. Semmi másra nem tudtam gondolni Mesteremen kívül. Szenvedtem éjjel-nappal, láthatóan és láthatatlanul, nem tértem nyugovóra a csontokba, mert attól rettegettem nem jöhetek elő többé, csontvázamat ölelve szántottam a sivatag homokját.

Végre megérkeztem Babilon városába, de olyan gyűlöletet és utálatot keltett bennem, hogy kínszenvedés lett minden lépés. Semmivel se találkoztam, amely emléket csiholt volna bennem. Nagyon rövid idő után távoztam is, és visszatértem Athénbe, Zurvan szülőföldjére. Megkerestem kis házát, biztonságos rejtekhelyet készítettem a ládának, mélyen a ház alatt, majd elbújtam a csontok feketeségébe.

Jó idő elteltével ébredtem: Zurvanra elmosódottan emlékeztem, leckéire tisztán, de akkor már másik századot írtunk. Talán mindig is emlékeztem a leckéire. Azt hiszem, az lehetett a kulcsa későbbi lázadásomnak, hogy emlékeztem Mesterem tanítására, és gyűlöltem, amiért eltorzították őket.

Bármint is legyen, Athénben idéztek meg. Makedóniai II. Philipposz katonái megtámadták Athént és legyőzték a görögöket. Philipposz, a Barbár, ahogyan nevezték, kifosztotta a várost, és ennek során hantolták ki a csontokat.

Egy makedón varázsló sátrában jöttem elő, akinek a vére is megfagyott láttamon.

Szinte semmire se emlékszem belőle. A világ ragyogására, arra emlékszem; ellenállhatatlanul csábított, hogy megtestesüljek ismét, vizet ihassak és élhessek, ha csak utánzatként is. Ismertem hatalmas erőmet is, de ezt eltitkoltam e Mester elől, beértem azzal, hogy némán teljesítsem javarészt kicsinyes és bolondos parancsait. Silány varázsló volt.

Ő adott tovább egy másiknak, majd az is egy másiknak. A következő tiszta emlékem is csak onnan van, hogy Gregory Belkin fölébresztette bennem... vagyis hogy Babilonban tartózkodtam, mikor Nagy Sándor meghalt. Hogy kerültem oda, kinek szolgáltam, arra már nem emlékszem. De arra igen, amint felveszem Sándor egyik katonájának képét, hogy elhaladhassak ágya előtt, és láthassam azt a kézmozdulatot, amellyel mutatta, hogy meg fog halni.

Emlékszem az ágyán fekvő Sándorra, tüzes aurájában, amely Perzsiái Küroszéhoz volt csak fogható. Gyönyörű volt még haldoklásában is, és különösen éber. Figyelte, miként hal meg, és nem harcolt az életért. Nem akart mindenáron élni. Mintha tudta volna, hogy most ér véget az élete. Nem emlékszem, hogy észrevette volna az ágya mellett a szellemet, mivel szilárd és teljes voltam. Emlékszem, amint visszatértem Mesteremhez, és mondtam, igen, a világhódító haldoklik, és ez a Mester, aki öreg és görög volt, sírva fakadt, én pedig átkaroltam, hogy vigasztaljam.

Ennyire se emlékeznék, ha New Yorkban Gregory nem kiabálja indulatosan Sándor nevét, és nem bizonygatja, hogy Sándor volt az egyetlen ember, aki igazán megváltoztatta a világot.

Átrághatnám magamat a többi Mesterem történetén... hozhatnék föl szilánkokat és morzsákat az emlékek üstjéből. De a hívások olyannyira nélkülözték a méltóságot, a mágiát vagy a nagyságot, hogy unalmas lenne elmesélni őket. Kifutó voltam, kémkedni, lopni, alkalmanként ölni küldtek. Emlékszem az ölésre, de arra nem, hogy lelkifurdalásom lett volna. Arra se emlékszem, hogy fekete lelkű gonoszokat szolgáltam volna. Arra igen, hogy két Mesteremet rögtön ébredés után megöltem, mert gonosz emberek voltak.

De mindez, mint mondtam, belemosódik a ködbe. A következő élesen körvonalazott emlékem, amely csak néhány hete jutott eszembe, mikor Esther Belkin meggyilkolására ébredtem, ami ott rögtön, kristálytiszta rajzolódott föl bennem, az utolsó Mesterem volt, Strassburgi Sámuel, aki természetesen a prófétáról kapta a nevét.

Sámuel vezető és varázsló volt a strassburgi zsidók között. Már csak annyit tudok, hogy szerettem őt és őt csodaszép lányát, a kezdet vagy a közép részletei kiestek, de élnek bennem az utolsó napok, amikor nagy felzúdulás támadt a városban, és a befolyásos gójok megüzenték, hogy jó lesz távozniuk a zsidóknak, mert nem biztos, hogy a magisztrátus meg tud védeni bennünket a csúrhétől.

Az utolsó éjszaka vakít szemembe. Már csak Sámuel maradt a házban. Öt lányát kicsempészték Strassburgból, ültünk háza – meg kell mondanom, dúsgazdag ház volt – nagy szobájában, ő pedig tudatta velem, hogy akármit tegyek vagy mondjak, nem fog megfutni a csőcselék dühe elől.

Sok szegény zsidó nem tudott elmenekülni a készülődő véstől. Sámuelnek nagy meghökkenésemre az a gondolata támadt, hogy törzséből valakinek szüksége lehet rá a vég óráiban, ezért maradnia kell. Nem mindig volt ilyen önfeláldozó természet, most mégis maradni akart.

Örjögtem, az öklömmel csapkodtam, dühöngve kicsörtettem, és azzal tértem vissza, hogy az egész fertályt körülvették, és hamarosan elevenen égetik el a kerület egész lakosságát.

Nem volt titok előttem a világ története, mint Sámuelnek sem, és akkor is olyan tisztán láttam Mesteremet, mint most. Számlálatlanul hordtam neki az aranyat, kémkedtem banki és kereskedelmi kapcsolataira, én voltam szüntelenül gyarapodó, irdatlan gazdagságának forrása. Ölni sose öltem a kedvéért, mert eszébe nem jutott volna ily durvaság; kereskedő zsidó volt, bankár zsidó, okos és közszeretben álló ember, akit tiszteltek a városi gójok, mert méltányos kamatot szedett, és értelmesen viszonyult a törlesztéshez. Hogy kedves ember volt-e? Igen, de nagyvilági ember is, meg egy cseppet misztikus. Most pedig ült a szobájában, miközben a csőcselék és a tűzvész egyre közeledett, miközben körülöttünk pokollá változott Strassburg városa, és csendesen megtagadta a távozást.

– Még mindig van kiút, elmenekíthetek a városból! – erősködtem. Mindketten ismertünk alagutakat, amelyek a zsidónegyed alatt vezettek a falakon túlra. Igaz, hogy régiek, de ismerősek. Átvihettem volna rajtuk. Vagy nagy erővel láthatatlanul is távozhattam volna a magasban, a légen át.

– Mit akarsz csinálni, Mester? Megöleted magad? Tűröd, hogy széttépjenek? Vagy a tűz jön el érted, az utca két végéből, vagy ők jönnek, hogy leszaggassák gyűrűidet és ruhádat, mielőtt megölnének. Mester, miért választod a halált?

Legalább tízszer rámszólt, hogy hallgassak, és menjek vissza a csontokba. Nem akartam. A végén azt mondtam: – Úgyis kiviszlek innen a csontokkal együtt!

– Ázriel! – kiáltotta. – Elérkezett az idő, légy csendességgel! – Gondosan félretette kedvelt Talmudját és a kabbalisztikus könyveket, melyekből oly sok mágiát tanult, majd várakozott, egyre az ajtót nézve.

– Mester! – unszoltam. Erre hajszálpontosan emlékszem. – Mester, és mi lesz velem? Mi fog történni? Megtalálják-e a csontokat? Hová menjek, Mester?

Nyilván sose tettem föl ilyen önző kérdést, mert Sámuel szeme valósággal kigyúlt a csodálkozástól. Fölrezzent révedezéséből, az ajtóra pillantott, majd visszatekintett rám.

– Mester, ha majd meghalsz, magaddal tudod vinni a szellememet? – kérdeztem. – Fel tudod vinni hűséges szolgálodat a fénybe?

– Ó, Ázriel – szólt mérhetetlen csüggedéssel –, ki ültette el benned ezeket a fogalmakat, bolondos, dőre szellem? Hát mit képzelsz, ki vagy te?

Dühbe jöttem a hangjától. Dühbe jöttem a pillantásától.

– Mester, te itt hagysz engem a hamunak! A latroknak! – kiáltottam. – Nem ragadhatod meg a kezemet, ha már mindenáron meg kell öletned magadat, nem ragadhatod meg a kezemet, és nem vihetsz magaddal? Harminc évig szolgálalak, gazdaggá tettelek, gazdaggá tettem a lányaidat! És erre itt hagysz, Mester! A láda eléghet! A csontok eléghetnek! Akkor mi lesz?

Mérhetetlen zavarba jött, és mintha szégyenkezett volna. Ebben a pillanatban felpattant az ajtó, és bejött két rendkívül fényűzően öltözött, gój kereskedő, akiket ismertem, mindkettő roppant nyugtalanul.

– Sietnünk kell, Sámuel – mondták. – Már a falak tövében gyújtogatnak. Mindenfelé ölik a zsidókat. Nem segíthetünk, hogy elszökhess.

– Kértem? – szólt Sámuel megvetően. – Adjátok bizonyosságát, hogy lányaim megmenekültek.

Gyorsan a kezébe nyomtak egy levelet. Láttam, hogy attól az itáliai pénzváltótól jött, akiben Mesterem legjobban bízott; a pénzváltó megerősítette, hogy a lányok megérkeztek, külön-külön leírta, melyiknek milyen a haja, milyen színű ruhát visel, és felsorolta az öt jelszót, amelyet a lányok az apjukkal megbeszéltek.

A gójok rettegtek.

– Sietnünk kell, Sámuel! Ha itt is akarsz meghalni, álld a szavadat! Hol a láda?

Elszörnyedtem e szavak hallatán. Azonnal megértettem! Engem adtak cserébe a lányok életéért! Egyik jövevény sem láthatott, de látták csontjaim ládáját a kabbalisztikus könyvek mellett; odamentek, kinyitották, és szemüket vetették a csontokra!

– Mester – mondtam titkos hangon Sámuelnek –, nem adhatsz ezeknek az embereknek! Ezek gójok! Nem varázslók! Nem nagy emberek!

Sámuel még mindig olyan hűledezve bámult. – Nagyok? Mondtam én neked valaha is, Ázriel, hogy nagy vagy jó ember vagyok? Kérdezted?

– A Jövevények Úr Istenének nevére – szoltam –, megtettem érted, ami jó volt neked, családotnak, véneiteknek és zsinagógátnak, Sámuel! Te mit teszel velem most?

A gójok lecsuktál a ládát. – Isten veled, Sámuel – mondták. Az egyik a mellére ölelte a ládát, majd kirohantak. Láttam a lángok fényét. Éreztem a szagát. Hallottam, hogyan sikoltoznak az emberek.

– Te gonosz, rossz ember! – átkozódtam. – Azt képzelted, Isten megbocsát, miután a tűz megtisztított, és ezért eladtál pénzért, aranyért!

– A lányaimért, Ázriel. Ugyan erős hangod van, szellem, ahhoz képest, hogy közel a vég.

– Minek a vége! – Pedig tudtam, már hallottam, mint szölongatnak azok, kik kezükben tartották a csontokat. Már kívül voltak a városkapun. Forrt bennem a gyűlölet és a megvetés. Nagyon kísértő volt a hívásuk!

Sámuelhez léptem.

– Nem, szellem! – kiáltotta. – Engedelmeskedj, térj vissza a csontokba! Engedelmeskedj, mint mindig tetted! Hagyj engem itt vértanúságomban!

Ismét hallottam a hívást. Nem bírtam megtartani a formámat. Túl dühös voltam. Testem foszladozott. Dühömben túl sokat elpazaroltam. A hívás erős volt. Bár egyre távolodott, erős maradt.

Ráugrottam Sámuelre, és kilöktem az ajtón. Az utca lángolt. – Itt a te vértanúságod, rabbi! – ordítottam. – Megátkozlak, hogy járj az élőhalottak között, mindörökkön örökké, amíg Isten meg nem bocsátja, amit velem műveltél, hogy elhagytál, kufárokdtál velem, rávettél, hogy szeresselek, és eladtál, mint az aranyat!

Mindkét irányból rohantak feléje a rettegők, akik a végórák kínjait élték. – Sámuel, Sámuel! – jajongták a nevét.

Egy pillanatra megenyhült a keserűségem, mikor láttam, hogyan öleli át őket. – Sámuel, Sámuel! – kiáltottam feléje közeledve. Gyöngültem, de ő még mindig láthatott. – Fogd a kezem! Fogd meg szellemem kezét, kérlek, Sámuel, vigyél magaddal a halálba!

Nem felelt. A tömeg körülfogta, zokogva tapadtak hozzá. De én hallottam utolsó gondolatát, amellyel durván visszalökött, miközben elfordította tekintetét. Olyan tisztán hallottam, mintha fennszóval mondta volna:

– Nem, szellem, mert ha kezedet fogva halok meg, esetleg a pokolra viszel.

Megátkoztam:

– Ne legyen elég jóság és kegyelem kettőnknek, Mester! Vezető! Tanító! Rabbi!

A lángok elnyelték a sokaságot. A magasba vágódtam, keresztül a tűzön és a füstön, repültem a hideg éjszakában a csontok szentélye felé. Menekültem a füsttől, a szörnyűségtől, az igazságtalanságtól, az ártatlanok jajveszékelésétől. Szálltam karjaimat kitérve sötét erdőkön át, mint boszorkány a szabbatra, majd jó nagy távolságra a várostól megláttam a két gójt egy kis templom ajtaja előtt, kettejük között a földre állított ládával. Semmit sem akartam csak halált és csendet. Aláhullottam a csontokba.

Annyit tudtam meg tőlük, hogy siratták Strassburgot, a zsidókat, Sámuelet, az egész tragédiát. És hogy el akarnak adni Egyiptomba. Nem voltak varázslók, én viszont piacképes voltam.

Nem számíthattam hosszú, zavartalan álomra. Szólítottak, különböző helyekre vittek. Megöltem, aki szólított. Van, akire emlékszem, van, akire nem. Sorra írta oszlopait elmém üres és végeérhetetlen tábláira a világtörténelem. Nem gondolkoztam, aludtam.

Egyszer egy mesészep selyemruhás mameluk szólított. Kairóban történt. A saját kardjával vágtam miszlikbe. A palota összes bölcsére szükség volt, hogy visszazavarhassanak a csontokba. Emlékszem gyönyörű turbánjukra és eszeveszett kiabálásukra. Micsoda cifra társaság voltak azok a moszlem katonák, azok a különös emberek, akik csakis azért éltek aszszony nélküli életüket, hogy harcoljanak és öljenek. Miért nem pusztítottak el? Mert a felirat intette őket a Mester nélkül maradt szellem bosszújától.

Emlékszem egy fortélyos, ördögös varázslóra egy párizsi szobában, ahol gázláng lobogott. Rendkívül érdekesnek találtam a tapétát. Furcsa fekete köpeny lógott egy kampón. Akkor majdnem megkísértett az élet. Gázláng és gépek, hintók robogása a macskaköveken. Mégis megöltem a titokzatos embert, és újra csak visszavonultam a csontokba.

Majdnem mindig így történt. Aludtam. Mintha emlékeznék egy lengyelországi télre. Mintha emlékeznék két tanult ember vitájára. Ám ez ködös és törmelékes. Valamilyen héber tájszólásban beszéltek, és idéztek engem, de mintha nem vették volna észre, hogy ott vagyok. Szelíd, jó emberek voltak. Szerény zsinagógában voltunk, ott vitakoztak. Aztán úgy döntöttek, hogy csontjaimat el kell rejteni a falban. Jó emberek. Aludtam.

Pár hete, épp mikor életre keltem a téli verőfényben, három bérgyilkos nyomakodott a zsúfolt Ötödik sugárúton, hogy megöljék Esther Belkint. Azelőtt léptek be a boltba, hogy Esther kiszállt volna a fekete limuzinból, gyönyörűen, ártatlanul, nem sejtve a körülötte ólálkodó halált.

És miért voltam ott én? Ki szólított? Annyit tudtam, hogy meg akarják ölni a bérgyilkosok, ezek az undorító, faragatlan, gonosz, buta, narkótól gőzös agyú emberek, akiket külön izgatott áldozatuk ártatlansága. Meg kellett akadályoznom! Meg kellett!

De már elkéstem. Olvastad az újságokat.

Ki volt ez az ártatlan gyermek? Látott engem, kimondta a nevemet. Honnan ismert? Sohasem szólított. Csak az élet és a halál közötti keskeny pallón láthatott, ahol kiburkolóznak fátylaikból az eltakart igazságok.

Maradjunk még egy kicsit ennél a gyilkosságnál. Egy ilyen halál, mint Estheré, néhány szónál többet érdemel. Vagy talán nekem van rá szükségem, hogy még egyszer elmondhassam feltámadásomat. Hogy leírhassam, milyen érzés volt ismét látni és lélegezni ez óriás városban, hol a tornyok magasabbra nyúlnak Meru titokzatos hegyénél, sok-sok ezer ember, jók és rosszak között, sallangok nélkül írhattam le, olyan prózaian, ahogy Esthert halálra ítélték.

MIVEL ZABOLÁZD A SÖTÉTET MEG A MINTÁT

Mivel zabolázd a sötétet meg
a mintát, az emberi közös kint,
Hogyan kergesd a falig, oda, hol a kalap kikönyököl
a csontvelőből és ásít,
Hogyan dacolj a sikollyal
és a sírral, ahol a minta születik -
Hol szívüket áztatják a cinkosok
és csak azért facsarják szárazra, hogy ismét szapulhassák –
Emberek smárolnak tükrökkel – éleződik a kés –
A kedves nyelve és pillái cakkozzák a formát az ajtó mellett a
petyhüdt árnyékban –
Mivel zabolázd a sötétet?
Netán golyóként, fedetten vagy fedetlenül kell átütni
minden entitást – minden órát – művészettől
vagy bortól metszőn – hogyan
juss át a tű fokán, a szöveten –
Miként fogadd a mintát, az emberi közös kint
Majd mit se veszíts, ha
letéped.

Stan

Rice:

Bizonyos

bárány,

1975

K

ö vess most, ha akarsz, a tudatosságba.

Evalék a téli verőfényben. Odanézz, hogy ragyognak! Erről ismertem meg őket. Nekik vicc volt az egész, a három texasi testvérnek, akiket felbéreltek, hogy öljék meg a gazdag lányt.

Mentek a zsúfolt sugárúton, lökdösték egymást, gázoltak a déli verő dagonyájában, adogatták körbe a cigarettát, majd meghaltak, hogy ölhessenek. De szívesen nézegették magukat a kirakatok üvegében! És ez itt New York volt, az egyetlen város, amely Evaléknek számít, kivéve Las Vegast, ahová majd elvonulnak a keresményükkel, miután megölték – az ő zsargonjukkal élve „hazavágták” – a lányt.

Sose mennek vissza Texasba! Ki tudja, milyen munkát adhat még nekik „az ember?” Ám előbb a lányt kell elrekkenteniük.

Éreztem fesztelen aljasságukat, olyan tisztán, ahogy ők érezték – Billy Joel Eval ment az élen, zsebében a pisztollyal, és a hosszú, hegyes jégtörő késsel, a legömbölyített acélpengéjű, kegyetlen késsel. Mögötte Doby Eval, utolsónak Hayden Eval, és mindegyiknél ugyanolyan hegyes acélszerszám volt, hosszú kés, ó, hogy vágytak ölni, de kit?

Megvolt annak az oka, hogy láttam, nem ok nélkül álltam ott New York városában, szívtam szagegyvelegét, úgy, mintha élő és látható lennék, holott egyik se voltam, csak azt tudtam, amit a dzsinnek szoktak... hogy ismét szólítottak, mert munka vár, hogy szemem és elmém ismét megnyílt a lángoló és élettől hemzsegő világra.

Tudod, milyen lázadó voltam, meséltem, mennyire hidegen hagyott, ha miszlikbe kellett aprítanom egy aljas Mestert. De mi történik itt?

Nem esett nehezemre utálni e bárdolatlan szörnyetegeket. Mellettük mentem, közelről láttam városi álcázóruhájukat, steppelt műanyag zubbonyukat, rongyos vászonnadrágjukat, gépen gyártott, agyonszegecselt cipőjüket, amelyen kampókba kellett akasztani a fűzőt. Billy Joel alig várta, hogy láthassa a lányt, alig várta, hogy a közelébe férközhessen, csak Hayden húzódozott, bár félt megmondani a bátyjának, mennyire nem tetszik neki, hogy meg kell ölni ezt a lányt. Legalább azt tudnák, ki fizetett érte!

Ki fizetett? – Egy ember, akinek egy másik ember, akinek egy harmadik ember – mondta Doby Eval. – Ennyit se tudsz kitotózni?

Hirtelen éreztem, ahogy lábam a járdához csapódik, de túl áttetsző voltam, hogy bárki észrevegyen. Lassan gyűjtöttem össze magamat, miközben követtem a testvérek nyomát, annyira közel lopózva hozzájuk, hogy ha hátranéznék, meglátnak, már amennyiben egyáltalán megláthatott volna valaki, amiben kételkedtem.

– Ki vezérel engem? – suttogtam. Éreztem, hogy mozog az ajkam. Itt is olyan sűrű volt a tömeg, mint minden városi utcán, ahol jártam, és gazdagság vett körül, mint a babiloni piacon Újév napján, vagy Bagdad és Isztambul bazárjaiban.

Láttam a lapos üvegek mögött a divat arcnélküli, fehér műanyag istennőit, magasztos pompában és prémekben, igazi rubinokat villogtatva, varázscipellőben, amelynek vékony acélpántjai csábosan tekeredtek a bokára.

Mindehhez semmi magyarázat.

Most már eléggé ismersz, tudod, mennyire szenzualista vagyok.

Add nekem a világot egy kupában, és kiiszom.

Ám ezt a gyilkosságot meg kellett akadályozni.

A sarkukban voltam, bebújtam közéjük, de még mindig nem láttak, holott éreztem formálódó testemet, forróságát, sűrűsödését. Igen, itt voltam, ez nem csalárd képzelgés a szélben!

Talpamat melegítette a járda, lábam úgy dobogott, mintha bőrcipőt viselne, csak hogy hasonlítson lépésem a másokéhoz. Tudtam, hogy a búzt az utcán járó gépek okozzák, és mikor fölnéztem, láttam, hogy a tornyok a délidei felhőket karcollják, mégis fények izzottak mindenütt, az ablakokban, az írásos cégérek mögött, és mindet az elektromosság táplálta.

Micsoda modern világ volt ez, amelyből csurgott a gazdagság, és micsoda város, ahol finom ruhában és arannyal ékesen vonzolódtam mellettem a járdán a púpos törpe és a nyomorék, ahol a sarkon a hobbantán visító asszony tisztaselyem blúzt tépett le közszemlére tett melléről. Valaki lelökte a járdáról. Szigorú sötét öltönyt-nyakkendőt viselő ifjak sokasága sietett sebesen és céltudatosan, ugyanakkor mégis magányosan, elkülönülten, még csak rá se néztek egymásra.

Evalék nevettek.

– Én mondom neked, fasza egy hely ez a New York, láttad azt a bigét? No már most az a tyúk, akit haza fogunk vágni, az nem ám nem egy gyagyás, mint az, úgyhogy azt tegyétek, amit mondtam...

– Azt tesszük, amit mondtál... – morgott Hayden testvér.

Fej fej mellett haladtunk, éreztem verejtéküket és az olcsó szappant, amellyel próbálták lemosni, és éreztem pisztolyaikat, de nem azzal fogják csinálni, nem lesz pisztoly, golyó, robbanás – igyekeztem olyan sebesen kinyomozni, amennyire tudtam –, a ruhájuk alá rejtett, hegyes jégtörő késekkel csinálják.

Miért teszed ezt vele?

Fennhangon szólhattam, mert Billy Joel megtorpant, felrántotta a jobb vállát, legörbítette a száját, úgy meredt rá Haydenre: – Fogod be a pofádat, hülye tróger, nem megmondtam neked, hogy innen nem szabadulunk másképpen, mint ezen a módon!

– Naná, és kifektetjük, és aztán futunk, mint akit seggbe lőttek, futunk! – rikkantott Hayden, és hátra lökte bátyját a bal kezével, Billy Joel bátyó pedig azt mondta: – Hagyd már lógva, te tróger, figyzz, figyzz már, Doby, ott van abban a kurva kocsiiban, az az ő kocsija, né már azt a kocsit!

Összeálltak egy csomóba. Én lemaradtam, még mindig láthatatlanul, de már teljesen kialakulva, vagyis inkább a körülöttem levők képére formáltan.

Látni akartam ezt a lányt, akit meg akartak ölni gonosz késekkel. Megálltak, elengedték maguk mellett az emberáradatot, billegtek egyik lábukról a másikra, bökdösték egymást, hogy né már, ott van! Eljött az idő.

Nézz! Látnod a járda mellett a hosszú fekete limuzint, amelynek ajtaját most nyitja ki a fehér hajú sofőr?

Esther. A haja sötét gyűrűk sátora, hollófekete haj, mint az enyém, a szeme nagyobb, a szaruhártyája olyan fényes, akár a gyöngy, hosszú nyaka csupasz fehér ívben olvad bele a festett kabát alatt duzzadó mellek halmába; az állatéra emlékeztető csíkokat nem úgy festették a kabátra, hogy a szörme, hanem hogy a festés látszatát keltsék.

Még csak észre sem vette a három ordenáré gyilkost, akik haza fogják vágni. A tömeg elmozdult, és egyenetlen szélű utat nyitott a lánynak.

– Mi kell tennem? – suttogtam. – Megakadályozzam? Miért kell meghalnia, minek? – Nem akartam látni.

Kitárta az üvegajtót és belépett. Olyan sűrű volt a sokaság, hogy öten is követhették, mire Evalék bekönyökölték magukat az üzletbe, de már látták, hogy bajban vannak.

– Jesszus, itt kell megcsinálni?

Ami alatt Hayden azt értette, hogy ebben a palotában, ebben a szörmével, fátylakkal, mindenféle színre festett bőrökkel zsúfolt kincsesházban, ahol üveg asztalok oltárain illatozik a parfüm?

Itt már feltűnőbb volt a három hányaveti, höbörgő falusi, vagy nem is, inkább hasonlítottak folyóparti csólakókra, akik a kötelek alatt kúszva lopkodják a patkányok elől, amit az emberek eldobtak, de olyan tömeg volt, még itt is, hogy a fejek elfordultak, a pillák leereszkedtek, védve a szem magánszféráját. Azonkívül nagy zaj volt. Senki sem figyelt oda igazán a három szakadra, aki ráakaszkodott a gyönyörű lányra.

Ő pedig, a fénylő sötét fürtű ifjú királynő a festett kabátban fellépdelt a lépcsőn a pihenőre és ártatlanul ragyogó arccal nyúlt egy hosszú fekete sálkendőért, egy gyöngyözött sálkendőért, szépen csillogóért, és az ujjai közé csippentve leakasztotta a kampóról a fekete virágokkal és csillámló mintákkal telehímzett sálkendőt, amely olyan szép volt, mintha egyenesen neki készült volna.

– Jó napot, Miss Belkin! – Tehát volt neve a királynőnek, és ennek a kornak a kalmárai sem maradtak el fortélyban elődeik mögött.

Akkor láttam, hogy Billy Joel döf! Abban az egyetlen másodpercben szúrt bele a lány keskeny hátába, Hayden balról csapott le rá, Doby pedig, ugyanolyan lázban, mint Billy Joel, jobbról mártotta bele a kését, úgyhogy egyszerre esett Estheren a három seb. Élete megtántorodott, nyelve meghalt, de a szíve nem. Tüdeje telefutott vérrel.

Ezek az olcsó bérgyilkosok lángelméi voltak az ölésnek. Esther még össze sem esett, mikor már ott is hagyták, még csak azzal se fáradtak, hogy fussanak, kívül kerültek az ajtón, mielőtt áldozatuk rárogyott volna a vitrinre. Jobbjában még mindig fogta a sálkendőt. Az eladónő odahajolt:

– Miss Belkin!

Követnem kellett őket. Esther úgy görnyedt az üvegre, mint akinek csak fáj valamije, de majd elmúlik. Másodpercek múlva halott lesz! Ismertem a gyilkosokat, a kereskedő pedig még azt se tudta, hogy vevője haldoklik.

Kirontottam a főbejáraton. Félrelöktem az embereket, hogy táguljanak az utamból. Éreztem őket. Nem szabad elveszítenem Evalékat! Fölszálltam.

Repültem a sokaság feje fölött, emberi alakban, de átlátszón, senki sem vett észre, és hamarosan utolértem a gyilkosokat.

Evalék szétváltak. Ám ebben a háztömbben senki sem vette észre a csoszogó százak között, minek is kellett volna sietniük? Billy Joel mosolygott, ragyogóan mosolygott.

Háromszáz ember és tíz másodperc választotta el őket a gyilkosságtól.

– Ezért megöllek! – hallottam a hangomat. Éreztem magamban a légörvényt, mintha a kövezet, a megrekedt járművek, a bögő kürtök, az emberi hemzsegetés párájával erősíteném magamat szilárddá.

Jöjjetek hozzám, ellenségeméhez hasonló öltözetek, miközben testté leszek! Ledobbantam Billy Joel elé. Kapj a késért! Ragadd el! Öld meg! Láttam ujjaimat, amint rákulcsolódnak Billy Joel csuklójára. Nem is látott tisztán, csak azt érezte, hogy csontja törik. Az öccse visszafordult az ordítás hallatán. Beledöftem a jégtörő kést Billy Joelbe, a nyelénél fogva rántottam ki az övéből, és úgy döftem át az ingét, ahogy ő szúrta meg a lányt, csakhogy én sokszorosan.

Nem értett semmit, és vért köpött.

– Meghalsz, rühes kutya, megölted azt a lányt, meghalsz!

Rámrohant Hayden, egyenesen bele a késbe, sima úgy volt, háromszor döftem meg gyors egymásutánban, egyszer a nyakán. Emberek mentek el mellettünk, de nem néztek oda. Mások az összeesett Billy Joelt nézték.

Már csak Doby maradt, és Doby elfutott. Doby látta, ahogy a testvérei összeesnek, és olyan sebesen rohant, ahogy ember csak rohanhat a sokaság akadálypályáján. Utánanyúltam, megragadtam a vállát.

– Várj már egy percre, ember! – Belemártottam a kést a mellébe, ugyancsak háromszor, és a falhoz löktem. Az emberek kikerültek bennünket és elfordultak. Doby holtan csúszott a fal tövébe, és egy asszony szentségelt, mikor át kellett lépnie a hulla bal lábát.

Most értettem meg, micsoda zseniális ötlet volt ebben a túlszűfolt városban gyilkolni. De nem volt idő ezen töprengeni. Vissza kellett térni Estherhez.

Testem kialakult, rohantam, utat kellett törnöm magamnak, mint ahogy emberek szokták, vissza a palota üvegajtájához.

Sikoltozástól volt sűrű a levegő. Férfiak rohantak be a ruházati boltba. Közelebb nyomakodtam. Éreztem csapzott fekete hajamat. Éreztem szakállamat. Minden tekintet a lányra tapadt.

Hozták letakarva egy fehér vászon hordágyon. Felém fordult a félrebillent fej, a fényes nagy szempár, tiszta gyöngyfehér szaruhártyáival, és a szájából vér szivárgott, mint egy régi falikútból. Csak egy vékony fonál.

Férfiak ordítottak a többiekre, hogy húzódjanak hátrább. Egy öregember, amint meglátta Esthert, torka szakadtából felüvöltött és hajlongani kezdett. A sofőrje volt, talán a testőre, az ősz ember. Arca ráncokba szaladt, keskeny háta meggörnyedt. Hajlongott és jajveszékelt, héber nyelvjárásban jajgatott. Szerette a lányt. Tovább nyomakodtam Esther felé.

Száguldva érkezett egy vörös keresztes, fehér autó, tetején forgó lámpásokkal. A vijjogás elviselhetetlen volt, úgy a fülemet, akár a jégtörő kések, de most nem volt idő a saját bajaimmal törődni. Esther még élt, lélegzett, meg kellett mondanom neki.

Betették abba az autóba, magasba emelve, mint áldozati ajándékot a tömeg feje fölé...Betették a hátsó ajtón, miközben Esther pillantása keresett valamit, valakit.

Minden erőmet összeszedve söpörtem félre a többieket az utamból. Kezem – ennen igazi, ismerős kezem – rácsapott a fehér autó oldalán a hosszú üveglakra. Benéztem az ablakon. Orrom az üveghez tapadt. Láttam! Láttam nagy, fáradt szemét, tele álmatag halállal, láttam!

Ő pedig fennszóval mondta, hallottam füstbodorként emelkedő sóhaját:

– A Szolga...Ázriel, a Csontok Szolgája!

Az ajtó nyitva állt. A körülötte szorgoskodó emberek mélyebbre hajoltak.

– Mi az, kedves? Mit mondott?

– Ne beszéltesd!

Esther engem bámult az üvegen át, és ismét mondta, láttam, ahogy mozog az ajka. Hallottam a hangját. Hallottam a gondolatát. – Ázriel – suttogta. – A Csontok Szolgája!

– Meghaltak, drága! – kiáltottam. Senkit, aki az enyémehez fogható kíméletlenséggel tolakodott mellettem, hogy láthassa Esthert, nem érdekelt, mit mondtam.

Egymásra néztünk. Lelke és szelleme lobot vetett egy pillanatra, a húsból kiemelkedett a test szakaszott mása, haja szárnyként tárult, szenvtelen arcát elfordította a földtől, ki tudja, talán örökre, aztán elment, fölszállt vakító fényben. Elkaptam a szemem a fényről, majd ismét próbálkoztam, hátha látom, de már kialudt.

A test hevert csak ott, mint kiürült zsák.

Az ajtó becsapódott.

Ismét hasogatta fülemet a sziréna.

Az autó berregve belegázolt a folyamba, félrenyomva útjából a többi járművet. Körülöttem fészkelődtek, sóhajtoztak, nyögtek az emberek. Sóbálványként álltam a járdán. Esther lelke elment.

Fölnéztem. Térdek nyomódtak lábikrámba. Egy láb keményen rágázott a lábamra. Ugyanolyan piszkos fűzős cipőt viseltem, mint ellenségem. Majdnem leborítottak az alacsony járdáról.

Az autó eltűnt, Evalék nem egészen harminc méterre heverték holtan, ám ebben a tülekedésben senki sem tudta, akkora volt a zsúfoltság. Az jutott eszembe, minden ok és összefüggés nélkül, mit mondtak Babilonról, mikor Kúrosz meghódította, az a tréfás megjegyzés, már nem tudom, Xenophón görög történésztől származott-e, vagy Hérodotosztól, oly nagy és oly sűrűn lakott volt Babilon, hogy két teljes napba telt, amíg a központban is megtudták az emberek, hogy meg vannak hódítva.

De nem én!

Azt mondja egy ember: – Nem tudja, ki volt? – Angolul beszélt, New York-i angolsággal. Úgy fordultam felé, mintha élne és felelni akarnék, de a szemem tele volt könnyekkel. Azt akartam mondani:

„Megölték”. Semmi sem jött ki a szájamon, holott volt szájam, az ember pedig bólintott, mintha látná a könnyeket. Isten irgalmaz, meg akart vigasztalni. Valaki más közbevágott:

– Gregory Belkin lánya volt, az bizony! – mondta ez az ember. – Esther Belkin.

– Belkin lánya...

– A Lélek Temploma...

– Isten Lelkének Temploma. Gregory Belkin.

Mit jelentettek nekem ezek a szavak?

Mester! Hol vagy? Nevezd meg magad vagy mutasd magad! Ki szólított? Miért kellett látnom ezt!

– Gregory Belkin lánya, a Lelkesek...

Merre?

Fakulni kezdtem, gyorsan és rettenetesen, mintha a Mester parancsolta volna a körém gyűlt mesterséges részecskének, ahogyan meg van írva: Térjete vissza helyetekre! Egyetlen percig tapadtam az anyag viharához, megparancsoltam, hogy burkoljon be, de kiáltásom jajszó volt csupán. Rámeredtem kezemre, lábamra, micsoda mocskos cipő, vászonból és bőrből varrt, fűzős cipő, inkább papucs mint cipő, cipő az aszfalton:

– Ázriel, ne halj meg! – jött a számból a hang.

– Ne vedd a lelkedre, fiam! – mondta a mellettem álló ember, és úgy nézett rám, mintha sajnálna. Fölemelte a karját, mintha át akarna ölelni. Fölemeltem a kezemet. Láttam a könnyeket.

De jött a szél, a szél, amely eljön a szellemekért. Széthullottam.

Az ember keresett, nem talált, nem értette. Azt gondolta, össze volt zavarodva.

Majd eltűnt, és vele együtt a többiek, és az egész hatalmas város.

Most semmi voltam, semmi.

Küzdöttem, hogy lássam lent a tömeget, de nem találtam a helyet, ahol Evalék hevertek vérbe fagyottan, vagy talán már elvitték őket, ugyanolyan vigyázattal, mint a fekete hajú királynőt, az istennőt, aki engem látva halt meg. Azt mondta, hallottam, ahogy mondta: „Ázriel, a Csontok Szolgája!” Hallottam, ahogy csak egy szellem hallhat; az ember, aki vele volt a kocsiban, talán nem is észlelt olyan apró és szívfájdító dolgot, mint az ő suttogása.

A szél felkapott. A szélben lelkek jajgattak, arcok csaptak le rám, kezek kapkodtak utánam. Hátat fordítottam nekik, ahogy szoktam, és elengedtem magamat. Egy pillanatra láttam kezem utolsó ködös körvonalát; éreztem tagjaim formáját, éreztem arcomon a könnyeket. Igen, mindezt éreztem. Aztán nem voltam többé.

A csontokba, Ázriel! Biztonságban voltam.

Most már érted? Mester nélkül keltem életre, hogy ezt lássam, hogy megbosszuljam? Miért? A sötétség eláradt bennem, mint a gyógyszer. Biztonságban voltam, igen, de nem akartam biztonságban lenni; meg akartam találni az embert, aki ráküldte Evaléket Estherre, hogy öljék meg.

T

elt az idő.

Erősebben éreztem, mint szoktam. Tudtam, hogy figyelek. Voltam.

Mint mindig, többé-kevésbé most is tudtam, milyen a világ. Lásd velem együtt! Tudtam, amit azok a férfiak és nők tudtak, akiket láttam és megérintettem a New York-i utcákon.

A részletek benyomássá álltak össze. Az érzelem fokozatosan társult a tudás szintéziséhez. A szellemeknek nem kell értelmezniük. A szellemeknek nem kell hüledezniük vagy megbotránkozniuk.

A szellem agya, amelyet nem béklyózik az anyag, válogatás, sőt talán vég nélkül gyűjthet magába mindent, amin osztoznak vagy amit becsesnek tartanak közelében az emberi elmék.

Amikor felébredtem a sötétben, először az átfogó és nyilvánvaló tudatosult bennem, vagyis hogy az európai időszámítás szerinti huszadik század végéhez közeledünk, hogy a kőolaj és a gerjesztett elektromosság nélkülözhetetlenek a mindennapokhoz, az evéshez, iváshoz, alváshoz, összeköttetéshez, utazáshoz, építéshez és háborúzáshoz, hogy parányi gépek finom áramkörei adatok tömegét tudják tárolni, hogy cselekvő és beszélő emberek színes mozgóképei továbbíthatók hullámokkal vagy az angyalhajnál is vékonyabb üvegszálakon.

Hullámok. A levegő tele volt hullámokkal. Tele hangokkal, amelyek zárt körben és nyilvánosan beszéltek telefonnal, rádiókon és televíziókon át. A világot ugyanúgy körülvezték a hangok, mint a levegő.

És tényleg gömbölyű volt a föld. Nem volt egy mérföldje, amelyet ne derítettek volna fel, ne vettek volna birtokba, ne neveztek volna meg. Nem volt egy darabja, amely kimaradt volna az összeköttetésből, mert az űrben a mesterséges holdak felfogták és bármely földi helyre visszairányították a telefonok, rádiók és televíziók titokzatos hullámait. A televízióban látott hangokat és képeket abban a pillanatban közvetíthették, mikor megtörténtek; ezt hívták egyenes adásnak.

A vegyészet sohasem látott magaslatokra hágott, mindenféle új anyagot, vegyületet, gyógyszerert hozott létre lepárlás, tisztítás, analízis és újfajta egyesítések útján. Magának az egyesítésnek a folyamata is átalakult, mert most már volt fizikai átalakulás, kémiai átalakulás, láncreakció, vegyi reakció és fúzió, hogy csak néhányat mondjak. Az anyagokat lebontották, új anyagokat állítottak össze, és a folyamatnak nem volt vége.

A tudomány túlhaladta az alkímisták álmait.

A gyémánt utat talált a fűrófejekbe, bár az emberek továbbra is viselték ékességnek, és a gyémántok több millió dollárt értek; ez egy népszerű pénznem volt, az amerikai dollár, bár a világ megtelt pénznemekkel és nyelvekkel; Hongkongból lehetett beszélni New Yorkkal csak úgy, hogy a beszélők lenyomtak néhány gombot. Közöséges emberi agy számon sem tarthatta már a műanyagok és a belőlük előállított termékek mennyiségét, így hát szinte senki sem lett volna képes felsorolni nejlon inge vagy a zsebében lapuló műanyag számológép alkotórészeit.

Ebből természetesen még én is le tudtam vonni néhány következtetést. A kőolajtermék elégetésével mozgatott gépkocsi vagy repülőgép nemcsak haladhatott, de fel is robbanhatott. Pilóta nélkül is el lehetett küldeni egyik országból a másikba a bombát, amely még a legnagyobb város legmagasabb épületeit is lerombolhatta. Alig volt már olyan része a tengernek, amelynek ne lett volna még oly csekély gázolaj-íze.

New York nyilvánvalóan messze északra van az egyenlítőtől, és kimondhatjuk róla, hogy mostanában ez a település a nyugati világ fővárosa.

A nyugati világ. Abban találtam magamat. És mi az a nyugati világ? Úgy tűnik, Nagy Sándor hellenizmusának közvetlen kulturális öröksége, amelynek igazság- és becsület-fogalmát a végtelenségig variálták és bővítették, de soha meg nem dönthették a kereszténységnek a Jézust bárdolatlan óbégatással befogadó miszticizmustól a Szentháromság-tant, vagyis az egy Istenbe szuszakolt három személy lehetőségét boncolgató, dogmatikus szektákig terjedő változatai. Alig volt darabja a nyugati világnak, amelyet ne gazdagított és villanyozott volna fel a rendkívül termékeny és fáradhatatlanul intellektuális judaizmus. A zsidó tudósok, filozófusok, orvosok, kereskedők és zenészek a kor élvonalához tartoztak.

Az emberek, akárcsak Babilonban, magától értetődően törekedtek a kiemelkedésre.

Általános értékévé vált a természetjog és az észjog, viszont gyanús és vitatott lett a kinyilatkoztatott és az örökletes jog; ma már minden ember „egyenlőnek teremtett”. Vagyis a mezőn dolgozó béres élete ugyanolyan becses volt, mint Anglia királynőjéé vagy választott miniszterelnökéé.

Technikailag és törvényesen nem voltak rabszolgák.

Kevesen voltak biztosak az élet értelmében, ugyanolyan kevesen, mint élő voltom idején.

Egyszer, halandó fiú koromban felolvastam az írószobában a sumer panaszt: „Ki ismerte valaha az ég akaratát?” Ugyanezt elmondhatta volna bármely férfi vagy nő a mai New York utcáin.

A nyugati világ, a szüntelenül változó zsidó és keresztény szellemmel beoltott hellenizmus örököse, Amerikában és Európában is a bolygó északi égtájain indult a leglátványosabb virágzásnak, valamilyen módon munkára fogva makacsságát és vadságát ama szálasabb, nyersebb és gyakran szőkébb sztyeppe- és erdőlakóknak, akik nem az édenben tanultak embernek lenni, hanem olyan tájakon, ahol a nyarat mindig nyomon követi a könyörtelen hideg és a hó.

Most úgy élt az egész nyugati világ, legmelegebb előőrseit sem véve ki, mintha bármely percben lecsaphatna a tél, mely elszigetel, sőt pusztít.

Az északi jégapka peremétől a perui őserdő csücskéig léteztek a gépekkel, mikroszipekkel, mikrobiológiai eljárásokkal létrehozott és fenntartott zárványok, fölösen ellátva energiával, üzemanyaggal, ennivalóval.

Soha többé senki sem akart kifogyni semmiből, és ez az információra is vonatkozott.

Tárolás. Archívumok. Adatbankok. Kemény lemez, floppy, másodpéldány – mindent, ami ért valamit, lemásoltak valamilyen formában, és elraktároztak.

Alapjában véve ugyanez az elmélet hozta létre a babiloni agyagtáblák tárát, amelyeket egykor tanulmányoztam. Könnyű volt megérteni.

Ám e szédületes vívmányok mellett, amelyek közé Esther Belkin rántott át mostanáig ható mágnesként, tovább is létezett a régi világ.

Kövesd a vízfolyást a mocsárba, a hegyek közé, a sivatagba!

„Kelet”-nek hívták, vagy Harmadik Világnak, Fejletlen Országoknak, Elmaradott Országoknak, Primitív Zónának, és egész földrészekre terjedt ki, ahol a beduin, időtlen fehér ruhájában, még mindig teveháton küzdött a homokviharral, és tökéletesen beérte a naptól égett sivársággal. Csak most már vihette magával az elemes televíziót, és egy palack Sterno nevű vegyszert, így ha fölverte sátrát, a televízióban hallgathatta a felolvasást a Koránból, és fa vagy szén nélkül melegíthette ételét.

A rizsföldeken, az indiai mezőkön, az iraki mocsarakban, világszerte a falvakban hétrét görnyedve arattak férfiak és asszonyok, akárcsak az idők hajnalán.

A városiasodás hatalmas, modern előőrseket épített magának az ázsiai milliók között, ám a törzsek, parasztok, takácsok, árusok, anyák, papok, koldusok, gyerekek óriási többsége mégsem férhetett hozzá a Nyugat találmányaihoz, bőségéhez, orvostudományához és higiéniájához.

A higiénia volt a kulcs.

A higiénia magában foglalta az emberi hulladék és az ipari hulladék vegyi tisztítását, az ivóvíz és a fürdővíz tisztítását – mindenféle piszok megsemmisítését, a születésre, a szülésre, a felnövekedésre és a halálra alkalmas környezet biztosítását –, a maximális védelmet bármilyen emberi, ipari vagy kémiai szennyezés ellen.

Semmi sem lehetett fontosabb a higiéninál. Járványok tűntek el a földről a higiénia köszönhetően.

„Nyugaton” magától értetődő volt a higiénia; „Keleten” gyanakodtak rá, vagy egyszerűen csak túl sokan voltak az emberek, hogy betarthassák a higiénia kötelező előírásait.

Az őserdőkben és a mocsarakban arattak a betegségek; a nagyvárosok mély bugyraiban vagy az isten háta mögötti helyeken máig nem változott a parasztok, munkások, fellahok élete.

Éhség. Bőség volt és éhség volt. New York utcáin eldobálták az ételt, a televízió ázsiai éhezőket mutatott. Az elosztás volt az oka.

Ez volt a modern lét csodája a változások forgatagában: hogy ennyi minden történik, mégis ennyi minden maradhat változatlan.

Az éles ellentétek egyszerre voltak megdöbbenetűk és szemgyönyörködtetőek. Az indiai szent emberek meztelenül ballagtak a berregő autók mellett Kalkutta nyüzsgő utcáin. A porban haldokló haiti éhezők nézhették, amint elszáll fölöttük a repülőgép.

A Nílus átszelte Kairó nagyvárosát, ahol olyan magasra nyúltak az üveg- és acéltornyok, mint Manhattanben, ám az utcákon ugyanolyan tiszta, lobogó, szellős, fehér vagy fekete pamutruhában jártak férfiak és asszonyok, mint az izraeliták, amikor a fáraó elengedte őket Egyiptomból.

A gizehi piramisok ugyanolyanok voltak, mint régen, csak a levegő lett sűrű a kipufogógáztól, és a modern város már csaknem a gúlák lábáig kúszott.

Kőhajításnyira a légkondicionált irodaházaktól még léteztek őserdők, ahol az emberek sose hallottak Jahvéről, Allahról, Jézusról, Síváról, vagy a vasról, rézről, aranyról, bronzról. Fából készült nyilakkal, hullók mérgeivel vadásztak, és csak időnként ütötték föl a fejüket riadtan egy-egy nagy bulldózerre, amely legázolta világuk erdeit.

Egy kecskenyáj a júdeai hegyekben hajszára olyan volt, mint egy kecskenyáj Perzsiái Kürosz idején. A pásztorok, akik Betlehem falai alatt terelgették juhaikat, hajszára olyanok voltak, mint akkor, amikor Jeremiás próféta ontotta siralmait.

Noha Keletet és Nyugatot folyamatos és kölcsönös szálak szőtték össze, valahogyan mégis dacoltak egymással. A homok alatt lelt olajból meggazdagodott sivatagi sejtek még mindig kefijükben és bő köntösben vezették autóikat. Rengeteg asszony máig teljes elzártágban élt, és csak úgy tehették ki a lábukat hazulról, ha elfátyolozták az arcukat.

New Yorkban, Nyugat fővárosában, a fortélyosabbak és a hatalmasabbak választott városában az átlagember mélységesen bízott a tudományban, ugyanakkor fogalma sem volt róla.

Mit tudták az emberek, mit jelent igazából a bináris kód, a félvezető, a trióda, az elektrolit, vagy a lézersugár?

A magasabb szinteken a papi testület hatalmával rendelkező, technológiai elit feltétlen hittel üzte tevékenységét a láthatatlan tartományában, ionok, neutrínók, gammasugarak, ibolyántúli fények, űrbeli fekete lyukak között.

Képek villogtak előttem, olyan fényesen, amilyen Esther szeme volt, mikor meghalt.

Mintha csak ő mondta volna: – Csontok Szolgája, figyelj! Csontok Szolgája, jöjj és lásd!

Enyém volt az egész anyagi világ, hogy szenderegésemben nézzem, ismerjem, idegeskedés és kapkodás nélkül, miközben Esthert gyászoltam, és haragudtam, nagyon haragudtam a gyilkosaira.

A csendben és a láthatatlanságban láttam egy embert, aki az Ötvenhatodik utca és az Ötödik sugárút sarkán parkoló autójából németül beszélt egy kicsi telefonon egyik alkalmazottjával Bécs városában.

Egy atlantai házban, a vidéki Amerikában egy nő huszonnégyszerre előre megmondta, milyen idő lesz a földön.

Ezrek gyászolták ismeretlenül Esther Belkint, az én halottamat; sztoriját sugározták minden országba, ahol fogható volt a Cable News Network, közismertebb nevén CNN. Gyászolták az Isten Lelke világegyház tagjai, bár Esther nem tartozott közéjük.

Mostohaapja, a szép szál Gregory Belkin, a Templom alapítója, szektákról, összeesküvésekről, terroristákról sírt a kamerák előtt. „Miért akarnak bántani minket?”, kérdezte. A szeme tiszta volt, szikrázó fekete, haja ugyan rövidre nyírt, de olyan sűrű, mint Estheré, bőre pedig majdnem olyan tökéletes árnyalatú, mint a méz, ha rásüt a nap.

A meggyilkolt Esther anyja menekült a nyilvánosság elől. Fehér köpenyes ápolónők támogatták Mrs. Belkint a rivalgó riporterek között. Zilált hosszú hajával, esdeklően fölemelt vékony kezével alig látszott idősebbnek a lányánál.

Rendőrok és tisztviselők törtek pálcát a kor erőszakossága fölött.

Világszerte erőszakos idők jártak. Az erőszak úgy volt kapható, mint bármely más árucikk, minden méretben és formában.

A rablás, a nemi erőszak, a tettlegesség mindennapi jelenség, már-már uralkodó viselkedésforma volt a civilizáció és a béke buraja alatt. Örökösen folytak kisebb háborúk. Háborúztak Szomáliában, Afganisztánban, Ukrajnában. Az új holtak lelkei füstfátyolba burkolták a földet.

A fegyverpiacon fehéren és feketén, zűrzavaros összevisszaságban, végeláthatatlanul folyt a kereskedelem. Küszködő országocskák a nagyobb, erősebb nemzetekkel vetélkedve vásárolták, törvényes úton és törvénytelenül, az összeomló félben levő birodalmak fegyverzetét és robbanószerkezeit. A nagyhatalmak igyekeztek gátat vetni a rakéták, kézigránátok, lövedékek, mérges gázzal töltött tartályok áradatának, miközben ők maguk tovább fejlesztették ki a nukleáris fegyverzetet, amellyel el lehet pusztítani a földet.

Sarkalatos kérdés volt a drog. Mindenki a drogokat emlegette.

A drog gyógyított. A drog gyilkolt. A drog segített. A drog bántott.

Annyi drog létezett, annyi féle célra, hogy ember fel nem mérhette észszel ennek a sokaságnak az értelmét.

Egyetlen New York-i kórházban nap mint nap annyi drog mentett életet oltással, infúzióval, szájon át bevéve, hogy ember úgyszólván össze sem számílhatta. Ám egy számítógép játszva nyilvántartotta őket.

Világszerte háborúztak a bűnözők az illegális drogok kereskedelméért, hogy ki gyártsa, ossza el és forgalmazza a kokaint és a heroint, olyan vegyszereket, amelyeknek nem volt más rendeltetésük, mint hogy felizgassák vagy megnyugtassák a fogyasztót.

Szekták. A társadalom megszállott rémülete lengte körül őket. A szekták, amennyire láttam, nem-hivatalos vallási szervezetek voltak, ahol a tagok zavaros célokra hűséget esküdtek vezetőiknek. Létrejöhetek csak úgy a semmiből, egy Gregory Belkinhez hasonló személy körül, vagy lehasadhattak nagyobb hivatalos egyházakból, hogy járják a maguk fanatikus útját.

Voltak szektái a békének és a háborúnak.

Esther Belkin halála ismét fellobbantotta a vitát a szektákról.

Mindegyre a lány arcát villogtatták a televíziók.

Őt, aki semminek sem volt tagja, kapcsolatba hozták mindennel – azokkal, akik ellene vannak a kormánynak, azokkal, akik ellene vannak az Istennek, azokkal, akik ellene vannak a gazdagságnak.

Valóban apja szektásai ölték meg?

Esther egy magánbeszélgetésben megjegyezte, hogy a Lélek Templomának túl sok a pénze, túl sok a hatalma, túl sok házat tart fent világszerte. Vagy Gregory Belkin és a Templom ellenségei akartak sebet ejteni Esther halálával az apán, arra figyelmeztetve őt és hadait, hogy a szervezet túlságosan megnőtt és túl veszélyes – de kire?

A szekták lehettek liberálisak, radikálisok, reakciósok, vaskalaposok.

A szekták borzasztó dolgokat művelhettek.

Lebegtem, figyeltem, füleltem; tudtam, amit az emberek tudtak.

Bírodalmak, nemzetek, országok, bandák világa volt, és a legkisebb banda is elfoglalhatta a világ összes televíziós képernyőjét egy jól kitervelt robbantással. A hírek ugyanúgy emlegették naphosszat az ötvenek vezetőjét, mint a milliókét.

Az ellenség áldozatként ugyanolyan versenyképes jelölt lehetett a demokratikus kukkolásra.

A televízióban közszemlére tették Evalék – Billy Joel, Doby, Hayden – arcát; rövid másodpercekre ugyanolyan fényesen villogtak, mint Estheré. Talán egy titkos mozgalomhoz tartoztak Esther Belkin gyilkosai? Mucsai „átvésszelőket” emlegettek, harapós kutyákkal, akik szögesdrótok mögül gyanakszanak mindenféle hatásra. Összeesküvést. Bárhol lehetséges bármilyen összeesküvés.

Ott voltak ráadásul az Apokaliptikus Keresztyének, akiknek még több okuk volt hirdetni, hogy az Ítéletnek Napja küszöbön áll.

Ilyen szervezettől jöttek volna az Eval-fivérek?

Gregory Belkin bársonyos, ellenállhatatlan hangon emlegetett összeesküvéseket minden istenfélő ember ellen. Az ártatlan Esther vére az égre kiált. Terroristák, gyémántok, fanatikusok – ezek a szavak röpködtek körül Esther fölsvillantott arcát és nevét.

Folyamatosan ömlöttek a hírek minden formában – nyomtatva, elektronikusan, számítógépesítve, internetesen –, és felváltva voltak fenyegetők, prófétikusak, fatalisták, alaposak, szándékosan és szándéktalanul komikusak.

Ezeket a dolgokat, mint már mondtam, akárki szellem megértette volna.

Nálam csak az volt a kérdés, hogy miért gondolok *bármire* is? Miért arra riadtam a mély álomból, hogy megyek Billy Joel, Hayden és Doby Eval között, bűnük iszonyodó szemtanújaként?

Bármi volt is a helyzet, egy időre elment a kedvem a pusztá sodródástól, a pusztá léttől, az üres gyűlöletről.

Figyelmezni akartam. Használni akartam anyagtól nem béklyózott, örökkévalóságba lökött elmémet, amely erősebb lett minden ébredéssel, mert nemcsak tapasztalatok, de érzések, sőt valószínűleg bizonyos mérvű elszántság birtokában vonult vissza a sötétségbe.

Kell lennie egy Mesternek, aki majd rendet tesz ebben válaszaival, reagálásaival, akaratával.

Akkor eszembe jutott egy nagyon furcsa kérdés. Igen, visszajöttem, vissza is akartam jönni. De nem tettem-e dolgokat, amelyek megakadályozzák, hogy vissza lehessen hívni?

Ha akarok, képes vagyok emlékezni arra, amit műveltem. Egy időre elfelejtem a világot, minden csillogó zenébenél. Ázriel vagyok. Ázriel tud emlékezni arra, amit tett.

Öltem meg Mestereket.

Ha akarnék, fel tudnék idézni több halott mágust, mint ahányat említettem. Ismét érezném a mogul tábor szagát, bőrt, elefántokat, illatos olajat – fény lobban a beomló selyem sátor alatt, borul a sakktábla, gurulnak a virágos szőnyegen a vésett arany és ezüst figurácskák.

Kiáltozás. *Pusztítsd el, démon, űzd vissza a csontokba!*

Bagdadi ablaksor, amelyből csatára látni. *Vissza a csontokba, pokolfajzat!* Kastély Prága mellett. Jéghideg szoba fent az Alpokban. Voltak még többen is talán – még a párizsi boszorkánymester után is, akinek virágosra kárpitozott szobájában igézőn lobogott a gázláng.

A szolga nem szolgál többé!

Igen, bebizonyítottam magamnak és nekik, hogy végezni tudok bárki szellemidézővel.

Hol volt hát a ravasz, rejtekező tudat, amely ideszóllított ehhez az erődemonstrációhoz?

Ó, hogy szerettem volna bizonygatni, hogy gyűlölök tudatos lenni megint, nem kell az élet, és ami vele jár, de nem voltam képes. Nem felejtettem Esther szemét, a gyönyörű üveget az Ötödik sugárúton, a pillanatot, amikor a hőség megcsapott a cipőm talpán keresztül, vagy azt a pillanatot, amikor az ember, a kedves, ismeretlen ember átkarolt.

Kíváncsi voltam, szabad voltam! Ráálltam ezeknek a bizzarr eseményeknek a körpályájára. Ám nem volt úr, ki parancsoljon.

Esther ismert, de nem ő szólított. Más tette volna Esther nevében, olyasvalaki, akit egyszer végzetesen cserbenhagytam?

Két éjszaka telt el az emberi időben, mire észrevettem, hogy ismét ébren szállok a levegőn át: a hatalom angyala, a gonoszság angyala, ki tudja?

Ezt

láttam.

K

özei város volt, amelyből látni lehetett a másikat. Az esőben guruló autó ugyanaz a jármű volt, amely Esther vitte a helyre, ahol Evalék körülvették jégtörő késekkel. Más autók kísérték, tele örökkel, akik a sötét, lakatlan épületeket pásztázták.

Feltűnéstől mentes menet volt, mégis tekintélyes.

Az esőn át láthattam fénylő tornyait az utcának, ahol Esther meghalt. Nagy, mint Alexandria vagy Konstantinápoly, a nyugati világnak ez a sziklakemény székvárosa, New York, mohó nukleáris villogásában. Am égbetörő épületei Evalék fegyvereire hasonlítottak. Ridegek voltak és nagyon szűrösak.

A kocsiban ülő ember nagyon büszke volt az autóra. Büszke volt az őt kísérő örökre, büszke volt elegáns gyapjú kabátjára és dús, göndör hajának nett fazonjára.

Közelebb húzódtam, hogy lássam a színezett üvegen át: Gregory Belkin, Esther mostohaapja, a Lélek Templomának alapítója, gazdag ember. Olyan gazdag, ami még a régebbi idők királyainak elképzeléseit is felülmúlja, mert ők nem repülhettek varázsszőnyegen.

Az autó? Mercedes-Benz, méghozzá a legendahagyóbb típus; egy kisméretű szedánt nyújtottak meg három, tökéletesen forrasztott és bélelt résszel, hogy kétszer hosszabb legyen a körülötte gördülő kocsiknál, fekete, csillogó, szándékoltan feltűnő, mintha obszidiánból faragták és kézzel csiszolták volna.

Sok háztömb mellett suhant el, mire a sofőr szófogadó serénységgel megállította Belkin intésére.

Akkor ez a büszke főpap vagy próféta vagy minek tartotta magát, önállóan, senkitől sem segítve szállt ki egy utcai lámpa alatt, mintha annak a világánál akarná ragyogtatni simára borotvált, fiatalos arcát és a haját, amely rövidre volt nyíratva, mint egy római katonáé, mégis puha fürtökbe göndörödött a tarkóján.

Egyedül ment végig a sivár, szurtos háztömb gyászos, bedeszkázott butikjai, héber és angol nyelvű cégei mellett, míg oda nem ért a céljához, előtte és mögötte testőrei pásztázták az éjszakát. Az esőcseppek drágakőként csillogtak Belkin hosszú felöltőjének vállán.

No jó. Tehát Belkin a Mester? Ha igen, hogyhogy nem ismerem? Nem tetszett. Félálomban láttam, ahogy Estherért sír, összeesküvéseket emleget, és nem tetszett.

Miért férköztem olyan közel, hogy megérinthessem volna az arcát? Jóképű volt, ezt senki sem vitatta volna, élete virágjában, széles vállú, magas, mint egy skandináv, noha sötétebb, a szeme szurokfekete.

Te vagy a Mester?

A Lelkesek Lángelke, így nevezték a szellemeskedő és cinikus riporterek a milliárdos Gregory Belkint. Gondolatban éppen a beszédét játszotta vissza, amelyet nemrég tartott manhattani templomának bronz ajtaja előtt. „Legjobban attól félek, hogy nem is tolvajok voltak, mit sem jelentett nekik a nyaklánc. Templomunkat akarják bántani. Gonoszak.”

Nyaklánc?, gondoltam. Én nem láttam semmiféle nyakláncot.

A testőrök, akik a közeli autókából figyelték, Gregory „követői” voltak. Ez állítólag a béke és a jószág egyháza. A testőröknél pisztoly és kés volt, és maga a próféta is rejtegetett felöltője bal zsebének mélyén egy apró pisztolyt, olyan csillogó-villogót, mint az autója.

Olyan volt, akár egy király, aki megszokta, hogy széles nézőközönség előtt adja elő minden gesztusát, mégse vette észre, hogy figyelem. Nem érezte meg a szellemet, amely úgy lebegett a válla fölött, akár egy privát isten.

Hát én nem voltam ennek az embernek az istene. Nem voltam ennek az embernek a szolgája. De a megfigyelője voltam, és tudnom kellett, miért.

Megállt egy téglapépület előtt. Nagyon sok ablaka volt, mind elfüggönyözve. Nyeregtesteje volt, hogy megüljön rajta a hó. Ezer, talán millió hasonló ház is volt ebben a városrészben. Ennek a helynek és időnek az arányait még én sem tudtam felmérni.

El voltam ragadtatva. Gregory tökéletes, fekete bőr cipőjén csinos gyöngyökben ült az eső. Miért hozott ide bennünket?

A sikátor végén lejjebb ment egy lépcsőfokkal. Feje fölött lámpa égett. Volt kulcsa egy kis kapuhoz, és volt egy ajtóhoz, kivilágított ablakok között, a ház alagsorában.

Beléptünk, ő és én. Éreztem körülöttem a meleg levegő kavargását.

Plafon zárta ki az éjszakát. Egy öregember ült egy deszka asztalnál.

Emberi lények szaga, édes és kellemes. És még mennyi drága illat, oly sok, hogy végigkóstolni, megnevezni sem lehet.

Már mondtam, hogy minden szellem, isten és kísértet illatokból lakomázik.

Annyira kiéheztem, hogy majdnem lerészegedtem a szoba illataitól.

Tudtam, hogy itt vagyok.

Lassan alakot öltöttem. De kinek az utasítására? Kinek az elhatározásából. Tetszett az alak.

Ajkam nem ejtett ki régi szavakat; magamtól szilárdultam. Úgy történt, mint New Yorkban, amikor a gyilkosokat üztem. Éreztem. Éreztem, hogy a jó testbe zárulok, a kedvem szerint való testbe, bár nem egészen tudtam, hogy ez mit jelent.

Most már tudom: saját testemben lettem látható és szilárd, abban a testben, amelyben most látsz, olyan alakban, amilyen életemben voltam.

Senki sem vett észre. Álltam a könyvespolc mögött, és figyeltem.

Gregory Belkin a szoba kellős közepét szemelte ki magának, egy kopott kábelén lógó villanykörte alatt. Az öregember pedig, az asztalnál ülő öregember bizonyosan nem láthatott.

Az öregember előrehajtotta a fejét. A hithű zsidók kis fekete selyem kipáját viselte. Asztalán zöld ernyőjű lámpa állt, szelíd, aranyos fényt árasztva.

Az öregember haja és szakálla hófehér, habtisza és gyönyörű volt. Arcát két hosszú, göndör tincs keretezte. Ahol meggyérült a haja, átrózsállott a fejbőr, de a szakálla dús volt és hosszú.

A polcokon héber, arab, arámi, latin, görög, német könyvek álltak. Éreztem a pergamen és a bőrkötés aromáját. Beittam az illatokat, és egy percig úgy tűnt, feléled az emlék, vagy kielevenedik az emlékből minden, amit megpróbáltam kiirtani.

De ez az öregember sem volt a Mester! Ezt azonnal tudtam.

Nem érezte meg, hogy jövök, fogalma sem volt rólam, ő csak a belépőt bámulta, az egyenes tartású, erős férfit, aki szertartásos merevséggel állt az aggastyán előtt, és lehúzta, majd gondosan elhelyezte felöltője bal zsebében a puha szürke bőrkesztyűt. Megütögette a bal zsebet. A pisztoly a bal zsebben volt. Gyilkos kis pisztoly. Szerettem volna hallani, amint elsül. De Gregory nem azért jött, hogy lövöldözzön.

Rettentő zsúfolt volt a szoba. Több könyvespolc választott el az öregembertől, de átláttam a kötetek felett. Gyönyörűséges tömjénillatot éreztem. Azonkívül vasat, aranyat, tintát. Lehetnek a csontok itt?

Az öregember levette a szemüvegét, amely a legegyszerűbb fajta volt, ezüst drótkeretű, rugós, törékeny. Rámereedt a látogatójára, de nem állt föl.

Az a nagyon világos fajta szeme volt, amely mindig lenyűgöz a szépségével – inkább vízre emlékeztet, mint kőre. Csakhogy ez a szem kicsi volt, meggyengül a kortól, és egyáltalán nem villogott a mély redők közül.

Erősödsz, percről percre leszel erősebb! Már majdnem látható vagy!

A fiatalabb férfi arcát nem láttam eléggé. Még jobban balra húzódtam tőle, hogy elrejtőzzek, és úgy lettem teljes és egész a könyvespolc mögött, hogy nagyjából az ő magasságát és súlyát vettem alapul.

Esőcseppek ültek a hátán varrott, fekete kabáton, fehér selyemsál volt Gregory nyakában, amelynek széle hozzáért a fekete fürtökhöz, olyan finom fehér sál, mint az volt, amelyet Esther halálában szorongatott, az a sálkendő, amely talán még ma is ott van a boltban, ahol a gyilkosság esett. Próbáltam magam elé idézni a sálkendőt, amelyért Esther nyúlt, nem is sejtve az utolsó mozdulat jelentőségét, már ha egyáltalán volt jelentése. A sálkendő, amelyet kinézett magának, fekete volt, mégis csillogó, mert telehímezték gyöngyökkel. Azt hiszem, már mondtam. Akkor ismét vissza a férfiakhoz. Láss velem együtt.

Azt mondja jiddisül az öregember:

– Te megölted a lányodat!

Elhültem. Hát egyenesen a tárgyra térünk?

Úgy fáj a szeretet, amelyet Esther iránt éreztem, mintha ő jött volna hozzám, hogy körmeit bőrömbé vágva követelje: Ázriel, ne felejts el! Csak ő soha, de soha nem tett volna ilyet. Szelíden halt meg, ahogy élt; áhítattal ejtette ki a nevemet.

Rettenetes volt ismét látni a halálát.

Menekülj, repülj, szellem! Fordíts hátat nekik, Esther halálának, az öregember vádjának, ennek a bűbájos szobának, csábító színeivel és illataival! Menj, szellem! Hadd verekedjék tovább magukat a mennyei lajtorja felé a közbeavatkozásod nélkül! Hát kell a lelkeknek a Csontok Szolgája, hogy az rántsa le őket a Seólba?

Nem mentem sehova. Tudni akartam, hogy értette az öregember.

A fiatalabb csak nevetett.

Tisztesség ne essék szólván, de mesterkélt, dühös nevetés volt, olyan ember nevetése, aki nem tűri, hogy rögtön válasza kényszerítsék. Nem lepett meg, hogy elutasítóan legyint. Megrázta a fejét.

Körül akartam járni, meg akartam nézni, de már késő volt. Tudtam, hogy kiteljesedtem, lábbal álltam, kezem érintette előttem a polcon álló könyveket. Nagyon óvatosan balra húzódtam, hogy elrejtsem a könyvek fala, nehogy meglásson az öregember, bár ő még most sem mutatta, hogy észrevette jelenlétemet.

A fiatalabb férfi sóhajtott.

– Rabbi, hát miért öltem volna meg Rachel gyermekét? – kérdezte jiddisül. – Miért öltem volna meg egyetlen gyermekemet? – Nem ment könnyen neki a nyelv. – Esther, én gyönyörű Estherem! – mondta őszintén, határozottan. Nem szeretett jiddisül beszélni. Angolul akart.

– De azt tetted – vágott vissza az öregember. A szikkadt ajkak gyűlölettel ejtették ki a szavakat. Most héberül beszélt. – Bálványozó vagy; gyilkos vagy; megölted a gyermekedet. Meggyilkoltattad. A gonoszság a társad. Bűzlesz tőle!

Kissé összerázkódtam, annyira megrendített az öregember indulata.

A fiatal férfi ismét előadta a türelem játékát: váltogatta a lábát, és úgy csóválta a fejét, mintha a küszöbén ágáló, félpucér prófétához akarna jó képet vágni.

– Tanítóm! – susogta Gregory Belkin angolul. – Példaképem! Nagyapám! Engem kárhoztatsz a haláláért?

Ettől dühbe gurult az öregember.

Ő is átváltott angolra:

– Mit akarsz tőlem, Gregory? Sose jöttél ebbe a házba ok nélkül! – Higgadt volt a dühe. Nem akarta, hogy bármi köze legyen a lány halálához. Ült és összekulcsolta két kezét a nyitott könyvön. A parányi héber betűkön.

Úgy éreztem ismét Esther elvesztését, mintha belém rúgtak volna, és szerettem volna fennszóval kiáltani: „Öregember, én megbosszultam, a vezér késével döftem le a három gyilkost! Megöltem őket mind! Az utca kövén haltak meg!”

Úgy éreztem, hogy ebben a szobában egyedül én égetek gyertyát Esther emlékére. Ezek nem gyászolják, csak vádaskodnak.

Miért engeded, hogy ez történjen, Ázriel? Könnyű gyászolni azt, akit nem ismersz. Talán még izgató is. De egyedül lenni? Annyi, mint élőnek lenni. Itt pedig bizonyosan titokban és egyedül vagy.

– Megszakítod a szívemet, rabbi! – mondta Gregory angolul. Nyilván sokkal könnyebben ment neki az amerikai köznyelv. Roskadtan, reménytelenül suttogott. Kezét mélyen belefúrta a zsebébe. Teste kissé meggémberedett a hidegben, viszont a szobában fojtó meleg volt. Úgy véltem, hogy Gregory hazudik, úgy véltem, igazat mond.

Habzsoltam a szagukat, rá se hederítettem a viaszra, a pergamenre, a régi, megbízható aromákra, a férfiakat szaglászta, az aggastyán meleg, élő bőrét, amely oly hibátlan, finom, kóroktól nem háborgatott volt, hogy selymessé varázsolta az öregség. Tiszta csontok rejlettek a tiszta bőr alatt, de bizonyára már oly merevek, hogy a legcsekélyebb ütés is eltörné őket.

A fiatal férfi makulátlan volt, és rafináltan finom parfümökkel kenekedett. Illatoztak a pórusai, haja gyűrűi, ruházata, sejtelmesen elegyedtek a kiszámított aromák. Egy modern uralkodó illata.

Közelebb húzódtam a fiatalabbhoz. Félméternyire lehettem a háta mögött, kissé balra. Láttam arcélét. Sűrű szemöldök, bársonyos, ápolt, szépen formált, helyes arányokba öntött, előkelő vonások, az ilyenre mondják, hogy áldott. Sehol egy sebhely vagy szeplő. Valami meghatározhatatlan dolog dúsította és növelte hatalmát. Amikor mosolygott, ahogy most bánatos esengéssel tette, látszott, hogy a foga tökéletes és fehér.

Nagy szeme volt, mint Esthernek, de nem olyan gyönyörű. Fölemelte a kezét, mintegy csendes kis esengésre. Finom ujjai voltak, finom volt simára borotvált arca is; szerető gondnal táplálták, akárcsak Esthert, mintha egész világa anyai emlé lett volna. Mi hiányzott belőle? Nem találtam benne törést, horzsolást, csak azt a szavakkal kifejezhetetlen szépítést.

Aztán megleltem. Szép volt, mint az ifjúság, holott elmúlt ötven! Mily káprázatos volt! Mily csodásan fokozta testi adottságait az idő, még áthatóbbá téve a szemek ragyogását!

– Beszélj, Gregory Belkin – szólt az öregember megvetően –, és mondd el, miért jöttél, vagy azonnal távozz a házamból.

Ismét megdöbbsentett a gyűlölete.

– Jól van, rabbi – felelte a fiatalabb férfi, mintha nem lenne újdonság neki a hangnem és a modor.

Az öregember várt.

– Egy csekk van a zsebemben, rabbi – mondta Gregory. – Azért jöttem, hogy átadjam az udvarnak.

Udvar alatt a héber hitközséget értette, akiknek az öregember a rabbijuk, cádikjuk, vezetőjük volt.

Villogott az emlék, mint az éles üvegcserep, rég halott Mesteremet, Sámuelet villantotta fel, de nem volt jelentése, ezért félresöpörtem. Abban az időben, jól jegyezd meg, semmire sem emlékeztem. Semmire. Ám tudtam, ki ez az öreg: tiszteletre méltó, szent, hatalmas, talán varázsló, de ha az, miért nem érzi meg, hogy itt vagyok?

– Te mindig hozol nekünk csekket, Gregory – mondta az öreg. – Csekkjeid nélküled érkeznek a bankba. Elfogadjuk a pénzedet, halott anyád és halott apád, az én szeretett fiam emlékére. Elfogadjuk a pénzedet, mert tehetünk a segítségével valamit azokért, akiket anyád és apád egykor szeretett. Menj vissza a templomodba! Menj vissza a számítógépeidhez! Menj vissza a világegyházadhoz! Fogd a feleséged kezét! Meggyilkolták a lányát. Gyászolj Rachel Belkinnel. Ennyire sem érdemes?

A fiatalabb férfi biccentett, mintha azt akarná mondani, hát itt csak nem alakulnak jobban a dolgok, majd jobbra hajtotta a fejét, udvariasan vállat vont, és ismét megszólalt:

– Szükségem van valamidre, rabbi – mondta. Célratörő volt, de sima.

Az öregember felemelte a kezét, és vállat vont. Fészkelődött a lámpafényben, sóhajtott. Telt ajka volt ilyen aggastyánhoz képest. Feje búbján vékony hártáiban kiütött az izzadság.

Könyvespolcok álltak mögötte. A szoba úgy meg volt tömve könyvekkel, mintha azokból építették volna. A székek nagyok voltak, vázukat bőrből bújatták, és valamennyit könyvek vették körül. Voltak tekercsek, zsákban tartott tekercsek, pergamentekercsek.

A régi tóratekercseket tilos kidobni vagy elégetni. Előírással temetést kell adni nekik, vagy ilyen helyen kell tartani őket, mint ez.

Ki tudja, mit hozott magával ez az öregember a világ másik végéről? Nem olyan tiszta és éles volt az angolsága, mint Gregoryé, más beszédmód érzett rajta.

Lengyelország. Lengyelországot láttam, havat láttam.

Gregory a zsebébe süllyesztette a bal kezét. Ott volt a csekk, a papírdarab, a ajándék, amelyet olyan borzasztóan szeretett volna átadni. Hallottam, mint ropog az ujjai alatt. Ott volt összehajtván a pisztoly mellett.

Az öregember nem szólt.

– Amikor nagyon kicsi voltam, rabbi – folytatta Gregory –, hallottam tőled egy különös mesét. Csak egyetlenegyszer, de azért emlékszem rá. Emlékszem minden szavára.

Az öregember nem felelt. Bőrének megereszkedett redői csillogtak a lámpavilágnál. Amikor felvonta fehér szemöldökét, homlokának ráncai is megemelkedtek.

– Rabbi – folytatta Gregory – említettél egyszer a nagynénémnek egy legendát, egy titkot... egy családi kincset. Azért jöttem, hogy erről kérdezzek.

Az öregember meglepődött. Nem, nem is. Azon lepődött meg, hogy valamiért jelentősnek találja a fiatalabb szavait. Percig nyújtotta a csendet, majd jiddisül szólalt meg, mint először:

– Kincs? Te és a fivéred – ti voltatok anyád és apád kincsei. Mi hoz ide Brooklynba, hogy kincses legendákról kérdezz? Annyi kincsed van, hogy ember azt el nem képzelheti.

– Igen, rabbi – felelte Gregory türelmesen.

– Úgy hallom, egyházad fürdik a pénzben, külföldi misszióid fényűző üdülőhelyet kínálnak a gazdagoknak, akik adakozni óhajtanának a szegényeknek. Igen! Hallottam, hogy gazdagságod messze meghaladja feleséged vagy leánya gazdagságát. Úgy hallom, senki se tudja pontosan, mennyi pénzed van és mennyi fölött rendelkezel.

– Igen, rabbi – felelte Gregory továbbra is türelmesen, angolul. – Annyi pénzem van, amennyit csak el tudsz képzelni, és tudom, hogy nem akarod elképzelni, nem óhajtasz foglalkozni vele, hasznot húzni belőle...

– Akkor térj a tárgyra – utasította az öregember jiddisül. – Lopod az időmet. Lopod a drága percek, amelyek nekem még hátra vannak, holott jobban szeretném irgalmassággal, mint ítélkezéssel tölteni őket. Mit akarsz?

– Egy családi titokról beszéltél – mondta Gregory. – Rabbi, szólj hozzám angolul, kérlek!

Az öregember elhúzta a száját.

– És mit mondtam akkor, mikor olyan kicsi fiú voltál? – kérdezte jiddisül. – Jiddisül mondtam, vagy lengyelül, vagy már akkor is angolul?

– Nem emlékszem, de jobban szeretném, ha most angolul beszélnél. – Ismét vállat vont, majd nagyon gyorsan folytatta: – Rabbi, én siratom Esthert! Nem az én pénzemből lettek a gyémántjai! Nem én vagyok az oka, hogy olyan nemtörődöm módon viselte őket! Nem az én hibám, ha a rablók rajtaütöttek!

Gyémántok? Ez hazugság. Esther nem viselt gyémántokat. Évalék nem vettek el tőle gyémántokat. De Gregory ezt is olyan behízselgőn közölte, mint minden mást.

Hogy játszott a szerepét! Hogy fürkészte a nagyapja!

Az öregember kissé hátrahúzódt, mintha a szavak ereje lökte volna, úgy tanulmányozta a fiatait.

– Félreérintsz, Gregory – közölte angolul. – Nem a gazdagságról beszélek, vagy hogy mit viselt a lány a nyakán, mikor megölték. Azt akarom mondani, hogy megölted Esther lányodat. Te gyilkoltattad meg.

Csönd.

A homályban láttam kezemet a könyveken, láttam a parányi barázdákat az ujjpercen, és fájdalmat éreztem ott, ahol az embernek a szíve van.

A mézes beszédün nem látszott büntudat vagy szégyen, még csak megrendülés sem. Vagy elképesztően ártatlan volt, vagy elképesztően gonosz: ez éltette, ettől őrizte meg a hidegvérét.

– Nagyapa, ez örültség! Miért tennék ilyet? Istenes ember vagyok, akárcsak te, nagyapa!

– Elég! – kapta föl a kezét a rabbi.

– Követőim sose bántanák Esthert, ők...

– Elég! – ismételte a rabbi. – Térj rá, hogy mit akarsz!

Gregory idegesen, kínos mosollyal csóválta a fejét. Összeszedte magát, hogy folytathassa. Úgy gondolom, az öregember nem láthatta annyira, mint én, hogy az unokája szája remeg.

Még mindig nyújtotta bal kezével a felajánlást, a csekket.

– Emlékszem, meséltél egyszer valamit – mondta immár sebes és folyamatos angolsággal. – A szobában voltunk Nathannal. Nem hinném, hogy Nathan hallotta, mert... valaki mással volt. Nem emlékszem, ki volt még ott, csak anyám nővérére, Rivkára, és mintha még öregasszonyok lettek volna. De itt történt, Brooklynban, épp hogy megérkeztünk. Megkérdezhetem Nathant...

– Hagyd békén a testvéredet! – förmedt rá az öregember, ezúttal angolul, amely ugyanolyan természetes magabiztossággal jött a szájából, mint a jiddis. A harag képes ilyenekre, hogy kihozza a legjobb beszédkészséget az emberből. – Ne közelíts Nathan testvéredhez! Ne háborgasd Nathant! Magad mondtad, hogy ő hallotta!

– Igen, tudtam, hogy így akarnád, rabbi! Tudtam, hogy nem szeretnéd, ha megfertőzném Nathant.

– Mondd, amit akarsz!

– Azért jöttem hozzád. Magyarázd meg, és nem fogom háborgatni szeretett fivéremet, de tudnom kell. Azon a napon, mikor gyerek voltam, egy titkos dologról beszéltél. Valamiről, amit úgy hívnak, hogy a Csontok Szolgája.

Mintha megütöttek volna. Erre nem számítottam. A megrendülés még határozottabbá formálta az alakomat. Akkor se hülhettem volna el jobban, ha Gregory Belkin megfordul és meglát. Ruhákat hívtam, hogy takarjanak be, olyan ruhákat, mint a cádiké, és nyomban beburkolt a meleg, fekete selyem, miközben a kis villanykörte hintázott a kopott huzalon.

A rabbi sokáig nézte az égőt, majd ismét az unokájára pillantott.

„Csendes légy, Ázriel!, parancsoltam magamnak. És figyelj! Most jönnek a válaszok.”

– Emlékszel? – kérdezte a fiatalabb férfi. – A családi titokra? A kincsre, amelynek az volt a neve, hogy a Csontok Szolgája?

Az öregember emlékezett, de nem szólt.

– Azt mondtad – folytatta Gregory – hogy egy ember hozta az apádnak Prágába. Az ember muzulmán volt, a hegyekből. Azt mondtad, hogy adósság törlesztéseként adta az apádnak ezt a dolgot.

Ó, ennél a cádiknál vannak a csontok! De nem ő a Mester, nem, és nem is lesz soha!

Keményen, elutasítóan pillantott az unokájára.

– Az öreg Rivkával beszéltél – sürgette Gregory –, és elmondtad neki a dolgokat, amelyeket a muzulmán mesélt. Azt mondtad, hogy apádnak nem lett volna szabad elfogadnia ilyen dolgot, de apádat zavarba hozta a ládán a héber írás. Fertelemnek nevezted, és azt mondtad, el kellene pusztítani.

Mosolyogtam. Megkönnyebbülten vagy haraggal? Fertelem. Fertelem vagyok. És ez a fertelem el tud pusztítani mindkettőtöket és a könyves szobát, szét tudja verni a házat! *De ki szólított!*

Befogtam a számat, hogy csendben legyek. Egy cádik jelenlétében egyetlen sóhajt, egyetlen pisszenést nem engedhettem meg magamnak. Nem engedhettem meg magamnak a sírást.

A cádik még mindig hallgatott, hagyta, hogy a fiatal egyre jobban leleplezze magát.

– Rivka kérdezte, miért nem pusztítottad el – folytatta Gregory ráérősen, türelmesen. – Te pedig azt felelted, hogy az nem olyan könnyű dolog. Azt mondtad, hogy ez a valami olyan, mint a régi tekercsek. Nem lehet tiszteletlenül elpusztítani. Megint emlegettél valami írást, egy okmányt. Emlékszel erre, nagyapám? Vagy álmodom?

Az öregember hideg szemmel nézte. – Apró korodban hallottad? – dünnyögte. – Akkor miért most kérdezed?

Hirtelen fölemelte a kezét, ökölbe szorította, majd az asztalra zuhintotta az öklét. Semmi se mozdult, csak a por szállt.

Gregorynak szeme se rebkent.

– Miért leányod temetése napján jössz ide – tajtékozott az öregember – és faggatsz erről a régi meséről!? Erről a meséről, erről a titokról vagy kincsről, ahogy nevezed, amelyet akkor hallottál, mikor te voltál az én *eloim*, az én fényességesem, választott tanítványom, büszkeségem!

Ijesztően reszketett.

Gregory magában számítgatott, majd vett egy mély lélegzetet.

– Rabbi, annyi dolgot lehet venni a csekken – mondta.

– A kérdésemre felelj! Van pénzünk! Gazdagok vagyunk! Gazdagok voltunk, amikor elhagytuk Lengyelországot. Gazdagok voltunk, amikor elhagytuk Izráelt. A kérdésemre felelj. Miért most firtatod ezt a dolgot?

Nem láttam a szobában gazdagságot, de hittem az öregnek.

Ismertem a fajtáját. Egyedül azért élt, hogy tanulmányozza a tórát és a törvényt, hogy imádkozzon, és tanácsokat adjon azoknak, akik léleklátónak, csodatevőnek, Isten eszközének hitték. Ilyen embernek nem számít gazdagság, hacsak azért nem, mert gazdagon annyit tanulhat éjjel-nappal, amennyi neki tetszik.

Éreztem a pulzusomat; vágatott. Éreztem magamban a levegőt. Erőm egyfolytában nőtt, amióta elhangzottak a szavak. Itt kell lenniük a csontoknak. Igen, a rabbinál vannak a csontok, és valamilyen módon felidézett. Kezével illette őket, vagy elolvasta a szavakat, elmondta az imát... ennek az aggastyánnak kellett lennie, de hogyhogy nem pusztítottam el, amikor történt?

Emlékezetemből üstökösként vágódott ki egy arc, amelyet ismertem és szerettem. Évszázadokat hidalt át egyetlen pillanat.

Sámuel arca volt, akiről már meséltem. Strassburgi Sámuelé. Ez volt az a Mester, aki gyermekeiért adott el, mint egyszer talán magam is eladtam magamat Isten gyermekeiért. Láttam emlékeimben a lábát.

Hol volt most?

Keserű emléktörmelék volt, nem kellett. A vádaskodás csak megzavarna, és a múlton úgysem változtathatok, ha volt Sámuel, ha nem volt.

Álltam ebben a brooklyni fűtött szobában, poros könyvek, ígézések, bájolások, ráolvasások között, egy másik öreg tudós mellett, és gyűöltem. Megvettem. Holott sokkal erényesebb volt, mint Sámuel valaha, főleg az utolsó pillanatokban, mikor felszólított, hogy távozzak a pokolba.

Majdnem annyira gyűöltem ezt a rabbit, mint az unokája.

Na és az unoka?

Mi közöm ehhez a mézes nyelvű Gregory Belkinhez és a világegyházához? De ha ő ölte meg Esthert...

Tartottam magamat. Hagytam elegyedni a dühöt és a kint. Annyit kértem magamtól, hogy éljek, és maradjak csöndben.

A fejedelmien ápolt ifjabb ugyanolyan türelmesen várta, hogy a cádik dühe lelohadjon.

– Miért most kérdezed tőlem ezeket a dolgokat? – ismételte az öreg.

A lányra gondoltam, a szelíd lányra a hordágyon, félrefordított fejére. Milyen kedves, álmélkodó volt halk suttogása. *Csontok Szolgája!*

Váratlanul elszabadult az öregember dühe. Nem hagyott időt Gregorynak a válaszra. Ő kérdezett bőszerűen:

– Mi hajt, Gregory? – Angolul, hirtelen meghittséggel, mintha valóban érdekelné. Fölállt székéből, farkasszemet nézett unokájával.

– Föltettél nekem egy kérdést – folytatta. – Én is hadd tegyek föl egyet neked. Mit akarsz még a világtól? Elképzelhetetlenül gazdag vagy, olyan gazdag, hogy a mi vagyonunk homokszem a tied mellett, egyházat csinálsz, hogy becsapj ezreket, törvényeket gyártasz, amelyek nem törvények. Könyveket és televíziós műsorokat árulsz, amelyeket nem mondanak semmit. Mohamed vagy Krisztus akarsz lenni! Aztán megölöd a lányodat. Igen, te tetted! Belédlátok! Tudom, hogy te ölted meg! Te küldted azokat az embereket! Vére ugyanazon a fegyveren volt, amellyel őket ölték meg. Őket is eltettéd láb alól? Követőid használták föl e gyilkosokat, majd végeztek velük? Miről álmodsz, Gregory? Annyi gonosztságot és szégyent hoztál ránk, hogy a Messiás egy percig sem maradhatna! Megfosztanád a választástól!

Mosolyogtam. Gyönyörű beszéd volt. Akkor nem emlékeztem Zurvanra, sem senki bölcsre vagy ékesen szólóra, de akkor is melegítette szívemet a beszéd, és a meggyőződés, mely fűtötte. Kicsivel jobban tetszett az öregember.

Gregory puha bánatba burkolózott, de nem szólt. Hadd tomboljon az öreg.

– Azt hiszed, nem tudom, hogy te tetted? – kérdezte a rabbi. Visszasüllyedt a székbe. Vissza kellett ülnie, elfáradt a haragtól. – Tudom! Ismerlek! Jobban ismerlek mindenki másnál, születésed napjától fogva! Nathan, a tulajdon ikertestvéred nem ismer! Nathan imádkozik érted, Gregory!

– De te nem, ugye, nagyapa? Te már elmondtad érettem imáidat?

– Igen, káddist mondtam, mikor elhagytad ezt a házat, és ha egyetlen jelt ad az ég, a tulajdon kezemmel vetek véget életednek és veszem elejét a Lélek Templomának, hazugságaidnak és csalásaidnak!

Most is megtennéd, mi?

– Könnyű azt mondani, nagyapa! – szólt Gregory a legteljesebb lelkinyugalommal. – Bárki tehet dolgokat, ha jelt kap az égtől! Én azt tanítom követőimnek, hogy olyan világban szeressenek, hol nincsenek égi jelek.

– Azt tanítod követőidnek, hogy adjanak neked pénzt! Arra tanítod követőidet, hogy adják el a könyveidet! Ismét hozzám emeled szavadat, és válasz nélkül fogod elhagyni házamat. Testvéred semmit sem tud erről a gyerekkori régi meséről, amelyről beszélsz. Ott se volt. Nagyon tisztán emlékszem arra a napra. Ma már nincs élő, aki tudná.

Gregory fölemelte a kezét. Békesség, megbocsátás.

Megbabonázva, háborogva vártam a következő szóra.

– Nagyapa, annyit mondj csak, mit jelent az, hogy Csontok Szolgája? Olyan szenny vagyok, hogy már az is foltot ejt szentségeden, ha válaszolsz?

Az öregember megremegett. Felhúzta keskeny vállát, amelyre gallér nélküli, fekete kabát borult. Összerázkódott, ujjpercei horzsolt rózsaszínnek látszottak a lámpavilágnál. Fény folydogált fehér szakállán-bajuszán, áttetsző szemhéjain, miközben fejcsóválva hajladozott, mintha imádkozna.

Azt mondja cukorédesen Gregory:

– Nagyapa, egyetlen gyermekem halott. Egyszerű kérdéssel jöttem hozzád. Miért ölném meg Esther leányomat? Magad tudod, hogy nincs ok az ég alatt, amelyért bántanám Esthert. Mit adjak, hogy válaszolj kérdésemre? Emlékszel erre a történetre, erre a valamire, erre a Csontok Szolgájára? Nem volt neve? Nem úgy hívták, hogy Ázriel?

Az öregember le volt taglózva.

Én is.

– Sose ejtettem ki azt a nevet – mondta a rabbi.

– Nem, valóban nem – helyeselt Gregory – de valaki más igen.

– Ki beszélt neked erről a dologról? – kérdezte az öregember. – Ki tehetett ilyet?

Gregory zavarba jött.

Nekitámasztottam súlyomat a könyvespolcnak, figyeltem, körmöm beleakadt a hullámossá lazult bőrkötésbe. Ne bántsд őket. Ne a könyveket.

– Netán beállított valaki a legendával? – kérdezte az öregember rideg megvetéssel. – Előadott egy szép mesét a mágiáról és a hatalomról? Muzulmán volt? Gój volt? Zsidó? Netán egyik fanatikus követőд az Új Korszakból, aki olvasta zagyválásodat a kabbaláról?

Gregory megcsóválta a fejét.

– Tévesen látod, rabbi – felelte ünnepélyes őszinteséggel. – Annyit tudok, amennyit gyerekkoromban hallottam tőled. Azután valaki két nappal ezelőtt kimondta tanúk füle hallatára: Ázriel, Csontok Szolgája!

Féltem találgatni.

– Ki volt az? – kérdezte az öregember.

– Ő mondta, rabbi – tájékoztatta Gregory. – Esther mondta haldoklásában. Az ő tulajdon ajkairól hallotta a mentős. Esther mondta, rabbi, Esther mondta: „A Csontok Szolgája!” És az „Ázriel” nevet. Esther mondta, kétszer, fennhangon, két ember hallotta. Azok mondták.

Mosolyogtam. Ez még annál is rejtélyesebb, mint képzeltem.

Mohón figyeltem őket. Arcom vibrált a hőségtől. Tudtam, hogy az öregemberhez hasonlóan reszketek, mintha valódi lenne a testem.

Az öregember hátrahúzódott. Nem akarta elhinni. Dúhe kihűlt. Merőn bámulta a fiatalabbat.

Majd megszólalt Gregory, céltudatosan, fortélyos kímélettel.

– Ki ő, rabbi? Ki a Csontok Szolgája? Mi ez a dolog, amelyről Esther beszélt? Amiről beszéltél? Amikor lábadnál játszadoztam gyermekségemben? Esther ezt a nevet mondta: „Ázriel.” Ez a neve a Csontok Szolgájának?

Pulzusom hallhatóan lüktetett a fülemben. Éreztem, hogy bal kezem ujjai könnyedén leereszkednek a könyvek tetejére. Éreztem mellkasomon a polcok nyomását. Éreztem talpam alatt a betonpadlót. Nem mertem levenni szememet a két férfiről.

Istenem, gondoltam, mondasd ki az öregemberrel, mondasd ki vele, hogy tudjam, Istenem, ha még vagy, mondasd ki vele, ki és mi a Csontok Szolgája! Mondasd el vele!

Az öregember annyira megdöbbsent, hogy válaszolni sem tudott.

– A rendőrségnek tudomása van erről az adatról – folytatta Gregory. – Nagy becsben tartják. Úgy hiszik, Esther a gyilkosáról beszélt.

Majdnem felkiáltottam, hogy nem!

Az öregember komoran bámult. A szeme elnedvesedett.

– Nem érted, rabbi? Meg akarják találni a gyilkosait, nem azt a késes aljanépet, akik elrabolták a nyakláncát, hanem akik felbujtották őket, akik ismerték a kövek értékét!

Megint a nyaklánc. Nem láttam nyakláncot akkor, nem láttam most se az emlékeimben. Nem volt ékszer Esther nyakán. Semmit sem raboltak el tőle. Mi ez az elterelő manőver a nyakékkal?

Bár jobban ismerném ezeket az embereket! Nem tudtam bizonyossággal, mikor hazudik Gregory.

A hangja mélyebb, hidegebb, provokálóbb lett. Kifeszítette a vállát.

– Akkor hadd öntsek tiszta vizet a pohárba, rabbi – mondta. – Parancsodra mindig megtartottam a titkot, a titkomat, a titkunkat – hogy a Lélek Templomának alapítója azonos a hászid rabbi unokájával! – Felcsattant, mintha nem tudna csendet parancsolni magára. – Őriztem a titkot a te kedvéért. Nathan kedvéért. A hitközség kedvéért. Mindazoknak kedvéért, akik ismerték anyámat, apámat, és szerették őket. Őriztem a titkot érted és értük!

Szünetet tartott, hogy kellő élt adjon a vádnak. Az öregember várt. Bölcsebb volt, semhogy megtörje a csendet.

– Mert könyörögtél – folytatta Gregory –, őriztem a titkot. Mert a testvérem is könyörgött. És én szeretem a testvéreimet, sőt, a magam módján téged is szeretlek, rabbi. Megtartottam a titkod, hogy ne lássanak a te szemeid gyalázatot, hogy ne leselkedjenek be kamerák az ablakaidon, ne tipródjanak riporterek a küszöbödön, akik mind azt akarnák tudni, hogyan lehetséges, hogy a te tórádból, talmudodból, kabbaládból sarjadt ki Gregory Belkin, a Lélek Templomának Messiása, kinek hangját Limától az új-skóciai falvakig, Edinburgh-tól Zaire-ig hallani! Hogyhogy a ti rítusaitok, imáitok, ósdi fekete ruháitok, fekete kalapjaitok, eszelős táncaitok, davenolásotok és kurjongatásaitok közül robbant be a világba a híres és roppantul sikeres Gregory Belkin meg a Lélek Temploma? A te kedvéért őriztem a titkot.

Csönd. Az öregember elsüllyedt a csöndbe, engesztelhetetlenül, megvetően.

Meg voltam zavarodva. Semmi sem kötött a két emberhez, sem szeretet, se gyűlölet, egyikhez sem kötött semmi, csak a halott lány szemének és hangjának emléke.

Ismét a fiatalabb férfi beszélt:

– Életemben egyszer jöttél el hozzám saját jószántadból. Átkeltél a nagy hídon, amely a te szavaiddal élve elválasztja világomat világodtól. Te jöttél az én irodámba, hogy könyörögj, ne fedjem föl származásomat! Tartsam titokban, akárhány reporter firtatná, akárhogy kérdeznének.

Az öregember nem válaszolt.

– Pedig hasznomra lett volna, ha megtudja a világ! De milyen jól jött volna, ha közhírré teszem, hogy ily erős és hithű töből hajtottam ki! de te még el sem jöttél hozzám, mikor én már rég eltemettelek a múltammal együtt. Betakartam hazugságokkal és koholmányokkal, csak hogy benneteket védjelek! Hogy meg ne szégyenüljete! Te és az én drága Nathanom, akikért imádkozom minden éjszaka! Ezt tettem és teszem ezután is... érettetek!

Elhallgatott, mintha indulatai erőt vettek volna rajta. Megbabonázva figyeltem kettejüket és a kibontakozó mesét.

– De Isten legyen a tanúm – folytatta Gregory –, akinek nevét ugyanúgy ki merem ejteni templomomban, mint te a jesivában, rabbi, hogy ezt most végig fogod hallgatni. Esther e szavakat mondta, midőn meghalt! Tudod, hogy nem sábeszkor tapsoló-daloló, fekete szentjeitek ölték meg Esthert. Nem öztekéntetű testvérem ölte meg őt. Nem hászid volt, aki megölte Esthert. Mikor a nácik lelőtték anyámat és apámat, egyik sem emelte föl a kezét, hogy megállítsa a kart vagy a fegyvert, nem igaz?

Az öregember megrendülten bólintott, mintha most fölülemelkedtek volna a megszokott, kölcsönös gyűlöleten.

– Ámde – folytatta Gregory, megemelve a balkezében tartott csekket –, ha nem árulod el e szavak jelentését, rabbi, amelyekre emlékszem, kénytelen lennék közölni a rendőrséggel, hol hallottam őket. Itt, ebben a házban, a hászidok között, akik szárnyára bocsátották Gregory Belkint, a titokzatos férfit, a Lélek Templomának alapítóját!

Leesett az állam. Vártam. Nem mertem levenni a szemem az öregről.

Az még mindig nem engedett.

Gregory sóhajtott. Vállat vont. Tett egy lépést, megfordult, fölnézett az égbe, leejtette a kezét. – Azt mondom majd: „Igen, uram, hallottam ezeket a szavakat. Igen, egyszer hallottam. Nagypám térdén, igen, él még, tőle kell megtudniuk, mit jelentsenek.” Ezt mondom majd, ideküldöm őket, és te magyarázhatod nekik, mit jelentenek a szavak.

– Elég! – szakította félbe az öregember. – Bolond vagy, mindig is az voltál! – Hangosan sóhajtott, majd így folytatta, inkább merengve, mint elfogódottan: – Esther mondta e szavakat? Emberek hallották?

– A mentősöknek úgy rémlett, hogy valakit néz az ablak mögött, egy férfit, akinek hosszú, fekete haja volt. A rendőrség titkolja, de mások látták, és az az ember, rabbi, sírt Estherért! Sírt!

Most én reszkettem.

– Fogd be a szád! Hagyd abba! Ne...

Gregory puhán, gunyorosan nevetett. Hátralepett, erre-arra fordult, egyszer sem emelve föl a tekintetét annyira, hogy meglásson, holott, ha világosabb van, a tekintete ráhullott volna a cipőmre. Visszafordult a rabbihoz.

– Egyszer se jutott eszembe, hogy téged, hogy bármelyikőtöket vádoljam a meggyilkolásával! – mondta. – Sohasem fordult meg a fejemben a gondolat, holott rajtad kívül senki mástól nem hallottam e szavakat! Idejövök hozzád, és erre még te vádolsz azzal, hogy megöltem a mostohalányomat! Miért tettem volna ilyet? Kizárólag azért jöttem ide, mert tiszteletben tartom Esther végszavait!

– Hiszek neked – mondta az öregember nagyon nyugodtan. – Szegény gyermek csakugyan ezeket a szavakat mondta. Különös szavakat emlegettek az újságok is. Ám azt is tudom, hogy megölted a lányodat. Te öletted meg.

Gregory karja úgy feszült, mint azoké az embereké, akik ütni készülnek, de nem üthette és nem is akarta megütni a rabbit. Tudtam, hogy erre sose kerül sor a két ember között. Ám Gregory a türelme végén járt, a cádik pedig bizonyos volt unokája bűnösségében.

Én is. De milyen okból? Talán nekem se volt több okom, mint a cádiknak.

Megpróbáltam beleselkedni a lelkükbe, hisz húsból-vérből lévén nyilván mindketten büszkélkedhettek lélekkel. Látni próbáltam, ahogy emberek tehetnék, ahogyan szellemek szondázhatnak a halandó lélek mélységeit. Csak egy kicsit hajtottam előre a fejemet, mintha lélegzésük ritmusa elárulná, szívdobogásuk megszúgná a titkot. *Te ölted meg, Gregory?*

Ugyanezt kérdezte az öregember is a fiatalabbtól? Előredőlt a poros égő fényébe, szeme ragyogott a ráncok között.

Megint Gregoryt nézte és eközben, egész véletlenül és egész bizonyosan meglátott *engem*.

A tekintete nagyon lassan és természetesen vándorolt át az unokájáról rám.

Egy embert látott állni ott, ahol álltam. Egy fekete szemű, hosszú fürtös fekete hajú, fiatal férfit. Szép szál, nagyon fiatal férfit, olyan fiataalt, hogy egyesek akár suhancnak nézhették volna. *Engem* látott. Ázrielt.

Mosolyogtam, csak egy kicsit, nem gúnyosan, csak mint mikor valaki szólni készül. Rávillantottam fogam fehérjéjé. E titkos pillantással tudtára adtam, hogy nem félek tőle. Nekem is sűrű szakállam volt, mint neki, és hosszú fekete selyem kaftánom vagy kabátom. Olyan voltam, mint ő, és mint egy közülük való.

És bár nem sejtem okát vagy módját, mégis tudtam, tudtam, hogy sokkal inkább hozzájuk tartozom, mint a rabbi előtt álló szatócs prófétához.

Erőhullám gyűrűzött végig rajtam, mintha az öregember kezével illette volna a csontokat és értem kiáltott volna! Gyakran megtörténik velem, hogy erősödöm, ha látnak. Azokban a pillanatokban majdnem olyan erős voltam, mint most.

Az öregember nem mutatta Gregorynak, hogy mit látott. Nekem se mutatta jelét. Mozdulatlanul ült. Pillantása természetesen vándorolt körbe a szobán, nem állapodott meg semmin, és nem látszott benne más érzés, csak fátyolos szomorúság.

Ismét rámmeredt, olyan burkoltan, amit Gregory nem vehetett észre. Néma csendben állta velem szemben a sarat.

Pulzusom erősebben harsogott, testem tökéletes kagylója szorosabbra zárta pórusait. Éreztem, hogy a rabbi lát, és gyönyörűnek talál. Fiatalnak és gyönyörűnek. Éreztem a selymet, amelyet viseltem, éreztem hajam súlyát.

Á, te látsz, rabbi, te hallasz!/, üzentem anélkül, hogy megmozdítottam volna a nyelvemet.

Nem válaszolt. Úgy meredt rám, ahogyan töprengésükben szoktak bámulni az emberek. De hallott. Nem hamis prédikátor volt, hanem igazi cádik, és hallotta kicsinyded imámat.

Ám a lóvá tett ifjabb, ki nekem háttal állt, így folytatta angolul:

– Rabbi, elmesélted még valakinek a régi történetet? Történetesen nem járt erre Esther, mert szerette volna tudni, ki vagy, és te véletlenül...

– Ne légy már ilyen bolond, Gregory! – szakította félbe az öregember. Tekintete elvándorolt rólam, majd visszatért. – Nem ismertem a mostohalányodat – mondta. – Sose jött ide. A feleséged sem. Te is tudod. – Sójajtott, és úgy bámult, mintha félne levenni rólam a szemét.

– Hászid mese vagy lubavicsi? – feszegette Gregory. – Esetleg a mitnageddim* közül mesélhette valaki Esthernek...

– Nem!

Bámultuk egymást, az élő öregember, és az egyre élénkülő, egyre erősödő, jókötésű fiatal szellem.

– Rabbi, ki más...?

– Senki! – vágta rá az öregember, olyan mereven nézve, ahogy én néztem őt. – Amire emlékszel igaz, de testvéred távol volt, nem hallhatta, Rivka nénéd halott. Senki sem mondhatta el Esthernek.

Csak most fordította el a pillantását és emelte föl Gregoryra.

– Átkozott dologról beszélsz – mondta. – Démon az, olyasvalami, mely hatalmas mágiával idézhető, és gonoszakat művel.

Pillantása elengedte mohón figyelő unokáját, és visszatért hozzám.

– Akkor más zsidók ismerik ezeket a történeteket. Nathan tudja...

– Nem, nem, senki! Idefigyelj, ne nézz engem idiotának! Azt hiszed, nem tudom, mit összekérdezősködtél a többi zsidónál? Felhívtad ezt a hitközséget, azt a hitközséget, telefonáltál egyetemi professzoroknak. Ismerem a tempóidat! Agyafúrt vagy! Soha nem volt olyan szobád, ahol ne lett volna telefonod. Ide azért jöttél, mert minden kötél szakadt.

A fiatalabb férfi bólintott. – Igazad van, köztudottnak hittem. Magam is nyomoztam. Akárcsak a hatóságok. De nem köztudott. Tehát itt vagyok.

Gregory félrehajtotta a fejét, és a rabbi felé nyújtotta az összehajtott csekket.

Ez másodpercnyi lehetőséget adott az öregembernek, egyetlen másodpercet, hogy csendre intsen jobb mutatoujjának apró mozdulatával. A pillantásban felvillanó gyors tagadás és alig észrevehető fejmozdulat kísérte. De nem parancs volt, és nem fenyegetés. Közelebb állt a könnyörgéshez.

Majd hallottam is. *Ne mutasd magad, szellem!*

Nagyon helyes, öregember, egyelőre, ahogy óhajtod.

Gregory, nekem még mindig háttal, szétnyitotta a csekket. – Magyarázd meg, rabbi. Mondd el, mi ez, és hogy megvan-e még neked. Amikor Rivkának meséltél róla, azt mondtad, nem könnyű megsemmisíteni.

Az öregember ismét Gregoryra tekintett, láthatólag megbízott bennem, hogy tudom, hol a helyem.

– Talán elmondom, amit tudni akarsz – válaszolta. – Esetleg kezédbe is adom, amiről beszélsz. De nem ezért az összegért. Bőven van pénzünk. Azt kell adnod, ami nekünk fontos.

Gregory hallatlan izgalomba jött. – Mennyit, rabbi? – kérdezte. – Úgy beszélsz, mintha még mindig meglenne neked az a dolog.

– Megvan – felelte az öregember. – Itt van.

Elhültem, de nem lepődtem meg.

– Akarom! – mondta lázasan Gregory, olyan lázzal, amivel, attól tartok, túljátszotta a szerepét. – Mondd meg, mennyit kérsz!

Az öregember tűnődött. Szeme ismét rámszőgeződött, majd lecsúszott rólam. Láttam, hogy fonnyadt arca kigyúl, keze idegesen mozog. Pillantása lassan visszatért hozzám, belém fűrődött, és attól fogva csak engem nézett.

Egyetlen másodpercig, míg egymásra meredtünk, föltámadással fenyegetett a múlt. Századokkal túlláttam Sámuelen. Mintha Zurvan is fölillant volna. Talán a felvonulást is láttam. Arany istenalak mosolygott rám, és én rettegtem, rettegtem a tudástól és rettegtem, hogy olyan leszek, mint az emberek, akik emlékeznek és szenvednek.

Ha ez így folytatódik, úgy fogok gyötrődni, hogy vonítok bele, mint egy kutya, vonítok, mint a sofőr, mikor meglátta az összeesett Esthert, vonítok, míg a világ világ. El fog jönni a szél. El fog ragadni a többi kárhozott vonító között. Mikor lesújtottam Kairóban a gonosz mameluk Mesterre, eljött értem a szél, úgy kellett átverekednem rajta magamat a feledésbe.

Maradj élő, Ázriel! Majd vár a múlt. A kín várhat. Majd vár a szél. A szél várhat mindörökké. Maradj életben ezen a helyen! Ezt tudd!

Itt vagyok, öregember!

Nyugodtan figyelt, rá se hederített az unokájára. Beszéd közben sem vette le rólam a szemét, pedig Gregory előrehajolt, hogy jobban hallja:

– Menj be itt mögöttem a polc mögé – mondta angolul –, és nyisd ki a szekrényt, amelyet látsz. Találsz benne egy darab ponyvát. Emeld föl, és hozd ki, ami alatta van. Nehéz, de te elbírod. Elég erős vagy.

Levegő után kaptam, hallottam hördülésemet. Szívem jajgatott. Itt voltak a csontok! Itt!

Gregory egy pillanatig tétozva, talán nem szokta meg, hogy utasítgassák, vagy hogy magától csinálja a legcsekélyebb dolgot, nem tudom. Annál gyorsabban mozgott utána. Sietett az öregember mögötti könyvespolchoz.

Hallottam a fa roppanását, ismét éreztem a cédrus és a tömjén illatát. Reteszek csattantak. Lábujjhegyre álltam, majd visszaereszkedtem a sarkamra.

Egyfolytában egymást bámultuk az öregemberrel. Kiléptem a könyvespolc mögül, hadd lásson a sajátjához hasonló, hosszú kabátomban; rajta csak pillanatra látszott parányi félelem, majd udvarias biccentéssel unszolt, hogy legyek szíves visszatérni rejtekhelyemre.

Mögötte Gregory matatott és szentségelt láthatatlanul.

– Szedd ki a könyveket – utasította a rabbi. – Végig szedd ki mindet – mondta az öregember, úgy nézve rám, mintha a szemével tarthatna kordában. – Látod már?

Porszag csapta meg az orromat. Láttam, hogyan emelkedik a por a villanykörte alatt. Könyvek borultak. Ó, mily édes volt füllel hallani, szemmel látni! Ne sírj, Ázriel, ne sírj, mikor ez az ember is látja, aki gyűlöl!

Akaratlanul ajkamhoz emeltem ujjaimat. Ösztönösen tettem, mintha bajban akarnék imádkozni. Éreztem bajuszomat, szakállam sűrű tömegét. Tetszett. *Mint a tied, rabbi, fiatal korodban?*

Az öregember merev volt, kikezdehetetlen, fölényes és gyanakvó.

Gregory előjött a könyvespolc mögül a fényre.

Karjaiban hozta a ládát!

A cédrusfán még mindig sűrűn csillogott az arany. Láttam, és azt is láttam, hogy durván átkötözték vasláncokkal.

Vas! Azt hitték, az visszatart? Ázrielt? Vassal akartak visszatartani egy olyan lényt, mint én? Nevetni lett volna kedvem. Néztem a ládát, a még mindig aranyosan csillogó ládát, amelyet úgy hozott Gregory, mint egy csecsemőt.

Felderengett elmosódott képben a láda készítése, de senki sem látszott tisztán ebben az emlékben. Csak márványkőre hulló napfényre és kedves szavakra emlékeztem. Szeretet, a szeretet világa. A szeretetről ismét Estherre kellett gondolnom.

Milyen büszke és elragadtatott volt Gregory! Egyáltalán nem érdekelte, hogy merő por a kabátja, poros a haja. Csak a dolgot, a kincset látta, és megfordult, hogy mint kisgyermeket fektesse le az öregember elé.

– Nem! – A rabbi egyszerre kapta fel a két kezét. – Ide tedd, a padlóra, és lépj hátra!

Keserűen elmosolyodtam. Ne szennyezd be magad vele.

Rám se hederített. A ládát nézte, amelyet Gregory akkor tett le a padlóra.

– Jó ég, mit gondolsz, lángok fognak kicsapni belőle? – kérdezte Gregory. Óvatosan elhelyezte a ládát a villanykörte alatt, a rabbi asztala előtt. – Ez nagyon ősi, ez az írás, ez nem is héber, hanem sumer! – Összedörgölte a tenyerét.

Ujjongott az elragadtatástól.

– Rabbi, ez felbecsülhetetlen érték!

– Tudom, mi ez – vágott a szavába az öregember. Szeme ide-oda járt a láda és közöttem. Nem változtam. Még csak nem is mosolyogtam.

Gregory mámorosan meredt a dologra, mintha a Kisjézus lenne a jászolban, ő pedig egy pásztor, aki a testté lett Istenfi látására jött.

– Mi ez, nagyapa? Mi van ráírva? – Óvatosan érintette meg a vasláncokat, mintha attól félne, hogy az öregember mindjárt visszaparancsolja. Megérintette a rút, vaskos láncszemeket, és az egymást keresztező két lánc alá csúsztatott tekercset.

Ezt a tekercset még nem is láttam, akkor figyeltem föl rá, amikor Gregory óvatosan végighúzta az ujját rajta. Elvakított a láda aranyozása, könnybe lábadt tőle a szemem. Éreztem a cédrus, a fűszer és a füst illatát, amely átítatta a fát a fémborítás alatt. Beszívtam az emberi testek szagát, a felajánlások illatát.

Hirtelen megszédültem.

Megéreztem a csontokat.

Ó, én külön istenem, ki szólított? Bárcsak láthatnám egy percre kedves arcát, az én istenemét, az én saját istenemét, az enyémet, akivel sétálni szoktunk, az istent, akit minden ember úgy hordoz magában, mint én az enyémet, bárcsak idejönne most!

Nem igazi emlék volt, ugye érted? Inkább hirtelen sóvárgás, minden ok nélkül. Összezavarodtam és kirázott a hideg.

De azért továbbra is erre a személyre gondoltam, az „én istenem”-re. Kacagna vajon? Mondaná: „Nocsak, cserbenhagyott istened, Ázriel, hogy még a választottak között is engem hívsz megint? Nem figyelmeztettelek? Nem intettelek, hogy szökj meg, ameddig teheted, Ázriel?”

De nem volt itt az én istenem, akárki volt is ő, és nem mosolygott. Nem állt mellettem, mint a jó barát, ki oldalamon sétált hűvös estén a folyóparton. És nem mondott ilyen dolgokat. Mégis tudtam, hogy velem volt valamikor. A múlt olyan volt, mint egy vízőzön, amely azt akarta, hogy hulljak és fulladjak belé.

Örült remény támadt bennem, amitől szaporábban kapkodtam a levegőt, mert fojtogattak a felindulástól a szoba illatai.

Talán senki sem szólított, Ázriel! Talán magadtól jöttél, magad Mestere vagy! Úgy gyűlölheted és veheted semmibe ezt a két embert, ahogy neked tetszik!

Oly édes volt ez az erő, ez a mosoly, ez a tréfa, hogy magam ura vagyok végre. Csaknem hallottam halk kis nevetésemet. Megfogtam jobbommal szakállam gyűrűit, és gyengéden meghúzogattam.

– A tekercs érintetlen, rabbi – buzgólkodott Gregory. – Nézd, ki is tudom húzni a lánc alól. Elolvasnád?

Az öregember fölnézett rám, mintha én szóltam volna.

Gyönyörűnek találasz, öregember? Tudom, mit látsz. Nem kell megnéznem. Ázriel az, akit nem Mester vágott formára, nem Mester parancsolt ilyen vagy olyan alakba, hanem Ázriel, amilyennek az Isten megteremtette, mikor Ázrielben még egy volt a lélek, a szellem, a test.

Az öregember gyilkosan nézett. Parancsolom, szellem, ne mutasd magad!

De parancsolsz ám, öregember, én pedig gyűlölöm a kőszívedet! Összeköt bennünket valami, de ha te is így tele vagy gyűlölettel, és én is, hogyan tudhatjuk meg, hogy benne van-e Isten keze, érte, Estherért!

Megigézve meredt rám, nem tudott válaszolni.

Gregory leguggolt a zsákmánya mellé, óvatosan, riadozva megérintette a tekercset.

– Rabbi, ez egymaga egy vagy! – ámuldozott. – Mondd meg, mennyit kérsz! Hadd bontsam ki a tekercset! – Lecsapott a fára, ujjai szerelmesen nyúltak a tekercs után.

– Nem! – kiáltotta az öregember. – Nem az én fedelem alatt!

Belenéztem fakó, fátyolos szemébe. Gyűlöllek! Azt hiszed, kérdeztek, hogy akarok-e az lenni, ami vagyok? Te sose voltál fiatal? A hajad sose volt ilyen fekete, az ajkad ilyen piros?

Nem felelt, de hallott.

– Ülj ide – parancsolta unokájának, az egyik bőrszékre mutatva. – Ülj le, és írd csekket arról, amiről én mondom. Utána tied ez a dolog, és minden, amit tudok róla.

Majdnem fölkacagtam. Hát így állunk! Így állunk! Tudta, hogy itt vagyok, és el fog adni az unokájának, akit gyűlöl! Ez lesz a rettenetes ár mindama gonoszságért, amelyet unokája művelt vele és Istenével. Átad a mit sem sejtő unokának. Azt hiszem, nevettem is, de hangtalanul, hogy a rabbi csak láthassa felvillanó szemem, fodrozódó ajkam, ahogy rávigyorogtam, és fejcsóváló tisztelettel adóztam fondorlatosságának, hidegségének, kökemény szívének.

Gregory a szélig hátrált, és lassan lesüllyedt a hámló, felhólyagzott, ócska bőrre. Magánkívül volt az izgalomtól.

– Mondd az árat!

Azt hiszem, keserűen, mindentudón mosolyoghattam. Ám higgadt voltam. Régi istenem büszke lett volna rám. *Jól van, vitézem, harcolj velük! Mit veszíthetsz? Azt hiszed, Istened irgalmas? Figyeld csak, mit tartogatnak neked!* De ki mondta ezeket a szavakat a hosszú, hosszú évek során? Ki mondta? Mi volt az a közelemben, tele szeretettel, ami figyelmeztetni próbált? Mereven bámultam Gregoryt. Nem engedem, hogy eltereljék a figyelmemet, hogy belerántsanak a fájdalom hálójába, előbb ennek a titoknak járok a végére. A saját titkom várhat.

Jobb kezem körmei egészen kicsit belevájtak a tenyerem megszilárdult húsába. Igen, itt vagyok! Te akkor is itt vagy, Ázriel, ha ez az öregember gyűlöl, ha a fiatal gyilkos és bolond, és ha újra el is adnak, mintha nem lenne saját lelked, sose is lett volna, sohasem is lehetne. Itt vagy, nem a ládába zárt csontokban!

Úgy tettem, mintha itt lenne istenem. Egymás mellett álltunk. Megtettem más Mestereknél is, úgy, hogy nem szóltam nekik, csak odahoztam magamhoz istenemet, de csakugyan eljött-e valaha?

Füstfelhőben láttam istenemet, amint elfordul, engem siratva. Kamrában álltam, fortyogó üstből áradt a hőség! Istenem, segíts! Ám ez olyan kép volt, amelyhez nem járt keret. Valami kimondhatatlan történt, amit nem szabad még egyszer átélni! Most ide kell figyelnem!

Gregory hosszú bőrtárcát húzott elő a zsebéből, és szétnyitotta a térdén. Jobbjában arany tollat tartott.

Az öregember amerikai dollárban adott meg összegeket. Iszonyú összegeket. Megadta a címeket, amelyekre ki kellett tölteni ezeket a csekkeket. Kórházak, oktatási intézmények, egy társaság, amely továbbítja a pénzt a jesivának, ahol a hászid ifjak a tórát tanulmányozzák. Pénz az izraeli hászid közösségnek. Pénz az új hászid közösségnek, azoknak, akik most építenek saját falut a városhoz közeli hegyekben. A rabbi a legkurtább magyarázatokat fűzte a tételekhez.

Gregory semmit sem kérdezett, írni kezdett, véste a csekkfüzetbe a betűket szúrós arany tollával, lapozott, újat kezdett, megint újat, aláírkantotta a nevét, olyan macskakaparással, ahogy hatalmas emberek szokták.

Végül az asztalra fektette a csekkeket, a rabbi elé. A rabbi gondosan tanulmányozta őket. Szétrakosgatta a csekkeket hosszú sorba, és még őt is meglepte egy kicsit, amit látott.

- Ily sokat adnál nekem valamiért, amit nem ismersz, és egyáltalán nem értesz?
- Az ő neve volt az utolsó szó, amelyet leányom kimondott.
- Nem, te ezt a dolgot akarod! A hatalmát akarod!
- Miért hinnék a hatalmában? Igen, igen, akarom, hogy láthassam, mert meg akarom fejteni, honnan tudott róla Esther, és igen, igen, neked adom ezt az összes pénzt.
- Húzd ki a tekercset a lánc alól, és add ide.

Gregory sietve engedelmeskedett, mint egy kisfiú. A tekercs nem volt régi, nem annyira, mint a csontok ládája. Gregory beletette az öregember tenyerébe.

Mosod majd utána a kezeidet?

A rabbi nem vett tudomást rólam. Óvatosan kisimította a pergament, egyszerre húzta a jobb és a bal kezével, hogy a szeme előtt legyen az egész írás, majd olvasni kezdett, rögtön lefordítva angolra, hogy az unokája is értse:

– „Add vissza ezt a dolgot a hébereknek, mert az ő mágiájuk, és csak ők tudják leküldeni a poklok fenekére, ahová való. A Csontok Szolgája már nem engedelmeskedik Mesterének. Nem kötik többé a régi eskük. Nem üzik el régi varázslások. Ha megidézik, elpusztít mindent, amit talál. Csak a héberek ismerik ennek a dolognak az értelmét. Csak a héberek zabolázhatják meg dühét. Ingyen add nekik.”

Ismét mosolyogtam. Úgy rémlik, megkönnyebbülten behunytam a szememet, majd ismét kinyitottam, és ránéztem az öregemberre, de ő csak a pergament látta.

Valóban magamtól jöttem? Egyelőre nem mertem elhinni. Nem. Kell itt lennie valamilyen titoknak, amely behálózott, valamilyen csapdának, amelyben csupán a csali volt Esther halála.

Az öregember a szétnyitott pergament bámulta. Nem szólt többet.

Gregory törte meg a csendet.

– Akkor miért nem pusztítottad el! – Annyira izgult, hogy alig bírt egyenesen állni. – Mi mást mond még? Milyen nyelven?

Az öregember föltekintett: rá, aztán rám, végül visszatért a pillantása a pergamenre.

- Jól figyelj arra, amit most olvasok, mert csak egyszer fogom lefordítani:
- „Jaj annak, aki elpusztítja ezeket a csontokat, már ha egyáltalán képes rá, ami még a legbölcsebbek előtt sem ismeretes, mert Mester nélküli és fékezhetetlen, kiszámíthatatlan erejű szellemet szabadít rá vele a világra, amely arra van ítélve, hogy mindörökké megmaradjon a légben, nem lévén képes felhágni a mennyek lajtorjáján, vagy feltörni a pokloknak kapuját. És ki tudja, minő kegyetlenséggel bánna e szellem Isten gyermekeivel? Nincs még elég démon ebben a világban?”

Hatásszünetet tartott, felnézett az unokájára, csak elragadtatást látott.

Gregory épp hogy csak a markát nem dörzsölte a kapzsiságtól.

Az öregember vontatottan folytatta:

– Apám elvette, mert úgy érezte, el kell vennie. Most pedig idejössz te, és kéred. Nos, csaknem a tied.

Gregoryt mintha önkívület vagy isteni öröm szállta volna meg.

– Ó, rabbi, ez egyszerűen csodálatos, ez fantasztikus! – lelkesedett. – De az én szegény Estherem ugyan honnan tudott róla?

– Azt neked kell kiderítened – felelte az öregember fagyosan. – Mert én nem tudhatom. Sose idéztem meg e szellemet, mint ahogy apám sem tette. Se a muzulmán, aki átadta apám kezeibe.

– Add a pergament! Máris viszem.

– Nem!

– Nagypapa, nekem kell! Tessék, itt vannak a csekkek!

– A pénz pedig holnap lesz a bankban, igaz? Holnap, majd ha az összeget átutalták, ha az ügylet befejeződött...

– Nagypám, hadd vigyem el most!

– Holnap idejöhetsz, foghatod, viheted. Te leszel a Mestere a Csontok Szolgájának.

– Te konok, lehetetlen vénember! Tudod, hogy a csekkek jók! Add ide!

– Ej, de türelmetlen vagy! – szólt a vén.

Rámnézett. Esküszöm, összerosolygott volna velem, ha biztatom, de nem tettem.

Majd megint az unokáját nézte, aki a tehetetlenségtől őrlöngve bámulta a lábánál aranylós ládát. Nem merte megérinteni, de annyira kívánta, hogy nyöszörgött.

– Miért ölted meg? – kérdezte az öregember.

– He?

– Miért öltetted meg a lányodat? Tudni akarom! Ezt kellett volna kérnem pénz helyett.

– Ó, te bolond! Hogy ti milyen bolondok vagytok, ti babonás krakélerek, az istenetek idiótái!

Az öregember felháborodott.

– A te templomaid, Gregory, a félrevezetettek és a kárhozottak házai! De most elég a szidalmakból. Ismerjük egymást. Holnap este, amint bankárjaim értesítenek, hogy a pénzed a kezünkben van, idejössz, és elviszed ezt a valamit. És őrizd a titkot! Tartsd meg, amit fogadtál. Ne mondd el senkinek, hogy az unokám vagy... voltál.

Gregory mosolygott, vállat vont, beletörődő mozdulattal tártá szét a karját. Megfordult, pillantást sem vetve arra, ahol álltam.

Az ajtónál megtorpant, és hátranézett a nagypapjára.

– Mondd meg Nathan fivéremnek, hogy köszönöm, amiért felhívott, és részvétét nyilvánította.

– Ő nem tett ilyet! – kiáltotta a rabbi.

– De bizony tett. Felhívott, beszélt velem, és vigasztalni próbált veszteségünkben, engem és a feleségemet.

– Nathan nem trafikál veled és a fajtáddal!

– Nem azért mondtam, rabbi, hogy fejedre zúdítsam haragját, nem, nem ezért, mindössze azért, hogy tudd: Nathan testvérem szeret annyira, hogy telefonáljon, és őszinte részvétét fejezze ki.

Gregory kinyitotta az ajtót, amely mögött kellemetlen hideggel várta az éjszaka.

– Ne közelíts a testvéredhez! – Az öregember felállt, az asztalra támasztva ökleit.

– Ne pazarold a szót! – fenyegette Gregory. – Tedd el a nyájadnak! Az én egyházam a szeretetet hirdeti.

– A testvéred Isten útját járja! – vágta rá az öregember, de már töredezett volt a hangja. Elfáradt, kimerült.

Megkockáztatott egy pillantást felém. Álltam a nézését.

– Ne próbálj megcsalni, rabbi! – figyelmeztette Gregory, beengedve a hideget a szobába. – Hogyha holnap este nincs itt ez a dolog, ahogy ígérted, kamerákkal jövök az ajtóhoz. A legközelebbi könyvben megírom a gyerekkoromat a hászidok között.

– Gúnyolj, ha úgy tetszik, Gregory – egyenesedett ki az öregember. – Az üzletet akkor is megkötöttük, a Csontok Szolgája holnap estétől a tied. Vidd csak el tőlem ezt a dolgot. Te úgyis gonosz vagy. Gonoszságokat művelsz. Az ördög útját járod. A templomod az ördög útját járja. A Lelkesek a pokolnak fajzatai. Örvendezetek csak e démonnak és a hozzá hasonlóknak! Ki a házamból!

– Jól van, tanítóm! – mondta Gregory. – Ábrahámom! – Sarkig tárta az ajtót, kilépett, majd visszahajolt a szobába, hogy mosolya jól látszon a villanyfényben.

– Pátriárkám, Mózesem! Mondd meg fivéremnek, hogy szeretem! Átadjam részvétnyilvánításodat a feleségemnek? – Elment, becsapta maga után az ajtót.

Az üveg rezgett, a fémtárgyak rázkódtak.

Maradtam, ahol voltam.

Néztük egymást az öregemberrel, a poros kis szobában. Félig kiléptem a könyvespolc mögül. Az öreg dermedten ült az asztalánál.

Reszketett.

Menj vissza a csontokba, szellem! Nem hívtalak! Nem állok szóba veled, csak míg elküldelek magamtól.

– Miért? – könyörögtem. A régi héber nyelvet használtam, tudtam, hogy megérti. – Miért gyűlölsz ennyire, öregember? Mit tettem? Most nem a szellemről beszélek, amely elpusztítja a varázslókat, hanem magamról, Ázrielről! Mit tettem?

A rabbi elhült és megrendült. Az asztala előtt álltam, olyan ruhát viseltem, mint ő, és lenéztem, és láttam, hogy a lábam majdnem hozzáér a ládához, milyen kicsinek látszott! Felforralt víz szaga csapta meg orromat.

– Marduk, én istenem! – kiáltottam a régi káldeus nyelven. A cádik érteni fogja szavaimat! Meredjen csak rám iszonyattal!

– Ó, istenem, nem akarnak segíteni! – zengettem a káldeus szavakat. – Itt vagyok ismét, és nincsen útja az erénynek!

Az öregember magánkívül volt a borzalomtól. Megrendült és undorodott. Előrelökte a kezét:

– Távozz, szellem, távozz innen, ki a levegőbe, vissza a csontokba, amelyekből jöttél!

Selymes borzongás futott végig tagjaimon. Kitartottam.

– Rabbi, azt mondtad, ő gyilkolta meg a lányt. Mondd meg, ha így van! Megöltem az embereket, akik leszúrták!

– Távozz, szellem! – Arcára csapta a tenyerét, és elfordította a fejét. Kilépett asztala mögül, járkálni kezdett körülöttem, harsogta a szavakat, erősebben, tisztábban, keze röpködött a levegőben. Éreztem, hogy gyengülök. Éreztem arcomon a könnyeket.

– Miért mondtad, rabbi, hogy ő ölte meg Esthert? Mondd el, és megbosszulom! Megöltem a bérenceket! Ó, Jövevények Úr Istene, amikor Jahve szólott Saullal és Dáviddal, azt mondta, vágjátok le őket az utolsó férfiúig, asszonyig, gyermekig! Saul és Dávid pedig engedelmeskedett! Hát nem volt helyes dolog levágni azt a három férget, akik meggyilkoltak egy ártatlan lányt?

– Távozz, szellem! – kiáltotta. – Távozz! Távozz! Nem trafikálok veled! Menj vissza a csontokba!

– Megátkozlak, gyűlöllek! – mondtam, de már nem volt hangom.

Oszlottam. Szóródott szét minden, amit magamra gyűjtöttem, mintha a szél utat talált volna az ajtó alatt hozzám.

– Távozz, szellem, távozz innen, távozz házamból és tőlem!

Feketeség.

De a gondolkozást nem bírtam abbahagyni.

Nem bírtam abbahagyni, hogy legyek.

Még látjuk egymást, öregember!

Álmok jöttek hozzám, mintha ember lennék. Aludtam, és elmém megnyitotta ajtait élő tanítóknak. Nem, Ázriel, ne, inkább pusztulj el, de ne álmodj!

Mégis eljött Sámuel arca, Strassburg, a könyvek és tekercsek másik szentélye, lángokban. Hallottam a hangomat: „Fogd a kezem, Mester, vigyél magaddal a halálba!” Átkozott légy, Sámuel! Átkozott légy, vénember!

Átkozottak legyetek, összes Mestereim!

Egy dombtetőről néztem Strassburg kis városát. Ó, akkor semmi sem volt olyan tiszta, mint ahogy neked meséltem.

De ott volt, láttam. Tudtam, hogy az összes zsidó szenved. Tudtam, hogy egy vagyok közülük. És mégsem tartozhattam közéjük. Zúgtak a harangok. A gyilkosok pökhendi harangjai előjöttek a templomaikból. Csendes volt akkor régen, hatszáz éve az ónos ég – talán azért hallottam olyan tisztán a harangokat, mert akkor még nem beszélt a levegő.

– Ázriel! – Fecsegés. Fúj a szél. A láthatatlanok jöttek, ők jöttek füstpárában, körülvettek, rámtekeredtek, megszagolták a gyengeséget, a félelmet, a szenvedést. – Ázriel! – Körülvett a földhöz kötött féltékenyek – a mohó, kétségbeesett, földhöz láncolt holtak – moraja.

Takarodjatok tőlem! Hagyjatok emlékezni!

Tudni akartam, félre akartam lökni őket, mint az embereket a járdán, amikor Esther rámnézett. Emlékezni akartam, azt akartam...

Egy pillanatra fölragyogtam, de a rabbi hatalmas volt, hangja hangosabban süvített a szélnél.

Távozz, szellem! Parancsolom! Az öregember arca vérvörös lett a dühtől.

Távozz, szellem!

Szavai megütöttek. Megsebeztek. Bántottak. Ostoroztak. Most már legyen csend! Ha már nem lehet béke, lehet csend és lehet sötétség. Rosszabb is lehetne, Ázriel.

Rosszabb.

Sebzettnek lenni rossz, de nem olyan rossz, mint megölni az ártatlant, és gyűlölettel mosolyogni.

T

őbb dologgal is próbálkozhattam volna. Megkísérelhettem volna épségben elhagyni a szobát, és követni Gregoryt. Látható testem volt! Kifogástalanul felöltöztettem. Kitarhattam volna. Kószálhattam volna Brooklyn utcáin, és még többet tudhattam volna meg a világról, mindössze azzal, hogy konkrét kérdéseket teszek föl.

Konkrétumokat tudhattam volna meg Gregory Belkinről és a Lélek Templomáról. Az utca népe beszélt volna róluk. Embernek látszottam. Nézhettem volna televíziót a kocsákban. Sikeres, célratörő tanulásban telhetett volna az éjszaka, ha nem tűröm, hogy a vén rabbinus kiúzzön egykori énemből, és megint csak semmivé porlasszon.

Leginkább pedig arra nem kellett volna pazarolnom az időt, hogy „istenemet” szólongassam, miközben a rabbi el akart pusztítani.

Ez elképzelhetetlen volt, hogy a Csontok Szolgája istenéhez fohászkodjon, mert istenem sohasem volt velem a szellemi gonosz szolgálat éveiben. Nem hiszem, hogy a Csontok Szolgája, aki megátkozta Sámuelet, emlékezett istenemre, mert nem emlékezett ember voltára úgy, ahogyan most emlékeztem. Az én istenem akkor volt enyém, amikor ember voltam, ifjú, ki lakoztam és meghaltam Babilonnak városában.

Bármennyire viszolygok is bevallani, ha felidézem magamban Sámuelet, egyedül arra emlékszem, milyen büszke voltam, hogy a dzsinnje lehettem, kinek szörnyű erejét közönséges holt lélek szinte sohasem érheti el. Bennem teljesedett ki az ősi mágia és a használatához értő emberek hatalma.

Az emberi életből semmire sem emlékeztem. Még arra se, hogy volt-e Mesterem Sámuel előtt, bár nyilvánvalóan voltak. Bizonyára varázslók sora nyúlt vissza Babilonig, akiket szolgáltam és túléltem.

Így kellett lennie. Így volt. A Csontok Szolgáját kézzől kézre adták.

És egy ponton, mint a rabbi volt oly kegyes közölni Gregoryval, a Csontok Szolgája fellázadt rendeltetése ellen. Megmerítkezett saját mágijában, és lesújtott az emberre, aki megidézte. A Csontok Szolgája nem is egyszer tett ilyet.

De mi volt legelőször? Nem voltam én egyszer ember?

Mit akarnak tőlem az emlékeim? Mit akart tőlem Esther? Mért volt oly csábító szemekkel és fülekkel bírni, szenvedni, gyűlölni, ölni akarni? Igen, nagyon akartam ölni.

Meg akartam ölni a rabbit, de nem tehettem. Jó embernek tartottam, akinek talán még hibája sincs, legfeljebb érzelmileg fogyatékos. Nem bírtam. Annyi a gonosz, amiért másokat hibáztathatunk. Nem ölhettem meg, és örülök, hogy nem tettem.

Bár képzelheted, minő rejtély voltam magamnak! Rabul esve menny és pokol között, nem tudva, miért jöttem!

De voltam nem isten, nem voltam istené, és nem volt istenem; amikor a rabbi elűzött, amikor figyelemre méltó erejével szétszórta alakomat és eltompította eszemet, hogy ne szállhassak szembe, Isten nevében tette, én pedig nem mertem ugyanehhez az Istenhez fohászkodni, apám Istenéhez, a Jövevények Úr Istenéhez, az Istenhez, ki minden más istenek fölött való.

Nem, a gyöngeségnek abban a pillanatában Ázriel, az ember és a szellem a régi pogány istenéhez fohászkodott az emberi időből, egy istenhez, akit szeretett.

Miközben a rabbi átkozott, szándékosan káldeus nyelven idéztem Mardukot. Akartam, hogy a rabbi hallja a pogány szavakat. Égetett a harag, mint oly gyakran. Tudtam, hogy istenem nem fog segíteni.

Valahol elváltunk egymástól az én istenemmel.

Muszáj most emlékezni mindenre? Muszáj előről ismernem a mesét?

Nos, ha össze kell rakosgatnom, hogy érthessem, tudhassam, ki voltam és miért tettek a Csontok Szolgájává, annak egyetlen oka lehet: hogy meghalhassak.

Komolyan, igazán meghalhassak.

Ne csak visszavonulhassak a feketeségbe, várva, mikor szólítanak elő egy újabb rémdrámába, de ne is essek csapdába a halandóságba kapaszkodva dünyögő, hebegő, rikácsoló, földhöz láncolt, eltévedt lelkek között, hanem meghalhassak. Hogy végre visszakapjam, amit réges-rég egy elfelejtett fondorlattal elraboltak tőlem.

„Figyelmeztetlek, Ázriel!” Ki mondta ezeket a szavakat, évezredekkel ezelőtt? Egy fantom? Ki az az elmosódó emberalak a dúsan faragott asztalnál, aki csak sír és sír? Ki volt a király? Volt egy nagy király...

Ám haragom és dühöm legyengített, így a rabbi szétcsaphatott és feloszlathatott. Elmém ugyanúgy elpattant, mint formám. Széttöredezett a képességem a gondolkodásra, formátlanul, céltalanul szálltam az éjszakában, sodródtam az elektromos hangok között, bukdácsoltam közös mágnesünk, a forgó föld felett.

Ám nem adtam fel. Még így sem adtam fel.

Miután magamhoz tértem, ismét összegyűjtöttem erőmet, kinéztem magamnak egy irányt, és fontolóra vettem körülményeimet – hogy hihetőleg csakugyan nincs Mesterem, hogy nem fogom cserbenhagyni Esthert, hogy erősebb vagyok, mint valaha –, el voltam szánva, hogy ezúttal keményebb harcban csikarom ki szabadságomat ettől a két embertől – a rabbtól és unokájától, Gregorytól – és úgy döntöttem, hogy ha nem halhatok meg, tőlük függetlenül fogok élni.

Ki tudja, mi táplálja a szellemet, testben és testen kívül?

A modern kor emberei, akik nevetnének régi szokásainkon, abszolút bárgyú eredetmagyarázatokban hisznek – vegyük például a jégverés keletkezését: az atmoszféra felső rétegeiben egy porszem zuhanni kezd, aztán emelkedik, megint zuhan, megint emelkedik, egyre nő, míg a megfelelő pillanatban meg nem töri a mintát és le nem esik a földre, ahol ily csodás átalakulások után semmivé olvad. Porból lettél, porrá leszel.

Majd valamikor ezek az emberek – ezek a mai éles elmék – mindent tudni fognak a szellemeinkről. Úgy fogják ismerni őket, ahogy ismerik a géneket, neutrínókat és más dolgokat, amelyek nem láthatók. Az orvosok a halottas ágy mellett látni fogják, hogyan száll el a szellem, mint én láttam Estherét. Nem lesz majd szükség varázslóra, hogy az ég felé irányítsa a szellemet. Lesznek olyan okosok, akik még a magamfajtát is kiirthatják vagy kiolthatják.

Figyelj csak ide, Jonathan!

Korod tudósai izolálták a génjét egy gyümölcslegyének, amelynek nincs szeme. Majd mikor fogták ezt a gént és beinjekciózták más gyümölcslegyekbe – Isten irgalmazzon apró teremtményeinek –, tudod, hogy ezek a gyümölcslegyek mindenfelé szemeket növesztettek magukon? Szemet a lábukon? És a szárnyukon?

Hát nem szeretni valók a tudósok? Nem érzel irántuk imádattal teljes tiszteletet?

Hidd el nekem, amikor a következő este magamhoz térve ismét alakot öltöttem, áttetszőt, ám derülátót és gyűlöletesen higgadtat, nem folyamodtam boszorkánymesterekhez, de tudósokhoz sem, hogy segítsenek hozzá végső halálomhoz. Nem, én végeztem a láthatatlan összes tudoraival; végeztem mindennel, kivéve az igazsággal, amelyet egy sose ismert lánynak kell szolgáltatnom. És rá fogok találni a módjára, hogy meghalhassak, akkor is, ha ehhez az kell, hogy mindenre emlékezzek, minden gyötrelmes pillanatra, amelyet akkor szenvedtem el, mikor a halálnak kellett volna jönnie értem, mikor a halál lett volna természetes, mikor a mennyek lajtorjájának kellett volna leereszkednie, vagy legalább a poklok kapuinak felpattannia!

Maradjélve addig, hogy megérthesd!

Izgalmas volt! Talán az egyetlen valóban izgalmas dolog, amelyet abban a pillanatban elképzelhettem, vagy felidézhettem.

Másnap este Brooklynban olyan sebesen öltöttem hiánytalan alakot a brooklyni járdán, mint mikor a modern ember felkapcsolja a villanyt. Alakom egyelőre láthatatlan volt emberi szemnek, de hamarosan tömörre sűrűsödik.

Így akartam. Mégis, álljak elő csak úgy magamtól? Nem bízhattam benne feltétlenül. De ma este hosszú lépéseket fogok tenni az igazság keresésének útján.

Ismét Brooklyn, a ház, ahol a rabbi és családja lakik. Most áll meg a járda mellett Gregory autója.

Láthatatlanul odasodródtam Gregoryhoz, ügyesen köréje csavarintottam magamat, úgy, hogy hozzá se értem, végigkísértem a sikátoron, csaknem súroltam ujjait, amikor kinyitotta a kaput.

Mellette vonultam be a nyitott ajtón, virgoncan és félelem nélkül, beszívtam Gregory bőrének szagát. Közelebről láthattam, mint valaha.

Egy darabig kéjelegtem a láthatatlanságban, amelyet egyébként utálok. Egészen közel bújtam hozzá, hogy lássam, milyen jól ápolt, erős ember. Királyi kisugárzása volt. Se fontoskodás, se fáradtság húsos redői nem tompították fekete szemének szokatlan ragyogását; különösen szép volt a szája, még annál is szebb, mint emlékeztem. Ugyanolyan elegáns ruhákat viselt, mint tegnap, a kor egyszerű öltözkését, hosszú felöltöt puha gyapjúból, alatta finom vásznak, nyakában ugyanazt a sálát.

Behúzódtam a baloldali túlsó sarokba, amely messze jobb hely volt a tegnapinál; ezúttal sokkal inkább balra álltam a két embertől, a fölöttük és mellettük világító koszlott lámpáktól, és a meghittség kis körétől, melyen annyi utálattal osztoztak.

Láttam egymással szemközt az öregember és Gregory arcélét. A láda kettejük között csillogott az asztalon, amelyről ezúttal elpakoltak minden szent könyvet, és utólag bizonyára megszámlálhatatlan szóval, mozdulattal, gyertyával tisztítják meg, de mi közöm nekem ahhoz?

Megmozdítottam a levegőt. Az öregember másodperceken belül észreveszi, úgyszólván nyugton kell maradnom, nem engedve gyarapodó erőm kísértésének. Meg kell maradnom áttetszőnek, ugrásra késznek hogy épségben mehessek át a falon; inkább ez, mint a tegnap esti rémült, sebzett széthullás.

Ahhoz a falhoz álltam, amely a legközelebb volt az utcához, egy deszka ajtóhoz, amelynek poros rézkilincse arról árulkodott, hogy nem használják. Láttam alakomat, karba font kezemet, cipőmet. Gregory ruháinak másolatát hívtam magamhoz, amennyire felderíthettem a részleteit, hogy észrevétlenül boruljanak rám.

A rabbi könyökölt, az előtte álló ládát bámulta. Csúnya látvány volt a fekete bilincs az aranyozáson.

Semmit sem éreztem attól, hogy a rabbi annyira közel volt a csontokhoz. Semmit sem éreztem, amikor az emberek beszéltek róluk, mozogtak mellettük, vagy megbámulták a ládát. Ezt megjegyeztem magamnak.

Úgy viselkedj, mintha élnél, és mintha fontos lenne, hogy tovább élj. Légy óvatos, mint az élők. Ne kapkodj.

Kicsit mulattam a magamnak adott tanácson. De aztán mélyen behúzódtam a sarokba, ahol a fény már nem érhetette el félig látható cipőmet, vagy elkerülhetetlenül villogó szememet.

Csak próbáld meg, vénember! Kész voltam megküzdeni vele. Kész voltam megküzdeni bárkivel, bármivel.

Gregory türelmetlenül kilépett a fénybe. Azonnal rászögezte szemét a ládára. Az öregember úgy viselkedett, mintha az unokája ott se lenne. Mintha ő lenne a szellem. Az öregember az aranyozást, a vasláncokat bámulta.

Gregory kinyújtotta a kezét, és engedélyt nem kérve megragadta a ládát. Akkor, akármennyire is viszolyogtam tőle, végigborzongtam, és erősebb lettem, pillanat alatt erősebb.

Az öregember mereven nézte Gregory kezét. Aztán hátradőlt, keserveset sóhajtott, hatáskeltés vagy központosítás céljából. Fölmarkolt egy köteg papírt – olcsó, vékony papír volt, egyáltalán nem olyan jó, mint a pergamen –, és átnyújtotta a láda fölé.

Gregory elvette.

– Mi ez?

– Minden, ami föl van írva a ládára – felelte az öregember angolul. – Nem látod a betűket? – A hangja maga volt a csüggedés. – A szavakat három nyelven írták. Az első a sumer, a második az arámi, a harmadik a héber. Csupa ókori nyelv.

– Ó, hát ez több mint kedves! Sose vártam tőled ennyi együttműködést.

Ugyanez volt a véleményem. Mitől lett ilyen készséges az öregember?

Gregory alig bírta reszketés nélkül tartani a papírokat. Összekeverte, ismét rendbe rakta őket, majd szóra nyitotta a száját.

– Nem! – parancsolt rá az öregember. – Nem itt! Most a tied, vidd el! Mondd ki a szavakat, ahol és amikor akarod, de nem az én födelem alatt. Azonkívül még egy utolsó dolgot meg kell ígérned, cserébe az írásokért, amelyeket elkészítettem neked. Tudod, mik ezek, ugye? Ezekkel hívhatod a szellemet. Ezekből tudod meg, hogyan kell.

Gregory lágyan fölnevetett. – Ismételen le vagyok nyugözve kedvességedtől! – mondta. – Tudom, mennyire nem vagy hajlandó érinteni még potomságokat sem, ha nem tiszták.

– Ez nem potomság – figyelmeztette az öregember.

– Nos tehát, ha ezeket a szavakat mondom, a Csontok Szolgája megjelenik?

– Ha nem hiszel benne, miért akarod? – kérdezte a rabbi.

Aramütés futott végig rajtam. Látható voltam.

A falhoz tapadtam, még tulajdon tagjaimat se mertem megnézni. A kelme könnyedén, suhogás nélkül zárult körém. – Még fényesebben csillogjon a cipő, hozzátok az aranyat csuklómra, tegyétek arcomat szörtelemmé, de adjátok nekem ifjúságom haját – kértem hangtalanul.

Éreztem teljes súlyomat, tömörebb volt talán még a tegnapi esténél is. Szerettem volna végigtekinteni magamon, de nem mertem.

– Csak nem képezed komolyan, hogy hiszek benne! – felelte Gregory udvariasan. Összehajtogatta a papírokat, és gondosan elhelyezte őket felöltője mellzsebében.

Az öregember nem válaszolt.

– Meg akarom ismerni, tudni akarom, miről beszélt Esther, akarom! Kell nekem! Kell, mert értékes, mert páratlan, és mert Esther ezt emlegette halála pillanatában.

– Igen, ez még fokozza a becsét – mondta az öregember, olyan éles, tiszta hangon, amelyet még sohasem hallottam tőle.

Éreztem a hajamat a vállamon. Éreztem a betonfal nyirkosságát, amely megborzongatta tarkómat. Megvastagítottam a sálamat, és úgy intéztem, hogy magasabbra érjen a nyakamon. A villanykörte rezgett. Tárgyak nyikorogtak, de egyik férfi sem látszott észrevenni, annyira csak a ládával és egymással törődtek.

– A láncok rozsdásak – mutatta Gregory. – Levehetem őket?

– Nem itt.

– Na jó, akkor úgy vélem, mi meg is kötöttük az üzletet. De te még akarsz valamit, nemde? Egy utolsó ígéretet. Tudom. Látom rajtad. Beszélj. Haza akarom vinni kincsemet, és ki akarom nyitni. Beszélj! Mit akarsz még?

– Ígérd meg, hogy nem jössz vissza ebbe a házba. Soha többé nem keresed a társaságomat. Soha többé nem keresed a testvéred társaságát. Sohasem árulod el senkinek, hogy közülünk származol. Távol tartod tőlünk a világot, mint eddig. Ha a testvéred telefonál, nem fogadod a hívását. Ha a testvéred meglátogat, nem fogadod. Ígérd meg ezt.

– Minden alkalommal ezt kéred, mikor idejövök – nevetett föl Gregory. – Mindig ez az utolsó kérdésed, és én minden alkalommal megígérem.

Félrehajtotta a fejét, és nyájasan, vállveregetőn, tébolyító pimaszsággal mosolygott az öregemberre.

– Nem fogsz viszontlátni, nagyapa. Soha, soha többé. Ha majd meghalsz, nem jövök át a hídon a sírodhoz. Ezt akarod hallani? Nem jövök el Nathanhoz, hogy vele gyászoljak. Nem kockáztatom, hogy leleplezzem őt vagy bármelyiketeket. Jól van így?

Az öregember bólintott.

– De nekem is van egy utolsó kérésem – folytatta Gregory –, arra az esetre, ha soha többé nem találkozom és nem beszélek Nathannal.

Az öregember kérdő kis mozdulatot tett a két kezével.

– Mondd meg a testvéremnek, hogy szeretem. Ragaszkodom hozzá, hogy mondd meg neki.

– Megmondom – ígérte az öregember.

Gregory olyan hirtelen kapta föl a ládát, hogy a láncok végigkaristolták az asztalt. Állt, karjában a ládával.

Ismét éreztem az erő borzongását, ahogy végighaladt kezemben-lábamban. Éreztem ujjaim moccanását, bizseregtem, mintha egész testemet parányi tűk szurkálnák. Nem tetszett, hogy Gregory érintésétől keletkezik. De az is lehet, hogy valamennyien okoztuk, hogy céltudatunkból, összpontosításunkból eredt.

– Isten áldjon, nagyapa! – mondta Gregory. – Tudod, egy szép napon rólad is fognak írni – az életrajzíróim, akik elmesélik a Lélek Templomának történetét. – Szorosabban markolta a ládát. A rozsdás láncok rőt porral kenték össze a kabátja hajtókáját, de nem törődött vele. – Meg fogják írni a sírversedet, mert a nagyapám vagy, és megérdemled ezt az elismerést.

– Ki a házamból!

– Persze, egyelőre nem kell aggódnod! Nincs feljegyzés a fiúról, akit harminc éve meggyászoltál. Majd a halálos ágyamon vallom be nekik.

Az öregember lassan csóválta a fejét, de megállta, hogy ne válaszoljon.

– Mondd, nem vagy legalább egy icipicit kíváncsi a ládára, hogy mi van benne, hogy mi történhet, ha majd felolvasom az ígézt?

– Nem.

Gregory mosolya lehervadt. Fürkészőn nézte az öregembert, majd azt mondta:

– Jól van, nagyapám. Úgy hát nincs miről beszélünk, nemde? Az égvilágon semmiről.

Az öregember bólintott.

A harag nedvdúsan, vörösen lüktetett Gregory arcában. De most nem volt idő erre. Ránézett a dologra a karjában, megfordult, kisietett, térdével rúgta ki az ajtót, majd hagyta, hogy becsapódjon mögötte.

Az öregember meg se rezzent. Úgy vélem, a port nézte az asztalán. Úgy vélem, a rozsdaszemcséket bámulta, amelyek a vasról hullottak a politúros fára, de nem állapíthattam meg bizonyossággal.

Semmit sem éreztem. Nem mozdultam, nem változtam, mikor Gregory eltávolodott tőlem a csontokat tartalmazó ládával. Nem, ő nem Mester, soha, soha, semmiképp. Hát ez az öregember? Meg kellett tudnom.

Gregory lépteinek hangja elenyészett a sikátorban.

Előreléptem, az asztalhoz mentem, megálltam előtte.

A rabbi elhűlt.

Merev némaságban pergett le egy kiáltásnyi idő. Az öregember szeme összehúzódott, és csak suttogás jött ki a száján.

– Menj vissza a csontokba, szellem! – utasított.

Minden erőmet összeszedtem, hogy ne engedjek. Nem gondoltam gyűlöletére, nem gondoltam hosszú, nyomorúságos létezésemre, mikor se nem szerettek, se nem bántottak. Néztam és megvettem a lábamat. Alig hallottam a hangját.

– Miért adtad át neki a csontokat? – kérdeztem. – Mi a célod? Ha azért idéztél föl, hogy elpusztítsam, akkor mondd meg!

Elfordította az arcát, hogy ne lásson.

– Távozz, szellem! – parancsolta héberül.

Figyeltem, ahogy feláll, hátratulja a székét, ahogy fölkapja a két kezét, tudtam, hogy héberül beszél, majd káldeusul, igen, azt a nyelvet is bírta és kifogástalan ütemben beszélt, de nem hallottam a szavakat. Nem érintettek meg a szavak.

– Miért mondtad, hogy ő ölte meg Esthert? Miért, rabbi? Mondd meg!

Csönd. Abbahagyta a beszédet. Még csak szíve mélyén vagy gondolatban sem imádkozott. Mereven ült, száját szorosan összezárta a fehér bajusz alatt, pajesza enyhén remegett, a villanyfény megmutatta szakállában a megsárgult szálatokat is a habfehérek mellett.

Be volt hunyva a szeme. Suttogni kezdte a héber nyelvű imákat, és nagyon gyorsan hajladozott közben.

Egyforma volt félelme és haragja, de a gyűlölete felülmúlta mindkettőt.

– Akarsz igazságot Esthernek? – ordítottam rá, de semmi sem szakíthatta félbe imáit és hajlongását, semmi sem nyithatta föl a szemét.

Most én szólaltam meg káldeus nyelven.

– Szálljatok el tőlem – sügtam – minden részecskéi a földnek, a levegőnek, a hegynek és a tengernek, az élőknek és a holtaknak, melyek jöttetek, hogy ezt a testet adjátok nekem, szálljatok el, de ne olyan messze, hogy ne hívhatnálak, és hagyjátok meg alakomat, hogy e halandó ember lásson és megrémüljön.

A villanykörte újból megrázkódott a csupasz kábelén. Láttam, hogy szellő borzolja az öregember szakállát. Láttam, hogy kénytelen hunyorítani.

Lenéztem, és láttam kezemen át a padlót.

– Szálljatok el tőlem – suttogtam –, és maradjatok közelemben, úgy térve vissza hívásomra, hogy Isten se különböztethessen meg egy embertől, akit Ő alkotott!

Eltűntem.

Előrelöktem enyésző kezemet, hogy megijesszem a rabbit. Bántani akartam, csak egy kicsit. Ujjat akartam húzni vele. De ő csak imádkozott, behunyt szemmel.

Ám most nem volt idő léha játszadozásra. Nem tudtam, maradt-e elég energiám arra, amit csinálni akartam.

Átmentem a falon, fölszálltam a tetők fölé, át a bizsergő drótok között, az éjszaka hideg levegőjébe.

– Gregory – mondtam, olyan magabiztosan, mintha egykori Mesterem, Sámuel mondatta volna velem. – Gregory!

És már láttam is az autót a hídon hömpölygő forgalomban, a testőrei között, mert több volt neki. Láttam csillogón és hosszún, amint tökéletesen egy ütemben halad az előtte, mögötte és mellette levő járművel, akár a nyílegyesen szálló madárraj, mely nem törődik a széllal.

– Le, mellé, úgy, hogy ne lásson!

Mester nem utasíthatott volna nagyobb határozottsággal, mutatva az áldozatot, akit ki kell fosztanom, meg kell gyilkolnom, vagy el kell kergetnem.

– Most jöjj. Ázriel, ahogyan parancsolom – mondtam.

Finoman beleereszkedtem az autó műbáronnyal bélelt, meleg, puha belsejébe, ahol a színezett üveg megfestette egy kicsi az éjszakát, mintha sűrű köd lepné a világot.

Gregoryval szemben foglaltam helyet, a bőrrel kárpitozott falnak támaszkodva, amely elválasztott bennünket a sofőrtől, és karjaimat keresztbe fonva figyeltem, hogyan kuporog, karjában a ládával. Letépte a haszontalan rozsdás láncot; piszkos darabokban hevert a szőnyeges padlón.

Sírni tudtam volna a boldogságtól. Úgy féltem! Annyira bizonyosra vettem, hogy nem bírom megcsinálni! Annyira a feladatra, az erőfeszítésre összpontosítottam minden erőmmel, szinte fel sem fogtam, hogy sikerült!

Együtt utaztunk, a figyelő szellem és a kincsét szorongató ember; vigyázva egyensúlyozta a térdén, előhúzta zsebéből a papírokat, visszadugta, ismét megigazította a lábát, hozzádörgölte a kezét, mintha ugyanolyan lázba hozná az arany, akár a régieket. Valaha engem is lázba hozott az arany.

Arany.

Rekkenő szél csapott meg, de ez emlék volt.

Tartsd magad. Kezdjed. Földből és tengerről, élőkől és holtaktól, mindentől, mit Isten alkotott, jöjjetek hozzám mind, akik kellettek egy légies jelenéshez, hogy alig látható, mégis erős legyenek.

Lenéztem és láttam lábam alakját, ismét volt kezem, ruhákat alkottam, olyanokat, mint Gregoryé. Szinte éreztem az autó kárpitozott ülését. Szerettem volna megérinteni, ruhákra vágytam, hogy beburkoljanak.

Láttam gombokat, gombok csillogó látszatát, és körmöket. Arcomhoz emeltem láthatatlan kezemet, hogy ellenőrizsem, ugyanolyan simára borotvált vagyok-e, mint Gregory. Adjátok nekem a hajamat, az én hosszú hajamat, sámsoni sűrű sörényemet. Megfogtam a gyűrűket. Be akartam fejezni, de még nem...

Akkor kell mondani, ha majd Ázriel jön, ugye? Akkor kell mondanom. Én voltam a Mester.

Gregory váratlanul leengedte a lábát. Térdre borult az autó padlóján, és maga elé tette a lábát. Az ülésnek támaszkodott, hogy ne lökje ide-oda a kocsizozgása, jobbra olyan közel volt hozzám, hogy majdnem megérintett, aztán feltépte a láda fedelét.

Felrántotta, és a kiszáradt, korhadt fedél úgy nyílt meg, akár egy arany kagyló. Az elrothadt kelméből vetett ágyon feküdtek a csontok.

Olyan ütést éreztem, mintha vér lövellne belém. A szívemnek már csak vernie kellett. *Ne, még ne!*

Lenéztem testem maradványaira. Lenéztem a csontokra, amelyekhez hozzá volt láncolva szellemem, az anyaméhben alvó gyermek formájára egyengetett, arannyal bevont, megvasalt csontokra.

Fenyegető homály, szétporlás környékezett. Miért? Fájdalom. Nagy szobában voltunk. Ismertem ezt a szobát. Éreztem a fortyogó katlan hevét. Ne! Ezt most még ne engedd magadhoz! Ne engedd, hogy legyengítsen!

Nézd az előtted térdelő férfit, hogyan imádja a csontokat, a te csontjaidat!

– Test, légy enyém – suttoztam. – Legyél szilárd és olyan erős, hogy az angyalok sárguljanak az irigységtől. Formálj olyan képre, mint legboldogabb órámban látnám magamat a tükörben.

Gregory megmerevedett. Hallotta a suttozást, de a sötétben semmit sem láthatott a ládán kívül. Mit neki roppanás, huppanás, susogás? Az autó robogott, a város lüktetett és sustorgott.

A csontok magukhoz láncolták a tekintetét.

– Uramisten! – lehelte Gregory. Hátraült a sarkára, hogy ne veszítse el az egyensúlyát, és a koponyáért nyúlt.

Éreztem. Éreztem a kezét a fejemen. Ám ez csak simogatás volt a sűrű, fekete fürtökön, amelyeket magamra parancsoltam.

– Uramisten! – ismételte. – Csontok Szolgája! Új Mestered van! Gregory Belkin az, és az ő nyája! Gregory Belkin szólít, Isten Lelkének Templomából! Jöjj hozzám, szellem! Jöjj hozzám!

Mire én:

– Már itt vagyok, és talán igen, talán nem lesz, amit szavaidra válaszolok.

Fölnézett, meglátta, ahogy ülök vele szemközt nagy nyugodtan. Hangos kiáltással esett neki az autó ajtajának, még a ládát is elengedte.

Nem változtam tőle; csak még erősebb és fényesebb lettem. A törekeny fedélért nyúltam, és óvatosan visszahelyeztem a kuporgó csontvázra. Betakartam tulajdon kezemmel, majd ismét hátradőltem, keresztbe fontam karjaimat, sóhajtottam.

Gregory a térdeit felhúзва, az ajtónak dőlve kuporgott az autó padlóján és csak bámult, aztán olyan eszelős ujjongás lett úrrá rajta, amelyhez hasonlót még nem láttam emberen.

– Csontok Szolgája! – villogtatta rám a fogait.

– Igen, Gregory – feleltem angolul. – Itt vagyok, mint látod.

Jól megnéztem magamnak. Túllicitáltam a ruháját, az én kabátom tisztaselyem volt, a gombjaim jáspisból. Hajam nehéz fürtökben omlott vállamra. Én higgadt voltam, Gregory feldúlt.

Lassan, nagyon lassan feltápáskodott, az autó kilincsébe kapaszkodva, visszaült a bársony ülésre, előbb a ládát nézte a padlón, majd engem.

Hirtelen elfordítottam a fejemet. Kénytelen voltam. Félttem, de akkor is meg kellett tennem. Meg kellett győződnöm róla, hogy látom-e magamat a sötétre színezett üvegben.

Az ablakon túl az éjszaka suhant káprázatos álomként, közelünkben tornyokkal nyúlt az ég felé a város, fáklyaként izzottak a harsogó narancsszín lámpák.

De Ázriel is ott volt, éles fekete szemével, simára borotvált arcával, sörényével, sűrű szemöldökével, amely kissé összehúzódott mosolygás közben.

Ráérősen visszaneéztem rá. Engedtem, hogy lássa a mosolyomat.

Szívem dobogott, könnyedén tudtam mozgatni a nyelvemet. Hátradőltem, éreztem a párnázott ülés puhaságát, éreztem magamban a motor rezgését, amely áthatolt a simogató, finom bársonyon.

Hallottam, hogy Gregory zihál. Láttam mellkasa hullámozását. Ismét a szemébe néztem.

Mámoros volt. Egyetlen izma sem feszült, keze széttárt ujjakkal nyugodott a térdén. Még a váll is húzódtott fel, mint azoké, akik azt várják, hogy megüssék vagy meglökjék őket. Tágra nyitotta a szemét, és majdnem mosolygott.

– Bátor ember vagy, Gregory – jegyeztem meg. – Voltak már, akiket nyáladzó idiótává rémítettem ilyesfajta trükkökkel.

– Azt elhiszem! – válaszolta.

– De ne szólíts még egyszer Csontok Szolgájának. Nem szeretem. Szólíts Ázrielnek, az a nevem.

– Miért mondta? – csapott le azonnal. – Miért mondta Esther a mentőben? Azt mondta: „Ázriel”, pontosan, ahogy te.

– Mert látott – feleltem. – Végignézttem a halálát. Látott, kétszer kimondta a nevemet, de aztán nem mondott többet, csak meghalt.

Gregory mélyebben behúzódott az ülésbe. Fölfelé bámult, el mellettem, nem reagált az autó ringására és a hirtelen rántásokra, amikor a kocsit lassításra, talán fékezésre kényszerítette a forgalom. Bámult és bámult, majd lassan visszaengedte rám a pillantását. Embernél még sohasem találkoztam ehhez foghatóan fesztelen, csöppet sem rettegő nézéssel.

Majd fölemelte a kezét, és reszketni kezdett. De nem gyávaságból. Még csak nem is a megrendüléstől, hanem az örömtől, attól az eszelős örömtől, amellyel a koponyára nézett.

Meg akart érinteni. A markát dörzsölte, felém nyúlt, visszakapta a kezét.

– Tessék – biztattam – engem nem érdekel. Tedd meg! Szeretném, ha megtennéd.

Mielőtt megakadályozhatta volna, megragadtam a jobbját és feleltem. Döbbenet bámult rám. A szája kinyílt. Föleltem a kezét, rányomtam sűrű hajamra, az arcomra, a mellkasomra.

– Érzem szívdobogást? – kérdeztem. – Mert nincs. Egyedül a pulzus lüktetését érzed, mintha egyetlen szív lennék, holott valószínűleg az ellenkezője az igaz. Én viszont érzem a pulzusodat. Nyargal. Érzem az erőt. Nagyon erős vagy.

Jólnevelten megkísérelte kiszabadítani a kezét, de nem engedtem. Fogtam a kezét, hogy lássam az ablakon túl villogó fényben.

Az autó nagyon lassan haladt.

Láttam tenyerének vonalait. Kinyitottam szabad kezemet, és láttam tenyeremen a vonalakat. Jó munkát végeztem. Mester nem végezhetett volna jobban. De nem tudtam olvasni e vonalakat, nagyszerű részletességüket láttam csupán.

Majd olyasmit tettem, amit magamnak sem tudtam megmagyarázni. Megcsókoltam Gregory tenyerét. Belecsókoltam a tenyér lágy húsába, rányomtam az ajkamat, és mikor éreztem borzongását, majdnem úgy repestem tőle, mint ő az én jelenlétemtől.

A szemébe néztem. Kissé emlékeztetett az enyémmre, nagyságával, sötétségével, még a pillák sűrű rojtjával is, amelyre olyan rettentő büszke voltam halandó koromban.

Szerettem volna megcsókolni a száját, úgy csókolni, ahogy az ellenséget szoktuk, mielőtt megölnénk.

Nem emlékeztem, hogy a Csontok Szolgája valaha átélt volna ehhez fogható pillanatot halandóval. Foszlánya se maradt bennem hasonló emlékek. Tökéletesen el lettem volna ragadtatva Gregorytól, ha nem zavart volna Esther arca, ajka, utolsó szavai.

– És miből gondolod, hogy nem vagyok Mester? – súgta ragyogó, csaknem kéjes mosollyal.

Elengedtem a kezét. Visszahúzta, és úgy kulcsolta össze két kezét, mintha tőlem védené, de mindezt kellemes önfegyelemmel művelte.

– Tudod, hogy én vagyok a Mester – közölte gyengéden, buzgó imádatlaltal a hangjában. – Az enyém vagy, Ázriel!

Szemernyi félelem sem volt benne. Mintha egész lénye az ámulatba sűrűsödött volna. Ez volt az a része, amely dacolt a rabbival, dacolt számtalan más emberrel, és dacolni fog velem. Mi volt ez? Egy imperátor egetverő arroganciája?

– Nem vagyok-e Mester? – kérdezte.

Higgadtan néztem. Egész másképp gondolkoztam róla, nem indulattal. Meg akartam ismerni.

Ki és mi ez az ember? Csakugyan megölte Esthert?

És ha nem?

– Nemet mondok, Gregory – válaszoltam a kérdésére. – nem vagy a Mester. De én se tudok mindent. Meg kell bocsátani a szellemeknek, hogy oly sokat tudnak, és ugyanakkor oly keveset.

– Akárcsak a halandók – mondta sejtelemszerű bánattal. – Az voltál valaha?

Váratlan hideg csapott meg, végigborzongatta új bőrömet. Homály. Mázas téglafalak verik vissza a kiáldozást. Összerázkódtam.

Biztos, hogy halandó voltam valamikor! És akkor mi van?

Most itt voltam az autóban Gregoryval. Folytatódott a megtestesülés, vastagodtak az inak, sűrűsödtek az ásványok a húsba zárt, új csontozatban, szőr nőtt kezemből és ujjaimból, arcomból kibújt a borosta leghegye.

És mindezt én műveltem! Gregory nem bűvölt, nem ígézett. Még csak azt se tudta, mi történik. Ha árasztott magából bárminemű alkímiát, az a pillantás, az ámulat, a leplezetlen imádat alkímiája volt.

Újra megcsapott a homály, gyorsan, félelmetesen – felvonulás, széles utca kék csempés, magas falak között, virágillat, emberek integetnek, és rettenetes bánat, oly keserű, oly mérhetetlen, hogy egy pillanatra éreztem a kezdődő bomlást.

Körülöttem anyagtalanná fakult az autó, ami azt jelentette, hogy elmenőben vagyok.

Az emlékből fölemeltem karomat. Hangok harsogtak dicséretet.

Istenem nem akart rám nézni. Istenem elfordította arcát tőlem meg a felvonulástól, és sírt.

Megráztam a fejemet. Gregory Belkin mindent látott és átértett.

– Valami bánt, szellem – szólt gyengéden. – Vagy csak ily nehéz testté lenni ismét?

Megmarkoltam a kilincset. Az ablakot néztem és az arcomat.

Magam kényszerítettem maradásra magamat.

Az autó ugrált és zötyögött a rázóssá lett kövezeten. Gregory ügyet sem vetett rá. Akkor mindkét oldalról új fény lobbant az ablakban, áttört még a fekete üvegen is, és megmutatta Gregory gondtalan ujjongását. Milyen fiatalnak látszott az ámulástól és az örömtől!

– Nagyon helyes – mondta, miközben elbűvölő mozdulattal felhúzta a szemöldökét –, tehát nem én vagyok a Mester. Akkor mondd meg, gyönyörű, mert valóban szépséges szellem volnál, miért jöttél hozzám?

Ismét fehéren villant a foga. Egy csaknem varázsos pillanatig úgy tűnt, mintha dallamra pendülnének fölsziporkázó, apró arany ékességei a csuklóján és a nyakkendőjén. Nagyon megnyerőnek látszott, olyan megnyerőnek, amilyennek talán ő látott engem.

Mesterek. Kik voltak Mestereim? Öregemberek?

– A Mestereim nem voltak ilyen bátrak, mint te, Gregory – csúszott ki a számon meggondolatlanul –, nem mintha emlékeznék, mert túl hosszú a múltam. Nem, a te bátorságod más, és friss. Nem te vagy a Mester. Ha tetszik, ha nem, úgy tűnik, magamtól, saját okaimból jöttem hozzád.

Ez borzasztóan tetszett neki.

Melegedtem, éreztem ruháim rostjait, éreztem az ittlét kellemes biztonságát. Megfeszítettem lábamat a cipőben.

– Tetszik, hogy nem félsz tőlem – mondtam –, tetszik, hogy kezdettől ugyanúgy tudod, ki vagyok, mintha Mesterem lennél, de mégsem vagy az. Figyeltelek. Tanultam tőled.

– Valóban? – kérdezte. Pillája sem rebbent. Valósággal magán kívül volt. – Mondd el, mit láttál. – Úgy látszott, egy dolog létezik, amelyet még nálam is elbűvölőbbnek talál, és az önmaga.

Rámosolyogtam.

Nem annak az embernek tűnt, akinek szokatlan a boldogság. Kiválóan értette, hogyan élvezzen ki nagy és kis dolgokat. És bár ehhez fogható még nem történt vele, az élet megtanította, hogy ennek is örüljön.

– Igen! – mondta széles mosollyal. – Igen!

Nem szóltam. Mindketten tisztában voltunk vele. Csak nem olvasott a gondolataimban? Ugyan mit olvashatott benne?

A hosszú autó megállt.

Örültem neki. Megijesztett Gregory varázsa, megijesztett, hogy kezdek fölmelegedni iránta, hogy valamiképpen a vele folytatott beszélgetéstől látszik növekedni az erőm. Nem kellett, hogy akarja, kívánja, talán elég volt, ha néz. Ám ezt nem tűrhettem. Ott voltam, amikor Esher meghalt, de Gregory nem volt ott. Nem volt ott, nem nézett, mégis támadt annyi erőm, hogy megölhessem Esther gyilkosait.

Gregory jobbra-balra kibámult az ablakon. Hatalmas tömeg vett körül bennünket, üvöltve-bőgve vetették ránk magukat. A kocsi hintázni kezdett, mint csónak a vízen.

Gregoryt nem izgatta. Visszafordult, rám nézett. Ismét közelített a homály, mert ez a tömeg arra a régi tömegre emlékeztetett, amely a felvonulásra várakozott, miközben virágszirmok szálltak a fényben, tömjén felhőzött, és a lapos háztetők szélén kitárt karokkal álltak az emberek.

Te már tudod, Jonathan, mire emlékeztem, de én akkor nem tudtam. Zűrzavar volt az egész, olyan hatást keltett, mintha valami kényszeríteni akarna, hogy folytatólagosnak lássam létemet. Nem bíztam benne. Az évek során ezerszer is járhattam nagyon közel Zurvan tanításához, de egyszer se tudtam, egyszer sem jutott eszembe Zurvan. Pedig mi másért akartam volna bosszút állni ezért a lányért? Mi másért gyűlöltem volna a rabbi könyörtelenségét? Mi mástól ígezett meg annyira ennek az embernek a gonoszsága, hogy még mindig nem öltem meg?

Gregory gyöngéd, behízselgő hangjára riadtam fel.

– Itthon vagyunk nálam, Ázriel! – közölte.

Gyorsan visszarántott a jelenbe.

– A küszöbömön állunk. – Réveteg, fáradt mozdulattal intett az emberekre az autó két oldalán. – Ne engeddd, hogy megijesszenek. Arra kell kérjelek, hogy gyere velem.

Kivilágított ablakok sorát láttam a magasban.

Hangos kattanással nyíltak az ajtózárok. Valaki jött, hogy kinyissa az ajtót, amely tőlem jobbra, Gregorytól balra volt. Láttam, hogy szempillantás alatt ösvény nyílik egy eresz alatt. Bronz oszlopokra függesztett kötél tartotta vissza a sokaságot. Televíziós kamerák szögeződtek ránk. Egyenruhás embereket láttam, akik visszaszorították az ujjongókat és a sikoltozókat.

– De látnak-e vajon téged? – kérdezte Gregory bizalmasan, mintha közös titkunk lenne.

Ez megtörte alakításának csaknem tökéletes láncát. Nagylelkűségéből majdnem elnéztem neki. Aztán mégsem.

– Győződj meg magad róla, hogy látnak-e, Gregory – vetettem oda. Fölvettem a lábát, a bal karom alá szorítottam, megmarkoltam a kilincset, átléptem Gregoryt, és előtte szálltam ki a vakító elektromos fénybe.

A járdán álltam. Elöttem hatalmas épület tornyosult. Mellemhez szorítottam a lábát. Az épület olyan magas volt, hogy alig láttam a tetejét.

Ahová néztem, szájak kerekedtek ordításra. Ahová tekintettem, engem néző szemeket láttam. Karattyoló hangzavar követelte Gregoryt, mások Estherért kiáltottak bosszút, fohászok sodródtak kibogozhatatlan gubancá.

Kamerák és mikrofonok szálltak alá előttem; egy nő olyan sebesen ordította dühös kérdéseit, hogy semmit sem értettem. A tömeg csaknem áttört a köteleken, ám újabb egyenruhások siettek elő, hogy fönntartsák a rendet. Voltak itt öregek és fiatalok.

Olyan hőség áradt a televíziós lámpákból, hogy belefájdult az arcom. Eltakartam a szememet.

Mennydörgő, egységes üvöltés kelt, amikor Gregory, sofőrje kezére támaszkodva kiszállt az autóból, és elfoglalta helyét oldalamon, a láda porát veregetve kabátjáról.

A fülemhez hajolt.

– Csakugyan látnak – mondta.

Fenyegetően közeledett a homály, idegen nyelvű kiáltások siketítettek. Ismét leráztam magamról a szomorúság palástját, és egyenesen belenéztem a perzselő fénybe, a sikoltó arcokba.

– Gregory, Gregory, Gregory! – kántálták az emberek. – Egy Templom, egy Isten, egy Lélek!

Először zavaros hullámokban gördült felénk a fohász, majd egyesültek a hangok:

– Gregory, Gregory, Gregory! Egy Templom, egy Isten, egy Lélek!

Gregory fölemelte a kezét és integetett; fordult jobbra, balra, körbe, bólogatott, mosolygott, integetett a közelieknek és a távoliaknak, megcsókolta a kezét, ugyanazt a kezét, amelyet én csókoltam, és csókot dobált a népnek, amely kéjjel üvöltötte a nevét.

– Vért, vért, vért Estherért! – visított valaki.

– Igen, vért Estherért! Ki ölte meg?!

Az ima túlmennydörögte őket, de addigra már más hangok is fölkapták: – Vért Estherért! – és a lábukkal dobogtak mellé.

– Vért, vért, vért Estherért!

A kamerák és mikrofonos emberek átszakították a köteleket, rontottak egyenesen nekünk.

– Ki ölte meg, Gregory?

– Ki ez itt magával, Gregory?

– Ki a barátja, Gregory?

– Maga is a Templom tagja, uram?

Hozzám beszéltek!

– Uram, mondja meg, ki maga!

– Uram, miféle láda ez magánál?

– Mondja, Gregory, mihez kezd most a Templom?

Gregory megállt, szembefordult a kamerákkal.

Előrohant egy sötét ruhás emberekből álló különítmény, elválasztottak a kérdezőktől, majd kíméletesen tolni kezdték a fényes ösvényen, a tömegén át.

Ám Gregory azt kiáltotta nagy fennszóval:

– Esther volt a bárány! Ellenségeink vágták le a bárányt! Esther volt a bárány!

A sokaság őrzöngve helyeselt és tapsolt.

Gregory mellett bámultam a kamerákba, a ferde fénykévékbe. Fényképezőgépek ezrei villogtak, készültek rólunk a fotók.

Gregory mély lélegzetet vett, parancsoló fölénnel készülve a beszédhez, mint bármely uralkodó a trónszéke előtt. Hangosan zengte:

– Csak figyelmeztetni akartak Esther halálával: ezzel adták tudunkra, hogy itt az idő, amikor minden igaz ember halálának halálával hal!

A sokaság ismét sivalkodott és éljenzett, fogadalmak harsogtak, ének csapott fel.

– Ne adjatok nekik ürügyet! – dörögte Gregory. – Semmiféle ürügyet, hogy belépjenek templomainkba vagy otthonainkba! Sokféle álcában közelítenek!

A tömeg vészjóslóan meglódult.

Gregory cirógató gyöngédséggel átkarolt.

Fölnéztem.

A torony az eget karcolta.

– Jöjj be, Ázriel! – súgta a fülembe.

Üveg csörömpölt hangosan. Riasztócsengő vijjogott. A tömeg betörte a torony egyik földszinti ablakát. Örök rohantak oda. Sípok sivítottak. Egyenruhás lovas rendőrök tűntek fel az utcán.

Bevonsoztak az ajtón egy csillogó márványpadlós helyiségbe. Mások a tömeget nyomták vissza, de még mindig maradtak, és úgyszólván nem is mehettünk máshová, csak ahová ők akarták.

Vad izgalom fogott el, elképesztett és felpezsdített a közeg. Valami azt súgta, hogy régi Mestereim bujkáló emberek voltak, akik bölcsen megtartották maguknak hatalmukat. De most a világ fővárosában álltunk: Gregory sziporkázott a hatalom magabiztosságától, és én mellette mentem, az élettől, a rám tapadó tekintetektől részen.

Végül fölmagasodott előttünk egy angyalokkal televészt, kétszárnyú bronzajtó. A szárnyak szétszúztak, egy tükrökkel bélelt fülkében találtuk magunkat. Gregory intett a többieknek, hogy maradjanak kint.

Az ajtószárnyak összezárultak, a felvonó emelkedni kezdett. Láttam a tükrökben magamat, vad arcomat, és láttam őt, hidegnek, parancsolónak, mint mindig, hogy engem figyel és magát figyel. Évekkel látszottam fiatalabbnak és ugyanolyan emberinek, de akár testvérek is lehettünk volna feketeségünkben, napbarnított bőrünkkel.

Az ő vonásai finomabbak voltak, a szemöldöke keskenyebb, az én homlokcsontom és állkapcsom vaskosan domborodott a bőr alatt, de még így is olyanok voltunk, mintha egy törzshöz tartoznánk.

Ahogy kúszott magasabbra a felvonó, úgy tudatosodott bennem, hogy senkitől sem zavart kettesben bámuljuk egymást egy fényeket tükröző, lebegő fülkében.

De alighogy túltettem magam a kis megrázkódtatáson, az egyikben a sok közül, és izmaimat megfeszítve egyensúlyoztam ki a kabin enyhe ringását, mikor már nyílt is az ajtó egy tágas szentélyre, amely egyszerre volt fényűző és tartózkodó. A félhold alakú, márvány intarziás előcsarnokból ajtók nyíltak jobbra-balra, és velünk szemben széles folyosó vezetett egy távoli helyiségbe, amely szélesre tárt ablakokkal nézte a villogó éjszakát.

Magasabban voltunk a legmagasabb zikkuratnál, fellegvárnál, hegyoromnál. A légi szellemek birodalmában voltunk.

– Szerény hajlékom – mormolta Gregory. Le kellett vennie rólam a tekintetét, mert az ajtó mögül sírás és halk léptek hallatszottak. Valahol egy nő sírt keservesen. Az ajtók csukva maradtak. Senki sem jött.

– Az anya sír, ugye? – kérdeztem. – Esther anyja.

Gregory arca kifejezéstelen lett, aztán elszomorodott. Nem, ez valami fájdalmasabb volt a szomorúságnál, valami, amit egyszer sem árult el a rabbi előtt, mikor a halott lányról beszélgettek. Gregory tétozódott, mintha most mindjárt kibökne valamit, aztán csak bólintott. Szomorú volt az arca, a teste, még az ernyedten lógó keze is.

Bólintott.

– Nem kellene odamennünk hozzá? – kérdeztem.

– Miért kellene azt tennünk? – kérdezett vissza türelmesen.

– Mert sír. Szomorú. Figyeld csak a hangokat! Valaki durván bánik vele...

– Nem, csak a gyógyszer próbálják beadni neki, amire szüksége van...

– El akarom mondani neki, hogy Esther nem szenvedett. Ott voltam, láttam, hogy a lelke milyen könnyedén röppent fel a mennyek ösvényén! Meg akarom mondani neki!

Gregory tépelődött. A hangok elhalkultak. Már nem hallottam az aszszony sírását.

– Hallgass a tanácsomra! – Energikusan megragadta a karomat. – Gyere előbb a fogadószobámba, beszéljünk. Egyébként sem fogná föl, mit mondasz.

Ez nem tetszett, ugyanakkor tudtam, hogy csakugyan beszélnünk kell.

– De később, ha ráérsz – mondtam –, találkozni akarok vele, és meg akarom vigasztalni, azt akarom, hogy...

Torkomon akadt a szó. Váratlanul kifogyott belőlem minden emberi furfang, semmi sem maradt a megsemmisítő felismerésen kívül, hogy magam ura vagyok. Az égre, miért engedték, hogy visszatérjek az emberi erő teljében? Vagy még erősebben?

Gregory szúrósan kémlelt.

Két fehér ruhás nőt pillantottam meg egy félhomályos előszobában. Valamelyik ajtó mögött egy férfi beszélt, rekedten, haragosan.

– A láda! – mutatott Gregory az aranyozott tárgyra a karomban. – Nehogy meglássa! Fölzaklatná. Előbb gyere hozzám.

– Igen, csakugyan különös dolog – helyesletem a ládára pillantva. Hámlott róla az arany.

Homály. Gyász. Töredéknyit változott a fény.

Távozz tőlem, kétely, aggodalom, félelem a kudarcától!, parancsoltam sűgva, olyan nyelven, amelyet Gregory bizonyára nem érthetett.

Megcsapott a forralt folyadék ismerős büze, arany pára gomolygott. Már tudod, miért, de én nem tudtam. Elfordultam, behunytam a szemem, aztán ismét végigtekintettem a folyosón, az éjszakai égre kitárt ablakig.

– Ezt nézd! – mondtam. Valami elmosódó gondolatom támadt, olyasmi, hogy a mennyek köntöse ugyanolyan gyönyörű, mint körülöttünk a márvány, fölöttünk a boltozat, az ajtókat keretező oszlopok. – Nézd a csillagokat – mondtam –, a csillagokat.

Csend volt a házban. Gregory mereven bámult, leste minden lélegzetemet.

– Igen, a csillagok – mondta álmodozva, leplezetlen tisztelettel.

Tágra nyitotta élénk, sötét szemét, arcán ismét föltűnt a szerelmesen gyöngéd mosoly.

– Ígérem, beszélünk még vele – mondta. Megmarkolta a karomat. – De most gyere a dolgozószobámba – mutatta –, gyere, beszéljünk. Ideje, nem?

– Bárcsak tudnám – mormoltam. – Még mindig sír, ugye?

– Sírní fog, amíg él – mondta Gregory. Válla megroskadt a bánattól. Magam elé engedtem a folyosón. Dolgot akartam megtudni tőle. Mindent tudni akartam.

Nem

feleltem.

éigimentünk a folyosó márványán, elől Gregory, lendületesen kopogó léptekkel, nyomában én, a barackrózsaszín selyemmel bevont falmezőkön ámuldozva. A padlónak is ugyanilyen kellemesen laktató színe volt.

Sok ajtó maradt el mögöttünk. Jobbra nyitva állt az egyik. Esther anyjának szobája. Bent volt.

Megtorpantam és beleselkedtem, ami tapintatlanság, de a látványtól elállt szemem-szájam.

Fényűző hálószoba volt, harsogó skarlátvörösbe vonva; a mennyezetről fodros piros selyemleplek omlottak a mennyezetes ágy oszlopaiba. A padló ugyancsak márvány, csak itt hófehér.

De még ez sem nyújtott olyan döbbenetes látványt, mint a nő, aki az alacsony díványon ült. Ő volt az, akit sírni hallottam. Áttetsző köntöse ugyanolyan vörösén izzott, mint a szoba. Hollófekete haja volt, mint Esthernek, vagy mint nekem – a szeme ugyanolyan hatalmas, mint a lányé, a szaruhártyája ugyanolyan csillámló fehér. Csak az ő hosszú haját át- meg átszötte az ezüst, mint a kor ékessége. Fehér ruhás ápolónők vették körül. Az egyik az ajtóhoz sietett, hogy becsukja.

Addigra az asszony fölnézett és meglátott. Könnyáztatta arca beesett, megfakult. De nem volt öreg. Nagyon fiatalon szülte Esthert. Azonnal kiegyenesedett ültében.

Az ajtó bezárult, kattant a zár. Hallottam, ahogy az asszony azt kiáltja:

– Gregory!

A férj nem állt meg. Hátranyúlt meleg, sima kezével, megragadta a kezemet, és vonzott maga után.

Mások is suttogtak más ajtók mögött. Drótok futottak a falakban, szállították a suttogásokat. Nem hallhattam a nő sírását.

Beléptünk a nagy szobába, egy félhold alakú, pompázatos helyiségbe, amelyet gögös félkupola koronázott. Az utcára néző, egyenes falon földig érő ablakok sorakoztak, mindegyik ablak tizenkét különböző táblára osztva; mögöttünk egymástól egyenlő távolságra ugyanolyan formájú ajtók tagolták a körívet.

Több volt mint pazar.

Engem mégis az éjszaka ragadott meg időtlen szépségével. Tornyokat láttam egy sötét szakadék túloldalán, amelyeken fények csillogtak hihetetlenül szabályos sorokban. Már megtanultam, hogy ebben a matematikai precizitású korban minden tornyon ugyanilyen egyenes sorokban nyílnak az ablakok.

Elmém túlsordult. Zuhogott rám az információ.

Megállapítottam, hogy a szoba nem egy sötét folyóra néz, mint hittem, hanem egy széles, sötét parkra. Éreztem a fák illatát. Letekintettem, és megdöbbenett, milyen messze vagyunk a földtől, az összezsugorodott sokaságtól, amely még mindig eltorlaszolta a keskeny főutacsát, és a lovas rendőröktől, akik olyan ügyetlenül mozogtak, mint ütközetben a körülfogott lovasság. Hemzsegő hangyák.

Megfordultam. Mögöttünk a félköríven csukva voltak az ajtók. Meg nem tudtam volna állapítani, melyiken jöttünk be. Váratlanul megzavart és lesújtott a síró anyára vetett futó pillantás.

De gyorsan kitisztultam, visszatértem az adott helyezethez.

A félkör kellős közepén irdatlan márványkandalló állt a szokásos fehér márványból, hideg és fenséges, akár egy oltár. Oroszlánokat faragtak rá, párkánya fölött óriási tükör verte vissza az ablakokat.

Tükörképek ugráltak körül. Az ajtók tizenkét táblájába nem üveglapokat vágta, hanem tükröket. Micsoda illúzió volt ez! Úgy lebegtünk a palotában, mintha a város ölelt volna a karjaiba.

Nagy farakás várakozott a kandallóban, mintha farkasordító hideg lenne, holott egyáltalán nem volt az.

Ajtók és ablakok, igazik és tükörképek tetszetősen megcsavart, aranyozott kilinccsel nyíltak, a kettős szárnyak csillogó, keskeny üveg- és tükörtábláit fantasztikusan görbülő keretekbe foglalták.

Forogtam körbe-körbe, ittam magamba minden tárgyat, minden lehetséges következtetést, és nyilván most is vonzóttam magamhoz ismeretlen forrásokból a tudást. Meghökkenett minden új tárgy. Aztán rájuk ismertem: kínai szobrok, egy ismerős és megnyugtató görög urna, pompás üvegvázák, tele virágokkal, valamennyi piederstálon.

Körülöttünk összevissza álltak az arany és barackrózsaszín bársonnyal kárpitozott szófák és székek, csillogó lapú asztalok, vázában a pompás liliomok és nagy arany százszorszépek, nekem legalábbis annak tunktek, és mindezek alatt egy akkora négyszögletes szőnyeg, hogy a parkra néző ablakoktól majdnem a hátsó ívíg ért.

A szőnyegbe az Élet Fáját szőtték lenyűgöző részletességgel. Ágain a Paradicsom madarai ültek és a Paradicsom gyümölcsei értek, alatta ázsiai ruhát viselő alakok sétáltak.

Bizony, így van ez; a világ megváltozott, bonyolultabb lett, gyarapodott találmányokban, időnként rondaságban, de koromnak alakjai máig körülöttem sétálnak a felületeken. A szoba összes tárgya kapcsolódott valamilyen módon a legősibb esztétikai elvekhez, amelyeket ismertem.

Hirtelen azt képzeltem, hogy Izráel elveszett törzsei élnek a szőnyegben, azok, akiket eladtak, amikor Nabukodonozor lerohanta az északi királyságot, de az még Jeruzsálem eleste előtt történt. Csataképek, tűz.

Uralkodj magadon, Ázriel!

– Árudd el nekem – szoltam, eltitkolva, mennyire gyengém és gyönyöröm, amit látok, mennyire éhezem rá –, mi ez a Lélek Temploma, ha főpapja ilyen pompában él? Ez a magánlakosztályod. Csakugyan tolvaj és sarlatán vagy, mint nagyapád mondta?

Nem felelt, de majd elrepült a boldogságtól. Kerületett, lesett, mohón várta, hogy ismét beszéljek.

– Az az újság még most is ott van kinyitva, ahol hagytad – folytattam. – Ó, az ott Esther arca! Esther mosolyog a historikusoknak. A közönségnek. És mi az a kanna az újság mellett? Keserű kávé. Érzem a szájad nyomát a csészén. Ez a lakásod, itt szoktál elmélkedni. Gazdag istened van, akár lelkes, akár lelketlen. – Elhallgattam egy mosoly idejére. – Te pedig gazdag pap vagy.

– Nem vagyok pap – felelte.

Hirtelen megjelent két ember, két esetlen ifjú szigorú fehér libériában, fekete nadrágban. Az ajtók falából jöttek elő. Gregory ideges lett.

Hevesen intett nekik, hogy menjenek. A tükrös ajtók ismét bezárultak.

Kettesben voltunk. Éreztem lélegzetemet, szememet, ahogy mozog a koponyámban. Hirtelen olyan vágy fogott el az anyagi és érzéki dolgok után, hogy sírni tudtam volna. Ha egyedül vagyok, bizonyosan elsírom magamat.

Gyanakodva sandítottam Gregoryra. Az éjszaka, a valóságos és a tükrözött, hunyorgó fényekben lüktetett. Ez a kor olyan életfontosságúnak tartotta a fényt, úgy dúskált benne, mint a régebbiek, mit tudom én, a vízben. Ebben a szobában is hatalmas fényerejű lámpák – agyoncifrázott pergamensárga üvegburákat tartó bronzszobrok – világítottak. Fény, fény, fény.

Tapintható volt Gregory izgalma. Alig bírta tartani a nyelvét. El akart árasztani kérdéseivel, inni akarta belőlem a tudást. Én csökönyösen álltam, mintha csakugyan ember lennék, akinek joga van rá, hogy hallgathasson és békén hagyják.

Szél járt a szobában, a fák, a lovak, a felszálló kipufogógáz szagát hozta. A gépek falsul csikorogtak az éjszakában. Ha Gregory becsukta volna az ablakot, kizárta volna a zajt, de a zöld fűszagot is.

Végül nem bírta tovább.

– Ki szólított? – kérdezte. Nem volt visszatartó, sőt, most mintha átcúsúzott volna gyermeki lelkesedésbe, bár olyan könnyen csinálta, hogy fölismerhető volt benne a stiláris eszköz. – Ki hozott elő a csontokból? – folytatta. – Mondd el, meg kell mondanod! Most én vagyok a Mester.

– Hagyd ezt az ostoba taktikát – intettem. – Nekem semmiség megölni téged. Pofonegyszerű lenne. – Nem gyöngített le az ellenállás.

És akkor mi van, ha a világ a Mesterem? Ha külön-külön minden egyes halandó a Mesterem? Hirtelen vakító tüzet láttam, nem a világ tüzeit, hanem az istenekét.

A csontok a ládában súlyosan nehezedtek a karomra. Azt akarják, hogy nézzem meg őket? A megviselt régi ládára pillantottam. Beszennyezte a ruhámat. Nem érdekelt.

– Letehetem a csontokat? – kérdeztem. – Ide az asztalodra, az újságod, a keserű kávéd és a lányod arca mellé? Milyen szép így, fátyol nélkül.

Bólintott. A szája kinyílt, erőlködni kellett, hogy hallgathasson, gondolkozhasson, de mámorában egyiket sem tudta módszeresen csinálni.

Letettem a ládát. Borzongás futott végig rajtam a csontok közelségétől, meg a hirtelen gondolattól, hogy ezek a saját csontjaim, meghaltam, és kísértetként járom újra a földet.

Istenem, engedd, hogy addig legyek, amíg ezt megértem!

Gregory közeledett. Nem vártam meg. Merészen leemeltem a töredékeny fedelet, úgy, ahogy ő tette, letettem az asztalra, kissé összegyűrve az újságpapírt, és rámeredtem a csontokra.

Ugyanolyan aranyosan ragyogtak, mint azon a napon, amelyen meghaltam. De mikor volt az?

– A nap, amelyen meghaltam! – Most kell megtudnom mindent? Ez is része a tervnek?

Megint Esther anyjára gondoltam, a vörös selyembe öltözött asszonyra. Éreztem jelenlétét a házban. Bizonyosan látott; megpróbáltam elképzelni, milyennek láthatott. Szerettem volna, ha bejön, vagy szerettem volna módot találni, hogy én mehessek hozzá.

– Miket beszélsz? – csapott le rám Gregory. – A nap, amelyen meghaltál! Mikor volt? Mondd el! Ki tett kísértetté? Miféle tervet emlegetsz?

– Nem tudom a válaszokat – mondtam. – Ha tudnám, nem vesződnék itt veled. A rabbi többet mondott annál, amit én tudok, mikor lefordította a feliratokat.

– Nem vesződnél velem! – kiáltotta. – Nem vesződnél velem! Nem látod, hogy ha létezik terv, még az enyémnél is nagyobb szabású, akkor annak te is része vagy?

Élvezet volt nézni növekvő felindulását. Pezsdítő volt, semmi kétség. Kissé felvonta vékony szemöldökét, és láttam, hogy szemét nemcsak a mélysége teszi varázssá, hanem hosszúkás vágása is. Az én arcvonásaim lekerekítettek, az ő arca csodaszép vonásokból és szögletekből állt.

– Mikor jöttél először? Hogyan láthatott Esther?

– Ha a megmentésére küldtek, akkor felsültem. De miért nevezted báránynak? Miért használtad ezt a szót? Kik ezek az ellenségek, akikről beszélsz?

– Hamarosan megtudod. Ellenségek vesznek körül valamennyiünket, és rögtön ránk zúdulnak, mihelyt egy kis erőt mutatunk, mihelyt dacolunk a szabvánnyal, a szertartással, a hagyománnyal, a törvénnyel, a normálissággal, a szabállyal, a józanság jegyében fogant, isteni fennköltségű terveikkel... Tudod, mire célozok, te megérted engem.

Valóban megértettem.

– Nos, én szembeszegültem velük, és most felkelnének ellenem, csak hogy én túl hatalmas vagyok nekik, és álmaim mellett eltörpül kicsinyes gonoszságuk!

– Ó, jaj, minő mézes nyelvvel szólasz – mondtam –, és mily bőséggel hinted rám a szavakat! Miért nekem?

– Miért? Mert szellem vagy, isten, angyal, akit nekem küldtek! Láttad Esther halálát, mert ő volt a bárány. Nem érted? Akkor jöttél, mikor meghalt, mint isten, ki elfogadja az áldozatot!

– Ocsmányság volt a halála! – mondtam. – Megöltem azt a hármát, akik leszúrták!

Elhűlt. – Te tetted?

– Igen. Billy Joel, Hayden és Doby Eval. Én öltem meg őket. Az újságok tudják. A hírekben arról beszélnek, hogy Esther vére a gyilkosokéval vegyül a késeken. Én tettem, mert képtelen voltam feltartóztatni őket gonosz útjukon! Miféle áldozatról beszélsz? Miért nevezed Esthert báránynak? Hol volt az oltár? Ha pedig istennek képzelsz, akkor bolond vagy! Gyűlölöm Istent és minden istent! Gyűlölöm őket!

Gregory le volt nyugodva. Közelebb oldalgott, megtorpant, ismét kerülgetni kezdett. Olyan lázba jött, hogy nem bír nyugton maradni.

Nem adta jelét, hogy bűnös lenne a lánya halálában. Önfeledten élvezte szóváltásunkat.

Hirtelen valami meghökkentőt láttam. Gregory arcán elmozdították a bőrt! Egy sebész ráfeszítette a csontokra! Kacagnom kellett a leleménytől és mindattól, amit jelent. Hogy ebben a korban így könnyen meg lehessen csinálni dolgokat! Majd émelyítő rettegéssel gondoltam arra, hogy mi van akkor, ha az oknak, amely ebbe a korba hozott, a világ rémségeihez és csodáihoz van köze? Ha ez adja a lehetőséget, hogy mostantól teljes alakban éljek tovább?

Összerázkódtam. Gregory ismét faggatni kezdett. Fölemeltem a kezem, hogy hallgasson.

Visszahöklöttem a tulajdon gondolatomtól. Megfordultam, a csillogó csontokat bámultam. Lehajoltam, rátettem ujjaimat, anyagi ujjaimat a csontjaimra.

Ahogy érintettem őket, mintha engem is rögtön megérintett volna valaki. Éreztem a lábamon. Éreztem az arcomon, amint a koponyához értem. Kihívóan belefúrtam hüvelykujjaimat az ásító üregekbe, ahol a szemem volt valaha, a szemem... valami forr, valami elgondolhatatlanul iszonyú – megnyikkantam, aztán elszégyelltem magam.

A szoba megremegett, fölragyogott, majd összehúzódott, mintha távolodna. Ne, maradj itt! Maradj ebben a szobában! Maradj itt vele! De csak képzelődtem, ahogy az emberek mondják. Testem egyáltalán nem gyöngült. Úgy álltam, mint a szálfá.

Lassan kinyitottam a szememet, majd becsuktam, és úgy néztem az arany csontokra. Hozzávasalták őket az elrothadt kelméhez, hozzávasalták a láda régi fájához, de ugyanaz a láda volt, átítatva az olajokkal, amelyektől az idők végezetéig ki kell tartania, akárcsak a csontok. Átvillant rajtam Zurvan képe, és vele egy szófolyam... szeretni, tanulni, tudni, szeretni...

Ismét felmerültek a hatalmas városfalak mázas kék téglái, az arany oroslánok, a kiáltozás, valaki rám szögezi ujját, a régi héber nyelven vijjog – a próféta –, és hullámszik a dal.

Valami történt! Én tettem valamit, valami kimondhatatlant, hogy létrejöjjön ez a szellem, ez az ősi kísértet, amely az emlékezeten túlnyúló időn át szolgálta a Mestereket.

De még eltűnhetek, ha sokat rágódom rajta! Vagy nem.

Nagyon mozdulatlanul álltam, de nem jött több emlék. Visszahúztam a kezemet. Néztem a csontokra.

Gregory rántott ki a révületből.

Közelebb jött, megérintett. Hogy szerette volna megtenni! Hogy lüktetett a pulzusa! Csodálatosan buja érzés volt, mikor ezek a húsból való kezek megfogták újonnan alkotott karomat. Lehet, hogy még mindig gyarapodtam erőben, de már nem volt tudomásom róla.

A világot éreztem. Egyelőre biztonságban vagyok benne.

Gregory ujjai összezárultak a felöltő ujján. Megbámulta pontosságát, a fénylő gombokat, a finom öltéseket. Pedig úgy csaptam össze a régi parancsokkal, amelyek gondolkodás nélkül folytak belőlem. Hirtelen akár nőt is csinálhattam volna magamból, hogy megijesszem. De nem akartam. Boldog voltam, hogy Ázriel lehetek, Ázriel pedig túlságosan félt.

És mégis... mi a határa ennek a mester nélküli hatalomnak? Megeresztettem egy viccet, egy rossz viccet. Rámosolyogtam, aztán elsuttogtam az összes szót, amelyet ismertem, a legmézédesebb igéket, és átváltoztattam magamat Estherré.

Esther képe. Éreztem törékeny testét, nagy szemén át kandikáltam és mosolyogtam; éreztem még az utolsó napon viselt szoros ruháját is, és láttam a szemem sarkából a festett állatbőrt.

Hála Istennek, hogy nem kellett a magam szemével látnom! Megsajnáltam Gregoryt.

– Hagyd abba! – üvöltötte. Hanyatt esett, evickélve próbált menekülni, majd a könyökére támaszkodott.

Visszatértem a saját alakomba. Magamtól tettem, nem Gregory irányított! Én irányítottam! Váratlanul gonosz büszkeség töltött el.

– Miért nevezted báránynak? Miért mondta a rabbi, hogy te ölted meg?

– Ázriel – szólt –, jól figyelj arra, amit most mondok. – Olyan könnyedén pattant föl, akár egy táncos. Elindult felém. – Akármilyen történet után, akármilyen, ezt ne feledd el! A világ a miénk! A világ, Ázriel!

Meghökkentem.

– A világ, Gregory? – Ravaszul és ridegen próbáltam beszélni. – Mit értesz az alatt, hogy a világ?

– Mindent értek, úgy értem, ahogy Sándor értette, mikor elindult, hogy meghódítsa! – magyarázott türelmesen. – Mit tudsz, szellembarát? Ismered Napóleon nevét, Nagy Péterét vagy Sándorét? Ismered Ekhnaton nevét? Constantinusét? Milyen neveket ismersz?

– Mindezeket és még többet is, Gregory – feleltem. – Császárok, hódítók voltak. Tedd hozzájuk Timur Lenket, Szkander béget és Hitlert, aki milliókat öletett le a népünkből.

– A népünkből – mosolygott. – Igen, egy néphez tartozunk, igaz? Tudtam, hogy azok vagyunk! Tudtam!

– Hogyhogy tudta? A rabbitól tudod. Ő olvasta el a pergamentekercset. Mi közöd ezekhez a hódítókhoz? Ki parancsol ebben a New York nevű, elektromos paradicsomban? Egyházi ember vagy, mondja a rabbi. Kereskedő vagy. Milliárdjaid vannak a világ összes bejegyzett valutájában. Azt hiszed, Szkander bégnek balkáni kastélyában volt valaha is akkora vagyona, mint neked? Azt hiszed, Nagy Péter a tiedéhez fogható kincsekkel tért vissza Oroszországba? Nem rendelkeztek a hatalmaddal. Nem is rendelkezhetek! Nem a hangok és fények elektromos pókhálójában éltek.

Élvezettel nevetett, a szeme gyönyörűen sziporkázott.

– Hát éppen erről van szó! – mondta. – Most, mikor az egész világ tele van csodákkal, senkinek sincs akkora hatalma, mint nekik! Senkinek sincs akkora ereje, mint Sándornak, mikor elvitte Ázsiába a görög filozófiát. Senki se mer úgy ölteni, mint Nagy Péter, aki addig csapkodta le a renitens katonái fejét, míg tövig véres nem lett a karja!

– Azért a te korod nem a legrosszabb – figyelmeztettem. – Államfőitek vannak, szabadon beszélhetnek; a gazdagnak kímélnie kell a szegényt; az egész világ tele van emberekkel, akik félnak a gonoszságtól, és jóságot akarnak.

– Téboly, az van nekünk! – mondta. – Csak nézd meg alaposabban! Téboly!

– Mi közöd hozzá? Egyházad erre küldetett, hogy megszerezze a viláгурalmat? Ez hajt, ahogy az öregember mondta? Azért kell a hatalom, hogy nyakazhass? Ezt akarod?

– Mindent meg akarok változtatni! – kiáltotta. – Tekints vissza ezekre a hódítókra! Tekints vissza tetteikre! Használd szellemagyad legkifinomultabb csápjait!

– Azt fogom. Folytasd.

– Ki az, aki valóban és örökre megváltoztatta a világot? Ki változtatta meg mindenki másnál jobban?

Nem feleltem.

– Sándor – mondta. – Nagy Sándor tette! Mert kiirtani birodalmakat, amelyek elállták az útját! Mert erőszakkal összeházasítani ázsiaikat és görögöket! Merte átvágni egy kardcsapással a gordiuszi csomót!

Töprengtem. Gondolkoztam. Láttam a görög városokat az ázsiai parton, jóval azután, hogy Sándor meghalt Babilonban; úgy láttam a világot, mintha távolból szemlélném. Fény és sötétség foltjaiban láttam.

– Sándor megváltoztatta világodat – mondtam –, a Nyugat világát. Értem, mit akarsz mondani. Sándor a szegletköve Nyugat fölemelkedésének. De Nyugat nem a világ.

– De mennyire hogy az! – vitatkozott. – Mert a Nyugat, amelyet Sándor épített, változtatta meg Ázsiát! Nincs része a bolygónak, amelyet ne változtatott volna meg a Nyugat, Sándor alkotása! Ma pedig nincs lélek, aki hajlandó lenne úgy megváltoztatni a világot, mint Sándor és én... ahogy én fogom.

Egészen közel jött hozzám, váratlanul előrelökte a két kezét, és meglökött. Nem mozdultam. Mintha kisgyerek lökdösött volna egy férfit. Tetszett neki, de lehiggadt tőle. Hátrált egy lépést.

Fél kézzel megtaszítottam. Megtántorodott és összeesett. Most lassan tápászkodott fel, bár rendíthetetlenül. Nem volt hajlandó megrendülni.

Nem haragudott. Visszaverték egy lépésnyire, de nem hátrált tovább.

– Miért teszel próbát velem? – kérdezte. – Nem mondtam, hogy isten vagy angyal vagyok. De téged nekem küldtek, hát nem látod? A világ átváltozásának előestéjén! Akár egy jelet! Mint Kürosz királyt az ókorban, hogy hazaengedje a népet Jeruzsálembe!

Perzsiai Kürosz. Egész alakom fájt. Elmém is fájt. Erőlködnöm kellett, hogy nyugton maradhassak.

– Ne beszélj erről! – súgtam. Agyam kiürült a haragtól. Képzelheted. Magamon kívül voltam. – Beszélj Sándorról, ha akarsz, de Küroszról ne! Semmit se tudsz arról a korról!

– Te tudsz?

– Tudni akarom, miért vagyok itt – folytattam konokul. – Nem fogadom el lázas próféciáidat és kinyilatkoztatásaidat. Te ölted meg Esthert? Te küldted azokat az embereket, hogy szúrják le?

Gregory vívódó tépelődésbe merült. Semmit sem olvashattam le róla. – Nem akartam, hogy meghaljon – mondta. – Szerettem Esthert! A nagyobb jó tette szükségessé a halálát!

Ez hazugság volt, rideg, gyakorlatias hazugság.

– Mit tennél, ha azt felelném, igen, én öltem meg Esthert? – A világért öltem meg, az új világért, amely majd föltámad a régi világ hamujából, a régi világéből, amely kisemberekkel, kis álmokkal, kis birodalmakkal gyilkolja magát.

– Megesküdtem, hogy bosszút állok a haláláért – mondtam. – Most már tudom, hogy bűnös vagy. Meg foglak ölni, de nem most, hanem majd mikor én akarom.

Nevetett. – Megölsz? Azt hiszed, képes vagy rá?

– Természetesen – válaszoltam. – Emlékezz, mit mondott a rabbi! Megöltem azokat, akik szólítottak.

– De nem én szólítottalak, értsd már meg, hanem a terv, a világ! Az idea volt! Téged küldtek hozzám, mert szükségem van rád, és használni tudlak, te pedig azt teszed, amit én akarok!

A világ volt. Ugyanezeket a szavakat mondtam magamnak reményvesztett reménykedésemben. De Gregory világának kellett lennie?

– Egész biztos, hogy segítened kell! – folytatta. – Nincs rá szükségem, hogy a Mestered legyek. Rád van szükségem! Rád, hogy láss és érts! Ó, ez túlságosan jelentőségteljes, hogy Esther meggyilkolására érkeztél és hogy megöld azt a hármat, te mondtad, hogy megölted azt a hármat.

– Szeretted Esthert, ugye? – kérdeztem.

– Ó, igen, nagyon! De Esthernek nem volt látomása. Rachelnek sincs. Ezért jöttél te! Ezért adtál népünknek, nagyapám apjának, hát nem érted? Arra rendeltetted, hogy dicsfényed teljében jelenj meg előttem. Te vagy a tanú. Te vagy az, „aki mindent meg fog érteni”.

Zavarba hoztak a szavai. Terv, látomás, idea. – De mihez kell tanúskodnom? – kérdeztem. – Neked itt az egyházad. Esthernek mi köze hozzá?

Hosszan gondolkodott, majd azt felelte ártatlanul repesve:

– Hát persze, hogy nekem rendeltettél! Nem csoda, ha levágtad a többieket! – Fölkacagott. – Nem látod, Ázriel, hogy te méltó vagy hozzám? Éppen ez benne a felsőrendűen gyönyörű, méltó vagy hozzám, koromhoz, tündöklésemhez, fáradozásaimhoz! Egy pár vagyunk! Gyanítom, hogy fejedelem vagy a szellemek között. Illetve tudom.

Nyúlt, hogy megérintse a hajamat.

– Én nem vagyok biztos benne.

– De én igen! Hmmmm, egy fejedelem, és nekem küldtél! Mindezek az aggok, akik tartottak, nekem adtak tovább nemzedékeken át!

Majdnem könnyekig meghatódott a saját érzelmeitől. Ellágyult arcáról sugárzott a magabiztosság.

– Megvan benned a királyok büszkesége és határozottsága, Gregory.

– Hát persze hogy meg! Mit szokott mondani a Mester, szellem? – kérdezte. – Mire emlékezel?

– Semmire – feleltem konokul. Most én hazudtam. – Nem lennék itt veled, ha emlékeznék. Emlékezni és tudni próbálok. Most kellene, hogy megöljelek. Valószínűleg olyan lenne, mint mikor drágalátos Sándorod átvágta a gordiuszi csomót.

– Nem, az nem fog megtörténni – felelte higgadtan. – Az nem rendeltethetett így. Ha Isten a halálokat akarná, már meghalhattam volna más keze által. Te nem fogod föl az én álmaim léptékét. Sándor megértette volna.

– Nem vagyok a tied – közöltem. – Ennyit tudok. Igen, ismerni akarom álmaid léptékét. Nem akarlak megölni addig, amíg nem értem meg, miért gyilkoltattad meg Esthert. Nem neked rendeltettem. Nem szükségszerűen rendeltettem... bármire is.

Valahol ismét sírt az anya. Ezt egész bizonyosan hallottam. Arrafelé fordítottam a fejemet.

– Tedd, amit mondok! – parancsolta, és újból megérintett. Megmarkolta a karomat.

Kitéptem magam, úgy, hogy egy kis fájdalmat okozzak Gregorynak.

Már nem csak ujjongtam az erőmön. Nyughatatlan voltam. Járkálni akartam, meg akartam érinteni a dolgokat, meg akartam érinteni a bársony szőfákat, végig akartam futtatni tenyeremet a márványon, vagy csak egyszerűen nézni akartam a kezemet. Rendkívül gyorsan kötöttem meg. Nem is tudtam, képes lennék-e szétszóródni, ha most esetleg azt akarnám.

Különös érzés volt ilyen erősnek lenni, nem tudva, működnének-e az ősi fortélyok. De hisz csak nemrég változtam Estherré! Nagy volt a kísértés...

...De nem, ez most nem alkalmas idő.

Mereven bámultam a csontokat, aztán fogtam a korhadt födelet, és eltakartam őket. Ott voltak a fedélen a sumer írásjelek, olvashattam őket.

– Ezt miért tetted? – kérdezte Gregory.

– Nem szeretem látni őket – feleltem.

– Miért?

– Mert az anyémek – pillantottam rá. – Valaki megölt. Anélkül ölt meg, hogy vállaltam volna önként a halált. Tehát szükségszerűen téged sem szeretlek. Miért kellene elhinnem, hogy érek neked valamit? Miben sántikálsz? Hol van sándori kardod?

Megizzadtam, a szívem dobolt. (Igazából nem volt szívem, de úgy éreztem, mintha dobolna.) Levettem a felöltőt, megcsodálva közben a kézimunkámat. Most láttam, mennyire más, mint Gregory ruházata, holott az övéről mintáztam.

Talán ő is észrevette a különbséget.

– Ki ruházott föl, Ázriel? – kérdezte. – Láthatatlan angyalok szőtték láthatatlan szövöszéken? – Úgy nevetgélt, mintha roppant bárgyú ötletnek találná.

– Jobb lenne, ha kitalálnál valami okosabb mondanivalót. Talán nem öllek meg, de nagyon simán itt hagyhatlak.

– Azt nem teheted! Tudod, hogy nem!

Hátat fordítottam neki. Nézzük, mire vagyok még képes.

Néztem a falakat, a mennyezetet, a barackszín selyemfüggönyöket, a szőnyegen lángoló, nagy életfát. Közelebb húzódtam az ablakhoz. Hajam megmozdult a huzatban. A szellő lehűtötte bőrömet és hajamat.

Lassan behunytam a szememet. Még mindig képes voltam menni, ha aprókat léptem, mert tudtam, hol vannak a tárgyak. Felöltöztettem magamat, vörös selyemköntöst képzeltem, széles selyem övet, ékkövekkel kivarrt papucscipőt, Az anya vörös árnyalatát választottam, belepólyáztam magam, aranyat hívtam a ruhaujjakra, a szegélyekre, a cipőre. Az anya erőszakos vörösébe öltöztem. Erre talán vörösben gyászolnak az anyák.

Elképzelhető.

Hallottam Gregory hördülését. Láttam megdöbbenését. Láttam magam az ékes ajtók tükröző tábláiban, egy magas, fekete hajú ifjút, hosszú, vörös káldeus ruhában. Semmi szakáll, semmi szőr az arcon. Tetszett a sima arc. De ez nem lesz jó, ez a köntös, mert túlságosan régies; szabadságra és hatalomra volt szükségem.

Megfordultam magam körül.

Ismét behunytam a szemem, elképzeltem egy felöltőt, olyan szabásút, mint Gregoryé, ugyanebből a lángvörösből, de a legfinomabb gyapjúból, majdnem szintiszta aranyból ötvözött, egyszerű gombokkal. A nadrágot bőre képzeltem, amilyennek egy perzsa szeretné, és a papucscipőről leparancsoltam a hímzést.

A felöltő alá ugyanolyan inget hívtam bőrömrre, mint Gregoryé, de még az övéénél is fehérebb selyemből, szintén aranygombokkal, nyakamra pedig, a kabát alá és az ing fölé kétszeres fűzért minden átlátszatlan kőből, amelyet szeretek: jáspisból és lápiszlazuliból, berillből, gránátból, jádéból és elefántcsontból. Bőséggel fűztem közéjük borostyánkővet, hogy érezzem súlyukat a mellemen, aztán megtapogattam a gyöngyöket. Ha kissé előrehajlott a vállam, a felöltő csaknem eltakarta ezt a cseppnyi titkos hívságot, az ősrégi gyöngyöket. Ugyanolyan cipőt alkottam magamnak, mint Gregoryé, csak a legpuhább szövetből, selyemmel bélelve.

Gregory elhűlt a szimpla varázslatoktól. Nekem könnyebben mentek, mint valaha.

– Megkoronázom? – érdeklődtem. – Azzal, hogy távozom?

Kiegyenesedett. Most már remegett a hangja. Ha nem alázatból, akkor egyfajta tiszteletből.

– Még lesz időd, hogy bemutathasd minden trükködet, amelyet tudsz, de most ide kell figyelned rám.

– Neked fontosabbak az ármánykodásaid, mint eltűnésem látványa?

– Sándort is jobban érdekelnék a saját ármánykodásai. Minden készen áll. Minden a helyén van, és most eljöttél te is, az Isten jobb keze!

– Ne olyan sietősen. Miféle Istené?

– Ó, szóval megveted származásodat és mindama rosszat, amit műveltél?

– Igen, megvetem.

– Nohát akkor épphogy örülnöd kellene a világnak, amelyet kezvedbe adok! Ó, egyre tisztábban látok! Azért vagy itt, hogy taníts majd bennünket a Végítélet után!

– Miféle Végítélet? Mikor szűnnek már meg locsogni a halandók a Végítéletéről? Tudod te, hány száz éve jammerolnak az emberek a Végítéletéről?

– Csakhogy én a dátumát is tudom – felelte nyugodtan. – Én tűztem ki. Nem látom okát, hogy tovább titkoljam előtted a tervet. Nem látom be, miért ne avassalak be az egészbe. Hőkölsz tőlem, kigúnyolsz, de tanulni fogsz. Tanuló szellem vagy, nem?

Tanuló szellem.

– Igen – mondtam. Tetszett a kifejezés.

Figyeltem a lépéseket a folyosón. Mintha az anya hangját hallottam volna, fojtottan, türelmetlenül. Nem tetszett, hogy még mindig sír.

Hideg fejjel megállapítottam, hogy nem számít, mennyire vagyok közel Gregoryhoz. Lehetett három arasznyira, vagy három méterre, nem változtatott az erőmön. Nem függtem tőle. Ez tökéletes. Figyelő szeme láttára gyűjtöttem ujjaimra az aranygyűrűket, és mindegyikben olyan drágakő volt, amelyet gyűrűben szerettem viselni: smaragd, gyémánt, Tenger Szeme vagy gyöngy, és rubin.

Mi voltunk minden tükörben. Hátraköthettem volna a hajamat vékony bőrszíjjal, és meg is tettem volna, de most nem érdekelt. Újra megtapogattam az arcomat, hogy olyan sima-e, mint Gregoryé, mert akármennyire kedveltem a hosszú szakállat, ezt a csupasz arcot még jobban szerettem.

Gregory halk léptekkel járkált körülöttem. Körözött, mintha így be tudná cselezni magát hatalmam páncélja alá. Pedig sose hallott mágiáról, varázskörökről, pentagramokról.

Emlékezetemet faggattam: láttam valaha türelmetlenebb, gögösebb Mestert, aki mohóbban éhezte volna a dicsőséget? Arcok tömegét láttam. Éneklést hallottam. Ujjongást láttam, de az tömeges hazugság volt. Istenem pedig sírt. Nem volt válasz.

Illetve az volt: nem ölhetem meg Gregoryt, egyelőre nem. Nem tehetem. Tudni akartam, mire taníthat. Bizonyosságot kell szereznem hatalmának korlátairól. Mi lenne, ha most úgy parancsolhatna nekem, mint a rabbi?

Távolabb húzódtam tőle.

– Egyszerre félsz tőlem? – kérdezte. – Miért?

– Nem félek – válaszoltam. – Sohasem szolgáltam királyt, legalábbis szellem mivoltomban. Láttam őket. Láttam Sándort, mikor haldoklott...

– Láttad?!

– Babilonban voltam, és katonájának álcázva vonultam el előtte, harcosai között. Nekem is intett a bal kezével. A szemén látszott, hogy készen áll a halálra. Azt hiszem, már nem maradtak hatalmas álmai. Talán azért halt meg. Te viszont dúskálsz az álmokban. Az is igaz, hogy olyan fényes lánggal égsz, mint Sándor, és ugyan tusakodom veled, de...de azt hiszem, *tudnálak* szeretni.

Leültem egy bársonnyal kárpitozott zsámolyra, a térdemre könyököltem és gondolkoztam.

Gregory elém állt, megtartva a jó tíz lépés távolságot, és karba fonta a kezét. Támadás.

– Máris szeretsz – mondta. – Úgyszólván mindenki meg szokott szeretni első látásra. Még a nagyapám is szeret.

– Gondolod? – kérdeztem. – Azt ugye tudod, hogy látott, mikor eladta neked a csontokat? Tudta, hogy vagyok.

Ez a torkára forrasztotta a szót. Megrázta a fejét, majd mintha beszélni akart volna, de ismét csak hallgatott.

– A szobában voltam, látható voltam; és mikor nagyapád meglátott azzal a szívtelen kis kék szemével, akkor volt hajlandó elárulni, amit tudni akartál a Csontok Szolgájáról. Akkor adott el neked.

Telibe kapta a csapás. Ez nagyon fáj neki. Azt hittem, mindjárt elsírja magát. Elfordult, járkálni kezdett. – Látott... – suttopta. – Tudta, hogy a szellem megidézhető a csontokból, és így adta neked a csontokat!

– Tudta, hogy a szellem a szobában tartózkodik, és abban a reményben adta neked a csontokat, hogy én is velük megyek. Igen, ezt művelte veled. Tudom, mennyire fáj, milyen elviselhetetlenül fáj a fölismerés, hogy ilyet is el lehet követni. Mert egy dolog, ha egy halandó bántja a másik halandót. De hogy egy cádik látja a démont, amelyről tudja, hogy pusztító, mégis továbbadja...

– Jól van, eléggé kifejtetted a véleményedet! – csattant föl keserűen. – Nagyapám utál, attól fogva utál, amióta kételkedem benne. Tizenkét éves voltam, amikor bombázni kezdtem a kérdéseimmel, és tizenhárom évesen hagytam ott a házát. Az Udvar pedig meggyászolt és eltemetett. – Összeborzongott. – Tehát látott téged, és így adta tovább neked a csontokat. Látott!

– Látott bizony – helyesltem.

Elképesztő gyorsasággal higgadt le. Arcáról újult önbizalom sugárzott. Olyan játszi könnyedséggel lökte félre a gyűlöletet és a sérelmet, ahogy vártam.

– Közölnél velem néhány egyszerű tényt? – kérdezte halkabban. Ragyogott az örömtől. – Mikor láttál először, vagy mikor kerültél kapcsolatba velem? Mondd el!

– Már mondtam. Arra éledtem, hogy Billy Joel, Hayden és Doby Eval éppen útban voltak megölni a gazdag lányt. Mielőtt észbe kaphattam, már le is döfték jégtörő késeikkel. Üldözőbe vettem őket. Megöltem őket. Esther látott haldoklásában, kimondta a nevemet. Lelke, mint mondtam, rögtön fölszállt a fénybe. Következőnek téged láttalak a rabbi szobájában, nem is, ahogy közeledtél, ahogy hozott az autód, a testőreid gyűrűjében. Utánad mentem a szobába. Másnap éjszaka ugyanezt tettem. Most itt vagyunk. A többit elmagyaráztam. Láthatóvá tettem magam a vén rabbi előtt. Testté lettem, amilyen most vagyok, ő pedig nyélbe ütötte az üzletet.

– Váltottál szót vele? – kérdezte, és elfordította a tekintetét, mintha ez olyan fájdalom lenne, amellyel szemben tehetetlen.

– Megátkozott, azt mondta, nem trafikál démonokkal. Nem akart segíteni. Nem akart irgalmazni, nem akart válaszolni kérdéseimre! Nem akart tudomást venni rólam!

Azt kihagytam, hogy az öregember első alkalommal szétporlasztott, a második alkalommal magam hagytam ott.

Ez volt az a pont, amikor Gregory arca komolyan megváltozott.

Vagyis a kifejezésében hatalmas ugrás volt megfigyelhető a korábbi érzelmekhez képest. Valami lehámlott róla. Nem a derű, nem az ujjongás, nem az erő – bizonyosan nem a bátorság –, és ami kilátszott alóla, az a könyörtelenség volt. A magam kezére kellett gondolnom, amint megmarkolja a jégtörő kés fa nyelét, és beledöfi Billy Joel kocsonyásan rezgő hasába, pontosan a bordák alatt.

Gregory megfordult és néhány lépésnyire távolodott tőlem. Megint nem éreztem semmit. Figyeltem, és éreztem, mint fut ereimben a vér. Éreztem, mint feszülnek arcizmaim, amikor titkos kis mosolyra húzom számat, csak hogy a mosoly segítsen a gondolkodásban.

Ez persze illúzió, Jonathan, de a részletek ezt jelezték, hogy nagyon jó illúzió! Mint most, mikor itt ülök veled. Erő, nagy erő kell hozzá, mint tudod. Mire eljöttem hozzád, Jonathan, már hozzászoktam az erőhöz. De akkor még nem.

Igen, független vagyok tőle, gondoltam fellobogó bátorsággal. De mi van a csontokkal? Mi a szerepe a csontoknak? Lehetséges, hogy igazán Gregorynak rendeltettem? Úgyis rövidesen kiokoskodik, hogy a cádik láthatott és tovább is adhatott, de ez egyáltalán nem mond ellent az ő elrendeltetés-elméletének.

– Helyes! – szólalt meg hirtelen, mintegy válaszolva gondolataimra. – Nagypám csak eszközként szolgált. Nem tudott semmit. Fogalma sem volt arról, hogy nekem őrzi a csontokat. És amit Esther mondott, az jelentette az összekötő kapcsot! Esther adta a kapcsolatot, amikor meghalt; ő küldött nagypámhoz, hogy szerezzem meg tőle a csontokat, és a csontokkal téged! Nekem szántak, és méltó vagy hozzám!

Járkált és járkálás közben az alsó ajka és az álla közötti húst dörgölte a mutatóujjával. – Esther halála elkerülhetetlen, szükségszerű volt. Még magam sem fogtam föl, mennyire. Ő volt a bárány. És ő hozott el hozzám! Nekem kell fölfednem előtted végzetedet.

– Tudod – mondtam –, abban talán van valami, hogy méltó vagyok hozzád. Illetve talán te vagy méltó *hozzám*, amilyen bámulatos vagy.

Kis időre elhallgattam, majd azzal folytattam:

– Azok a Mesterek, talán ők nem voltak méltók hozzám.

– Nem is lehettek – szólt Gregory hátborzongató simasággal. – De én az vagyok. Már kezded érteni, és nekem is segítesz, hogy megérthessem. Én vagyok a Mester, de azon kívül, hogy hozzám rendeltettél, még tartozol nekem... értem...

– Felelősséggel is? – kérdeztem.

– Ó, igen, talán pontosan ez az a szó!

– Azért ne öljelek meg, még akkor se, ha valami fellengzős hablattyal szentesíted annak a szegény lánynak a halálát?

– Ez a tényvalóság. Esther hozott el hozzám, a nagyapám közvetítésével! Ő küldött engem hozzád, és téged hozzám! Ő tette! Ez pedig azt jelenti, hogy a terv bejön, a terv valóra válik! Esther vértanú volt, áldozat, orákulum.

– Mert Isten így rendelte? – gúnyolódtam.

– Rendelkezni én fogok, úgy, ahogy hitem szerint Isten akarja – felelte. – Ki tehetné jobban?

– *Hajlandó* lennél elcsábítani, hogy szeresselek, mi? Annyira megszoktad a szeretetet, hogy szeressen, aki az ajtódat nyitja, az italodat tölti, az autódát vezeti...

– Nekem ez jár! – suttogetta. – Nekem jár a milliók szeretete és elismerése! Szeretem! Szeretem, ha a kamera rámragyog! Szeretem látni nagyszerű tervem kibontakozását!

– Nos, meglehet, hogy tőlem még nagyon sokáig nem kapod meg. Már akkor pokolian belefáradtam a szellemségbe, mikor még nem is láttam Esther halálát. Unom szolgálni a Mestereket! Nem tudom, miért muszáj nekem azt tennem, ami a ládára van írva!

Ismét áttüzesített a harag. De ez már csak annyi volt, amennyi emberi testből áradhat.

Rámeredtem a ládára, miközben a saját szavaimat forgattam a fejemben. Én mondtam volna ily vakmerő dolgot? Igen, én mondtam, igazat mondtam. Nem volt benne se átok, se rimánkodás.

Csend lett. Ha Gregory mondott is valamit, nem hallottam. Mást hallottam, de az a fájdalom jajgatása volt, vagy még annál is rosszabb. Mi rosszabb a fájdalomnál? A vakrémület? Olyan jajdulást hallottam, amely pontosan középúton helyezkedik el a gyötrelmem netovábbja és a minden értelmet kioltó örület között. Jó kis sikoly volt, mondhatnád, fény és sötétség között, mint az arany cérna a hajnali szemhatáron.

– Te láttad a saját meggyilkoltatásodat? – Gregory beszélt hozzám. – Most talán az okát is meg fogod látni, Ázriel!

Hallottam a katlan alatt ropogó tüzet. Éreztem a fortyogó aranyba öntött főzetek szagát!

Nem bírtam válaszolni. Tudtam, hogy azt kellene, de ha beszélne róla, ha csak gondolnék rá, túl sok minden tudatosodna bennem, túl sokat emlékeznék. Nem bírtam. Már próbáltam korábban. Rétegekben ülepedtek bennem a kísérletek, mikor emlékezni akartam, de nem tudtam.

– Figyelj rám, nyomorult teremtmény! – mondtam veszett dühvel. – Mindöröktől fogva itt vagyok. Alszom. Almodok. Ébredek. Nem emlékszem. Talán meggyilkoltak. Talán sohase születtem. De örökkévaló vagyok és belefáradtam! Torkig vagyok ezzel az élőhalállal! Torkig vagyok a dolgokkal, amelyek megtorpannak a beteljesedés küszöbén!

Arcom kipirult, szemem könnybe lábadt. Ruháim simogatóan öleltek, jó volt karba fonni kezemet, jó volt keresztbe tett karokkal megragadni vállamat, jó volt hirtelen fölnézni és látni sörényem halvány árnyékát, amely úgy ágaskodott, mintha ő is élne, sőt, elszenvedné a fájdalmat.

– Ó, Esther! – szólítottam fennhangon. – Hol voltál, drága? Mit akartál tőlem?

Gregory megigézve figyelt.

– A rossz embert szólítod! – figyelmeztetett. – Te is tudod. Esther nem kiált bosszúért. Mivel győztelek meg, hogy nekem rendeltetél?

– Mondd el, mit akarsz. Tanúskodnom kell valamihez? Mihez? Egy újabb gyilkossághoz?

– Igen, de tartsunk rendet. Velem kell jönnöd titkos irodámba! Látnod kell a térképeket, a tervezeteket!

– És rögtön elfelejtem Esther halálát, elfelejtem a bosszút?

– Nem, azt fogod látni, miért halt meg! Valakinek mindig meg kell hálnia a birodalmakért. Mintha fűrőt hajtottak volna bele a mellembe. Meggörnyedtem.

– Mi az? – kérdezte Gregory. – Mire jó az, megbosszulni egy lány halálát? Ha bosszúálló angyal vagy, miért nem mész ki az utcára? Most is halnak meg emberek. Megbosszulhatod őket. Lépj ki a képregényből! Őlj rossz fiúkat! Rajta! Csináld, amíg rá nem unsz, úgy, ahogy a szellemlétet unod. Rajta!

– Te aztán rettenthetetlen ember vagy!

– Te pedig csökönyös szellem.

Öldöklőn meredtünk egymásra.

Gregory szólalt meg elsőnek:

– Igen, erős vagy, de ostoba is.

– Mondanád ezt még egyszer?

– Ostoba. Tudsz és nem tudsz. Azt pedig tudod, hogy igazat mondtam. A levegőből nyered a tudásodat, úgy, mint az anyagot a ruhádhoz, talán még a húsodhoz is, és túlságosan gyorsan záporozik rád a tudás. Össze vagy zavarodva. Ez az a külön világ? Hallom a kérdéseidben és a válaszaidban. Vágyakozol a tisztaságra, amelyet akkor érzel, ha velem beszélgetsz, de félsz attól, hogy szükséged lesz rám. Gregory szükséges neked. Nem szeretnél megölni, vagy olyat tenni, amit én nem akarok.

Közelebb húzódott, szeme egyre nagyobbra nyílt.

– Először ezt kell tudnod, mielőtt többről szereznél tudomást – mondta. – Megvan mindenem, amit ember akarhat. Gazdag vagyok. Annyi a pénzem, hogy össze se tudom számolni. Igazad volt, annyi a pénzem, amennyi sose volt a fáraóknak, se a római császároknak, se a leghatalmasabb varázslónak, aki valaha rád olvasta sumer verseit! Én találtam ki Isten Lelkének Templomát, az egész világegyházat! Milliók állnak mögöttem! Tudod, mit jelent az a szó, hogy millió? Mit jelent? Ezt jelenti, szellem! Azt akarom, ami még hiányzik! Nem holmi álmot, cifraságot, szeszélyt! Ezt akarja egy férfi, akinek megvan mindene!

Végigmért.

– Te vagy méltó *hozzám*? – kérdezte. – Te? Benne vagy abban, amit akarok és meg is fogok kapni? Vagy pusztítsalak el? Persze nem hiszed, hogy megtehetem. Hadd próbáljam meg. Mások megszabadultak tőled. Én is megszabadulhatok. Mi vagy te nekem, aki a világot, az egész világot akarom! Semmi vagy!

– Nem foglak szolgálni – mondtam. – Még csak itt se maradok veled.

De milyen igaza volt! Éppen kezdtem megszeretni, mikor megláttam benne az iszonyatot, azt az eltökéltséget a pusztításra, amihez foghatóval még sose találkoztam emberfiában.

Hátat fordítottam neki. Nem kellett boncolgatnom gyűlöletemet vagy haragomat. Undorodtam tőle, és nekem ez elég volt. Most már nem voltak okaim, csak keserveim és dühöm.

A ládához mentem, felhajtottam a födelét, és lenéztem a vigyorgó aranykoponyára, amely én voltam egykor, és még mindig tartalmazott valamiképpen, mint a palack az italt. Főlnyaláboltam a ládát.

Gregory utánam vetette magát, de mire megállíthatott volna, én már oda is vittem a billegő fedelű ládát a kandallóhoz. Nagy zörgéssel rálöktem a farakásra. A hasábok dültek-borultak, hogy a máglya befogadja a koporsót. A fedél leesett.

Gregory mellettem állt, előbb engem nézett, majd a ládát. Méregettük egymást a kandalló előtt.

– Úgyse mered elégetni – mondta.

– Merném, ha lenne tüzem – válaszoltam. – Lehoznám a lángot, csakhogy akkor bántanám azt az asszonyt és a többieket, akik nem érdemlik meg...

– Oda se neki, kis kétbalkezesem!

A szívem dübörgött. Gyertya. Ebben a szobában nem égtek gyertyák.

Akkor sercent valami. Fényt láttam. Gregory parányi égő pálcikát, egy gyufaszálat tartott a kezében.

– Tessék, fogd! – unszolt. – Ha olyan biztos vagy benne.

Elvettem tőle a pálcikát. Tenyerem öblével takartam a lángot. – Ó, de szép! – mondtam. – És milyen meleg! Érzem, hogy melegít...

– Ki fog aludni, ha nem sietsz. Gyűjtsd meg a tüzet! Azt az összegyűrt papírt gyűjtsd meg! A fiúk értenek a tűzrakáshoz. Úgy csinálják, hogy bömbölgjön a kéményben. Rajta! Égesd el a csontokat! Csináld!

– Hát tudod, Gregory – mondtam –, egyszerűen nem bírom megállni, hogy ne tegyem. – Lehajoltam, hozzáérintettem a halódó lángot a papír széléhez. Abban a pillanatban tüzes cérnák szótták át; a papír megemelkedett, behorpadt. Parázsló pici törmelékek röppentek föl a kéménybe. A vékony gyújtós harsány ropogással fogott tüzet és forróságot pöffentett rám. A lángok ráhajoltak a ládára. Az arany feketedett, ó, Istenem! Micsoda látvány, tüzet fogott a bélés! A fedél görbülni kezdett.

Nem láthattam, hogyan égnek el a csontjaim.

– Ne! – vijjogta Gregory. A láda és a fedél után kapott, zihálva kiráncigálta a padlóra, némi tüzet is húzva utánuk, de az csak papír volt. Vadul eltaposta. A keze megégett.

Terpeszben állt a láda fölött, és az ujjait szopogatta. Az esetlen, ernyedt váz villódzva borult a padlóra. A csontok nem égtek meg, csak füstöltek. A fedél megperzselődött.

Gregory letérdelt, előrántott egy fehér zsebkendőt, kioltogatta a csepp üszköket, miközben dühösen morgott és motyogott. A fedél megfeketedett, de a sumer szöveget még így is el tudtam olvasni.

Csontjaim hamu között heverték.

– Az isten verjen meg! – mondta.

Még sose láttam igazán dühöngeni, de most dühösebb volt mindenkinél, akit valaha láttam. Belülről tombolt, ami rosszabb volt a rabbi dühöngésénél. Úgy nézett rám, mint aki ölni tudna. A ládára pillantott, hogy nem ég-e. Nem égett, épp csak megperzselődött egy kicsit.

– Bitumenszaga van – jegyeztem meg.

– Tudom, mi ez – vágta rá. – Azt is tudom, honnan ered, és azt is, mire használták! – Remegett a hangja. – Bizonyítottál! Csakugyan nem érdekel, hogy elégnek-e a csontok!

Feltápáskodott, leporolta a nadrágját. Hamu szitált a padlóra. A padló mocskos volt a hamutól. A kandallóban lobogott a tűz, céltalanul, hiába emésztette föl magát.

– Hadd vessem a tüzre! – ajánlkoztam. A koponyánál fogva fölemeltem az idétlen, holt vázat.

– Elég, Ázriel! Kárt okozol nekem! Ne kapkodj! Ne tedd!

Nekem ennyi kellett, hogy abbahagyjam. Vagy túlságosan féltem én is, vagy elmúlt a pillanat. Kettőbe tudunk még vágni egy embert, öt perccel a csata után? Ott állunk, fúj a szél. Az illető a holtak között fekszik, de nem halott, kinyitja a szemét, motyog valamit, abban a hiszemben, hogy a barátja vagyunk. Meg tudjuk ölni?

– Ó, de ha megteesszük, megtudjuk! – mondtam. – És én szeretném tudni! Fájdalom, közölnöm kell, hogy tudni akarom. Tudod, mire gyanakszom?

– Igen. Arra, hogy ezúttal nem számítanak a csontok.

Nem válaszoltam.

– Még az sem számítana – folytatta Gregory – ha mozsárban összetörnék őket.

Nem feleltem.

– A csontok útjuk végére értek, barátom – mondta. – A csontok megérkeztek hozzám! Eljött az én időm és a te idő. Vagyis, ha elégetnénk a csontokat, és te mégis itt állnál, szilárdan, gyönyörűen, erősen – és nyeglén, gúnyolódón, igen, de akkor is úgy, amilyen most vagy, hogy tudsz látni, lélegezni, és bársonyokba burkolózni –, akkor kezembe adnád magadat? Akkor tudomásul vennéd a sorsot?

Ádázul meredtünk egymásra. Nem akartam kockáztatni. Még csak gondolni se akartam a nyughatatlan holtak fürgetegére. Ismét hallottam a szavakat, a fedélre vésett szavakat. Reszkettem a rémülettől, hogy tehetetlen, formátlan leszek, bukdácsolva kell majd bolyonganom a szellemek között, akik mindenütt ott vannak. Nem tettem semmit.

Letérdelt, fölnyalábolta a ládát és a fedelet, majd felállt, egyszerre csak egy térdét emelve föl a padlóról, az asztalhoz ment, óvatosan rátette a ládát, gondosan ráillesztette a megpörkölt, meggörbült fedelet, majd lecsúszott a padlóra szétvetett lábakkal, az asztalnak támaszkodva, de még így is roppant netten és előírásosan.

Fölnézett. Láttam, ahogy megvillan a foga. Azt hiszem, az alsó ajkát harapta véresre.

Felugrott és nekem rontott.

Olyan ürge volt, akár egy táncos; bár megbotlott, sikerült két kézzel elkapnia a nyakamat és belevágnia a hüvelykujját. Utálatos érzés volt, letéptem magamról a karját. Keményen arcul csapott, tenyérrel és visszakézből, majd a gyomromba térdelt. Tudott verekedni. Minden máza és pénze ellenére úgy értett a táncos verekedéshez, mint az ázsiaiak.

Elhúzódtam ütései elől, amelyek alig okoztak fájdalmat, legföljebb elismerést ébresztettek bennem mozgásának kecsessége iránt. Fölágaskodott és arcba rúgott, amitől több lépést kellett hátrálnom.

Aztán jött a legkomiszabb ütés. Fölemelt könyékkel, egyenes kézzel, lendülő karral akart feldönteni.

Elkaptam a karját, és megcsavartam. Dühös vicsorgással esett térdre. A szőnyegre löktem, és a padlóhoz szögeztem a lábammal.

– Ebben nem érsz föl velem – közöltem. Levettem róla a lábamat, és a kezemet nyújtottam neki.

Föltápászkodott, pillanatra sem véve le rólam a szemét. Igazából egy másodpercre sem feledkezett meg magáról. Még a sikertelen kísérletek közepette sem veszítette el a méltóságát meg a szomjúságát a harcra és a győzelemre.

– No jó – mondta. – Kitettél magadért. Nem ember vagy, különb vagy, mint egy ember, erősebb. Lelked ugyanolyan bonyolult, mint az enyém. Helyesen akarsz cselekedni, van valami bolond és rögeszmés elképzelésed a jóról.

– Mindenkinek van valami bolond és rögeszmés elképzelése a jóról – feleltem halkan. Szégyelltem magam, és abban a pillanatban kételkedni kezdtem, kételkedtem mindenben, kivéve a létezés élvezetét, márpedig az élvezet bűnnek tűnt. Bűnnek tűnt, hogy tudok lélegezni. De miért, hát mit tettem? Elhatároztam, hogy soha többé nem nézek be az emlékek közé. Félresöpörtem a képeket, azokat, amelyeket leírtam neked, Sámuel arcát, a fortyogó üstöt, mindent! Annyit mondtam csak: végezz vele, Ázriel.

Álltam a szobában, háttal az emlékeknek. Most ezt a rejtélyt kell megoldanom. Nem nézek hátra többé.

– Hízalgőnek találtad, mikor azt mondtam, hogy leked van, ugye? – kérdezte Gregory. – Vagy csak megkönnyebbültél, hogy elismerlek lelkes lénynek? Hogy nem tekintelek démonnak, mint a nagyapám. Mert azt tette, ugye? Elűzött szeme elől, mintha nem lenne leked.

Elnémultam az ámulattól és a vágyakozástól. Lelkesnek lenni, jónak lenni, fölhágni a mennyei lajtorján! *Az élet célja szeretni és minél jobban megismerni a dolgok szépségét és bonyolultságát.*

Gregory leült a bársonnyal bevont zsámolyra. Lassan tudatosodott bennem, hogy zihál. Én egyáltalán nem ziháltam.

Ismét kimelegedtem, vékony hártaként lepott el az izzadtság, de még nem mocskolt be. Persze abban, amit Gregorynak mondtam, jó sok volt a blöff és a hazugság.

Nem akartam elveszni a sötétségben vagy a semmiben. Még a gondolatát se viseltem el. Egy lélek, még csak el is gondolni, hogy csakugyan lehet lelkem, egy lélek, amely megváltható...

De nem szolgálom Gregoryt! Meg kell tudnom, mi ez a terv! Hogy akarja megszerezni a világot, amikor keresztül-kasul háborúk dúlnak benne? Vagy a szellemvilágra célzott?

Hangok csaptak föl a folyosón. Könnyen elkülöníthettem közöttük az anya hangját, de Gregory simán eleresztette a füle mellett. Ő csak engem bámult, tőlem ájuldozott, az én szavaimat forgatta magában.

Tündökölt a kíváncsiságtól és az örömtől, hogy mi mindent megengedett itt, méghozzá félelem nélkül!

– Látod, hogyan csalogat? – kérdeztem. – A márvány, a szőnyeg, az ablakon besurranó szellő. Az élet, a nagy mézesmadzag.

– Igen, és itt vagyok én is, akit ismerni és szeretni lehet. Én is csalogatlak.

– Igen, azt teszed – ismertem el. – Valami azt súgja, hogy régebben is befönt az élet, arra késztetett, hogy rossz embereket szolgáljak, akikre nem emlékszem. Minden alkalommal életre és testbe csalogatnak, majd jön a pillanat, amikor feltárul a mennyei kapu, én pedig nem léphetek be. Tilos belépnem. Mestereim beléphetnek. Meseszép lányaik beléphetnek. Esther beléphet. De én nem.

Gregorynak elakadt a lélegzete. – Te láttad a mennyei kaput? – kérdezte higgadtan.

– Ugyanúgy láttam, mint te a kísértetet – válaszoltam.

– Én is – mondta –, én is láttam a mennybe nyíló kaput. De én a földön láttam a mennyországot. Maradj velem, maradj velem, esküszöm neked, magammal viszek, ha majd nyílik az ajtó! Ki fogod érdemelni!

A hangok felcsattantak a folyosón, de én Gregoryt néztem, arra próbáltam választ kiagyalni, amit mondott. Olyan határozottnak, magabiztosnak, elszántnak és bátornak látszott, mint a verekedésünk előtt.

Most annyira fölerősödtek a hangok, hogy nem lehetett figyelmen kívül hagyni őket. Az asszony haragudott. Úgy beszéltek vele, mint egy bolonddal. Valahonnan messziről hallatszott. Az ablakon túl a fekete éjszakában New York fényei lángoltak olyan hévvel, hogy rőtre festették az eget, mintha a hajnal jönne, holott sehol se volt még a hajnal. A szellő dalolt.

A ládára néztem, és majdnem elsírtam magamat. Gregory megfogott, a világ megfogott. Legalábbis egyelőre, addig, amíg hajlandó vagyok túrni.

Közeledett. Feléje fordultam, még közelebb engedtem magamhoz. Csend lett, és hirtelen áthűlt közöttünk a levegő. A szemébe néztem, láttam a belsejében a fekete kört. Váratlanul az jutott eszembe, hogy vajon ő csak feketeséget lát az enyémben?

– A testet akarod, amelyet megkaptál – mondta. – Testet akarsz és hatalmat. Arra lettél, hogy megkapd. Arra lettél, hogy az enyém légy, ám én tisztelni foglak, mostantól mindörökké. Nekem te nem szolgál, hanem Ázriel.

Megragadta a karomat. Fölemelte a kezét, és megragadta az arcomat. Édes és tüzes csókot nyomott rá. Elfordultam, egy pillanatra rátapasztottam a szájamat a szájára, majd elengedtem. Arca lángolt a szerelemtől. Én is ugyanígy égtem érte?

Zaj hallatszott az ajtó mögül.

Gregory intett, mintha türelemre kérne, és gondolom, az ajtóhoz akart menni, ám az addigra felpattant, és ott állt az asszony, a fekete-ezüst hajú anya, aki az előbb még vörös selyembe burkolózott.

Beteg volt, ennek ellenére előírásosan kendőzve és kiöltözve közeledett felénk. Sápadtan, lucskosan, reszketve cipelt egy batyut, illetve zsákot, mármint kisbőröndöt, amely túl nehéz volt neki.

– Segítsen! – kiáltotta. Nekem mondta ezt! Engem nézett! Hozzám jött oda, hátat fordítva Gregorynak. – Maga, maga! Segítsen!

Szürke gypjába öltözött, egyedül a nyakára csavart selymet, és díszes, megemelt sarkú cipőt viselt; boltozatosan domborodó, vékony lábfején szíjak tekergőztek a kék erek között. Buja, nehéz parfüm illata, ismeretlen vegyszerek szaga és az előrehaladott oszlás bűze áradt belőle; a halál keresztül-kasul befönta, már szíve és agya felé nyújtogatta csápjait, hogy örökre elaltassa.

– Segítsen, hogy kijussak innen! – Megragadta kezemet forró és nedves ujjával. Ugyanolyan kísértő volt, mint a férje.

– Rachel – mondta Gregory az ajkát harapdálva –, belőled a gyógyszer beszél. – Feküdj vissza az ágyba! – utasította keményebben.

Fehér ruhás ápolónők és fehér libériás, esetlen fiúk léptek be, de ez a bagázs csak toporgott egy helyben. Féltek az anyától, lesték Gregory minden mozdulatát.

Az asszony átkarolt. Esdekelt.

– Segítsen, kérem, juttasson ki innen, kísérjen el a liftig, az utcára! – Körültekintően, meggyőzően akart fogalmazni, de gyengén, részegen, nyomorúságosan hangzott minden szava. – Segítsen, megfizetem érte! El akarok menni a háztól! Nem vagyok rab! Nem akarok itt meghalni! Hát nincs jogom ott meghalni, ahol én akarok?

– Vigyék vissza! – parancsolta Gregory dühösen a személyzetnek. – Gyerünk, vigyék innen, de nehogy fájdalmat okozzanak neki!

– Mrs. Belkin! – szólította az egyik ápolónő. Az esetlen ifjak úgy közeledtek az anyához, mint egy madárraj, amely vagy egyszerre mozog, vagy szétszóródik.

– Nem! – sikoltotta fiatalosan fölerősödött hangon.

Ahogy a négytagú raj közelebb oldalgott, szorongva és tétován nyúlálva, az asszony rámkiáltott:

– Segítenie kell! Nem érdekel, kicsoda maga! Ez megöl engem! Megmérgez! Siettetni a halálomat! Ne engedje! Segítsen!

Hazug hangzavar csapott fel. Az ápolónők bele akarták fojtani a szót.

– Beteg – mondta az egyik nő porba sújtva. Más hangok is csatlakoztak hozzá, fárasztóan visszhangozva minden szavát. – Annyira be van gyógyszerelve, azt se tudja, mit csinál. Csinál. Csinál.

Összevissza zsinatoltak, egyszerre beszélt Gregory, az inasok, aztán Rachel Belkin túlordította őket, majd az egyik ápolónő próbálta meg még őt is túlordítani.

Odaugrottam, letéptem róla az egyik ápolónőt, véletlenül annyira meglökve, hogy elterült a padlón. Mindenki megmerevedett, kivéve Rachelt, aki úgy kapta el a jobbjaival a fejemet, mintha azt akarná, hogy nézzek rá.

Beteg volt, perzselte a láz. Semmi esetre sem lehetett idősebb Gregorynál, aki legföljebb az ötvenötöt ha betöltötte. Erős, elegáns aszszony volt, mindennek ellenére.

– A fenébe, Rachel! – förmedt rá Gregory. – Vissza, Ázriel! Vigyék vissza az ágyba Mrs. Belkint! – hadonászott a cselédeknek.

– Nem! – kiáltottam.

Játszva ellöktem tőle két cselédet, akik összébújva várokoztak. – Nem! – ismételtem. – Segítetek magának.

– Ázriel – mondta az asszony. – Ázriel! – Ismerte a nevemet, de nem tudta hová tenni.

– Ég áldjon, Gregory – mondtam. – Még látjuk egymást, ha vissza kell jönnöm hozzád és csontjaidhoz. A feleséged más fedél alatt akar meghalni. Joga van hozzá. Egyetértek vele. Meg kell tennem, Estherért. Viszontlátásra addig, amíg vissza nem jövök hozzád.

Gregory szólni se tudott. A személyzet tehetetlenül állt.

Rachel Belkin átölelt. Magamhoz szorítottam jobb karommal.

Ájulás kerülgette. Egyik bokája megbicsaklott a tükörsima padlón. Feljajdult. Tartottam, hogy el ne essen. Leengedett, fényesre kefélt hajában ugyanolyan gyönyörű volt az ezüst, mint a fekete. Törékeny kifinomultsága a fűzfa konok szépségére emlékeztetett, vagy a megtépetten is fénylő levelekére, amelyeket a hullámok hagynak a homokparton.

Siettünk az ajtóhoz.

– Ezt nem teheted! – szólalt meg Gregory, méregetől veres arccal. Viszszanéztam. Lepakott róla minden választékosság. Tajtékozott, ökölbe szorította a kezét. – Állítsátok meg! – parancsolta a szolgálóinak.

– Ne kényszeríts, hogy bántsalak, Gregory – mondtam. – Túlságos élvezettel tenném.

Rámrohant. Megpördültem, hogy Rachelt is támogathassam, és a férjét is megüthessem a szabad kezemmel.

Akkorát húztam be neki a bal öklömmel, hogy hanyatt esett, és a kandallóba csapta a fejét.

Egy rémült pillanatig azt hittem, meghalt, de csak elkábult, viszont olyan csúnyán megütötte magát, hogy a nyúlászívű kis banda azt se tudta, hogy rohanjon segíteni.

Ez volt az a perc, amely nekünk kellett. Az asszony is tudta, én is tudtam. Egyszerre léptünk ki a szobából.

Végigsiettünk a folyosón. A távolban feltűnt a bronzajtó, de ezen nem angyalok voltak, csak a dús koronájú életfa, amely kettéhasadt, mikor szétcsúsztak az ajtószárnyak.

Csak az erőt éreztem, amely hullámokat vetett bennem. Fél karral elbírtam volna Rachelt, aki a bőrzsákot vagy batyut magához szorítva sietett mellettem.

Beléptünk a liftbe. Bezárult az ajtó. Rachel nekem tántorodott. Elvettem tőle a batyut és átkaroltam. Egyedül voltunk a palota mélységeibe aláereszkedő liftben.

– Megöl engem – mondta az asszony. Arca egészen közel volt az enyémhez. Gyönyörű. könnyesen ragyogó szeme volt, a húsa ruganyos, fiatalos. – Megmérgez. Ígérem, nem bánja meg, amit tett. Ígérem, nem bánja meg.

Ránéztem, és a lánya szemét láttam. Ugyanolyan nagy, ugyanolyan rendkívüli volt, még ha sápadtabb, vékonyabb bőr vette is körül. Hogy lehet ilyen erős negyvenévesen? Bizonyára harcolt a kora és a betegsége ellen.

– Kicsoda maga, Ázriel? – kérdezte. – Ki maga? Hallottam már ezt a nevet. Ismerem. – Bizakodva ejtette ki a nevemet. – Mondja meg, ki maga! Gyorsan mondja meg!

Összeesett volna, ha nem tartom.

– Hallottad, mit mondott a lányod, mikor meghalt? – kérdeztem.

– Ó, uramisten! Ázriel, a Csontok Szolgája! – szólt keserűen. Könnyek szöktek a szemébe. – Ezt mondta!

– Az vagyok – feleltem. – Ázriel vagyok, engem látott Esther, amikor meghalt. Úgy sírtam, ahogy te sírsz most. Láttam őt, megsirattam, és nem segíthettem rajta. De neked segíthetek.

z elapasztotta a könnyeit, ennek ellenére nem tudhattam, mit gondol a kinyilatkoztatásról vagy rólam. Lehetett akármilyen beteg, százlevelű rózsája volt ő annak a szépségnek, amely Estherben bimbózott.

Ahogy kinyílt az ajtó, láttuk, hogy valóságos ármádia várja érkezésünket: férfiak, harcias egyenruhában, zömmel öregek, valamennyien feltűnően aggodalmasak és lármások. Könnyű volt utat vágni a szepegő nyájban, azt se tudták hogy iszkoljanak előlünk, úgyszólván hisztérikusan a félelemtől. De Rachel még jobban rájuk ijesztett:

– Hozzák a kocsimat! – kiáltotta. – Hallják? És menjenek az utunkból! – Az egyenruhások nem merészték visszazárni soraikat. Az úrnő parancsokat osztogatott: – Henry, menjen ki! George, menjen föl! A férjemnek szüksége van magára. Maga ott, maga, mit is csinál...

Miközben a személyzet egymással vitázott, Rachel előttem sietett a nyitott ajtóhoz. Tőlünk jobbra egy ember fölkapott egy aranyozott telefont egy márványlapos asztalról, de az asszony olyan gyilkosan nézett rá, hogy elejtette a készüléket. Kacagtam. Tetszett Rachel ereje. Ám ő semmit sem vett észre.

Megláttam az üvegen túl az utcán a magas, ősz embert, aki korábban vezette az autót, a vékony, magas embert, aki megsiratta Esthert. Ő nem láthatott minket. A kocsi már kint állt.

Az egyenruhások újult aggodalommal készültek újabb támadásra: – Kérem, Mrs. Belkin, maga beteg... Rachel, ez nem tesz jót magának...

A gyászolóra mutattam.

– Nézd csak, ott van kint, aki Esthert kísérté! – mondtam. – Aki siratta! Ő azt fogja tenni, amit mondunk neki!

– Ritchie! – dalolta az asszony. Lábujjhegyre ágaskodott, félretolta a többieket, hogy jobban lásson. – Ritchie, most rögtön vigyen innen!

Valóban ugyanaz a ráncos arcú ember volt, és jól is ítélt meg, mert ahogy észrevett bennünket, nyomban kitérte a kocsi ajtaját.

A ház előtt a köteleket feszítette a gyertyákat égető, daloló tömeg. Fények villantak, kamerák közeledtek, mint egyszemű óriásrovarok. Rachel ugyanúgy nem jött zavarba tőlük, mint ahogy Gregory sem.

Hatalmas emberfürtök hajladoztak előtte. Mások együtt érzően kiáltoztak.

– Jöjjön, Rachel, jöjjön! – sürgette a sofőr. Úgy beszélt vele, mintha a rokona lenne. – Engedjék el! – utasította a nyomunkban csellengő öröket, akik nem tudták, mitévők legyenek. – Nyissa már ki azt a kocsiajtót Mrs. Belkinnek! – kiáltott rá egy idősecske emberre, aki a járda szélén toporgott.

Két oldalt őrjöngeni kezdett a tömeg. Attól tartottam, mindjárt elszakítják a köteleket. Ordítva, de mégis tisztelettel köszöntötték Rachelt.

Az asszony besurrant az autóba. Gyorsan követtem. Szoros közelségben ültünk a fekete bársony ülésen, és kezünk – az ő balkeze, az én jobbom – hirtelen megragadta egymást. Az ajtó becsapódott. Szorosan fogtam Rachel kezét.

Ugyanaz a hosszú Mercedes Benz volt, amely Esthert vitte a halál palotájába, és amelyben megjelentem Gregorynak. Itt nem érhetett meglepetés. A motor járt. Ezt az autót még az áhítat extázisában sem állíthatja meg a tömeg. Az ablakok mögött gyertyák hunyorogtak.

Az öreg sofőr már a kormányánál ült. Eltűnt a fal, amely korábban elválasztott tőle.

– Vigyen a gépemhez, Ritchie – utasította Rachel. A hangja mélyebb, magabiztosabb lett. – Már telefonáltam nekik. Senki másra ne hallgasson! A gép vár, megyek.

Gép. Természetesen tudtam, mit jelent.

– Igen, asszonyom – felelte a sofőr örömmel, sőt talán lelkesen. Látszott, hogy Rachel szava parancs.

Az autó lassan elindult, visszaszorítva a kántáló tömeget, majd kilódult az utca közepére, és elrobogott, egymáshoz lökve bennünket.

Fölemelkedett a fal, elválasztott a sofőrtől. Saját hintónkon utaztunk. Belepirultam a közelségbe.

Éreztem a kezét, láttam, mennyire megereszkedett a bőre, milyen fehér. A kéz elárulja a kort. Ujjpercei duzzadtak voltak, ám a körmeit tökéletesen hegyesre manikűrözték, és gyönyörűen befestették pirosra. Csak most figyeltem föl erre a kellemesen borzongató látványra. Az arca ötször fiatalabb volt, mint a keze. Fiatalosra feszítették, mint Gregoryét, de ennek a hibátlan csontszerkezetű, időtlen szemű arcnak csak jót tett a szépítés.

Hegyeztem a fületem, hogy hallom-e Gregory hívását; figyeltem, nem tapasztalok-e változásokat magamon attól, amit mondhat vagy csinálhat a csontokkal.

Semmi. Ahogy gondoltam, teljesen független voltam tőle. Semmi sem béklyózott.

Jobb karommal átöleltem Rachelt és magamhoz szorítottam. Szerettem, és rettenetesen akartam segíteni rajta.

Gyermeki önfeledtséggel engedte. Sokkal törekenyebb volt, mint gondoltam. Vagy csak én lettem egyre keményebb?

– Itt vagyok! – mondtam, mintha istenem vagy mesterem szólított volna.

Rachelből elefántcsont szobrot faragott a betegség. Ám ez rossz betegség volt. Szagolni lehetett, nem volt undorító, csupán a haldokló test szaga. Az ezüst-fekete hajerdőn nem fogott a kór, de még a szaruhártya csillogása is megtört.

– Megmérgez engem – mondta, mintha belelátott volna a gondolataimba, és fürkészőn tekintett föl rám. – Ellenőrizi, mit eszem, mit iszom! Igaz, haldoklom, de most már ő is azt akarja, hogy meghaljak. Nem akarok úgy meghalni, hogy ő és a talpnyalói, a Lelkesei legyenek mellettem!

– Nem lesznek. Erről én gondoskodom. Addig maradok melletted, ameddig akarod. – Rádöbrentem, hogy ebben a megtestesülésben először érintek asszonyt. Elbűvölt a puhasága. Olyan változásokat tapasztaltam magamban, mint akármelyik normális férfi, akihez egy gömbölyű mellű, vékony nő simul. Kezdeti felizgatni.

Történhet egyáltalán ilyen? Nem az ő erényességén töprengtem, hanem a saját korlátaimon, de minden fejtörésnek csak egy kusza emlékhalmaz lett az eredménye, a nőkről, akiket megkaptam szellem alakjában, és a mestereimről, akik dühöngtek, mert az ilyesmi gyengít. Ezek is arctalan és összefüggéstelen emlékek voltak.

Továbbra is a vállát fogtam, de most már minden érzékemben az ő fehér combja, nyaka és melle kavargott.

A gyógyszerek türelmetlenné tették.

– Miért mondta a nevedet a lányom? – kérdezte. – Látott téged? Láttad meghalni?

– Lelke egyenesen fölszállt a fénybe – feleltem. – Ne gyászold. Azonkívül szólt hozzám, mielőtt meghalt, de nem tudom, miért. Ittlétemnek nyilvánvalóan csak egyik oka lehet az, hogy bosszút álljak érte.

Elállt a szava. De volt még valami más, ami foglalkoztatta. – Ugye, nem viselt semmiféle gyémánt nyakéket?

– Nem – mondtam. – Mi ez az egész gyémánt-dolog? Nem volt a nyakán ékszer. Úgy ölték meg, hogy nem fáj neki, már amennyire ez lehetséges. Nem rabolták ki. Olyan sok vért vesztett, hogy elködösült az agya. Szerintem még a halála pillanatában sem tudatosult benne, hogy bántották.

Keményen nézett rám, mintha nem teljesen hinne nekem, és nem örülne a bizalmasságnak, amellyel közeledek hozzá.

– Megöltem a három embert – folytattam. – Bizonyosan olvastad az újságokban. – Azzal a jégtörő késsel végeztem velük, amellyel ők szúrták le Esthert. Nem voltak gyémántok. Láttam Esthert, amikor belépett az üzletbe. Láttam, de nem sejtettem, milyen fürgék lesznek a gyilkosok.

– Ki vagy te? Miért lettél volna ott? Mi dolgod volt Gregoryval?

– Szellem vagyok – válaszoltam. – Nagyon erős szellem, akinek akarata és egyfajta tudata van. Ez nem emberi test – magyaráztam. – Elemekből áll, amelyeket az erő tart össze. Ne ijedj meg, akármit mondok. Veled vagyok, nem ellened. Akkor ébredtem hosszú álmomból, amikor a három gyilkos Esther nyomába vetette magát. Nem értem utol őket olyan gyorsan, amilyen gyorsak ők voltak a tetteire.

Nem ijedt meg és nem nevetett ki.

– Honnan ismert téged a lányom? – kérdezte.

– Nem tudom. Sok titok övezi mostani megjelenésemet. Látszólag magamtól jöttem, de nyilvánvalóan valamilyen céllal.

– Tehát semmi közöd Gregoryhoz?

– Semmi! Nem láttad, hogy dacoltam vele? Miért kérded?

– És ez a test – mosolygott halványan –, azt akarod mondani, hogy ez a test nem igazi?

Olyan mereven bámult, mintha kiolvashatná belőlem az igazságot. Forrósodott közöttünk a levegő.

Majd olyat tett, amitől megdöbbsen. Hirtelen előrehajolt, és szájon csókolt. Úgy csókolt meg, ahogyan én Gregoryt, alig néhány másodperccel azelőtt, hogy a felesége bejött a szobába. Rachelnek nyirkos, forró és kicsi volt a szája.

Azt hiszem, az enyém lagymatag volt és érzéketlen, de aztán tenyerembe fogtam a tarkóját, belefúrtam ujjaimat hajának zizegő fészkébe, és olyan erősen, olyan édesen csókoltam a száját, ahogy bírtam.

Elhúzódtam tőle. Pengeként hasított belém a vágyakozás. A test láthatólag tökéletes állapotban volt. Ismét mintha dorgálások és figyelmeztetések elmosódó foszlányai csapnák meg a fületem: „...az asszony sötét verem”, vagy valami efféle, ósdi marhaság. De mint mondtam, már túl voltam azon, hogy emlékezéssel kísérletezgessek. Milyen volt az ő öröme?

Haldoklás ide vagy oda, sült belőle a fiatal nő, vagy pontosabban az élete virágkorát élő nő szenvedélye. Nyitott ajka még mindig feszült, mintha csókolna vagy csókra várna. Ravasz volt, nem félt a férfiaktól vagy a szenvedélytől. Mint egy királynő, akinek sok szeretője volt. Igen, pontosan olyan.

– Miért tetted ezt? – kérdeztem. – Miért csókoltál meg? – A csók megerősített, felvillanyozta különleges emberi funkcióra szolgáló részeimet. Ezt hívom én erőnek.

– Te ember vagy – szólt elutasítóan, mély és kissé kemény hangon.

– Hízelegsz, de szellem vagyok. Meg akarom bosszulni Esthert. De még ennél is többről van szó.

– Hogy jutottál föl a toronyba Gregoryval? – kérdezte. – Ismered a hatalmát, a befolyását. Az Úr Jobbja, az Isteni Lélek Templomának alapítója – szólt megvetően. – A Világ Megváltója, a felkent. A hazug, a szélhámos, a Földközi-tenger és az Antillák legnagyobb sétahajó-flottájának tulajdonosa, az adásvétel és a delikátesz Messiása. Komolyan azt állítod, hogy nem az ő embere vagy?

– Hajók – töprengtem. – Mire kellenek egy egyháznak a hajók?

– Kirándulásokhoz, de teherszállításra is alkalmasak. Nem értem, miket művel Gregory, és meg fogok halni, mielőtt megérthetném. De mit kerestél nála? Hajói horgonyoznak az összes nagy világkikötőben. Nem tudod? Nem mintha nem hinném el, hogy te nem vagy Lelkes. Igen, láttam, hogy dacoltál vele, és kiszabadítottál onnan.

– De abban az épületben mindenki Lelkes. Mást se látok rajtuk kívül. Mindenki az ő egyházának a tagja – hadarta panaszosan. – Az ápolónők. A portások, a küldöncök, az egész személyzet. Azok a kántálók, láttad őket, azok is Lelkesek. Gregory egyháza behálózta a földet. Repülőgépekkel szórátja a röplapokat az őserdőkre és a névtelen szigetekre. – Sőhajtott.

– Arra akarok kilyukadni, hogy ha nem vagy az embere, és nem is egy másik helyre akarsz csalogatni, hogy lakat alá tegyenek, akkor miként jutottál föl egy felsőbb emeletre?

Az autó elhagyta a zsúfolt utcákat. Éreztem a folyó szagát.

Rachel nem hitt nekem, de sok dolgot árult el. Érdekes dolgokat. Éreztem valamit a szavai mögött, amit ő nem látott.

Kissé megzavarta gondolataimat, hogy vonzó hímnek talált. Éreztem ezt, és éreztem Rachelben a kétségbeesést, amelyet a közeledő halál tudata kelt. Nemtörődöm szenvedély égett benne, meg akart szerezni.

Ugyancsak tűzbe hozott a felismerés.

– Milyen a kiejtésed? – kérdezte. – Nem vagy izraeli?

– Nézd, ez nem számít – mondtam. – A legjobb angolt beszélem, amit tudok. Már említettem, hogy szellem vagyok. Meg akarom bosszulni a lányodat. Akarod, hogy megtegyem? Miért emlegeti Gregory a nyakláncot? Miért kérdeztél a nyakláncról?

– Nyilván ez is egyike Gregory kegyetlen tréfáinak – mondta. – Valamikor régen a nyakláncsal kezdődött el közte és Esther között a háborúság. Esthernek, ez vitathatatlan, gyöngéje volt a gyémánt. Mindig a gyémántnegyedben vásárolt. Jobban szerette őket a divatos ékszerészeknél.

Azon a napon, mikor megölték, bizonyára magával vitte a nyakláncot. A szobalány is ezt mondta. Gregory ebbe az apró részletbe akaszkodott bele. Kishíján feláldozta terrorista merényletről szóló nagyszabású elméleteit ennek a nyakláncozásnak. Csakhogy a három merénylőnél nem találtak semmiféle gyémántot. Csakugyan megölted őket?

– Semmit sem raboltak el Esthertől – mondtam. – Azonnal a nyomukba eredtem, és megöltem őket. Újságjaitok szerint egyikük fegyverével szúrták le őket, gyors egymásutánban. Nézd, ne higgy nekem, ha nem akarsz, de magyarázd el Esthert és Gregoryt. Ő ölte meg Esthert? Gondolod, hogy ő tette?

– Tudom, hogy ő volt – felelte Rachel. Egész viselkedése megváltozott, arca elsötétült. – Csakhogy hibát követett el ezzel a nyakláncsal. Gyanítom, hogy Esther elvihette az ékszert valahová, mielőtt vásárolni ment. Ha pedig így történt, akkor a nyaklánc ott van valakinél, aki tudja, hogy a sztorinak ez a része hazugság. Csak én nem érhetem el azt az embert.

Ez borzasztóan fölkeltette a kíváncsiságomat. Ki akartam faggatni, de őt ismét kikököntette a kerékvágásból a testi vágy. A szememet, a bőrömet nézegette. Sziklaként ülte meg a gyász Estherért, ám nem nyomhatta agyon a léhaság egyszerű emberi vágyát.

Szerettem, ahogy néz.

Amikor idáig érek az emberség látszatában, az embereknek ugyanaz tűnik föl bennem, amit akkor vennének észre, ha igazi férfi lennék, és Isten akaratából közönséges emberi létben járnék a földön. Észreveszik, hogy a homlokcsontom erős, hogy fekete szemöldököm hajlamos összehúzódni, akkor is, ha mosolygok, de a vége fölfelé kanyarodik, hogy gyerekcsajam van, széles változatban és szögletes állkapcsom. Az bennem a feltűnő, hogy erős csontozatom van a gyerekarchoz, és a szemem könnyen nevet.

Rachelt roppantul vonzották ezek a tulajdonságok. Ismét feltornyosult az emlékek hulláma, réges-régi emberek emlegettek főbenjáró dolgokat, és valaki azt mondta: „Ha már meg kell tenni, hol találánk gyönyörűbbet? Olyat, aki jobban hasonlít az istenre?”

Az autó egyre sebesebben suhant a néptelen utcákon. Nem berregtek más motorok. New York járdáit nyeszlett fácskák szegélyezték, úgy remegtetve apró leveleiket, mintha áldozatot ajánlanának föl a kevély házaknak. Ehhez a városhoz a kő és a vas illett. Milyen törekenynek látszottak a csüggedt, parányi, fakó levelek, amikor a szél végigborzolta őket.

Gyorsítottunk. Széles úthoz értünk, ahol még erősebben lehetett érezni az átható folyószagot. A víz édes illata elveszett benne, de ahhoz elég volt, hogy rettentően megszomjazzak. Gregoryval már átjöttem a folyó felett, de akkor nem voltam szomjas. Most igen. A szomjúság azt jelenti, hogy a test valóban erős.

– Akárki légy, mondok neked valamit – szólalt meg az asszony. – Ha elérjük a repülőt, márpedig azt hiszem, hogy elérjük, életed végéig nem lesznek gondjaid.

– Magyarázd meg ezt a nyakláncot – kértem szelíden.

– Gregorynak múltja van, amelyet titkol, amelyről nem tudok semmit. Ebbe a múltba botlott bele Esther, mikor megvásárolta a nyakéket. Egy hászid zsidótól vette, aki szakasztott olyan volt, mint Gregory, és meg is mondta, hogy ő Gregory ikertestvére.

– Persze, Nathan! Gyémántkereskedő és hászid, hát persze!

– Nathan! Te ismered?

– Őt tulajdonképpen nem, de ismerem a nagyapját, a rabbit, mert Gregory nála járt, hogy kiderítse, mit jelentenek a szavak, amelyeket Esther mondott.

– Miféle rabbit!?

– A nagyapját, Gregory nagyapját. A rabbi neve Avram, de van valamiféle címe is. Látod, magad mondtad, hogy Esther belebotlott Gregory múltjába, a nagy brooklyni családba.

– Nagy család? – kérdezte az asszony.

– Igen, nagyon nagy, egész hászid udvar, klán, törzs. Erről egyáltalán nem tudtál?

Rachel hátradőlt. – Azt tudtam, hogy van családja. Ennyit kivehettem a veszekedésekből. De ennél többet nemigen. Veszekedtek Estherrel, aki tudomást szerzett a családról. Nem csak Nathan testvéréről, aki eladta neki a nyakéket. Istenem, hát ez volt a titok? Képes lett volna azért megölni Esthert, mert a lány megismerte a testvérét? Mert megtudta, hogy van családja?

– Egy dolgot nem értek – mondtam.

– Mit?

– Miért akarja titkolni Gregory a múltját? Amikor odaát voltam vele a rabbinál, a nagyapjánál, a rabbi könyörgött neki, hogy őrizze meg a titkot. Hát pedig a hászidok nem ölték meg Esthert. Ezt még elképzelni is ostobaság.

Rachel szóhoz sem jutott.

Az autó átkelt a folyón, és belevetette magát a sokemeletes téglaházak pokoli útvesztőjébe, ahol olcsó és gyászos lámpák égtek.

Az asszony tűnődött, majd megrázta a fejét.

– Mit kerestél te Gregorynak és ennek a rabbinusnak a társaságában?

– Gregory azért ment át az öreghez, hogy megfejtse, mit jelentettek Esther szavai. A rabbi tudta. Nála voltak a csontok. Most Gregorynál vannak. Engem úgy hívnak, hogy a Csontok Szolgája. A rabbi eladta a csontokat Gregorynak, azzal a feltétellel, hogy soha többé nem beszél Nathan fivérével, közelébe se merészkedik a hitközségnek, és nem árulja el, hogy a hászidoknak közülük van Gregory gyerekkorához vagy templomához.

– Jóságos Isten! – hüledezett Rachel, miközben szúrós szemmel méregetett.

– A rabbi sohasem idézett meg. Nem akarta, hogy bármi köze legyen hozzám. De egy életen át őrizte a csontokat; még az apja bízta rá Lengyelországban, a múlt század végén. Ezt a beszélgetésükből szemelgettem ki. Azokban a csontokban aludtam!

Az asszony alig bírt megszólalni. – Úgy látom, te hiszed is, amit mondasz. Elhiszed.

– Estherről és Nathanról beszélte – emlékeztettem.

– Szóval Esther hazajött és összeveszett Gregoryval; azt sikoltozta, hogy ha rokonai vannak a híd túloldalán, akkor tessék elismerni őket, mert a testvére még mindig szereti. Hallottam, de nem figyeltem oda. Aztán Esther nekem is elmesélte. Megmondtam neki, hogy ha azok hászidok, régóta elmondták Gregoryért a káddist. Olyan rosszul voltam. Teletömtek gyógyszerekkel. Gregory iszonyú dühös volt Estherre, de hát ők folyton veszekedtek. Hanem neki... hanem Gregorynak van valami köze Esther halálához, tudom már! Az a nyaklánc! Sohasem tette volna föl délben a nyakláncot!

– Miért?

– Nagyon egyszerű okból. A legjobb iskolákba járattuk, elsőbálozó volt, bemutatták a társaságban. Gyémántot este hat után szabad viselni. Esther sohasem parádézott volna fényes délben gyémánt nyakékkal az Ötödik sugárúton, mert az illetlenség. De miért bántotta Gregory? Miért? A család miatt? Nem, nem értem! Miért keveri bele a gyémántokat? Mit keres ebben a nyakék?

– Ez az, mondogasd csak! Már dereng a minta! Hajók, repülőgépek, olyan múlt, amely egyformán titok Gregorynak és az ártatlan hászidoknak. Látok valamit... de még homályosan.

Rachel ráammeredt.

– Beszélj – sürgettem – beszélj! Bízz meg bennem! Tudod, hogy a védelmeződ vagyok, jót akarok neked! Szeretlek és szeretem a lányodat, mert jók és igazak vagyok, és mert kegyetlenül bántak veletek. Nem szeretem a kegyetlenséget. Harapós leszek tőle, és bántani akarok...

Ez meghökkentette, de hitt nekem. Beszélni próbált, de nem bírta a felindulástól. Reszketni kezdett. Vigasztalóan megérintettem az arcát. Remélem, szelédnek és melegnek érezte a kezemet.

– Most hagyj egy kicsit – könyörgött lágyan. De azért rátette a kezét a karomra, simogatta, cirógatta, és a vállamnak dőlt. Jobbját ökölbe szorította.

Hozzámbújt, és keresztbe vetette a lábát, hogy láthassam a térdét a magamé mellett. Szépen, formásan bújt ki a szoknya alól. Tompán nyöszörgött, aztán egyetlenségyszer feljajdult gyászában.

Az autó lelassult.

Különös, széles mezőhöz értünk, ahol gonosz füst szállt, és gépek voltak, rengeteg gép. Most értettem csak meg igazán őket, vibráló, lüktető pompájukban, a nevetséges kerekecskéken gördülő, óriási vasmadarakat, amelyek annyi olajat vittek a szárnyukban, hogy tűzbe boríthatták volna az egész világot. Gépek repültek. Gépek másztak. Gépek hasaltak üresen, ásító ajtaikból ronda lépcsők vezettek az éjszakába. Gépek aludtak.

– Gyere! – hívott Rachel. Megragadta a kezemet. – Akárki légy, ebben együtt vagyunk. Hiszek neked.

– Okosan teszed – súgtam káprázó szemmel.

Kiszálltunk az autóból. Követtem Rachelt, hangokat hallottam, de nem figyeltem oda, a csillagokat bámultam. A levegő annyira megtelt füsttel, hogy majdnem olyan volt, mint a háborúban, amikor minden ég.

Fülsiketítő zajban közeledtünk a géphez. Rachel parancsokat osztogatott, de nem hallottam a szavait, elkapkodta őket a szél. Egy darabban ereszkedett alá a lépcső, akár a mennyeknek lajtorjája, de ez csak egy vaslépcső volt, amely a gépre vezetett.

Alighogy nekivágtunk, Rachel behunyta a szemét és megtorpant. Vakon kapott utánam, és úgy kapaszkodott belém, mintha a nyaki verőereimet akarná kitapintani. Beteg volt és szenvedett.

– Foglak! – súgtam.

Ritchie, a sofőr, segítőkészen várakozott mögöttem.

Rachel lélegzethez jutott.

Fölrohant a lépcsőn.

Futnom kellett, hogy utolérjem.

Együtt léptünk be egy alacsony ajtón a tűrhetetlen ricsaj barlangjába, ahol egy hideg, bátor tekintetű fiatal nő azt mondta:

– Mrs. Belkin, a férje azt akarja, hogy menjen haza.

– Nem! – vágta rá az asszony. – Most hozzám megyünk haza!

Két egyenruhás ember lépett ki a gép elejéből. Apró fülkét pillantottam meg a gép orrában, tele kapcsolókkal és fényekkel.

A hideg, világos szemű nő vezetni kezdett a gép hátulja felé. Nem siettem, füleltem, hogy ott lehessek, ha szükség lesz rám.

– Azt teszik, amit mondtam! – csattant föl Rachel. A férfiak siettek kapitulálni. – Szálljanak föl, amint lehet!

A sápadt nő otthagytott, rohant, hogy leállítsa Rachelt. Ritchie, a hűséges sofőr, oltalmazóan közeledett úrnőjéhez.

– Hagyják itt a képeslapokat és az újságokat! – rendelkezett az asszony. – Mit képzelnek, akkor majd feltámad, ha olvasok róla? Szálljanak fel, amilyen gyorsan csak tudnak!

Lagymatag tiltakozásba kezdtek férfiak, nők, még az öreg, ősz hajú Ritchie is.

– Akkor jönnek velem, és kész! – közölte Rachel, és rögtön csend lett, mintha a királynő szólt volna.

Kézen fogott és bevezetett egy csillogó bőrrel kárpitozott, kis fülkébe, ahol minden puha volt. A bársonyos bőrrel bevont szoba dúskált a kényelemben: vastag üvegpoharak várakoztak egy alacsony asztalon, zsámolyok kínálkoztak a lábunknak, puha fotelek ígértek heverőkéhez fogható hízelgést.

A hangok elnémultak, de az is lehet, hogy cinkos suttogássá tompultak a függönyök mögött.

Az apró ablakok jelentették az egyetlen csúnyaságot; olyan vastagok, karcosak, mocskosak voltak, hogy semmit sem lehetett látni az éjszakából. Egyetlen robaj volt az éjszaka. Nem látszottak a csillagok.

Rachel azt mondta, hogy üljek le.

Engedelmeskedtem, és lesüllyedtem egy illatos, festett bőrrel kárpitozott kanapéra, amely úgy szippantott be, mintha ügyetlenné és gyámoltalanná akarna tenni. A gyerek érezheti ezt, ha a bokájánál fogva kapja föl az apja.

Egymással szemközt foglaltunk helyet, süppedékeny, sajátosan kényelmes kanapékon. Már megszoktam, hogy nem lehet méltóságteljesen ülni rajtuk. Ez is a bőség egyik formája. Úgy henyéltünk, mint a pasák. Közöttünk az asztalon takaros legyezőben rikítettak a képeslapok. Az összehajtogatott újságokat kör alakba rendezték. Áporodott fuvalom lehelt ránk, mint egy elkésett áldás.

– Még sose láttál repülőt, igaz? – kérdezte az asszony.

– Nem – mondtam –, nincs szükségem rájuk. Hogy ez milyen fényűző. Akkor se ülhetnék egyenesen, ha akarnék.

Jött a világos, hideg szemű nő, lenyúlt, és fölemelt mellettem egy pányvát, egy csatos szíjat. Elbűvölt a keze és a bőre. Ezek az emberek majdnem tökéletesek voltak. Hogy csinálják?

– Biztonsági öv – jegyezte meg Rachel. Csattanva bekapcsolta a magáét, majd olyan dolgot csinált, amellyel teljesen megbabonázott.

Lerúgta a cipőjét, vékony magas sarkú, gyönyörű, cifra cipőjét. Addig lökdöste egyik lábával a másikat, míg le nem hulltak a cipők. Láttam keskeny, fehér lábfejen a pántok lenyomatát. Szerettem volna megérinteni. Meg akartam csókolni.

Csak nem ez a mostani az egyik legfejlettebb testem?

A hideg nő kényelmetlenül feszengve nézett rám, és csak vonakodva ment arrébb.

Rachel nem vett tudomást róla.

Nem tudtam a szemem levenni róla. Sötéten izzott a szentély, a gép tompa világításában. Kíváncsi voltam. Meg akartam érinteni combja belső oldalát, hogy lássam, a bolyhos virág is olyan jól megőrizte-e a formáját, mint a többi testrész?

Zavarba estem és szégyenkeztem. Aztán rájöttem még valamire. Hogy milyen gyönyörűek lehetnek a beteg dolgok. Ha belegondolunk, tulajdonképpen a lángot is láthatjuk betegnek, ahogy táncol a kanócon, eszi maga alatt a viaszt, úgy, ahogy Rachel lelke körül eszi a testet a betegség. Láza, mohó értelme bódító hőséget árasztott.

– Tehát ebben repülünk – állapítottam meg. – Felszállunk és gyorsabban haladhatunk, mint a földön, akár az elhajított dárda a levegőben, csak mi kormányozni is tudjuk magunkat.

– Igen – felelte ő. – Nem egészen két óra alatt lent leszünk az ország legdélibb csücskében. Megyünk az otthonomba, az én kis otthonomban, amely mindezekben az években csak az enyém volt, és ott meghalok. Tudom.

– Meg akarsz halni?

– Igen. Most is tisztul a fejem. Érzem a fájdalmat. Érzem, ahogy távozik a szervezetemből Gregory mérge. Igen, tudni akarom, látni akarom, mi történik velem.

Szerettem volna megjegyezni, hogy szerintem az emberek többségénél nem ilyen a halál, de nem akartam olyat mondani, amiben nem voltam biztos, olyat pedig semmi esetre sem, amivel még több fájdalmat okozok neki.

Intett a nőnek, aki valahol mögöttem ólálkodhatott. A gép gurulni kezdett, nyilván azokon a parányi kerekeken. Nem volt könnyű gurulnia.

– Valami italt? – javasolta Rachel. – Mit szeretnél? – Hirtelen elmosolyodott, valami tréfás jutott az eszébe. – Mit szeretnek inni a szellemek?

– Vízet – mondtam. – Úgy örülök, amiért megkérdezted! Kitikkadtam a szomjúságtól. Ez a test sűrű és kényes szerkezetű. Azt hiszem, igazi részeket növeszt!

Hangosan fölkacagott. – Kíváncsi lennék, melyek azok a részek!

Hozták a vizet. Rengeteget. A csodálatos vizet.

Az átlátszó palack hatalmas vödör jégben fészkel, és a jég maga volt a gyönyörűség. Eltéptem tekintetemet a vízről, és a jeget bámultam. Semmi, amit ebből a modern világban láttam, semmi, egyszerűen semmi nem volt fogható a jég egyszerű szépségéhez, ahogyan csillogott-villogott a sajátosan matt víztartályban.

A fiatal nő letette a bűvös jeges vödröt és kiemelte a palackot. A jég hullott, ropogott, gyönyörűen sziporkázott a fényben. Láttam, hogy a palack valami puhából készült, egyáltalán nem üvegből, hiányzott belőle az üveg ragyogása és keménysége. Műanyag volt. Laposra lehetett nyomni a kiürült palackot. A legkönnyebb tartály volt a vízhez, mint a számárhátra szíjazható, tejtartó marhahólyag, a legvékonyabb, legfinomabb hólyag.

A nő vizet öntött két üvegpohárba. Megjelent Ritchie. Lehajolt, súgott valamit Rachel fülébe, nyilván Gregoryról és haragjáról.

– Időben vagyunk – mondta. A magazinokra mutatott. – Van valami...

– Hagyja, nem érdekel, olvastam mindet, mit számít? Megnyugtató, hogy ő van minden címlapon. Miért ne?

A sofőr tiltakozni próbált, de Rachel határozottan rászólt, hogy menjen. A gép felszálláshoz készült. Valaki szólt Ritchie-nek, hogy csatolja be magát.

Mohón ittam a vizet, úgy, ahogy te látsz inni. Mulattatta Rachelt. A gép elvált a földtől.

– Idd ki mindet – biztatott az asszony. – Van még bőven.

Szaván fogtam, és felhajtottam az egész műanyag palack tartalmát. Testem itta a folyadékot, de még mindig szomjaztam, ami a legbiztosabb jele a növekvő erőnek.

Tehát mit művel Gregory? Tajtékszik a csontok felett? Nem számít! Vagy igen?

Hirtelen arra gondoltam, hogy úgyszólván minden kényes manővert varázslók irányításával hajtottam végre. Még az asszonyokat is az ő zsörtölődő engedélyükkel hágtam meg. Tudok a magasba szállni, tudok ölni, aztán elpárologni, igen, ezek nem kényes műveletek. Hanem a gerjedelem, amelyet ez iránt az asszony iránt éreztem – a víz adta erő –, ez valami új volt.

Félelmetes élességgel hasított belém, hogy ki kellene próbálnom, mennyire vagyok erős önállóan, és eddig még semmi komolyat nem tettem érte. Egyformán erősnek éreztem magam az asszony érzéki vonzásától, és a férje babonás varázsától.

Amikor letettem a palackot, észrevettem, hogy néhány csepp ráfröcscent a képeslapokra. Odanéztem.

Akkor láttam, miért aggodalmaskodtak annyit a képeslapok miatt. A képek Esthert ábrázolták a legrosszabb pillanatban. Azt az Esthert, aki már csaknem meghalt!

Igen, az egyik címlapon Esther feküdt a hordágyon, és körülállta a tömeg.

Valaki bement, hogy útban vagyunk Miami-ba, és érkezés után rögtön megkapjuk a leszállási engedélyt.

– Miami! – Megnevettetett a hang. – Miami! – Olyan volt, mint egy tréfás szó, amelyet kisgyerekeknek találunk ki, hogy nevessenek. – Miami!

A gép bukdácsolt. Jött a világos szemű lány egy újabb palack vízzel. Hideg volt, nem kellett neki jég. Elvettem és ráerősen kortyoltam.

Vízzel eltelten dőltem hátra. Ó, ez isteni pillanat volt, majdnem annyit ért, mint Rachelt csókolni, ahogy a víz végigzubogott a torkomon, bele az akarattal és varázslattal teremtett járatokba! Mély lélegzetet vettem.

Kinyitottam a szemem, és láttam, hogy Rachel figyel. A lány elment. A poharak eltűntek. Víz már csak a palackban maradt, amelyet szorongattam.

Súlyos nyomás nehezedett rám, ingerkedően rejtélyes, puha erővel préselt hozzá a bőrhöz.

A gép gyorsan, nagyon gyorsan emelkedett. A nyomás nőtt, hirtelen megfájdult a fejem, de elparancsoltam magamtól a fejfájást. Az asszonyra néztem. Még mindig úgy ült, mintha imádkozna, mintha ez egy szertartásos pillanat lenne, amelyet nem szabad megtörni beszéddel vagy mozgással addig, amíg a repülőgép rá nem talál a kellő magasságra és abba nem hagyja az emelkedést.

A gépek hangjából tudtam, mikor jött el ez a pillanat, meg abból, ahogy Rachel elernyed. Nem nagyon tetszett ez a gép. Ennek ellenére izgalmas élmény volt.

Élsz, Ázriel, élsz! Biztosan nevettem. Vagy talán sírtam. Még szükségem volt vízre. Nem, inkább csak jólesett volna innom. Nem volt szükségem semmire.

De tudnom kellett, mit művel Gregory a csontjaimmal. És ha épp ebben a percben vissza akar hívni? Ebben kell mesterkednie, bár nem éreztem a rezgését. Tudni akartam! És azt is tudni akartam, hogy képes vagyok-e még egy ilyen erős testet is elpárologtatni és visszaidézni, ha úgy tartja kedvem. Borzasztóan szerettem volna tudni!

Végigsétáltattam nyelvemet ajkamon, amely hűvös volt a víztől. Beláttam, hogy vonzalmam e sápadt, törekeny asszony iránt a végletekig fokozta zavarodottságomat és haragomat. Fel kell hagynom a tépelődéssel és egyszerűen ki kell jelentenem, hogy én vagyok a Mester. Ezt kell tennem. Kívántam Rachelt. Egészen emberi módon sodródott össze a Rachel iránti érzéki gerjedelem a vággyal, hogy dacoljak és küzdjek Gregoryval, bebizonyítva magamnak, hogy csak azért, mert nála vannak a csontok, még nem parancsol nekem.

– Te félsz – jegyezte meg Rachel. – Ne félj a géptől. Elcsépt dolog. – Vásott mosollyal folytatta: – Persze bármikor felrobbanhat, de eddig még nem tette – nevetett keserűen.

– Idefigyelj, van nektek az a mondások, hogy két legyet ütni egy csapásra – mondtam. – Ezt fogom tenni. Most itt hagylak és visszamegyek. Ebből majd meglátod, hogy csakugyan szellem vagyok, és nem idegeskedsz tovább azon, hogy kétségbeesésedben egy örült kíséretére fanyalodtál, én pedig megtudom, miben sántikál Gregory. Mert nála vannak a csontok, és mert furcsa, nagyon furcsa ember.

– Eltűnsz innen? A gépből?

– Igen. Most mondd meg, merre kell mennünk Miami-ban. Mi ez a Miami? A miami házad ajtajában foglak várni.

– Ne próbálkozz ezzel – kérte.

– Muszáj. Különben meg kell maradnunk a gyanúidnál. Úgy látom most Esthert, mint egy gyémántot egy hatalmas nyakék közepén, és ez a nyakék szövevényes. Hová megyünk? Hol találom Miami-t?

– Az Egyesült Államok keleti partjának legalján. Otthonom egy toronyban van a Miami Beach nevű városka szélén. Felhőkarcoló. A legfelső emeleten lakom. Rózsaszín jelzőfény van a tetőn, a lakásom fölött. Tőle délre van a Florida Keys nevű szigetcsoport, és azon túl a Karib-tenger.

– Ez elég. Ott találkozunk.

A kifröccsent vízcseppekre pillantottam, a hordágyon fekvő Esther hátborzongató fotójára, és akkor jött az abszolút megrázkódtatás, mert magamat láttam a képen! Ott voltam! Akkor kapott el a gép, mikor kezemet a fejemhez kapva üvöltöttem kétségbeesésemben. Még azelőtt történt, hogy a hordágyat betolták volna a mentőautóba.

– Nézd – mondtam. – Ott vagyok én.

Az asszony fölemelte a képeslapot, a fotóra meredt, aztán rám.

– Most pedig bebizonyítom, hogy melletted állok, és jól rájessztek arra a sátán Gregoryra. Kérsz valamit a házból? Elhozom.

Nem bírt szólni.

Én rémítettem meg és némítottam el. Csak bámulni tudott. Elképzelttem ruha nélkül. Szépek, ruganyosak voltak a tagjai. Főleg a karcsú lábát tették nagyon formássá az izmok. Szívesen megfogtam, megszorogattam volna a lábikráját.

Ez is sok erőt adott, nagyon sok erőt. Most meg kellett fejtenem szabadságom talányát.

– Változol – mondta Rachel bizalmatlanul – de nem tűnsz el.

– Igen? Mit láatsz? – kérdeztem. Szerettem volna büszkén hozzátenni, hogy még nem is kísérleteztem az eltűnéssel, de hát ez nyilvánvaló volt.

– A bőrödön szikkad a verejték. Ó, már nem is izzadsz. Felszáradt a kezedről, az arcodról, és nicsak, változol. Meg mernék esküdni, hogy most sűrűbb a sötét szőr a kezeden, mármint épp annyi, amennyi egy erősebb szőrzetű embernek van.

– Az is vagyok – mondtam. Fölemeltem a kezem, néztem ujjaimon a fekete szálakat, majd benyúltam az ingem alá, és kitapogattam a dús gyűrűket. Meghúzogattam, rángattam és cibáltam. Ez az én mellkasom volt, amelyen szúrt a szőr, ha lelapult, és selymesen csiklandozott, ha megcibáltam és játszottam vele. – Élő vagyok! – suttogtam. – Figyelsz?

– Figyelek. Nem is lehetnék figyelmesebb. Mit láatsz Esther halálában és ebben a nyakékban? Elkezdte mondani valamit...

– A lányod megérintett egy sálkendőt, mielőtt meghalt. Akarod? Gyönyörű sálkendő volt. Esther éppen nyúlt érte, mikor körülvették Evalék, a gyilkosok. Kinézte magának a sálát, úgy halt meg, hogy a kezében fogta.

– Honnan tudod te ezt!?

– Láttam!

– Az a sálkendő nálam van – mondta. Fehér volt a sokktól. – Az elárusítónő hozta el. Azt mondta, hogy Esther a sálért nyúlt, és mondta is, hogy szeretné! Honnan tudod te ezt?

– Ezt a részét nem tudtam. Csak annyit láttam, ahogy nyúlt a sálkendőért. Épp azt akartam kérdezni, hogy akarod-e. Elhoztam volna neked, ugyanabból az okból, mint a kereskedőnő.

– Akarom! – mondta. – A szobámban van, abban a szobában, ahol akkor tartózkodtam, mikor először láttál. Az... nem. Esther szobájában van. Az ágyán. Igen, ott hagytam.

– Jól van. Nálam lesz, ha majd várlak Miami-ban.

Iszonyat volt látni az arcát.

– Azért a sálért ment oda! – suttogta alig hallhatóan. – Mesélte, hogy meglátta, és azóta sem bírja elfelejteni. Azt is mondta, hogy akarja azt a sálkendőt.

– Szeretetből elhozom neked.
– Igen, úgy akarok meghalni, hogy a kezemben legyen.
– Ugye, nem hiszed, hogy el fogok tűnni?
– Ki van zárva.
– Most uralkodj magadon, mert eltűnök. Az még kérdés, hogy visszajövök-e. – Mormoltam valamit. – Igyekezni fogok minden erőmmel. De ezt most ki kell próbálni.

Hozzáhajoltam és megcsókoltam, ugyanolyan vakmerően, mint ő engem. Átforrósított a szenvedélye. Égett bennem.

Magamban kimondtam a kellő szavakat: *Távozzatok tőlem, földi testem részecskéi, de ne térjete vissza oda, ahonnan jöttetek, hanem várjatok parancsomra, hogy összejöhessetek, amikor parancsolom.*

Eltűntem.

A test azon nyomban szétszóródott, finom páráként csapódott le a gép belsejében, csillámló permettel szórta be a bőrt, az ablakokat, a mennyezetet.

Szabadon, kiformált, erős alakban lebegtem a magasban, és lenéztem az üres székre. Láttam Rachel feje búbját, és hallottam a sikoltását.

Kiemelkedtem a gépből. Ugyanolyan könnyű volt átkelni rajta, mint bármi máson. Éreztem az átkelést, éreztem a szerkezet remegő hevét és energiáját. Olyan elképesztő sebességgel suhant tova, hogy súlyként zuhantam a föld felé. Le, le, a sötétségen át, míg végre megállapodhattam és kitárt karokkal elindultam.

Gregory! *Találd meg a csontokat, szolga! Találd meg a csontjaid! Keresd a csontokat!*

Szokás szerint más szellemeket is megpillantottam a szélben. Láttam, miként erőlködnek, hogy láthassanak és láthatóvá tegyék magukat. Érezték erőmet, irányomat. Pillanatra fellobbantak, villogtak, hunyorogtak, aztán eltűntek. Keresztülvágтам rajtuk és világukon, förtelmes füstrétegükön, amely égő ganaj fölött lebegő mocsokként burkolja be a földet, szálltam, mint a dal, a csontok felé. Gregory felé.

– A csontok! – mondtam. – A csontok! – kiáltottam a szélbe.

New York fényei terültek szét minden irányban. Pompásabb és hatalmasabb volt a hatalma csúcsán álló Rómánál, a lámpák millióit ragyogtató Calcuttánál. Hallottam Gregory hangját.

És akkor megláttam elől a sötétségben a csontokat: aprón, távolin, kétségbevonhatatlanul és aranylón.

N

agy szoba volt, nem Gregory és Rachel lakosztályában, hanem feljebb az épületben. Akkor értettem meg, hogy maga a torony Isten Lelkének Temploma, amelynek minden emeletén embersokaság hemzseg.

Műkö asztalok álltak az acéltól-üvegtől villogó szobában, ugyanolyan kemények, mintha a földből bányászták volna anyagukat. Gépek szegélyezték a falakat, és kamerák követték a szobában tartózkodó emberek minden mozdulatát.

Most rengetegen tartózkodtak benne.

Láthatatlanul léptem be, játszva hatoltam át minden gáton, mintha pici hal lennék és a falak volnának a hálók. Ide-oda csellengtem az asztalok között, megbámultam a falon a videóképernyők sorát, a fülkékben elhelyezett számítógépeket, és más szerkezeteket, amelyeket nem értettem.

A videóképernyők némán közvetítették a híreket az egész világból. Egy részük olyan dolgokat mutatott, amelyeket akárki láthatott. Más részük nyilvánvalóan zárt helyekre, mások magánéletébe leselkedett be. A spiclimonиторok úsztak a legsötétebb, zavaros mocsárzöldben.

A csontok a szoba kellős közepén heverték egy steril asztalon. Az üres ládát félretették. A Gregoryt körülvevő emberek természetesen orvosok voltak. Ilyen fellépést és tartást csakis a tanulás adhat.

Gregory éppen azt magyarázta, hogy a csontok ereklyék, amelyeket minden elképzelhető módon elemezni kell, anélkül, hogy kárt tennének bennük, röntgennel, C-14-gyel, mikroszkopikus mintavétellel. Próbálják megállapítani, van-e a csontokban folyadék.

Gregory dült és zilált volt. Ugyanazt a ruhát viselte, de nem volt ugyanaz az ember.

– Nem is figyelnek ide! – förmedt rá dühösen hű orvosaira. – Úgy bánjanak vele, hogy ez felbecsülhetetlen érték! Nem tűrök hibákat! Nem tűrök kiszivárogtatást a sajtónak! Az épületen belül sem tűrök kiszivárogtatást! Maguk végezzék a munkát. Nehogy valami szájmenéses technikusokat engedjenek a közelébe!

Az emberek mindezt tudomásul vették. Nem hajbókoltak lakáj módjára, szépen felírták a csíptetős dossziéikba, egyetértő pillantásokat váltottak, és méltóságteljesen bólogattak az embernek, aki a számláikat fizette.

Ismertem a fajtájukat. Ultramodern tudósok, akik épp annyit tanultak, hogy bizonyosra vegyék, miszerint nincs szellem, a világ töményen anyagi, öngerjesztett, vagy „a nagy bumm” eredménye, és hogy az összes kísértet, varázslás, az Istennel és az Ördöggel együtt fölösleges fogalom.

Nem voltak kedves emberek, viszont feltűnő ridegség jellemezte valamennyiüket, ami nem holmi sötét jellemvonás volt bennük, inkább erkölcsi torzulás. Benne rejlett a viselkedésükben, de csak akkor fedeztem fel, amikor alaposan megvizsgáltam őket. Mindnyájan elkövettek már különböző orvosi bűncselekményeket, sorsuk kizárólag Gregory Belkin pártfogásán múlt.

Más szavakkal, ez egy olyan bűnbanda volt, amelyet Gregory egyenként válogatott össze meghatározott orvosi feladatok elvégzésére.

Óriási szerencsének éreztem, hogy ezekre a hibbantakra bízta a csontokat, és nem varázslókra. Bár igaz is, honnan szerezne varázslót?

Mennyire másképpen állt volna a helyzet, ha a hászidokhoz fordul – olyan cádikokhoz, akik nem gyűlölik és nem félnek tőle –, vagy buddhistákhoz, esetleg zoroasztriánusokhoz. De még egy nyugati iskoláztatású hindu orvos is veszélyt jelenthetett volna.

Függőleges helyzetet vettem föl, majd még mindig láthatatlanul addig közeledtem, míg hozzáértem Gregory – vállához. Éreztem parfümözött bőrének, finom selyem arcának illatát. Dühös pattogással leplezte idegességét, mintha a szorongás felhő lenne, amelyet lenyelhet, hogy csak a pergő szavak keskeny pántlikáját engedje ki belőle.

A csontok. Semmit sem éreztem a látványuktól. Csináljunk valami zaftos disznóságot, fogjuk a sálat és térjünk vissza Rachelhez. Egyáltalán nem hatott rám a csontok mozgatása, vagy a doktorok szúrós pillantása.

Tehát végeztem veletek? A csontokat kérdeztem, de nem válaszoltak.

Nem rendezgették el őket. Hanyagul odavetett arany halomban vakítottak a villanyfényben. Rongyok lógtak róluk, mint az avar vagy a föld. Hamu szennyezte őket, ennek ellenére tömörnek, tartósnak tűntek, mint mindig. *Mindörökétig.*

Ezekbe zárták a lelkemet?

Szükségem van még rátok? Bánthatsz még, Mester?

Gregory tudta, hogy ott vagyok! Fordult jobbra, balra, de nem látott. A többiek – hatan voltak – érdeklődtek, miért ideges.

Az egyik megérintette a lábát.

– Hozzá ne nyúljon! – rivallt rá Gregory. Ez isteni volt, ahogy félt! Imádtam!

Mindig van abban valami öröm, ha meggyötörhetjük a halandókat. Olyan könnyen ment, hogy úgy kellett visszafognom magamat.

Azért jöttem ide, hogy próbára tegyem Gregoryt, és próbára tegyem magamat. Nem szabad játszadoznom.

– Rendkívüli elővigyázattal fogjuk kezelni, Gregory – ígérte egy fiatal orvos. – De már megbeszéltük, hogy komolyabb mennyiségű kaparékra lesz szükségünk. Továbbá lehet, hogy a C-14 és a DNS vizsgálathoz...

– Teljes DNS-t akar, nem? – vágott közbe egy másik, lelkesen küzdve a főnök figyelméért és kegyéért. – Mindent, ami kielemezhető ebből a csontvázból, életkor, nem, a halál oka, akármi, amit bezárhattak...

– ...megdöbbenne, ha tudná, mi mindent lehet kiböngészni...

– ...hallott már a manchesteri Múmia-projektről?

Gregory szótlannul, kimérten bólogatott, mert tudta, hogy ott vagyok. Még mindig láthatatlan voltam, de már kialakítottam minden részemet, és választékos ruháimat viseltem. Ha akarnék, átfolyhatnék rajta, ami fájna neki. Rosszul lenne, össze is esne tőle.

Megérintettem Gregory arcát. Érezte, sóbálvánnyá dermedt. Belefúrtam ujjaimat a hajába. Elakadt a lélegzete.

Mindeközben hullámozott a tudományos hangzavar:

– Koponya mérete, férfi, a medence valószínűleg...

– Vigyázzanak vele! – robbant ki Gregory váratlanul. A tudorok elnémultak. – Úgy bánjanak vele, mint egy ereklyével, hallják?

– Igen, uram, megértettük, uram.

– Nézze, a tudósok, akik ugyanezt a munkát végzik egyiptomi...

– Nekem ne azt mondják, hogy hogy, csak azt, hogy mit! De titokban tartsák! Már nem sok időnk maradt, uraim!

Mit jelenthet ez?

– Nem szeretném emiatt leállítani a munkát, úgyhogy most rögtön csinálják!

– Minden a legpompásabban halad – szólalt meg egy idősebb doktor. – Ne nyugtalankodjék az idő miatt. Egy-két nap már nem számít.

– Nyilván igaza van – mondta Gregory savanyún. – De ezzel együtt is elromolhat valami, nagyon elromolhat!

Bólogattak, mert féltek elveszíteni kegyét. Vitatkozni kezdtek, mondjuk, ne mondjuk, bólogatás, hajlongás, mit tegyünk?

Visszatartottam a lélegzetemet, és elhatároztam, hogy látható leszek; a levegő megmozdult, halk nesz hallatszott. Enyhe mozgás támadt a szobában, hihetetlen erővel gyülekeztek a részecskék, holott csak az első fokozatot, a légnemű formát öltöttem magamra.

Az orvosok zavarodottan nézegettek, az első, aki meglátott, mutogatni kezdett. Átlátszó voltam, de színes, és tökéletesen részletezett.

Aztán a többiek is megláttak.

Gregory jobbra kapta a fejét, és rámnézett.

Édes gonoszsággal mosolyogtam rá. Bár anélkül is elég gonosz volt a helyzet. Hullámzottam. Légnemű alakban nem szükséges állnom, vagy rögzülnöm valamihez. Ezer fokozatra voltam attól a sűrűségtől, amelyre érvényesek a tömegvonzás törvényei. Leálltam a földre, de ez nem volt szükségszerű. Önkényes választás volt, mint az, hogy hová festjük a virágot a képen.

Gregory vasvillaszemmel meredt rám. Egy hosszú hajú férfi káprázatát látta. Ugyanazt a ruhát viselte, mint én, amikor faképnél hagytam, de az üvegnél is átlátszóbb volt.

– Ez egy hologram, Gregory – szólalt meg az egyik orvos.

– Vetítik valahonnan – mondta a másik.

Elkezdtek körbenézegetni. – Ja, az egyik olyan fenti kamerából.

– ...valami trükk...

– De ki a fene merne ilyesmivel trükközni a maga saját...

– Csönd! – intette le őket Gregory.

Fölemelt kézzel parancsolt feltétlen engedelmességet, és meg is kapta. Arcára ráfagyott a félelem és a kétségbeesés.

– Ne feledd! – szóltam fennhangon. – Figyellek!

A nyáj is hallotta. Sugdolóztak, csoszogtak.

– Nyúljon át rajta! – biztatta a fehérköpenyes, aki a legközelebb állt hozzám. Amikor Gregory nem akart hallgatni a szóra, a fiatalember közelebb jött és megtette. Én csak figyeltem, és azon tűnődtem, mit érezhet? Hideg rázza-e vagy az áram? Keze simán áthatolt rajtam, nem szakította meg a jelenést.

Az orvos visszahúzta a kezét, és a szemem közé nézett.

– Valaki behatolt a biztonsági rendszerbe – mondta sietve. Megint elkezdődött a halandzsza, hogy kívülről irányítják a képet, valaki rájött a módjára, nyilvánvalóan...

Gregory képtelen volt megadni a választ.

Elértem a célokat.

Kétségbeesetten erőlködött, hogy találjon ellenem valamilyen hathatós verbális fegyvert, amitől nem tűnne bolondnak a többiek szemében.

– Majd határozzák meg a jelentéseikben, miként lehet megsemmisíteni a csontokat – mondta végül hidegen.

– Gregory, ez egy hologram, ez a dolog! Hadd hívjam a biztonsági...

– Nem! – csattant föl Gregory. – Tudom én, ki szórakozik ilyen kis vizuális húzásokkal. Kinyomoztam. Csak váratlanul ért. Nincs rés a rendszerben. Lássanak munkához.

Királyi volt ez az önbizalom és a parancsoló higgadság.

Halkan nevettem, és csókot cuppantottam az arcára. Ez durva volt, hátrahőkölt tőle, de azért állta a pillantásomat. Az orvosok hápogtak.

Megint közelebb jöttek, körülfogtak. Szemellenzőségükben, hitetlen tudatlanságukban bizonyosra vették, hogy kép vagyok, melyet elektromos úton idéz elő valaki. Egy darabig vizsgálgattam az arcukat. Gonoszságot láttam rajta, de olyan fajta gonoszságot, amelyet nem értettem. Kapcsolatban állt a hatalommal is. Ezek az emberek szerették a hatalmukat. Szerették a céljukat, de mi volt a céljuk, ha éppen nem ereklýeket elemezgettek?

Hagytam, hogy tanulmányozzanak. Sorra néztem az arcokat, és egyszer csak megtaláltam az agyközpontot, a langaléta, girhes doktort, aki feketére festette a haját, és a koránál öregebbnek látszott a soványságtól. Ő volt a zseni, a tekintete sokkal bizalmatlanabbnak és kritikusabbnak tűnt a többiekénél. Hideg számítással elemezte Gregory válaszait.

– Nagyon extra ez a hologram – jegyezte meg –, mindazonáltal még ma éjszaka meg kell ejtenünk az analízist. Azt ugye tudják, hogy ugyanilyen képet alkothatunk arról az emberről is, akié a csontok voltak?

– Tényleg meg tudja tenni? – álmélkodtam.

– Igen, természetesen... – Akkor kapott észbe, hogy hozzám beszél. Elharapta a szót, és nyúlókálni kezdett körülöttem. Társai szintűgy. A sugárt próbálták megtörni, amellyel az ő elképzelésük szerint alkottak.

– Közönséges kórbonctani eljárás – mondta egy másik, vakmerően nem véve tudomást a helyzet különösségéről.

– És azonnal ellenőrizzük a biztonságot.

Voltak, akik továbbra is a mennyezetet és a falakat vizslatták.

Egy ember a telefonhoz lépett.

– Ne! – kiáltotta a csontokat bámuló Gregory.

– ...átították valamivel, nyilvánvalóan egy vegyülettel, az pedig elemezhető, tehát közölhetjük...

Gregory megfordult, rámnézett. Most kezdtem jobban érteni.

Olyan ember volt, aki az égvilágon mindent a maga javára tudott fordítani; a passzivitás minden értelemben távolt állt tőle. Ez a mostani tehetetlensége csak még dühösebbé és leleményesebbé teszi, még messzebb juttatja el, ha most lesz türelme kivárni az idejét. Amit most megtanult, az még félelmetesebbé csiszolja ravaszságát és képességét a megdöbbenésre.

Az orvosokhoz fordultam. – Majd lesznek szívesek tájékoztatni vizsgálataik eredményeiről, ugyebár? – kérdeztem, szándékosan rettentő ördögre véve a figurát.

Meglehetősen felbolydulást okoztam vele.

Szétoszlottam. Pillanat alatt ment.

Forróság csapott ki belőlem, a részecskék kavargtak, de olyan aprók voltak, hogy az emberek nem láthatták őket. Ám érezték a hőmérsékletváltozást, érezték a levegő mozgását. Értetlenül kerestek újabb vetített figurát, vagy talán egy kapcsolót, amely engem hozhatott létre.

Még valamit megértettem ezekkel az emberekkel kapcsolatban. Mindenhatónak tartották a tudományukat. A tudomány volt a magyarázat nemcsak rám, de mindenre. Más szavakkal, olyan materialisták voltak, akik varázserejűnek tekintették a tudományukat.

Fölöttébb mulattatott a helyzet ironiája. Tehettem akármit, tudománynak tekintették, csak épp olyannak, ami túl van a felfogóképességük határán. És ha belegondolok, hogy engem meg olyanok teremtettek, akik meg voltak győződve róla, hogy a mágia is tudomány, csak ismerni kell a megfelelő szavakat!

Fölmentem plafonon és padlón keresztül, addig mentem az épület nyüzsgő, fénylő, zsúfolt szintjein át, míg már nem láthattam a csontokat. Kialudt az arany csillogás.

Szálltam a friss, hűvös éjszakai égen. Találd meg Rachelt, gondoltam. A próbát elvégeztem, tudom, hogy szabad vagyok.

Gregory nem állíthat meg. Mehetek, ahová akarok.

Ám a kísérlet akkor lesz teljes, ha össze is tudok állni szilárdra.

A sálkendő! Elfelejtettem a sálkendőt!

Közelebb húzódtam a toronyhoz. Csak most láttam, milyen magas és pompás. A legtetejéig gránitkövel borítva, méltóságteljes szögletességgel emelkedett, emlékeztetve egy ősi kultuszhelyre. Lehetett ötven emelete is. Mi most a huszonötödiken voltunk.

Leereszkedtem, sorra lestem be az ablakokon, hogy hol vannak a lakosztályok. Irodák százait láttam. Könnyedén suhantam jobbra-balra, számítógépekkel zsúfolt termeken ámuldoztam, majd laboratóriumokat láttam, csúcshintő laboratóriumokat, ahol komoly emberek szorgosan tanulmányoztak mikroszkóppal parányokat, és folyadékokat mérleseztek fiolákba, amelyeket gondosan lezártak.

Ez is Gregory vallási umbuldájához tartozna? Drogok a hívőknek? Spirituális gyógyszerek, mint a perzsa napimádók haómája?

De milyen sok volt a laboratórium! Voltak férfiak és nők, steril fehér ruhában, maszkban, akik minden szál hajukat fehér sapka alá rejtették. Voltak óriási hűtőszekrények, és „Fertőzésveszély!” figyelmeztető táblák. Voltak ketreche zárt állatok, hatalmas, rémült szemű, szürke majmocsók. Doktorok etették őket.

Az egyik helyen rikító műanyag ruhát viselő alakok tettek-vettek nehézkesen. Modern harcosokhoz illő, baljós ablakos sisakot és éktelen nagy, otromba kesztyűt viseltek.

A kiszolgáltatott majmok kétségbeesetten és hiábavalóan csicseregtek apró börtöneikben. Voltak állatok, amelyek csak elnyúltak hason a betegségtől vagy a rémülettől.

Ejnye, de érdekes! Jó kis Temploma az Elmének!

Végül megérkeztem úgy a tizenkettedik emelethez, és megláttam a félhold alakú, tágas nappalit, amelyben Gregoryval csatároztunk. Simán besurrantam az ablakon, és lassan elindultam a folyosón. Olyan könnyedén suhantam az ajtók előtt, mint a szellő.

Megláttam Esther ágyát. Láttam az ágyát, mellette a képét, mosolygó lány másokkal együtt, ezüst keretben, és láttam hófehér ágytakaróján a szépen összehajtogatott, gyöngyös fekete sálkendőt. Magamon kívül voltam örömben. Amikor testben is beléptem a szobába, éreztem Esther parfümjét. Itt aludt, itt álmodott.

Tükörsztalán gyémánt gyűrűk, gyémánt fülbevalók, gyémántos karkötők heverték szétszórva, csupa finom, törekeny ékesség, aranyból és ezüsből. Az egyik falon fényképek minden évből: Gregory, Rachel, Esther. Az egyik egy hajón készült, a másik valamilyen szertartáson vagy rendezvényen, ahol a nőktől elvárják az estélyi ruhát.

– Esther! Mondd meg, ki tette? Miért? Megölne a mostohaapád csak azért, mert megtudta, hogy van egy testvére? Miért fontos az neki, Esther?

A szoba nem válaszolt. A lélek egyenesen fölszállt a fénybe, és magával vitte földi bánatai és örömei minden szilánkját. Nem hagyott semmit. Ó, ha ily tisztán mehetne az égbe, akit meggyilkolnak!

A sálhoz lebbentem. Kezem sűrűbb, láthatóbb lett a kelme súlyától. Csodaszép, hosszú sálkendő volt, a közepe csipke, a széle apró szemű, fekete gyönggyel kivarrra, ahogy emlékeztem. Nehéz volt, nagyon nehéz, majdnem stóla, különös, anakronisztikus ruhadarab. Esther talán egzotikusnak találta.

A sötétség mocorgott. *Légy testté és egészsé!* Az lettem. Valami súrolt és elvillant előttem, bizonytalanul, ködösen. Csak egy eltévedt lélek volt, talán egy temetetlen halotté, aki angyalnak nézett a ködben, de rögtön szállt is tova. Nem volt keresnivalója a szobában.

Elmondtam az átkot a tévelygő lelkekre, majd leálltam a valóság talajára.

Rátekertem a sálat a kezemre. Szédületes érzés volt, hogy alakom van, és nem kell engedelmeskednem senkinek. Megmarkoltam a sálkendőt, ismét elküldtem magamtól a részecskéket, és rágyöngyöltem szellememet a sálkendőre, a súlyos sálkendőre, hogy magammal vihessem.

Áttörtem a városra boruló zaj- és füsttakarón. Egy darabig láttam a szétszórt fényeket a felhők között. A sálkendő lelassított, akár egy súlyos kolonc, a széllal együtt kellett szállnom-ereszkednem miatta, de ez is kellemes volt.

Így repülhetnek a madarak.

Rachel, Rachel, Rachel! Magam elé képzeltem, nem akkor, mikor sikoltozott az eltűnésemtől, hanem ahogy ült velem átellenben, nagy, szigorú szemével, hajában az ezüst csillámokkal, amelyekkel mintha húsz rabszolganő ékesítette volna fel a kor tiszteletére.

Már pillanatok múlva éreztem a közelségét. Szinte láttam. Ugyanolyan sebesen szállt az éjszakában, mint én. Megkerültem fölébe emelkedtem, lecsaptam. Nem láthattam elég tisztán, képét gubancossá tette a mozgás és a fény.

A gép volt az.

Oda nem hatolhattam be. Nem tudtam biztosan, hogyan tegyem. Túl sebesen szállt. Nem tudtam, lenne-e erőm. Nem tudtam, összehozhatnám-e a testhez szükséges anyagokat egy gépben, amely így száguld. Másból sem áll a technológiája, mint ellentmondásokból. Katasztrófa esetén kirepülnek a feledésbe, és nem támadhatnak fel többé.

A sálkendő úgy hullana alá, mint foltnyi pernye egy elhamvadt erdőből; szél hintáztatná, míg le nem pottyan a földre. Esther sálkendője, amely örökre különvált a lánytól, és azoktól, akik szerették. Esther sálkendője egy idegen városban. Kisvárosok fölött jártunk.

Sodródtam. Nem döntöttem semmit, de nem is voltam bizonytalan. Tudtam, hogy találkozni fogok Rachellel.

Vártam és követtem; a gép úgy vezetett az éjszakában, mint egy parányi tűzbogár.

A déli tengerek fölött szálltunk. A gép kört írt le, és ereszkedni kezdett. A felhők alól előbújt a szétterülő Miami. Káprázatos volt ebben a meleg levegőben, ebben a tengerszagú, párás levegőben. Olyan finom levegője volt, mint egy régi városnak, ahol nagyon boldog voltam egyszer szellem koromban, ahol egy bölcs embertől tanultam. Szinte...

Most összpontosítanom kellett. Titokzatos fényes hosszú füzérét láttam: az Ocean Drive volt Miami Beachben. Olyan tisztán láttam, mintha Rachel térképet rajzolt volna róla, és láttam a házat is, tetején a rózsaszín jelzőfényvel, a félsziget csontos ujjának legvégében.

Lassan leszálltam, nem túl közel a házhoz, hanem néhány saroknyira. Sodortattam magam a part és a kávéházak között hömpölygő sokasággal. Pompás és pezsdítő volt a meleg levegő. Majdnem elsírtam magam édességétől, a fenséges tenger látványától, és az égen gomolygó, gyönyörű felhőktől. Arra gondoltam, hogy ha meg kellene halnom, én is ilyen helyen szeretnék.

Tarka sokaság kavargott körülöttem, amely egyáltalán nem emlékeztetett New York elfoglalt lakosaira. Ezek a nyájas népek szórakozni akartak, érdeklődve megbámulták egymást, mégis a legnagyobb türelemmel vették tudomásul a direkt csábításhoz öltözött fiatalok, a középkorúak és az aggok lezser stílusegyvelegét.

Viszont az én ruhám nem illett ide. Szemügyre vettem a férfiakat. Bő lebernyegeket, sortot, szandált viseltek. Nem jó. Majd jött egy, kihajtott gallérú ingben és gyönyörű fehér öltönyben, olyasféle szabásúban, mint Gregoryé.

Ezt másoltam le, ebben az öltönyben értem földet. Kezemben a sállal siettem az Ocean Drive-on Rachel háza felé.

Fejek fordultak meg utánam, emberek mosolyogtak; a miami nép szeretett bámészkodni, szerette a szépet. Olyan hangulat volt, mint egy népünnepélyen. Egy lány hirtelen elkapta a karomat. Meghökkenem. Sarkon fordultam és meghajoltam.

– Tessék, mi a baj? – érdeklődtem.

Alig volt több gyereknel, akinek nagyon megnőtt a melle. Jóformán semmit sem viselt rózsaszín pamut tunikája alatt. Szőke göndör haját nagy rózsaszín masnival kötötte hátra.

– A hajad, az a gyönyörű hajad – rebegte álmatagon.

– Csak nyűg ebben a szélben – mondtam nevetve.

– Gondoltam is – válaszolta. – Olyan boldognak látszottál, mikor jöttél, de mindig a szemedbe lógott a hajad. Hadd adjam ezt neked. – Egyszerű örömmel nevetgélve leakasztotta nyakáról a hosszú aranyláncot.

– Csakhogy én semmit sem adhatok cserébe – figyelmeztettem.

– Nekem elég a mosolyod. – Mögém sietett, összefogta a hajamat a tarkómon, és áthurkolta a láncsal. – Így már menőbb és lezserebb – szökkent elébem. Bokorugró tunikája alig takarta a bugyiját, táncos meztelen lábára húzott szandálja jóformán egyetlen csatból állt.

– Köszönöm, nagyon köszönöm! – hálálkodtam mély bókkal. – Bárcsak lenne valamim, de nem tudom, honnan... – Miként hívjak magamhoz valami értékeset, anélkül, hogy lopnám? Restelkedve pillantottam a sálkendőre.

– Olyan szívesen neked adnám...

– Nekem nem kell tőled semmi! – Rátette kis kacsóját kendőt tartó kezemre. – Mosolyogj még egyszer! – És mikor megtettem, sikongva kacagott örömeiben.

– Áldás kíséren utadon – mondtam. – Bárcsak megcsókolhatnálak.

Lábujjhegyre emelkedett, átnyalabolta nyakamat és olyan buján csókolt bele a számba, hogy a testem összes molekulája fölédredt tőle. Remegtem, nem bírtam mégoly gyöngéden sem leválasztani magamról, rabszolgája lettem, és mindezt a fényesen kivilágított úton, az üde óceáni szellőben, csellengők folyamának közepén.

Valami kizökkentett. Hívás volt. Rachel hívott. Nagyon közel volt és sírt.

– Most mennem kell, szép lány – te kedves lány! – Még egyszer megcsókoltam, majd sietve elindultam az utcán, figyelmeztetve önmagam, hogy ne felejtsem el tartani magamat az emberi tempóhoz. Feltűnt Rachel háza a dombon.

Nem egészen öt perc alatt ott voltam. A lány csókja olyan volt, mint halandónak a pohár bor. Nevettem magamon. Hirtelen annyira megörültem az életnek, hogy még azok iránt is találtam magamban egy morzsányi együttérzést, akik valaha rosszat tettek, nekem vagy másoknak. Ám ez elég hamar elmúlt. A gyűlölet túlságosan hozzátartozott a jellememhez.

Bár ezek a jóindulatú, szelíd emberek kioldhatták volna belőlem. Ezek a kedves teremtmények.

Közeledtem a teraszos kertekhez. Fölnéztem a torony fenséges magasába, majd fürgén átugrottam a kerítésen, szinte észre sem véve, hogy egy biztonsági kaput kerülök ki vele, és rohantam a bekötő ösvényen Rachel házának kapujához.

Rachel akkor szállt ki egy hosszú fehér limuzinból, a hűséges Ritchie szótlan segítségével. Sehol egy újságíró, csak fehér egyenruhás személyzet, és fuvallatban bólogató, bíborszín egyiptomi liliumok.

Megfordultam. Ameddig a szemem ellátott, a tenger nyújtózott a fehér felhők alatt. Maga volt a mennyország. A másik irányban, a ház mögött egy öböl türemlett be a szárazföldre. Még több csodaszép, álmodó, csillogó víz, és mögötte a fény tornyai.

Szerettem ezt a világot.

Az örömtől habogva közeledtem hozzájuk.

– Nézd, Rachel, csupa víz vesz körül! – mondtam. – Milyen jól látszik az ég, milyen magas! Nézd azokat a fodor felhőket! Úgy látszik az alakjuk és a fehérségük, mintha fényes nappal lenne!

Rachel sóbálványként bámult.

Kezére csavartam a sálkendőt.

– Itt van – mondtam. – Esther ágyán volt.

A fejét csóválta. Mintha mondani akart volna valamit, de aztán csak meredtek rám a sötét arcú Ritchie-vel, mint akiket megütöttek.

– Életemben nem ájultam még el – közölte Rachel –, de azt hiszem, most meg fogom tenni.

– Nem, nem, csak én vagyok az! Visszajöttem! Láttam Gregoryt, tudom, mit forral, ez az a sál! Ne ájulj el! De ha mégis, csak nyugodtan, majd én viszlek.

Feltáruult a nagy üveg ajtó. A személyzet vitte előttünk Rachel kézibőröndjét, és még más bőröndöket, amelyeket most láttam először. A ráncos arcú Ritchie haragosan meresztette rám a szemét, és a fejét csóválta.

Rachel odajött mellém.

– No látod? – kérdeztem. – Igaz minden, amit mondtam.

– Igaz? – suttogta. Falfehér volt.

– Jöjjön, menjünk – szólt közbe Ritchie. Ölbé kapta Rachelt, és előttem vitte a lifthez. Öreg létére is elbírta az asszonyt.

– Engedj be! – kértem, mikor csukódni kezdett az ajtó. Ám Ritchie csak nézett rám sötéten, összeráncolt szemöldökkel, aztán megbökte a gombot, és elállta az utamat.

– Jól van – hagytam rá – legyen, ahogy akarod!

A tetőn vártam őket. Egykettőre fölrepültem a lépcsőn, szinte olyan gyorsan megjártam, mint fiú koromban.

A mit sem értő, dühös Ritchie, karjában tágra nyílt szemű úrnőjével, az ajtóhoz rohant, és a zárba illesztette a kulcsot. Nyomukban a személyzet hozta Rachel bőröndjeit.

– Most már tegyen le, Ritchie – parancsolta az asszony. – Nem lesz semmi baj. Lent várjon meg. Vigye magával a többieket.

– Rachel! – kérlelte bánatosan a rendíthetetlen Ritchie. Bütykös vén ujjai harcias ökölbe zárultak.

– Miért félsz tőlem ennyire? – kérdeztem. – Csak nem gondolod, hogy bántani akarom?

– Nem tudom, mit gondoljak! – mondta öregségtől érdes hangon. – Én *nem* gondolkozom!

Rachel bevonszolt az ajtón. – Tűnés mindenkinek – vetette oda.

Gyönyörű szobák elmosódó sorát láttam, sok a tengerre nyílt, sok egy kertre. Egészen olyan volt, mint a mi udvarunk gyerekkoromban, meg az az udvar a tengerparti görög városban, ahol olyan boldogtalan és aztán boldog voltam. Szédelegtem.

Szinte nincsenek is szavaim annak a helynek a szépségére, meghittségére, ahol a menny nézett be az ablakokon. Elárasztott szeretettel. Azt hiszem, Zurvan emléke érintett meg, nem szavakkal, hanem kinyilatkoztatásokkal. Tisztára mosott a felszabadító szeretet. Megértettem, hogy létezhet egy világ, amelyben a legfőbb erény a szeretet. Mérhetetlenül jó érzés volt. De nem próbáltam emlékezni.

Mindenütt puha fehér függönyök lengtek a szélben. Az udvaron afrikai óriásvirágok lángoltak, szép vadszőlő bíborlott, és csipkés faleveleket táncoltatott a fogoly szellő. Virágillatban fürdött a lakás.

Rachel becsapta az ajtót, kizárva még sofőr képét öltött őrangyalát is. Rátolta a reteszt, felakasztotta a biztonsági láncocskát, majd rám nézett.

– Most már hiszel nekem? – kérdeztem.

Megtántorodott.

– Hadd fogjalak.

Puhán nekemdőlt. – Vigyél az ágyamhoz – mondta. – Ott, túl a kerten, balra van az ágyam.

Átnyalábolta a nyakamat. Engedelmeskedtem. Könnyű volt, illatos, gyöngéd.

A legcsodálatosabb szoba volt, csupa ablak, három oldalról is tenger határolta. Ismét megcsapott a régi melegség. Hol is láttam ilyen felhőket, és közöttük szétszórva a barátságos kis csillagok hunyorgó fényét?

Letettem Rachelt egy hatalmas selyemágyra, selyem takarók, selyempárnák közé. Tompa arany árnyalat uralkodott a keleti kényelemmel berendezett szoba minden gobelinjén, szőnyegén, mintáján.

Só illata keveredett Rachel édes parfümjébe. Lenéztem viaszosan halvány, tiszta arcába, és amilyen gyöngéden csak tudtam, megcsókoltam a homlokát.

– Ne félj, drágám – kértem. – Igaz minden, amit mondtam. Hinned kell nekem. El kell mondanod, amit Estherről és Nathanról tudsz.

Felzokogott, aztán elfordult, gyengén, dideregve, és befészkelte magát a párnák közé. Melléültem, ráterítettem a virágos selyemtakarót. Nem volt szüksége rá.

– Csak a levegőre – mondta. – A levegőre. Csókolj meg még egyszer. Ölelj meg még egyszer. Légy velem.

– Itt vagy a karomban. Megcsókolom a homlokodat, az arcodat, az álladat, a válladat, a kezedet... –
Nagyon nehezen álltam meg, hogy ki ne hámozzam divatos ruhájából.

Puhán megfogtam törekeny csuklóját. Csakugyan haldokolt.

– Ne félj tőlem, kedves – kértem –, csak ha enyhíti a fájdalmat. Néha segít, ha egy dologtól félsz a többi helyett.

Felém fordult és ismét megcsókolt. Magához húzta a fejemet, hogy a szájamba dughassa a nyelvét. Buja csók volt, csupa szenvedély és odaadás. Vágyakozva csókoltam. Éreztem, ahogy megemeli a csípőjét. Éreztem a magam gerjedelmét.

Meg kellett kapnom, boldoggá kellett tennem. A világ pedig megmutatja ebben is az erőmet, mint megmutatta minden másban. Ha elvész erőm Rachel karjaiban, akkor vesszen.

Annyira átfűlt közöttünk a levegő, hogy itt már semmi mást nem lehetett tenni, mint szerelmeskedni. Maga az ég, az álmatag csillagok, a fehér felhők akarták így.

G

yöngé ujjakkal babrált blúza gombjain. – Vetköztess le, kérlek, segíts – mondta. Irányításával és útmutatásával gyorsan kifejtettem a ruháiból. Sápadtan süppedt a párnákba, de a teste olyan ruganyos volt, mint egy fiatal nőé.

Megcsókoltam a lábikráját, a combját. Mögöttem a kert surrogott és sóhajtozott. Csörgedező vékony vízsugár hullott a levelekre. Testemet szolgává tette a vágy. Hajtott Rachel apró, csupasz melle, lányosan rózsaszín bimbói, és az összetört lilioméhoz hasonló, édes halálzag. Nem mintha a halál vonzott volna, de őt még drágábbá tette, mert tudtam, hogy bármikor elveszíthetem.

Hátradőlt, nagyot sóhajtott. Arcának finom szögletei élesen rajzolódtak ki a félhomályban.

– Hadd lássalak ruha nélkül – mondta. A gombok után nyúlt, de intettem, hogy nem szükséges. Felálltam, hátraléptem.

Egyetlen villany sem égett. Álmodó sötétség volt a lakásban.

Kitártam karomat és az égre néztem. Bár hirtelen előtört a végigtrükközött éjszaka fáradtsága, megparancsoltam ruháimnak, hogy álljanak össze a közelemben, és várjanak parancsomra. Meztelen akarok lenni.

Gyorsabban és tökéletesebbre sikerült, mint legutóbb.

Először néztem meg a mellkasomat, fanszőrzetemet, ágaskodó hímtagomat. Túlságosan örültem, hogy szerénykedjek. Az is emberi dolog volt, hogy karomban feszültek az izmok. Az emberi dolgok között egészen bizonyosan vannak jó dolgok.

Rachel fölült. Meghökkenően kemény mellén ágaskodtak a rózsaszín bimbók. Kócosan leomló ezüst-fekete haja érvényre juttatta hosszú nyakát.

– Isteni! – súgta.

Kétségek esője permetezett rám.

De meg kellett tennem. Mi értelme lett volna figyelmeztetnem, hogy elpárologhatok közben? Meg fogom tenni!

Melléültem, átöleltem. Nyirkos hártya lepte bőrét, ami beteges dolog ilyen vékony nőnél. Beteges, de gyönyörűséges. Még a csuklócsontja is csodaszép volt.

A hajamba kapaszkodott, behunyta a szemét, úgy csókolta össze az arcomat. Akkor döbbsentem rá, hogy kinőtt a bajuszom és a szakállam.

Rachel hátrahúzódott, rámmeredt. Megparancsoltam a szőrnek, hogy távozzon.

– Ne – tiltakozott –, hívd vissza! Édesebb és párásabb lesz tőle a szád. – A szőr úgy tért vissza, mintha ő is ezt akarná. Nem egészen értettem, miért nőtt ki magától, de hát az egész történet erről szólt, a testem is magától éledt fel, önnön alakjában. Elég volt az akaraterő egyetlen bicsaklása, egy kis elbizakodottság, és máris szőrösödtem.

De Rachelnek tetszett.

Nagyot fújtam, elfárasztott a sok átváltozás és varázslat, neki mégis olyan kemény voltam, mint a kő. Fel akartam öklelni, de inkább engedtem, hogy mellszőrzetembe fúrja arcát, a mellbimbóimat csókolja.

A gyönyörűség egyenesen lefutott az ágyékomba.

Tenyerembe fogtam a mellét, megbűvölt kicsisége, finomsága. Milyen rózsaszín, lányos rózsaszín.

– Csak gyógyszererezés dolga, szerelmem – mondta, válaszul ámulatomra. Megcsókolta a szakállamat, végigcsókolta az állkapcsomat. – Hormonok és modern tudomány. Belülről, a vegyszerek tesznek nővé. A külsőm lehet tőlük fiatal, de az életemet nem menthetik meg.

Megcsókoltam, átöleltem, tenyerem érdesen osont a combján, be a titkos nyiladékba, hogy belekóstoljon egy fiatal nő titkos testének rugalmasságába. Szóval vegyszerek? Modern tudomány?

– Ezek csak tartósítók – mondtam –, de a szépséget te adod.

– Édes Istenem – suttogta, és összecsókolta arcomat. Alácsúsztattam kezemet, a tenyerembe fogtam apró fenekét.

– Igen – mondtam –, Isten, bármily szeszélyes, elhalmozott áldásaival téged és Esther lányodat.

– És te voltál az utolsó – lehelte a fülembe, gyöngéden húzogatva körmeit a hátamon. – Te voltál az utolsó, akit látott. Még szerencséje.

Nyers erő horgadt föl bennem a tudattól, hogy hatalmamban van ez a gyönyörűség, és senki sem parancsolhat el tőle. Csak ő mondhatna nemet, mert neki engedelmességnék.

Mintha gyümölcs lett volna lába között, nedvdús barack vagy szilva. Orromhoz emeltem az ujjaimat.

– Nem bírom visszatartani tovább, szerelmem – mondtam.

Szétnyitotta a térdét, megemelte a csípőjét. Hirtelen a paradicsomban voltam, benne voltam, a lüktető, forró gyümölcsben voltam, és ugyanakkor a szájában voltam, egyszerre lehettem minden ajka között. Ráálltam a férfiak ritmusára. Élek, élek, élek! Vak voltam, minden érzésem elázott a gyönyörűségben.

– Igen, most, igen, csináld! – sürgetett. Megemelte a csípőjét. Könyökömre támaszkodtam, hogy ne nyomjam túlságosan, és mikor lenéztem rá, éreztem, ahogy lövell beléje a mag. Bizonyosan fáj nekik a döfölés, ám aztán megláttam arcán a pírt, amelyet akartam, éreztem torkának lüktetését, és tudtam, hogy ugyanolyan boldog, mint én. A szoros kis gyümölcs az utolsó cseppet is kifacsarta belőlem. Élve és egészen zuhantam hanyatt, és hol a mennyeztetet, hol a sötétséget néztem.

Szellemként vagy emberként egyszer se éreztem ehhez fogható kéjes gyönyörűséget, amelynek ehhez fogható szégyenletes alázattal adtam volna meg magam, amely egyszerre tett úrrá és rabszolgává. Már nem érdekelt, mit élnek át a férfiak.

Rachel ide-oda forgatta a fejét. Lángvörös volt az arca.

– Kérlek, gyere belém megint, most rögtön! – mondta.

Boldogan ráhenteredtem és beléfúrtam magamat. Nem volt szükségem pihenésre. Lába közt lédúsabb, szorosabb lett, lázasabban lüktetett a titkos gyümölcs. Arca lángba borult, karmolta, ököllel verte hátamat, és mikor fölemelkedtem a döféshez, épp a megfelelő magasságig jött velem, majd visszasüllyedve csigázott önkívületig.

– Keményebben – mondta. – Keményebben! Mintha csatáznál! Úgy csináld, mintha fölcsípett fiúd vagy nőd lennék, bánom is én!

Ennek nem lehetett ellenállni. Nekicsaptam magam, újra és újra, addig, míg újból ki nem lövellt a mag. Piros arca a hatalom nagyon is emberi tudatával töltött el. Igen, megkapni, kielégíteni, eléltetni, igen, újra és újra!

Betöltöttem, ő rámfeszült. Felrántottam magammal a csípőjét, oda-vissza csúsztam síkosságában, majd visszalöktem a selyempárnák közé, mint egy dúvad, és láttam a pilláim alól, hogy mosolyog.

– Behódolást akarok – szűrtem összeharapott fogaim között. Rachel mindegyre élvezett, nem bírta abbahagyni, majd megszakadt a szíve, kivörösödött arccal dobálta magát. Nem engedtem el, öklelözve ostromoltam ajkainak édes gyümölcsgerezdjeit. Akkor ő felkapta két karját, és eltakarta az arcát, mintha előlem akarna rejtőzni.

Ez az angyali mozdulat, ez a szűzies mozdulat, ez az édes mozdulat megfosztott az önuralom utolsó fékjeitől is, amelyet ebben vagy más testeimben birtokoltam.

Hangosan felnyögtem, és harmadszor is beléfecskendeztem a magomat.

Ezzel kimerültem. Elhasználtam magam. Rachel sápadtan feküdt mellettem a gomolygó felhők és a holdvilág fehér fényében. Vesszöm cseperészett.

Rachel megfordult, és végtelen gyöngédséggel, majdnem mint egy kislány, megcsókolta a vállamat. Belefúrta ujjait mellszőrzetembe.

– Drágám! – mondtam. Régi nyelveken szóltam hozzá, természetesen folyt nyelvemről a káldeus, az arámi, szerelmes szavakat mondtam, hűséget esküdtem, turbékoltam a fülébe. Hullámokat vetett benne a gyönyörűség, és ismét hajamat tépte.

A párnák félrehulltak. A kert illatát sodró fuvallat örvénylett Rachel körül, neszezett az alacsony, fehér mennyezet alatt, majd mintha változott volna a szél, váratlanul felmorajlott a hatalmas, nyughatatlan tenger, ámító énekét dalolta a víz; úgy csacsogott a vízesésben, mintha szólna, holott nem mond semmit, nincsenek is szótagjai, míg a parton a hullámok mennydörögtek.

– Bár halhatnék meg most – szólalt meg Rachel. – De vannak dolgok, amelyeket tudnod kell.

Sodródtam, álmodtam. Fáradt voltam. Felráztam magam. Megvan még a testem? Féltem az alvástól, de éreztem, hogy az összefüggő testnek szüksége van rá, akárcsak a vízre. Felültem.

– Ne beszélj a halálról – kértem. – Úgyis elég hamar elérkezik. – Megfordultam, lenéztem rá.

Olyan hideg értelemmel nézett vissza rám, mintha az imént nem is ő osztozott volna velem a szenvedélyben. Kicsúszott a számon:

– Arra nincsen hatalmam, hogy ilyen előrehaladott betegséget meggyógyítsak.

– Kértem?

– Nyilván tudni akarod, meg kellett hogy forduljon a fejedben.

– Megmondom, miért nem kértem. – Játékosan meghuzigálta a mellszőrzetemet. – Tudtam, hogy ha lenne hatalmad, az első alkalmas pillanatban megtetted volna.

– Igazad van, tökéletesen igazad.

Behunyta a szemét. Összeszorította a szemhéjait. Fájt neki.

– Mit tehetek? – kérdeztem.

– Semmit. Azt akarom, hogy elmúljon a gyógyszerek hatása. Magamtól akarok meghalni.

– Idehozok mindent, amit tudok! – fogadkoztam. Lelkem mélyéig megrendített szenvedésének látványa, de aztán mintha elmúlt volna. Az arca ismét viaszos lett és tökéletes.

– Estherről beszéltél, azt mondtad, tudni akarod...

– Igen, hogy miért hiszed, hogy a férjed ölte meg?

– Nem tudom! Csak hiszem. Veszekedtek, de akkor se tudom. Képtelen vagyok elhinni, hogy a család miatt lett volna. Esther és Gregory örökösen veszekedtek. Ez volt a normális állapotuk. Nem tudom.

– Mondj el mindent, amire emlékszel Estherről, Gregoryról és a gyémánt nyakláncról. Azt mondtad, Esther akkor szerzett tudomást Nathanról, amikor az ékszert vásárolta.

– A gyémántnegyedben találkozott Nathannal. Feltűnt neki a hasonlóság, és mikor szóvá tette, Nathan bevallotta, hogy egyiptetűjű ikrek Gregoryval.

– Egyiptetűjük?

– Mit számít az? Nathan megmondta, hogy Gregory ikertestvére. Kérte Esthert, hogy adja át csókjait a fivérének. A lányom el volt ragadtatva. Rokonszenvesnek találta Nathant. Megismerkedett a többi házszóddal is, akik az üzletben dolgoztak. Nagyon kedvelte Nathant. Azt mondta, Nathan az az ember, aki Gregory lehetett volna. Csupa szelídség és jóság.

Azon a napon, mikor meghalt, bizonyosan Nathannak vitte vissza a nyakéket. Mintha mondta volna is, hogy be kell ugrania hozzá, mert van valami apró hiba az ékszeren, de Nathan majd megjavítja. „Meg ne mondd a messiásnak, hogy a bátyjához megyek!” – kérte nevetve. Azt hiszem, be is adta a nyakláncot, mielőtt az orgyilkosok végeztek vele. Gregory tudta, hogy Esther aznap Henry Bendelhez megy vásárolni. Tudta. De úgy gondolom, hogy a nyakláncról nem tudott. Csak tegnap vetődött fel az egész nyaklánc-téma. Én még azt se tudtam, hogy nincs otthon. Senki sem tudta. Gregory hozta szóba, hogy a terroristák letépték Esthe nyakláncát, és meggyilkolták. Persze, a nyaklánc eltűnt hazulról, de nem voltam képes utolérni Nathant, hogy megkérdezzem, nála van-e. Mellesleg ő úgyis telefonált volna. Csak hangról ismertem, de abból az egyetlen telefonbeszélgetésből is tudom, kicsoda.

– Menjünk vissza a korábbi részhez. Tehát Esther összevész a mostohaapjával Gregory testvére miatt, és ez a testvér egyiptetű iker.

– Esther azt akarta, hogy Gregory találkozzon Nathannel. Gregory hisztériázott, hogy Esther nehogy egyetlen szóval is említse bárkinek a hászidokat. Azt mondta, élet-halál kérdés. Meg akarta ijeszteni. Ismerem Gregoryt. Tudom, hogy mikor gyöngö, nem gondolkozik tisztán, mikor felkészületlen, akkor őrzöng és mindenre képes.

– Ezt én is láttam – mondtam. – Kaptam kóstólót belőle.

– Nohát, ilyen volt Estherrel. „Nem, te nem találkoztál semmiféle testvérral! Nekem nincs testvérem!” Aztán berohant hozzám, és engem unszolt jiddisül, magyarázzam el a lányomnak, hogy a hászidok egyáltalán nem óhajtanának érintkezni vele, mármint Gregoryval. Rettentően felbőszítette az ügy. Esther nem beszélt jiddisül. Máig emlékszem, ahogy bejön a szobába, Gregory pedig odafordul hozzá, és azt mondja: „Úgy szólj egyetlen szót Nathanról bárkinek, hogy azt én soha nem bocsátom meg neked!”

Esther teljesen össze volt zavarodva. Félrevontam, megpróbáltam elmagyarázni, mennyire nem szeretik a hithű zsidók a magunkfajta zsidókat, mert nem imádkozunk minden nap, és nem tartjuk be a Talmud előírásait. Hallgatta, de láttam rajta, hogy nem érti. „De hát Nathan azt mondta, hogy ő szereti Gregoryt! Azt mondta, boldogan találkozna a testvérével! Azt mondta, időnként próbálja felhívni, de sohasem éri el.”

Azt hittem, Gregory ott helyben meg fog örülni. „Erről nem akarok többet hallani! Most mondd meg, ha odaadtad neki a titkos számomat! Azok az emberek bántottak engem! Gyerekfővel kellett otthagynom őket! Bántottak! Csináltam magamnak saját egyházat, saját törzset, a magam módján! Magam vagyok a messiásom!”

Próbáltam nyugtatgatni: „Gregory, kérlek, most nem a televízióban vagyunk. Ül már le és lazíts!”

Majd Esther azt szerette volna tudni, Gregory miért volt olyan kedves Nathanhoz, hogy maga vitte a kórházba. Azt mondta, Nathan mindent elmesélt neki a kórházi kezeléséről – hogy Gregory a saját nevén jelentette be, fizette minden költségét, egyszemélyes lakosztályt foglaltatott neki, nem akarta idegesíteni a rabbit, se Nathan feleségét, mindent ő intézett. „Dicsért, hogy milyen nagylelkű voltál!”

Esküszöm, azt hittem, hogy Gregorynak a szemem láttára fog megbomlani az agya.

Már láttam, hogy itt valami nagyon komplikált dologról lehet szó. Gregory többet kockáztat pusztán reklámnál. Nekem az tűnt természetesnek, hogy éppen előnyére lenne a hászid kapcsolat, egyfajta... okkult rangot kölcsönözne az egyháznak... érted, mit akarok mondani?

– De mennyire értem. A nagy vezető, aki ilyen különleges és tiszta forrásból fakadt.

– Pontosan. Tehát felültem, és próbáltam kérdezgetni ezt-azt. „Miért volt Nathan kórházban?” Mire Esther azt feleli, hogy Gregory javasolta, Gregory mondta Nathannak, hogy mindkettejüket fenyegeti valami örökletes családi betegség, mivel pedig a rabbi sohasem egyezett volna bele, úgy szöktette el Nathant, és a maga nevére csináltatta az összes vizsgálatot. Nathannak olyan volt, mint egy álom, gyönyörű kórházi lakosztály, kóser konyha, aggályosan betartott előírások. Mulattatta, hogy Gregorynak nézik. Persze nem volt semmiféle örökletes betegsége. De Istenem, akkor mi...

– Aha, értem – mondtam.

– Mire megy ki ez?

– Mesélj csak tovább Nathanról és Estherről! – biztattam. – Mit tudsz még?

– Ó, azon az első estén órákig veszekedtünk. Végül Esther megígérte, hogy nem árulja el senkinek, nem próbálja összehozni a családot, de kikötötte, hogy időnként találkozik Nathannel, és átadja neki Gregory jókívánságait. Gregory sírva fakadt a megkönnyebbüléstől. Gregory végszóra tud sírni, kamera előtt. Elkezdte mondani, hogyan rekesztette ki a népe. Neki a Templom a minden, az élete értelme.

Ha belevágott ebbe a szónoklatba, mi Estherrel csak a szemünket forgattuk. Tudtuk, hogy számítógéppel állította össze a Lélek Templomának összes tanítását. Beprogramozott minden adatot, amelyeket más kultuszokról tudott, meg hogy mely parancsolatokat találják a legkényelmesebbnek a hívők, aztán listázta a legelfogadhatóbbakat és legrokonszenvesebbeket. Ugyanígy dolgozta ki a többi részletet is, más vallások legvonzóbb tulajdonságainak titkos megfigyelésével és számítógépes összesítésével. Egy vicc volt az egész. Ám azon az estén Gregory úgy sírt, mint a záporosó. Hogy neki ez az élete. Az Úr és a számítógép énnéem őrző pásztora.

Közben én elaludtam. Esther és Gregory két napig nem beszéltek egymással, de ebben nem volt semmi szokatlan. Képesek voltak úgy összeveszni jelentéktelen politikai kérdéseken, hogy üvöltözés lett a vége. Ez volt az ő közös szereplésük.

– Mi van még?

– Két nappal később Gregory fölvert négy órakor. Éppen rajta volt a szokott dührohama. „Vedd át a kagylót, beszélj vele, hallgasd meg magad!” Nem tudtam, mi az ördögöt akar.

A hang a telefonban pontosan olyan volt, mint Gregoryé. Szó szerint. Alig akartam elhinni, hogy más emberé, pedig az volt, bemutatkozott, hogy ő Nathan, Gregory testvére. Szelíden arra kért, magyaráznám meg Esthernek, hogy a családok nem békülhetnek össze. „Fáj a szívem, hogy nekem kell ezt mondanom a fivérem feleségének, de nagyapánknak már nem sok ideje van hátra, és az Udvarnak ő a támpillére. Ő a rabbi. Mondd meg Esthernek, hogy nem lehet. Üzenem neki, hogy szeretem, és fogunk még találkozni, mikor majd eljön hozzám.”

Azt feleltem, hogy megértem. „Én is szeretlek, kedves sógor. Az én szüleim is a lágerben veszték oda. Csak szépet és jót kívánok neked.”

Aztán Nathan jiddisül folytatta, hogy sokat gondol ránc és imádkozik értünk; ha pedig valaha is szükség lenne rá, ha Gregory valaha is félne valamitől vagy megbetegedne, okvetlenül telefonáljunk neki.

Mondtam, milyen jólesik jiddis szót hallani, és beszélgetni vele. Akkor nevetett és valami olyasmit felelt, hogy Gregory azt hiszi, megvan mindene, és Isten, hála Neki, csakugyan megajándékozta egy jó feleséggel, „de azért sose lehet tudni, mikor van szüksége testvérnek a testvérré. Gregory soha életében nem volt beteg, soha nem látott kórházat belülről, kivéve, mikor engem látogatott és rólam gondoskodott, de azért eljövök, csak hívjon.”

Szöveget ütött a fejembe ez a kórházi kezelés, ezek a vizsgálatok. Gregory is megcsináltatta vajon? Mi ez az örökletes betegség? Az valóban igaz, hogy Gregory sose látott belülről kórházat. Különbejáratú doktora volt, aligha az a fajta, akit az orvostudomány képesített művelőjének nevezhetnék, de tudomásom szerint csakugyan sohasem fordult meg kórházban. Mondtam Nathannak, milyen kedves, kérdeztem, hogyan érhetem majd el, aztán Gregory kitépte a kezemből a kagylót.

Kivitte a szobából a készüléket, de azért hallottam, amint jiddisül beszél, egyszerűen, természetesen, úgy, ahogy sohase beszélt senkivel. Először hallottam testvérhez szólni. Először. Nekem mindig azt mondta, hogy az egész családja meghalt. Réges-régen.

– Milyen régen volt ez? – kérdeztem.

– Úgy egy hónapja, de mostanáig eszembe sem jutott. A szívem mélyén tudtam, hogy Gregory a felelős Esther haláláért. Mikor megtartotta azt a beszédet a terrorizmusról és az ellenségekről, már akkor tudtam, hogy hazudik. Túlságosan *felkészült* Esther halálára! De komolyan, őszintén gondolod, hogy ezért képes lenne megölni a lányát?

– Igen, komolyan, de úgy látom, hogy itt bonyolultabb összefüggések lappanganak. És mi van a rabbival? Sose láttad, nem is beszéltél vele?

– Nem – válaszolta. – Én ugyan át nem mentem oda, hogy aztán ajtót mutassanak. Egyébként nagyon tisztelem őket, a szüleim is lengyel hászidok voltak, de az öregembert nem ismerem.

– Akkor hadd mondjak neked valamit. Az az öregember is azzal vádolta Gregoryt, hogy ő ölte meg Esthert. Ő is azt akarta tudni, amit te: hogy miért.

– Van fogalmad róla, hogy mit jelent ez? – kérdezte Rachel. – Ha képes megölni Esthert, hogy megőrizze a családi titkot, akkor Nathant is megölheti!

– Nathan egyszer sem telefonált a nyaklánc miatt? – érdeklődtem. – Tudom, hogyan élnek a hászidok, de ez akkor is szenzáció. Gyémántok. Terroristák, akik értékes gyémántokat rabolnak.

– Nem, tudomásom szerint nem telefonált, de azt is vedd figyelembe, hogy el voltam vágva a világtól, kizárólag Lelkesek vettek körül. Gregory is csak a gyilkosság utáni napon hozakodott elő a nyakláncsal. Az első beszédében kizárólag ellenségeket emlegetett. Majd egy nappal később... jaj, Istenem, talán akkor telefonált Nathan, de még ő se hazudott volna akkorát, vagy... Mi az ördögnek keverte bele a nyakéket?

Egy darabig némán emésztettem a hallottakat.

– Azt hiszem, ki tudom találni – szoltam végül. – Az az egy biztos, hogy én kereszteztem a tervét. A nagy tervet. A nagy machinációt. Azzal kereszteztem, hogy megöltem azt a három csavargót, Esther gyilkosait. Ez pedig összezavarta a terrorista verziót. Evalékra igazán nem lehetett ráfogni terrorista kapcsolatokat, nem igaz?

– De bizony az. Most a fél világ Gregoryt siratja, a másik fele pedig rajta nevet. Három nulla volt valami dél-texasi kisvárosból. Nullák. Gregory jelen pillanatban azt hirdeti, hogy ellenségei minden eszközt bedobnak, tehát a nullákat is, csak hogy bántsák őt; a nullák a rablógyilkossággal szereztek volna meg az oly igen áhított tőkét, hogy fölvehessék a harcot a Lélek Temploma ellen.

– Most hagyjuk egy kicsit a nyakláncot. Gregory továbbra is megjátszotta a terrorista kártyát, és valamilyen sajátos okból megtetétzte az ékszerrel. Figyelj, kérdeznem kell valamit. Miért vannak laboratóriumok a Lélek Templomában? Miért?

– Laboratóriumok? – kérdezte Rachel. – Fogalmam sincs. Én még csak azt se tudtam, hogy vannak. Persze, van a doktor, aki emberi növekedési hormont pumpál Gregoryba, különleges protein-fröccsökkel itatja és mindennel, amivel csak megőrizhető a fiatalság és az erő, és van valamiféle gyengélkedő is, hogy ha Gregorynak egytized fokkal fölmege a hője, az orvosa ott vizsgálhassa meg, de kimondott laboratóriumok nincsenek, én legalábbis nem tudok róluk.

– Nem, nem, én nagy laboratóriumokra gondolok, ahol vegyszerekkel és számítógépekkel dolgoznak. Hatalmas laboratóriumok, steril tárolókkal, és az emberek olyan vicces védőruhákat viselnek. Ma éjszaka láttam. A Lélek Templomában. Olyanokat is láttam, akik az egész testüket betakaró, narancsszín ruhát viseltek. Akkor nem is ütött szöget a fejembe, annyira csak Gregoryt kerestem...

– Narancsszín ruhák? Vírusvédelmi ruházatra gondolsz? Jóságos Isten, csak nem valami betegségről van szó? Gregory lenne beteg? Mi az ördögöt csináltatott ez Nathannel a kórházban?

– Azt hiszem, én tudom. Nem bántotta a fivérét. És se Gregorynak, se a nagypapjának nincsen semmiféle örökletes betegsége, ezt bizonyossággal állíthatom. Ha lenne, abban a pillanatban tudtam volna, mikor megláttam őket. Megérezem az ilyesmit.

Rachel összerándult. Belényilallt a tudat, hogy ő is beteg, és rögtön összezavarodtak a gondolatai.

– Mivel foglalkozik a Templom, ami szükségessé teszi, hogy egész csapat orvos lesse Gregory parancsait, csupa ragyogó koponya, zseniális kutató, mikroszkópokkal és mindenféle felszereléssel ellátva?

– Nem tudom – ismételte Rachel. – Igaz, egy időben terveztek valami termékláncot, ilyen vacakokat, tudod, mint szellemtisztító sampon, meg szappan a gonosz vibrálások ellen...

Kacagtam, ő mosolygott.

– De lebeszéltük róla. Valami hihetetlenül előnyös szerződést kötött egy New York-i formatervezővel, hogy lássa el az üdülőit, a hajóit, az erdeit...

– Már megint itt tartunk: hajók, repülők, őserdők, nyaklánc, ikertestvér.

– Mit akarsz mondani?

– Nézd, Rachel, az egyiptetűjű iker nem csak fivér, hanem tükörkép, itt pedig olyan ikertestvérről van dolgunk, akiről nem tud a világ, és nem is lehet könnyen felismerni, mert a házidok szakállát és pajeszát viseli. Sok mindent lehet ám kezdeni, ha az embernek egyiptetűjű ikertestvére van.

Rachel némán bámult. Aztán ismét összerándult a fájdalomtól.

– Innom kell egy kis vizet – mondtam. – Hozok neked is.

– Az jó lesz. Hideg vizet. Fáj a torkom, nem...

Visszasüllyedt az ágyra.

Átsiettem a gyönyörű kerten, be egy nagy kamrafélébe, ahol mindenféle finomságot tároltak, és volt is rengeteg műanyag palackos víz a hűtőszekrényben. Kivettem két palackot, és leemeltem egy polcra egy szép metszett poharat.

Leültem Rachel mellé, aki addigra betakarózott, és először neki töltöttem. Ivott. Ittam.

Kifulladtam, ám most nem volt idő kifulladásra, nem kockáztathattam az alvást, mert még elpárologtam volna. Teleittam magam vízzel, és azon tűnődtem, mi mehetett át a testemből Rachelbe, igazi mag volt-e vagy csak a látszata?

Eszembe jutott Sámuelről valami. Sámuel kikacagta az apácákat, akik esküdöztek, hogy szellemektől estek teherbe. Strassburgban történt. Azután visszajött egy másik kedves emlék, nagyon érzéki, Zurvannal kapcsolatban. Hallottam, ahogy mondja: „Megteheted, igen, de el fogja venni az energiádat, és csakis akkor közeledhetsz asszonyhoz, ha megengedem!”

Nem emlékeztem a beszélőre, csak a szeretetre, a kertre és a szavakra, és hogy menyire hasonlított a hangulat. *El fogja venni az energiádat!* Ébren kell maradnom.

– Mi van, ha tévedünk? – kérdezte Rachel. – Ha Gregorynak semmi köze Esther halálához? Olyan ember, aki mindent kihasznál. Esther halálát is kihasználta, de ez még nem jelenti...

– A rabbi azt mondta, hogy Gregory ölte meg Esthert. Én is azt gondolom, hogy ő a gyilkos. De itt több forog kockán. Hirdet ez a Gregory-féle egyház valamilyen egyedülálló, sajátos értéket?

– Nem igazán; már mondtam, hogy Gregory számítógéppel találta ki az egész krédót. Még leginkább egy hitetlen hithez áll a legközelebb.

Sóhajtott. Azt mondta, van egy pongyola a gardrób szekrényben. Idehoznám? Kicsit fázik. Háziköntösök is vannak, ha akarnék. Akartam, de nem mert fáztam. Ez perzsa vagy babiloni hajlam bennem, hogy idegenkedem a meztelenkedéstől.

Találtam egy földig érő, vastag, kék köntöst, amelyhez öv is járt. Magamra tekertem, kissé csapdában éreztem magamat benne, de pillanatnyilag megtette. Minden erőmre szükségem volt.

Odavittam az ágyhoz a pongyolát. Tisztaselyem volt, aranyszínű, mint ebben a szobában a legtöbb dolog, és úgy telegyöngyöztek, akár a fekete sálkendőt. Rachel felült, rásegítettem a pongyolát, begomboltam helyette a gyöngyház gombokat, megkötöttem az övet. A csuklóján is begomboltam.

Merőn nézett.

– Van még valami, amit tudnod kell – mondtam.

– Meséld el. – Melléültem az ágyra, megfogtam a kezét.

– Gregory felhívott az este, pontosan mielőtt leszálltunk volna Miamiban. Azt mondta, hogy *te* ölted meg Esthert. Azt mondta, láttak a bűncselekmény helyszínén. Én is láttam a képedet a magazinban, de akkor is tudtam, hogy ez ostoba hazugság. Már éppen le akartam tenni, mert vele szemben úgylis fölöslegese az észérvek, amikor egyszer csak nagyon elvetette a sulykot. Azt mondta, hogy kísértet vagy, és Esther helyét kellett elfoglalnod a világban, így kerültél ide.

– Ezt a bárgyúságot! – suttogtam. – Micsoda viperanyelvű ember!

– Én is ezt gondoltam. Nem hittem el neki. Ám azt bizonyosra veszem, hogy Esther halála miatt vagy itt. Igen, és azért jöttél, hogy megöld Gregoryt. Szeretném, ha megígérnéd, hogy megölsz, történjék bármi! Tudom, hogy szörnyűség, amit mondok...

– Nekem ugyan nem. Szívesen meg is ölöm, de majd csak azután, ha ez a rejtély megoldódott.

– Tudnál vigyázni Nathanra, hogy ne essék baja?

– Meg tudom tenni – mondtam –, de nagyon sötét dolgokat orrontok. Légy nyugodt, akármilyen történjék, végére fogok járni, és Gregory az életével fizet.

– Laboratóriumok – mondta Rachel. – Tudod, hogy Gregory örült? Hiszi, hogy neki kell megmentenie a világot. Külföldre utazgat, diktátoroktól kér kihallgatást, missziókat szervez olyan országokban, amelyek... és ez az egész a terrorizmusról. Idefigyelj – süppedt vissza a párnákba –, csak jót tehetsz vele, ha megölsz Gregoryt. Az egész templom simli és hülyeség, kiszipolyozza az embereket, elszedi a megtakarított pénzüket, a vagyonukat...

Behunyta a szemét, és hirtelen mozdulatlaná merevedett, olyan mozdulatlaná, hogy mikor félig kinyitotta a szemét, csak a fehérjét láthattam.

– Rachel! – szólítottam. – Rachel! – ráztam meg a vállát.

– Élek, Ázriel – felelte halkán, csak az ajkát mozgatva. Sötét szemöldöke megrebbent, de a pillái csukva maradtak. – Itt vagyok – mondta. – Betakarnál, Ázriel? Még mindig fázom. Pedig meleg van, ugye?

– Mesésen meleg a szellő – válaszoltam.

– Akkor nyisd ki az ablakokat, de takarj be. Mi az, mi bajod?

Minden ablak nyitva állt, még az óceán fölé nyúló terasz nagy üvegajtaja is, de nem akartam fölzaklatni azzal, hogy ilyesmire figyelmeztetem.

Hátrahőköltem. Most vettem csak észre a karját. Most néztem meg igazán a tisztaselyem alatt.

– A karod! Csupa véraláfutás! Ó, mit csináltam veled!

– Nem érdekes – mondta. – Semmiség. Csak az egyik gyógyszer. Vérhígító. Észre se veszem, amikor kék-zöld foltos leszek tőle. Nagyon jó volt a karjaimban tartani téged. Gyere ide, ugye, mellettem maradsz? Van egy olyan gyanúm, hogy mindjárt meghalok. Leálltam a gyógyszerekről, amelyek életben tartottak.

Nem feleltem, de tudtam, hogy meg fog halni. Nagyon lelassult a szívverése. Az ujjai kissé elkékültek.

Melléfeküdtem, bebugyoláltam a gobelinhímzésű ágytakaróval. Hozzámsimult.

– Akkorát nevettem, mikor Gregory azt mondta, szellem vagy, és te ölted meg Esthert, hogy átjuthass a világba! Pedig ugyanakkor tudtam, hogy nem vagy ember. Tudtam. Eltűntél a gépről. Tudtam! És mégis olyan muris volt, mikor Gregory hisztérikusan összehordott mindenfélét fekete mágiáról, hogy Esthert gonosz erők áldozták fel, mint egy bárányt, mert neked át kellett jönnöd ebbe a világba. Azt mondta, engem is meg fogsz ölni. Azt mondta, ha nem térek vissza, riasztja a rendőrséget. Nem akarom, hogy idejöjjön és megzavarjon. Nem akarom!

– Nem engedem – ígértem. – Most pihenj. Gondolkozni akarok. Emlékezni akarok a laboratóriumokra, és a narancsszín ruhás emberekre. Látni akarom a nagy intrikát.

Csúnya látványt nyújtottak a lilás véraláfutások. Szégyelltem magam, amiért nem voltam gyöngédebb, nem figyeltem rá, nem érdekelt más, csak az időtlen gerjedelem, és minden másra fűtyültem.

Átöleltem, végigcsókoltam a zúzódásait. Láthattam a tűk szúrásnyomait, láthattam, honnan tűnt el a pihe, a letépett ragtapaszok nyomán.

– Rachel, te szenvedsz, és én csak még tetéztem a kínjaidat – mondtam. – Hadd hozzam el, amire szükséged van. Küldj el. Parancsolj. Akármit ide tudok hozni neked, Rachel. Ilyen a természetem. Vannak jó orvosaid? Csak mondd meg, kik azok. Eltévedek a szélben, ha magamtól kell orvosokat és varázslókat keresnem. Irányíts! Küldj el! Küldj el akármiért, ami...

– Nem.

Néztem csendes arcát. Ugyanúgy mosolygott, és mintha félálomba merült volna. Akkor hallottam, hogy csukott szájjal dúdol. Nagyon hideg volt a keze.

Sóhajtottam. A szerelemmel mindig együtt jár ez a kín; ugyanolyan élesen sajgott, mintha még sohasem történt volna meg velem. Ugyanúgy felháborított és fájt, mintha még mindig élő és ifjú lennék.

– Ne nyugtalankodj – suttozta. – A világ legjobb doktorai már kitették a lelküket, hogy meggyógyítsák Gregory Belkin feleségét. Különbö is... szeretnék...

– ...Estherrel lenni.

– Igen. Mit gondolsz, lehetek?

– Igen, lehetsz – válaszoltam. – Láttam, mikor fölszállt a tiszta fénybe. – Hozzá akartam tenni: „Így vagy úgy, de vele leszel”, aztán mégse tettem. Ki tudja, hiszi-e Rachel, hogy lángocskák vagyunk, akik visszatérhetünk Istenbe, vagy hogy létezik Paradicsom, ahol ölelkezhetünk és csókolózhatunk. Részemről hittem a Paradicsomban, és volt egy homályos emlékem egy repülésről a legnagyobb magasságokban, és kedves lelkekről, akik valamit rejtegettek előlem.

Hátradőltem. Bizonyos voltam benne, hogy akkor meg akartam halni. Most pedig olyan drága lett nekem az élet lángja, amely még mindig égett Rachelben, és olvasztotta, mint a gyertyát.

Próbáltam meggyógyítani. Ránéztem, és próbáltam meglátni benne a szerveit, az egymással összefüggő dolgokat, amelyeket erek aranyszálai szönek át.

Rátettem a kezemet és imádkoztam. Betakartam arcát a hajammal. Imádkoztam az összes istenhez.

Rachel mocorgott. – Mondtál valamit, Ázriel? – Motyogott valamit. Először nem értettem, aztán rájöttem, hogy jiddisül volt. – Héberül beszéltél? – kérdezte.

– Csak imádkoztam, drágám – válaszoltam. – Ne is törődj vele. – A melleimre ejtette a kezét, akkora sóhajjal, mintha már ez a mozdulat is kimerítette volna. Rátettem a kezemet a kicsi kezére. Milyen hideg volt. Meleget gerjesztettem mindkettőnknek.

– Csakugyan itt maradsz velem?

– Miért vagy úgy meglepve ezen? – kérdeztem.

– Nem tudom. Mert az emberek igyekeznek elsomfordálni a haldoklóktól. Azokon a rossz éjszakákon, mikor a legsúlyosabb állapotban voltam, nem jöttek az orvosok, rám se néztek az ápolónők. Még Gregory sem jött. Mikor a válság elmúlt, egyszerre állítottak be. Te pedig itt vagy mellettem. Ugye, milyen jó szagú a levegő? És a fény. Az éjszakai égbolt fénye.

– Gyönyörű. Olyan, mint a Paradicsom előképe.

Halkan fölnevetett. – Fölkészültem, hogy semmivé legyek – mondta.

Mit válaszolhattam?

Valahol csengő berregett. Felültem. Nem tetszett a hang. Kibámultam a kertre, a trombita alakú, nagy piros virágokra, és akkor láttam, hogy tompa fényű villanyégőket erősítettek rájuk. Maga volt a tökély. Ismét szólt a csengő.

– Ne nyisd ki – szólt Rachel. Fördött a verejtékben.

– Figyelj rám – folytatta. – Állítsd meg Gregoryt, állítsd meg az egyházát. Gregory az a fajta, akit karizmatikus vezetőnek hívnak. Gonosz. Laboratóriumok. Nem tetszik ez nekem. És ezek a szekták, ezek embereket gyilkoltak, megölték a tulajdon hívőiket.

– Tudom – bólogattam. – Mindig így volt. Mindig.

– De Nathan... Nathan olyan ártatlan – mondta. – Máig emlékszem a hangjára, a gyönyörű hangjára. Az jutott eszembe, amit Esther mondott, hogy Nathan volt az az ember, aki Gregory lehetett volna. Olyan volt az a hang...

– Megtalálom, és gondoskodom róla, hogy ne legyen baja – fogadkoztam. – Kiderítem, mit tud, mit látott.

– Olyan borzasztó az az öregember?

– Szent és öreg – vontam meg a vállamat.

Rachel nevetett, édesen, boldogan. Csodálatos volt hallani. Lehajoltam, megcsókoltam. Cserepes volt az ajka. Töltöttem még vizet, tartottam a fejét, hogy ihasson.

Visszafeküdt, nézett. Csak fokozatosan jöttem rá, mennyire kifejezéstelen az arca. Csak egy maszk a fájdalomnak. A fájdalom beette magát a tüdejébe, a szívébe, a csontjaiba. Telis-tele volt fájdalommal. A csillapítószer, amelyeket még New Yorkban vett be, kiürültek a testéből. A szíve gyengén vert.

Markomban melengettem a kezét.

Majd ismét felhangzott a lárma, csengő berregett, riasztó sívított, nem is egy. Motorzajt hallottam. A felvonó aknájából jött.

– Engedd el a füled mellett – kért Rachel. – Nem jöhetnek be. – A takarón matatott.

– Mi baj? – kérdeztem.

– Segíts, segíts felállni. Hozd ide a vastagabb köntösömet. A nehézselymet. Kérlek...

Hoztam a köntös, amelyet mutatott. Fölvette. Reszketett a díszes kelme súlyától.

Hatalmas robaj hallatszott a főbejárattól.

– Biztos, hogy nem juthatnak be?

– Neked nincs mitől félned, ugye? – kérdezte.

– Nem, egyáltalán nem, de nem akarom, hogy...

– Tudom... hogy elrontsák a halálomat – mondta.

– Igen.

Mészfehér volt.

– Össze fogsz esni – aggódtam.

– Tudom – mondta –, de ott fogok, ahová esni akarok. Segíts kimennem, látni akarom az óceánt.

Fölkaptam, kivittem a teraszra. Keletre nézett. Nem az öbölt lehetett látni, hanem az igazi tengert. Ugyanaz a tenger volt, amely Európát, a romos görög városok partjait, Alexandria homokját mosta.

Dübürgés hangzott fel mögöttünk. Megfordultam. A liftből jött. Emberek voltak a felvonóban. De az ajtók zárva maradtak.

Szellő fújdogált a széles teraszon. A csempe hűvös volt a talpam alatt. Rachel élvezte. A vállamnak támasztotta a fejét, úgy nézte a sötét tengert. Majdnem a szemhatáron kivilágított nagy hajó siklott tova; fejünk fölött a fellegek baletteztek.

Magamhoz szorítottam Rachelt, majd ölbe akartam venni.

– Ne, hadd álljak – kérte. Gyöngéden kifejtette magát a karomból, és megtámaszkodott a magas kőkorlátban. Lenézett. Egy kert volt ott, mélységes-mélyen, tele fákkal, fényekkel és rengeteg egyiptomi liliommal. Legyezőszerű nagy növények is bókoltak a fuvallatban.

– Most nincs ott senki, ugye? – kérdezte Rachel.

– Tessék?

– A kertben. Olyan meghitt. Csak a virágok vannak alattunk, és azon túl a tenger.

– Igen – feleltem.

A liftajtót fölfeszítették.

– Ne feledd, mit mondtam! – szólt Rachel. – Csak jót teszel, ha megölsz Gregort! Majd megpróbál elcsábítani, vagy elpusztítani, vagy felhasználni valamilyen módon. Azt lefogadhatod, hogy máris ezen töri a fejét. Hogy miként használhatna ki a legjobban.

– Ismerem én Gregoryt – biztosítottam. – Csak ne aggódj. Azt fogom tenni, ami helyes. Ki tudja, talán még a különbségre is megtanítom a jó és a rossz között. Talán tudom, mik ezek. Talán még a lelkét is megváltom – mondtam nevetve. – Az lenne csak a szép.

– Igen, az – helyeselt Rachel. – Csakhogy te szomjazod, éhez az életet, ennél fogva belecsábíthat szenvedelmes életébe, mint ahogy az enyémben is belecsábultál.

– Mondom, hogy soha. Majd én rendbe hozok mindent.

– Jól van, hozzád.

Ebben a pillanatban emberek törtek be nagy robajjal az ajtón. Deszka recsegett.

Rachel sóhajtott. – Talán Esther hívott le. Talán ő tette – mondta. – Én angyalom.

Megcsókoltam.

Mögöttünk az emberek bezúdultak a szobába. Nem kellett odanéznem, hogy tudjam. Megtorpantak, lármáztak. A lármából egyszer csak fölcsapott Gregory hangja:

– Hála Istennek, Rachel, hogy semmi bajod!

Megfordultam, ránéztem. Látott engem, én is láttam őt, hogy milyen kemény, elszánt, hideg. – Engedd el a feleséget! – kiáltott rám. Hazug.

Lángolt a dühtől, és a düh gonosszá tette, megrabolta a varázsától. Azt hiszem, velem is ez történhetett korábban. Ahogy álltam, akkor kezdett derengeni, hogy ismét szeretek és nem gyűlölök. Szerettem Esthert, szerettem Rachelt. Még Gregoryt se gyűlöltem.

– Menj az ajtóhoz, és állj közénk – szólt Rachel. – Tedd meg a kedvemért, kérlek. – Megcsókolta az arcomat. – Tedd meg, én angyalom.

Engedelmeskedtem. Megfogtam a fém ajtókeretet. – Itt nem mehettek át – mondtam.

Gregory felbődült, iszonyú hangon. Az egész csoport meglódult felém. Erre-arra fordultam, és ők visszapattantak a vállamról. De akkor már tudtam az üvöltés okát.

Rachel leugrott.

A korláthoz mentem, félretaszigáltam őket, lenéztem a kertre, és megláttam testének parányi, üres kagylóhéját. Fölötte fény lengedezett.

– Fogadd be, kérlek, Istenem! – imádkoztam régi nyelvemen.

A fény vakítóvá erősödött és az égnek lövellt. Úgy tetszett, mintha villám hasította volna a déli égboltot, és robbant volna a felhők mögött, holott csak Rachel járt arra. Fölszállt, és egyetlen másodpercig mintha én is láttam volna a mennyei kaput.

A kertben nem maradt más, csak az egyiptomi virágokból vetett ág és az üres hús. Ép, sértetlen arca üres tekintettel bámulta az eget.

Szállj, Rachel, kérlek, Esther, vidd föl a grádicson! Magam elé képzeltem a lépcsőt, a lajtorját, amelyen emlékek tolongtak.

Gregory jajgatott kínjában. Emberei lefogtak. Gregory sikoltózott, zokogott, jajgatott, ezúttal mesterkéltetés nélkül. Bámulta a feleségét a mélyben, üvöltött a kétségbeeséstől, öklével verte a korlátot.

– Rachel, Rachel, Rachel!

Leráztam magamról az embereket. Elképesztette őket ennyi erő, és nem tudták, mihez fogjanak. Feszélyezte őket a gyászában ordító Gregory látványa.

Egyszerre örült kavardás támadt körülöttem. Újabb emberek jöttek, jött szegény Ritchie, Gregory pedig jajgatott és jajgatott, a korlátra borulva. Davenolt és jiddisül jajveszékelt.

Megint félrelöktem az embereket. Volt, aki a terasz széléig repült. Addig taszigáltam őket, míg végül maguktól is eltakarodtak az utamból.

– Igazán szeretted, ugye? – kérdeztem Gregorytól.

Megfordult, rámnézett, szólni próbált, de csukladozott a gyásztól. – Ő volt... az én Balkiszom ... – tördelte. – Az én Sábai királyném... – Jajveszékelésben tört ki, és tovább imádkozott.

– Most itt hagylak – mondtam – minden fegyvereseiddel.

A mélyben akkor már valóságos tömeg kapaszkodott fel a kert lejtőjén. Elemlámpák világítottak Rachel halott arcába.

Fölszálltam.

Hová menjek? Mit csináljak?

Ideje a saját lábamra állnom.

Egyszer néztem vissza a teraszon tolongó emberparányokra, akik magukon kívül voltak az eltűnésemtől. Gregory összeroskadt. Ült a kövön, a fejét fogta, és hajlongott.

Akkor még magasabbra szálltam, olyan magasra, ahol már a boldog lelkek voltak, és úgy tűnt, miközben észak felé szálltam, hogy nagy érdeklődéssel tekintgetnek utánam.

Tudtam, mi a legelső dolgom. Meg kell találnom Nathant.

M

ire New Yorkba értem, már ólomsúllyal húzott az álmoság. Legszívesebben aludtam volna egyet, mielőtt belekezek újabb kutatásaimba.

Csak hát rettenetesen aggódtam Nathanért. Mielőtt emberi testet öltöttem volna, végigportyáztam láthatatlanul a Lélek Templomát.

Ahogy számítottam rá, rengeteg vegyi kísérletet végeztek a toronyban, sok olyan terület volt, ahová tiltották a belépést, éjszaka is dolgoztak emberek, akik a furcsa, narancsszín gumiruhákat viselték, és ezekbe a ruhákba mintha levegőt fújtattak volna. A narancsszín lények sisakjaikból sandalítva töltötték pehelysúlyú műanyag tartályokba a vegyszereket, amelyeket látnivalóan nem óhajtottak megérinteni vagy belélegezni.

Minden mást is megfigyeltem a toronyban.

Egy steril laboratóriumban asztalon heverő csontjaimat tanulmányozta a gonosz Agytröszt doktor, az ösztövé, aki festékekkel feketítette a haját. Sejtelve sem volt körülötte ólálkodó, láthatatlan lényemről. Nem értettem a feljegyzéseit. Semmit sem éreztem a csontok iránt, azon túl, hogy el akartam pusztítani őket, nehogy még egyszer visszazavarhassanak beléjük. Bár akkor esetleg meghalhatok. Egyelőre korai ezt kockáztatni.

Voltak a toronynak részei, amelyeket kommunikációs központnak rendeztek be. Emberek figyeltek monitorokat, beszéltek telefonon, tanulmányoztak térképeket. A falakon tűszúrásnyi égők fénylettek hatalmas világtérképeken.

Nagy sürgés-forgást és idegességet tapasztaltam az éjszakai munkások között.

Roppant elővigyázattal beszéltek, mintha ellenségek figyelnék őket, és kijelentéseik őrijtően homályosak voltak. „Sietnünk kell”. „Ez isteni lesz”. „Ezt négykor kell rakodni.” „Tizenhetes ponton minden rendben.”

Ebből semmi értelmeset nem lehetett kihámozni. Egy elszólásból tudtam meg, hogy a Végítélet-terv tartja izgalomban őket.

Végítélet.

Aggasztott és undorított minden, amit láttam. Gyanúm szerint filovírusok kerültek a tartályokba, vagy egy másmilyen öldöklő szer, a technológia legújabb vívmánya. Az egész Templom gyilkosságtól bűzlött.

Jártam sok üres emeleten, sok hálóteremben, ahol fiatal Lelkesek aludtak, és egy hatalmas kápolnában, ahol kezüket homlokukra szorító Lelkesek imádkoztak szótlanul, szemlélődő szerzetesek módjára. Az oltár fölött hatalmas agyvelő képe lógott, gondolom Isten Lelkét akarta ábrázolni. Csak a körvonalait rajzolták meg arannyal. Nem ébresztett áhítatot, olyan volt, mint egy bizarr bonctani ábra.

Jártam szobákban, ahol egymagukban aludtak emberek. Az egyik szobában betakargatott, pólyákba fáslizott emberre vigyázott egy ápolónő. Más szobákban is feküdtek lepedőkbe csavart betegek, akiket csillogó csövek kötöttek apró számítógépekhez. Sok helyiségben hívők háltak. Voltak olyan szobák, amelyeknek fényűzése vetekedett Gregory lakosztályáéval: márványpadló, aranyozott bútorok, a pompás fürdőszobákban szögletes fürdőkád.

Sok mindent kérdezhettem volna, amelyre nem kaptam volna választ. Jóval több időt kellett volna töltenem a toronyban.

De most Brooklynba kellett mennem. Nyilvánvaló, mi történik itt. Nathan veszélyben forog.

Hajnali két óra volt. Láthatatlanul hatoltam be a rabbi házába. A rabbi mélyen aludt, de abban a pillanatban felébredt, ahogy beléptem a szobájába. Tudta, hogy én vagyok ott, és nyomban kikászálódott az ágyból. Gyorsan messzire távolodtam a háztól. Most nem volt időm, hogy felkutassam Nathant, vagy irgalmasabb szívű családtagokat keressek.

Különben is egyre fáradtabb lettem. Nem mertem visszavonulni a csontokba – az a helyzet, hogy nem is akartam, soha többé. Félttem, hogy ha majd legyengít az álom, Gregory sőt akár a rabbi visszahívhat vagy porrá szórhat szét.

Visszatértem Manhattanbe, találtam egy nagy tavat, nem messze a Lélek hatalmas Templomától. Idelátszottak kivilágított ablakai. Emberi alakot öltöttem, felöltöztem a legékesebb ruhába, amit el tudtam képzelni, vörös bársony öltönybe, finom patyolat ingbe, egzotikus arany cicomába, majd rengeteg vizet ittam a tóból. Térdre ereszkedtem és hörpöltem a tenyeremből. Elteltem a vízzel, és nagyon erős lettem. A nyílt terepen döltem le a pázsitra egy fa alá, utasítottam testemet, hogy tartson ki, és ébresszem fel, ha természetes vagy természetfölötti támadás fenyegeti. Ráparancsoltam, hogy senki hívására ne hallgasson, csak az enyémre.

Amikor felébredtem, reggel nyolc volt a város órái szerint. Ép voltam, egész, rajtam volt a ruha, és kipihentem magamat. Ahogy gondoltam is, az ólálkodók és a koldusok túlságosan különlegesnek és furcsának találtak, hogy megtámadjanak vagy koldusok zaklassanak. Bármiként történt, erős voltam, és folt sem esett bársony öltönyömmön, fénylő fekete cipőmön.

Anyagi formában, a csontokon kívül éltem túl az alvást. Újabb győzelem.

Néhány perces örömtáncot jártam a pázsiton, aztán lesöprögtem ruháimat, feloszlattam magam a kellő varázsszavakkal, majd fűtől és földtől mentes bársonyban, szakállasan alakultam újjá a rabbi házában nappali szobájában. A szakállt nem akartam, de most is magától kinőtt a bajusszal együtt. Talán már ébredéskor is rajtam voltak. Illetve egész biztosan megvoltak. Egész idő alatt. Rajtam akartak lenni. Akkor legyenek.

A modern ház sok apró szobából állt.

Leginkább az hökkentett meg, mennyire konvencionális. Átlagos berendezésében sem csúnya, sem szép bútorral nem lehetett találkozni. Kényelmes volt, jó világítású. A nappaliban tartózkodó emberek azonnal felém fordultak, és sugdolózni kezdtek. Egyikük odajött hozzám, én pedig jiddisül mondtam, hogy azonnal beszélnem kell Nathannal.

Akkor döbbsentem rá, hogy nem is tudom Nathan igazi családi nevét. Még az se biztos, hogy itt Nathannak hívják-e. Mert a családi neve nyilván nem Belkin. A Belkint Gregory agyalta ki. Jiddisül erősködtem, hogy emberhalál lehet belőle, ha nem beszélhetek Nathannal!

A rabbi kívágta dolgozószobája ajtaját. Tajtékzott. Két öregasszony állt mellette és két fiatalember, valamennyien házidok, az asszonyok parókásan, a fiatalemberek pajeszosan, selyem kaftánban. Senki se volt ott rajtam kívül, aki ne házid lett volna.

A rabbi arca rángatózott a felháborodástól. Elkezdte az ördögűzést, ám én nem tángítottam, és fölemeltem a kezemet:

– Beszélnem kell Nathannal! – mondtam jiddisül. – Veszélyben foroghat! Gregory veszedelmes ember. Beszélnem kell Nathannal! Nem megyek innen, amíg meg nem találom! Ő talán együttérző, félelem nélkül való lélek, és meghallgat! A szeretet hozott hozzá! Nathan az Isten útját járja, és ha megmentem, talán én is üdvösségre jutok.

Mindenki elnémult. Aztán a férfiak kiküldték az asszonyokat, akik engedelmeskedtek, öregembereket szólítottak be a társalgóból, és rám mutatva felszólítottak, hogy menjek a rabbi dolgozószobájába.

Ott álltam hát a vének gyülekezetében.

Az egyik krétát fogott, kört rajzolt a szőnyegre, és felszólított, hogy álljak a körbe.

– Nem! – tiltakoztam. – Szeretből jöttem ide, hogy elhárítsam a bajt. Azért vagyok itt, mert szerettem két embert, akik már halottak. Tőlük tanultam szeretni. Nem leszek a Csontok Szolgája. Nem teszek rosszat. Nem hajt többé harag, gyűlölet, vagy keserűség. És nem zárhatok be többé a körbe, sem ti, sem a mágiátok. Túl erős vagyok ahhoz a körhöz. Az nekem semmi. Most Nathan szeretete hív.

A rabbi lesüllyedt asztala mögé, amely jóval nagyobb és előírásosabb darab volt, mint amilyennél alagsorbeli első találkozásunkkor láttam, és kétségbeesett arcot vágott.

– Rachel Belkin meghalt – mondtam jiddisül. – Maga vette el az életét.

– A hírek szerint te vetted el az életét! – vágta rá a rabbi jiddisül. Az öregek dűnnyögtek, bólogattak.

Előlépett egy vénséges vén ember, összeaszott, kopaszodó fején fekete selyem sapkával, és a szemembe nézett. – Mi nem nézünk televíziót; nem teszünk ilyet. Ám gyors szárnyon szállt a hír, hogy te ölted meg Rachel Belkint és a lányát.

– Hazugság! – tiltakoztam. – Esther Belkin megismerkedett Gregory fivérével, Nathannal a gyémántnegyedben. Vásárolt tőle egy nyakláncot. Hiszem, hogy Gregory gyilkoltatta meg a lányt, mert az tudomást szerzett a családjáról, főleg az ikertestvéréről. Nathan veszélyben forog.

Mozdulatlanul álltak. Nem tudtam, mi fog történni most. Tudom, hogy különös látvány lehettem a csuklóban arany díszes, sötétvörös bársonyban, sötét hajammal, hosszú szakállammal, de ők se nyújtottak mindennapi látványt, szakállasan, sajátos hosszú, fekete selyemkaftánjukban, ki széles, ki keskeny karimájú kalapban.

Lassanként kört vontak körém.

Aztán elkezdtek kérdésekkel bombázni. Először nem is értettem, mi ez. Aztán rájöttem: próba. Elsőnek azt kérdezték, tudok-e idézni a Tórának ebből és ebből a könyvéből. Értettem minden jelet és nevet, amelyet mondtak. Megválasztam összes kérdésüket, vágtam a válaszokat, először héberül, aztán görögül, időnként, hogy elképeszem őket, ó-arámiul.

– Sorold fel a prófétákat – mondták.

Felsoroltam, az általuk nem ismert Énokot is, aki az én időmben prófétáskodott Babilonban. Ettől megrendültek.

– Babilonban?

– Nem emlékszem! – mondtam. – Meg kell állítanom Gregory Belkint, mert bántani akarja Nathant, a fivérét! Meggyőződése, hogy ő ölte meg Esthert, mert a lány megismerkedett Nathannal. Más gyanús dolgok is vannak!

Most a Talmudból kezdtek vizsgáztatni. Hány micvá létezik? Mondtam, hogy 613, és ezek a helyes viselkedés meg a helyes beszéd szabályai.

Folytatódott a vizsgáztatás a szertartásokról, a tiszta és a tiltott dolgokról, az eretnek rabbikról és a kabbaláról. Azonnal válaszoltam mindenre, időnként visszaestem az arámiba, majd jiddisre váltottam. Amikor a Septuagintából kérdeztek, görögül válaszoltam.

Hol a babiloni Talmudra, hol a régi jeruzsálemire hivatkoztam. Felsoroltam a szent számokat. A kérdések egyre körmönfontabbak lettek, mintha a vének egymást akarták volna túllicitálni szörszálhasogatásban.

Végül elfogyott a türelmem.

– Felfogjátok-e, hogy miközben itt disputálunk, mintha a jesivában lennénk, Nathan talán életveszélyben forog? Hogy hívják Nathant közöttetek? Isten nevére, segítsetek megmenteni Nathant!

– Nathant elment – válaszolta a rabbi –, messze-messze, ahol Gregory nem találhatja meg. Biztonságban van az Úrnak városában.

– Honnan tudod, hogy biztonságban van?

– Esther halálának másnapján Izraelbe utazott. Ott nem találhatja meg Gregory. Sohasem bukkan a nyomára.

– Másn... vagyis egy nappal azelőtt, hogy először láttál?

– Igen. Ha nem vagy dibuk, akkor mi vagy?

– Nem tudom! Angyal akarok lenni, és Isten majd megítéli, teljesítettem-e akaratát! Miért ment Nathan Izraelbe?

A vének zavartan pillantottak a rabbira. Ő azt válaszolta, hogy maga se tudja, miért akart Nathan épp akkor utazni, de úgy tűnt, a bánat elől akar menekülni, amit Esther miatt érzett. Mondott valamit, hogy most korábban szeretne végezni szokott éves munkájával Izraelben. Az volt a dolga, hogy tóratekercsek másolatait hozza haza Brooklynba.

– Kapcsolatba tudsz lépni vele? – kérdeztem.

– Miért árulnánk el többet neked? – kérdezte a rabbi. – Nathan biztonságban van Gregorytól.

– Nem hinném – jegyeztem meg. – Most pedig, hogy valamennyien itt vagytok, válaszoljatok a kérdésekre! Idézte-e valaha valamelyiktek a Csontok Szolgáját? Megidézt-e Nathan?

Megrázták a fejüket, és a rabbira pillantottak.

– Nathan sohasem tenne ilyen istentelen dolgot!

– Én istentelen vagyok? – emeltem föl a kezemet. – Úgy hát felszólítalak, próbáljatok exorcizálni a Jövevények Úr Istenének nevében! Itt fogok állni, erősen szeretetemben Nathan, Esther és Rachel Belkin iránt. El akarom hárítani a bajt! Nem futamodok meg! Tessék, kezdjétek kabbalista abrakadabrátokat!

Ettől valamennyien dűnnyögni-sugdolózni kezdtek. A rabbi, még mindig rettentő dühösen belevágott egy ördögűző énekbe, majd a vének is csatlakoztak hozzá. Néztam őket, nem éreztem semmit, nem engedtem magamhoz a haragot, csak a szeretetet, szeretettel gondolni hajdani mesteremre, Sámuelre, holott mennyire gyűlöltem valamiért, ami talán csak emberi gyarláság volt. Nem emlékeztem. Eszembe jutott Babilon, eszembe jutott Énok próféta, de ahányszor közelemben osont a bánat, a gyűlölet vagy a keserűség, mindannyiszor elűztem, és a szeretetre gondoltam, a világi szeretetre, a szent szeretetre, a jó szeretetre...

Még mindig nem emlékeztem Zurvanra, csak az érzésre, de most hangosan idéztem, legjobb tehetségem szerint. Mindannyiszor más szavakat használtam, de az idézet ettől még ugyanaz maradt: – Az élet célja a szeretet és a teremtés bonyolultságának minél alaposabb megismerése. Az Isten útja a jóság.

A hászidok tovább üzték az ördögöt. Behunytam a szemem, és a megfelelő szavak után kutattam elmémben, a világot kérve, hogy engedje hozzám a szavakat, amelyek elcsendesítenék a véneket, ugyanúgy, ahogy hozzám engedte az öltözetet, vagy az emberinek tűnő bőrt.

Aztán megláttam a szavakat. Megláttam a szobát. Akkor nem tudtam, hol van; most már igen, hogy az írószoba volt apám házában. Akkor anynyit láttam, hogy ismerős, és dalolni kezdtem a szavakat, úgy, ahogy valamikor régen énekeltem, térdemen a hárfával – ahogy számtalanszor leírtam őket.

Most is elénekeltem, az ősi nyelven, amelyen tanultam, hangosan, ütemesen, ringatózva éneklés közben:

Teljes szívemből szeretlek téged Uram, én erősségem!

Az Úr én kösziklám és én váram, és én szabadítóm:

Én erős Istenem, én erősségem, ő benne bízom;

Én paizsom, és az én felszabadulásomnak szarva,

Én felmagasztaltatásom!

Körülvettek volt engem a halálnak kötelei:

*És az álnok embereknek árvizei rettentnek vala engemet.
A pokolnak kötelei körülvettek volt engemet;
Erőmet vették volt a halálnak törei.
Az én nyomorúságomban segítségül hívtam az Urat,
És kiáltottam az én Istenemnek; és meghallgatta szómat...*

Ez elnémította őket. Ámultak és bámultak, félelem és gyűlölet nélkül. Még a rabbi lelke is megnyugodott, és távozott tőle a gyűlölködés.

Arámi nyelven szóltam: – Megbocsátok azoknak, akik démonná tettek, akárkik voltak és akármilyen célból cselekedtek. Miután megtanultam Esthertől és Racheltől a szeretetet, szeretetben jöttem ide, hogy szeressem Nathant és Istent. Az szeret, aki ismeri a szeretetet, és aki szeret, Istent szereti, ámen.

A rabbi váratlanul gyanakodni kezdett, de már nem rám. Az asztalán álló telefonra nézett, majd rám pillantott.

Most az aggastyán szólalt meg héberül: – Tehát démon volt, aki angyal akart lenni? Lehetséges ez?
A rabbi nem felelt.

Majd hirtelen felkapta a kagylót, beütögetett egy számsort, olyan hosszút, hogy nem jegyezhettem meg, aztán jiddisül kezdett beszélni.

Kérdezte, ott van-e Nathan. Épségben megérkezett-e Nathan? Feltételezte, hogy telefonált volna valaki, ha nem így lenne, ezzel együtt beszélni akar az unokájával.

Kiült az arcára a megdöbbenés. Csend lett a szobában. Minden hászid őt nézte, és mintha tudták volna, mire gondol a rabbi.

Az öregember jiddisül beszélt a telefonba:

– Nem mondta, hogy jön? Nem hallottatok róla, egyetlen szót sem?

Az öregek megriadtak. Én is.

– Nincs ott! – mondtam. – Nincs ott!

A rabbi sorra vette a részleteket azokkal a valakikkel a vonal másik végén. Nem tudtak róla, hogy Nathan Izraelbe jönné. Legjobb tudomásuk szerint az idén később fog jönni. Már mindent előkészítettek a fogadására. Nathan nem telefonált, hogy előre akarja hozni az időpontot.

A rabbi letette a kagylót.

– Ne szóljatok Sarah-nak! – emelte föl a kezét. A többiek bólintottak. Aztán utasította a legfiatalabbat, hogy hívja ide Sarah-t. – Vele majd én beszélek.

Bejött Sarah, egy szerény, szelíd, szépséges asszony, csúnya barna parókában. Keskeny mandulaszeme volt és édes, puha szája. Jóság áradt belőle. Félénken pillantott rám, de nem ítélkezett.

A rabbira tekintett.

– Telefonált a férjed, amióta elutazott?

Sarah azt mondta, nem.

– Kikísértétek, te, Jacob és Joseph, a repülőhöz?

Sarah azt mondta, nem.

Csönd.

Az asszony rám nézett, majd lesütötte a szemét.

– Kérlek, bocsáss meg – szóltam –, de mondta neked Nathan, hogy Izraelbe utazik?

Sarah azt mondta, igen, és hogy autó jött Nathanért, egy gazdag városi barátjától, Nathan pedig azt mondta, hogy hamarosan visszatér.

– Említette, ki volt ez a barát? – firtattam. – Kérlek, mondd meg nekem, Sarah, kérlek!

Mintha váratlanul kinyílt volna benne egy zár. Ugyanazt a kedvességet láttam a szemében, mint a lányéban a déli város utcáján, mint Estherében és Rachelében, a nők kedvességét, amely egészen más, mint a férfiaké.

Talán ez történik, ha az ember szeret, gondoltam, igazán szeret. Mások is viszontszeretik! Hirtelen olyan szabadnak éreztem magam a haragtól és a gyűlölettől, hogy beleborzongtam, de a pillantásommal tovább esdekelttem Sarah-nak, hogy beszéljen.

Az asszony megrendülten pillantott a rabbira. Bólintott, elvörösödött. Sírás kerülgette.

– Vitte magával a gyémánt nyakláncot – mondta – fivére lányának nyakékét. Esther Belkinét. A fivérének vitte vissza.

Sírva fakadt.

– Mikor hallotta, hogy a nyakláncot ellopták – folytatta –, mikor hallotta ezt a mesét, rögtön tudta, hogy nem igaz. Nála volt a nyakék. Esther Belkin hozta el javíttatni. – Lenyelte könnyeit, folytatta. – Rabbi, Nathan nem akarta, hogy bárki is haragos legyen! Felhívta a fivérét, hogy megmondja. Azt mondta, a fivére sírt. Jött az autó, hogy elvigye a testvéréhez, és Nathan visszaadhassa neki Esther nyakláncát, aztán a fivére azt akarta, hogy Nathan menjen vele Izraelbe, és együtt álljanak a Siratófalnál. Nathan megígérte nekem, hogy visszatér, amint megvigasztalta testvérét. Még azt is mondta, hogy talán a testvérét is hazahozhatja.

– Na persze – jegyeztem meg.

– Csönd! – intett le a rabbi. – Sarah, ne bánkódj és ne búsulj. Ne aggódj. Nem haragszom, amiért elment a testvéréhez. Szeretettel ment, jó szándékokkal.

– Valóban, rabbi – felelte Sarah. – Úgy ment.

– Bízd ezt ránk.

– Úgy sajnálom, rabbi! De Nathan szereti a fivérét, és nagyon megrendítette a lány halála. Azt mondta, hogy az a lány egy nap még eljön hozzánk, és közénk akar tartozni. Nathan bizonyosra vette. Látta a szemében.

– Értem, Sarah. Ne gondoldj rá többet. Most menj.

Sarah sírva megfordult, egyszer rám nézett, aztán kiment.

Annyira sajnáltam, olyan nagyon sajnáltam! Tudta, hogy valami baj van, de fogalma sem volt róla, mi az, és mennyire nagy a baj. Jónak született. Mint Nathan. Rachel és Esther is ezt mondták róla.

– Ahogy gondoltam – szólaltam meg.

Az öregember némán várt.

– Gregory a nyakláncsal csalta magához Nathant. Szétkürtölte ezt az ostoba mesét az ellopott ékszerről, hogy Nathan felhívja, ő pedig rábeszélhesse a testvérét, hogy találkozzon vele és maradjon nála. Nathan szólt nektek, hogy hosszabb időre távol lesz. Gregory sugalmazta. Mindent megteszek, ami hatalmamban áll, hogy Nathan épségben visszatérjen. Most nem maradhatok tovább. Áldásokat adnátok rám? Nem fogok könyörögni érte, de ha meg akartok áldani, szeretettel fogadom, Isten nevében. Ázrielnek hívnak.

Felkiáltottak, és kezüket a magasba vetve hátráltak, mert félelmetes dolog megtudni egy szellem nevét, bár én nem számítottam ily riadozásra. Halántékomra nyomtam kezemet, és azt gondoltam: „Engedd hozzám a szavakat! Engedd hozzám a szavakat! Tudom, hogy a nevem nem gonosz!”

Majd kijelentettem: – Apám adta nekem az Ázriel nevet, amikor körülmetéltek babiloni imaházunkban. Mi voltunk az utolsó törzs, akiket Nabukodonozor túszként vitt Jeruzsálemből Babilonba. A név elég jó volt Istennek, a törzsnek és apámnak! Nabonidus volt a király, és uralma alatt békében gyakorolhattuk hitünket. Naponta énekeltünk énekeket az Úrnak azon az idegen földön.

Hatalmas energiahullám gördült át rajtam, de az emléknék ismét csak nem volt húsa, színe. Csak azt tudtam, hogy igaz volt, amit mondtam, és ha meg tudnám fejteni ezt a pokoli rejtélyt, ezt az iszonyatot, akkor talán más dolgok is eszembe jutnának, mint ahogyan ez is eszembe jutott, és visszajönné egész múltam. Nem gyűlöletben, de szeretettel. Most a szeretet igézett meg.

Ismét mormolni kezdtek: ez a héber neve, ez az emberi neve, ez az Istentől megáldott neve, egyesek azon érveltek, hogy nevem ismeretével csak hatalmat nyerhetnek fölöttem, míg mások azt suttozták, hogy angyal vagyok.

Majd miután a rabbi bólintott, valamennyien rám adták áldásukat. Semmit sem éreztem, de legalább nem gyűlölködtem többé: szerettem őket, annak láttam őket, akik, és csak még jobban rettegtem Nathanért.

– De mit művel Gregory? – mormolta a rabbi, inkább magának, mint nekem.

– Nem tudom – vallottam be –, de Nathan az egypetéjű ikre, ugye? Gregory unokád pedig messiás akar lenni. Meg akarja változtatni a világot.

Az öregember elszörnyedt.

– Ha szükségem lesz rád – kérdeztem –, Nathan érdekében, Isten minden teremtményének érdekében... eljössz?

– Igen – mondta a rabbi.

Már ki akartam menni a szobából, amikor nyilvánvaló megfontolásokból úgy döntöttem, hogy jobb lesz eltűnni. Olyan lassan csináltam, hogy ne ijesszem meg őket: átlátszó lettem, széttárt karokkal fölemelkedtem, majd teljesen eltűntem. Nem hinném, hogy észrevették volna a parányi páracseppeket a levegőben. Nyilván csak a hűvösséget érezték, majd a hőséget, amely a szellem távozását kíséri.

Úgy hagytam őket, hogy ünnepélyes komolysággal bámulták a helyet, ahol álltam. Borzasztóan szerettem volna megvigasztalni a konyhaasztal mellett síró Sarah-t, de nem volt rá mód és idő.

Szálltam följebb, följebb.

– Gregory! – mondtam. És elindultam arrafelé, ahol a Csontok Mestere lehet: a templomba. Szellemként lehetetlen volt megkeresnem Nathant. Egyszer se láttam, nem éreztem a szagát, nem érintettem őt vagy ruháját. Talán alszik a templom valamelyik szobájában, ahová éjszaka láthatatlanul betévedtem. Nem figyeltem az arcokat. Sok száz volt belőlük.

Menj Gregoryhoz! Nathant a testvére fenyegeti, tehát ott kell lennem. Azért volt egy vigasztaló gondolatom. Egyelőre még nem szivárgott ki, hogy mit tartogatnak Nathannak.

Másrészt a templom népe teljes gőzzel dolgozott a Végítélet-tervezeten.

H

atalmas tömeg vette körül a Lélek Templomát. Láthatatlanul toppantam a kamerák és a rádiós nép közé, ahol megtudhattam, hogy Gregory Belkin világrengető bejelentésre készül este hatkor vagy hamarabb, mert már ismeri ellenségeinek és a Templom ellenségeinek személyazonosságát. Meg óhajtja nevezni őket, hogy megakadályozza a terroristák legújabb pusztító tervét.

Folyamatosan áradt a tömeg, eldugaszolta az Ötödik sugárutat. Sok Lelkes, akiket egyszerűen félresöpört a tömeg, a parkban imádkozott.

Fölszálltam, és rátaláltam Gregoryra egy hatalmas teremben, nagy elektromos térképek és monitorok tömege között, amint éppen végső utasításait osztogatta roppant ügybuzgalommal öt embernek. A helyiség hangszigetelt volt, és mielőtt láthatóvá tettem volna magamat, megállapítottam, hogy kamerák sem pásztázzák. Minden monitor az utcát mutatta, és a falaknak sem volt füle.

Gregory éppen beszélt, amikor leszálltam.

– Miután hivatalosan is halottnak nyilvánítanak, két órán át semmi sem fog történni... – mondta. Ezekről a szavaktól azon nyomban láthatóvá galvanizálódtam.

Teljes kék-arany babiloni pompában jelentem meg előttük, hosszú hajjal, szakállasan, és fölmartam Gregoryt a székből.

Az emberek rámrohantak, de leráztam őket. Állig fölfegyverzett katonák kis csoportja rontott be az ajtón. Valaki lőtt. Gregory ordított, hogy ne! Ne! Körülfogott az irgalmat nem ismerő csekély különítmény, olyan nagy teljesítményű, korszerű fegyverek voltak náluk, amelyek lövés előtt fénypásmába fogják be a célpontot, és minden testőrnek gyilkos ábrázata volt.

Az asztalnál gyülekezők, köztük Agytröszt doktor, a lanyhább fajtához tartoztak, de azért őket is komolyan kellett venni. Ordított róluk a sértődöttség, a gyanakvás és a felháborodás, amiért megzavartam őket.

– Csak nyugalom! – parancsolta Gregory. – Ez nélkülözhetetlen, és különben sem állít meg bennünket. Ez itt egy angyal, akit Isten küldött segítségünkre.

– Valóban? – kérdeztem. – Mit tettél a testvéreddel? Ha nem mondd meg az igazat, ízekre szagatlak, és ezek az emberek veled együtt halnak. Nem adtal más választást. Mi ez a beszéd a hivatalos halálodról? Beszélj, vagy pusztítani fogok!

Gregory sóhajtva utasította embereit, hogy távozzanak. – Minden a tervek szerint fog lezajlani; csupán ennek az angyalnak kell még fölmérnie hatalmának határait – mondta. – Ki-ki foglalja el a helyét! Gondoskodjanak róla, hogy a fivéremnek meglegyen minden kényelme, és ne féljen! Istenien fog alakulni minden. A csodák korát éljük! Ez a lény itt Isten csodája. Egy szót sem senkinek!

Az asztalnál ülő emberek hihetetlen sebességgel távoztak, a katonákat valamivel erősebben kellett győzködni, hogy a próféta tudja, mit tesz.

Visszalöktem Gregoryt a székbe.

– Te hazug szörnyeteg! Hogy állíthattad a világnak, hogy én öltem meg a feleségedet és a lányodat? Azonnal mondd meg, hol van Nathan, azonnal mondd meg, mit akarsz tenni!

Végigpásztáztam a mennyezet alatt felfüggesztett monitorokat. Folyosókat, az előcsarnokot, leállított lifteket mutattak. Leginkább üres tereket és öreket láttam.

A térképek szemfájdító neonszínekben ragyogtak. Folyók kék villámai cikcakkoztak skarlátvörös és sárga országok között. De most nem volt idő, hogy megcsodáljam őket.

– Még nem találtad ki, fortélyos szellem? – kérdezte Gregory, és fölmosolygott rám. – De örülök, hogy látlak! Mi tartott ilyen sokáig? Szükségem van rád, az idő rohan!

– Tudom, hogy a testvéreddel tervezel valamit! – kiáltottam rá. – Megöleted magad helyett, hogy feltámadhass a halálból! Nem volt nehéz kitalálni. Hat órára tűzted ki. Hatkor vagy hamarabb! Mit jelent ez? Követelem, azonnal hozasd ide testvéredet, épen és egészségesen, hogy visszavihessem népéhez!

– Nem, ezt nem teheted, Ázriel! – érvelt higgadtan. Önbizalma olthatatlan tűzként lobogott föl benne. – Ül le, hadd magyarázzam el, mi fog történni! Nem tudod elképzelni, milyen gyönyörű ez, Nathan pedig nem fog szenvedni. Le van nyugtatózva, jóformán azt se tudja, mi történik vele.

– Dehogynem tudja! – vágtam rá megvetően. Átvillant rajtam egy emlék, amelyben emberek innom adtak valamit, „Nem fogsz szenvedni!” biztatásokkal. Aranyat kentek bőrömrre.

– Azzal se változtatsz semmin, ha megölsz – figyelmeztetett Gregory. – A terv működésbe lép halálom után. Amennyiben hat óra előtt végeznél velem, csak a Végítélet-tervet hoznád előbbre. Beindulnának a fogaskerekek. Egyedül én állíthatom le. Bolond lennél, ha megölnél! – Intett, hogy üljek le.

– Ez a szoba hangszigetelt, nincs benne ipari kamera – folytatta. – Ami itt elhangzik, szigorúan kettőnk között marad. Követelem, hogy figyelj rám, és rokonszenvezz velem!

– Hát a katonák?

– Egy gombot nyomtam meg, itt, az asztal alatt. Nem jönnek be még egyszer, de amit most mondok, annak titokban kell maradnia az egész világ előtt! Közénk kell állnod, mire elhagyjuk ezt a szobát! Együtt kell kilépnünk innen.

– Te álmodsz!

– Nem! Neked nincs látomásod, szellem, sohase is volt! Túlságosan sok évszázadon át rabszolgáskodtál. Kizárólag az én koromban ismerted meg igazi erődet. Valld be! Az orvosok élő magot találtak a feleségemben. Elveszítetted üveges tekintetű zaklatottságodat, szellem! A feleségem megtanított, hogy kell férfinak lenni?

Nem feleltem, de közben egyre erősödött bennem a meggyőződés, hogy ezt a problémát nem oldhatom meg annyival, hogy kettévágom Gregoryt, mint a gordiuszi csomót.

– Igazad van! – helyeselt. – Ül le, és figyelj rám.

Leültem a baljára.

Egy apró távirányító után nyúlt, amelyen sok-sok gomb volt. Rátettem a kezem a készülékre.

– Ez csak a monitorokat irányítja, amelyeknek a többsége biztonságtechnikai. Csak kettőben van film. Nézz csak oda, a középső térkép fölé!

Két monitoron rögtön peregni kezdek, körülbelül két másodpercenként váltva egymást, az éhezéstől haldokló emberek, vagy a csatatereken, lebombázott épületekben, szemétdombokon heverő hullák állóképei. Világmeretű áttekintést adtak. Az egyikben a maya templomokat lehetett látni az összeverődött parasztok mögött. A másikon fölismertem a kambodzsai romokat.

Gregory majdnem derűsen figyelte őket, mintha elfelejtkezett volna jelenlétemről, vagy magától értetődőnek tekintené, hogy ott vagyok.

– Biztosíts róla, hogy megbeszélésünk alatt semmi sem fog történni Nathannal – mondtam.

– Biztosítalak – felelte. – Semmi sem fog történni hat óráig, és még azután is minden a jeladásomon múlik. Hanem azt meg kell mondanom, angyali lény, hogy nem értesz az alkudozáshoz.

– Nem?

Hozzám fordult és kegyesen mosolygott. Majd elrepült a boldog önelégültségtől.

– Mily sokáig vártam erre! És ha belegondolok, hogy te a kellős közepébe toppantál bele! Úgy vélem, Isten küldött, válaszul Esther feláldozására! Magam is csak nemrég döbbszemtem rá ennek a lángelméjű szimmetriájára! Én felajánlottam Esthert, akit szerettem, szívből szerettem, és te jöttél le a résen át a mennyeknek országából! – rajongta a legteljesebb őszinteséggel.

– Sose jártam a mennyországban – közöltem. – Hol van Nathan?

– Mindenekelőtt gondolkozzunk értelmesen! Ha szabadjára engeded angyali haragodat és megölsz, automatikusan beindítod a tervet. Ha elpusztítod ezt az épületet, automatikusan beindítod a tervet. Ha bárminemű esélyt akarsz a megértésre, az elfogadásra, vagy a módosításra, akkor rám van szükséged. Hallgass végig!

– Rendben van – mondtam. – Csakhogy te meg akarod ölni Nathant délután hatkor. Be is vallod. De korábban is megteheted. Ezért vitetted kórházba a magad neve alatt, hogy meglegyen a DNS-bizonyíték és a fogászati bizonyíték. Így Nathant Gregoryként fogják azonosítani, és téged elkönyvelnek halottnak, igaz?

Gregory nem örült, hogy ennyi mindent kikövetkeztettem.

– Ez csupán durván leegyszerűsített változata az én teljesítményemnek! – tiltakozott. – Ázriel, a világ forog kockán, maga a világ! Édes Istenem, te leszel a mennyei szemtanú!

– Hagyjuk a regényességet, Gregory, a tervet mondd! Valahol megvan a DNS-leleted, amelyeket majd ügyesen kicserélnek Nathanéra, ezekkel igazolván magadat a feltámadáskor. Bőven van embered adatok törlésére és átcsoportosítására.

– Kezdem szeretni az intelligenciádat – mondta. – Hanem most már használd is. Minden csak a világért van! A világért tesszük, amit teszünk! Te pedig nem akadályozhatod meg, ami történni fog, és jól tartsd észben, hogy majd mikor eljő a Végítélet, és ma fog eljönni, valamivel éjfél előtt, akkor szükséged lesz rám! Rettenetes nagy szükséged lesz rám, mint mindenkinek, aki élő és életben akar maradni, különben csak vész jön vész után!

– Oké, és mi ez a Végítélet? Minek kell történnie? Meggyilkoltatod a testvéreidet, Aztán mi van? Föltámadsz a halálból?

– Három nap múlva – helyesbített. – Nem úgy csinálta a másik messiás is? – kérdezte valamivel higgadtabban.

Három nap. Összemosódó szörnyű képekben ömlöttek rám oroszlánok, egy hemzsegő méhraj, táncolás. Dideregve üztem el őket magamtól. Krisztus keresztyét láttam. A feltámadt Krisztust láttam régi és új képeken. Keresztény szavakat hallottam, görögül és latinul.

– Rendkívül fontos számomra, hogy megérts – folytatta Gregory. – Többször is megfordult a fejemben, hogy te vagy az egyetlen, aki teljes mértékben méltányolni tudja ezt.

– Miért?

– Ázriel, senki élő emberben nincs meg az én bátorságom! Senkiben! Mert bátorság kell az öléshez! Te is tudod! Ismered az időt és a világot, valószínűleg láttál háborút, éhínséget, igazságtalanságot. De előbb hadd figyelmeztesselek. Ha nem hallgatsz végig, ha úgy döntenél, hogy meg kell halnom, nem érdekel, mi történik a világgal, akkor még mindig hátra vannak a csontok.

– Igen?

– Itt vannak az épületben, egy égetőkemencében; egyetlen szavamba kerül, hogy olvadékká folyjanak szét. Ja igaz, mondjam, milyen eredményre jutottunk a vizsgálatainkkal?

– Ha erre akarod pazarolni az időt. Részemről jobban szeretném hallani a Végítéletet.

– Nem akarod tudni, mi van a csontjaidban?

– Tudom. A csontjaim.

Gregory mosolyogva megrázta a fejét. – Már nem – mondta. – Az emberi csontot csaknem teljesen fölemésztették a férgek. Szinte semmi sem marad belőle. Tehát a fölhevített fém játszva elhamvasztja és megsemmisíti az emberi maradványok bárminemű nyomát.

– Neked ez ennyit jelent? – mosolyogtam. – Milyen mulattató. Számomra egészen más jelentősége van vizsgálataitoknak. Találtatok annyit, ami elegendő egy DNS-varázslathoz?

A fejét csóválta. – Szinte semmit.

– Az jó hír. Folytasd.

Belémfúrta a pillantását. A kezem után nyúlt; vonakodva türtem, hogy megfogja. Bedobta minden bűbáját; szeme a nagyság mélységét, a nagyság őszinteségét sugározta. Nagyon kísértő volt. Rachel is figyelmeztetett rá.

De én gyűlöltem, Esther és Nathan miatt, mintha rajtuk kívül nem is létezne más, vagy mintha bennük gyászolhatnék minden igazságtalanságot.

– Ázriel, ez semmihez sem foghatóan titáni álom! Kíméletlenség van benne és halál, de hát nem az volt Sándor hódításaiban is? Constantinus hódításaiban is? Ugye, hogy az volt! Tudod, hogy Egyiptom miért élhetett békességben kétezer éven át? Mert kíméletlen volt, és készen állt ölni! Ismered a hosszú békeidőszakokat vagy emlékszel rájuk. Sándor békéjére, és utána a Pax Romanára.

– A tervet mondd.

A falon levő nagy térképre mutatott, a világtérképre, a tűszúrásnyi égökkel. Az égök többnyire kékek és pirosak voltak, de sárgák is akadtak. Élesen kiugrottak a térkép színeiből. Most figyeltem föl a térkép jelzéseire és részleteire.

– Azok az én székházaim világszerte – mondta Gregory. – Az én templomaim, az én úgynevezett üdülőim, az én úgynevezett irodáim. Repülőtereim. Szigeteim.

– Istenem, hogy szorulhat emberbe ennyi nagyravágyás? – kérdeztem. – Van fogalmad róla, mennyi jót tehetett volna, te deliráló erkölcsi elmebeteg?

Gyermekded őszinteséggel kacagott. – De hát épp arról van szó, tapintatlan forrófejűm, hogy erkölcsi lángész vagyok! – A térképekre mutatott:

– Készen állnak rá, hogy halálhírem megerősítése után két órával kiirtsák a föld lakosságának kétharmadát. Most pedig, mielőtt tiltakozni kezdenél, hadd magyarázzam el, hogy mindezt egy filovírus fogja elvégezni, amelyet mi fejlesztettünk ki, és már el is juttattunk templomainkba. Ne szólj közbe! – emelte föl a kezét.

– Olyan vírus, amely maximum öt perc alatt öl; levegőn át terjed, addig, amíg hordozója él, vagyis legfőljebb öt percig; első tünete, hogy elködösíti a tudatot, és extatikusan boldog békességgel tölti el az áldozatot.

Gyöngéden mosolygott, és a pillantása hirtelenül elrévült, mintha fenséges muzsikát hallgatna.

– Senki sem fog szenvedni, Ázriel, legfőljebb alig néhány pillanatot! Ó, minő tökély ez Hitler undorító, kontár bárgyúságához képest, mikor lebunkóztatta, agyonlövötte és halálra kínoztatta a zsidókat! Hogy az micsoda egy otromba, kegyetlen szörnyeteg volt! Egy sírásó, egy rongyszedő, egy hullarabló, aki milliók szájából verette ki az aranyfogakat! – Vállat vont. – Eh, lehet, hogy csak a kor nem volt megfelelő. Akkor még nem volt technológiánk.

Folytatta:

– A vírust egy olyan harci gázzal együtt dobják le, amely négy órán belül eloszlik. Ez a kombináció minden élőlényt megöl a térségben. Repülőgépeim és helikoptereim világszerte készen állnak a megsemmisítésre. Addig szállnak ide-oda a térség fölött, amíg el nem pusztítanak minden ott élő embert.

– Egyes sűrűn lakott városokban gyalogos különítményeket szerveztünk. Ők juttatják be a gázt és a vírust a nagy épületek szellőztető rendszerébe. Közülük egyesek maguk is vállalják a halált, mások védőruhát fognak viselni.

– Jóságos Isten! Hány városról, országról, népről beszélsz te?

– A világ nagyobb részéről, Ázriel. Megmondtam! A föld lakosságának kétharmadáról. Tekintsd járványnak, ha akarod, olyan járványnak, amely angyal képében jön, hogy kitakarítsa a földről a szemetet, mint a korábbi járványok tették. Tudod, mit művelt a fekete halál Európában?

– Én ne tudnám? – Sámuelre gondoltam, és az égő strassburgi házakra.

– Tudod-e, hogy Európa ma sivatag lenne, ha nincs a pestis? Nem tudod, hányan haltak meg influenzában a század elején. Nem tudod, hogy az AIDS sem a véletlen műve. Nem tudod, mi bátorság kell ahhoz, hogy tanuljunk a természettől, és fölébe emelkedjünk, ahelyett, hogy belebarmolunk, pusztítjuk és megbontjuk a rendjét!

– Milyen országokról beszélsz? Ázsiáról?

– Ó, igen! – vágta rá. – Okvetlenül! A Közel- és a Távol-Kelet; ezek mind eltöröltetnek a föld színéről. Oroszország egész északi része; csak Kelet-Oroszország menekül meg, bár még ebben a kérdésben sem hoztam végleges döntést. Japán nem lesz többé.

Lélegzetet sem véve hadart tovább, most már ujjongó izgalommal. Esküdni mertem volna, hogy fényt látok körülötte.

– Nem vagy itt elég régen, hogy felfogd a logikáját. Legelsősorban is kitisztítunk mindent Afrika lakott zónáiból. Gondold el! Kiürítjük Afrikát! Céltudatosan fogtunk falvakat, egész területeket, ahol férfiak és aszszonyok élnek. Egyedül a lakott területektől távol maradnak meg az állatok. Briliáns! A legtöbb állatnak amúgy sem árt a filovírus, a gáz pedig elég hamar eloszlik, hogy kellő számú állomány élhesse túl. Ó, ez nagyon bonyolult. Fokozatokban zajlik. De mindent elkövettünk, hogy ne legyen pánik, szenvedés, ne tudjanak semmit a haldoklók. Nem fog fájni nekik, nem kell elviselniük azt a kínszenvedést, amelyet rokonainkra és másokra várt a náci lágerekben! Az förtelmes volt, állatias!

Nem mertem félbeszakítani, de képzelheted, Jonathan, mit éreztem. Először a vakrémület kerülgetett, majd ezt kioltotta a kemény elszántság, hogy ennek a tébolynak nem szabad megtörténnie! Nem szabad! Ám ezt elrejtettem az arcomra borított álca mögé:

– Valóban hatalmas vízió, Gregory.

– Eltűnik minden élő Indiából és Pakisztánból – folytatta az öröm extázisában. – Valamint Nepálból is majdnem mindenki, fel, a csúcsokig. Természetesen elpusztul Izrael, mert Palesztinát el kell pusztítani. És Irakot és Iránt. Tulajdonképpen megy utánuk az az egész világrész, örmények, törökök... a görögök, a Balkán, ahol most dúl a háború, Szaúd-Arábia, Jemen...

– Vagyis a harmadik világ, ahogy hívjátok – állapítottam meg. – A szegény világ. Erről beszélsz.

– A halálosan beteg világról beszélek, amelyik örökösen háborúzik, örökösen éhezik, és bennünket is lehúz. A megmenthetetlen világról, arról, amelyet nem menthetett meg Sándor, se Róma, se Constantinus, se ennek az országnak az elnöke, se az ENSZ, se az összes gyenge, lágyszívű, liberális pancser békefenntartó, akik ahhoz értenek csak, hogy asszisztáljanak a tömegmészárlásokhoz!

Sóhajtott.

– Igen – mondta – a mételyesek, a fegyelmezhetetlenek, a megválthatatlanok. Abszolút lényegbevágó. Mind meg fognak halni. Éjjélre a zömük halott lesz. Ám ezekben a térségekben a templomok holnap is készen állnak az ismételt gáztámadásra. Minden teherautónk, repülőgépünk, helikopterünk orvosi szállítóeszköznek van álcázva. Embereink orvosoknak vannak álcázva. Bárki látja őket, azt fogja gondolni, hogy segíteni akarnak. Jönnek majd hozzájuk az emberek, segítséget és menedéket kérni, ők pedig megölik őket, kínzás és ijesztgetés nélkül. Briliánsan fog működni! Kidolgoztuk becsléseinket. Két óra alatt halott lesz egész Kairó! Kalkutta tovább fog tartani.

Búsan folytatta:

– A harmadik nap lesz a legrosszabb, mert akkor kell levadásznunk az esetleges túlélőket, és az nem fog könnyen menni. Az emberek kénytelenek lesznek megismerni a félelmet. De nem fog sokáig tartani. Esetleg lövedékeket, sőt, bombákat is be kell vetni, de reméljük, nem kerül sor rá. Gyönyörűnek és csendesnek képzeljük a világot a harmadik nap alkonyán!

Keze forrón, keményen szorította az enyémet, a szeme izzott.

– Képzeld el, Ázriel, csend és béke egész Afrikában, csendben állnak a gyönyörű egyiptomi piramisok, Kairó mocska és szmogja leülepszik, mint a homok. Képzeld el Zairét: nincs több járvány, nem tenyésznek titkos filovírusok a föld elpusztítására! Képzeld el, amint elhallgatnak az éhenhalók! Képzeld el, amint ismét szabadon növekedhetnek a hatalmas esőerdők, zavartalanul burjánzik a dzsungel, méhében Isten tervei szerint szaporodhatnak a vadállatok!

Ó, Ázriel, oly nagy az én álmom, mint Jahvéé volt, mikor megparancsolta Noénak, hogy építsen bárkát! Még biztonságba is helyeztem fajokat, amelyeket kipusztulás fenyeget! A zseniket, a legtehetségesebb tudósokat idecsaltam egy konferenciára, hogy ne kelljen osztozniuk népük végzetében! Ez az én hazám, ez a bárka! Hanem a többinek meg kell halnia! Jelen állapotunkban nincs ennél szebb, elegánsabb vagy irgalmasabb kiút.

– Izraelnek is meg kell halnia. Képes lennélt ezt tenni a tulajdon népünkkel?

– Ezt kell, nem tudom megkerülni. Különben is, csendre és békére van szükség a szent helyeken! De nézd, itt nagyon sok zsidó fog életben maradni. Kanadában és az Egyesült Államokban nem hal meg senki. Ebben az országban senkinek sem esik baja.

Ezen a féltéken csak a déli országokat söpri el a támadás: Mexikót, egész Közép-Amerikát és a Karib-térséget. Béke lesz ismét a gyönyörű szigeteken, mélyvörös szirmokat hajthat a mikulásvirág, és pálmák bókolkhatnak a szélben!

– De hazánkban és Kanadában túl fogja élni minden. A filovírus hamar elpusztul. Egyszerre fejlesztettük ki az Ebola mindhárom válfajából, de még újakat is kitaláltunk. A gáz, mint mondtam, eloszlik, és maradéktalanul lebomlik. Nem tudod, mit tökéletesítettük képletünket, hogy a lovak és a marhák immúnisak legyenek! Nem tudod, mennyit fáradoztunk, hogy könnyörléteessé tegyük!

Sóhajtott, a fejét csóválta.

– Kipusztulnak falvak az amazonasi őserdőben – igen, megesik ilyesmi –, de a vadon élete általában magához fog térni. Ezek az okos mérgek nem ártanak neki. Ázriel, tudod te, micsoda lángelmék dolgoznak nekem? Évekig munkálkodtak állami megbízásból biológiai fegyvereken! Olyan dolgokat tudnak, amelyekről nekem és neked fogalmunk sem lehet!

– És Európa? – kérdeztem. – Kis-Ázsiát megöled. A Balkánt megöled. Európával mit csinálsz?

– Stratégiai szempontból ez a legúlyosabb problémánk. Mert a németeket el kell törölnünk azért, amit a zsidókkal műveltek Hitler alatt. A németeknek meg kell halniuk! Mindnek! Abszolúte!

De meg akarjuk kímélni a többi európai országot. Kivéve Spanyolországot. Nem szeretem a spanyolokat. Azon az országon túlságosan érződik a muzulmán hatás. De Németország kiirtását nagyon titkosan kell végrehajtani, több gyalogos különítmény kell majd hozzá, mint bárhol másutt, és elkerülhetetlenül lesznek francia és angol áldozatok is, főleg ha épp akkor utaznak át Németországon.

Felállt, a térképhez ment. – Minden elő van készítve. Minden a helyén van. A vegyszereket behajózták. Ami itt maradt, az arra elég, hogy megtámadjunk vele bárkit, aki behatol a templomba. Vannak területek, amelyek lezárhatók, míg a rendörök és más hatósági személyek elgázosíthatók.

– Azt természetesen tudod – mondta –, hogy ezekről az elítélt területekről kizárólag mi fogjuk tájékoztatni az Egyesült Államokat. Megvan az az előnyünk, hogy mi számolhatunk be a szelíd járványról. Oly hőskölteményt írtunk, amelyet érdemes örökre megjegyezni, mint a csatákat, amelyeket Dárius köbe vésetett!

A monitorokra mutatott, amelyek még mindig a folyosókat, az üres helyiségeket és a lifteket figyelték. – Mindmegannyi gyilkos csapda! Erődben vagyunk!

– A harmadik napon – mondta –, mikor az Egyesült Államok jajgatva siratja a világ többi részét, titokban pedig hatalmasat fúj megkönnyebbülésében, hogy végre megszabadult tőle, feltámadok halottaimból, elmondom, mit láttam mindeme halálokból világszerte, elmondom, miszerint a járvány elkerülhetetlen volt, Isten akarata. Egyházam tagjai felkészültek, hogy elfoglalják a vezető állásokat.

– Hát azt tudják-e agyalágyult híveid, hogy kamu az egész? – kérdeztem. – Tudják-e, hogy Nathant, az egypetéjű ikredet fogják megölni?

Állt a térképnek háttal, karba fűzött kezekkel, és türelmesen mosolygott rám.

– Beédesgetted a kórházba, hogy megszerezd a DNS-ét, amellyel hitelesítheted halálodat – mondtam. – Hányan tudnak a csalásról? Hány embernek kell közreműködnie, hogy a döntő pillanatokban megtörténjék a DNS-csere a feltámadás igazolására?

– Csak a kulcsszereplőknek. Híveim tömegei természetesen nem sejtik. Engem ismernek, és mikor megjelenek, tudják, hogy Gregoryt látják. Ennek a felelősségét magamra vállalom! Magamra veszem a világ halálának bűnét, és pokolraszállásom új legendájának súlyát! Én vagyok az új Messiás! Én vagyok a Felkent, és az én titkaim az enyéme, mint ahogy Jahvének is megvannak a maga titkai!

Időbe telt, mire lenyugodott. Szeme párás lett a fölindulástól. – Te gyönyörű vagy, Ázriel. Szükségem van rád. Azért küldtek, hogy mellettem állj. Küldöttek téged.

– Meséld tovább a tervet – sürgettem. – Ki tud, mit tud?

– Itt a toronyban csupán néhányan bírnak tudomással róla, hogy trükk a halál és a feltámadás. Vagy az első alkalommal talán nem így történt?

– Az első alkalommal – suttoztam. – És mi volt az első alkalom? A Golgota? Erre gondolsz?

– Az elosztók Indiában, még ők se tudják igazán, mit művel a gáz. Csupán a vezetők tudják. A tudásnak megvannak a maga szintjei. Az én egyházam, hát nem látod, a zelótáké, akik készek meghalni értem, értem és az új világért! Most pedig jól figyelj arra, amit mondok! Figyelj!

– Képzeld el azt a megkönnyebbülést, ha majd az emberek rájönnek, mi történt! Komolyan beszélek! Képzeld el, mennyire megkönnyebbül minden értelmes amerikai és európai, minden nyugati, vagy mit tudom én, hogy akarsz hívni bennünket!

Ismét leült, és felém hajolt.

– Ázriel, az emberek ujjongani fognak, ha majd elvonul a Nagy Halál! Ujjongani fognak! Csak a Nyugat marad meg, az ő erőforrásaival! Vége a szegénységnek, betegségnek, törzsi háborúnak! El fog tűnni a földről! Lehet előről kezdeni!

– Mi, a Lélek Temploma, átvesszük az irányítást. Washingtonban mi többen vagyunk azoknál, akik tiltakozhatnak. Más helyeken sem lesz problémánk. Mi tudjuk, mi történt. Mienk a tudás! Mi tesszük közzé az éterben, hogy Isten akarataiból béke legyen, a föld megszabadult a milliőktől, akik természetes és élősködői voltak!

– És úgy gondold, hogy ennek az országnak az elnöke majd megszorongatja érte a kezedet?

– Hát, valószínűleg meg kell majd ölnünk. De azért adunk neki egy esélyt. Végtére is ez a mostani elnök roppant eszes és jóképű. Egyházunk ugrásra készen áll Washingtonban! Háromezren vannak a Fehér Házban és a közeli Pentagonban. Feltételezem, tudod, hogy ezek fontos középületeink. Mindenkit elgázósíthatunk bennük. Ha kell, Washington egész lakosságát elgázósíthatjuk! Gyötrelmes döntés volt. Azt hiszem, a saját népünkkel nem lenne szabad ezt művelni.

– Minő kegyelmes vagy.

– Csak bölcs. Azt akarjuk, hogy a kormány lássa be: Isten azért kímélte meg őket az Ő Gregory prófétája által, hogy segítsék felépíteni az új és dúsgazdag világrendet. Legalább időt akarunk adni elnökünknek és képviselőinknek, hogy elképzelhessék ez üres földrészeket, ahol ismét teljes dicsőségükben virulhatnak a völgynek liliomai!

Könyörögve tekintett rám. Őszintén meg volt hatva. Ha reszketett is, nem a félelem tette, hanem a nagy várakozás.

– Hát nem érted, barátom? – kérdezte. – Mindenki ezt akarja! Az emberek bekapcsolják este a televíziót, látják a balkáni háborút, és eltelnék kétségbeeséssel. Nos, nem lesz több háború! Meghalnak szerbek és bosnyákok egyaránt!

Képzeld el, milyen lesz, ha soha többé nem kell szorongani Indiában a pöre milliók, az éhség, az árvizek, a természeti csapások miatt! Soha többé! Szűzi szépségükben várják újjászületésüket a városok és templomok! Ki akar hallani pitiáner vérengzésekről Irakban, utcai zavargásokról Tel Avivban, mészárlásokról Kambodzsában? Torkig vagyunk vele, hogy tehetetlenül kell néznünk a harmadik világ háborúságait, csak mert fölényünk és agyonfinomult értékrendünk kiherélt bennünket!

Mindenki ezt akarja!

Ezt tenné Sándor! Ezt tenné Constantinus! Senkinek nincsenek meg hozzá az eszközei, a virtusa, az esze vagy a bátorsága, csak nekem! Egyedül nekem! Nekem egyedül! Úgy fogok sújtani, mint Fáraó sújtott, mikor legázolta azokat, kik betolakodtak a Nílus völgyébe!

Nem szóltam. Agyamban óra ketyegett. Óra. Hatkor vagy hamarabb. Mennyi idő van most?

– Jól meg kell gondolnod – mondta Gregory. – Nagyon alaposan meg kell gondolnod. Képzeld el az indokínai őserdőt és azokat a mesés szép romokat az örökké háborúzó emberek eltűnése után! Képzeld el, mily fenséges lesz egy olyan város, mint például Berlin! Képzeld el gazdagságát. Egész Németország dúskálni fog a gazdagságban! A németek pedig, akik megszenvedték a világháborút, hogy fognak örülni, ha eltűnik Németország!

Maguk keresték maguknak Mindeme népek! Én pedig arra születtem, hogy megtegyem. Te légy a tanúm!

– Hogyan lehetsz ily biztos benne? – kérdeztem. – Hát még az én jelenlétemtől sem torpansz meg egy pillanatra?

– Nem. Nem, ha elképzelem, milyen lesz a világ a Végítélet után! Paradicsom! Képzeld el a szelíd, édes földet, amint újra kisarjad rajta a fű! Nyugat újjáépíti a nemzeteket, de nem engedi, hogy ismét elszabaduljon a káosz! Amerika fogja gyarmatosítani ezeket a gyönyörű, békés földeket. Vezetésem alatt. Ha a kormány segít, jó. Szükségünk van segítségre. Ha nem, mi vesszük át a kormányzást.

– És gondolod, hogy az ország lakossága engedi?

– Hidd el, nagyon boldogok lesznek, mielőtt felfogták, tudomásul vették, mi az, ami elmúlt, és hogy ismét gazdag, természeti erőforrásokban bővelkedő földön élhetünk, páratlan műemlékek között, ahol pompás, termékeny területeket lehet gyarmatosítani! Még az afroamerikaiak is ujjongani fognak, hogy nem kell már szoronganiuk Afrika miatt! Megmentjük kisebbségeink minden amerikaiját! Nincs nép vagy faj, amelynek ne lennének enklávéi Amerikában. Ez az ország a Bárka! Társulj velem! Imádni fognak! Imádni fogják a feltámadott Messiást; akkor már szabad lesz ismerni hászid törzsökét, és minden leíratatik. Ez lesz a történelem fordulópontja!

Hagytam, hadd mondja, Annyira megrészegett, úgysem lehetett volna betömni a száját. Ez volt az ő nagyáriája.

– Ázriel, ha tudnád, mennyit próbáltunk segíteni ezeken a szegény nemzeteken! Ha tudnád, milyen állapotok vannak Bagdadban és Izraelben! Milyen lehetetlen állapotok!

A század első felében láttunk fasiszta eszelőöket: Hitlert, Mussolinit, Francót és Sztálint. Láttuk otromba módszereik bukását, amelyek kínszenvedést hoztak Európára.

Nyugaton ma már nincsenek ilyen emberek. Egyetlen nyugati vezető sincsen, akiben élne Franco éleslátása!

Rongyos szegény helyekre kell menni, mint Bagdad, hogy találjon az ember egy ilyen Szaddam Husszein-féle törpe diktátort, vagy a Balkánra, ha olyanokat akar látni, akik még mindig hajlandók halálig harcolni. Még Oroszországnak sincs egy nagy Sztálinja, Leninje, vagy Nagy Pétere!

– Te nagynak láttad ezeket az embereket? – kérdeztem. – Nagynak látod?

– Nem, gonosz emberek voltak. Kárt okoztak, és mellesleg milliókat pusztítottak el. Percig se hidd, hogy Sztálin nem ölt meg annyi embert, mint Hitler! Ölte és ölte és ölte! De otrombán, szadistán, rondán, primitíven csinálták. Nem tartom nagynak őket.

Most Nyugatot olyan emberek vezetik, akiket törbe ejtett tulajdon lelkiismeretük és jóakaratok! Tudják, hogy le kellene bombázniuk Irakot és Iránt a térképről, de senkinek sincs hozzá kurázsija! Mindenki tudja, hogy Afrika olyan járványok tűzfészke, amelyek kiirthatják a világot! Még sincs kurázsija senkinek megsemmisíteni Afrika lakosságát!

– És az itteni szegény rongyosok? Velük mi lesz?

– Már mondtam, hogy mi vagyunk a Bárka! Az Újvilág csekély számú megválthatatlanjai is kapnak egy új esélyt. Vagy kivégezzük őket. Nem probléma. Annyi, mintha egy muslincát csapnánk le az arcunkról.

Épp ez a szép Amerikában! Csak itt, New Yorkban megtalálsz minden fajt! Velünk együtt léphetnek be az új világrendbe! Ha lázongana valamelyik, nosztalgiából eltűnt őshazája iránt, azt megöljük. De nem gyűlölünk se törzset, se fajt, és e biztos menedék oltalmazza majd minden népek végső maradványait!

Valamint vedd észbe kiterjedt kampányunkat a televízió át! Mindent kidolgoztunk. Mi tartjuk kézben a tömegtájékoztatást azokon a területeken, ahonnan majd jelentjük a szörnyű halált. Az elnök és a hadserege nem tehet semmit. Nem lesznek tengerentúli kapcsolatok és szövetségesek, csupán Isten Elméjének Temploma!

– És a Végítélet e napjaiban – szóltam közbe –, az itteniek is rettegni fognak a járványtól. Egész Amerika pánikban fog fetrengeni.

– Pontosan, aztán pedig rájönnek, hogy ők az áldottak. Én pedig visszajövök a halálból és hozom magammal az új világ látomását. Meg fogják tudni, hogy mindez Isten akaratából történt, hogy Isten választotta a Templomot az Ő eszközeként, én pedig megírtam a halálnak völgyét! Hidd el, mire az egésznek vége, Isten Elméjének Temploma marad az egyetlen világméretű intézmény, egyszerű lesz letörnünk az ellenállást. Kiterveltünk mindent, megvannak a vezetőink, megvannak az állomásaink, minden a legnagyobb rendben!

Nathannak hatkor kell meghalnia helyettem, és ha én előbb halok meg, ha bármi történne velem, ha megadom a jelet, automatikusan beindul a világ kiirtása! Márpedig ezer módom van, hogy azt a jelet megadjam!

– Egyet mondj.

– Tessék?

– Akkor mi van, ha most megöllek, megmentem Nathant és leleplezem az összeesküvést?

– Nem teheted. Nem érted, hogy katonák állnak minden ajtóban? Azonkívül ne feledd a csontokat! Megmondtam nekik, hogy ha küzdeni akarnál ellenünk, hamvasszák el a csontokat. Akkor pedig véged.

– És ha nem?

– Mit tehetsz? Nem állíthatod le az embereket az egész világon, még csak ezt az épületet sem játszhatod át az ellenségnek. Mindent kézben tartunk. Nem látod? Még ha szellem vagy is, egyszerre egy helyen lehetsz, és képességeid korlátozottak. Azt nem vetted észre, mikor Rachel mögötted követett el öngyilkosságot.

– Azt hiszed, hagyom? – kérdeztem. – Azt hiszed, nem próbállak megfékezni? Azt hiszed, részt veszek ebben az iszonyatban? Mert akkor sorold magad a hitvány vezetők közé. Kürosz úgy jutott hatalomra, hogy megtűrt minden vallást a perzsa birodalomban. Nagy Sándor elvitte Ázsiának a hellenizmust, görögöket és ázsiaiakat házasított össze. A Pax Romana a türelem kora volt. Te viszont, te szemét, a pusztítókkal vagy egy sorban!

Nem bírtam tovább a dühömmel. Nagyon megbántottam Gregoryt. De még a megbántottságnál is erősebben látszott rajta a csalódás és a szomorúság, amelyet csak elkötelezett ember érezhet.

– Attilával vagy egy sorban – mondtam. – Timur Lenkkel vagy egy sorban, aki legyőzötték élő testeiből építtetett falakat. A Fekete Halállal, az Ebolával, az AIDS-szel vagy egy sorban. Magad vagy a pusztítás!

Tiltakozón rázta a kezét.

– Ázriel, próbáld megérteni a szépségét! A nagyságát! A világnak erre van szüksége; ez az egyetlen, ami megmentheti a világot. Mindig semmisítették meg nemzeteket, hogy helyet csináljanak más nemzeteknek. Amerika indiánjait is kiirtották, hogy e nagy nemzet fölemelkedhessen! Emlékeztesselek, mit mondott Jahve Józsuénak, Saulnak és Dávidnak? Irtsák ki elleneiket az utolsó férfiúig, asszonyemberig és csecsszopóig!

Nem érted, Ázriel, milyen tűz és bátorság kell ehhez? Hallatlan bátorság! Bennem megvan. És vannak hozzá eszközeim és tisztánlátásom! Én el tudom viselni, hogy elítéljenek, ócsároljanak! Nekem van látomásom!

Felállt, a térképhez ment.

– Majd ha elkezdődik, talán belátod.

– Nem fog elkezdődni! – ugrottam fel.

Apró csillag volt a térkép kellős közepén. Későn vettem észre. Fehér csillag, Dávidé vagy a Háromkirályoké. Nagy jelentősége volt az egész történelem során. Gregory szerelmesen bámulta.

Későn vettem észre, hogy megnyomja! Kapcsológomb volt! Gregory bekapcsolt valamit!

– Mi műveltél? – kérdeztem.

– Csak Nathant küldtem el a halálba. Előkészítették, feldíszítették. Öt percen belül meggyilkolják a ház előtt. Ezzel beindul a világméretű, két órás visszaszámlálás. Az alatt az idő alatt tanulhatsz tőlem. Könyörgöm, tedd azt, és szegődj segítőmmé.

Úgy álltam, mint akit fejbe vertek.

– Uramisten! – mondtam imádkozó és iszonyodó hangon.

– Nos tehát, mit teszel? Maradsz? Megölsz? Megpróbálsz megmenteni Nathant? Most megy le a liften. Nézd csak azt a monitort! Látod?

Láttam. A legfelső sarokban láttam Nathant, akit ketten támogattak. Így, borotváltan, pajesz nélkül tökéletes mása volt a testvérenek. Gregory ruháját viselte. Még Gregory pisztolyának kis dudorát is láthattam a felöltő zsebében. Iszonyodva eszméltem rá, hogy nyílik a lift ajtaja. Iszonyodva eszméltem rá, hogy az alakok a Templom főbejárata, a tömeg felé tartanak.

– Semmit sem tehetsz, Ázriel! Azért tértél vissza az életbe, hogy az én hírnököm légy! Ha most megölsz, az egyetlen embert ölod meg, aki még leállíthatná a dolgot! Természetesen nem fogom, de te megmásíthatatlanná tennéd a helyzetet, ha megölnél. Szükséged van rám. Te is tudod! Nagyon nagy szükséged van rám!

Kétségbeesetten kiáltottam a vasnak, hogy jöjjön hozzám. Két szöveget tartottam a kezemben. Nekirúgtam Gregoryt a térképnek, aztán mégis inkább a falhoz csaptam, hátha a térkép is tele van kapcsolókkal és gombokkal.

Felszögeztem a kezénél fogva. Összerándult, de nem jajgatott.

– Te bolond! – mondta. Behunyta a szemét, mintha élvezné a fájdalmat, aztán őrvöngeni kezdett.

– Nohát, te akartál Messiás lenni, nem? – kérdeztem.

Átkozódott, acsarkodott, rángatózott a szögeken.

Láttam a monitoron, hogy Gregory, azaz az álruhás Nathan kilép a tömeg elé.

Szétfoszlottam, és amilyen gyorsan tudtam, repültem hozzá, láthatatlanul.

De már útközben hallottam a lövéseket. Hallottam az ártatlan Nathanra zúduló golyózáport. Hallottam az utcáról a sikoltozást.

N

athan egy vértócsában feküdt, és repdeső pillákkal bámult az égre. Kitért a pánik. A merénylőket széttépte a tömeg. Szirénák vijjogtak. A Lelkesek jajveszékeltek.

Néztem Nathan testét a földön. Láttam fényes fekete szemében az értetlenséget. Átcsapott rajtam az emlék, attól féltem, elszakít a pillanattól.

Majd ráocsúdtam, hogy minden megváltozott. A torony kifakult. A sokaság eltűnt.

Előttem ragyogón és megcáfolhatatlanul vezetett a gyönyörű égbe a mennyek lajtorjája.

Én mondom neked, a tulajdon szememmel láttam a fényt, amelyről mindenki azt állítja, hogy leírhatatlan. Úgy tele volt az a fény melegséggel, szeretettel, megértéssel, hogy láthatatlan szívemig ért. És láttam Nathant, amint lassan ballag fölfelé a grádicsokon.

Most feltűnt a lajtorja tetején Rachel és Esther. Mások is voltak velük, akiket nem ismertem. Akkor döbbsentem rá, abban a vakító, csodás ragyogásban, hogy azt mondják Nathannak, menjen vissza, nem halhat meg, vissza kell térnie.

Nathan engedelmesen megfordult és sírni kezdett. Tenyerébe temette arcát, sírt és sírt. Megint hászid volt, kinőtt a szakáll, a pajesza, fekete kalapot viselt a fején. Ennek ellenére szellem volt, aki vissza akart térni a földön heverő, összeroncsolt testbe, amelyben akkor állt meg a szív.

Rachel váratlanul hozzám kiáltott. Azon vettem észre magam, hogy rohanok fölfelé a lajtorján. Semmi sem állított meg. Futottam azokon az arany grádicsokon, Jonathan, és ők ott álltak a magasban mind, nemcsak Rachel és Esther, de apám is, a tulajdon apám, Zurvan, az első tanítóm, Sámuel és még sokan mások. Láttam őket, egyetlen villámlásban visszakaptam minden emlékemet.

Életem ifjúságon és ártatlanságon át rohant meggyilkolásom szörnyűségébe, amelynek minden szereplőjét ismertem, majd visszatértek Zurvan tanításai. Láttam mindent, amit tettem valaha, jót és rosszat.

Majdnem a tetőn jártam, Nathan meglepetten bámult le rám. Rachel előrelépett.

– Ázriel! – mondta. – Menj vissza Nathan testébe! Ázriel, ő nem elég erős, hogy megküzdjön Gregoryval, de te az vagy! Te életben tarthatod a testet! Ázriel, könyörgök!

Nathan felém fordult; annyira hasonlított Gregoryra, és mégis oly tiszta és folttalan volt, annyira tele szeretettel, önzetlen szeretettel. Fűrészőn tekintett a lajtorja tetején összeverődött alakokra, akiktől alig néhány lábnyira már a kertek kezdődtek az örök fény ragyogásában.

– Ezek szerint én veletek maradhatok? – kérdezte, és sorra nézte őket, Esthert, Rachelt, és más hászidokat, akiket nem ismertem, a véneket, az én véneimet is!

Hogy szerettem volna apám nyakába borulni. – Nem jöhetnének mindketten? – kiáltottam. – Kérlek, apám!

Váratlanul megszólalt Zurvan. – Ázriel, vissza kell menned abba a testbe, és föl kell állítanod a földről. Még akkor is, ha sohasem szabadulhatsz belőle. Meg kell tenned.

– Kérlek, Ázriel! – esengett gyönyörű Estherem. – Kérlek! Te tudod, milyen gonosz Gregory. Csak Isten angyala állíthatja meg.

Apám ugyanúgy sírt, mint sok ezer éve. – Fiam, úgy szeretlek, de nekik olyan nagy szükségük van rád! Szükségük van rád, Ázriel! Csak ha az a megtört test fölkel, akkor hiúsítható meg az összeesküvés!

Egy pillanat alatt felfogtam az okát. Megértettem, mit akarnak. Megtorpedózni az orgyilkosságot, és megrohamozni a tömegtájékoztatót: ez az egyetlen módja, hogy figyelmeztessük a világot.

Bólintottam, megfordultam. – Járj Istennel, Nathan! – kiáltottam, és még hallhattam a drága hangokat, amint nekem hálálkodnak, értem imádkoznak.

Majd jobbról-balról gyűlölettől eltorzult arcú, zúgolódó szellemek akaszkodtak belém, tucatnyi régi Mesterem, akiket elfelejtettem, emberek, akiknek rosszat tettem.

– Miért csinálod ezt?

– Miért tennéd?

– Hadd pusztítsa el az örült a világot!

– Mit törödsz vele? – kérdezte a párizsi varázsló.

– Ismét kihasználnak. Már megint kihasználnak! – közölte mameluk Mesterem, akit megöltem, ahogy megláttam.

– El fogod veszíteni szellemi erődet, hát nem látod?

– Csapdába fogsz esni a halandó testben, abban fogsz elpusztulni a sebektől!

– Miért szenvednél el ezt a halandóságot, mikor szabad szellem vagy?

Arcaik és hangjuk mögött légiószám hemzsegték a gyűlölködő, dühös, irigy szellemek.

Hátrapillantottam a lajtorján. Ott álltak egymás mellett, Nathan átölelte a többieket, akik átölelték őt. Rachel fölemelte a kezét és csókot dobott. Esther integetett, mint egy kisgyerek. Egyre halványabbak lettek a ragyogásban. Apámból már csak fény látszott.

A fényre néztem, és hagytam, hogy betöltsön. Egyetlen drága, töredék másodperc alatt megbékéltem mindennel, azzal, amit velem cselekedtek, azzal, amit én cselekedtem, mindennel, ami történt – és akkor értelme lett a világnak, hiánytalan, fenséges értelme. A milliók pedig, a szegények, az éhesek, a dühösek, a háborúskodók nem paraziták voltak, ahogy Gregory mondta, hanem emberek.

– Nem! – kiáltottam az epés szellemeknek. – Meg kell tennem!

– Szállj bele a testébe, támaszd föl! – mondta Zurvan. – Akkor is, ha elveszítesz mindent!

– Ázriel, szeretetem kísérfen utadon! – kiáltott Nathan. Ő is izzani kezdett, mint a többiek.

Feketeség. Mintha a leghatalmasabb gépezet szippantott volna be, és hirtelen mindenem fájni kezdett, fájt a tüdőm, fájt a szívem, fájt minden tagom, hunyorogva néztem az égre, miközben föltettek a hordágyra, ugyanúgy, mint Esthert.

Hánykolódni kezdtem, az emberek nagy hűledezésére megfordultam, de már nem láttam se lajtorját, se fényt, csak a templomot, és az üvöltöző sokaságot.

Felültem a hordágyon, majd lemasztam róla. A mentősök elképedten hőköltek hátra. Tudtam, miért. A sebek halálosak voltak. Több seb is az volt.

Láttam a kamerákat, és intettem a riportereknek. A kezük után kaptam.

– A kormányt, az ügynökségeket! Rögtön vegyék körül ezt az épületet, és kutassák át! Egy csaló elfoglalta a helyemet! Egy csaló próbált megölni! Ez az épület tele van gyilkos vírusokkal; a Lélek Templomai világszerte felkészültek a támadásra! Állítsátok meg őket! Fel a harminckilencedik emeletre! Keressétek meg a térképszobát, ott van a falhoz szögezve a szélhámos! Siessetek! Engedélyezem, hogy belépjete a Lélek Templomába! Fegyver legyen nálatok!

Megfordultam. Amerre néztem, emberek rikoltoztak azokba a szétnyitható kis telefonokba. A rendőrség megrohanta az épületet. Szirénák vijjogtak.

– Szélhámos! – mondtam. – Hasonmás, és olyan pusztítást tervelt ki, amit el sem tudtok képzelni!

Lezsaptak rám a tévékamerák. – Minden országban meg kell szállni a Lélek Templomait! Fel vannak töltve harci gázzal és gyilkos vírusokkal! Meg kell fékeznetek a Lélek Templomait, akárhol legyenek, és óvakodjatok hazugságaiktól, vigyázzatok! Nézzétek meg, mit műveltek velem, azért élek csak, hogy ezt elmondhassam nektek!

Gyöngültem. Szívemből lüktetve távozott a vér. Kinyújtottam a kezemet, és megragadtam egy mikrofont. Hallottam fölcattanó hangomat, amelyben Nathan hangja is csengett:

– Lelkesek, vezetőtöket félrevezették és lelőtték! Lelkesek, kémek vannak közöttetek! Menjetek be, pusztítsátok el az embereket, akik megcsaltak benneteket!

Ájulás kerülgetett. Megkapaszkodtam egy fiatal nőbe, a mellettem álló riporterbe; operatőrje vette minden szavamat.

– A hadsereget, minden járványszakértőt! Riadóztassátok őket világszerte! Annyi vírus van minden templomban, hogy elegendő egy város elpusztítására, még egy ekkoráéra is!

Láttam az összemosódó alakokat, amint feldúltan távolodnak.

Rettenetes üvöltés hallatszott. Odafordultam, csaknem elestem, az orvosok tartottak meg. A vérző kezű Gregory, akit rémült és értetlen hívei tuszkoltak volna vissza, az üvegajtó előtt állt és üvöltözött:

– Én vagyok Gregory Belkin! – süvítette. – Az az ember csaló! Idenézzetek, vérzik a kezem, mint Krisztusé! Állítsátok meg a sátánt! Állítsátok meg a hazugot!

Megtántorodtam, kis híján összecsuklottam. Ekkor jutott eszembe a pisztoly a felöltöm bal zsebében. Gregory mindennel ellátta az agyonnyugtatózott Nathant, még a pisztolyáról sem feledkezett meg. Az a kis pisztoly volt, amelyet az első éjszakán láttam a zsebében, amelytől sohasem vált meg.

Előrántottam a fegyvert, az emberek sikítva hőköltek hátra. Gregory felé tántorogtam, és mielőtt a testőrök észbe kaphattak volna, mielőtt bárki észbe kaphatott volna, tüzelni kezdtem. Lőttem és lőttem. Hüledezve bámult, mikor az első golyó mellbe találta; a másodiktól felszökkent a levegőbe, mintha segítséget kérne; a harmadik a fejét érte. Belelőttem még egyszer, mielőtt lefoghattak volna. Gregory holtan esett össze az aszfalton.

Nagy zsvivaj támadt körülöttem. Valaki nagyon kíméletesen elvette tőlem a pisztolyt. Hallottam a szüntelen karattyolást a telefonokba. Láttam, hogy fegyveresek rohannak a templom ajtaja és a holttest felé. Láttam embereket, akik eldobták pisztolyukat és fölemelték a karjukat. Lövéseket hallottam. Megfordultam és belerogytam egy elszörnyedt fiatal orvos karjaiba, aki megilletődve bámult rám.

– Gyorsak legyetek – könyörögtem neki –, gyorsak legyetek! A Templom egész országokat fog kiirtani! Már ugrásra kész! Ez, akit megöltem, örült! Az ő gonosz terve volt az egész! Siessetek!

Süllyedtem, nem a szellemek elmosódó, zsibbadt, sötét álmába, hanem a halandó gyötrelembe, olyan kínszenvedésbe, amely torkomra forrasztotta a szót. Szájam emberi vért ízlett.

– Hívjátok Avram rabbit! – kértem. – Hívjátok Nathan feleségét! – Rimámkodtam a szavaknak, hogy jöjjenek, hozzák el a brooklyni hitközség neveit. Valaki mondta Avram rabbi nevét, akit valóban így hívtak. – Igen – mondtam – hívjátok ide, ő legyen tanúm, hogy megöltem a csalót!

Ismét a hordágyon feküdtem, hunyorogva bámultam az eget. Elég enynyi akadálnak? Behunytam a szemem. Robogott a mentőautó, oxigén ömlött a tüdőmbe. Ártatlan arc hajolt fölém.

Félrelöktem a műanyag maszkot. – Rögtön kössetek össze olyan emberekkel, akik meg tudják állítani a Templomot!

Telefont nyomtak a markomba. Nem tudom, kire zúdítottam rá utolsó figyelmeztetésemet:

– Az Ebola az! – mondtam. – A régi és új törzsek keresztezése, öt perc alatt öl. Tartályokban! Siessetek! A gáz és a vírus a templomokban vannak, ázsiai, közel-keleti, afrikai városokban! Hajókon! A gépek felszállásra készek! A helikopterek is! Mondjátok meg a jó Lelkeseknek, hogy együtt kell működniük veletek! A szekta kilencvenöt százaléka ártatlan! Lärmázzátok fel őket, hogy forduljanak a helyi vezetőik ellen! Mindenütt! Körül kell fognotok és el kell kapnotok őket, mielőtt elkezdődne! Ezek ölni akarnak!

Elvesztettem az eszméletemet. Tovább beszéltem, vergődtem, szenvedtem, de igazából ájult voltam. Az emberi test összeroppant, a halál szélén álltam. Úgy örültem! De tettem-e eleget?

A traumatológián tértem magamhoz. Most is emberek vettek körül. A rabbi állt mellettem. Láttam fehér szakállát, láttam szemében a könnyeket. Láttam Sarah-t, Nathan feleségét. – Mondd el nekik, hogy igazat szólok – kértem jiddisül –, hogy Gregory unokád vagyok, és a holttest egy csalóé. Meg kell tenned. Megszervezte, hogy ezt a testet, Nathanét azonosítsák úgy, mintha az övé lenne. Csak annyit mondj, hogy a jó unokád vagyok. Ha akarod. Olyan sötét van. Olyan összevisszaság. Azt hiszem, meg fogok halni.

Majd Sarah arca derengett előttem. – Nathan? – súgta.

Intettem, hogy hajoljon közel.

– Nathan már Isten útját járja. Nincsen többé – mondtam. – Láttam azoknak ölelő karjaiban, akiket szeretett. Ne félj! Semmitől se félj! Élve tartom ezt a testet, amíg tudom! Segíts!

Sarah csak zokogott és megsimogatta a homlokomat.

Egy hangot hallottam: – Mindjárt elveszítjük! Ki! Mindenki menjen ki!

A világ elködösült. Homályos lett minden, amit tudtam, már csak a békét éreztem, amelyet a fényben ismertem. Emléke olyan üde volt, akár egy illat. Mind sűrűbb lett a homály. Tudtam, hogy visznek.

Tudtam, hogy beszálltunk egy felvonóba. Majd nagyon sötét lett a világ, s egy árnyalak állt mellettem. Nem tudtam, jó-e, rossz-e, aztán fölismertem a hangját és a görög nyelvet.

– Az a fő, hogy szeressünk, megértsünk, tiszteljünk... – súgta.

Minden elfeketedett. Mintha arra gondoltam volna, hogy most leereszkedik-e vajon a lajtorja? Megtesz-e értem ennyit, azok után, amit tettem? Aztán semmi.

Egy olyan szobában ébredtem, amelyet intenzív osztálynak hívnak. Gépekre voltam kapcsolva. Ápolónők vettek körül. Nagy emberek akartak beszélni velem, hadvezérek, államfők.

Fájdalmam tompult, nyelvem nehezen forgott. Halandó voltam, tehetetlen halandó. És ebben a testben kellett maradnom, mert csak ebben a testben találok meghallgatásra.

Megjelent a rabbi. Láttam a ruha feketeségét, a haj és a szakáll fehérségét, még mielőtt fölismertem volna az arcot. A fülemhez hajolt, és ó-arámi nyelven mondta, hogy csak én értem:

– Megállították őket. A kórházi nyilvántartás DNS-e igazolja, hogy Gregory vagy. Kijelentettem, hogy a halott ember egy démon volt, aki elfoglalta unokám helyét. Tulajdonképpen ez is az igazság. Világszerte elfoglalták a templomokat. A tudósok és vezérek megadják magukat. Folynak a letartóztatások. Mindenfelé megállították a gonoszt. – Mélyet sóhajtott. – Ez a te műved.

Meg akartam szorítani a kezét, de már a magamét sem éreztem. Megkésve jöttem rá, hogy az ágyhoz van ragasztva. Sóhajtottam, behunytam a szememet.

– Itt akarok meghalni, ha lehet – mondtam a rabbinak arámi nyelven. – Ebben akarok meghalni, az unokád testében. Amennyiben Isten befogad. Eltemetsz majd?

Az öregember bólintott. Aztán aludtam, zaklatott, nyugtalan, halandó álommal, az élők álmával.

Késő éjszaka ébredtem. Az ápolónők elvonultak az üveg mögé. Nem maradt barátom és támaszom a monitorokon kívül. A rabbi egy közeli széken aludt.

Mérhetetlen megrendülésemre a saját testemben voltam. Ázriel voltam. Minden erőmet bevetve visszaváltoztam Nathanná. Ám Nathan teste meghalt. Csak káprázat voltam. Körülfoghattam és mozgathattam volna a testet, de a birtoklás megszűnt.

Elfordultam, sírni kezdtem. – Hol van a lajtorja, Uram? Nem szenvedtem még eleget?

Majd ismét Ázriellé lettem játszi könnyedséggel, tüktől és egyéb gyógyeszközöktől nem béklyózottan. Felálltam, erősen, épen, gyógyult testtel, kedvenc kék-arany babiloni köntösömben. Szakáll, bajusz, minden megvolt. Ázriel voltam.

Az alvó rabbira néztem. Láttam Sarah-t, fejét párnára hajtva aludt a puszta földön.

Kimentem a szobából. Két nővér észrevett. Utánam jöttek, és szelíden figyelmeztettek, hogy engedély nélkül nem szabad itt tartózkodnom; a mögöttem levő szobában nagybeteg fekszik.

Hátranéztem. Ott feküdt a test. Halott volt, mint akkor, amikor a lövedékek eltalálták. Hirtelen felhangzott a riasztójelzés.

A rabbi felriadt. Sarah feltápáskodott. Rámeredtek Nathan holttestére.

– Békében halt meg – mondtam az ápolónőnek, majd megcsókoltam a homlokát. – Ti mindent megtettetek, amit tehattetek.

Eljöttem

a

kórházból.

K

isétáltam New Yorkba. Amikor a kórházhoz értem, láttam, hogy rendőrök és mindenféle katonák veszik körül. Ezek szerint megszállták és kiűzték belőle a gonoszokat.

Nem nagyon figyeltek rám – gondolom, én voltam a sokadik futóbolond, bársony ruhában. Mindenfelé a Lelkesek sírtak és jajveszékeltek.

Bementem a parkba, ahol síró Lelkesek feküdtek a fűben és a fák alatt. Zsoltárokat énekeltek, és hangosan tiltakoztak ellene, hogy hazugság lett volna az egész. Nem bírták elhinni. A Templom a szeretetet, a kedvességet, a jóságot hirdette.

Álltam mozdulatlanul egy darabig, majd minden erőmet felhasználva átváltoztam Gregoryvá.

Meghökkenően nehéz volt végrehajtani, és meghökkenően nehéz volt fenntartani a képmást.

Odamentem hozzájuk, és mikor fölpattantak, figyelmeztettem őket, hogy csendességgel legyenek.

Elmondtam nekik Gregory hangján, hogy hírnök vagyok, és a szeretet ősi üzenete akkor is igaz, ha vezetőjük megháborodott elméjében.

Hamarosan tömeg verődött össze körülöttem. Válaszolgattam apró-cseprő kérdéseikre, beszélgettem velük a szeretetről, az önzetlenségről, a föld egészségéről, és megerősítettem, hogy ez jó. Zurvan szavaival fejeztem be:

– Szeretni, tanulni, jónak lenni – mondtam.

Kimerültem.

Eltűntem.

Láthatatlanul lebegtem fölfelé a Templom ablakai mellett. – A csontokhoz! – súgtam. – Vigyél a csontokhoz.

Egy szobában találtam magam, egy égetőkemence mellett. A helyiség üres volt, nem is figyelték, úgy látszott, az egész figyelőrendszert kikapcsolták. Kinyitottam a kemence ajtaját. Ott volt épen, sértetlenül az öreg csontváz.

Előhúztam az újonnan drótozott, lötyögő csontkollekción, majd hívtam az erőt, amely ahhoz kellett, hogy markolásom acél legyen, és összeroppantottam a koponyát, addig morzsolva darabkáit, míg aranypor szitált tenyeremből.

Ugyanezt végigcsináltam láthatatlanul minden csonttal, aranyliszté öröltem őket. A szellőztető berendezés arany tölcsérré kavarta a parányi szemcséket. Ablakot nyitottam, és a por elszállt a friss szélben.

Addig néztem utána, míg nem láttam többé, csupán itt-ott villódzott egy-egy arany parány. Majd a szelet hívtam, hogy takarítsa ki a szobát, és vigye szerteszét a világba, és akkor az utolsó arany szikra is kihunyt.

Egyedül voltam, tépelődtem.

Aztán ráeszméltem, hogy látható vagyok, egész, és felruházott.

Kimentem a szobából. Most már eléggé megszorodtak a rendőrök. Mindenfelé hemzsegték a járványügyi felügyelőségek emberei és a katonák. Dőreség lett volna a rémült emberek között illegetnem magamat.

Különben is, dolgom volt, amit el kellett végeznem, bármily csekély kedvet éreztem hozzá. Túl sok mérget halmoztak föl túlságosan sok sebezhető ponton. Túl sok az örült, akik habozás nélkül nekiugranának az ellenük küldött tisztviselőknak és katonáknak.

Ledobtam a testet – most is meglepően nehéz műveletnek bizonyult –, majd elszálltam a toronyból, átrepültem a világot, és leereszkedtem Tel Avivban a Lélek Templomába.

A templomot körülvették a katonák. Láthatatlanul besurrantam, és megöltem Gregory összes hívét, akik még ellenálltak. Megöltem a doktorokat, akik a mérgeket őrizték. Gyors, magabiztos csapásokkal dolgoztam. Nem keltettem zajt. Pusztulás kísérte utamat. Fárasztó, szomorú munka volt, de jól és alaposan csináltam.

Akkor átszálltam Jeruzsálembe, de ott már megadták magukat Gregory követői. A város biztonságban volt.

Nem úgy Teherán. Itt is leöltem az ellenállókat, de meg kell vallanom, hogy gonosz élvezkedéssel. Az ölés különleges, vérben tocsogó módját választottam, hogy kellően megijesszem a babonásabb perzsa Lelkeseket, akik sivatagi hitüket hagyták ott Gregory kedvéért. Hiúságok hiúsága! Álcát öltöttem az előadáshoz. De a vér elvesztette rubin csillogását, és nem is volt olyan szép áldozataim rémült tekintete.

Ha azt vesszük, hogy tanultam belőle, tulajdonképpen hasznos volt a játszadozás. Bármint volt is, megöltem a teheráni templomban mindenkit, aki nem földig hajolva könyörgött kegyelemért, aki nem dobta el fegyverét, hogy hason csúszva adja meg magát.

Voltak más templomok is, amelyek szükségessé tették fellépésemet.

De most nem énekelem el neked a mészárlás regiszteráriáját.

Legyen elég annyit mondanom, hogy ellenőriztem minden templomot, ha „semlegesítették”, ha nem, ahogy a mai katonák mondanák, és besegítettem ott, ahol feltétlenül szükség volt rá. Egyre jobban elfáradtam.

Tudtam, hogy a munkát a modern világnak kell befejeznie. Tudtam, hogy úgy kell látszódnia, mintha maga a világ győzte volna le Gregory Belkint és a Lélek Templomát. A biztos győzelmet meghagytam az embereknek.

Tanultam ebből a tombolásból. Megtanultam, hogy már egyáltalán nem szeretek ölni. Semmi sem maradt bennem a málákból.

Most a szeretet volt az, ami elbűvölt, megbabonázott.

Igazság szerint nagyon ki is merültem a munka végére. Roppant kitartás és makacsság kellett hozzá, mikor az utolsó, különlegesen veszélyes Lelkeseket tettem hidegre Berlinben és Spanyolországban.

Folytassák mások a templomi harcokat.

Én befejeztem.

Lazítottam. Könnyű volt visszatérni testi alakomba. Pedig eredetileg csak szórakozásból, presztízsből öltöttem olyan képet, amelyet látni, hallani, tapintani, szagolni lehet, amely magától jár a földön. Most a láthatatlanság volt a bravúr. Lenyűgözőnek találtam.

Egy hétig csavarogtam a földön.

Bolyongtam és kószáltam.

Jártam iraki néptelen homokon. Elmentem a görög városok romjaihoz. Megfordultam múzeumokban, ahol korom legszebb tárgyait őrizték, és némán szemléltem őket.

Energia kellett hozzá, hogy szellem alakjában vándoroljak egyik helyről a másikra, de mindegyik állapotomban erős voltam. Az ment nehezen, amikor más külsőt akartam ölteni.

Azt pedig te is tudod – magad láttad –, hogy mikor magamhoz hívtam Nathan testét, sejtjeim nem egyesültek lakodalmass hejehujában sejtjeivel. Megszégyenülten küldtem vissza oszló húsát a sírba, és bántam, amiért megzavartam a nyugalomát.

Vándorlásaimban folyton tanultam. Jártam könyvesboltokban és könyvtárakban. Éjszakákon át olvastam. Figyeltem a televízióban, hogyan foglalják el és rombolják le a templomokat a különböző országokban. Hallottam tömeges öngyilkosságokról. Néztam őket, a világ többi hírével elegyesen. A hét elején mindenütt szalagcím volt a Templom. Még hétvégére is megmaradt a *The New York Times* első oldalán, de már jóval lejjebb csúszott.

Kiabáló színekben tálalták a képeslapok is, de aztán jött az új szám, és az már új szenzációt hozott.

A világ ment tovább. Hallottam a könyveidről. Éjszakánként olvastam őket. Jártam a New York-i házadnál.

Idejöttem utánad. Emlékszel. Magas lázad volt.

A többit tudod. Még mindig képes vagyok változtatni alakomat. Még mindig képes vagyok láthatatlanul utazni. De egyre nehezebb lesz más képet öltönnöm. Látod?

Ugye, érted? Nem vagyok ember. A tiszta szellem vagyok, amely álmaimban akartam lenni – azokban a szörnyű, sötét percekben, mikor csak a gyűlölet és a lázadás adott erőt.

Nem tudom, mi fog történni most. Elmondtam a mesét. Mesélhetnék még a rossz mesterekről, apróságokról, amelyeket láttam, de majd mindent világra hoz az idő.

Ezzel zárulnak kalandjaim. Itt a vége. És nem vagyok halott. Erős vagyok, hiba nélkül való, talán halhatatlan. Mit gondolsz, miért? Mit akar még tőlem Isten?

Elfelejt vajon Rachel, Esther és Nathan? Ez lenne a fényen túli üdvösség természete, hogy az ember felejt, és akkor jön csak, mikor hívják?

Hívtam. Hívtam, hívtam és hívtam, de nem felelnek. Tudom, hogy jól vannak. Tudom, hogy egy napon talán én is meglátom a fényt. Ezt leszámítva az élet lényege az, hogy megtanuljunk szeretni. Ez a szándékom.

Vagy talán Gregory vére üz? Nem tudom. Annyit tudok, hogy egész vagyok, és ez alkalommal legjobb képességeim szerint szolgáltam magamat.

Öltem, igaz, de nem ügyért, hanem ügy ellenében. Nem a mesterért, hanem a mester ellenében. Nem egy eszméért, hanem sokért. Nem a megoldásért, hanem a körülöttünk lassan bontakozó titkokért. Nem a halálért, a mindenek fölött kívánt halálért, a pihenésért, az utolsó választás fenségéért. Nem, nem ezért. Az életért tettem – hogy mások harcolhassanak érte. Hátat fordítottam a fénynek, és agyonlőttem a nagy cselszövőt.

Ezt ne felejtsd el, Jonathan, mikor majd írod ezt a történetet. Lelőttem Gregory Belkint. Én vettem el az életét.

Isten készített-e nekem különleges helyet? Azt könnyítette-e meg? Ő adott látomást és jeleket? Őrlélek volt-e az én Marduk istenem? Vagy álmodta csak őt is a többi szellemmel együtt a magányos emberi szív, amely fáradhatatlanul tatarozza a mennyországot?

Talán ez az egész mese csak egy zűrzavaros újabb fejezet a sagában, amelyet korlátozottságukban is döbbenetes teljesítményekből fűz a csökönyös emberi akarat. Kis lelkek nyesett szárnyú fényes vágyai. Gregory vágyai, az enyéme...

Talán kis lelkek vagyunk valamennyien. Csakhogy ne feledd, én láttam mindeme dolgokat. És mikor hátat fordítottam a mennyek fényének, rögtön elkövettem egy újabb gyilkosságot. A halált kezdettől belesodorták a történetembe.

Végző soron nem tudok többet a halálról, mint bármely halandó. Talán még te is többet tudsz róla.

SIRATÓ

Ne sírj, kisbaba.
Sírj.
A béka megette a molyt.
Nem sírt a béka.
Hisz ő a béka.
Nem sírt a moly.
Volt-nincs a moly.
Ne sírj, kisbaba. Sírj. Annyi a dolog.
Én is sírni fogok.
Érted sírok.

Stan

Rice:

Bizonyos

bárány,

1975

M

egint reggel volt, hideg, tiszta, csendes. Ázriel azt mondta, aludnia kell, de előbb elkészíti a reggelimet. Megettem a meleg kukoricakását, majd ledőltünk egymás mellé, és aludtunk.

Mosolyogva ébredt, és azt mondta:

– Jonathan, én nem hagylak téged itt. Súlyos beteg vagy, haza kell menned.

– Tudom, Ázriel – feleltem. – Szívesen foglalkoznék én is ilyen dolgokkal, de pillanatnyilag csak a mesével tudok törődni. Mindent rámondtál a szalagra, ugye?

– Igen, másolattal – nyugtatgatott nevetve. – Majd írd meg helyettem, ha pedig nem akarsz, add át valaki másnak, jó? Most pedig készülődniünk kellene. Majd hazaviszlek.

Összecsomagoltunk, és nem egészen egy óra múlva már a terepjáróban ültünk. Ázriel eloltotta a kunyhóban a tüzet és a gyertyákat. Még mindig lázam volt, ám ő alaposan bebugyolált, hogy alhassak a hátsó ülésen, miközben szorítom magamhoz a felvételeket.

Gyorsan hajtott, nyilvánvalóan eszeveszett gyorsasággal, de nem hiszem, hogy bárkit is veszélybe sodort volna.

Időnként fölnezeltem, forgolódtam, és láttam hosszú, dús haját. Ilyenkor hátrafordult a vezetőülésből, és mosolygott.

– Aludj, Jonathan!

Rohant elénk a feleségem, mikor felkanyarodtunk a bekötőútra, és kisegített a terepjáró hátsó üléséről. Jött a két gyereke is, a legkisebbek, akik még otthon laknak, és feltámogattak az emeleti hálósobába.

Féltem, hogy most már örökre itthagya Ázriel. Ám ő elkísért, magától értetődő természetességgel lépte át a küszöbünket.

Csókot adott feleségem homlokára, megcsókolta a gyerekeket.

– Férfjed nem maradhatott odafönt. Szörnyű vihar volt, és ő belázasodott.

– De hogyan találtál rá? – kérdezte a feleségem.

– Megláttam a kandallója tüzeit. Nagyon kellemesen eldiskuráltunk.

– Hová mész? – kérdeztem, mikor már ismét párnákkal felpolcolva ültem az ágyban.

– Nem tudom – válaszolta. Feljött hozzám, leült az ágyam mellé. Két steppelt takaró alatt feküdtem, elviselhetetlennek tűnt a meleg, mert a feleségem úgy szereti, ha agyon van fűtve a házikó, ennek ellenére mérhetetlenül hálás voltam, amiért itthon lehetek.

– Ne menj el, Ázriel – kértem.

– Muszáj, Jonathan. Vándorolnom kell. Utazni és tanulni akarok. Dolgokat akarok látni. Most, hogy mindenre emlékszem, már képes vagyok a komoly tanulásra és megértésre. Emlékezés nélkül nincs tudás. Szeretet nélkül nincs tisztánlátás.

Ne aggódj miattam. Visszatérek Irak homokjába, Babilon romjaihoz. Az a roppant különös érzésem van, hogy Marduk ott bolyong, hívők, szentély, templom nélkül, és én talán megtalálhatom. Bár nem tudom, talán csak balga álom az egész. Téged kivéve meghalt mindenki, akit szerettem.

– És a hászidok?

– Idővel elmehetnek hozzájuk is. Nem tudom. Majd elválik. Háttha megijednek tőlem, és én már csak jót akarok tenni.

– Neked köszönhetem az életemet, amelyet örökre megváltoztattál. Meg fogom írni a történetedet – ígértem. – Most már tudod, ki vagy.

– Isten fia? – kérdezte, és fölnevetett. – Nem tudom. Annyit tudok, hogy Zurvannak volt igaza: végső soron egyetlen Teremtő létezik, valahol a fény mögött, és nem számít más, csak a szeretet és a jószág.

– Soha többé nem akarom, hogy düh vagy gyűlölet nyeljen el, és nem is fog, bármeddig tartson, bármily keserves legyen vándorlásom. Nekem már az is elég lenne, ha ahhoz az egyetlen szóhoz tarthatnám magam. Emlékszel? Altashéth. Ennyivel beérném. Altashéth.

Lehajolt, megcsókolt.

– Ha majd megírod a történetemet, bátran nevezd Csontok Szolgájának, mert az is vagyok, csak nem egy kárhozatra ítélt babiloni suhancé, vagy egy gonosz varázslóé egy gyertyafényes szobában, de nem is egy fondorkodó főpapé, vagy dicsszomjas királyé: ama csontokat szolgálom, amelyek Ezékiel völgyében hevernek, embertestvéreink csontjait.

Héberül kezdte mondani Ezékiel verseit, amelyeket az egész világ ismer a Bibliából:

Lőn én rajtam az Úrnak keze, és kivitt engem az Úr lélek által, és letőn engem a völgynek közepette, amely csontokkal rakva vala.

...és ímé, felette sok vala a völgy színén, és ímé, igen megszáradtak vala.

– Ki tudja? – tűnődött. – Egy napon talán eltölti őket Isten szele? Vagy csak arra célzott az öreg próféta, hogy egy napon magyarázat lesz minden titokra, a csontok megkapják a nekik járó tiszteletet, és mind, akik élünk, tudni fogjuk, miért szenvedtünk a földön?

Rámnézett, mosolygott.

– Egy napon – mondta – kiolvassák talán az embercsontból az Isten DNS-ét.

Erre nem tudtam mit válaszolni, de mosolyogtam. Most már elengedtem.

– Ám most búcsúzóban be kell vallanom, hogy arról az időről álmodom, mikor majd nem lesz különbség élet és halál között, és miénk lesz a most még csak elképzelt örökkévalóság. Isten áldjon, Jonathan, szelíd barátom. Szeretlek.

Ez tavaly történt.

Akkor beszéltem vele utoljára.

Azóta háromszor láttam, ebből két alkalommal a tévéhíradóban.

Először egy dél-amerikai kolerajárvány ápolói között. Egyszerű fehér köpenyt viselt, és a beteg gyerekeket segített etetni. Azt a haját, a szemet nem lehetett összetéveszteni.

Másodszor egy jeruzsálemi kapcsolásban. Előző nap gyilkolták meg Jichák Rabin miniszterelnököt.

Ázriel egy arc volt a tömegben. Észrevette a CNN kameráját, megfordult, feléje indult.

Mintha engem keresett volna a lencsén át.

A riporter a városról és az országról beszélt, amely siratja meggyilkolt vezetőjét. A föld sírt az emberért, aki békét akart az arabokkal, és meghalt.

Ázriel belebámult a rászögeződő kamerába. Némán, töprengve nézett rám. Egyszerű fekete ruhát viselt.

A kamera lesiklott róla. Más hír következett.

Harmadszor csak egy villanásnyira láttam, de tudom, hogy Ázriel volt. New Yorkban történt. A belvárosban robogott velem a taxi, vakmerően szlalomozott a délutáni forgalomban, és ahogy elfordítom a fejem, látom, hogy Ázriel megy a járdán.

Szépen ki volt öltözve, nagyszerűen festett lobogó hajával. Hosszú léptekkel, gondtalanul sétált, ámuldozva a világon. Hirtelen megfordult, mintha megérezte volna, hogy bámulom, zavartan nézett körül. A taxi kilőtt, semmit sem láttam a teherautóktól. Több háztömb hosszat cikáztunk ide-oda a járművek között. Már azt se tudtam, hol láttam Ázrielt.

Talán nem is ő volt, mondtam magamnak. Nem tudhatom biztosan.

Meg természetesen tisztában voltam vele, hogy megkeresne, ha úgy akarná. Nem tértem vissza keresni.

Tizenkét hónapba telt, míg sajtó alá rendeztem a könyvet és megjelentettem névtelenül, hogy ne legyen nevetség tárgya kollégáim között az egyetemen, azokat viszont, akiknek hallaniuk kell ezt a mesét, ne riassza el a nevem.

Hát tessék, itt van a Csontok Szolgája, és a Lélek Templomának igaz története. Vagy pedig egy megadásra nem hajlandó lélek vívódásainak és végső győzelmének története.

Ázriel, ha olvasod és tetszik, tudasd velem. Jó lesz egy telefon, egy cetli, egy személyes látogatás. Akármilyen. Az életem örökre megváltozott.

De bízom benne, hogy bárhol légy, boldog vagy és jó vagy. Márpedig tudom, hogy neked ez a legfontosabb.

Altashéth.

1995. VII. 11., 23:50.

VÉGE